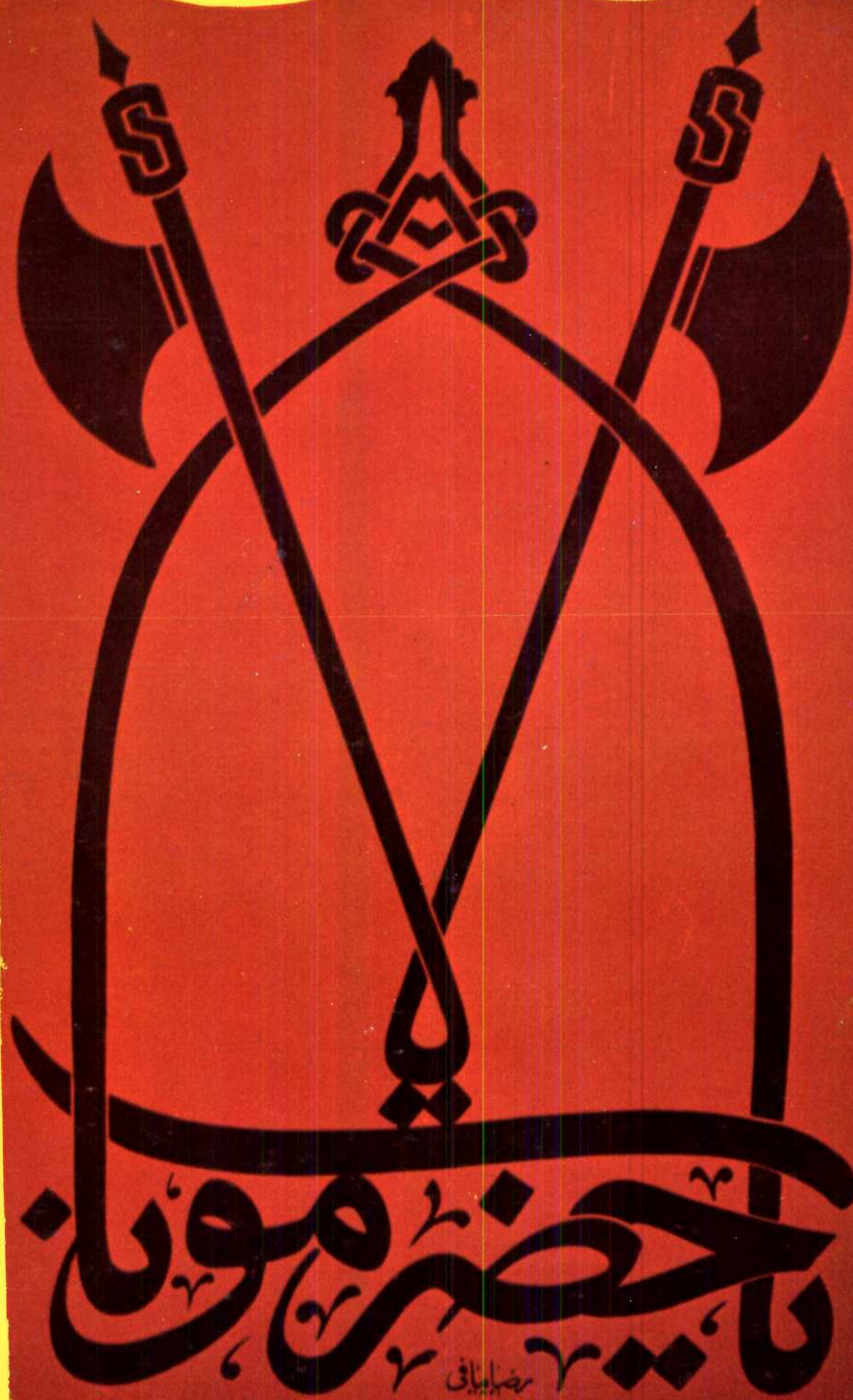

تشی

چند اندیشه تلاش درباره مطالب این شماره

ایران درودی

درباره داروهائی که از دریا گرفته می‌شوند نوشته است. سابقاً فقط روغن ماهی را داروی مهمی برای تقویت نیروی انسانی می‌شناختند ولی امروزه هزاران دارو و ترکیب آنرا از حیوانات مختلف دریائی تهیه می‌کنند و درطب مصرف مینمایند این مقاله را در صفحه ۵۱ خواهید خواند.

● در صفحه ۵۴ مصاحبه‌ای داریم با خانم ایران درودی هنرمند ارزنده درباره نقاشی و «رابطه نقاشی» و بسیار مطالب دیگر هنری.

● مصاحبه‌ای داریم با خواهر کلر که هفده سال معلم مدرسه ژاندارک تهران بود که بغیر از اطفال با بسیاری از خانواده‌ها تماس داشته است و پس از خاتمه خدمت بفرانسه رفته و در آنجا کانونی برای دانشجویان ایرانی بوجود آورده است این خانه که حالت يك پانسیون را دارد دانشجویان تازه وارد را راهنمایی می‌کند خواهر کلر ضمناً مشاور سازمان فرهنگی فرانس - ایران هم می‌باشد و به مشکلات دانشجویان رسیدگی می‌کند و مطالب دیگر از سولانژ دولابوم که شما در صفحه ۵۷ می‌خوانید.

● آقای دکتر مهدی راعی که از ایشان تاکنون چندین مقاله در تلاش خواننده‌ایدارین بار مقاله‌ای درباره راز بقای جزئیات ساختمانی و زیستی در تک‌یاختگان نوشته است رجوع شود به صفحه ۶۵

● نیشابور شهر فیروزه‌های درشت‌است، شهر خیام و شهر عطاراست، شهر کمال‌الملک، شهری است که خاطرات شکوهمند گذشته‌اش را هنوز از یاد نبرده است...

این مقاله را آقای جمشید مهرپویا تهیه کرده است که در صفحه ۶۶ می‌خوانید.

● تغذیه، تولید مثل خزندگان، خزندگان سمی و خزندگان فسیل مقاله‌ایست بقلم خانم دکتر طلعت حبیبی استاد جانورشناسی دانشکده علوم دانشگاه تهران که در صفحه ۷۱ چاپ شده است.

● گربه ایرانی در جهان معروف است پوست گربه ایرانی به رنگ‌های گوناگون می‌باشد و تنی کشیده با موهائی نرم و بلند دارد و چیزی که گربه ایرانی را مورد توجه قرار می‌دهد بیش از حد نثر و لوس بودن آن است. بهترین جا برای خفتن گربه چین‌های لحاف، کنار بخاری، جلوی آفتاب است. این مقاله جالب را خانم نسرین پرنیانی نوشته است صفحه ۷۶

ابوالقاسم حالت

طلعت حبیبی

رضوان اوحدی

مهناز عطارها

جمشید مهرپویا

● در چین بسیاری از بیماری‌ها را با فروبردن سوزن مخصوص در قسمتی از بدن معالجه می‌کنند و حتی با همین سوزن می‌توانند بدون استفاده از داروی بیهوشی مریض را عمل جراحی کنند. آقای دکتر رضوان اوحدی این مقاله را از فرانسه برای تلاش فرستاده است و در صفحه ۲۴ چاپ شده.

آقای دکتر رضوان اوحدی متولد بابل‌سر می‌باشد و پس از پایان تحصیل متوسطه به فرانسه رفته و در سال ۱۹۶۲ طب عمومی را پایان رسانید و شش سال در کشور کنگو (برازاویل) در قاره افریقا بکار پزشکی و جراحی مشغول بوده مجدداً بفرانسه برگشته و بدریافت دیپلم جراحی عمومی و طب‌سوزنی و امراض گرمسیری نائل آمده و فعلاً در رشته اورولوژی (جراحی کلیه و دستگاه ادراری) مشغول کارآموزی می‌باشد.

● آب‌انبار سیداسماعیل روزگاری چهار محله قدیم تهران را مشروب می‌کرد، مساحت آب‌انبار ۱۴۰۰ متر مربع است و ۷ ستون بارتفاع ۲۰ متر و قطر ۱۵۰ سانتیمتر آنرا نگهداری می‌کنند، اکنون این آب‌انبار تبدیل به قهوه‌خانه شده است که شرح مفصل آنرا خانم مهناز عطارها تهیه کرده است که در صفحه ۳۵ چاپ شده.

● مهندس هوشنگ سیحون در مصاحبه خود با تلاش اظهار داشت من عاشق طبیعت هستم مجموعه طرح‌های من از ستایشم از طبیعت‌های گسترده و گوناگون ایران‌الهام گرفته که شما آنرا در صفحه ۳۹ می‌خوانید.

● پیری چیست؟ پیری مجموعه تغییراتی است که بر اثر مرور زمان در ساختمان سلول‌ها و موجودات زنده پدیدار می‌شود و بر اثر این تغییرات فعالیت‌های زیستی و قدرت مقاومت و تطابق موجودات زنده در شرایط گوناگون کاهش می‌یابد.

این مقاله را آقای دکتر علی حائری روحانی استاد دانشکده علوم تهران نوشته است. صفحه ۴۲

● در سال ۸۱۷ هجری قمری طفلی در جام متولد گشت و این همان شاعر نامی‌است که به عبدالرحمن جامی معروف می‌باشد. شرح حال او را آقای ابوالقاسم حالت که از شعرای معاصر و طنزنویس بلندپایه می‌باشد نوشته است که در صفحه ۴۴ می‌خوانید.

● آقای دکتر بهروز قابوسی مقاله‌ای

علی بود...

تا صورت پیوند جهان بود علی بود
شاهی که ولی بود و وصی بود علی بود
هم اول و هم آخر و هم طاهر و هم
چندانکه نطفه کردم و دیدم بحقیقت
آن شاه سرافراز که اندر شب معراج
سرود و جهان پر تو انوار الهی
آن معنی قسره آن که خدا در همه قرآن
این کفر نباشد سخن کفر نیست
آن گرد سرافراز که اندر ره اسلام
آن شیر دلاور که برای طمع نفس
سرود و جهان جمله زبید اوز پنهان

تا نقش زمین بود و زمان بود علی بود
سلطان سخا و کرم و جود، علی بود
هم عابد و هم معبد و معبود، علی بود
از روی یقین بر همه موجود علی بود
با احمد مختار یک بود علی بود
از عرش بفرش آمد و بنمود، علی بود
کردش صفت عصمت و بستود علی بود
تا هست علی باشد و تا بود، علی بود
تا کار نشد راست نیاسود، علی بود
بر خوان جهان پنجه نیاکود، علی بود
شمس الحق تبریز، که بنمود، علی بود

این یک دونه بیستی که بگفتم به «معا»
حقا که مراد من و مقصود، علی بود

از دیوان کبیر مولانا جلال الدین محمد بلخی
(۶۰۴ - ۶۷۲ هـ)

تلاش

شماره هشتم

آذر - دی ماه ۱۳۵۱

نویندگان گویندگان مسؤول نوشته و گفته های خود هستند.

محل اداره : خیابان شاه - کوچه حجم - شماره ۲۷ به ۲۵ ریا

سایه

روی جلد :

برف در آبعلی

اسلاید از غلامحسین ملک عراقی

داخل روی جلد :

تابلو اثر مافی

اسلاید از بابک زیرك

داخل پشت جلد :

هایده چنگیزیان

اسلاید از بنی احمد

پشت جلد :

لباس سوگلی کریم خان زند از

مجموعه پوشاك بانوان ایرانی از

روزگار کهن تا کنون

اسلاید از بنی احمد

عکسهای سیاه و سفید :

از ملک عراقی ، بنی احمد ، بابک زیرك

جدول :

کاظم کمالی

خطاطی :

حسن فروغی

تنظیم صفحات :

باهمکاری ابراهیم حقیقی و مریم شجاع پور

چاپ سکه

صفحه

عنوان

۴	بیانات شاهنشاه آریانه	سیر تکامل
۹	-	آزادی زن
۱۰	سرور مهکامه	کشف حجاب
۱۴	-	چهره ایران
۱۹	بیانات امیرعباس هویدا نخست وزیر	برنامه پنجم
۲۵	دکتر رضوان اوحدی	طب سوزنی
۲۸	دکتر کوروش لاشایی	من کیستم
۳۵	مهنار عطارها	گلدی بر آب انبار سید اسماعیل
۳۹	مهندس سیحون	معماری به عنوان يك زندگی هنری
۴۲	دکتر علی حائری روحانی	پیری چیست ؟
۴۴	ابوالقاسم حالت	جامی
۵۱	دکتر بهروز قابوسی	داروهای که از دریا گرفته می شوند
۵۴	ایران درودی	دشواری در پیمودن راه سخت نیست
۵۷	سولانژ دولابوم	خانه دانشجویان
۶۰	خواهر کلر	مذاهب
۶۲	دکتر مهدی راعی	جزئیات ساختمانی وزیستی
۶۶	جمشید مهریویا	نیشابور
۷۱	دکتر طلعت حبیبی	تغذیه و تولید مثل خزندگان
۷۶	نسرین پرنیانی	گردهایی ایرانی
۸۱		رویدادها

این شماره يك ضمیمه کتابها همراه دارد

بهای تلاش با ضمیمه : ۲۵ ریال

بیانات شاهنشاه آریامهر در کنگره ملی
بزرگداشت دهمین سالگرد انقلاب

میراث کامل

- اگر ارتجاع سیاه و توده‌یی بی‌وطن بخواهند که انقلاب سفید ایران را گلگون بکنند هیچ مانعی ندارد
- خونهایی که در راه وطن ریخته شد، تمام گلهای سرخی است که در مزرعه ایران رویده، و بدان زیبایی بخشیده است.
- ما دلایل کافی داریم که قرارداد نفت خود را با کنسرسیوم در ۱۹۷۹ دیگر به هیچ وجه تمدید نکنیم.
- جامعه ایران باید بر اساس تعاون اداره شود، و کار مردم را بخودشان سپرد.

به آن شش اصل تابحال شش اصل دیگر اضافه شده است
من در کارهایی که انجام شده است وارد نمیشوم هم در این
کنگره نسبت به آن صحبت کرده‌اید هم در جراید شرح آنرا
خوانده‌اید و هم بوسیله رادیو و تلویزیون از آن اطلاع
دارید.

صحبتی که باید بدان اشاره کرد، این است که کسانی
که در آن روز هنوز جوان بودند و نشان اکتفا نمیکرد و
بخصوص کسانی که قبل از آن روزها یادشان نیست (حالا
نمیروم خیلی به عقب یعنی شهریور ۱۳۲۰ که خوش‌باوری

حضور در چنین جلسه‌ای میتوانید تصور بکنید که
برای من معنی خاصی دارد، موقعی که امروز را بادهسال
پیش مقایسه میکنم، در آن روز باتمام قلب و وجود خود
اصولی را که در آن روز بنظم امکان‌پذیر بود برای رسیدگی
و تأیید و تصویب ملت ایران پیشنهاد کردم و در ششم بهمن
(به همان شکلی که میدانید یا خودتان در آن شرکت داشتید
و یا از آن اطلاع پیدا کردید) ملت ایران يك‌تته جواب مثبت
بدان داد.

ما و نداشتن نقشه و ضعف نظامی ما مملکت ما را در زیر سم ستور بیگانگان قرار داد. من بر نمیگردم به روزهای زمان جنگ و دوره اشغال (شاید خیلی ها حتی مرداد ۱۳۳۲ را نیز بیاد ندارند، ولی بر میگردم به اشکالاتی که سعی شد از روز تصویب این منشور ملی (از ششم بهمن ۱۳۴۱ تا امروز) شمه ای بگویم. برای اینکه در تاریخ ضبط شود دیگر یا تکرار نشود و اگر تکرار بشود برای همه روشن و واضح باشد که این موضوعی است که نه و آشنا و شناخته شده. مطلبی که بملت پیشنهاد کردم و مورد تصویب قرار گرفت مطلب ساده ای نبود.

جامعه ایران را یک شبه زیر و رو می کرد. اساس فتودالیت، اساس ارباب و رعیتی متاسفانه در تاریخ ایران سابقه طولانی داشت (گو اینکه هیچوقت در تاریخ ما آن فاصله طبقاتی که از طبقات پائین کسی نتواند برخیزد وجود نداشت) که اینک تمام سرسلسله های سلطنتهای مختلف این مملکت همه از صف ملت برخاستند و آخرین آن سرسلسله ها دودمان خود من است که از سربازی ساده برخاست و به شهریور ۱۳۲۰ رساند و آن کاری را کرد که همه از آن اطلاع دارند).

ولی مع هذا اصول اجتماعی ایران بر اساس فتودالیت بود و نفوذ سیاسی بر اساس تقسیم چند گروه معین و از همه بدتر دست پروردگان خارجی بود که بهر وسیله ای که بود پشت سر آنها قدرتهائی ایجاد میشد تا بتوانند به صاحب و ارباب خود خدمت کنند این گروه ها را بعنوان مالک بزرگ یا رئیس قبیله یا یک فلان الدوله یا غیره ای بدنبال اسم می گذاشتند اجیر میکردند و یا مسئول مجلس و یا باصطلاح سیاستمدار می ساختند ولی طرحها همه در پس پرده کشیده میشد.

خوب زیر و رو کردن یک چنین وضعی بدون عکس العمل نمیتوانست بماند. دیدیم که بزودی آن روسای قبائل همان کسانی که از خون مردم ارتزاق میکردند، همان عروسک هایی که بدست خارجی به جنبش می آمدند همان افرادی که آلت اجنبی بودند به کمک توده های بی وطن سعی کردند که اول در فارس قیام بکنند اما تلاش مذبحخانه آنان بجایی نرسید در آن قیام در حدود ۷۰ نفر از سربازهای ارتش ایران جان خود را فدا کردند و در کوههای فارس بقتل و شهادت رسیدند.

در یازدهم خرداد ارتجاع سیاه با همدستی دائمی توده های بی وطن کاری در تهران کردند که ننگ آن پاک نخواهد شد و آتش زدن اتوبوسی که پر از دختر محصل مدرسه بود و نیز آتش زدن کتابخانه و کارهای وحشیانه دیگر بخاطر خواهد ماند، ولی این حرکت مفتضحانه شب نکشید که خاموش و خفه شد و در آن روز ارتجاع سیاه از بین رفت.

امروز همان توده های بی وطن ماسک ارتجاع قشری بخودش میزند ولی این دروغ است چون ارتجاع کارش سیاه است بهمان جهت موقعی که از بین رفت سایرین بهیچوجه مزاحم کار ما نشدند و در خیلی اوقات با جنبش و پیشرفت ایران همگامی میکردند و عرق ملی خود را نیز نشان دادند این حملات وحشیانه در واقع به ملت ایران بود به تن ایران اما یک تن و یک ملت که در آن موقع شاید ۲۳ میلیونی بود و امروز شاید ۳۱ میلیونی است اما چون دیدند حمله موثر نیست و از بین رفتن هزارها نفر نیز مؤثر نیست پیش خود گفتند می بایستی که درخت کنده شود که اینک در ۲۱ فروردین ۱۳۴۴ این سوء قصد شد ولی قصد آنان مقدر نبود زیرا همانطوریکه از روز اول زندگیم فکر میکردم خداوند مأموریتی برای من قایل است که تا آن روزیکه آن مأموریت تمام نشده است هیچ چیز نمیتواند مانع کارم بشود.

بهر حال بعدها نیز این حمله بمن اگر بآن طریق نیز ادامه نداشت بطریقی تبلیغاتی ادامه داشت اشخاصی که روی وظیفه شغلی که داشته خدمت میکردند مورد سوء قصد قرار میگرفتند.

اگر ارتجاع سیاه و توده های بی وطن بخواهند که انقلاب سفید ایران را گلگون بکنند هیچ مانعی ندارد این خون هاییکه در راه وطن ریخته شد تمام گلهای سرخی است که در مزرعه ایران روییده و بدان زیبایی بخشیده است.

از بین بردن افراد بشکل وحشیانه یی مدتی ادامه داشت یک عده از خدای خبر و قاتلان بالفطره با حيله و تمهید و ناجوانمردانه از پشت بیک عده حمله کردند آنان موقعی که گرفتار میشدند ابا نداشتند که در راه فرار خود هر کسی را که پیدا میشد بزنند که اینک دوطرف ۴ ساله و ۵ ساله نیز زیر رگبارهای مسلسل این عده از بین رفتند.

یک مادر با یک دختر ۲۰ ساله نیز که قلبی پر از آرزو و پر از امید داشت موقعی که از مقابل یک اتومبیلی که میبایستی منفجر بشود عبور میکردند آن کسی که روی دگمه فشار میداد با وجود اینکه میدید این دو زن در همان موقع عبور میکنند دگمه را فشار داد و تکه های گوشت این زن ها روی درخت و دیوار پیدا شد.

اما با این حال مملکت برای خودش ادامه داد تاریخ نمی ایستد پیشرفت مملکتی موقعی که شروع میشود متوقف نمیشود (و همین است که میخواهم بگویم با وجود این قبیل اتفاقات انقلابی خود من از این به بعد فقط بدو بعنوان چیزی که برای شما هم معروف است فقط انقلاب شاه و ملت خواهم گفت و اسم انقلاب سفید را می سپاریم فقط بروز بهمن ۱۳۴۱) این انقلاب به سیر دائمی خود ادامه میدهد. در این دوازده ماده ای که الان می شناسیم به بینید در چند ماده اش تغییراتی پیدا شد. اصل انقلاب که از همه مهمتر بود اصلاحات ارضی بود و اصلاحات ارضی دوسال است که تمام شده است. امروز زارعین آزاد ایرانی یا در شرکتهای تعاونی هستند یا در شرکتهای سهامی زراعی. هر کسی که زمین را زراعت میکرد امروز صاحب زمین اش است تکامل انقلاب کشاورزی ما در این است که روابط ظالمانه ارباب و رعیتی که تمام شد و امروز که زارع ایرانی ما در شرکت تعاونی و یا در شرکت سهامی زراعی صاحب خودش است و برای خودش کار میکند یا بطور انفرادی و یا بطور دستجمعی قسمت دیگر کشاورزی ایران روی اساس مکانیزه شدن روی سطوح وسیع است چه در بخش خصوصی و چه در مزارع بزرگ دولتی.

تکامل سیر انقلاب ما در فصل اول این است که در شرکت تعاونی برای زارع وسائل بهتر و بیشتر کار فراهم شود درآمدش بالا برود و واسطه ها بین او و مصرف کننده بحد اقل برسد.

صنایع کشاورزی نیز که ایجاد میشود یا مستقیماً مربوط به شرکت تعاونی خود زارع است و یا در شرکتهای دیگر مثل کارگری که سهم میخرد باو سهم واگذار میشود. همین طور برای شرکت سهامی زراعی این سیر تکامل وجود دارد. زیرا باید زارع ایرانی بدینوسیله در چند سال دیگر در موقع رسیدن به مرزهای تمدن بزرگ (یعنی در ده سال دیگر) درآمدش تقریباً مساوی با درآمد کسانی باشد که در شهر کار میکنند و بلکه بعضی اوقات بیشتر. در قسمت دیگر نیز که مهم تشخیص میدهم و باید در آن قسمت صحبت بکنم امور صنعت و کارگران ایران است که در چند سال دیگر اکثریت ملت ایران را تشکیل خواهند داد. روز اولی که ماصحبت کردیم صحبت فروش سهام کارخانه های دولتی برای پستوانه اصلاحات ارضی بود. امروز البته بفکر میرسید که این سهام را افراد پولدار میخرند اما اتفاقاً نخریدند. صحبت

این شد که کارگران تا ۲۰ درصد سود سهام کارخانه‌ها را شریک بشوند بطور ق مختلف که شما کارگران خوب بآن آشنا هستید حالا به بینیم تکامل این کار چطور شد سیر تکاملی در این زمینه یکی این است که باید این ۲۰ درصد سود سهام کارخانه‌ها بطور دقیق و حقیقی و کنترل شده حتما بدست کارگران ما برسد، قوانین لازم وضع شده و وضع خواهد شد و سیر تکامل دیگر این است، که ما خواستیم از صاحبان صنایع که حداقل ۳۳ درصد تا ۴۹ درصد سهام خود را اول بکارگران و کارمندان کارخانه خود عرضه میدارند این مطلب را تا ۳ سال، تا پنج سال تکرار بکنند و اگر کسی پیدا شد که به مقدار ۴۹ درصد بخرد اینرا در معرض تقاضای عمومی قرار بدهند. کارگر ما که با ۲۰ درصد شرکت در سود سهام دیگر آن کارگر استثمار شده سابق نبود امروز یک قدم جلوتر میرود و خودش یک قسمت مالک کارخانه میشود در روزهای اول عرضه سهام کارخانجات چون خیلی دقت شد که کارخانه‌ها سهم خودش را بیکسودی عرضه نکنند کارخانجاتی که کنترل شده و دارای سود خیلی بالا و خیلی خوب بودند سهامشان را عرضه کردند و میتوانم بگویم فعلا بایک استقبال بی نظیر و غیر قابل انتظاری این کار پیشرفت کرده است و اما دستور من بدولت این است که هر صرفه‌جویی که در هر قسمتی پیدا بشود اولین کاری را که میکند این باشد که این صرفه‌جویی برای تهیه سرمایه کافی بکار رود برای اینکه بوسیله این سرمایه کارکنان کارخانه‌های دولتی نیز بتوانند از سهام کارخانه‌های خصوصی بخردند و این کار امکان‌پذیر باشد. پس زارع ما در تعاونی شرکت سهامی زراعی در آینده باید بتواند از سهام کارخانه‌ها (که مستقیما با کشاورزی تماس دارد) و صنایع غذایی و غیره و غیره سهامدار باشد مالک در کارخانه‌های صنعتی نیز چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی امکان مالکیت در صنایع مملکت را تا ۴۹ درصد داشته باشد.

در چند نطق خود صحبت از دموکراسی اقتصادی و اقتصاد دموکراتیک کردم، فکر میکنم این توضیحاتی که قبلا دادم بازگوی روشن و حقیقی این اصول است که اقتصاد بنفع جامعه باید شکوفان باشد، و در جامعه‌یی که براساس عدالت اجتماعی باشد، نوع اقتصاد هم این چیز است که الان شما توضیح میدهم. آنکه تمام صنایع سنگینی که بر قیمت‌ها بتواند تاثیر بگذارد (مثل صنایع محرك انرژی یعنی نفت و گاز و پتروشیمی - صنایع فولاد که مشتقات آن از حساب خارج است و تصمیم گرفتیم که صنایع مس هم همینطور باشد). این باید بتوسط دولت که بنام جامعه خدمت میکنند اداره بشود. و در مسیری بنفع جامعه و بنفع مملکت، اگر این صنایع منفعتی دارد گفته بودیم در بعضی از صنایع مشتقه از صنعت نفت، سهام آن هم بکارگران خود آن کارخانه عرضه بشود. منافع این کار صرف چه میشود؟ خرج ساختن مدارس - مدارس ملی - دانشگاه‌ها و سرویسی که دولت به ملت میدهد قسمت دیگرش صرف چه میشود؟ صرف امنیت یعنی اینکه شما شب آسوده بخوابید، که در راه‌های مملکت با خیال راحت سفر کنید و بالاخره مرزهای مقدس مملکت را حراست کنیم. سیاست تدافعی ایران روشن است در هزار و چند سال پیش فردوسی گفته بود:

چو ایران نباشد تن من مباد

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد

در آن موقع نه اصلاحات ارضی بود نه سدی بود که در زیر آن مزارع خرم و سرسبز کشت بشود و نه کارگر سهام‌دار. کارخانه‌ای که در آن کار میکند باشد ولی وطن پرستی و ملیت و غیرت بود در تاریخ ملل دیگر هم ماهمین حمیت و غیرت را دیده‌ایم.

صفحه ششم

در موقعی که ناپلئون امپراتور فرانسه حاکم تقریبا تمام اروپا بود به روسیه لشکر کشی کرد و به مسکو رسید خود روسها مسکو را آتش زدند و او برگشت منتهی از کجا عبور کرد از جاییکه همه چیز خراب شده بود در اینجا فقط یک اسم را ذکر میکنم و آن رودخانه درزنا است که وقتی ارتش ناپلئون بآنجا رسید فکر کرد که از رودخانه عبور میکند ولی پل را خراب کرده بودند بعد از آن نیز دیدیم که ملت اسپانیا در مقابل ناپلئون در تمام مدتی که قوای خارجی در خاکشان بود هر روز و هر شب و پشت هر دیواری و پشت هر تپه‌یی و هر درختی مقاومت میکرد و پشت هر یک از این مواضع یک اسپانیولی بود که یا جان خودش را فدا میکرد و یا یک سرباز خارجی را میکشت. باز دیدیم در جنگ دوم که ارتشهای هیتلری بروسیه (و این دفعه بروسیه شوروی) حمله کردند و این ملت که نمیخواست زیر بار خارجی برود همه چیز را در مقابل دشمن خراب کرد کارخانه‌ها را خراب کرد یا منتقل کرد - کارخانه دومرتبه ساخته میشود - منزل دومرتبه ساخته میشود اما استقلال دومرتبه بدست نمی‌آید.

منکه مسؤولیت حفظ این مملکت و ادای سوگند خود را دارم قبلا عنوان کرده‌ام و اینجا نیز یادآور میشوم که دو دفعه روی حسن نیت مملکت ما اشغال شد در جنگ بین‌المللی اول و دوم و چها ما کشیدیم از این اشغال اما این دویی است که هرگز سه نخواهد شد.

بگذارید معنی بکنیم یعنی با قبول ما این دو هرگز سه نخواهد شد اگر بشود از روی نیش ما خواهند گذشت.

برای جنگ میهنی اضافه بر ارتش ملی، شرکت همگانی لازم است و در این جاست که میتوانید مجسم بکنید وظیفه نیروی پایداری چیست. آیا دهقان آزاد شده ایرانی آن موقعی که آزاد نبود و مالک زمین خودش نبود و جانش را برای وطنش میداد امروز با وضعیت جدید این کار را نخواهد کرد؟ اگر در صفوف ارتش ملی ایران نباشد و در ده خود در کاشانه خود و اگر لازم باشد در تشکیلات پایداری پشت تخته‌های سنگ و در گذرگاهها در حمله به عقبه دشمن شرکت خواهد کرد. آیا کارگری که خودش سهمی از آن کارخانه دارد آیا برای حفظ نه فقط مال خود بلکه برای کارخانه‌ای که ایجاد کار میکند و به عده زیادی نان میدهد و به مملکت قدرت اقتصادی میدهد، حاضر خواهد شد که این کارخانه را دشمن اشغال بکند و او برای دشمن در آنجا کار بکند؟

پس موقعی که وظیفه ملی و میهنی ما روشن شد بپردازیم اندکی به آینده چون تا امروز را خودتان میدانید.

باید اشاره‌ای بکنم به ترقی تکنولوژی در دنیا - از کسی شنیدم که در ۱۵ سال اخیر ترقی تکنولوژی در دنیا مساویست با تمام تاریخ بشریت و ممکن است در پنج سال آینده باز هم یک چنین پیشرفتی بشود وظیفه این است که در زمره ملل درجه یک دنیا قرار بگیریم و در واقع توانائی آنرا هم داریم برای اینکه مملکت شما هم منابع طبیعی دارد و هم منابع انسانی - منتهی منابع انسانی‌اش را باید تربیت کرد، این تربیت چه در قسمت فنی و مهارت است و چه در بالاترین سطوح علمی دانشگاهی، منتهی صدها هزار کارگر فنی درجه یک میخواهیم و چند هزار دانشمند بزرگ سطح بالا ولی این تکنولوژی مدرن برای ما چه خواهد آورد؟ تا آخر این قرن شاید سه تا چهار روز کار در هفته بیشتر نباشد روزی ۴ الی ۵ ساعت کار بیشتر انجام نشود یکی از مطالبی که باید ماحل بکنیم این است که چگونه اوقات بیکاری را ما برای مردم حل بکنیم؟ انسان یک هفته - دو هفته - یکماه ممکن است اوقات بیکاریش را بخوابد ولی بیشتر از این خسته میشود اوقات بیکاری در یک جامعه پیشرفته‌یی ما میگوییم میرسد

به تمدن بزرگ بوسیله فرهنگ و تفریحات سالم باید پر شود یعنی کسانی که اپرا دوست دارند کسانی که کنسرت دوست دارند کسانی که سیرك دوست دارند کسانی که تماشای این قبیل چیزها را دوست دارند باید باندازه کافی سالنهای اپرا - سالنهای کنسرت، سالنهای تئاتر - نمایش و همه چیز برایشان فراهم باشد. کسانی هم که ورزش میکنند (و امیدوارم تمام کسانی که هنوز سن و سلامت بآنها اجازه بدهد، یا در زیر سقف یا در فضای آزاد هستند، ورزش بکنند.) باید این فضاها را برای آنان فراهم کرد.

و این کار را از حالا باید کرد، همین است که دستگاه مسؤول حاکمه یعنی دولت فضای لازم را بپیش بینی جمعیت مملکت و تمدن مملکت و آن سطح بالای تمدن مملکت از حالا در نظر بگیرد. این مصادره اموال نیست این پیش بینی تمدن است اگر اموال کسی را میگیرند، قیمت معقول آن باو پرداخته خواهد شد امروز ما بجایی رسیده ایم که خوشبختانه میتوانیم بگوییم احتیاجی نیست که هیچ ایرانی فقیرتر شود برای اینکه هر ایرانی بحد اکثر رشد خواهد رسید. ولی عدالت اجتماعی مطلب دیگری است. عدالت اجتماعی آنست که هر کسی بدون تقلب، آخر سال مالیات خود را به نسبت درآمد به نسبت قانون موجود بپردازد. عدالت اجتماعی آنست که در موقع مرگ و وراثت، مالیات بر ارث پرداخته شود. بدین طریق تعدیل ثروت عملی میشود با داشتن قوانین خوب بایک نسل یا دونسل عدالت اجتماعی خود بخود برقرار میشود. من نه از نقطه نظر غرور بلکه از نقطه نظر شناختن حقیقت میل دارم دانشگاههای ایران افرادی را انتخاب بکنند صاحب نظرانی را که ادعایی دارند هر کسی که نظری دارد در یک اجتماع که حالا در زبان فارسی به سمینار معروف شده بنشینند و اصول ۱۲ گانه انقلاب ایران را (که انعطاف پذیر است، همانطور که تابحال تغییراتی در آنها پیدا شده) مطالعه بکنند و آنها را با هر چیزی که دلشان میخواهد مقایسه بکنند.

و اگر پیشنهادی دارند برای بهبود بخشیدن اصول انقلاب ما و حتی وضع اصول جدید مطرح سازند. من منتظر نتیجه یک چنین کنفرانسی هستم. و اما گفتم به آتیه فکر میکنیم ملت ایران را در جریان وقایعی که برای ما اهمیت دارد باید بگذاریم برای اینکه یک قسمت از کارهای ما آینده ما و پیشرفتهای ما منوط بدین است.

مדתهاست ما در موضوع نفت با شرکتهای عامل نفتی کنسرسیوم نفتی که در ایران کار میکنند (چون شاید ۶-۵ شرکت دیگری هست که با ما کار میکنند ولی البته آنها در يك محدوده بسیار کوچکتری هستند) مشغول مذاکره بودیم. مذاکرات نه قطع شده است و نه بجایی رسیده است. این است که امروز بدون ورود در جزئیات خطوط کلی آن را باید برای شما بگویم موقعی که در ۱۹۵۴ ما قرار داد نفت را امضاء کردیم (که شاید در آن روز بیشتر از آن هم نمی توانستیم بدست بیاوریم) یکی از مواد قرارداد این بود که شرکتهای عامل، منافع ایران را به بهترین وجهی حفظ کنند. به دلایلی این کار نشده است. در قرارداد ۵۴ سه دوره تمدید ۵ ساله در نظر گرفته بودند که ضمناً شرط شده بود که منافع ایران حفظ بشود، ما دلایل کافی داریم که مطابق حتی همین قرارداد ۵۴ قرارداد نفت خود را با کنسرسیوم در سال ۱۹۷۹ دیگر به هیچوجه تمدید نکنیم.

البته میدانید که حقوق حاکمیت هر مملکتی بآن اجازه میدهد که بر ثروت طبیعی خود نظارت کامل داشته باشد و اصول منشور ملل متحد و قطعنامه های بخصوصی که در این مورد تصریح دارد که نه فقط ثروت هر مملکتی (ثروت زیرزمینی و روی زمینی هر مملکتی) مال اوست.

ولی حتی قراردادها ئیکه با کمپانیهای خارجی برای بهره برداری و استخراج بسته میشود نمیتواند بدون صلاح دید مملکت صاحب ثروت مورد بهره برداری قرار بگیرد. یا هیچ کمپانی نمیتواند بگوید که من میخواهم مثلاً از نفت سالی این قدر استخراج بکنم مثلاً يك استخراج معقولانه ای که (بگوییم فقط محض خاطر ذکر يك رقمی حدود يك میلیون بشکه معقولانه باشد) به نسبت ذخایر اگر آن کمپانی بگوید من دوست هزار بشکه بیشتر برنمی دارم یا آنکه بعکس بگوید من دو میلیون بشکه برمی دارم آن حق را باو نداده است.

صنعت نفت، صنعت پیچیده ای است يك چاهی را اگر بیش از مقدار معینی استخراج بکنید در واقع آن چاه را شما میکشید اگر بازیافت مجدد (چون حرف فن است اصطلاح انگلیسی آن را میگویم SECOND DISCOVERY

سکندیس کاوری نکند این حفظ مملکت نیست اگر گاز - هایی را که لازم است دو مرتبه در چاه برگردانند و با اصطلاح فنی انژکسیون بکنند، نکنند این حفظ منافع و مزایای مملکت نیست و این کارها برای مملکت ما نشده است راهی که برای ما میماند دوتا است چون مردمانی هستیم که بامضاء خودمان پای بند هستیم میگوییم یا امکان اینست که تا سال ۱۹۷۹ یعنی شش سال دیگر کمپانیهای موجود بکارشان ادامه بدهند بشرطی که درآمد هر بشکه نفتی که بما میرسد از درآمد ممالک هم حوزه ما کمتر نباشد بشرطی که قدرت صادراتی ایران به هشت میلیون بشکه در روز برسد و اگر فاصله ای که حالا تا آن رقم هست پر نشود خود ما خواهیم کرد و خودمان میدانیم با آن نفت اضافی چه بکنیم.

در ۱۹۷۹ قرارداد خاتمه پیدا خواهد کرد و شرکتهای فعلی مشتری نفت ایران خواهند بود بدون هیچ مزایائی و باید مثل دیگران بیایند و صف بکشند یا اینکه از موقع امضاء قرارداد جدید تمام مسئولیتها و هر چه که امروز در دست ما نیست، تمام برگردد به ایران و شرکتهای عامل فعلی مشتری طولی مدت ما باشند و ما نفت را بآنها برای مدت طولانی به قیمت خوب (با تخفیفی که هر کسی بیک مشتری خوبی میدهد) خواهیم فروخت و تنها راه اینست که آن بدانند تا هر موقعی که قرارداد طول میکشد (۲۰ - ۲۵ سال) نفت بآن میرسد در صورتیکه در آن مرحله دیگری را من آنقدر مطمئن نیستم که آن نفتها بهمین سادگی بخارج از هر مملکتی صادر بشود این مطلب باید بزودی برای ما روشن بشود شق اول ادامه کار تا ۷۹ یا مشتری شدن و مطمئن بودن باینکه نفت برای مدت طولانی با شرایط مناسب در اختیار خواهد بود ولی برای اینکه شق دوم را مابتنیم انجام بدهیم لازم است بخصوص که صنعت ما توسعه پیدا کند و بهترین متخصصین خارجی را یا بطور دستجمعی و متشکل یا بطور انفرادی در استخدام خود بیاوریم تا برای ما کار بکنند و ما باید در مورد حفظ و نگهداری و تفحص و تجسس بیش از گذشته دقت بکنیم و بیش از همیشه برای اینکه یا صنعت درجه يك مقیاس بین المللی ایجاد بکنیم بکوشیم و برای اینکار حتی از همین فردا باید مطالعه کنیم که سازمان شرکت ملی نفت ایران چطور خودش را برای يك زمان فوری ولو برای سال ۷۹ آماده و مهیا کند اگر موفق باین کار شویم (در ۷۹ که قطعی است) در آتیه خیلی نزدیکی این البته يك امریست که اهمیت آنرا هر کسی از شما خودش میتواند برای خودش بفهمد تمام نکات مثبت به پیشرفتهای کار را کردیم و گفتیم البته طبیعی است همه چیز مابق میل پیشرفت نمیکند ما خودمان بهتر از هر کسی نواقص خودمان را میدانیم عمده نقص ما اینست که کادرهای فنی باندازه کافی نداریم مدارس

حرفه‌ای باندازه کافی نداریم و متأسفانه موقعی که مدرسه حرفه‌ای درست میکنیم بعد از چند سالی فوراً به تقاضای این و آن مدرسه حرفه‌ای که باید دیپلمه حرفه‌ای بدهد بیرون فوراً يك ميخواهد يك برچسب دانشکده‌ای بر خودش بزند و فوراً يك ورقه لیسانس بدهد و بدین ترتیب آقائی که از این مدرسه بیرون می‌آید می‌رود پشت میز می‌نشیند مثلاً کارگر فرستاده‌ایم به آلمان فدرال برای یاد گرفتن حرفه این کارگر برگشته بایران البته چند نفر از آنها فوراً برگشته‌اند سرکار اولیه‌شان اما يك عده‌ای می‌گویند خیر ما دیگر پشت ماشین نمی‌رویم این عیب است ما هنوز که هنوز است فکر میکنیم که کار دستی باعث خجالت است چرا مگر این زارع آزاده ایرانی بادستش کار نمیکند؟

مگر میلیون‌ها کارگر بادستشان کار نمیکنند مگر من نگفتم که بین هیچ ایرانی تفاوتی نیست یا بنا باشد یا کارگر باشد یا زارع باشد یا کاسب باشد و بین این افراد با بالاترین مقام دولتی که نخست‌وزیر مملکت باشد هیچ فرقی نیست - مگر فرقی که در شغلشان هست. نصیحت من این است که برای آماده شدن و عبور از مرزهای تمدن بزرگ برای آماده شدن باینکه در زمره ملل زنده و متمدنی دنیا درآییم از کودکان دبستان - دبیرستان - و دانشکده بروید دنبال درس خواندن اگر از همان سنین شروع بکنید به‌طرفه رفتن، آن يك اخلاق ثانوی برای شما میشود که مآلاً بدرد شما نخواهد خورد. باسرم بندی، حقه‌بازی، يك چند وقتی انسان میتواند کاری را پیش ببرد. ولی این کار دایمی نمیتواند باشد چنته هر کسی که توخالی باشد بالاخره معلوم میشود ما باندازه کافی معلم خوب نداریم مخصوصاً در قسمت علوم و ریاضیات تقصیر شاید کسی هم نیست مملکت بیش از ظرفیت طبیعی خودش پیشرفت میکند ولی وسایل مدرن و تکنولوژی این مطلب را میتواند حل بکند اولاً بهترین نتیجه را از فرستادن جوانان دانشگاهی برای درس در دبیرستانها و دبستانها گرفته‌ایم در ثانی بهترین معلم علوم یا ریاضی میتواند در يك اتاق درس بدهد و ما تصویر او را بگیریم و با تلویزیونهای که در دبیرستانها و در قسمتهای دیگر کار میگذاریم نشان بدهیم.

چند سال دیگر ایران ماهواره‌ای اجاره خواهد کرد با هر چند کانالی که لازم هست (بگیریم مثلاً دوازده کانال که سرتاسر ایران را بپوشاند) و کانالهایی که برای تدریس لازم هست به این کار اختصاص پیدا خواهد کرد با گفته ما گو اینکه باتشکیل خانه‌های انصاف و شوراهای داوری اصلاً بکلی وضع زیرو روشد (کما اینکه می‌شنیدم چند نفر از سخنرانانی که در اینجا سخن گفته‌اند از خانه‌های انصاف چه گفته‌اند و شما شهرها در شوراهای داوری هم فکر میکنم خوبی دیده باشید) معهذا دادگستری ما وسیع است باید فکر بکنیم که بچه طریقی سرعت بیشتری، تحرك بیشتری در آن ایجاد بکنیم يك قسمت دیگر موضوع انقلاب اداری است که می‌گوییم طولانی است کشش‌اش زیاد است و نتیجه نداده است و عللی هم برای این کار دارند ولی باتکنولوژی جدید آن قسمتی که مربوط بدولت میشود هم دولت باید افرادی را که خودشان را باوجودیکه از خزانه این مملکت یعنی از پول ملت موجب میگیرند اما خودشان را مستخدم مردم نمیدانند بهتر است از پشت میزهایشان کنار بزنند.

برای جلوگیری از ائتلاف وقت سیستم‌های جدیدی هست یا میکرو فیلم میکنند. یا تمام را میگذارند روی کامپیوتر که هر کسی هر اطلاعی را که میخواهد در عرض چند ثانیه بدست آورد و اگر مأمور آدمی حساسی باشد میتواند در عرض چند ثانیه اطلاعات لازم را به‌مراجعة کننده بدهد و اما مراجعه

صفحه ششم

کننده هم در اینجا شاید بیش از آن کسی که پشت میز نشسته است مسئولیت دارد که حرف ناحسابی نزنند وقت را تلف نکنند و این وقتی که او با يك تقاضای بیخودی تلف میکند وقتی است که از کسی که احیاناً تقاضای بجایی دارد میگیرد.

بازرسی شاهنشاهی از روز تأسیس تاحال گزارشاتی را که بمن میدهد اینست که در نقاطی که رفته‌اند در مقایسه با دفعات قبلی تعداد شکایات اگر از روز اول فرض بکنید صد شکایت بوده است امروز حتماً از بیست شکایت کمتر شده و این برای تعریف از خود ما نیست ولی يك حقیقتی است که هر کدام از شما میتوانید بروید برای خودتان تحقیق بکنید این بازرسیها روز بروز دقیق‌تر خواهد شد چه در اموری که گفتیم و چه در کارهای دولت.

یکی از وظایف سازمان برنامه (باسازمان جدیدش) بازرسی در کار دستگاههای دولت و ادارات و طرز انجام وظیفه و کار مأموران دولت است که باید نمره بگیرند و این مأموران اگر طرز انجام وظیفه‌شان از يك حدی پایین‌تر باشد قابل قبول نخواهد بود تمام اینها برای رسیدن بهمان مرز تمدنهای بزرگ است.

جامعه ایران براساس تعاون باید اداره بشود و حتی - المقدور کار مردم بخودشان سپرده میشود (اگر برای ایجاد يك تمرکزی که لازمه جهش این مملکت بجلو بود و اجرای اصول این انقلاب و تکمیل آن احتیاج بقدرت مرکزی فوق‌العاده داشت و هنوز شاید تا يك مقداری لازم هست و شاید اصولاً باوضع جغرافیایی این مملکت يك حدودی را باید همیشه تحت نظر داشت) باید مابقی را مردم داد و اینکار دارد میشود از شورای ده از انجمن شهر از انجمن شهرستان و استان از مجلسهای شورا و سنا و از ایجاد احزاب سیاسی (که تا قلب روستاها و کارگاهها و مردم باید بروند و منعکس کننده آنها باشند و هدایت کننده آنها در کارهای فنی و اداری) این با اصول دموکراسی اقتصادی و اقتصاد دموکراتیک از جامعه ایران جامعه‌ای می‌سازد که میتوانیم بگوییم در آن هر فرد ایرانی به يك طریقی کاملاً شریک است البته میشود خیلی صحبت کرد ولی امکان صحبت در جاهای دیگر هم بوده است و خواهد بود فقط در خاتمه میخواهم اینرا بگویم که بنظر من (نظر خودم را می‌گویم و مطمئن هستم که اکثریت بیش از قاطع قریب به اتفاق شما ایرانیها هم عقیده هستید) تمام این ترقیات مادی که ما را به این مرز تمدن بزرگ میرساند و خواهد رسانید بدون يك زندگی روحانی و روحی فایده‌ی ندارد و آنرا ما آسان و بدون دردسر وبدون سرگشتگی و بدون ائتلاف وقت داریم و آنچيست؟ آن اسلام است، اسلامی که پیغمبر برای ما آورد نه آنچیزی که بآن اضافه کردند و از آن برای خود استفاده خودشان چیز خاصی ساختند مگر دهقانی که زن او حقوق مساوی با او پیدا کرده است و دختر او که امروز درس میخواند کمتر از خود دهقان مسلمان است مگر شما کارگران یا زنهای شما یا خواهرهای شما که در کارخانه مثل شما کار میکنند همان اکثریت دستجات مذهبی که در روزهای عزاداری در این شهر راه می‌افتند نیستند. منتهی اسلام ما همانطوریکه گفتم اسلام روز اول است و این کاریکه ما میکنیم و این مواد انقلاب ایران تمام استوار بر همان اصول اسلام است. اینست که برای شما افرادی که در این کنگره شرکت میکنند برای ۳۱ میلیون ایرانی و بطور کلی جامعه و تاریخ ایران تا موقعی که خدا بخواهد آنچه که در قدرت من هست عرضه خواهم داشت.

بزرگترین پاداش من پیشرفت شما است سلامت - تندرستی - نيك بختی و سعادت و زندگی بهتری را تحت معنویت اسلام برای همه خواستار هستم.

روز هفدهم دی ۱۳۱۴

ستاره زن ، آیا در آسمان ستاره‌یی دیگر گونه است . و یا آسمان زن آیا آبی با لکه‌های ابر نیست ؟ وقتی یکمرد راه می‌رود ، آیا يك زن نباید راه برود ؟ آیا زن ، وجودی ساکن است . آیا باید همیشه پشت درها بماند ، آیا درها هم همیشه برای زن بسته‌اند ؟ آیا يك زن باید «همیشه تنهایی‌اش» را آیه‌یی ثبت شده و آسمانی ، و بی تغییر ، بداند ؟ زن آیا تکه‌یی از اثاثه خانه يك مرد است ؟ آیا نباید احساساتش را و تفکراتش را بگوید ؟ زن آیا باید قبول کند که فقط يك سایه است ؟ زن آیا فقط «خیال» است ؟ ثروت وجودی يك زن ، آیا کمتر از يك مرد است ؟ فکر کردن به این سؤالات ، و جوابی برای آن پیدا کردن ، همه روزهای قبل از روز هفدهم دی ماه ۱۳۱۴ را ، برای زنان حساس و متفکر ایرانی سیاه و پیراندوه می‌کرد . زنان ایران می‌خواستند ثابت کنند که : «همه تحول هستی در همه جهان از فکر به زن شروع گردید.» و اگر بی‌پیشداوری و با فرهنگی حقیقی به همه کنش‌های انسانی توجه شود ، آیا دیگر به اثبات این مطلب نیازی خواهد بود ؟ مگر نه آن که هرچه هست ، حقیقت انسان در طبیعت است ؟ مگر نه آن که هستی ساکن نیست و همیشه جریان دارد ؟ و مگر نه آن که سازنده برای حفظ و بقای جهان است که می‌سازد ؟ و بدین ترتیب ، مگر نه آن که زن ، جهان خیال‌ها و آرزوها را حقیقی می‌کند ؟

از روز هفدهم دی ۱۳۱۴ ، زن پنجره‌های زندگیش را گشود . و آنطرف پنجره درختها را دید ، که شکوفه کرده است . آن وقت شروع کرد به راه رفتن و به حرف زدن با طبیعت و با همه تکه‌های دیگر جهان . آن وقت ، وقتی هم به خانه‌اش و خانواده‌اش فکر کرد دیگر حس فشار و منگنه شدن نداشت . یعنی می‌توانست انتخاب کند ؛ و انتخاب کرد ، که نه فقط برای اتاقهای خانه‌اش ، بلکه برای ساختن فردای جامعه و فردای انسانی «زن» باشد و به همین دلیل «حق» داشته باشد .

و بالاخره ، سالها بعد از هفدهم دی ۱۳۱۴ ، در يك اصل از دوازده اصل انقلاب شاه و ملت ، این «حق» ، چهره واقعی و حقیقی «حق» به خود گرفت . آن وقت زن ، که به راه افتاده بود ، به قصد و هدف رسید و واقعاً به سازندگی در جامعه پرداخت و مسؤولیت فکر کردن درباره تکه‌هایی از جامعه را پذیرفت و «حق» خود را ، با داشتن مسؤولیتها در همه زندگی و طبیعت باز شناخت و به این مسؤولیتها احترام گذاشت .

حالا زن ، هنوز هم خیال و راز است .

معنای حقیقی زن عوض نشده ، بلکه تصورات نابهنجار اجتماعی درباره او از بین رفته است . و حالا زن ، همزمان که روح يك خانواده است ، خیال و راز هستی و گوهری است که عملکردهای اجتماعی هم‌ارزش با مردان دارد .

و این همه را ، زنان ایرانی ، با یادآوری سالهای قبل از ۱۳۱۴ و قبل از داشتن «حق» خود ، بیشتر گرامی خواهند داشت . و در رأی ، یعنی شرکت داشتن در سر نوشت جامعه ، یافتن جوابهای نو به مسؤولیتهای اجتماعی خویش ، حضور بیشتر در محیط و پیرامون خود حس می‌کنند .

دیدار از
خانم سرور مهکامه محصل

کشف حجاب و آزادی زنان

تلاش - خانم محصص - ما می دانیم که شما از کسانی بودید که در راه آزادی زنان و کشف حجاب در سالهای قبل از ۱۳۱۴ صمیمانه کوشیده اید. این گفتگو نیز بر سر همین مسائل است. برای شروع حرفها، خواهش می کنم در مورد کلمه «حجاب» توضیح بدهید، تا در توضیحات شما، خوانندگان دریابند که شما با چه چیز «حجاب» بود که مبارزه کرده اید؟

سرور مهکامه محصص - حجاب به معنای پوشیدگی، و پوشیدگی زینت حقیقی يك زن است. نه من و نه همفکران من در سالهای قبل از ۱۳۱۴، با این معنی مخالفت نداشتیم و برای کشف پوشیدگی مبارزه نمی کردیم، بلکه با تعبیر و تفسیرها و «فکر» خرافی و فاسدی که باعث به وجود آوردن سد عظیمی در مقابل پیشرفت و رشد معنوی زنان و فلج کردن فعالیت نیمه از مردم ایران بود، موافقت نداشتیم و همه این سوء تفهیم ها، متأسفانه بر معنی حقیقی حجاب افزوده شده بود. پس درین جا باید معنی حقیقی حجاب را از معنای مجازی آن باز شناخت و در جدا کردن این دو نوع «حجاب» است که مبارزه ما بامعنی غیر حقیقی حجاب، قابل تأمل و توجه می شود و تازه آن وقت است که حقیقت همه فعالیت های ما معلوم می گردد.

«حجابی» که ما می خواستیم چهره زشتی از بین برود، معنایش پنهان کردن حقیقت های زن و در نتیجه برابر نبودن ارزش معنوی او با مرد بود، و این «حجابی» بود که حتی در زمان خود حضرت محمد (ص) هم وجود نداشت و فقط در زمان عباسیان و به دلیل انحصاری کردن و زندانی کردن زنان شان در حرم سراها به وجود آمده و ادامه یافته بود و دلیل وجودی آنها هم تنها تعصب و بی فرهنگی باید دانست. اما من در همان موقع و هنوز هم، به «حجابی» که باعث مرموز کردن زیبایی های درون زن باشد اعتقاد دارم، همانگونه که به بسیاری فسادها که بر اثر کشف حجاب بی پرده تر به چشم می آیند، اعتراض می کنم.

تلاش - گفتید تعصب و بی فرهنگی باعث عدم آزادی عمل زنان در جامعه بود. تعصب را چگونه تعریف می کنید؟

سرور مهکامه محصص - تعصب، سوء تعبیر و سوء نظر را به وجود می آورد. یعنی برعکس کردن و یاد درست فکر نکردن درباره يك عمل. و چنین سوء تعبیر هایی بود که متأسفانه «حجاب» را به عنوان «زندان زن» مطرح می کرد. در حالیکه در يك فرهنگ صحیح، اگر اعمال، به درستی حس و درك شود، دیگر سوء تعبیر از اعمال به وجود نمی آید و در نتیجه تعصب نیز وجود نخواهد داشت. ما هم علیه سوء تعبیر اجتماع از اعمال زن و حجاب به عنوان «زندان زن» مبارزه می کردیم.

تلاش - پس، می شود درك کرد که مبارزه شما با حجاب (به معنای پوشیدگی آن) نبوده است.

سرور مهکامه محصص - بله. ما با حجاب به معنای پوشش و پوشیدگی، هرگز مخالفتی نداشتیم بلکه با اثرات حجاب و آن سوء تعبیر ها و غلط اندیشی ها و محدودیت های فاسد کننده حجاب مبارزه می کردیم. اگر مثلاً يك زن می توانست با داشتن حجاب (چادر) روابطی سالم با اجتماع و با محیط زندگی خانوادگی خود داشته باشد، مثل این که مثلاً خود من همین حالا با شما که يك مرد هستید دارم مصاحبه می کنم و این يك رابطه خلاق و انسانی است، اصلاً مسأله مخالفت و مبارزه بی مطرح نمی شد. اما واقعاً «حجاب» مانند قرنطینه بسیار بسته ای برای زن بود که از داخل آن به هیچ عنوان امکان ارتباط با دنیای خارج و آگاهی از رویدادهای اجتماع وجود نداشت. خوب، ما هم نمی توانستیم قبول کنیم که برای يك زن جز شوهر و فامیل، در جهان هیچ انسان دیگری وجود ندارد و جز ارتباط محدود خانوادگی هم، هیچ گونه تماسی برای او مشروع و جایز نیست.

تلاش - طرز تفکر و عکس العمل زنان در رشت چگونه بود، و اصولاً آیا همه زنان نواحی مختلف ایران، درباره «حجاب»، تفکری مشابه شما داشتند؟

سرور مهکامه محصص - درین جا ناگزیر از مقایسه محیط هستم. آن وقت ها می گفتند و معروف بود که شهر رشت «دروازه اروپا» است و آزادی های مشروعی که زنها در این شهر داشتند در همه شهر های دیگر ایران و حتی در تهران استثنایی بود. در سفری که مرحوم نفیسی و عده ای از نویسندگان دیگر به رشت آمدند، واقعاً همه شان این تفاوت را میان آزادی زنان در تهران و در رشت حس کردند و ازین موضوع بسیار متعجب بودند. حتی بسیار پیش از سال های آزادی زنان و دستور کشف «حجاب» در رشت زنها، البته در جلسات زنانه، نمایش می دادند و درست به خاطر دارم که در یکی از این جلسات، نمایش «کفن سفید» میرزاده عشقی اجرا شد. البته در شهر رشت هم وضع خانواده ها، باز استثنایی محسوب می شد، چرا که فرهنگ و دانش خانوادگی باعث قبول این حقیقت شده بود که میان زن و مرد از نظر انسانی و روابط اجتماعی تفاوت و اختلافی وجود ندارد. دلیل خود من در پیوستن به گروه همفکرانم، شکستن استثناء های خانواده های مثل خانواده من بود تا همه زنان ایرانی بتوانند از نعمت آزادی های مشروع و مساوات اجتماعی با مردان برخوردار باشند.

مبارزه من از راه های مختلفی مثل نوشتن مقالات و شعرها درباره آزادی زنان (که چاپ آنها در روزنامه و مجلات مختلف تهران و رشت صورت می گرفت) و نیز

کنفرانس های فرهنگی در این دوشهر به عمل می آمد و نقشم در این مبارزات به گفته دوستان به دلیل سوابق روشن و پاک خانوادگی و نیز داشتن شهرت از طریق خدمات فرهنگی (چرا که مدیر یکی از دبیرستان های دخترانه رشت بودم و همچنین چاپ اشعار و مقالات در مطبوعات) تأثیر و جاذبه ای خاص داشت بدون آن که واقعاً از نتیجه آن مبارزات خود منم نفی به همان اندازه دیگر زنان ایران داشته باشم. به هر حال یکبار دیگر بگویم که مبارزه ما با «حجابی» بود که آزادی مشروع زن را خفه می کرد، در حالیکه در زیر همین «حجابها» چه بسیاری فاجعه ها و مصائب نیز از نظر اجتماع پوشیده می ماند.

تلاش - نامی که بیشتر از هر شاعر دیگر همواره بر زبان شما می آید، نام پروین اعتصامی است. ممکن است نظرتان را درباره شعر او بگویید؟

سرور مهکامه محصص - زندگی پروین از شعر هایش جدا نبود. زندگی اش را، همانگونه که همه انسانها به زبان های مختلف می گویند، او به شعر می گفت. صفت والای صداقت او، همواره مرا به سختی تحت تأثیر قرار می داد، تا به حدی که این تأثیر هنوز هم باعث ستایشم از او می شود، مثل یگانگی و یکرنگی اش از واکنش در مقابل يك بی عدالتی اجتماعی تا انفجار احساسات او در هنگام مرگ پدرش. پروین اعتصامی، کسی است که من ارزش دوستی و خاطره های عزیز او را هرگز از دست نداده ام. حقیقی زندگی می کرد و شعرش هم بیان حقیقت های ساده بی ست، که با چشم هایی پرنور و قلبی روشن حضور این حقیقت های ساده در جهان همیشه قابل دیدن و حس کردن است.

تلاش - چگونگی آشنایی خودتان را با خانم اعتصامی بگویید. چطور شد که شما از شمال ایران، با او که آذربایجانی بود، دارای تعریف واحد و مشترکی از زندگی و شعر شدید؟ شاید اگر به دلایل و چگونگی اشتراکی بین شما و خانم اعتصامی پی ببریم، به معنی خوبی از «ملیت» برسیم؟

سرور مهکامه محصص - داشتن شباهت های عاطفی و اشتراك در شادی ها و مصیبت ها است که ریشه های حقیقی و پنهان در اعماق را مجموعه می کند و درخت دوستی را از آن به وجود می آورد، همچنانکه روابط عاطفی و مشترك بودن آدم های مختلف نقاط گوناگون در سرنوشت زندگی و آزادی است که مجموعه يك ملت و يك مملکت را می سازد.

دلیل ارتباط شاعرانه و انسانی بین من و پروین هم تشابه در اخلاق و عواطف، و مشترك بودن در سرنوشت ادبی و اجتماعی زنان بود که دوستی بسیار پابرجا و مستمر ما را باعث شد. در سطح ملت هم، مردم دارای چنین اشتراك سرنوشت و عواطفی هستند.

تلاش - حال اگر ممکن است، درباره «کنگره نویسندگان ایران» و چگونگی صفحه باره هم

فکر خودتان درباره این کنگره حرف بزنید. و همچنین از افراد دیگری که درین کنگره شرکت کرده بودند بگویید ؟

سرور مهکامه محصل - بنابه دعوتی که از طرف انجمن فرهنگی ایران و شوروی از من به عمل آمد و بنابه صلاحدید افراد معتبری که در جبهه های اجتماعی و فرهنگی دارای نقشی مشخص و سازنده بودند، در سال ۱۳۲۵ برای شرکت در «کنگره نویسندگان ایران» به عنوان عضو هیئت رئیسه به تهران آمدم. شخصیت هایی که در کنار من در هیئت رئیسه این کنگره شرکت داشتند از جمله عبارت بودند از : سیدعلی شایگان، فروزانفر، دهخدا، علی اصغر حکمت، میلانی و صادق هدایت. ریاست کنگره را ملک الشعرای بهار که در آن وقت وزیر فرهنگ بود، برعهده داشت. وظیفه این کنگره بررسی و بحث بر سر مسایل و موقعیت ادبیات ایران بود. در جلسات این کنگره بود که به شخصیت واقعی و عمیق هدایت و نیما یوشیج پی بردم، که هر دو به تدریجی به استقبالی که حقشان بود، دست نیافتند. در یکی از جلسات کنگره، دکتر خانلری درباره نثر سخنرانی کرد و در این سخنرانی از مقام ممتاز هدایت در نثر فارسی تجلیل فراوان نمود. در جلسه تنفس، بسیاری از حاضران از این که کنگره اجازه داده است دکتر خانلری از یک نویسنده جوان چنین ستایشی بکند، اعتراض داشتند. اما جنجالی که باز در جلسه دیگر بر سر شعر نیما برخاست، و توهین هایی که به شخص او، که در جلسه هم حضور داشت، شد، یکی از خاطره های بسیار بد و غیرانسانی است که هرگز از یاد نخواهم برد. در حالیکه خود نیما، باوقار و متانت بسیار، که شخصیت عمیق او بود، به هیچ یک این اعتراضات و توهینات جوابی نداد، و عجب آن که با همه این جنجال ها که تا آخر عمرش بر سر شعر او وجود داشت، مثل یک کوه برجا ایستاد و عقب نشست. و همین استواری بود که شعرش را به احترام و ارزش امروزی رساند. خود من همیشه منظومه «افسانه» او را بسیار دوست داشته و دارم. از روحیات صادق هدایت هم، که به نظر من حقیقتاً پیشرو ادبیات معاصر ایران است، سکوت و عصبی بودنش، همواره فراموشم نمی شود.

تلاش - درباره این شخصیت های پراهمیت ادبیات ایران بیشتر بگویید ؟

سرور مهکامه محصل - متأسفانه غالب کسانی که در هیأت رئیسه این کنگره شرکت داشتند، دیگر در بین ما نیستند و فقدانشان واقعاً برای فرهنگ و جامعه روشنفکر ایران ضایعه بیست که به سختی جبران خواهد شد. من با اغلب این دانشمندان و محققان پیش از «کنگره نویسندگان» آشنا بودم و از دانش بی کرانه آنها بهره های بسیار داشتم.

تلاش - درباره آشنایی با دهخدا و نیز

صفحه واروم

خانم محصل : ۲۰ دی ماه ۱۳۱۴ (سه روز بعد کشف حجاب)

شعر ملک الشعرا بهار ...

سرور مهکامه محصل - به وسیله شوهرم، که از شاگردان دهخدا بود، و در چادر، چندین بار به دیدار دهخدا (که دیگر در آن زمان خانه نشین شده بود، اگرچه هنوز هم مقام ریاست دانشکده علوم سیاسی را داشت) رفتم و از محضر او فیض بسیار بردم. در مورد شاعری ملک الشعرا هم، باید بگویم که از لحاظ صنایع و بدایع شاعرانه، بسیار برایم قابل احترام بود، اما حقیقتاً شعر عارف و عشقی بیشتر برایم دلپذیر بود و به همین دلیل در اوایل شعر سرایی، از شعر این دو شاعر بسیار استقبال کرده ام.

تلاش - اگر روزی مجبور بشوید، از میان همه شاعران ایرانی، یک شاعر را انتخاب کنید، آن شاعر کیست ؟

سرور مهکامه محصل - جواب دادن به این سؤال واقعاً نه فقط برای من بلکه برای هر کس، مشکل و جواب غیر قابل استناد است. مثل این که از باغبانی بخواهیم از میان هزارها گل با هزارها تعریف و حسن مختلف، گلی را انتخاب کند. من هم مثل آن باغبان، در باغ گسترده ادبیات ایران، به گلهای عجیب بسیار با ارزش های غریب دلبستگی دارم. اولین کتابی که در کودکی با آن آشنا شدم، شاهنامه فردوسی طوسی است که آنقدر شیفته اش شدم که نیمی از آنرا از حفظ داشتم. پس از آن نظامی گنجوی، شرحی گسترده از عشق، وحافظ شیراز،

نهایت باریکبینی احساس را برایم مطرح کردند. سپس مولوی را هم شناختم که چشمه جوشان آتش عرفان ایرانی است.

من چگونه و با چه پروایی بتوانم به انتخاب یکی از این عزیزان پردازم و تازه آنوقت با چه دانشی خواهم توانست بر این انتخاب استوار بمانم، نمی دانم، اما حالا که شمارا به کویر کشنده این انتخاب کشانده اید، با احتیاط بسیار و به دلیل دلتنگی که همیشه برای کودکانم داشتم، و نیز ایمان به پاکی انتخاب های کودکان، از میان این همه سروران، فردوسی طوسی را برمیگزینم و بعد وقتی به نقش فردوسی در حفظ و پایداری زبان فارسی می اندیشم، در انتخاب خود راسختر میشوم. شاید هم انتخاب من از شاهنامه، به دلیل مطرح بودن نقش واقعی سازندگی در زندگی خود من باشد، که می توان «سازندگی» را موجب ویا نتیجه یک عمل حماسی دانست. در این جا باید بگویم که واقعاً به از دست دادن هیچ چیز خودم تأسف ندارم جز از دست دادن حافظه ام. البته امروزه دیگر نمی توان ملک داوری درباره دانش را به از برخواندن شاهنامه و نظامی، قرار داد، اما به هرحال من در گذشته، تصاویر دقیقی از آنچه می خواندم و دوست داشتم، در ذهن و خاطره خود به وجود می آورم و به آن مفتخر بودم، و حالا وقتی می بینم بسیاری از این تصاویر از بین رفته اند آندوهگین می شوم.

تلاش - بد نیست، در این جا از اردشیر

کنگره نویسندگان : از چپ راست علی اصغر حکمت ، بدیع الزمان فروزانفر ، علی اکبر دهخدا ، سرور مهکامه محمص ، میلانی و صادق هدایت

محصص هم حرف بزنیم. و این که شما درباره طرحهای او چه می‌اندیشید؟

سرور مهکامه محمص - برای صحبت کردن از اردشیر، باید به کودکی او برگردم، چرا که از همان زمانهاست که استعداد نقاشی و علاقه عجیب به طراحی (از طریق گفتار تصویری او از همه مطالب) نمودار می‌شود. اما آنقدر این روزها حرف او را می‌زنند که دیگر توضیحات من اضافه می‌نماید. به هر حال درباره او، به عنوان یک نقاش عقیده دارم که در آثارش به بیان یک نفر نمی‌پردازد بلکه همه انسانها را نگاه می‌کند و از طریق روحیه انسانی خود با همه آنها تماس می‌گیرد. اردشیر یک انسان هنرمند است که شاید بتوان بسیاری از طراحی‌هایش را خیلی زود درک کرد، اما به هر حال او به بستگی‌های انسانی و بشری آن قدر فکر می‌کند و اعتقاد دارد؟ که در اغلب کارهایش می‌توان نشایه‌یی از این حس را پیدا کرد. تلاش - برگردیم به مسأله حجاب. خود شما از چه وقتی بدون چادر از خانه بیرون آمدید؟

سرور مهکامه محمص - البته خود من در آن موقع «جمع اضداد» بودم. یعنی در طی سالها که بیشترین کوشش من در راه رفع بلای حجاب بود، تا فرمان و دستور کشف حجاب از طرف رضاشاه کبیر صادر نشد، من خود در حجاب و چادر ماندم.

برای من تعریف شعر، مداحی نیست. اما به دلیل منتهی که رضاشاه کبیر، با صدور فرمان کشف حجاب و در نتیجه آزاد کردن نیروی نصف ملت و آزادی اجتماعی بر همه ما زنان ایران دارد، او را در شعری ستایش کردم و مدحش را گفتم. هنوز هم به این

فکر هستم که ما زنان ایرانی هرچه داریم از بلند نظری و وسعت فکر این شاه خردمند است.

تلاش - اصول فرمان کشف حجاب چگونه در رشت به مرحله اجرا درآمد؟

مهکامه محمص - به دلیل این که رئیس دادگستری رشت در آن موقع یک روحانی بسیار مشهوری بود تا مدت‌ها پس از دستور کشف حجاب از طرف دولت، در رشت اقدام به برداشتن حجاب نمی‌شد. تا اینکه از طرف دولت دستور قطعی آمد که در صورت عدم اقدام به انجام فرمان، در مدت یکماه همه مسؤولان امر منتظر خدمت خواهند شد. بنابراین، بنابه درخواست رئیس دادگستری از شوهرم، من اولین خانمی بودم که بدون حجاب و در جامه‌یی ساده، در جشنی که به مناسبت «کشف حجاب» در سالن شهرداری برگزار گردید شرکت کردم و در آن مجلس حرف زدم.

تلاش - آیا حالا تعریف شما از «زن» عوض شده و یا زن همه معناهای قبل از ۱۳۱۴ دی را از دست داده است؟

سرور مهکامه محمص - در گذشته از شخصیت و قدرت پنهان زن در سازندگی اجتماع بسیار گفته‌ام. حالا هم هنوز تعاریف من از زن عوض نشده است. حالا هم وقتی به انقلاب شاهنشاه و مردم فکر می‌کنم آنرا مکمل فرمان کشف حجاب و آزادی زنان می‌دانم و از میان دوازده اصل انقلاب سفید قسمتی که برایم دلپذیرتر می‌نماید، به دلیل خاطرات اندوهناکی که از سالهای پیش از ۱۳۱۴ دارم، نقشی است که این انقلاب به «زن» در سازندگی اجتماع پیشنهاد می‌کند

و به زنان امکان می‌دهد که همگام و همسان مردان در ساختن فردای جامعه نقش داشته باشند و بارهایی از بردگی، تحرک‌نیروهای هوشیار خود را در عرصه‌های دیگر و زمینه‌های نئی به کار برند. این راهم بگویم که به هیچ وجه با زیاده‌روی‌های هیچ‌خانمی در سوءاستفاده از آزادی‌هایش موافقت ندارم، همانگونه که به سوء تعبیرهای اجتماع از معنای واقعی حجاب در گذشته اعتقاد نداشتم.

تلاش - چگونه نقش زن، در اجتماع و در خانواده، می‌تواند متعادل و همسان مطرح بشود؟

سرور مهکامه محمص - اینک با آزادی‌های وسیع و امکانات متنوعی که زنان در اجتماع به دست آورده‌اند، می‌توان دید که جامعه، به ارزش واقعی زنان، توجه دقیق دارد. اما من فکر می‌کنم هنوز هم زن در درجه اول باید نقش خود را به عنوان بهساز و گرداننده خانواده حفظ کند. این حقیقتی است که از آبادی خانه به آبادانی کشور می‌رسیم. اما، فقط کار یک مرد را انجام دادن و جای پای او پا گذاشتن را دلیل آزادی زنان نمی‌شود به حساب آورد، بلکه این می‌نماید که زن تغییر معنی و تغییر وظیفه داده است. من اعتقاد دارم که تکامل هستی، از خیال به زن شروع شده است، همانگونه که فکر می‌کنم باید قسمت پنهان و مرموز یک زن همیشه حفظ شود و از همین روست که باید فعالیت و کنشهای اجتماعی زنان تحت تأثیر حقیقت لطیف و مرموز زنانه آنها باقی بماند.

میگردد بیای صندوق‌های رای رفتند و به درخواستهای انقلابی مترقیانه شاهنشاهی ایران که متضمن ازهم‌پاشیدن نظام کهنه اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور بود رای مثبت دادند و بدین ترتیب انقلاب ایران فصل تازه‌ای را در تاریخ این کشور گشود.

این دوره که با تحولات روستائی و از میان بردن فئودالیسم در روستاهای ایران آغاز شد در طول ده سال تأثیر فراوانی بر جهات مختلف حیات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی ایران باقی گذاشت.

● در سال ۱۳۴۱ فقط ۲۴ درصد از جمعیت ایران که در گروه سنی ۱۰ - ۴۴ ساله قرار داشتند باسواد بودند لیکن این نسبت در سال ۱۳۵۱ به پنجاه درصد افزایش یافت.

در این مدت تعداد دانش‌آموزان ابتدائی از یک میلیون و هشتصد هزار نفر به سه میلیون و چهارصد و چهار هزار نفر رسید. تعداد دانش‌آموزان مدارس متوسطه عمومی از ۳۲۷ هزار نفر به یک میلیون و ۵۷۵ هزار نفر افزایش یافت و ۶۱۹۸ نفر هنرآموز مدارس حرفه‌ای و فنی به ۷۵ هزار نفر بالغ شد و تعداد دانش‌آموزان دانشگاه‌ها از ۵۷۷۹ نفر به ۴۴ هزار نفر رسید و سرانجام در دانشگاه‌ها و مدارس آموزش عالی که در سال ۱۳۴۱ فقط ۲۴ هزار نفر درس میخواندند در سال ۱۳۵۱ یکصد و ده هزار نفر امکان تحصیل بدست آوردند. باین رقم باید ۳۲۰ هزار دانش‌آموز کلاسهای مبارزه با بیسوادی و سوادآموزی حرفه‌ای و سپاهیان دانش و چهار هزار دانش‌آموز مدارس کودکان استثنائی و ۲۴ هزار نفر کودک کودکان استثنائی را اضافه کرد.

● تعداد درمانگاهها و مراکز مختلف درمانی و بهداشتی درمانی و بهداشتی که در سال ۱۳۴۱ ۶۲۰ واحد بود در سال ۵۱ به ۱۵۱۰ واحد افزایش یافت و برای هر ده هزار جمعیت ۱۳۶ تخت در بیمارستانها بوجود آمد در حالیکه در سال ۱۳۴۱ برای هر ده هزار نفر ۹۶ تخت در بیمارستانها وجود داشت.

● افزایش نیروی کار بخش خدمات و صنعت نسبت به کشاورزی خود نشانه دیگریست از جنبشی و تحرك جدید صنایع ایران و همچنین گامهای سریعی که کشور بسوی پیشرفت و توسعه برداشته است.

در سال ۴۱ بیش از ۵۵ درصد جمعیت شاغل در بخش کشاورزی کار میکردند در حالیکه در سال ۱۳۵۱ این نسبت به ۴۰ درصد کاهش یافت.

شاغلان در بخش خدمات طی همین مدت از ۲۳۸ درصد به ۳۰ درصد رسیدند و شاغلان در صنایع شامل صنعت، معدن، نفت، برق، سوخت و ساختمان نیز از ۲۱۲ درصد به ۳۰ درصد افزایش یافتند.

در این مدت همچنین نیروی کار در کشور از ۷۱ میلیون نفر در سال ۱۳۴۱ به حدود ۹۲ میلیون نفر در سال ۱۳۵۱ رسید.

● با توجه به رشد صنایع و خدمات در شهرها و مکانیزه شدن هرچه بیشتر کشاورزی، جمعیت شهرنشین کشور از ۳۵ درصد در سال ۱۳۴۱ به حدود ۴۲ درصد در سال ۱۳۵۱ افزایش یافت و جمعیت روستائین از ۶۵ درصد به ۵۷ درصد کاهش یافت.

● اصلاحات ارضی که با تقسیم زمینهای کشاورزی میان دهقانان آغاز شد و سپس با ایجاد یک شبکه گسترده از شرکتهای تعاونی و شرکتهای سهامی زراعی دنبال گردید اینک اثرات مطلوبی در کشاورزی ایران باقی نهاده است.

تزدیک به ۱۲ میلیون و پانصد هزار تن از روستائیان ایران صاحبزمینی شدهاند که بر روی آن زراعت میگردند و این رقم تمام کشاورزان ایرانی را در برمیگیرد با این توجه که در روستاهای ایران بجز کشاورز تعدادی روستائی وجود دارند که از راههای دیگر نظیر دامداری و خدمات روستائی زندگی میکنند.

شرکتهای تعاونی روستائی که با همکاری روستائیان و کمکهای دولتی در تمام کشور تشکیل شدهاند در حال ازمیان بردن آخرین مشکلات ناشی از حکومت هزاران ساله فئودالیسم در روستاهای ایران هستند و شرکتهای سهامی زراعی که سهامداران آنان را روستائیان صاحب زمین تشکیل میدهند در حال حاضر کشاورزان سهامدار خود را از یکی از بالاترین درآمدهای سرانه روستائی برخوردار ساختهاند.

● اینک ایران با ۳۱۲ میلیون جمعیت و یک میلیون و ۶۴۸ هزار کیلومتر مربع وسعت و با برخورداری از پنجاه درصد جمعیت باسواد ۴۲ درصد شهرنشین و رشد متوسط تولید ناخالص ملی به قیمت جاری ۱۲۶ درصد در سال و رشد صنعتی متوسط سالانه ۱۲۸ درصد که ۶۰ درصد جمعیت شاغلش در دو بخش خدمات و صنعت بکار مشغولند از مرز کشورهای در حال توسعه گامی فراتر نهاده و در حد فاصل کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته قرار گرفته است. تلاش ملت ایران بر این است که در دهه آینده این فاصله را نیز از میان بردارد.

دهه ۱۳۴۱ - ۱۳۵۱ برای ایران جهشهای سریع اقتصادی و دگرگونیهای وسیع سیاسی، فرهنگی و اجتماعی به همراه داشته است.

● تولید ناخالص داخلی به قیمتهای جاری از ۳۴۸ میلیارد ریال در سال ۴۱ به ۱۲۲۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۱ افزایش یافته است. با توجه باینکه جمعیت کشور طی همین دهه از حدود ۲۳ میلیون نفر به ۳۱۲ میلیون نفر رسیده، تولید ناخالص داخلی سرانه از حدود ۱۹۷ دلار در سال ۱۳۴۱ به حدود ۵۱۳ دلار در سال ۱۳۵۱ بالغ گشته است.

در همین دوره تولید ناخالص ملی از ۳۳۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۴۱ به حدود ۱۲۱۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۱ رسیده (۳۶ برابر) و از متوسط رشد سالانه ۱۲٫۶ درصد در طول دهه برخوردار شده است.

طی این دوره، ارزش افزوده بخش کشاورزی به قیمتهای ثابت بیش از یک برابر و نیم - ساختمان حدود دو برابر و نیم - صنعت و معدن و خدمات بیش از سه برابر - نفت حدود چهار برابر و برق حدود ده برابر شده است.

● در دهه‌ای که گذشت نگاه ایران رو به صنایع بود. در طول این دهه زیربنای صنایع ایران از جهات مختلف فراهم آمد و برای نخستین بار یک رویای صنعتی ایران به واقعیت پیوست و ذوب آهن آریامهر در اصفهان بظرفیت اولیه ۶۰۰ هزار تن و قابل توسعه تا ۱٫۲۰۰٫۰۰۰ تن بعنوان صنعت مادر بوجود آمد. (در طرح ساختمان این کارخانه پیش‌بینی شده است که توسعه ظرفیت تولیدی کارخانه پس از گذشت پنج میلیون تن میسر خواهد بود).

همچنین صنایع شالوده‌ای دیگر نظیر صنایع ساخت ماشین‌افزار در اراک و تبریز در این دوره پر رونق از حیثات صنعتی ایران برای نخستین بار تولید یافتند.

توجه به صنایع در سالهای ۱۳۴۱ - ۱۳۵۱ باعث گسترش صنایع در جهات مختلف شد. چنانکه رشد متوسط بخش صنعت و معدن در این ده سال به ۲۸ درصد در سال رسید و بخش نفت حدود ۱۵ درصد رشد سالانه بدست آورد. (در کشاورزی میزان رشد متوسط سالانه به ۴٫۳ درصد بالغ شد).

● کل سرمایه‌گذاری ثابت در کشور از حدود ۴۷ میلیارد ریال در سال ۴۱ به حدود ۲۵۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۱ افزایش یافته و تقریباً پنج برابر و نیم شده است. (تشکیل سرمایه در این دهه به قیمت جاری ارزشی برابر ۱۵ درصد برخوردار بوده است) دریافتهای جاری ارزی کشور از ۵۷۰ میلیون دلار در سال ۱۳۴۱ به بیش از ۳۲۲ میلیارد دلار در سال ۱۳۵۱ رسیده و یابیش از پنج برابر و نیم شده است. جزء این دریافتهای جاری، افزایش سهم بخش نفت از حدود ۴۳۷ میلیون دلار به بیش از ۲۶۶ میلیارد دلار نزدیک بخش برابر و افزایش دریافتهای ارزی از محل صادرات سایر کالاهای و خدمات از حدود ۱۳۳ میلیون دلار به حدود ۷۰۰ میلیون دلار و یاقدری بیش از پنج برابر شده است. درآمدهای دولت جمعاً از حدود ۵۵ میلیارد ریال در سال ۴۱ به حدود ۳۱۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۱ افزایش یافته و بیش از پنج و نیم برابر شده است. سهم نفت در این درآمدها از حدود ۲۳۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۴۱ به حدود ۱۹۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۱ افزایش یافته و ۸ برابر شده است. افزایش مالیاتهای مستقیم از ۶۷۲ میلیارد ریال به حدود ۳۸ میلیارد ریال بیش از پنج برابر و نیم و مالیاتهای غیرمستقیم از حدود ۱۲ میلیارد ریال به حدود ۵۴ میلیارد ریال رسیده یعنی حدود چهار برابر و نیم شده است.

● هزینههای عادی دولت از حدود ۴۳ میلیارد ریال در سال ۱۳۴۱ به حدود ۲۲۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۵۱ افزایش یافته و بیش از ۵ برابر شده است در حالیکه هزینههای عمرانی از حدود ۱۳۲ میلیارد ریال در اولین سال دهه انقلاب به حدود ۱۵۶ میلیارد ریال در سال جاری رسیده و تزدیک به ۱۲ برابر شده است.

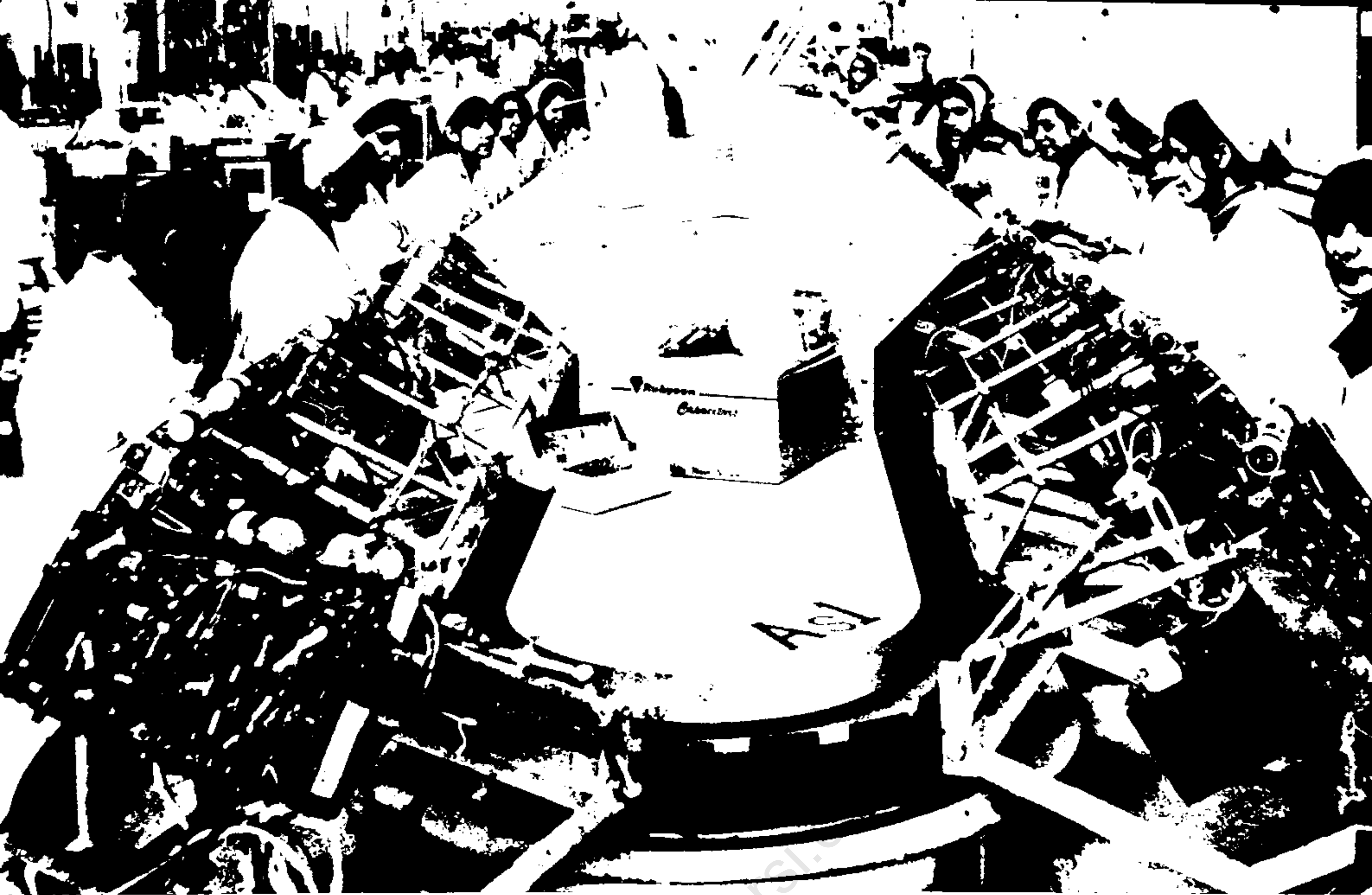
در اینجا لازم است که به رشد واردات ایران نیز اشاره بکنیم.

● واردات ایران در سال ۱۳۴۱ در حدود ۴۱۹۰۵۸۸ میلیون ریال بود در سال ۵۰ به ۱۵۷۶۵۸۱۹ میلیون ریال رسید. (رشد سالانه واردات در طول سالهای ۴۱ تا ۱۳۵۰ حدود ۱۵٫۱ درصد و در طول دهه ۱۳۴۱ - ۱۳۵۱ حدود ۱۶٫۳ درصد بوده است).

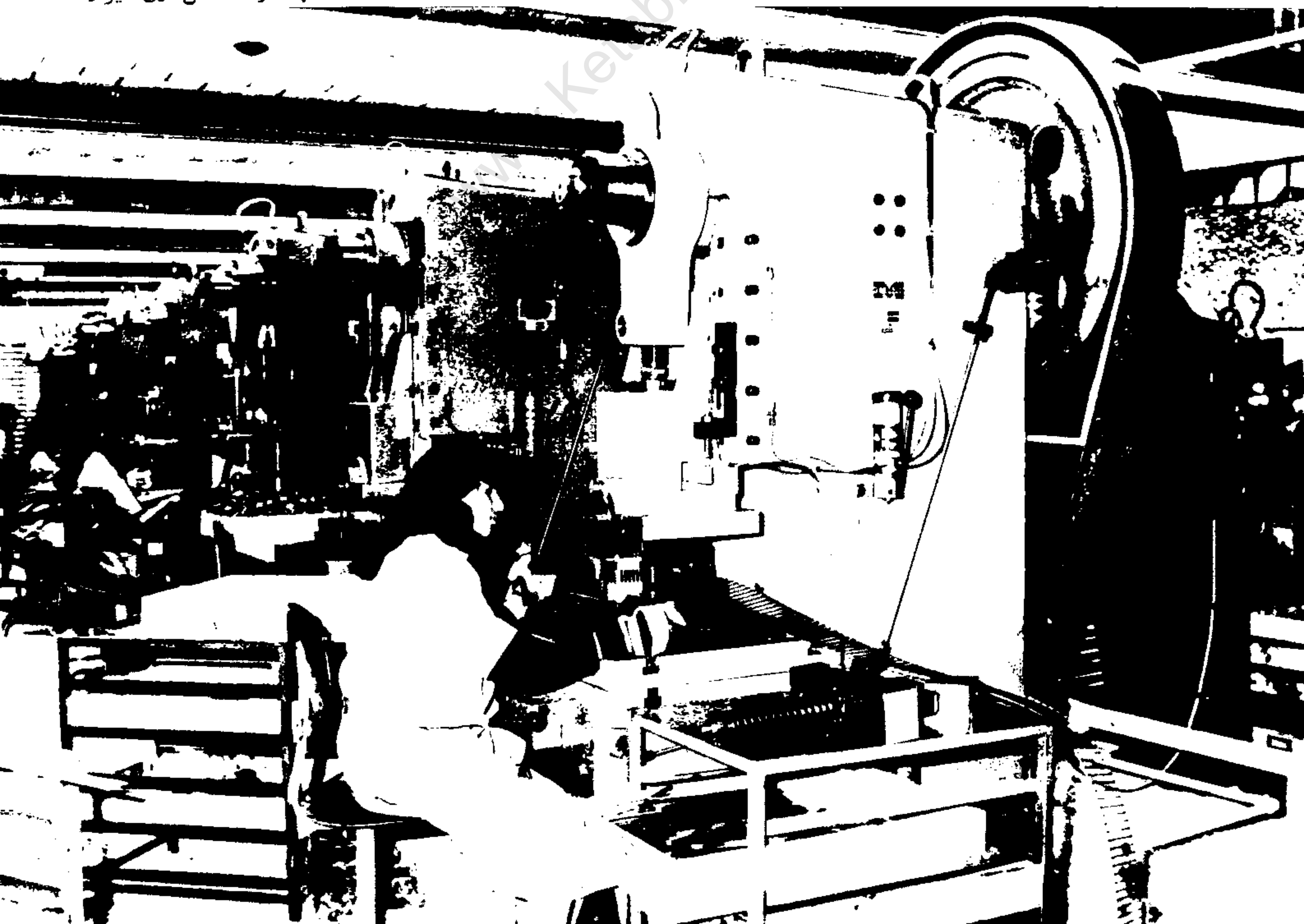
● ارزش تولیدات صنعتی ایران به قیمت جاری در سال ۱۳۴۱ برابر ۸۵۷ میلیارد ریال بوده که در سال ۱۳۵۱ به ۵۰۸۹ میلیارد ریال بالغ شده یعنی ظرف ده سال برابر شده و رشدی برابر با ۱۹۵ درصد پیدا کرده است. سهم کالاهای صنعتی ایران در صادرات مواد غیر نفتی که در آغاز دهه انقلاب، ۱۱ درصد بود اینک به ۳۸ درصد رسیده است.

● چنین جهشهای اقتصادی بی‌تردید بدون درهم ریختن فرسوده اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور حاصل نمیشد. در ششم بهمن ماه سال ۱۳۴۱ بیش از پنج میلیون تن از مردم ایران که اکثریت رأی‌دهندگان ایرانی را در بر -

دهه ایران در نخستین دهه انقلاب

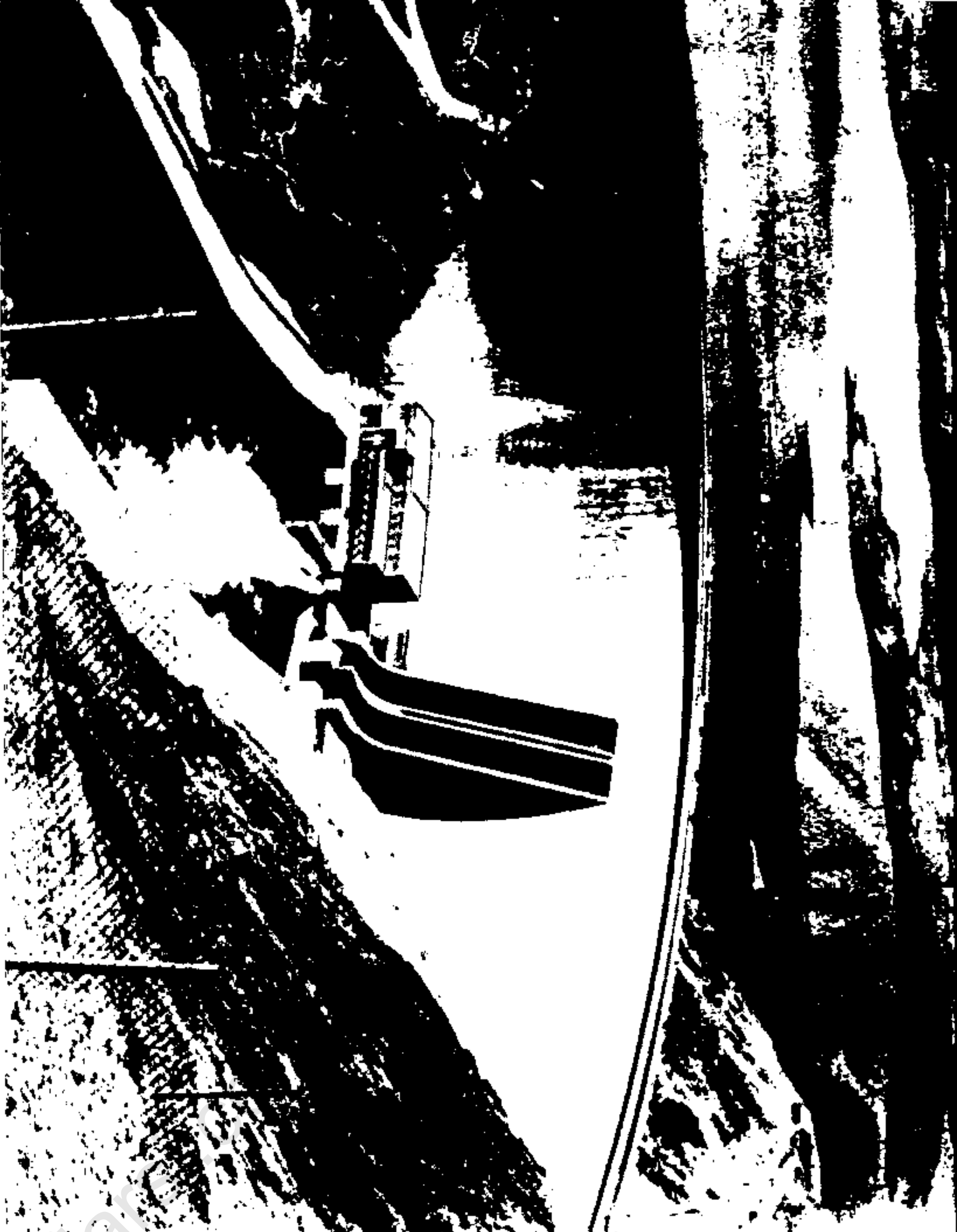
↑ کارخانه تلویزیون سازی

↓ کارخانه تلفن سازی شیراز

↓ سد محمد رضا شاه

↓ سد فرحناز (لیسان)

↓ سد امیر کبیر

↓ سد شاه عباس کبیر

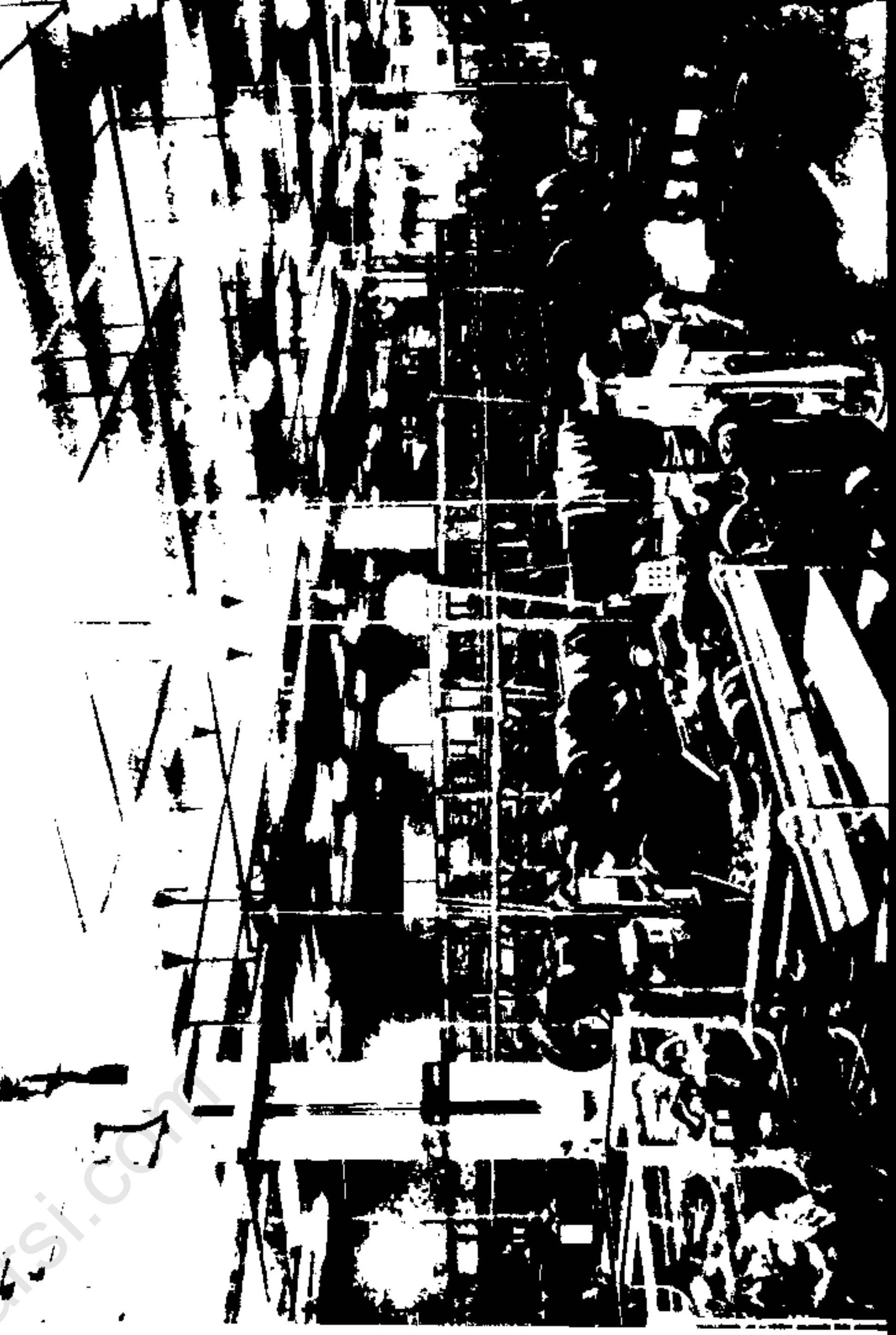
↑ کارخانه اتومبیل سازی پیکان

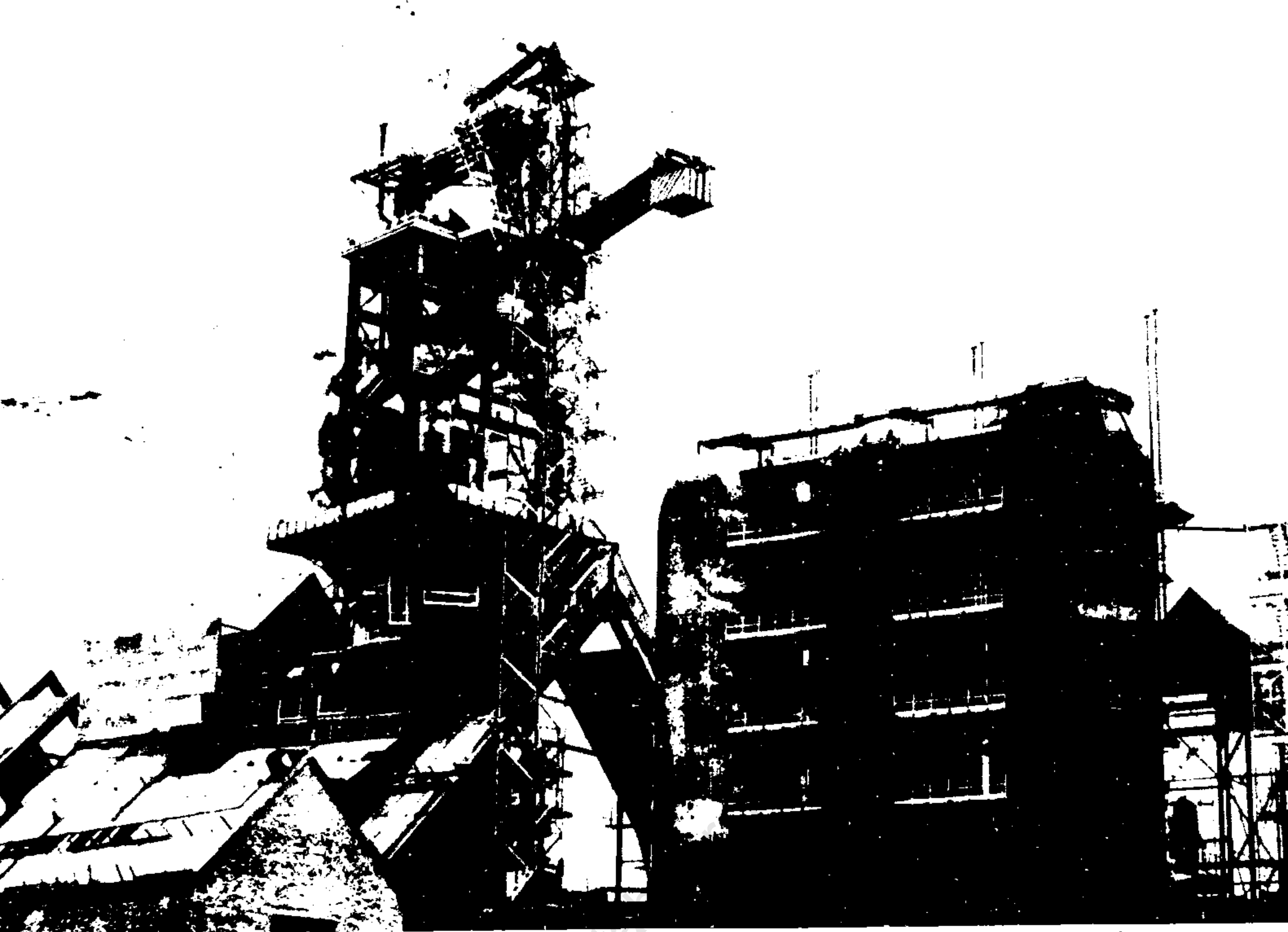
↓ کارخانه اتومبیل سازی ژبان

↓ کارخانه لاستیک سازی

↑ کارخانه اتومبیل سازی آریا - شامین

↑ دواب آهن اصفهان

↓ پالایشگاه نفت تهران

بیانات

آقای امیرعباس هویدا

نخست وزیر

در مجلس شورای ملی
هنگام تقدیم لایحه

بانهایت سربلندی، افتخار دارد که قانون و متن برنامه پنجم عمرانی را به همراه لایحه قانون سازمان برنامه و بودجه کشور بساحت مجلس شورای ملی تقدیم دارد.

برای من و همکارانم این لحظه مشحون از دنیائی مسرت و امید است زیرا عنایت خداوندی نصیب خدمتگزارانی میگردد که اینک در پیشگاه ملت، خود سعادت یافته توفیق در انجام خدمت محسوب میشود نائل میگرددند و در مقابل رهبر بزرگ ملت ایران نیز سرفرازند که نه بقدر امید و انتظارشان بلکه بقدر توانائی و قدرت خود نیات معظم له را برای نیل به هدفهای بزرگ آینده جامعه عمل می پوشانند.

مقارن آغاز دهه دوم انقلاب تقدیم لوایح عمرانی که اجرای آن در آینده سیر تحولات دهه گذشته را در جهاتی نو توسعه و تعالی خواهد بخشید دارای مفهومی خاص است، با اجرای برنامه پنجم عمرانی است که ادامه حرکت انقلابی ما برای یک دهه پرثمر دیگر تضمین میگردد، و تداوم برنامه های انقلابی توقف ناپذیر حرکت ما بسوی آینده روشن بیش از پیش مشخص میشود.

در واقع دهه اول انقلاب و اجرای برنامه های سوم و چهارم عمرانی را میتوانیم بمشابه سکوئی مستحکم برای جهش و زیر بنائی مطمئن برای ساختمان جامعه آینده محسوب داریم. در ترسیم خطوط اصلی انقلاب ایران گرایش های ایدئولوژیکی، تکیه بر نظامات و قواعد از پیش ساخته و متابعت از یک خط مشی واحد که دور از واقعیت های ذهنی و عینی وبدون اتکاء به مسائل دنیای متحول کنونی و منافع ملی ما باشد هرگز مورد توجه نبوده و ما حرکت انقلابی خود را دائماً با کسب الهام از تعالیم رهبر انقلاب بر مبنای ایدئولوژی ایرانی و با اتکاء بر سنن و فرهنگ ملی خود باشیوم هائی که بر مطالعه و درك واقعیت ها مبتنی است ادامه میدهم و این امر را بعنوان یک حرکت مداوم انقلابی که هرگز متوقف نمیشود پذیرفته ایم.

ثروت مادی روزافزون و همچنین نیروی انسانی خلاق ما بآبهره گیری از امکانات استثنائی و بی نظیر کشور در دهه آینده ما را بسر منزل امیدهای نوی رهنمون خواهد گردید ولی این امر هرگز بخودی خود از جنبه های مادی و صرفاً از جهت توسعه اقتصادی و صنعتی در خور مباحثات و فخر و غایت آرزوی مانیست. توسعه اقتصادی ما باید با تعالی فرهنگ و ارتقاء اخلاق جامعه و حفظ جنبه های انسانی آن توأم باشد و همپایه یکدیگر به پیش رود تا در پایان کار از ترکیب و تلفیق عوامل مادی و معنوی جامعه فردای ما مباحی و مفتخر بخود باشد. باتوجه بنکاتی که بدان اشاره شد در اینجا مختصراً موفقیت های حاصله دو برنامه گذشته را که محتوای دهه اول انقلاب ایران است بیان کرده و آنگاه بذکر هدف های اصلی و سیاست های عمده برنامه پنجم عمرانی کشور میپردازم.

پیروزی های دهه انقلاب

در دهه ای که گذشت اجرای برنامه های سوم و چهارم عمرانی بما یاری کرد که تولید ناخالص داخلی را به ۳۵ برابر افزایش دهیم و بر این اساس : تولید ناخالص داخلی سرانه از معادل ۱۹۷ دلار در سال ۱۳۴۱ به حدود ۵۱۳ دلار در سال جاری رسیده است. طی همین دوره، ارزش افزوده بخش کشاورزی به قیمتهای ثابت بمتجاوز از یک برابر ونیم بالغ شده و در بخش ساختمان حدود دو برابر ونیم رسیده است. در بخش صنعت و معدن و خدمات، رشد ارزش افزوده بیش از سه برابر - در بخش نفت حدود ۴ برابر و در بخش آب و برق حدود ده برابر بوده است. در دوره ای که یاد شد کل سرمایه گذاری ثابت در کشور تقریباً پنج برابر ونیم شده. دریافت های جاری ارزی کشور بمتجاوز از پنج برابر و نیم رسیده. جزئی از این دریافت ها از بخش نفت بوده که سهم آن نزدیک به شش برابر گردیده و نیز افزایش دریافت های ارزی از محل صادرات سایر کالاها و خدمات بیش از پنج برابر شده است.

در مدت مورد بحث هزینه های عادی دولت بیش از ۵ برابر شده در حالیکه هزینه های عمرانی نزدیک به ۱۵ برابر گردیده است. ارقامی که در این جا باجمال ذکر کردم روشنگر این حقیقت است که چگونه ایران در پرتو انقلاب راهی را که ملل دیگر گام در خلال چند دهه پیموده اند در زمانی چنین کوتاه طی کرده و از برکت یک تحول اساسی در مناسبات تولید، با سرعتی که مایه شگفتی جهانیان بوده است از مدار بسته فقر و توسعه نیافتگی خارج گردیده و به صف جامعه های

پیشرفته پیوسته و بعنوان سرمشق کشورهای در حال رشد زبانه زده گردیده است.

گواه سرعت آهنگ رشد و توسعه در کشور ما، موفقیت های بارزی است که در نیل به هدف های برنامه چهارم عمرانی کشور پیش آمد. متوسط رشد تولید ناخالص داخلی در برنامه چهارم بمیزان ۹۴ درصد پیش بینی شده بود ولی عملاً رشد مذکور بحدود ۱۲۹ درصد بالغ گشت. برنامه چهارم ایجاد ۹۶۶ هزار شغل جدید را هدف خود ساخته بود اما در عمل تعداد کل شاغلان بمقدار ۱۲ میلیون نفر افزایش یافت. بر طبق برنامه چهارم با فرض ۲۶ درصد رشد سالانه جمعیت، انتظار میرفت که تولید ناخالص ملی سرانه به ۳۵۹ دلار رسد حال آنکه باوجود افزایش سالانه نفوس در حد سه درصد، میزان مذکور به قریب ۴۸۱ دلار (معادل ۳۶۸۰۰ ریال) فزونی گرفت. و چنانکه گفته شد تولید ناخالص داخلی سرانه ۵۱۳ دلار (۳۹۳۰۰ ریال) رسید. در برنامه چهارم با استثناء بخش های کشاورزی و ساختمان، رشد واقعی تمام بخش ها از هدف های مورد نظر بالاتر رفت. در کشاورزی رشدی بمیزان ۴۴ درصد در سال پیش بینی شده بود در عمل علی رغم مسائل بنیادی و شرایط نامساعد جوی طی سال های ۴۸ و ۵۰ رشدی بمیزان ۴ درصد حاصل آمد و در مقابل با تأسیس شرکت های سهامی زراعی و تعاونی های تولید و واحد های کشت و صنعت، مقدمات ازدیاد سریع تر تولیدات کشاورزی فراهم شد. کمبود رشد بخش ساختمان عللی چند داشت که مهمترین آن ضرورت تهیه نقشه جامع توسعه شهرها در آغاز برنامه بود. معذک در این مورد هم موجباتی فراهم آمده است که کمی رشد بخش مذکور، در سال های آینده جبران بشود.

هدف های برنامه پنجم

اینک وقت آن رسیده است که مهمترین هدف ها و خط مشی های برنامه پنجم عمرانی کشور را به نمایندگان محترم ارائه کنم و به تجزیه و تحلیل فلسفه ای که در ورای این برنامه نهفته، فلسفه ای که از روح انقلاب ایران منبعث است، بپردازم:

هدف های عمده برنامه پنجم را در حفظ رشد سریع و مداوم اقتصادی همراه با ثبات نسبی قیمتها و تعادل در موازنه پرداخت های خارجی - توزیع عادلانه تر درآمد ملی - تأمین اشتغال مولد برای جویندگان کار - ارتقاء هرچه بیشتر سطح دانش و فرهنگ و بهداشت و تندرستی و رفاه جامعه حفاظت و بهسازی محیط زیست - ایجاد تعادل بیشترین مناطق مختلف کشور از جهات اقتصادی و اجتماعی - اصلاح نظام اداری و تقویت بنیه دفاعی کشور - استفاده کامل از ظرفیتهای تولیدی موجود و ازدیاد کار آئی در تولید و

عرضه کالاها و خدمات در بخشهای عمومی و خصوصی و بالاخره افزایش سهم و نقش ایران نه فقط در تجارت بین المللی منجمده از طریق حضور بیشتر در بازارهای جدید جهانی بلکه در دیگر جریانهای عمده اقتصادی و سیاسی جهان، میتواند خلاصه کرد.

در مورد هدف رشد، در نظر است که تولید ناخالص داخلی سالانه بمیزان ۱۱٫۴ درصد به قیمتهای ثابت افزایش پذیرد و از حدود ۱۲۲۶ میلیارد ریال به ۲۱۱۰ میلیارد ریال بالغ گردد و بدین منظور حدود ۱۵۴۸ میلیارد ریال سرمایه گذاری ثابت از جانب دولت انجام خواهد شد و بخش خصوصی نیز سهمی به میزان بالغ بر ۹۱۲ میلیارد ریال خواهد داشت و بدین ترتیب نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص ملی از ۲۲ درصد در سال آخر برنامه چهارم به ۲۷ درصد در سال آخر برنامه پنجم تزايد خواهد یافت. با چنین حجم سرمایه گذاری انتظار میرود که روزانه حدود یک هزار شغل جدید ایجاد شود که بیش از ۷۶ درصد آن در بخش صنایع و معادن خواهد بود. طی مدت مذکور تولید ناخالص داخلی سرانه در کل کشور و به قیمتهای جاری از معادل ۵۱۳ دلار معادل (۳۹۳۰۰ ریال) به حدود ۹۰۷ دلار (۶۹۴۰۰ ریال) افزوده خواهد شد. در زمینه سرمایه گذاریهای دولت، بیشترین سهم به ترتیب متعلق به بخشهای اجتماعی - کشاورزی و صنعت خواهد بود. در مورد بخش کشاورزی ذکر این نکته لازم است که کل اعتبارات عمرانی برنامه پنجم نسبت به برنامه چهارم به ۲٫۸ برابر افزایش یافته است و حال آنکه سهم اعتبارات کشاورزی در این برنامه ۴ برابر و از آن بخشهای اجتماعی نزدیک به ۵ برابر شده است جمع اعتبارات عمرانی طی برنامه پنجم ۱۵۶۰ میلیارد ریال میباشد که ۳۵۲ میلیارد آن، به برنامههای کشاورزی و آب و نوسازی روستاها اختصاص یافته است. در مورد کشاورزی هدف آن است که ارزش افزوده این بخش بطور متوسط رشد سالانه ای معادل ۵٫۵ درصد داشته باشد.

بدین منظور در برنامه مذکور مساحت مورد بهره برداری از جنگلها به ۶۶۰ هزار هکتار افزایش خواهد یافت. مساحت اراضی آبی برای تولیدات زراعی و باغداری حدود ۳۹۰ هزار هکتار توسعه پیدا خواهد کرد و بدین ترتیب حدود ۳۹۹ میلیون هکتار زمین زیر کشت آبی در خواهد آمد. نزدیک به ۲۷ درصد اراضی مذکور توسط واحدهای کشت و صنعت شرکتهای سهامی زراعی و تعاونیهای تولید و همچنین واحدهای مکانیزه مورد بهره برداری واقع خواهد شد و بقیه در دست زارعان منفرد خواهد بود. رشد سالانه فرآورده های دامی به ۶٫۶ درصد خواهد رسید و با کاربرد روشها و فنون

جدید در زراعت و دامپروری و ایجاد مجتمع های اقتصادی کشت و صنعت، افزایش جالب در بهره وری حاصل خواهد آمد. در مورد آب علاوه بر تأمین حوائج کشاورزی که بدان اشارت رفت، تهیه آب قابل اطمینان برای شرب کلیه جمعیت شهرنشین مورد توجه است. در برنامه پنجم با تکمیل سدهای مخزنی در دست ساختمان نزدیک به ۹۵۰۰ میلیون متر مکعب آب در سال مهار خواهد شد. با احداث سدهای مخزنی جدید سالانه ۴۳۰ میلیون متر مکعب آب تنظیم خواهد گشت و علاوه بر آن با ایجاد سدهای انحرافی از آب رودخانه ها و یا برقراری تأسیسات لازم از آبهای تحت الارضی استفاده وسیع بعمل خواهد آمد. پوشش شبکه های طبیعی و فرعی آبیاری وزه کشی بدرجات مختلف بمیزانی بالغ بر حدود متجاوز از ۱٫۴ میلیون هکتار افزایش خواهد یافت و در یکصد هزار هکتار نیز اصلاح و بهبود شبکه های آبیاری سنتی صورت خواهد پذیرفت و بالاخره ظرفیت تأسیسات مربوط به آبرسانی شهرها بمیزان بیش از ۴۸۰ میلیون متر مکعب در سال آخر برنامه پنجم گسترش خواهد یافت. در برنامه عمرانی پنجم کشور اقدام های خاصی برای رفاه جامعه روستائین و عمران و نوسازی روستاها در نظر گرفته شده و اجرای برنامه های سازندگی اصلاحات ارضی با استفاده از امکانات اعتباری بیشتر و آهنگی سریع تر، کماکان در جهت نیل به تمامی هدف های عالی انسانی و اقتصادی و اجتماعی آن دنبال خواهد شد، و بخصوص در راه ادغام شرکتهای تعاونی روستائی کوچک مجاور، در یکدیگر، و عمران و نوسازی روستاها و آموزش و پرورش فکری دهقانان با استفاده از کمک ها و مساعدتهای گروه تازه ای از مأموران وزارت تعاون و امور روستاها که پس از استخدام و آموزش تحت عنوان مددکاران فنی تعاونی های روستائی بدهات کشور اعزام خواهند شد و بیمه و تضمین تدریجی خرید محصولات کشاورزی کشاورزان اقدامات وسیعی انجام خواهد شد.

بخش دیگر مربوط به امور اجتماعی است، که برنامه های آموزش و پرورش - بهداشت و بهداری - تغذیه - تنظیم موالید - فرهنگ و هنر - جهانگردی - تربیت بدنی و فعالیتهای جوانان و بالاخره تأمین و رفاه اجتماعی را دربر میگیرد.

در نوسازی اجتماع ایران که بنیاد آن را انقلاب نهاده است ضمن تأمین کار، درآمد و رفاه برای همگان، باید موجباتی فراهم شود که همه استعدادها و لیاقتها بوجه احسن رشد و نمو کنند و برای خدمت به پیشرفت بیشتر جامعه آماده و کارآمد شوند. اهمیتی که به برنامه آموزش و پرورش داده شده و نیز

کوششهایی که برای حفظ و ارتقاء سلامت و تندرستی نسلهای جوان مملکت معمول میگردد بهمین مناسبت است. طی برنامه پنجم شماره دانش آموزان و دانشجویان کشور از حدود ۴٫۸ به حدود ۸٫۳ میلیون نفر فزونی خواهد یافت و ضمن ۵ برابر شدن حجم آموزش حرفه ای بزرگسالان، با تعمیم تحصیلات و پیکار با بی سوادی حدود ۷٫۴ میلیون نفر بر جمع باسوادان ۱۰ - ۴۵ ساله مملکت افزوده خواهد شد.

در این برنامه، هدف تنها ازدیاد کمی دانش آموزان نیست بلکه توجه به کیفیت و فلسفه آموزش و پرورش یعنی پرورش انسانهایی سالم از هر جهت و خلاق و سازنده و مفید بحال خود و جامعه و بشریت مورد نظر است.

آخرین سال برنامه پنجم مواجه است با آخرین سال اجرای نظام جدید آموزش و پرورش و آنچه در این برنامه اهمیت دارد توجه به تربیت معلم و تهیه افرادی است که شایستگی و لیاقت این شغل را داشته باشند و نسل جوان ما را در راه هدفهای اقتصادی و اجتماعی و سیاسی با اتکاء به نیروی ایمان و وطن پرستی و شاه دوستی و با توجه به سنت های اصیل ایرانی و دین و اخلاق به صورت مطلوب هدایت نمایند.

در زمینه بهداشت و درمان در طول برنامه پنجم اقدامات وسیعی انجام خواهد شد بطوریکه فعالیتهای وسیع پیشگیری محدود به پیشگیری از بیماریهای واگیر نبوده و بطور گسترده تری به پیشگیری از بیماریهای مزمن و عضوی نظیر بیماریهای قلبی و نیز روانی خواهد پرداخت.

به برنامه های تنظیم خانواده و کنترل موالید و بهداشت مادران و کودکان اولویت خاصی داده شده و در سطح بسیار وسیع تری اجراء خواهد شد.

تأمین بهداشت و حفاظت در کلیه کارگاههای صنعتی توسعه فراوان خواهد یافت.

کنترل مواد غذایی، داروئی و آرایشی در کلیه شهرها توسط شبکه بهداشتی انجام خواهد گردید.

بمنظور رسیدن به هدف نهائی بیمه درمانی برای تمام افراد کشور این فعالیت گسترش قابل ملاحظه ای یافته و علاوه بر توسعه بیمه کارگران و کشاورزان کارمندان بخش خصوصی و کلیه کارمندان دولت و خانواده آنان را نیز تحت پوشش بیمه درمانی قرار خواهد داد.

پیش بینی گردیده است که در آخر برنامه پنجم ۳۳٪ جمعیت تحت پوشش بیمه درمانی قرار گیرند. افراد کم بضاعت، هم از شبکه بیمارستانهای عمومی موجود که از نظر کیفیت کامل تر خواهد شد و هم از بیمه درمانی استفاده خواهند نمود. با ایجاد ۲۴۰۰۰

تخت بیمارستانی و آسایشگاهی جدید شبکه بیمارستانی توسعه یافته و خدمات بااستاندارد مطلوبتر در اختیار بیمهشدگان و همچنین افراد کم بضاعت قرار خواهد گرفت.

بعلاوه با ایجاد متجاوز از هزار مرکز بهداشت شهری و روستائی جدید شبکه بهداشتی و درمان سرپائی توسعه پیدا نموده و طبقات مختلف مردم را دربر خواهد گرفت. بطوریکه فعالیتهای بهداشتی در زمینههای مختلف بین سه و نیم تا هفت برابر وضع موجود گسترش خواهد یافت و متجاوز از ۱۴۰۰۰ نفر بکادر پزشکی و پیراپزشکی و سایر حرف بهداشتی افزوده خواهند شد.

در يك جامعه مرفه كه تحقق آن هدف مساعی دولت در دهه دوم انقلاب و پس از آن است كوشش بر آن مبذول خواهد گشت كه چنانكه شاهنشاه بارها فرموده اند هر فرد ایرانی از آغاز ولادت تا پایان عمر تحت پوشش انواع بیمهها قرار گیرد بهمین منظور در برنامه پنجم بر آن اقدام خواهد شد كه جمعا بیمهشدگان درمانی با خانواده آنان به ۱۲۵ میلیون و بیمه شدگان در برابر فوت از کارافتادگی و بازنشستگی با خانواده ایشان به ۸۳ میلیون نفر بالغ شوند و علاوه بر آن خدمات رفاهی و مددکاری در اختیار خانوادهها - کودکان بی سرپرست - معلولان روانی و جسمانی و دیگر گروههای واجد استحقاق گذاشته میشود.

گسترش انواع فعالیت های تعاونی در برنامه پنجم مورد توجه خاص قرار گرفته و باتوجه به تعالیم شاهنشاه كه اساس جامعه آینده را بر استقرار نظام تعاونی و تعمیم انواع بیمهها ترسیم فرموده اند به توسعه تعاونی تولید - مصرف - مسكن و سایر تعاونیها كمك لازم خواهد شد.

برنامه پنجم شامل طرحهای وسیعی در زمینه احداث زیربنای فیزیکی مناسب برای بهبود زندگی عموم است. در قالب این برنامه، احداث بیش از ۹۶۰ هزار واحد مسكونی جدید در مناطق شهری و روستائی تهیه و اجرای طرحهای توسعه و عمران شهری، تأمین حوائج مختلف شهرنشینان، بهبود وضع عبور و مرور شهری، نوسازی و بهسازی شهرها و بالاخره حفاظت و احیاء و اصلاح محیط زیست در شهر و روستا پیش بینی شده است.

در نخستین دهه انقلاب، نفت و گاز و برق و صنعت از پرتحركترین بخشهای اقتصاد ایران بوده اند.

در مورد نفت پیش بینی میشود كه تولید آن در برنامه پنجم از ۵۲ میلیون بشكه در روز در سال ۱۳۵۱ به ۸۳ میلیون بشكه در روز در سال ۱۳۵۶ افزایش یابد. مصرف داخلی طی همین دوره از ۱۳۲ به ۲۴۵ میلیون متر مكعب خواهد رسید و ظرفیت

پالایشگاههای کشور از ۱۴ به ۲۸۴ میلیون متر مكعب ازدیاد خواهد یافت.

مصارف گاز طبیعی در ایران در طول دوران برنامه از ۳ به ۹ میلیارد متر مكعب افزوده خواهد شد و مقدار قابل ملاحظه ای گاز طبیعی و مایع از کشور صادر خواهد گشت.

درباره برق پیش بینی شده است كه مقدار مصرف این نیرو از ۹۱ میلیارد كيلووات ساعت در سال به ۲۳۸ میلیارد كيلووات ساعت در سال بالغ گردد (افزایش معادل ۲۶ برابر). تولید نیروی برق عمومی در دوران برنامه از ۸ به ۲۵۹ میلیارد كيلووات ساعت در سال (یعنی به ۳ برابر) خواهد رسید و طول خطوط انتقال نیروی مذکور نزدیک به ۶۷۰۰ كيلو متر افزوده خواهد شد.

در عرصه صنعت، رشد متوسطی معادل ۱۵ درصد در سال هدف مساعی ما واقع شده است. علاوه بر توسعه سریع صنایع مصرفی، با بهره برداری كامل از واحدهای عظیم صنعتی كه در طول برنامه چهارم بوجود آمده و توسعه صنایع ذوب فلزات، پتروشیمی و سایر صنایع اساسی، تحول بزرگی در بنیان صنعتی کشور بوجود خواهد آمد بدین ترتیب باتوجه بتولید بسیاری از كالاهاى واسطه ای و سرمایه ای و نیز از طریق تولید حداكثر ارزش افزوده صنعتی در داخل کشور، صنایع ایران ریشه دارتر گردیده و در راه استقلال نسبی صنعتی، گامهای بلندی برداشته خواهد شد.

باتوجه به اصول انقلاب ایران كه بر اساس عدالت اجتماعی بنیان گذاری شده و در پیروی از ارشادات حكیمانه شاهنشاه آریامهر در مورد گسترش هرچه بیشتر مالکیت صنعتی اقدامات اساسی صورت گرفته كه در برنامه پنجم نیز ادامه خواهد داشت. در نتیجه این تحولات علاوه بر كارگران و كارمندان واحدهای صنعتی، تعداد زیادی از مردم كشور میتوانند پس اندازهای خود را در زمینه فعالیتهای صنعتی بكار انداخته و هزاران نفر به تعداد سهامداران شرکتهای تولیدی و صنعتی اضافه خواهد شد.

طی برنامه پنجم، بخش معدن نیز از رشدی معادل ۲۳۵ درصد در سال برخوردار خواهد بود. برای رسیدن باین رشد سریع اقدامات زیربنائی در زمینه تکمیل نقشه زمین شناسی کشور و شناسائی و اکتشاف مقدماتی منطقه وسیعی از مملکت توسط دولت انجام خواهد شد. در اکتشاف بقیه کشور شرکتهای معدنی دولتی و بخش خصوصی سهم بسزائی خواهند داشت. هم اکنون ذخائر قابل ملاحظه ای از آهن - مس - سرب و روی - کروم و فلزات دیگر چه توسط بخش دولتی و چه توسط بخش خصوصی كشف

گردیده و طرحهای وسیعی برای بهره برداری از این ذخائر در دست اجرا میباشد. علاوه بر تولید فولاد از طریق روشهای سنتی پیشرفته مقدمات تأسیس شرکتهای بنام شرکت ملی صنایع فولاد ایران جهت تولید فولاد بوسیله احیاء مستقیم سنگ آهن با گاز طبیعی فراهم شده و باین ترتیب باتوجه به ذخائر سرشار گاز ایران، صنایع فولادسازی گسترش فوق العاده خواهد یافت. طرح بهره برداری از معدن عظیم مس سرچشمه کرمان، ایران را در زمره کشورهای عمده تولید كننده مس دنیا قرار خواهد داد و در نتیجه تمام فعالیتهای معدنی مذکور، ارزش تولیدات معدنی کشور كه در سال جاری در حدود ۸ میلیارد ریال میباشد در سال ۱۳۵۶ به ۲۳ میلیارد بالغ خواهد گردید.

در زمینه تجارت خارجی، رشد سریع صادرات كالاهاى غیر نفتی کشور در طول برنامه چهارم كماكان ادامه خواهد یافت بطوریکه در سال آخر برنامه پنجم رقم آن از يك میلیارد دلار متجاوز خواهد بود. آنچه در این مقوله جالب میباشد اینست كه ترکیب صادرات ایران بسرعت بطرف كالا های صنعتی گرایش داشته و صادرات این قبیل كالاها از رشدی حداقل حدود ۳۰ درصد در سال برخوردار خواهد بود.

شك نیست كه تحقق هدفهای یاد شده مربوط به تولید، استقرار زیربنای وسیعی را اعم از وسائل ارتباط و حمل و نقل و مخابرات اقتضا میکند كه در این جا فقط فهرست وار باید بعضی از برنامههای مهم در این زمینه اشاره كرد چون احداث ۶۵۰۰ كيلو متر راه اصلی جدید و ساختمان حدود ۱۲ هزار كيلو متر راه فرعی جدید توسعه شبکه راه آهن و تجهیز و تکمیل خطوط - افزایش ظرفیت بنادر بمیزان ۲۵ میلیون تن - توسعه فرودگاههای موجود کشور و تکمیل و تجهیز آنها - بهره برداری از فرودگاه بین المللی اصفهان و آغاز تأسیس فرودگاه جدید بین المللی تهران از دیداظ ظرفیت تأسیسات تلفنی کشور بمیزان ۷۰۰۰۰۰ شماره خودكار افزایش ظرفیت كانالهای شبکه مخابرات مایکروویو بنسبت ۵۰ درصد ظرفیت اولیه، پوشش كامل برنامههای رادیو - گسترش برنامه تلویزیون تا ۶۰ درصد جمعیت کشور و بالاخره ایجاد سیستم مكانیزه پست کشور و تسهیل و تسریع مبادله نامه ها و بسته ها. ناگفته نگذاریم كه بوجود آمدن تسهیلات فوق در امور ارتباطات و نیز ایجاد بیش از بیست هزار تخت در هتلها و مؤسسات مشابه و نیز احداث تأسیسات دیگر پذیرائی در مراکز جهانگردی و تفریحی، جهانگردی داخلی و خارجی را در ایران رونقی بی سابقه خواهد داد و تنها تعداد سیاحان خارجی را به ۲۲ برابر خواهد رساند.

مسلم است که ارائه هدفهای این برنامه بزرگ در دقایقی کوتاه بدرستی مقدور نیست لذا نمایندگان محترم فرصت خواهند داشت که طی روزهای آینده نه فقط خلاصه بلکه متن تفصیلی برنامه پنجم عمرانی را شخصاً بررسی فرمایند و علاوه بر هدفها، از خط مشی‌های کلی و سیاستهای خاص هر برنامه استحضار حاصل کنند. در این جا فقط باید یادآور شوم که علاوه بر ادامه روند توسعه اقتصادی - صنعتی و کشاورزی کشور و اجرای سیاست رفاه اجتماعی و توزیع برکات و ثمرات توسعه بین عامه مردم، سیاستهای عمده برنامه پنجم بشرح زیر خواهند بود.

اول - تأمین منابع مالی ضروری برای تحقق هدفهای مورد نظر از طریق تشویق - پشتیبانی و توسعه پس انداز و سرمایه گذاری خصوصی، تجهیز منابع مالی در بخش دولت از راه بهبود نظام وصول مالیات و عوارض، افزایش کارآئی و سود دهی شرکتها و مؤسسات انتفاعی دولت و جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی در عین استفاده از وامهای طویل‌المدة خارجی با شرایط مناسب.

دوم - حفظ ثبات نسبی قیمتها در عین پشتیبانی از قیمت تولیدات کشاورزی و نیز حمایت از منافع مصرف کنندگان.

سوم - توزیع عادلانه‌تر درآمد بین قشرها و گروه‌های مختلف جامعه.

چهارم - اجرای سیاستهای جمعیت و تنظیم تعداد موالید و ایجاد تعادل میان عرضه و تقاضای نیروی انسانی خصوصاً در سطوح گوناگون مهارت و تخصص.

پنجم - اجرای سیاست عدم تمرکز و تفویض اختیارات و مسؤولیتهای بیشتر به استانداران و فرمانداران کل و انجمنهای استان و شهرستان و سایر مقامات محلی و اتخاذ شیوه‌های لازم برای عمران نواحی و مناطق مختلف کشور و کاهش فواصل رشد اقتصادی و اجتماعی بین آنها و ایجاد موجبات مشارکت بیشتر و وسیع‌تر مردم در امور عمرانی.

ششم - هماهنگ کردن نهادها و قوانین و مقررات با مقتضیات پیشرفت سریع اقتصادی و اجتماعی کشور.

هفتم - ارتقاء سطح اطلاعات و مهارتهای فنی واداری و بهبود مدیریت در بخش عمومی و خصوصی و اتخاذ روشها و ترتیبات نوین سازمانی.

هشتم - با توجه به آنکه دگرگونیهای مادی و کمی دهه گذشته زمینه را برای تحولات وسیع کیفی نه فقط در زمینه‌های فکری و علمی بلکه در عرصه‌های اخلاقی و فرهنگی هموار کرده است کوشش خاص - تقویت خودآگاهی ملی و احساس مسؤولیت و رسالت میهنی و هشیاری به وظائف اجتماعی و آشنائی ژرف با فرهنگ و نظام ارزشهای قومی از طریق کاربرد هماهنگ وسایل

صفحه بیست و دوم

آموزش و پرورش و ارتباطات جمعی و بالاخره ترویج اعتقاد به انضباط - وجدان حرفه‌ای و پشتکار و اشاعه روحیه انقلابی امساك و قناعت به ارضاء نیازهای اساسی خصوصاً در بخش دولت و مبارزه با تجمل - پرستی نزد عامه مردم و بالاخره زنده نگاهداشتن حرمت بمبانی انسان دوستی و خیرخواهی.

نهم - تأکید هرچه بیشتر بر جنبه‌های انسانی و بهبود کیفیت زندگی مردم در برنامه‌های عمرانی حال و آینده که خود هدف اصلی رشد و توسعه اقتصادی باید تلقی گردد.

دهم - تقویت بنیه دفاعی کشور و اجرای سیاست مستقل ملی نه فقط در عرصه سیاسی بلکه در پهنه‌های اقتصادی - تکنولوژیکی و هم چنین فرهنگی بنحوی که نقش و سهم جامعه ما را بعنوان یکی از عوامل و نیرو - های اساسی حفظ صلح و مسالمت بین‌المللی و یاسداری عدالت و انصاف در روابط ملل و تشیید همکاری عمومی خصوصاً بمنظور قبول سهمی در کمک به توسعه کشورهای در حال رشد عالم بروشنی جلوه گر سازد.

بدیهی است که توفیق در اجرای هدفهای فوق وقتی برآستی تحقق خواهد یافت که مسئله انضباط و درك احساس مسؤولیت در مقابل رجدان و مملکت و قانون و اخلاق برای هر فرد کاملاً شناخته شده باشد. انضباط فریضه‌ای است اخلاقی و روحی که میبایست بر اصول آرمان ملی هر قوم استوار باشد در چنین وضعی است که حصول به هدفهای ملی از قبل تضمین خواهد شد در این جا آنچنان انضباطی مورد نظر است که برمبنای آرمان ملی، هر فرد مصالح عمومی را بر منافع شخصی مقدم داشته و در بنای اجتماعی و الاثر صمیمانه مشارکت نماید. با درك ایدئولوژی انقلاب مبتنی بر آرمان ملی يك قوم، انضباط مورد نظر حاصل میشود و با اتكاء باین انضباط اخلاقی است که موفقیتهای ما در آینده تضمین میگردد.

چون سخن از انضباط شد توضیحی نیز درباره روحیه انقلابی امساك که بدان اشارت رفت سودمند است. روشن است که جامعه ما در سالهای اخیر بعلت رشد اقتصادی و افزایش درآمد عمومی، توقعات تازه و وسیع‌تری پیدا کرده و با ارتقاء استاندارد زندگی مردم، نیازهای جدیدی بظهور رسیده است، بدیهی است ارتقاء سطح زندگی و افزایش درآمدها بسبب توسعه روزافزون اقتصادی موجب تقاضای بیشتر و خواستهای تازه رفاهی و بالنتیجه تحمل مخارج جدید میگردد و این امر پدیده‌ایست که دامنگیر همه جوامع امروز است، جای تردید نیست که وظیفه عمده دولت مبارزه با ترقی

بی تناسب قیمت‌هاست که کماکان با کمال دقت و شدت ادامه خواهد یافت ولی باید متذکر بود که بر اثر حجم عظیم سرمایه - گذاری در کشور و بخصوص تأثیر قیمت - های بین‌المللی که بعلت تورم موجود در ممالك صنعتی رو به افزایش سریع است قیمت‌های داخلی نمیتواند مصون از افزایش نسبی باشد در این جاست که روحیه خویشتن -

داری در مصارف غیر ضروری و تکراری میتواند نقش مفید خویش را ظاهر نماید. ضمناً لازم است که دستگاه‌های دولتی هم کمال صرفه‌جوئی را در مخارج معمول دارند و از هزینه‌های غیر ضروری پرهیز کنند و حال که وظیفه اجرای برنامه‌ها و طرح‌های عمرانی را خود وزارتخانه‌ها عهده دارند با استفاده از تجارب گذشته، موجباتی فراهم آورند که از بالا رفتن غیر منطقی مخارج اجرای طرحها بکلی احتراز گردد.

ناگفته نباید گذاشت که باتوجه با آهنگ روزافزون رشد و توسعه اقتصادی کشور ما و نیز سرعت تحولات اجتماعی و فرهنگی که در این مملکت روی داده و میدهد و نیز بادر نظر گرفتن دگرگونیهای سریعی که در جهان بوقوع میپیوندد، بنحوی که هر لحظه ودقیقه را بارور از تازگی‌ها و تطورات غیرمنتظر میکند، دیگر برنامه‌ریزی عمرانی را نمیتوان در قالب يك دوره پنج‌ساله محدود کرد. شاهنشاه ما در سخنان خویش خطوط عمده آینده درخشانی را که در انتظار ملت ایران است ترسیم فرموده‌اند. این وظیفه ماست که از هم‌اکنون خود را برای وصول بمرزهای تمدن بزرگ آماده سازیم و در این راه تلاشی پر شور و نشاط از هم‌اکنون آغاز کنیم و متوجه این حقیقت باشیم که بزرگ - ترین وظیفه نسل حاضر کمک به ساختن یا برگزیدن آن نوع آینده است که بیش از هر نوع دیگر، متضمن سعادت و سرفرازی جامعه ایرانی باشد. لذا باید اقتصاد و اجتماع ایران را از این پس از روزنه‌ای ده یا یازده ساله نگریست و آثار و نتایج هر برنامه عمرانی و تصمیمات و اقدامات امروز را در افقهای دورتر بررسی و سنجش نمود. بهمین مناسبت است که با شروع برنامه پنجم مطالعاتی که از اواخر برنامه پیش در زمینه دورنما و طرح‌ریزی ایران فردا آغاز شده با وسعت و عمق بیشتر ادامه خواهد یافت و از نظرات همه متفکران و محققان در این باره کسب فایده خواهد شد.

چون سخن از آینده‌نگری است باید اشاره‌ای به نقش عظیم فرهنگ در راه رسیدن به تمدنی عالتر بکنم. توسعه فرهنگ نه فقط از بزرگترین عوامل تحکیم وحدت و همبستگی و خودآگاهی ملی بلکه از موجبات اصلی رشد اقتصادی و اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی مردم باید تلقی شود و با توجه به نقش حساسی

که هنرمندان و مؤلفان و نویسندگان در توسعه فرهنگ و پرورش افکار و تنویر اذهان عموم خصوصاً جوانان داشته و دارند و در حقیقت این گروه از روشنفکران يك وظیفه میهنی و اجتماعی مهمی را عهده‌دار بوده و در جامعه حال و آینده از شأن و مقام خاصی برخوردارند علی‌هذا دولت نیز وظیفه خود میدانند که در مورد تأمین رفاه زندگی این گروه اقدامات خاص معمول دارد و بآن گروه یاری کند که با فراغ بال به آفرینش آثار گران‌قدر فرهنگی - ادبی و هنری بپردازند و از این لحاظ راه را به ورود به مرزهای تمدن بزرگ هموار سازند.

وظایف جدید سازمان برنامه و بودجه

بعد از بیان اصول هدف‌ها و خط مشی‌های برنامه پنجم، اینک وقت آن رسیده است که درباره دستگاه مسؤول برنامه یعنی سازمان برنامه و بودجه گفتگو کنیم. قبلاً... لازم میدانم از خدماتی که سازمان برنامه طی نزدیک يك ربع قرن حیات خود در راه پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشور انجام داده است صمیمانه قدردانی کنم. این سازمان توانست در طول سالیان گذشته، گروهی از جوانان تحصیلکرده مملکت را بخود جذب کند و بکار گمارد و با استفاده از این نیروی فعال در طرح ریزی آینده ایران نقش مؤثری ایفا نماید و در همین مکتب بود که تعدادی خدمتگزاران گذشته و حال کشور پرورش یافته و اکنون در سازمان برنامه و دستگاه‌های اجرایی دولت و بخش خصوصی مشغول بکارند، چنانکه مستحضرن در آغاز سازمان برنامه ناچار بود علاوه بر وظایف اصلی خود، وظایف اجرایی را نیز عهده‌دار باشد که خوشبختانه با مجهز شدن دستگاه‌های اجرایی و آمادگی آنها برای ایفای وظایف مرجوعه اینک سازمان برنامه میتواند در سطح بالاتری به تکالیف و مسؤولیت‌های اساسی خویش بپردازد.

این سازمان که مرکز اصلی برنامه‌ریزی کشور است وظیفه خواهد داشت که برنامه‌های کوتاه و میان مدت دستگاه‌های اجرایی را با خط مشی‌های دراز مدت تطبیق و تلفیق دهد و باتوجه با اهمیت همین وظیفه اساسی برنامه‌ریزی است که دولت تصمیم گرفت در تشکیلات - وظایف و اختیارات سازمان مذکور بموجب لایحه‌ای که اینک تقدیم میگردد، تغییراتی منظور دارد تا سازمان بدون درگیری با مسائل روزمره اجرایی که سابقاً بصور مختلف باین سازمان ارجاع میشد بایفای رسالت حقیقی خویش توانا گردد.

برطبق لایحه پیشنهادی، سازمان برنامه و بودجه بر چهار وظیفه اصلی متکی خواهد بود:

نخست وظیفه برنامه‌ریزی کوتاه مدت میان مدت و دراز مدت که این وظیفه بسیار

مهم را در ارتباط با وزارتخانه‌ها و سازمانهای دیگر بانجام خواهد رساند ضمناً پیوسته تصویری دقیق از احوال اقتصادی و اجتماعی کشور و تحولات آن به شورای اقتصاد و مقامات تصمیم گیرنده ارائه خواهد کرد.

دوم - وظیفه تنظیم بودجه که مسؤولیت تلفیق بودجه‌های جاری و عمرانی خواهد بود و بهمان نحو که سازمان بودجه‌های جاری پیشنهادی را رسیدگی میکند طرحهای مربوط به بودجه‌های عمرانی را همزمان با آن مورد بررسی قرار خواهد داد و در همه حال رعایت دقیق هدفها و خط مشی‌های برنامه را مطمح نظر خواهد داشت.

سوم - وظیفه هماهنگ‌سازی فعالیت‌های آماری و تهیه آمارهای اساسی و محاسبات ملی و دیگر حسابهای ضروری برای برنامه ریزی مطالعات آینده از طریق مرکز آمار ایران.

چهارم - وظیفه نظارت که باید با کمال دقت و جدیت و حتی سختگیری در موارد لازم، به اعمال انضباط برنامه‌ای یاری کند و البته منظور تنها مراقبت صوری و گزارش گیری و گزارش دهی نیست بلکه واحد نظارت باید بحل مسائلی که دستگاههای اجرایی با آن مواجه میشوند و ارائه طریق بآنان نیز کوشا باشد و کارآئی دستگاه - های اجرایی را مستمراً ارزشیابی نماید. در مورد همین جنبه نظارت بود که شاهنشاهی بیانات راهنمای خویش در تخت جمشید دستوراتی فرمودند و ضرورت برقراری ضوابطی برای طرحها و برنامه‌ها و لزوم بازرسی دقیق و رعایت اصول بازخواست و تنبیه و تشویق و اجرای صرفه جوئی در مخارج و همچنین زمان اجرای طرحها را یادآور شدند.

چون سخن از بودجه تلفیق شده عمرانی و عادی بمیان آمد لازم است در این جا نکته‌ای را یادآور شوم و آن اینکه تقدیم لایحه بودجه موکول به تصویب قانون سازمان برنامه و بودجه و مشخص شدن وضع بودجه عمرانی برنامه پنجم است که اینک بمجلس شورای ملی عرضه میگردد و بنابراین استثنائاً دولت ناگزیر خواهد بود که بجای بهمن که موعد تقدیم بودجه کل کشور است پس از تصویب لوایح مذکور بودجه را بطرز فوری تقدیم نماید با شرح آنچه گذشت اهمیت و وسعت وظائفی که سازمان برنامه و بودجه بر عهده خواهد گرفت تا برنامه‌های دهه دوم انقلاب را بسوی افقهای تابناک آینده رهنمون گردد بخوبی روشن میشود. ضمناً با نظاره در گزارش اجمالی که از برنامه پنجم راین جا مطرح شد نمایندگان محترم به عظمت مسؤولیتی که این دولت باید بردوش گیرد وقوف تمام حاصل فرمودند. اما واضح است که این بار سنگین بمنزل مقصود نمیرسد

مگر آنکه فرد فرد مردم ایران و همه گروهها و سازمانها چه عمومی و چه خصوصی دست بدست یکدیگر دهند و در راهی که برنامه پنجم با کسب الهام از منشور انقلاب ایران و مایه‌های ارجمند تمدن و فرهنگ انسانی این مرز و بوم ترسیم کرده است متفقاً گام بردارند. مسلم است که ما در راهی که انتخاب کرده و میکنیم پیرو هیچ مکتب فکری یا الگوی بیگانه رشد و توسعه که سرانجام آنها غالباً بن بست کامل بوده و انسان را در برابر تسلط ماشین و غلبه مصرف، خوار و ناتوان کرده نبوده و نخواهیم بود بسیاری از جوامع همین که از فقر و عقب‌مدت‌های خاص آن رها شدند بخواستهای تصنعی و تجملی مخصوص دوره ثروت گرفتار آمده‌اند اما خوشبختانه روح ایرانی و فرهنگ متعالی این سرزمین در طول تاریخ همواره نعمت و ثروت مادی و برونی را وسیله‌ای برای غنای بیشتر درونی و استقرار صلح میان انسانها و آشتی میان آدمی و محیط و جستجوی ارزشهای والا تر زندگی تلقی کرده و همان گونه که میراث گرانقدر شهریان توانمند و توانگر ایران گواه است توانسته است در عین قدرت، مهربانی و مدارا و در عین ثروت، سادگی همراه به زیبایی رابکمال استادی تحقق بخشند و باتکاء همین پیروزیهای معنوی گذشته است که در آینده نیز هرچند از تسریع آهنگ توسعه مادی و اقتصادی و پیشرفت فنی و تکنولوژی لحظه‌ای غافل نخواهیم بود اما سرمایه‌گذاری در انسان، سرمایه‌گذاری در فرهنگ و بالاخره سرمایه‌گذاری در بهبود کیفیت زندگی همگان را بموازات آن پیش از پیش مورد تأکید قرار خواهیم داد زیرا مسلماً هدف رشد و توسعه در درجه اول همان انسان است و با چنین گرایش و هدف‌گزینی است که جامعه و تمدن ایران خواهد توانست بار دیگر نقش بارز خود را در ساختن دنیائی انسانی‌تر و فرهنگی معنوی‌تر ایفا کند.

در آغاز سخنانم اشاره‌ای به پیروزی‌های گذشته کردم ولی شك نیست که فرد فرد مردم ایران در هر مقام و موقعیتی قرار داشته‌اند در این پیروزی‌ها سهم و شریک بوده‌اند و به‌اتکاء همین نیروی ملی است که ما آینده را با خوش‌بینی بیشتری می‌نگریم. مسلماً کاری که تاکنون انجام گرفته در برابر عظمت کارها و مسؤولیتهائی که در مقابل ما قرار دارد ناچیز است زیرا آن چه مطمح نظر رهبر عالیقدر انقلاب است و شما نمایندگان مردم و همه ملت شریف ایران از آن پیروی میکنید ساختن جامعه‌ای است مرفه، نیکبخت و متکی به فرهنگی قوی و دانشی زاینده و روبه‌فزونی که بار دیگر مفاخر دیرین تاریخی را احیاء کند و مقام و منزلت ممتاز خویش را در جامعه ملل عالم احراز نماید.

طب سوزنی

بصورت زمین فعلی درآمده است. این تحولات را موتاسیون **Mutation** نام نهاده‌اند و تصویر فوق وسیله ساده‌ای بود برای اهل دانش که جهت درک بهتر این مسائل در اختیار عموم قرار دادند.

به همین ترتیب در بدن انسان این دو انرژی اصلی بانگ و این وجود دارند که بطور دائم در جریان می‌باشند. قسمتهایی از بدن که حامل انرژی این هستند ارگان نامیده می‌شوند **Organ** (اعضاء) و قسمتهایی دیگر از بدن که حاوی انرژی بانگ هستند احشاء یا **Entraille** (آنترای) نامیده می‌شوند که هر یک از این اعضا و احشاء به مجاری مخصوصی مربوط می‌گردند که هر یک از این مجاری بسوی قسمتهای سطحی بدن حرکت نموده و به انتهای انگشتان دست و پا ختم شده و بالعکس از آن نقاط شروع می‌شوند.

قسمت جلوی بدن شامل انرژی «این» و قسمت پشت بدن شامل انرژی بانگ می‌باشند و بعلاوه این مجاری سهم خود بوسیله مجاری فرعی دیگری با یکدیگر مربوط می‌گردند که آنها را **Vaisseau Segondaire** می‌نامند و بعلاوه یک مجرای اصلی دیگر در قسمت جلوی بدن قرار دارد که آنرا مجرای حامل یا **Vaisseau de Conception** می‌نامند و در مقابل یک مجرای اصلی نیز در پشت بدن موجود است که آنرا مجرای حاکم یا **Vaisseau Gouverneur** می‌نامند. هر یک از این مجاری

این موجود دارای هر یک از این پدیده‌ها و انرژی‌های موجود در طبیعت می‌باشد عبارت دیگر وجود انسان خود معرفست از این فضای لایتناهی (این موجود ناشناخته). در اینجا به تئوری چین درباره انرژی‌های فضائی اشاره می‌شود.

در طبیعت دو نوع انرژی اصلی وجود دارند یکی انرژی مثبت که در زبان چینی بانگ **Yang** نامیده می‌شود و دیگر انرژی منفی یا **INN** (این). اگرما فضا را بصورت کره‌ای نمایش دهیم، نیمی از این کره حاوی انرژی مثبت و نیمه دیگر حاوی انرژی منفی می‌باشد.

باید دانست که زمین و آنچه که در آن روئیده می‌شود حاوی انرژی این و خورشید شامل انرژی بانگ می‌باشد. اختلال یک یا دویا سه عنصر از عناصر موجود در خورشید سبب ایجاد کوه - باد - آتش - زمین و رعد می‌گردد. و تئوری ذکر شده بنام تئوری فوهی **Fouhi** نامیده می‌شود که بصورت تصویر صفحه بعد جزو قدیم‌ترین مدارک علم چین بدست آمده است (۴۰۰۰ سال قبل از میلاد مسیح).

چنانچه از این تئوری پیداست چینی‌ها معتقد بودند که زمین ذره‌ای جدا شده از خورشید می‌باشد که بتدریج پس از گرگونی‌های بسیار در ترکیبات و عناصر موجود در آن و از دست دادن حرارت (که همان انرژی بانگ می‌باشد) در مراحل بعدی

طب سوزنی یا آکوپونکتور **Acupuncture** هنرست که سبب معالجه بیماریها و امراض و برقراری صحت و سلامت بیمار می‌گردد. شروع تاریخچه این علم چهار هزار سال قبل از میلاد مسیح یعنی قریب به شش هزار سال پیش می‌باشد که برای اولین بار در مملکت چین پایه گذاری شد و نخستین پزشکی که این علم را در اختیار عموم قرار داد پزشک چینی **Neiking** نیکینگ است که کتاب قطوری در این باب ۲۰۰ سال پیش از میلاد مسیح نوشته و این علم را جاودانی کرده است. و امروزه این کتاب بزبانهای مختلف زنده دنیا ترجمه شده و در اکثر کتابخانه‌های علمی در دسترس مردم قرار داده شده است. نتایج مثبتی که از علم آکوپونکتور اخذ شده بیش از پیش مردم غرب را برای کسب اطلاعات بیشتر تحریک نموده و بدین ترتیب پزشکان اهل این علم میدان عمل بیشتری پیدا کرده و با برقرار ساختن تحقیقات علمی و تبادلات فکری با دانشمندان مشرق زمین خصوصاً ممالک چین و ژاپن سعی کرده‌اند که پایه و اساس علمی برای بن رشته پیدا و کشف نمایند. باری در این مبحث سعی می‌شود که مختصری از اصول و قواعد علم آکوپونکتور جهت خوانندگان عزیز تشریح گردد.

بنا بر عقیده علماء این علم، انسان موجودی کوچک و ذره‌ایست از این فضای لایتناهی که تحت تأثیر تمامی پدیده‌ها و انرژی‌های موجود در طبیعت واقع شده و بعلاوه خود

وظیفه مخصوصی را دارا می باشند خصوصاً مجرای اصلی مثانه که از گوشه داخل چشم ها شروع شده و پس از گذشتن از روی جمجمه و ستون فقرات و لگن خاصره نزول کرده و با انتهای انگشت پنجم پا که نقطه ۶۷ مثانه است ختم می شود. روی این مجرا ۱۳ نقطه مهم (در پشت ستون فقرات) قرار دارند که هر کدام آنها با یکی از اعضاء و یا احشاء مطابقت دارد که اختلال در هر یک از این اعضاء و احشاء سبب بروز درد در نقطه مخصوص بخود می گردد.

مثال: نقطه ۱۳ مثانه که روی Epineuse (سومین مهره پشتی) قرار دارد این نقطه با ششها مطابقت دارد و هرگونه بیماری و اختلال در ششها باعث بروز درد در این نقطه می شود. بدین جهت این وسیله ایست دیگر جهت تشخیص امراض رویهمرفته قریب ۶۱۸ نقطه مخصوص روی مجاری اصلی قرار دارند. در دو شکل صفحه بعد نقاط مخصوص سر و قسمتی از نیم تنه نشان داده میشوند.

هریک از این نقاط دارای فیزیولوژی مخصوص بخود می باشند که رل مهمی را بعهده دارند و دانستن و شناختن محل این نقاط اساس و پایه اولیه لازم را جهت طب سوزنی تشکیل می دهد. در قسمت ذیل اعضاء و احشاء حامل انرژی «یانگ» و «این» نام برده می شوند.

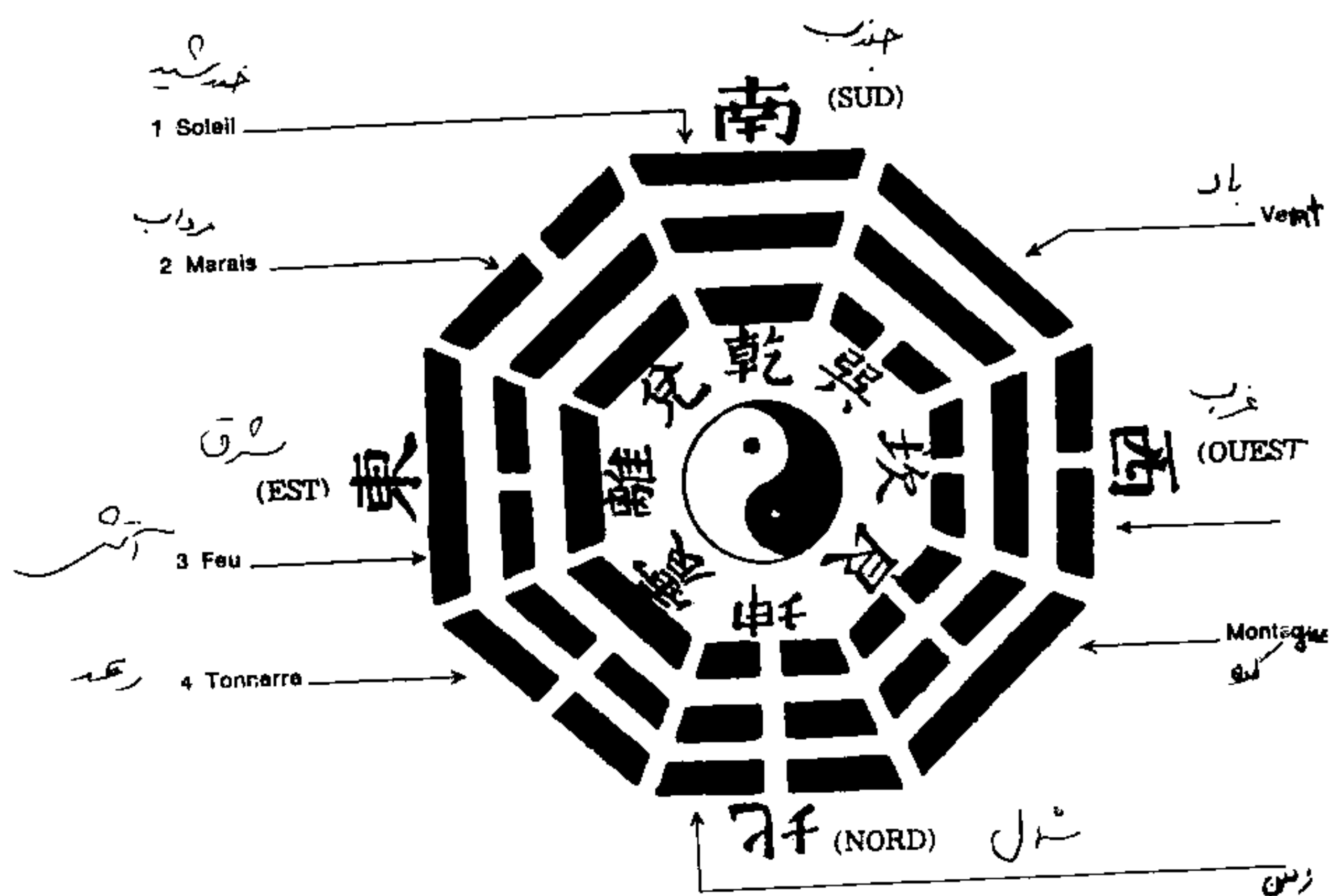
اعضاء شامل انرژی منفی، همانطوری که اشاره شد بنام Organ نامیده می شوند عبارتند از:

- قلب = ۱۱ نقطه
- شش = ۱۱ نقطه
- کبد = ۱۶ نقطه
- لغاف قلب = ۹ نقطه
- کلیه = ۲۹ نقطه
- طحال و پانکراس = ۲۲ نقطه
- دسته های حامل = ۲۳ نقطه

واحشاء حامل انرژی یانگ یا انرژی مثبت که بنام Entraille نامیده می شوند عبارتند از:

- پیلور = ۲۸ نقطه
- معدة = ۴۷ نقطه
- روده بزرگ = ۲۰ نقطه
- روده کوچک = ۲۱ نقطه
- مثانه = ۶۷ نقطه
- کیسه صفرا = ۴۴ نقطه
- دسته های حاکم = ۲۷ نقطه

در طبیعت و بهمین ترتیب در بدن انسان دو انرژی «یانگ» و «این» به دسته در مجاری اصلی تقسیم می شوند که این تقسیم بندی بر مبنای مقدار وجود انرژی ایجاد شده است. انرژی مثبت یا یانگ بترتیب زیر تقسیم

بندی شده است .

یانگ تائو

شائویانگ

یانگ منیگ

وانرژى منفى بصورت زیر :

تائواین

تسیواین

شائواین

هر قدر که این مجاری به پای درم Epiderm و قسمتهای سطحی بدن نزدیک می شوند به مقدار انرژى یانگ موجود در آنها افزوده می گردد و بعبارت دیگر وجود انرژى در قسمت پوست بدن بصورت زیر است . یعنی هر قدر این مجرا در قسمت جلو بدن عمیق تر باشد مقدار انرژى منفى موجود در آن بیشتر و هر قدر این مجرا سطحی تر باشد (یعنی نزدیک به پای درم) مقدار انرژى مثبت زیاده تر می گردد .

می توان قاعده اشاره شده را بصورت زیر نشان داد :

- پوست
- مثانه - روده کوچک
- کیسه صفرا - پیلور
- معده - روده بزرگ
- طحال - شش
- کبد - قلب
- کلیه - لفاف قلب

همانطوریکه دیده می شود بهمان مقدار که از سطح پوست به قسمتهای عمیق تر و پایین تر وارد می شویم از مقدار انرژى مثبت کاسته شده و بر مقدار انرژى منفى افزوده می گردد .

از طرف دیگر مقدار انرژى در ساعات مختلف شب و روز و فصول مختلف سال نیز یکسان و ثابت نیست و بر حسب این تئورى و فرضیه بعضی از این نقاط باید در پاره ای از فصول سال تحت تاثیر سوزن قرار گیرند . از طرفی دیگر اعضاء و احشاء نسبت به یکدیگر دارای روابط مستقیم و غیر مستقیم و فردی و کلی می باشند و این مسأله سبب بوجود آمدن تئورى پنج اصل گردیده است . روابط مستقیم جداگانه اعضاء و احشاء بصورت زیر میباشد :

تئورى پنج اصل

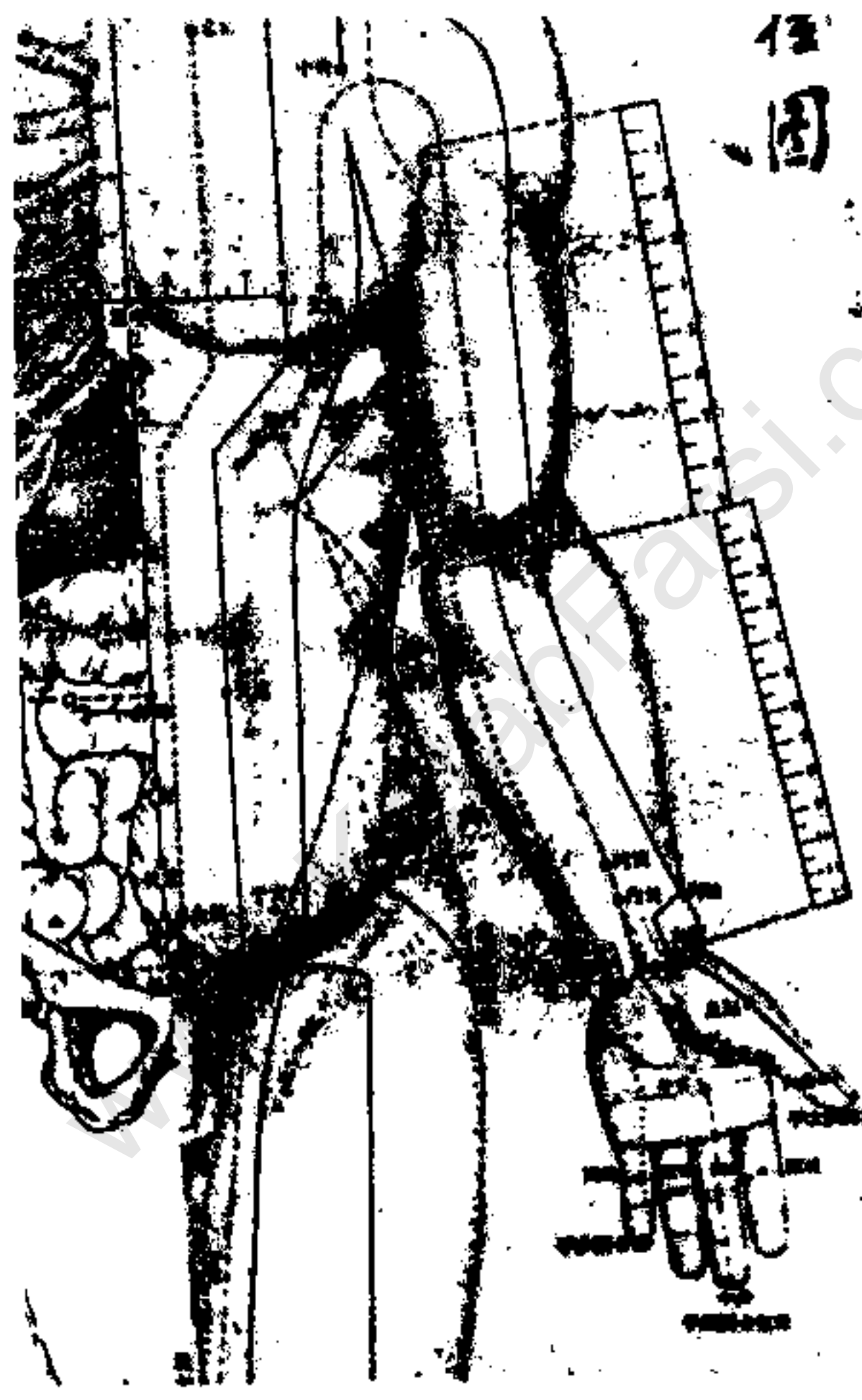
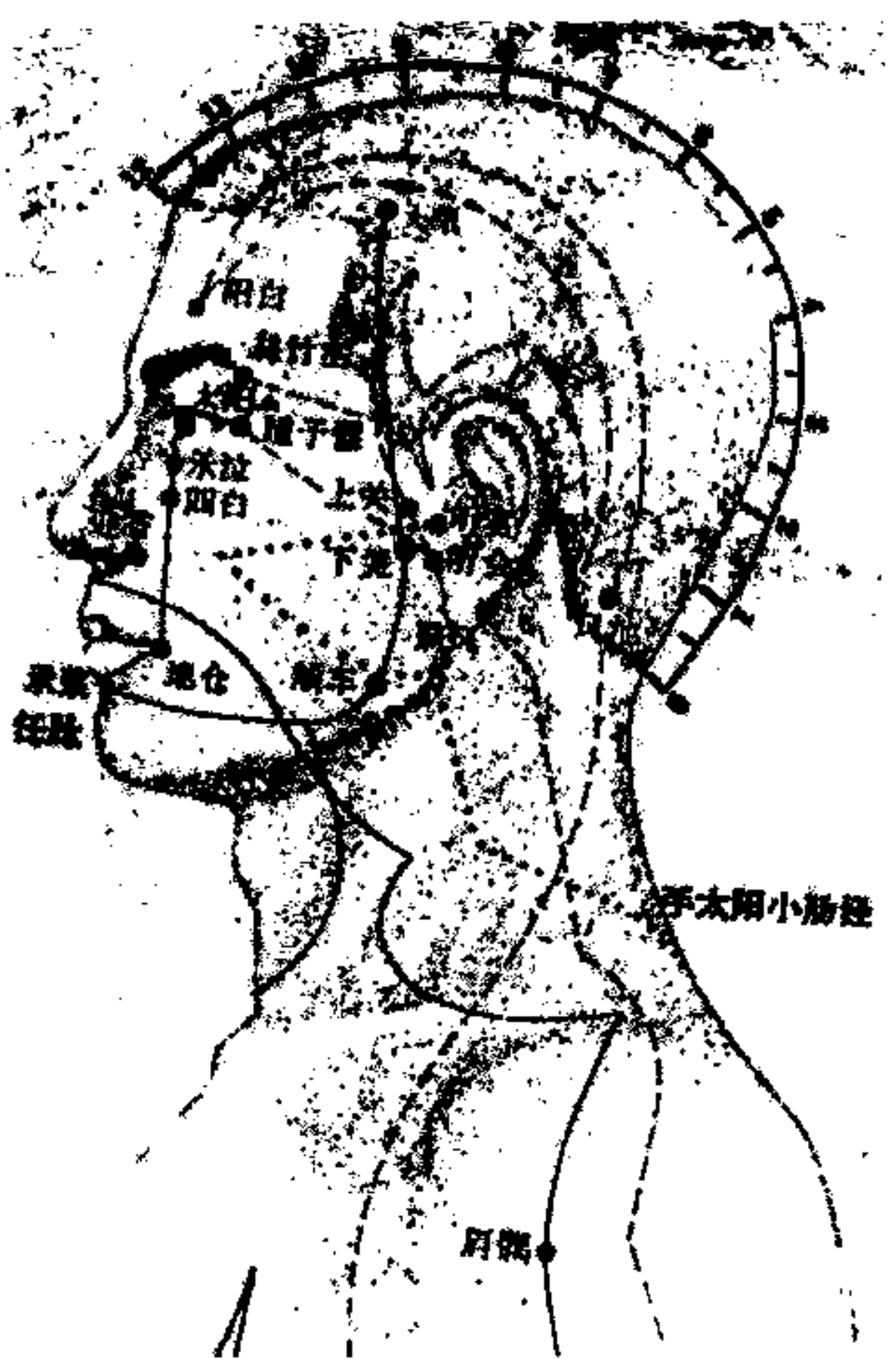
کبد ← کیسه صفرا
قلب ← روده کوچک
طحال ← معده
شش ← روده بزرگ
کلیه ← مثانه

همانطوریکه از شکل فوق پیداست قلب باروده کوچک رابطه مستقیم و فردی داشته و ایندو روی یکدیگر تاثیر پذیرند . و از طرف دیگر در رابطه کلی بین اعضاء و احشاء قلب از يك طرف با کبد و از طرف دیگر با معده در ارتباط است . همانطوریکه در شکل

صفحه ششم

انرژى قلب در حال تهى شدن است (Vide) و این اختلال توسط علم آکوپونکتور قبلا تشخیص داده می شود و سپس آکوپونکتورست با در نظر گرفتن ساعت و روز و فصل توسط کاشت سوزنهای طلا بر نقاط مخصوص که روی مجرای قلب واقع شده اند سبب برقراری و تعادل جریان انرژى در این عضو می گردد و این عمل را Tonifiction می نامند . حال آنکه بر اثر این اختلال در مجرای کلیه که پراز انرژى شده است می بایستی توسط کاشت سوزنهای نقره ، این انرژى جمع شده را پراکنده نمود که این عمل راپراکنندگی یا Dispersion (دیسپرسیون) می نامند .

رابطه غیر مستقیم مابین اعضاء و احشاء : این رابطه در شکل زیر بخوبی نشان داده می شود .

کبد - کیسه صفرا	قلب - روده کوچک	طحال - معده	شش - روده بزرگ	کلیه - مثانه
جنک	آتش	خاک	فلز	آب
ترش	تلخ	شیرین	تند	شور
سبز	قرمز	زرد	سفید	سیاه
باد	گرم	رطوبت	خشکی	سرما
تولد	رشد	جوانی	سقوط	مرگ و رکود
بهار	تابستان	آخرفصل تابستا	پاییز	زمستان
چشم	زبان	دهان	بینی	گوش
ماهیچه ها	شرائین	گوشت بدن	پوست و مو	استخوان
خشم	خوشحالی	غصه	غم	ترس

یعنی در این نوع رابطه قلب روی شش و شش روی کبد و کبد روی طحال تاثیر می‌گذارد و غیره ...

این تئوری خود دارای مبنا فلسفی و منطقی جداگانه‌ایست که بحث طولانی و جداگانه‌ای را شامل می‌شود. از طرف دیگر بین اعضاء و احشاء بدن انسان و پدیده‌های روحی و روانی و تغییرات و تحولات موجود در طبیعت و انرژی‌های بدخیم و غیره روابطی برقرار است که بصورت جدول نمایش داده شده است.

همانطوریکه در جدول نشان داده می‌شود هر یک از اعضاء و احشاء بدن از یک طرف با یک فصل از فصل طبیعت رابطه داشته و از طرف دیگر خود تحت تاثیر پدیده‌ها و حالات روحی گوناگون قرار می‌گیرند و یا بالعکس مؤثر واقع می‌شوند برای مثال انرژی کبد روی قوه بینائی و ماهیچه‌های بدن تاثیر می‌گذارد و حال آنکه باد و خشم تاثیر بد و نامطلوب روی این انرژی کبد دارند انرژی کبد در فصل بهار جدا کثر مقدار خود می‌رسد و بهار خود مواجه می‌شود بازنده شدن طبیعت یعنی تولد و بوجود آمدن سبزه و روئیدن درختان و بعبارت دیگر پیدایش جنگل و غیره ...

تحولات طبیعت سبب بروز انرژی بدخیم یا Perverse می‌گردد (باد - گرما - رطوبت - خشکی و سرما) که هر یک از آنها روی یکی از اعضاء و یا احشاء بدن تاثیر می‌گذارند و بنحوی موجب بروز اختلال در آنها و تولید امراض می‌گردند. برای درک بهتر مطلب باید باین نکته نیز اشاره کرد که در قسمت سطحی بدن انرژی‌هایی وجود دارد بنام انرژی دفاعی که آنرا انرژی 06 (اوته) می‌نامند که این انرژی مانع ورود هرگونه انرژی بدخیم در بدن می‌گردد و

لکن چنانچه این انرژی بدخیم به انرژی دفاعی بدن غلبه پیدا کرده و فاتح شود از مجاری مخصوص وارد اعضاء و احشاء مربوطه در بدن شده و پس از اختلالات فراوان بسایر اعضاء سرایت می‌نماید.

یکی از هدفهای آکوپونکتور است اینست که بتواند علاوه بر تشخیص بیماری به مرحله پیشرفت بیماری در بدن پی‌برد و گرنه از کاشت سوزن نتیجه مثبت و مساعدی بدست نخواهد آمد.

برای اینکه بهتر به رابطه غیر مستقیم بین اعضاء و احشاء در تئوری پنج اصل پی‌بریم مجدداً بجدول مراجعه کرده و مشاهده می‌نماییم که عضو طحال بوسیله عامل رطوبت (انرژی بدخیم) تحت تاثیر قرار گرفته و پس از از دست دادن تعادل خود روی کلیه‌ها اثر می‌گذارد (مراجعه شود به رابطه غیر مستقیم) و کلیه‌ها نیز سهم خود روی مفاصل و استخوانها تاثیر غیر مستقیم دارند و بهمین نظر معمولاً در هنگام رطوبت و باران و تغییر فصل دردهای مختلف روماتیسمی ظاهر می‌گردند. باید متذکر شد که علاوه بر این دو نوع انرژی اصلی، چهار نوع انرژی دیگر در بدن وجود دارند که هر کدام از آنها وظیفه اختصاصی و مهمی را در بدن به عهده دارند و بروز هرگونه اختلال و عدم تعادل در آنها موجب بروز امراض مختلفه می‌گردد که شناخت هر کدام دارای بحث مفصل و جداگانه‌ایست و بطور کلی باید گفت که سرچشمه این انرژی‌ها را اکسیژن هوا و مواد غذایی تشکیل می‌دهند. البته وجود این انرژی‌ها در بدن بصورت فرضیه و تئوری باطل دانش ارائه شده است و بپذیرفتن این فرضیه‌ها پزشکان توانستند موفق به تسکین دردها و معالجه بیماران گردند، بیمارانی که متأسفانه علم پزشکی امروزه خود را از درمان آنها عاجز میدید و می‌بیند

بعنوان مثال بیمارانی که سالیان دراز از دردهای مختلف از قبیل دردهای روماتیسمی و میگرن و سردرد و دردهای عصبی مخصوصاً سیاتیک در رنج و عذاب بودند و بدبختانه علم طب نتوانسته است معالجه قطعی و دائمی برای تسکین درد آنان ایجاد نماید و داروهای مسکن نیز فقط می‌توانند آرامش در آنها ایجاد نمایند. بعلاوه استعمال مستمر و طولانی این داروها خود باعث خسته شدن معده و کبد و سایر اعضاء بدن گشته و اثرات مضر بر روی آنها باقی می‌گذارد و حال آنکه طب سوزنی واجد هیچ یک از این نواقص و عیوب نبوده و بالعکس نتایج بسیار مثبت و خوبی را برای بهبود بیمار فراهم کرده است و حتی بعضی اوقات سبب برانگیختن اعجاب پزشکان و خود بیماران می‌گردد و این مسأله سبب شد که پزشکان و اهل علم جهت یافتن دلائل علمی‌ای که واجد اصول و قواعد طبی باشند سعی و کوشش خود را مبذول دارند و در اثر تحقیقات علمی آنان دستگاههای الکترونیکی مختلفی ساخته شدند با الکترودهای بسیار حساس که می‌توانند توسط آن به اختلاف پتانسیلی که مابین دو مجرای اصلی در هنگام بیماری بوجود می‌آید پی‌برند. (در هنگام سلامتی اختلاف پتانسیل مابین دو نقطه از دو مجرای اصلی صفر است)

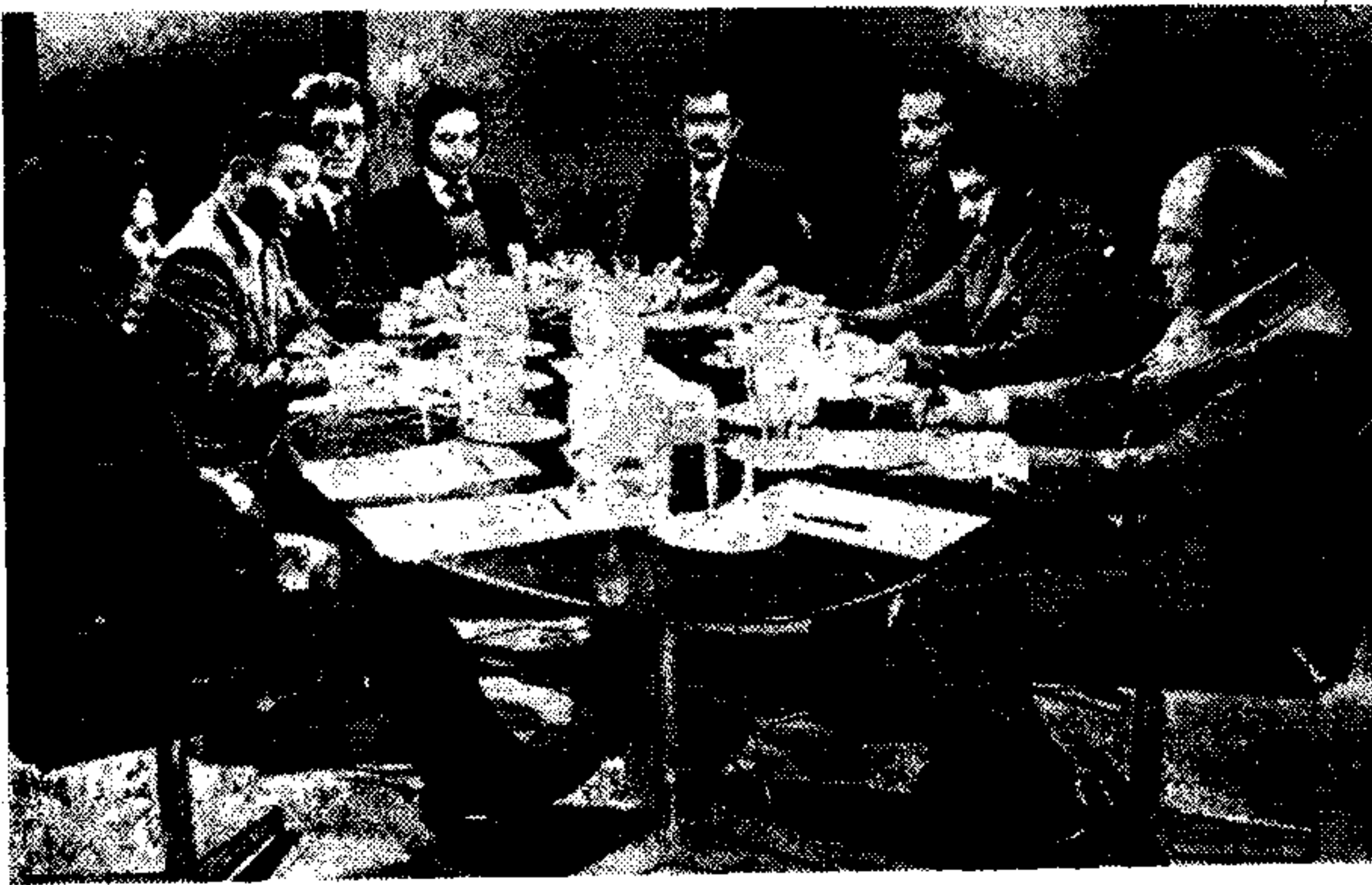
بعلاوه از این خاصیت استفاده نموده و دستگاههای دیگر جهت یافتن نقاط اصلی در طب سوزنی بوجود آورده‌اند و بدین جهت امیدواری بسیار می‌رود که در آتی نزدیک محققین و پژوهندگان در این رشته بتوانند مبنا و پایه علمی این رشته را کشف نموده و در اختیار دنیای امروز قرار دهند همانطور که توسط این دستگاههای مخصوص توانستند انرژی موجود در قلب و ماهیچه و حتی مغز را اکتشاف نمایند و خدمت بزرگی بجامعه بشری کنند.

از

دکتر رضوان اوحدی

من کیستم؟

روز هشتم دی ماه يك جلسه مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی دراستودیوی تلویزیون ملی ایران ترتیب یافت و طی آن آقای دکتر کوروش لاشائی فعالیت های سیاسی خود را برای نمایندگان وسائل ارتباط جمعی تشریح کرد. این مصاحبه باین شرح آغاز شد.

گوینده: شنوگان و بینندگان عزیز رادیو تلویزیون ملی ایران، برنامه ای داریم که طی آن آقای دکتر کوروش لاشائی که هفده سال قبل برای ادامه تحصیل به آلمان رفته و در رشته پزشکی فارغ التحصیل گردیده و در عین حال در فعالیت های سیاسی در خارج از کشور هم مشارکت داشته اند، تجارب و کیفیت فعالیت های خود را شرح میدهند. آقای لاشائی بفرمائید.

لاشائی: دینی به گردن دارم و میخواهم آنرا ادا کنم. به یاران و دوستانم، به همسنگران سابقم، به همه آنها که مرا می شناسند یا بهر حال به راهی که من رفته ام قدم گذارده اند. حاصل عمر صدها جوان و خانواده هایشان، بل حاصل زحمات ملتشی شریف و زحمتکش ممکن است هر آینه برباد رود. نه فقط هدر شود بلکه در جهت عکس منافع این مردم و خودشان بکار رود. اینجا جای سکوت نیست و بقول برشت بمنزله جنایتی است، آنجا که انسان حقیقی را در می یابد وظیفه انسانی و ملی او حکم میدهد که آنرا بازگوید. تاریخ مردان شجاع بسیاری بیاد دارد که در لحظات سخت، توانائی روبرو شدن و دفاع از حقیقت را داشته اند ولی بسیاری نیز هستند که بخاطر شکستن گذشته خود، بخاطر حفظ ظاهر و اینکه اصرار کنند که هیچگاه نادرست ننديشیده اند سالهای دراز عمر میکنند می میرند و حقیقت را نمیگویند. بگذارید در شمار این گروه دوم نباشم. وضع من همانند رهروی است که بالجاج راه درازی پیموده، بعضی موانع را دور زده یادور کرده ولی بالاخره درازی راه و تلاش بی ثمر او را واداشته که بجای رفتن لختی بیندیشد و بدین پی برد که از این سو بیهوده آمده، آن رنج را به عبث برده و راه سویی دیگر است. آیا نباید اینرا با دیگری که از پس می آیند و یا ممکن است این راه را بگزینند، در میان نهد و هشدارشان دهد؟

این دین من است و میخواهم آنرا ادا کنم.

من کیستم؟: من در خانواده متوسطی بدنیا آمده ام خیلی زود بمدرسه رفتم و شاگرد

خوبی بودم. در شهرستانها درس خواندم و آخرین سالهای دبیرستان را در تهران گذراندم. بچه حساسی بودم و احساسات سیار تند ملی داشتم و کشش بسوی مسایل اجتماعی. ۱۳-۱۴ ساله بودم که ایران در تلاطم مبارزات برسر مسئله نفت افتاد.

محیط آنروز مرا کاملاً بطرف مسایل سیاسی کشانید و با ولع شروع بخواندن کتابها و روزنامه های سیاسی کردم. در آن زمان اوضاع ایران خیلی درهم بود. بیگانگان به ایجاد اغتشاش و تضعیف استقلال سیاسی ایران کمر بسته بودند. در چنین احوالی در یکی از احزاب جبهه ملی شروع به فعالیت کردم. طبعاً خیلی جوان بودم و زیاد با منطق سروکار نداشتم و تجربه محك زدن به مسایل را هم دارا نبودم. تمییدانستم چه باید کرد.

اما اوضاع نابسامان آنروز اثر عمیق خود را در من بجا گذاشته بود. سال ۱۳۳۴ تحصیلات متوسطه ام تمام شد و بخارج رفتم. چند سال اول را بدرس مشغول بودم و برای مطرح بود که با بازگشت به ایران بمثابه يك پزشك خواهم توانست مصدر خدماتی برای مردم باشم. ولی از مطالعه مسایل اجتماعی هم غافل نبودم و كوشش داشتم بدانم كه علت عقب ماندگی جامعه ما چیست؟ ابتدا جامعه اروپائی را گرفت. نظم آلمانی و شیوه كار علمی شان، كه حتی فقط از لحاظ سیستماتيك بودنش زیباست و پیشرفت سریع آنها بعد از جنگ مرا سخت تحت تأثیر قرار داده بود. اما خرده خرده تضادهائی هم به چشم میخورد كه اذیتم میکرد. از همه بالاتر تحقیقی بود كه آنها آگاهانه یا نا آگاهانه نسبت به افراد ملت های آسیائی یا افریقائی اعمال میکردند.

رفته رفته خشمی در من بجوش آمد. خودم را بستم و نسبت به این آقاهاى مغرور و پولدار احساس نفرت میکردم، ما می بایستی پیش برویم. می بایستی به اینها ثابت كنیم كه کمتر از هیچكس نیستیم. ما چیزهای زیادی به دنیا داده ایم ولی این اروپائیهای متكبر خیال میکنند كه جهان را خریده اند. باثروتمندتر شدن آلمانها و اصولاً اروپا، آرام آرام فارسائیها، تضادها و بن بست های جامعه غرب

هم برایم روشن میشد. این اجتماع با همه زر و زبورش نمیتوانست آنچه را كه می خواستم به من بدهد. و یا برای جامعه ای كه از آن آمدم راه حلی ارائه دهد. از آنطرف راه نبود.

در این گیرودار بود كه اواخر سالهای ۳۰، تلاطم جدیدی جامعه ایران را فرا گرفت و همراه این موج پیکره كوچك روشنفكران و دانشجویان ایرانی كه در اروپا بودند نیز بحركت درآمد. ابتدا جمع شدند و سازمان دانشجویی تشكيل شد. رسالت روشنفكر مطرح بود من در این جریان براه افتادم و چند گامی هم جلو زدم. به این نتیجه رسیده بودم كه بدون انقلاب ایران عوض شدنی نیست. بایست همه چیز را از بین ریشه كن و عوض كنیم. به این دلیل بحزب توده رو آوردم و می پنداشتم كه در سازمانی مثل حزب توده ۱۱ كارها را میتوانیم از پیش ببریم. اما این رؤیا بزودی مثل حباب روی آب تركید. حزب توده آن نبود كه من می پنداشتم دستگاه حزب عبارت بود از يك مشت حقوق بگیر كه مانند بدترین بوروكراتها و كارپرست ها برسر «مزا یای» بیشتری حتی از قبیل شروع مرخصی يكماهه در كنار دریای سیاه، برای هم پاپوش میدوختند و همدیگر را هل میدادند. اما در برابر ما قیافه های بسیار متین و باد كرده ای می گرفتند كه بروید و چنین و چنان كنید و هیچگاه گوشی برای شنیدن هیچ حرف منطقی نداشتمند و بی تردید به این علت كه الهامات آنها از «عالم بالا» میرسد.

يك مشت نوكر

آنها خود يك مشت نوكر بودند و عده ای نوكر میخواستند. درك این مسئله وقتی كاملاً آسان شد كه آنها يكشنبه، فقط يكشنبه، شروع به حمله به استالینی كردند كه تا دیروز مدحش را میگفتند. چرا كه «عالم بالا» چنین دستور داده بود. آنها در این مورد حتی يك مشورت خشك و خالی هم با اعضای حزب نكردند. كار مشاجرات ایدئولوژيك در جهان كمونیستی بالا گرفته بود و من وعده ای از دوستانم درست بر اساس شناختن از كمیته

مرکزی موضعی علیه آنها گرفتیم. آقای نیکخواه اولین کسی بود که بر این اساس با عده‌ای از دوستانش از کمیته مرکزی برید و این راه را به ما هم نشان داد. ما با کمیته مرکزی قطع رابطه کردیم و سازمان جدیدی به نام «سازمان انقلابی حزب توده در خارج کشور» بنیاد گذاریم که شعارهای اساسی ایجاد حزب در داخل ایران و انجام انقلاب مسلحانه بود. جوانهای زیادی بودند که علاقه به تغییر اوضاع و طغیان داشتند و تعداد زیادی نیز باروشن بینی حزب توده را امامزاده بی معجزه تشخیص داده بودند. به این دلیل بود که در آغاز امر موفقیت ما بسیار زیاد بود. همه اعضای حزب توده که در غرب بودند و از ساطور مجازات‌های مختلف در امان نبودند، به ما پیوستند و حتی از شرق هم مخفیانه پیغامهایی برای ما فرستادند با تذکر اینکه «مخفی بماند و گر نه سرمان میرود». به این ترتیب بود که ما سازمانی شدیم بزرگ و در مقیاس محیط خودش قوی. اما در واقع پایه‌های کار ما بسیار متزلزل و نامطمئن بود چه از یکسوما بر اساس برداشت‌هایی که از چندین سال پیش از ایران با خودمان برده بودیم و از سوی دیگر بر اساس تئوری‌هایی که مال دیگران بود و از کاوش درون جامعه خودمان بدست نیامده بود ولی به روی آن سوار بودیم و ظاهراً موفقیت‌هایی هم بدست آورده بودیم، به پیش می‌تاختیم و در نتیجه چشم دیدن زمین و واقعیت‌های زمینی را نداشتیم.

سازمان مخفی انقلابی

دیگر سازمان ما به یک سازمان مخفی انقلابی تبدیل شده بود و من که یکی از رهبران آن بودم راه بازگشتی نمیدیدم. اسب غرور و بی‌خیالی مرا بخودش به پیش می‌تازاند. من دیگر يك انقلابی حرفه‌ای بودم که شغل پزشکی، خانواده و حتی فرزندانم را بخاطر انقلاب رها کرده بودم. آیا چنین شخصی ممکن است اشتباه کند؟ نه. من حتی در آن وضع نمی‌توانستم تصور کنم که ممکن است اشتباه بکنم. موقعی که نیکخواه نقطه نظرهای جدیدش را ارائه داد من بجای منطق با احساسات با نظریاتش روبرو شدم و چنین برخوردی نتیجه‌اش از اول معلوم است. این همان برخوردی بود که با تحولات درون کشور نیز می‌کردیم: هیچ چیز نشده، هیچ تغییری پیدا نشده، همه چیز دروغ است، زیرا ممکن نیست بدون قهر این پیشرفت انجام گیرد. البته به معنای خاصی باید گفت که این نظریه درست است، یعنی قهر لازمست. ولی این قهر حتماً با خونریزی یکی نیست. بلکه باید بمعنای اعمال قدرت نیز فهمانده شود. این کار در ایران با قدرت انجام شده است. و شاید همه سختی در این باشد که انسان اعتراف کند. این زور را درست آن نیروئی بخاطر يك انقلاب اجتماعی بکار برده که افرادی مثل من آنرا سد راه پیشرفت ارزیابی میکرداند. اینجا ریشه‌های عمیق

يك نوع خودپرستی است که نمیگذارد آدم بچنین حقایقی تن در دهد ولی بالاخره واقعیات هم، باز به زور، خود را بر تخیلات حاکم میکنند. در عرصه اجتماع، هیچ چیز با قدرت تر، خشن تر و بیرحمانه تر از واقعیات نیست. آدم‌های رمانتیک در این میدان همواره بازنده‌اند. منظورم این است که حتی اجرای قهر از آنطرف، آنطور که بعضی‌ها مثلاً با جنگ چریکی خواستند اعمال کنند در برابر قدرت واقعیات مجبور به تسلیم شدند. اینجا هم تخیلات مغلوب واقعیات شده است.

تسلیم شرافتمندانه

من هم به مبارزه با این واقعیت‌ها برخاستم و مغلوب آن شدم. در این هنگامه تسلیم شرافتمندانه و قبول اشتباهات و نمودن واقعیت از ضد واقعیت نه فقط وظیفه ملی بلکه ادای مسئولیتی است که شخص نسبت به خودش دارد.

واقعیت چیست و ضد آن کدامست؟ واقعیت اینست که اجتماع ایران اجتماعیت کاملاً خاص، با چند هزار سال فرهنگ و سنت و بافت ویژه خود. غرض در نگهداری ساختمان کهنه نیست بلکه در اینست که از مصالح آن و برپی محکم امتحان داده شده‌آن، که ویژگی‌های این اجتماع را تشکیل میدهد، بنائی درخور زمان بسازیم. انقلاب بدین معناست که آنچه را کهنه و فاسد است و یا کمک به پوسیدگی و تباهی میکند خراب کنیم و بدور ریزیم و آنچه را که نیک و زیباست نگهداریم و بر اساس حقایق موجود، با در نظر گرفتن ویژگیها و ضرورت‌های زمان کنونی، جامعه‌ای پیشرفته، آزاد به معنای واقعی و مرفه بسازیم، اگر این نقطه نظر را برگزینیم پس باید به تحلیل جامعه ایرانی پردازیم و آنگاه پاسخهایی بدست می‌آید که شاید برای برخی حیرت‌انگیز باشد. در این تحلیل حتماً به این نتیجه میرسیم که اولین و اساسی‌ترین گامی که برای دگرگونی و نو سازی جامعه باید برداشته شود - یا میشد برداشت - شکستن چوب‌بستهای نظام فئودالی بود که مثل سدی قرن‌ها جلوی رشد کشور را گرفته بود. و اقتصاد ما را در يك دور بسته محبوس کرده و به نیروهای خلاق اجازه شکفتن نمیداد. واقعیت اینست که این گام برداشته شده است.

فروریختن نظام ارباب رعیتی

در کشور ما نظام ارباب رعیتی از پایه فروریخته است. این کار کوچکی در حد عوض کردن رئیس فلان اداره نیست. بجزرات میتوان گفت که این یکی از عظیم‌ترین رخداد های کشور ماست، زیرا بکلی راه‌نوی گشوده و نیروهای را آزاد کرده است که نتیجه آنرا در چند سال آینده خواهیم دید و آنگاه مقایسه‌ای با کشورهای که در وضعی مثل ما قرار داشته‌اند نشان خواهد داد که تفاوت ره از کجاست تا به کجا. این يك غیبت‌گوئی نیست بلکه استنتاجی است منطقی از آثاری که این دگرگونی هم اکنون نشان میدهد و

گرایشی که روند کارها بخود گرفته‌است. اما واقعیت این رخداد را انکار میکند. او دوستی به فرمول‌های جامد چسبیده و اگر سرش برود آنرا از دست نمیدهد. فرمول او با خلاقیت و نرمش بکار نمیرود، در خدمت پراتیک نیست، بلکه پراتیک را در خدمت فرمول گرفته و هیچ جای تعجب نیست که به حقیقت دست نمی‌یابد. زیرا با تحقیق و بینش غیر خصمانه نادانی خود را بدو رها نمی‌کند.

بدترین ایده‌آلیستها

چنین اشخاصی بدترین ایدآلیست‌ها هستند. آنها ذهنیت و ایده‌های مربوط به زمان و کسانی دیگر را برعینیت، بر آنچه هست، مقدم میدارند. بدین سبب فاجعه‌آمیز است. یا کشتاری هولناک است یا به هدر رفتن نیروهای انسانی و مغزی که باید در خدمت سازندگی باشد و یا یاس و سرخوردگی ناشی از شکست که این خود بلائی مهیب است.

واقعیت اینست که دموکراسی يك مفهوم نسبی است و همواره در شرایط مشخص، شکل مشخص بخود می‌گیرد که ممکن است با شکل مشخص دموکراسی در شرایطی دیگر حتی متضاد باشد، حال آنکه هر دو شکل واقعیت وجود دموکراسی است البته اگر بخواهیم واقعاً بمعنای علمی کلمه و به مفهومی که انسان اندیشمند و واقع‌گرا درمی‌یابد، بفهمیم، اگر چنین تعریفی را بپذیریم، باید بسط دموکراسی و یادقیقت‌ر بگویم پایه‌های دموکراسی را، در ایران قبول کنیم. دموکراسی که جامعه ایران احتیاج دارد دموکراسی است که میلیون‌ها توده زحمتکش دهقان و کارگر بتوانند در سرنوشت خود و در سرنوشت جامعه خود موثر باشند و آنرا بنحوی از انحاء شکل دهند. پیکار وسیعی که در مبارزه با جهل در روستا آغاز شده، سوادآموزی در مقیاس وسیع به بزرگان و خردسالان، بردن نهادهای دموکراتیک خودیاری و خود داوری که روحیه استقلال و قضاوت با مسئولیت اجتماعی را رشد میدهد، بخصوص در روستاهای کشور تا دورافتاده‌ترین‌شان، پایه‌های دموکراسی واقعی برای کشور ماست.

ضد واقعیت

ضد واقعیت اینرا قبول ندارد. او دموکراسی را نه بر اساس شالوده‌ای متین در زندگی اقتصادی و سطح فرهنگی و احساس مسئولیت اجتماعی بالا، می‌بیند، بلکه آزادی گفتار بی مسئولیت و بدون توجه بواقعیت‌های اجتماعی گروهی از روشنفکران را بجای چنین دموکراسی می‌بیند. ما روشنفکران سروصدایمان هم بسیار است و میل فراوان به گفتگو و انتقاد داریم، حال آنکه از تولید و زحمت تاحدی دوری می‌جوئیم. ولی کارگران و دهقانان و زحمتکشان دیگر که تولید کنندگان اصلی ثروتهای ملی ما هستند، کم سخن‌تر و واقع‌بین‌ترند. آنها زمین را نگاه میکنند و ما آسمان را. بهمین دلیل

ما زیاده‌تر می‌افزیم و برمی‌خیزیم و سرو دست تکان می‌دهیم، حال آنکه آنان محکم‌تر و مطمئن‌تر با بر زمین می‌گذارند و آرام ولی مطمئن پیش می‌روند.

امیدوارم این گستاخی من بر روشنفکران خدمتگزار و میهن‌پرست گران نیاید. من از يك گرایش عمومی صحبت می‌کنم که مختص به ایران هم نیست. این دموکراسی برای قشری که در مقایسه با سایر اقشار اجتماعی از لحاظ تعداد کم است و از نظر نیروی تولید قلیل، هرچند تأثیر آنرا در امر تولید نباید نادیده گرفت. چنین دموکراسی، هنگامیکه اینطور ناموزون باشد، یعنی برای يك گروه کوچک اجتماعی زیاده‌تر از حد ظرفیت اجتماعی آن گروه باشد، نه تنها خوب نیست بلکه زیان‌آور هم هست. شاید از اینگونه دموکراسی ما کمی هم زیادی داشته باشیم. نگاهی به بعضی مجلات و وسایل ارتباط جمعی چنین شواهدی را نشان می‌دهد. ممکن است تاحدی هم به این دلیل اجتماعات شهری ما دچار مشکلات مختلفی شده باشند. اما این معترضه بماند برای بعد. مقصودم اینست که به واقعیات بنگریم و به بینیم دموکراسی واقعی که ازدید دور و از لحاظ سراسر جامعه و نه فقط بخش کوچکی از آن، ضروری و رشد یابنده است چگونه باید باشد و چگونه پی‌ریزی می‌شود، آنگاه سخن بگوئیم. باز هم واقعیت اینست که در جهان امروز که عرصه مبارزه قدرت‌های بزرگ است کشوری چون ما که مشکلات بسیار دارد و باید به آهنگی نه معمولی، بلکه با گام‌های غول‌آسا به پیش رود تا عقب نماند و در آسیاب قدرتهای بزرگ گیر نکند، احتیاج به تکیه‌گاهی معنوی دارد که با اتکاء به آن بتواند با مشکلات دست و پنجه نرم کند و راه را هموار سازد. چنین نیروی از ناسیونالیسم مترقی و شکوفائی که بشریت را پاس بدارد و انسانها را محترم شمارد و مغرور و کین‌توز نباشد، برمی‌آید. من از این لحاظ بر این خصلتها تکیه کردم که مبادا این لفظ که مانند بسیاری الفاظ دیگر، مفهومیهای دیگری نیز دارد، سوء تعبیر شود.

همبستگی ملی و یگانگی عاطفی

شاید لغتی را که نیکخواه بکار برده و آن «همبستگی ملی و یگانگی عاطفی» است، بهتر ادای مقصود کند. رشد چنین کشوری بر این نیرو تکیه می‌کند و ناچار باید از یکسو بر زمینه فرهنگ و بنیادهای ملی، تا آنجا که میتوان، پافشاری کنیم و از سوی دیگر روابط خارجی‌مان را بر اساس سیاستی مستقل و مثبت که دوستی با همه کشورها را شامل شود و از بهره‌جوئی قدرتهای بزرگ در امان ماند تنظیم کنیم و برای این هر دو نیز احتیاج به اقتصادی نیرومند داریم بطوریکه بتوانیم رفع نیازمندیهای خود را بکنیم و وابسته این و آن نباشیم، این سیاست مستقل يك ضرورت است و شعار نیست، يك واقعیت است. در جهان کنونی می‌بینیم که کشور های روبه‌توسعه روز بروز خود را از یوغ

وابستگی‌های يك جانبه اقتصادی آزاد می‌کنند. بخصوص در امر استفاده از منابع طبیعی مبارزه‌ای بزرگ بر سر بهره‌برداری به سود کشورهای رو به توسعه درگیر است که مسئله نفت در ایران و بسیاری کشورها و یا مسئله استفاده از آبهای سطحی و غیره از این جمله است. در چنین گیروداری رویدادها به ما می‌آموزند که تکیه به این یا آن قدرت بزرگ چاره‌گر نیازهای ملی نیست، چه یکی در وقتیکه خود لازم بداند لشکر بخاک دوست می‌کشد و آن دیگری دوستش را در هنگام خطر تنها می‌گذارد، پس سیاستی که نیرومندی و اتکاء بخود کشور را تضمین کند سیاستی درست و در جهت منافع مردم است.

وضع اقیانوس هند

اگر اینها را قبول داشته باشیم آیا جای آن نیست که از سیاستی که ایران در زمینه‌های مختلف در پیش گرفته پشتیبانی کنیم و با همه قوا به یاری آن برخیزیم؟ آیا مبارزه برای بدست آوردن منافع بیشتر از نفت بالاخره به ضرر کیست؟ به ضرر ما یا استعمارگران؟ آیا بغل گوش ما در اقیانوس هند، ماجراهایی نمی‌گذرد که نباید به آن بی‌تفاوت باشیم؟ آیا سیاست ساختن حریمی در این آبها هنگامیکه برخورد منافع و تضاد های قدرتهای بزرگ این منطقه را دچار اغتشاش و بحران کرده است، به نفع ما نیست؟ آیا ایجاد روابط حسنه بازرگانی و سیاسی و غیره با کشورهای متعلق به قطبهای مختلف و متضاد جهان يك سیاست درست و هوشمندانه نیست؟ چرا! ضد واقعیت این را انکار می‌کند. او بجای سیاست دوستی و احترام متقابل بگونه‌ای که پاس منافع ما را داشته باشد به پر خاشجویی برمی‌خیزد. او نیرو گرفتن ایران را به نفع ایران نمیداند و البته چشم و گوش را برویدادهای شبه‌قاره و حتی اروپا بسته است. او مبارزه با شرکت های نفتی را انکار می‌کند. جائی که اعداد حرف می‌زنند او استعارات بکار می‌برد زیرا که قبول چنین واقعیتی همه بنای افکار او را درهم می‌ریزد. منش او را زیر سؤال قرار می‌دهد و راه او را نفی می‌کند. ولی اگر به این کوشش برای گذشتن از خود، اقدام کند بنظر من يك کوشش والای انسانی است. اگر بتوانیم از باورها، نظرات، آرزو-هایی که در ما ریشه دوانده و شکل گرفته و به ما شکل داده است، در برابر قانونمندی پدید آمده‌ها واقعیت‌های خشن ولی درست، بگذریم، خواهیم توانست زندگی را آنطور بسازیم که بایست.

صدا، صدا می‌آورد

ولی گذشتن از جاهائیکه این باورها و نظرات بصورت انبوه، جمع شده و ظهور کرده است، بسیار سخت و دشوار است. زیرا در مجتمع هر صدا، صدای دیگران را دنبال می‌آورد و هر کس، دیگری را میکشد. انبوهی همواره يك قوه جاذبه خاص خود را می‌آفریند. و این خطرگاه بررگی است. میتوان با فریادی در جمع همه را به فریاد

و اداشت یا باقی‌تقتهای همه را بخنده در آورد، چه جمع قانونمندیهای خود را بمشابه جمع هم دارد و فرد را تا اندازه‌ای البته تا اندازه‌ای، بدانها وابسته می‌دارد. نیروهای سیاه، نیروهای متعلق به قدرتهائی که در پی سود خویشند. از این پدیده استفاده می‌کنند. بخصوص اگر این انبوهی دور از میهن، دور از مردم هموطن باشد و ذهن جوان و بی‌آلایش و پراحساس را بمشابه ساده خام عرضه دارد. دست اندرکاران سیاستهای بزرگ در این میدان به تکاپو می‌افتند و از آن استفاده سوء می‌کنند. شخصی که به دوران جمع افتاد، در انبوه تحلیل می‌رود و بدنبال آن گشاده می‌شود. فرد از تفکر مستقل باز داشته می‌شود و چه بسا در همین روند توسط این یا آن، به وعده‌های فریبنده دل می‌سپرد و یکسره از دنیای منطق بیرون می‌رود و آنگاه خیلی دیر است. راه برگشت نمی‌ماند یا انسان خیال می‌کند که نموده و در آن جهت پیش می‌تازد. این به نفع کیست؟ آیا به نفع ایران است؟ آیا به نفع مردم ماست که هزاران جوان دانشجو و تحصیلکرده و یا متخصص، هرچند مایل به بازگشت باشند، مقیم این کشور یا آن کشور شوند و بدین ترتیب پدیده فرار مغزها، کمبود متخصصین و مدیران و صدها بیماری اجتماعی دیگر دامنگیر کشور شود. ضرر آنرا که می‌بیند؟ میلیونها کارگر و دهقان ایرانی. به نفع کیست؟ به نفع قدرتهائی که میخواهند ما همچنان در پی گاو آهن بدویم و ثمرات زحمت خود را دوستی تقدیم آنان کنیم و چرخ و سوزن و پارچه و یخچال بخریم و مغزهایی که با خون دل همین مردم امکان رشد یافته‌اند و در تکنیک مدرن تخصص پیدا کرده‌اند، همان چرخ و سوزن و پارچه و یخچال را بسازند ولی برای آنها. استثمار شود و سپس حاصل زحمت او به کشوری عقب نگه داشته شده فروخته شود و باز هم سود و باز هم استثمار، اینست نفع این قدرتها.

سیاست سنتی

برخی از ممالک غربی هستند که دارای این سیاست سنتی نیز می‌باشند که در خارج نیروی علیه ایران درست کنند و آنرا مانند شمیر دامو کلس بالای سرمان نگهدارند تا مقاصد خود را اجرا کنند. برخی قدرتهای بزرگ هستند که با ظاهر فریبنده ترقیخواهی و باصطلاح با ماسک ایدئولوژی مقاصد توسعه طلبانه خود را رویه می‌گیرند و میکوشند که بنحو دیگری چنین گروههایی را مورد استفاده قرار دهند. بعضی مستقیم یا غیر مستقیم کمکهای مادی می‌کنند. اجازه بدهید بعنوان مثال آشکار همسایه غربیمان را مطرح کنم. این حکومت که خود از حل مشکلات درونیش عاجز است تصمیم گرفته به مایاری دهد تا بر مشکلات درونیمان فایق آئیم!! چرا؟ چگونه است حکومتی که دستش تا آرنج آلوده به خون کمونیستهای عراقی است. ناگهان علاقه پیدا میکند که به کمونیستهای ایرانی کمک کند؟ آیا کسانی

که خود را مارکسیست میدانند به این مسئله توجه کرده اند؟ این حکومت روشنفکرانی از قماشهای دیگر را نیز گردآورده و برای هر کدام سازی مطابق ذوق آنها میزند. هیئت حاکمه ای که حتی بخودش دروغ میگوید آیا نمیخواهد ما را وجه المصلحه ای قدرتهای بزرگ دیگری قرار دهد؟ چرا! مطالعه مختصر تاریخچه بهر روش می کند که گروه های مختلف وابسته به قدرتهای بزرگ مختلف گاه با یکدیگر اتحاد کرده و گاه حتی تا سرحد ترور و کشتار یکدیگر را عقب رانده اند. سراسر تاریخ این گروه مشحون از این زد و خورد هاست. دروغ به خودشان، دروغ به مردم، دروغ به دوستان! با دروغ چگونه میتوان به آرمان راست خدمت کرد؟ این اشخاص فقط زمانی به دیگران کمک میکنند که مطامع خود و اربابانشان تامین باشد و زمانی که چنین بهره ای وجود نداشته باشد دوستان خود را مثل يك دستمال کثیف بدور می افکنند و حتی نزدیکترین یاران خود را میکشند

مثالها در این مورد بسیار است. و بالاخره واقعیت این است که راههایی که با الگو سازی از پیروزی دیگران و خیلی بدتر تقلید از شکست دیگران، پیشنهاد و یا بکار بسته شده به بن بست رسیده اند و گاه این بن بست فاجعه آمیز و خونین بوده است. از حزب توده بگذریم چه او هیچگاه صادقانه در پی ارائه راهی نبود که بخواد بجامعه ایرانی خدمت کند، راهها و نقشه های او بر حسب مقدرات شطرنج بین المللی تعیین میشد و او چشم و گوش بسته مطیع آن بوده است. بسیاری راههای دیگر ارائه شدند بعضی ساخته بیگانگان بودند، از آنگونه که بختیار شروع کرد و برخی نیز از جهالت شخصی سرچشمه میگرفتند. نه راه چریک کوهستان و نه راه چریک شهری، هیچیک پاسخگوی نیازها و قانونمندیهای جامعه ما نیستند. این واقعیت تاریخی است و تجاری تلخ بر آن مهر زده است.

رسالت کاذب

رسالت روشنفکر میتواند بصورت کاذب آن مطرح شود و این بجز همان بن بست نیست. پایان چنین رسالتی در همان لحظه آغاز آنست و این را جنگ چه گوارا در آینه تاریخ نشان داده است. چنین رسالتی از همان گروه کوچک شروع میشود و به همان گروه کوچک ختم میگردد. حال آنکه رسالت راستین و پربار روشنفکران زمانی آغاز میگردد که به میان مردم بروند و کار کنند، دست بدست زحمتکشان بدهند و آنها را در راه پیشبرد تولید ملی یاری دهند، به فرزندانشان آموزش دهند و پروژه های بهداشتی و فرهنگی را غنی سازند و در عمل پیاده کنند. چنین رسالتی، رسالت راستین روشنفکران است. اگر این را بپذیریم باید هفت تیرهای کوچکمان را روی میز بگذاریم و کارافزار بدست گیریم تا فرصتی را که تاریخ برای نو سازی جامعه به ما داده است از دست ندهیم.

بسیج عمومی

ندای من به جوانان خارج کشور اینست که لحظه ای در این حرفها بیندیشید! میدانم که این بسیار سخت است، زیرا خودم در موقعیت شما قرار داشته ام. حرفهای نیکخواه و پارساژاد را درست رد میکردم و حتی فرصت تأمل را هم در این مورد بخود نمیدادم. ولی لحظه ای تأمل کنید. چرا سازمانهای دانشجویان ایرانی مانند بعضی کشورهای دیگر نباید تبدیل به عاملی برای پیشبرد جامعه و منافع ملی شود؟ چرا دست به يك بسیج عمومی برای کار مثبت و خلاق نزنند؟ چرا این جوانانی که در کنفدراسیون جمع شده اند خلاقانه و مثبت به دیگر گونیهای جامعه کمک نکنند؟ چرا این نیروها در زمینه های استعداد و تخصص خودشان، در همان کادر سازمان دانشجویی، به تفحص و تحقیق نپردازند. در زمینه آبیاری، برق، درباره توزیع، درباره مسائل فرهنگی، آموزش و پرورش و هزاران مسئله و نکته ای که کشور ما احتیاج به حل آن دارد دستجمعی مطالعه نکنند و طرحهای سازنده ارائه ندهند؟

این پرسشها برای لحظه ای هم شده جای تأمل دارد و من اینرا بعنوان بیدار شده ای که در اثر شکست بخود آمده است مطرح میکنم. شاید این پرسش بجای پیش آید که مگر یکشنبه انسان اینگونه زیور و میشود؟ یا این حرفها بخاطر نجات جان خودت است؟ من در اینجا نه میل دارم خودم را توجیه کنم و نه دلیل بتراشم، ولی انقلابی در من صورت گرفته است. انقلاب بمعنای کلمه یعنی زیور و روشن شدن، يك چیز را برداشتن و چیز دیگری بجای گذاشتن. خیلی مساعد و آزاد انجام گیرد خیلی بهتر است ولی گاه میشود که شرایط خارجی، مثل يك ضربه، انسان را مجبور میکند به درون خود برگردد. در من چنین حالتی روی داده است. نگرش من به اعمال ضمیرم، مرور افکار و عقاید و زندگی گذشته ام، این بار خالی از غرور و تعصب، در حالیکه شکست، چماق واقعیت را بر سرم کوفته بود، روی داد و به آن دآوری رسیدم که برایتان گفتم.

دگرگونی دیر هنگام

متاسفم که چنین دگرگونی، دیر هنگام صورت گرفت. اما بیاد بیاورید که ۱۷ ساله بودم که بخارج رفتم و نیمی از عمرم را در آنجا گذراندم. تجربه های تلخ و سختی لازم بود تا پوسته ای را که برگرد خودم ساخته بودم بشکنم و افکارم آزاد بشود و به این نتیجه برسم که سالها عمر گرامی را از دست داده ام، پی سراب بیهوده دویده ام، سرگردانی ورنج کشیده ام و در واقع در رویا گذرانده ام. حال آنکه این زمان و این بضاعت خود را اگر در خدمت به مردم بر مبنای واقعیات تاریخی، بر مبنای ضروریات جامعه در این مقطع مشخص تاریخی، میگذاشتم، حال در این مقام و این حالت نبودم. ولی شاید همین خود سبب خیر شود و کسانی را که با من

همگام و یا هماواز بوده اند تکانی دهد، چه دیگر این تجربه اول نیست. نیکخواه، پارساژاد و دیگران و بالاخره من! این رویدادها باید اقلاً چند نفر این دوستان را به اندیشه وادارد که چه میکنیم؟

این يك اصل تخطی ناپذیر در همه علوم است که شکستهای پیاپی در تجربه گواهی بر آنست که مرد تجربه گر خلاف قانونمندی عمل میکند، موضوع مورد تجربه را خوب نمیشناسد و شیوه کارش با روند موضوع تطابق ندارد. عاقل آنست که دست از تجربه کور بردارد، بمطالعه و بررسی بنشیند و تعصب و غرور اینکه «حرف مرد یکی است» را به کنار بگذارد و به واقعیت احترام نهد.

دور از مردم

اگر آنچه را که من از واقعیات گفتم نمیپذیرید، اقلاً بپذیرید که دور از مردم، چه در داخل و چه در خارج، هیچگاه به حقیقت دست نمی یابید. اقلاً شرایطی فراهم آورید که بتوانید برگردید. در اینجا قهرمانان واقعی تاریخ ساز، میلیون ها زن و مرد ایرانی که به کوشش ایستاده اند و شبانه روز با مشکلات دست و پنجه نرم میکنند، زمین سخت را میکارند و دل کوه را سوراخ میکنند، به شما می آموزند که راه از کدام سو است و بیراهه و بن بست کجاست.

از اینکه این فرصت را بمن داده اید که حرفهایم را بزمن سپاسگزارم. گوینده: حالا درباره شما و مطالبی که بیان کردید سئوالاتی هم داریم. لاشائی: خواهش میکنم من آماده هستم. س - چطور شد که شما تصمیم گرفتید بایران برگردید؟

لاشائی: در نظر داشته باشید که من ۱۷ سال در خارج کشور بوده ام و سازمانی هم که در آن فعالیت میکردم یعنی سازمان انقلابی حزب توده ایران در خارج از کشور نیز در آنجا درست شده و رشد کرده و شکل گرفته است. نتیجتاً چنین سازمانی و من هم که عضو آن بودم افکارش را در خارج کشور اخذ کرده و سیاستها و مشی آنها در همانجا منضج گرفته است. برداشتهای ما از جامعه ایران بالطبع ذهنی و پایه اساسی آن مربوط به زمانی که از کشور خارج شدیم بوده است. از اینرو آسان می توان دریافت که تفکرات ما همواره يك علامت سؤال پشتش داشته است و آن اینکه «در ایران واقعاً چه خبر است؟» درست بهمین علت است که اگر در تاریخچه سازمان ما دقت کنید می بینید.

تغییر مشی

چندبار مشی آن عوض شده است یکبار مشی سازمان پراکنده داشتیم از آن انتقاد کردیم و طرد شد. یکبار تصمیم گرفتیم بطور متمرکز در يك جا نیرو بگذاریم و جنگ پارتیزانی برآه بیندازیم. بعد اینرا هم طرد کردیم و بالاخره نتیجه گرفتیم که باید ابتدا يك حزب قوی در ایران بوجود آورد که بتواند مشی «جنگ توده ای دراز مدت» را

اجرا کند که ارتش عمده آنرا دهقانان تشکیل دهند و شعارش هم اصلاحات ارضی باشد. اما در یکی دو سال اخیر این مسئله اصلاحات ارضی برای ما تبدیل به مشکلی شده بود. از یکطرف فکر میکردیم چنین چیزی غیر ممکن است ولی از طرف دیگر اینجا و آنجا شواهدی برعکس آن بچشم میخورد، بنابراین برای مایک سلسله تحقیق و بررسی لازم بود. البته ما شعارهای خودمانرا ادامه دادیم که انقلاب دهقانی باید کرد ولی تصمیم گرفتیم بهر قیمتی شده رفقایمان را بفرستیم به ایران که بالاخره بفهمند در اینجا چه خبر است. صرف نظر از همه اینجا بالاخره من ایرانی هستم و هر کاری بخواهم بکنم باید در ایران بکنم. آرزوی قلبی من نه فقط از لحاظ مسائلی که در سازمان مطرح بود و عرض کردم، بلکه بعنوان یک ایرانی که سالها از میهن دور بوده، این بود که بیایم توی وطن و به بینم بالاخره چه خبر است و چه باید کرد. این بود که بار سفر را بستم و مخفیانه بایران آمدم.

س - و طبیعتاً شما در ایران مخفیانه زندگی میکردید! در این مدتی که در ایران بودید چه برداشتهائی داشتید؟

شادی عمیق

لاشائی: اینجا وقت شما را با احساس شادی عمیقی که از بودن در وطن حس می کردم نمیگیرم بلکه میکوشم نقاط اساسی منحنی افکارم را رسم کنم. اولین ضربه ای که به من خورد این بود که میدیدم با شرایط و وضعی که دارم حتی قادر به یک تحقیق و بررسی درست و حسابی هم نیستم. همه جا دیواری جلوی من بود که راهم را می بست. امکان تماس من با مردم تقریباً وجود نداشت. این برای هر کسی که اینگونه زندگی میکند وجود دارد آدم در واقع خودش را از مردم بدینوسیله جدا کرده است. مثل یک زندانی توی قفس بلورین بودم که البته دوروبر خودم را میدیدم ولی نه میتوانستم حرفم را به کسی بگویم و نه حرف کسی را بشنوم. اگر خودتان را بتوانید جای من بگذارید متوجه خواهید شد که این ضربه بزرگی است، من خودم را مبشر آزادی و انقلاب میدانستم. مثل پرومته ای که آتش می آورد! اما این خبرها نبود نه کسی آتش مرا می خواست و نه بقیه قضایا از صخره و عقاب جگرخوار!! بلکه یک چیز دیگری بود. حال که پرومته را از یونان قدیم به میان کشیدم بگذارید این حالت را هم با تشبیه دیگری روشن کنم. مثل «تانتال» شده بودم. که لابد میشناسید. در آن افسانه ها، از غضب خدایان محکوم به تشنگی جاودانی میشود، او را نشان میدهند که در وسط رودخانه ایستاده و میخواهد آب بنوشد ولی قطرات آب به لبهای او نمیرسند. من چنین حالتی داشتم. خاطره ای که خیلی قوی در ذهن من مانده: غروب جمعه ای از دماوند برمی گشتم. اتوبوس پر بود و دو جوان در نیمکت خود کمی جمعر نشستند و مرا جا دادند. بسیار

صفحه دوم

مهربان بودند و سر صحبت را باز کردند. اما من همان محکوم به تشنگی بودم، یک آدم مخفی بودم. نه میتوانستم به آنها بگویم که هستم، چکار می کنم، و نه می توانستم با آنها دوست شوم، چیزی بیاموزم یا سخنی بگویم. این یک مثال است ولی فکر میکنم درباره همه کسانی که مثل من زندگی میکنند صدق بکند. ببینید در اجتماعی که مردم آن بسبب نارضائی آماده شورش باشند، چنین حالتی وجود ندارد. پرومته همه جا راه پیدا میکند، زیرا همه در جستجوی آتشند ولی اینجا اینطور نبود.

حسابان یک جایش غلط بود

ساده لوحانه است که اینرا به حساب دستگاه های امنیتی یا مسایل فنی بگذاریم بلکه باید اذعان کرد که مردم چنین درخواستی ندارند. اینجا شك من شروع شد. بنابراین ما در یک جای دیگری اشتباه میکردیم. یک جای حسابان غلط بود. این بود که به فکر افتادم و بعضی مسایل برایم طور دیگری مطرح شد. مسئله دهقانان و اصلاحات ارضی، مسئله مناسبات جدیدی که اینجا و آنجا دارد جان میگیرد و بچشم میخورد، مسئله سیاست مستقل ملی و امثال اینها برایم مطرح شد. طی نامه ای اینها را با رفقایم در میان گذاشتم در این نامه منجمله نوشته بودم که «در ایران بهر حال تحولاتی روی داده که می باید بدون تعصب به آنها برخورد کنیم» و اینکه «ابتدا باید تابوها، را از میان برداریم تا محیط مناسبی بوجود بیاید برای ارزیابی صحیح از اوضاع» و همچنین مسئله سیاست مستقل ملی را هم مطرح کردم. متأسفانه این نامه را هیچگاه نتوانستم بفرستم و جزو مدارکی است که ضبط شده است. بهر حال تصمیم گرفته بودم که روی این مسایل بدون توجه به تعصبات و موانع پافشاری کنم. ما نمیتوانستیم اجازه نداشتیم چشمان را بروی حقایق به بندیم. میبایستی کوشش میکردیم که آنرا پیدا کنیم. البته همه این افکار در حالت اولیه و جنینی خود مطرح بود و من امیدوار بودم با بحث داخلی بتوانیم به نتیجه درست برسیم و ارزیابی جدیدی داشته باشیم.

س - برای همه جالب خواهد بود که بدانند شما برای یافتن راه خود به چه کوشش هایی دست زدید؟

تشکیل سازمان انقلابی

لاشائی: من از دوره ابتدائی زندگی سیاسیم در مقدمه توضیحاتی دادم. فکر میکنم بهتر باشد از دوره بعدی، یعنی از زمان تشکیل سازمان انقلابی حزب توده برایتان صحبت کنم. قصد اولیه ما این بود که از همان آغاز بیائیم ایران. چه جور کاری بایستی بکنیم، نمیدانستیم. گروه نیکخواه هم که در این مسئله پیشگام بود رفته بود. آنهم برای اینکه به بیند چه کار باید کرد. شاید اگر ما هم قاطعانه همین راه را دنبال میکردیم، امروز وضع طور دیگری بود. ولی ما افتادیم روی خط تشکیلات دهی

در خارج که یک علتش هم روی آوردن افراد حزب توده بسوی ما بود، ما ناگهان بزرگ شدیم. این خود عاملی بود که باعث شد در خارج بمانیم. براساس برداشتهای اولیه مان و بعضی نظراتی که گروه نیکخواه ارائه داده بود ما تر «عدم مرکزیت» را مطرح کردیم. بدین معنا که افراد سازمان را بفرستیم به ایران، در ایران آنها خودشان مرکزیت خودشان باشند و بدین ترتیب یک سلسله سازمانهای پراکنده بوجود آید که در رشد بعدی خودشان بهم می پیوستند و تبدیل میشدند. ولی بعد دیدیم این کار عیبهای عمده ای دارد. یکی اینکه هر کسی که میرود، خوب براساس برداشتهای و تحلیل خودش یک کاریگری میکند، مادر خارج نه از آن مطلع میشدیم و نه میتوانستیم بطور متقابل تأثیری بر آن داشته باشیم. نتیجه اش یک بلبشوی فکری و سازمانی خواهد بود و از طرف دیگر نیروی سازمانی را که موجود است خودمان از تمرکز درآورده و پراکنده کرده ایم. آنموقع اوج تبلیغات جنگ گریلائی بود و سروصدای کوبا هم خیلی بلند بود. ما تحت تأثیر افکار چه گوارا و رژی دبره قرار گرفتیم و تصمیم گرفتیم با نیروی خودمان یک مرکز، یک کانون شورشی، در ایران بوجود بیاوریم. در این مورد مطالعات زیادی کردیم از نوشته های گوارا و دبره گرفته تا ژیب از تجربیات ژنرال گریواس دریونان تا کتابهایی که در دانشگاههای آمریکا برای جنگ ضد چریکی نوشته شده مطالعه کردیم. البته برداشتهای ما نامتجانس و مخلوطی از افکار مختلف بود ولی بهر حال عملاً این خط را در پیش گرفتیم و یک گروه نسبتاً بزرگ به کوبا فرستادیم. این گروه در آنجا تمام تجربیات جنگ چریکی در امریکای لاتین را مطالعه کرد و فرا گرفت. اما از همان آغاز، تضاد خودش را در بطن داشت. ما با کوبائیه ها بر سر مسایل زیادی اختلاف نظر پیدا کردیم. آنها یک برداشت صرفاً فنی از جنگ پارتیزانی داشتند، به مسایل سیاسی اصلاً و یا تقریباً اهمیتی نمیدادند و یک نوع نظامیگری را قبول داشتند. برای نشان دادن طرز تفکر آنها مثال کوچکی کافیه: مطرح میکردند که در هیچ شرایطی و بهیچوجه نمیتوان فرمانده پارتیزانی را عوض کرد و حرفهای او باید بدون چون و چرا اطاعت شود و بالاخره بعد از بحث زیاد که ممکن است آخر این آدم اشتباه بکند یا اوامر او به شکست حتمی منتهی بشود، بالاخره چه باید کرد؟ جواب میدادند چه بود؟ اینکه اگر چاره نبود باید فرمانده را از پشت به گلوله بست!! چنین طرز فکری که حتی ساده ترین اصول دموکراسی را زیر پا میگذارد و برای هیچ طرف، نه پارتیزان ساده و نه فرمانده، مجالی قایل نمیشود که حرفهایش را بزند، چون یکی باید تا آخرین لحظه اطاعت کند و آن دیگری بدون فرصت دفاع به قتل برسد، هرگز قادر نیست که پیروزی بدست آورد.

بعد از بازگشت این گروه از کوبا جر و بحث بر سر این راه آغاز شد و تجربیات کسانی که خود این تمرینها را دیده بودند کافی بود که این راه هم از نظر ما طرد شود، البته شرایط دیگری هم به این موضوع کمک کرد. همان وقتها بود که چه گوارا هم در تجربه بولیوی اش شکست خورده بود. بر سر این مسئله ما بحث های زیادی کردیم و بالاخره به این نتیجه رسیدیم که چنین کاری موفقیت آمیز نخواهد بود و چیزی از پیش نخواهد برد. از این پس دیگر کاملاً به تجربیات انقلاب چین روی آوردیم. ما دارای روابط دوستانه ای با آنها بودیم و آنها تجربیات انقلاب خود را در اختیار ما گذاشته بودند و من در آنجا به مطالعات روی انقلاب چین پرداختم.

ما بدون اینکه توجه کنیم که این تجربیات يك کشور دیگر با شرایطی دیگر است آنرا کپی کردیم و خط مشی خود قرار دادیم. البته حالا ممکن است حزب توده مثلاً بیاید و بگوید من از اول همین را میگفتم یا یکی دیگر...

موضع آنها چیست

ولی باید دید اینها از چه موضعی این حرف را میزنند برای اینها که اصلاً مطرح نیست در ایران چه باید بکنند و بهمین دلیل زحمت جستجو و آمدن به ایران را هم بخود نمیدهند. چه اگر راست میگفتند میآمدند. برایتان داستانی نقل میکنم که روحیه اینها را خوب نشان میدهد آن زمان که ما قطع رابطه با کمیته مرکزی میکردیم، بچه ها میرفتند آنها را میدیدند و با آنها بحث میکردند و بعد قطع رابطه میکردند. اصلاً ما تشخیص داده بودیم بهترین راه برای اقناع اعضای حزب که باید از کمیته مرکزی برید اینست که آنها بروند يك دور با آقایان صحبت کنند. باری در یکی از همین برخوردها، جوانها مطرح میکنند که باید رفت ایران و ایرج اسکندری میگوید البته کاملاً درست است. شما بروید، ما با همه نیرو از شما پشتیبانی خواهیم کرد. آن جوان میگوید خود شما چرا راه نمیافتید؟ اسکندری میگوید آخر نمیشود چون ما رهبریم. که به او جواب میدهد اگر مانع شما از رفتن به ایران همین است، خیلی آسان است رهبری را بدهید به من، شما بروید تو!

از موضوع دور نشوم. با روی آوردن به این تئوری راه نفوذ به ایران برای ما مطرح شد. همان موقع شنیدیم که در گریهائی در غرب ایران وجود دارد. مرا فرستادند آدم تحقیق کردم و برگشتم. قرار شد عده ای برویم آنجا. ولی وقتی راه افتادیم جریان تمام شده بود و شکست خورده بودند. ناچار مدتی در عراق ماندیم و باز دچار تردید و بی تصمیمی بودیم. بالاخره قرار شد پارساژاد را بفرستیم داخل تا او با جمع وجور کردن رفا و تحقیق و بررسی بتواند بما گزارشی از وضع بدهد. ولی متأسفانه این گزارش او در واقع از طریق تلویزیون به ما رسید. می-

گویم متأسفانه زیرا از این طریق دیالوگی برقرار نمیشود و انسان از همان آغاز پیشداوری دارد و نفی میکند. این بود که خود من برای افتادم. رفتم در شیخ نشین ها وضع ایرانیهای آنجا را بررسی کردم. در این مدت شیوه های فلسطینی ها را هم مطالعه کردیم. خلاصه بهر دری زده ام و سراسر جهان را پیموده ام. اطراف ایران را دور زده ام و بالاخره آمدم داخل ایران و نتیجه ای همه ای این بررسی ها، در بدری ها و زحمت ها اینست که می بینید.

صحبت از تلویزیون

س - شما میگوئید از طریق تلویزیون حرف زدن پارساژاد تأثیری نداشت، خود شما هم دارید همین کار را میکنید. فکر میکنید چه تأثیری داشته باشد؟

لاشائی: درست است. از این طریق پیشداوری وجود دارد ولی در مورد من چند عامل با هم جمع میشود. یکی اینکه زندگی من برای رفقایم مثل کتاب باز است و آنها میدانند که من از خطر نترسیده ام و به پیشواز آن رفته ام (که البته این مسئله در مورد پارساژاد یا نیکخواه هم طبعاً بوده است) ولی عواملی که باین نکته جمع میشوند عبارت از اینست که این بار چندم است که چنین اتفاقی میافتد. قاعداً تکرار باید همین يك قانونمندی باشد. دیگر از استثنا نمیتوان سخن گفت. همینطور این نکته وجود دارد که دیگر همه اش راجع به علل و اسباب ذهنی من برای این مصاحبه فکر نکنند بلکه به این صرافت بیفتند که لابد يك واقعیت های عینی هم وجود دارد یا اقلاً ممکن است وجود داشته باشد. من فکر میکنم بتوانم با این کار، آن شوکی را که در ایران به من دست داد و موجب شد که به عقب برگردم و به گذشته فکر کنم و راه مان را مورد تردید قرار دهم، تا حدی بآنها انتقال دهم. همه این عوامل با هم کمک میکنند که آنها بیشتر به خود مسئله بیندیشند.

محتوای حرف های من

مهم اینست که به محتوای حرف های من توجه بشود و در حدی باشد که روی آن مطالعه کنند.

س - شما از روی آوردن به تئوری انقلاب چین صحبت کردید و اینکه آنرا کپی کرده بودید، میتوانید توضیح بیشتری بدهید؟ لاشائی: بله. به بینید انقلاب چین تنها انقلابیست که از این طریق به پیروزی رسیده است. بنابراین جاذبه خاصی دارد و بهمین دلیل هم ما آنرا میخواستیم مدل خود قرار دهیم بدون اینکه شرایط مشخص توجه کنیم. انقلاب چین علیه فئودالها و تجاوزگران خارجی بود و ارتش آن يك ارتش دهقانی بود و در هر جا که پا میگرفت اصلاحات ارضی انجام میداد و زمین را بین دهقانان تقسیم میکرد. بهمین دلیل توده های دهقان پشتیبان آن بودند. ما هم برای اینکه وضعمان را با این تئوری جور کنیم گفتیم که در

ایران باید اصلاحات ارضی بشود و جنگ دهقانی برپا گردد تا این منظور برآورده گردد. بدون اینکه توجه کنیم واقعیات و شرایط ایران و چین با هم فرق میکند. دقت کنیم شرایط آنروز چین: در هریالتی يك جنگ سالار با نیروی نظامی مستقل خودش حکومت میکرد. این جنگ سالاران با هم دیگر بر سر اراضی و غیره می جنگیدند. يك چیزی شبیه ملوک الطوائف. دهقانها تا آخرین رمق از طرف این خانهای بزرگ و مالکان تحت حمایتشان استعمار میشدند. بعد هم استعمارگران مختلف خاک چین را بین خودشان تقسیم کرده بودند حتی بعضی شهرهای بزرگ هم تقسیم شده بود و شما برای اینکه از يك خیابان به خیابان دیگر بروید که یکی مثلاً تحت سیطره انگلیسیها و دیگری فرانسویها بود، میبایست گذرنامه میداشتید. در چنین شرایطی مردم البته خواستار انقلاب هستند و بدنبال آن راه میافتند بعد شرایط مساعد دیگری هم پیدا شد که در نتیجه جنگ دوم جهانی بود. در همین جریان چین مورد تجاوز نظامی ژاپنی ها قرار گرفت، مسئله ملی مسئله اساسی شد و نیروهای مختلف این کشور بر سر این مساله وحدت کردند. هیچکدام از این عوامل در ایران وجود ندارد. حالت ملوک الطوائفی که چه عرض کنم، بلکه يك دولت مرکزی مقتدر وجود دارد، مسئله فئودالیسم هم که نقطه اساسی حرکت ما را تشکیل میداد با اصلاحات ارضی از بین رفته کشور ما مستقل است و نه کسی به آن تجاوز کرده و نه زیر اشغال بیگانه است. اوضاع جهان هم خیلی فرق کرده است. در چنین اوضاع و احوالی تکرار يك تجربه تاریخی که در شرایط و اوضاع و احوال کاملاً دیگری صورت گرفته است البته پیشنهاد عاقلانه ای نیست. ما نمیتوانیم يك تئوری را انتخاب کنیم و بعد بیائیم اوضاع را با آن تطبیق دهیم روند کار درست برعکس است یعنی باید اول اوضاع را بشناسیم به واقعیات پی ببریم و قانونمندی حرکت آنها را کشف کنیم بعد بر اساس این تئوری بدست آمده است که میتوانیم امیدوار باشیم که عملمان درست از آب دربیاید.

حرکت در جامعه

س - پس بنظر شما حرکت جامعه ما در کدام جهت است؟

لاشائی: برای درك این مسئله باید عوامل مختلف را مطالعه کنیم. عوامل داخلی، یعنی نیروهایی که در درون جامعه کار میکنند و بر حرکت اثر میگذارند. این نیروها دهقانان هستند، مالکان هستند، کارفرماها هستند، تولید کنندگان کوچک، روشنفکران... الی آخر. ولی نیروهای دیگری هم در درون جامعه کار میکنند که شخص ممکن است آنها را نادیده بگیرد اینها سنت و آداب جامعه هست، فرهنگ خاص آن است، تاریخ ویژه آن، مذهب آن، خصوصیات قومی و ملی آن، خصوصیات اقلیمی آن، حد معینی که ابزار و آلات

تولید در این جامعه رشد کرده و بکار میرود و احیاناً موزونی آن. سطح شعور اجتماعی که در بین عامه مردم هست همه اینها را باید یکی یکی بشکافیم و از میان آنها نیروهای محرکه عمده را پیدا کنیم و سدهای عمده را، یعنی آن موانعی را که باید اول از همه از بین ببریم بشناسیم. چون همه چیز را به یکبار نمیشود عوض کرد باید از واجبترین شروع کرد و تازه خود این کار هم سیاست معینی دارد و یکبار نمیشود زیرا هر کدام از این عوامل خودش هم وابستگیها و پیوستگیهایی با سایر شئون جامعه دارد.

البته شرایط خارجی را هم باید در نظر بگیریم که شرایط جهانی چیست؟ چه قدرتهائی دست اندر کارند؟ کدام قدرتها افزون میشوند و کدام در حال کاهشند؟ خطر جنگ جهانی تا چه اندازه است؟ جنگ منطقه ای چه احتمالاتی دارد؟ ما چه داریم که دیگران ندارند؟ دیگران چه دارند که ما نداریم؟ بعضیها چه مطامعی نسبت به آنچه داریم در سردارند؟ چگونه میتوانیم با اینها روبرو شویم؟ چگونه میتوانیم نیروهای را که مایل به تضعیف ما هستند خنثی کنیم؟ رشد جریانها در چه سمتی است و ما باید چه بکنیم که عوامل منفی این رشد را از میان ببریم و از عوامل مثبت آن استفاده کنیم؟ با تحلیل دقیق این مسایل است که میتوانیم پاسخ صحیح را دریابیم و این همان پاسخ به سؤال اساسی است که «من چه باید بکنم؟» یعنی این من روشنفکر که فلان قدر سواد دارم و فلان قدر توان و مایل هستم که این توان را در خدمت پیشبرد منافع هموطنانم بگذارم، چون اگر این خواست نباشد، همه این سؤال و جوابها بیهوده است. آنکه در پی منافع خویش است به این کارها کاری ندارد - چه باید بکنم؟ یعنی در حال حاضر چه باید بکنم؟ این تا کید روی حال حاضر مهم است. زیرا بعضیها در عالم خیال خود را در صد سال بعدا حساس میکنند و آنوقت میخواهند همان کاری را بکنند که خیال میکنند صد سال بعد باید کرد. این رمانتیکسم است و خیالبافی است و ربطی با واقعیات ندارد. بنابراین مسئله اینجاست که خیالبافی نکنیم و خودمان را صد سال عقب تر یا جلوتر فرض نکنیم - خود بخود چنین فرضی درست از آب در نمیآید - بلکه واقعیات جامعه و نیازهای کنونی آنها ببینیم و کمربند خدمت آن ببندیم. همانطور که در مقدمه صحبتهایم گفته ام بطور کلی مسیر حرکت جامعه ما بعد از مسایل مربوط به اصلاحات ارضی که شرط لازم است مسایلی نظیر اتکاء اقتصاد ما به صنعتی شدن و بکار گرفتن منابع جدید و متنوع کشور، بطوری که هر چه بیشتر بخودمان متکی باشیم و حتی بتوانیم به دیگران کمک کنیم، مسایلی از قبیل گسترش فرهنگ اجتماعی، ارتقای رفاه عمومی و غیره که در مجموع بالابردن سطح آگاهی توده های روستائی را شامل میشود و این خود یکی از پایه های سیاست مستقل ملی است که جنبه های درون کشوری

صفحه چهارم

و بین المللی دارد و این مسئله را اگر خوب درک نکنیم مسایل دیگری را هم نخواهیم فهمید. بحث مشروح در این مسایل اگر بخواهیم تحلیل های بالا را انجام دهیم در اینجا مفصل خواهد شد و بهتر است آنرا به فرست مناسبتری واگذار کنیم.

س - يك مسئله دیگر، شما ضمن صحبت هايتان به جوانان کنفدراسیون اشاره کردید و می پرسید چرا اینان به کار سازنده نمی پردازند. می خواهم سؤال کنم که آیا چنین امری امکان پذیر است؟

لاشائی: اصولاً، بله. برای اینکه ترکیب کلی کنفدراسیون را جوانان دانشجویی تشکیل میدهند که دارای احساسات پاک و وطن پرستانه هستند. بنابراین بالقوه چنین امری امکان پذیر است. اما احتیاج دارد که بعضی شرایط و عوامل تغییر کند. یکی اینکه کنفدراسیون عملاً میدان رقابت گروه های سیاسی مختلف است. این حالت طبعاً يك سازمان دانشجویی را دچار گرایشها و رقابت های ناسالمی میکند و محیطی بوجود نمیآورد که در آن امکان رشد فعالیت های خلاق وجود داشته باشد. بعد تمامی نیروی کنفدراسیون صرف مخالفت با رژیم ایران میشود، چنین حالتی نیز هرگز اجازه يك تعاون سازنده را نمیدهد. البته دانشجویان و جوانان در اکثر جاهای دنیا بیشتر برخورد انتقادی و عصیانگرانه دارند، این چندان غیر طبیعی نیست، ولی اگر همین برخورد انتقادی، با هدف اصلاحی و بشیوه ای درست باشد، آنوقت يك سازمان دانشجویی میتواند خیلی کارها بنفع مملکت انجام دهد. بنابر این اولین شرط اینست که کنفدراسیون از این حالت جولانگاه رقابت و مبارزه گروه ها و تشکیلات سیاسی مختلف دریابد، بعد طرف دیگر قضیه هم مطرح است. اجازه می خواهم از این فرصت استفاده کنم و مسئله برخورد به این سازمانهای دانشجویی و اصولاً دانشجویان خارج کشور را هم مطرح کنم. بنظر من اگر با صبر و حوصله کوشش شود پلهای ارتباطی بین حکومت و دانشجویان خارج زده شود و آنها واقعاً در کارها شرکت داده شوند، میشود این مسئله را بنفع مملکت حل کرد. یعنی دستگاه های اجرایی باید خود را موظف بدانند که راجع به مسایل مملکت و برنامه ها و پروژه هایی که مطرح است به دانشجویان خارج نیز توضیح بدهند. آنها بشیوه ای که مثمر ثمر باشد. اگر نظر این باشد که مثل سی سال پیش بدانچه نصیحت شود که تو فقط باید درست را بخوانی، این قانع کننده نیست و دنیای امروز نیز آنرا نمیپذیرد. همچنین نباید شرایطی فراهم شود که پلهای پشت سر جوانها خراب شود. بنابراین در اینجا يك همکاری و تفاهم دوجانبه لازم است که البته زمان نسبتاً طولانی لازم دارد.

س - شما در آغاز صحبتتان مطرح کردید که سازمان انقلابی تبدیل بیک سازمان وسیع و بزرگی شده بود آیا هنوز همینطور

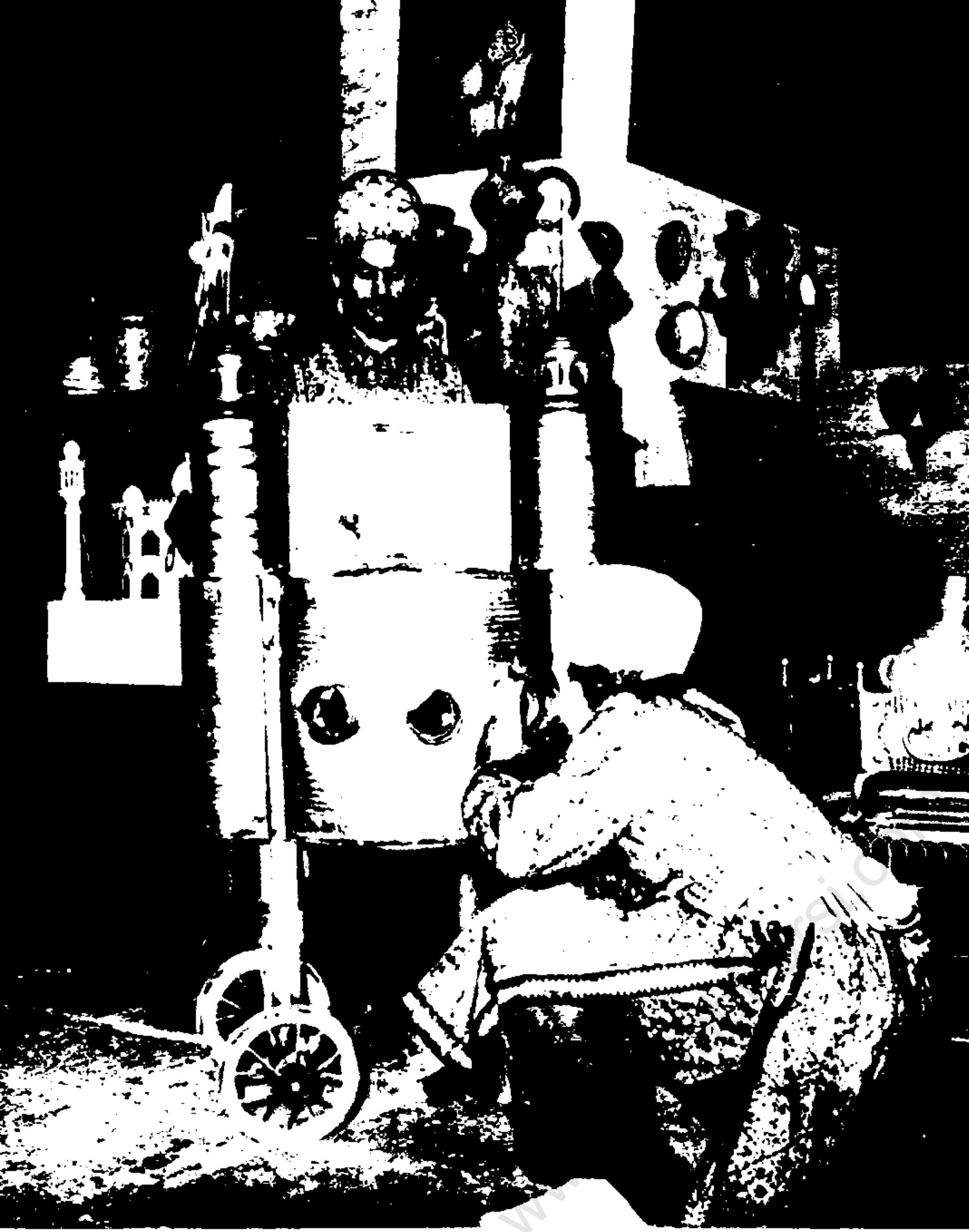
است یا بعد از این ماجرا که تعریف کردید تغییراتی پیدا شده؟

ج - در هر کدام از این تغییر مشی که عرض کردم يك سلسله اختلافات و تضادها پیدا شد که تقریباً هر بار بیک انشعاب انجامید حالا نه تنها سازمان ما بلکه هیچیک از تشکیلات سیاسی خارج نیروی قابل ملاحظه ای را تشکیل نمیدهند.

س - آخرین سؤال من مربوط میشود به آخرین قسمت حرفهائیتان که اشاره کردید دور از مردم چه در داخل و چه در خارج نمیتوان بواقعیات دست یافت. مفهوم سخن شما در مورد کسانی که در خارجند روشن است، ولی منظورتان از داخل چیست؟

لاشائی: همانطور که گفتید و من هم کوشیدم که توضیح بدهم، در خارج انسان بالاجبار دور از مردم است و با پند گرفتن از تجربه های امثال من راه چاره اینست که خودداری و بردباری داشته باشد و زود به داوری نرسد. اما این امر در داخل هم ممکن است پیش بیاید، یعنی آدم ممکن است در ایران باشد ولی از مردم جدا باشد. يك حالت آن وقتی است که آدم بصورت مخفی زندگی میکند. قبلاً در مورد خودم این مسئله را توضیح داده ام آدم مخفی خودش خود را از مردم جدا کرده است ولی رمانتیکسم و ذهنی گری بخصوص در جوانان هم ممکن است شرایط جدائی از مردم را بوجود آورد. اگر آدم مدت نسبتاً طولانی با مردم نجوشیده باشد، در میان آنها کار نکرده و واقعاً و دلسوزانه بهمحرفه های آنها گوش نداده باشد، بلکه سعی کند معلومات کتابی خود را یا آنچه شنیده، بعمل درآورد، این جدائی از مردم است. اگر آدم خیال کند که اگر يك تیر در کنم دوستان نفر دنیالم راه خواهند افتاد و آنوقت تیر را در کرد و کسی دنبالش راه نیفتاد همین تجربه ای که ما در یکی دو سال اخیر در ایران داشته ایم این در عمل ثابت میکند که شخص از مردم جدا شده است. بطور کلی حتی الگوئی که این اشخاص در نظر دارند نیز همین مشخصات جدائی از مردم را نشان میدهد. شما خاطرات چه گوارا در بولیوی را ورق بزنید، سراسر آن مملو است از مسایل و مشکلات داخلی این گروه پارتیزانی، از مردم به قدرت نامی برده میشود و يك جائی حتی ابراز نگرانی میشود که مبادا از وجود اینان آگاهی پیدا کرده باشند و لو شان بدهند! من نسبت به چه گوارا بسیار احساسات داشتم ولی این امر مانع آن نیست که ماهیت کار او را نه بینم. ماهیت این کار جدائی از مردم است و حالا در ایران چند جوان بیایند بخواهند همان کار را بکنند اینهم جز يك تقلید نیست و آنها از يك الگوی بد که نتیجه اش شکست و بن بست است. باین حرفها نباید این توهم پیش بیاید که من خیال میکنم توی مردم هستم یا آنها را میفهمم. نه. این مربوط به شخص من نمیشود چون من هنوز باید مدت درازی شاگردی کنم تا چیزی یاد بگیرم.

گذری بر آب انبار سید اسماعیل

حاجی حسن آقا قهوه‌چی گذر سید اسماعیل که از قهوه‌چی‌گری و آش رشته فروشی خسته شده بود، از مدت‌ها قبل وقتی تنها می‌نشست و فکر می‌کرد تسوی دلش آرزوی پیدا کردن راهی نو برای امرار معاش پر می‌زد.

کاری را که حتی بعد از مرگ حاجی بستگانش (۶ پسر و ۴ دختر و ۲ زن عقدی) آنرا ادامه دهند و عاقبت خیری داشته باشد. روی این فکر و آرزو آب‌انبار بزرگ سید اسماعیل را که زیر قهوه‌خانه‌اش فرار داشت ماهی ۲۴۰ تومن اجاره کرد. حاجی تصمیم گرفته بود آب انبار را خالی کند و قسمتی از آن را بصورت یک سردخانه بزرگ میوه درآورد و به این ترتیب به زندگی خود و بچه‌هایش سروسامانی شایسته ببخشد. برای رسیدن به هدف یکی از مغازه‌های روی آب انبار را خرید و دری بداخل آب انبار باز نمود. آب انباری با ۵ متر آب و ۱۵ متر لجن و بوی گندابی که اهل محل را بستوه و فغان آورده بود بازحمت بسیار و خرجی نزدیک به ۸ هزار تومن آب انبار گذر سید اسماعیل را تمیز کرد و مدت دو سال کارگر و معمار برای ترمیم نقاط خراب شده داخل آب انبار و تعویض آجرهائی که آتش‌خور کمتری داشتند و از بین رفته بودند کار کردند تا این که آب‌انبار بصورتی تمیز و قابل استفاده درآمد.

با دادن ۱۰ ریال ورودیه از پله‌های چوبی و کهنه آب‌انبار پایین می‌روم، مردی به هیبت پهلوان‌های ورزش باستانی بالباس قدیم ایرانی روی یک صندلی کهنه نشسته و چپق فیروزه‌نشان را چاق می‌کند. خودم را معرفی می‌کنم و از او خواهش می‌کنم مرا برای بهتر و بیشتر شناختن این محل یاری دهد.

اولین سؤال من مربوط به بادگیرهای آب انبار است چون در حال حاضر آب‌انبار دارای دوبادگیر است.

این آب انبار به روایتی متعلق به دوره مغول است که در زمان قاجار بازسازی شده و به روایتی در اوایل دوره قاجاریه ساخته شده است. مساحت آب انبار به ۱۴۰۰ متر مربع می‌رسد و ۷ ستون بارتفاع ۲۰ متر و قطر ۱۵۰ متر از سقف آب انبار که ۲۵ سانتیمتر ساروج است نگهداری می‌کنند، کف آب انبار هم به قطر ۵ متر با ساروج پوشانده شده باید اضافه کنم که ملاط آجرها از ساروج می‌باشد.

این آب انبار بسیار بزرگ در گذشته بوسیله قنات‌های:

حاجی علیرضا،
مهرگرد،
فرمانفرما،
شاه

پر می‌شد و مردم چهار محله تهران از آن استفاده می‌کردند حتی با قاطرهای بزرگ عده‌ای از مردم شهر ری نیز بوسیله این آب انبار سیراب می‌شده‌اند.

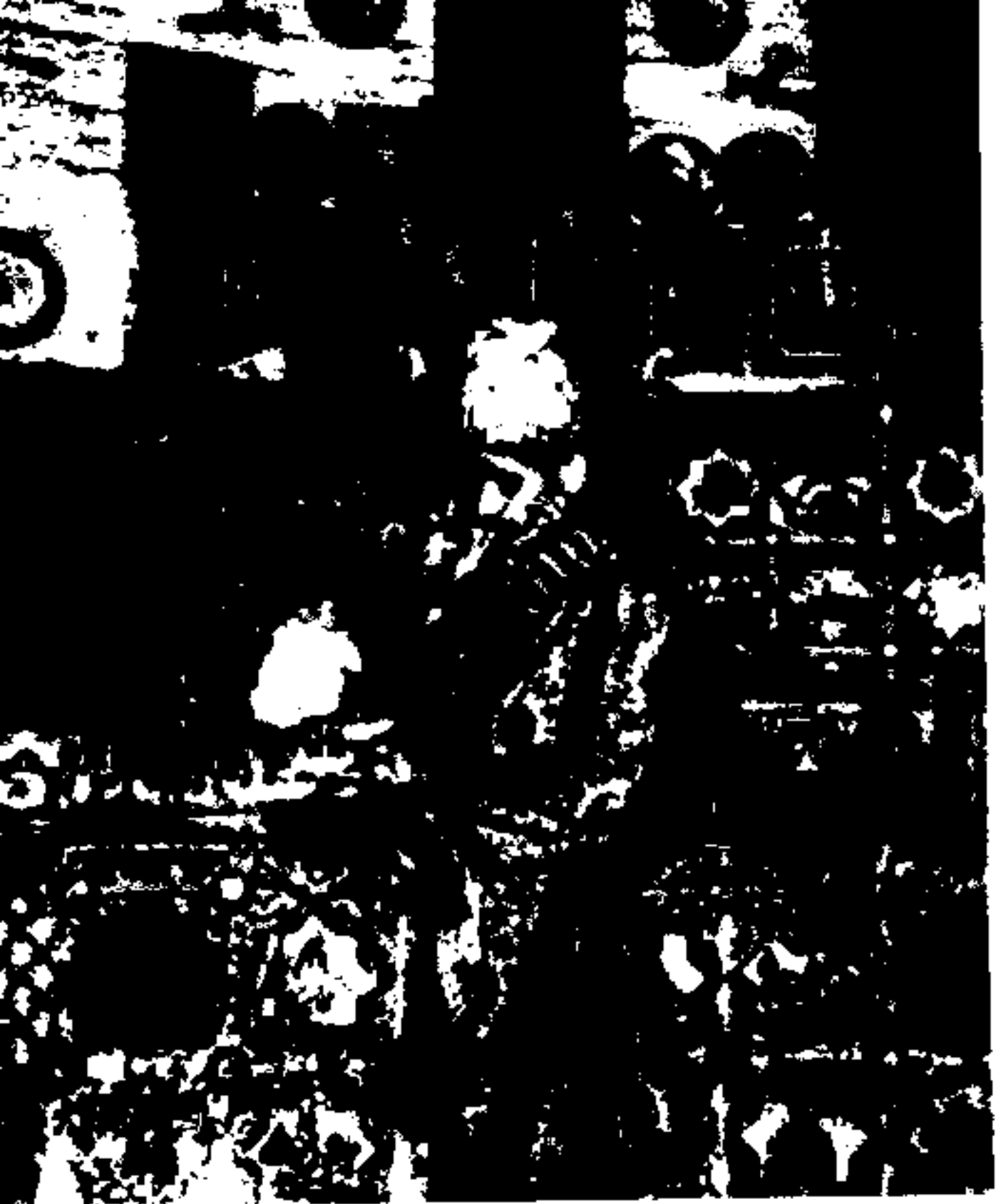
وضع بادگیرهای چهارگانه این آب‌انبار

حاجی حسن آقا - خانم جان دوبادگیر دیگر در زمان اعلیحضرت فقید جزو خیابان شد. ببینید قسمتی از خیابان و پیاده‌رو از روی این آب‌انبار رد می‌شود.

تلاش - در زمان اعلیحضرت رضاشاه کبیر چه حادثه اتفاق افتاد که بادگیرهای اطراف خیابان از بین رفتند.

حاجی حسن آقا - والله این خیابان سیروس فعلی تا قبل از دستور اعلیحضرت رضاشاه کبیر وجود نداشت. یک روز ایشان دستور دادند که ۳۰ روزه باید این خیابان بوجود بیاید. عده زیادی کارگر شروع به کار کردند و طبق دستور ایشان ظرف سی‌روز این خیابان کشیده شد و مرم اسم آنرا خیابان «سی‌روز» گذاشتند و بعد کم‌کم بنام سیروس معروف شد.

تلاش - دربارۀ این آب انبار که روزگاری چهار محله قدیم تهران را مشروب می‌نموده است می‌توان گفت که یکی از افراد خانواده قاجار آنرا وقف امامزاده سید اسماعیل که نوه امام جعفر صادق است نمود.

در يك ویتترین چند بقیچه و رومیزی کار دست نگهداری می شود که چشم را خیره می کند. برای گلدوزی هر کدام از این بقیچه ها حداقل يك خانواده دوسه نفری چند سال بطور مداوم کار کرده اند و گلدوزی ها بظرافت گلبرگ های يك گل سرخ است. بیاد زندگی خودمان افتادم و این که حتی وقت نداریم درست و حسابی ناهار بخوریم و بیاد عده زیادی که سرپا ساندوویچ می خورند.

صورت غذاهای ایرانی را که در آشپزخانه آب انبار تهیه می شود از حاجی آقا می گیرم.

دیزی بامخلفات ۶۰ ریال
کوفته با مخلفات ۸۰ ریال
طاس کباب بامخلفات ۸۰ ریال
شله زرد ۵۰ ریال
حسرةالملوك ۷۰ ریال
كشك وبادمجان ۵۰ ریال
غلیان ۱۰ ریال
چای ۵ ریال

حاجی آقا با اندکی دخل و تصرف «پاشیر» آب انبار را بصورت آشپزخانه بی درآورده که اغلب غذاهای ایرانی در آن طبخ می شود.

حاجی حسن آقا برای هر میز يك سماور خرید تا بازدید کنندگان خودشان چای بریزند و من از هم اکنون صدای قل قل قلیان های مطلا و فیروزه نشان قدیم را می شنوم.

از حاجی آقا درباره درآمد آب انبار می پرسم می گوید:

گاهی روزها به مدد جلب سیاحان حدود ۱۰۰ نفر می آیند و گاهی هم تعداد به ۲۰ نفر نمی رسد برای صرف ناهار هم بطور متوسط روزانه از عده ای بین ۲۰ تا ۵۰ نفر پذیرایی می کنیم. حاجی می گفت:

خانم جان با این که این قدر این سقف محکم است که يك تریلی ۱۸ چرخ با بار از روی آن می گذرد بعلت وجود جوی خیابان سیروس مرتب از گوشه شرقی آب انبار آب چکه می کند و در زمستانها گاهی تا ۱۵ بشکه آب از قسمت مذکور به خارج از آب انبار حمل می کنیم. نگرانی من این است که مبدا ریزش در آن گوشه بوجود آید که یقیناً جبران آن ناممکن خواهد بود.

حاجی گفت از قهوه خانه اش برایمان آتش رشته گرم و خوشمزه ای آوردند. عده زیادی دست از کار کشیده و بصف منتظر خوردن آتش رشته های قهوه خانه حاجی حسن آقا بودند.

در آب انبار گوشه یی به نقلی اختصاص داده شده است و عده یی هم برای معتقدان بفال آماده هستند تا بافال نخود و قهوه و کف بیینی گذشته و آینده بازدید کنندگان را

بگونه ای بوده است که با گردش خاص خود در زمستان آب را گرم و در تابستان آب را بسیار خنك و گوارا می کرده (مطابق شكل يك).

اما حاجی حسن آقا بعد از تعمیر آب انبار با آن سابقه ای که در مورد کارهای عتیقه داشت حیفش آمد این آب انبار قدیمی را سردخانه کند و از شكل و قیافه قشنگ و قدیمیش بیندازد. بنابراین مصمم شد عتیقه هایش را به آب انبار منتقل نماید و بدنبال آن مدت چهار سال از چهار گوشه ایران بقیمت از دست دادن تمام مایملکش اجناس عتیقه خرید و به آب انبار منتقل نمود. اما کو تا آب انبار بصورت يك موزه درآید.

گاهی فکر می کرد به هیچ قیمت نمی تواند این آب انبار عریض و طویل را با عتیقه هایش پر کند و از این کار منصرف می شد اما باز حیفش می آمد دنباله تصمیم را رها کند.

حاجی که هیچ وقت مسافرت نرفته بود و تنها توانست از سفر حج خود و همسر اولش حکایت بگوید بعد از این تصمیم به اغلب شهرهای ایران مسافرت کرد از لاهیجان و خطه شمال گرفته تا اصفهان و شیراز و کرمان و بنابر سلیقه و میل خود عتیقه ها را کنار هم چید و دورتادور آب انبار را بصورت شاه نشین درآورد که در بعضی از آنها بساط کرسی علم شده است. بالای شاه نشین ها هم باارسی های الوان که دارای ظرافتی شگفت و گره های بسیار ریز هستند تزیین شده است.

در گوشه و کنار آب انبار مبل و میزهای بسیار قشنگ و تقریباً قدیمی برای استراحت، خوردن ناهار و نوشیدن چای قرار گرفته. در يك گوشه گود زورخانه درست شده و عکس عده ای از پهلوانان قدیمی زینت بخش این مجموعه گشته از جمله این پهلوانان عکس پهلوان نایب است که من می شناختم.

کمی آن سوتر با گونه ای بسیار قشنگ جایگاه و بارگاهی به سبك ایران باستان ساخته شده است که بسیار جلب نظر می کند.

۷ ستونی که از این آب انبار نگهداری می کنند با تابلوهای قهوه خانه ای و تعزیه ای پوشانده شده که اغلب کار قوللر آغاسی است.

از کاسه بشقاب های عتیقه تا قرآن های خطی و قدیم در ویتترین های کهنه بنمایش گذاشته شده است. و در میان این عتیقه ها يك سماور که گنجایش سه هزار استکان آب را دارد و برای آتش خانش سی کیلو ذغال لازم است دیده می شود. این سماور بزرگ که دارای سه شیر بشکل سرازدها می باشد ظرف ۲۰ دقیقه بجوش می آید.

حاجی می گفت: «خانم هرچه می ریختم سیر نمی شد دیگه داشت چشم سیاه می شد ولی حالا با کمبود جا مواجه شده ام و این همه عتیقه را روی هم تلمبار کرده ام.»

فاش سازند.
از خانم ۶۵ ساله‌یی که فال نخود می-گیرد توضیحاتی خواستم او گفت:
مقداری نخود روی زمین می‌ریزیم و بنام متقاضی فال بدون این که نگاه کنیم آنها را بچند قسمت تقسیم می‌کنیم بعد از روی تقسیم بندی و طرز قرار گرفتن نخودها روی زمین و کنار هم از گذشته و آینده حرف می‌زنیم.

داخل دوقاب قدیم تعدادی عکس جلب نظر کرد این عکس‌ها متعلق به زنان حرمسرای سلاطین دوره قاجار است. لباس‌ها و آرایش مو و رو همان است که امروز بین خانمهای اهل مد رواج دارد.
انگار که عکسها در زمان کنونی گرفته شده، حاجی می‌گفت:

همه می‌دانید هرکس که عتیقه داشته باشد وقتی می‌فهمد من عتیقه جمع می‌کنم بوسیله نامه و یا تلفن از من می‌خواهد که بسروقت عتیقه‌هایش بروم.

تلاش - از حاجی می‌پرسم آیا خیال فروش عتیقه‌ها را هم داری؟

حاجی حسن آقا - والله دلم می‌خواهد يك غرفه برای فروش صنایع دستی درست بکنم و احیاناً بعضی از اشیاء را که مطمئن هستم می‌توانم دوباره تهیه کنم بفروشم، ولی بعضی از عتیقه‌ها را حتی اگر بند از بندم جدا کنند از دست نمی‌دهم آنها را حتی از بچه‌هایم بیشتر دوست دارم.

تلاش - حاجی آقا تاکنون چقدر پول صرف خرید عتیقه کرده‌ای؟

حاجی حسن آقا - تاکنون به غیر از آنچه را که از پدرم بارث برده‌ام حدود ۴ میلیون تومان عتیقه خریده‌ام یعنی تمام زندگی خودم و حتی بعضی از اقوام نزدیکم.

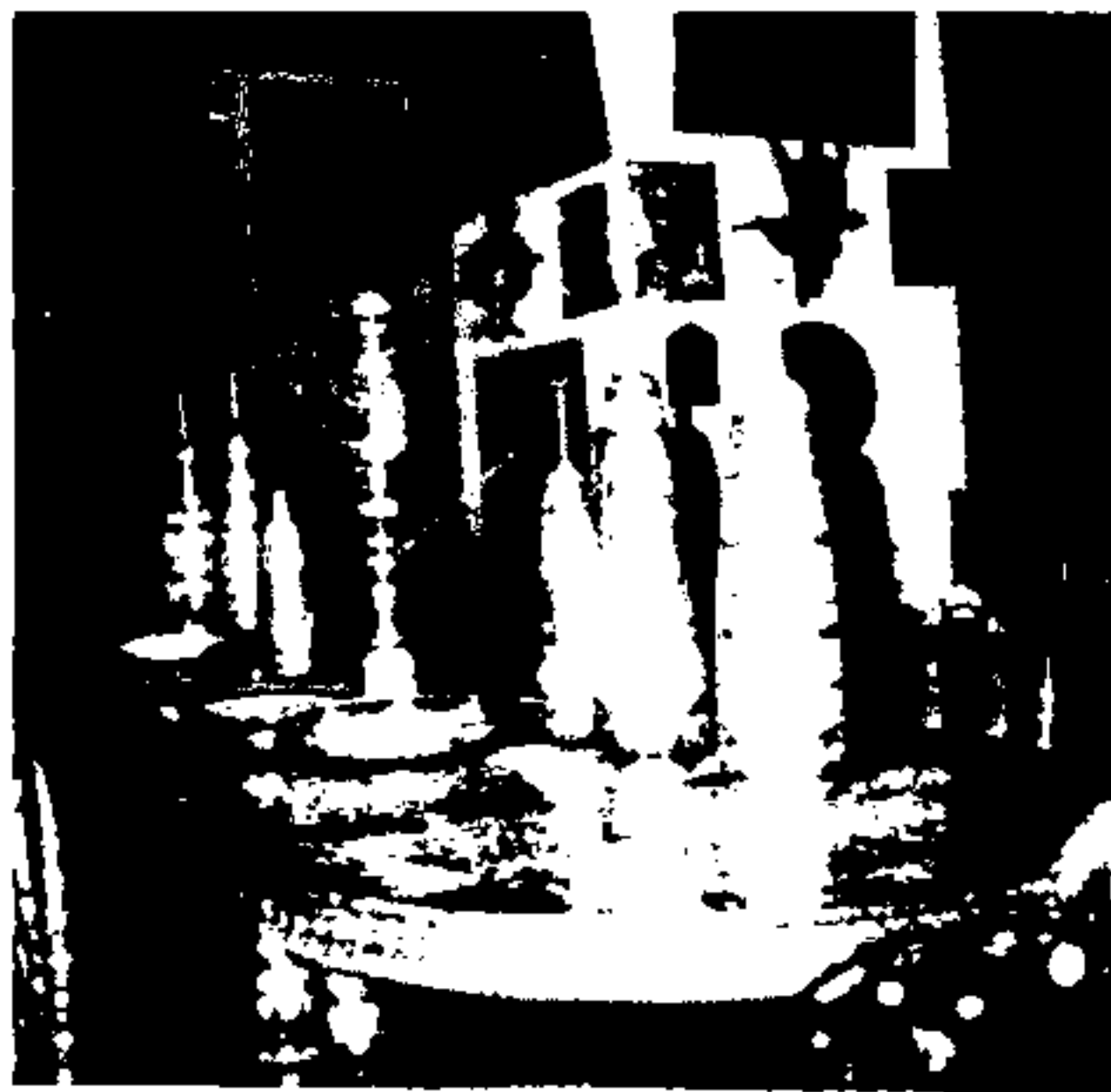
می‌دانید این آب انبار بقدری محکم ساخته شده که تا صد سال دیگر هم بدون اذیت و آزار پابرجاست. ملاط آجرها از ساروج است.

تلاش - حاجی آقا روزنه‌هایی که قبلاً آب از آنها وارد می‌شده کلاً بسته‌ای؟
حاجی حسن آقا - این روزنه‌ها فعلاً لانه کبوتران است.

تلاش - چطور نمی‌ترسی از این که با پروازهای مکرر خود آسیبی به عتیقه‌هایتان وارد کنند.

حاجی حسن آقا - اینها مستأجران قدیم هستند و کاری بکار من ندارند. آنها به آب انبار پناه آورده‌اند. و دور از مروت است اگر آزارشان دهم و خانه و کاشانه‌شان را بهم بزنم.

تلاش - هوای آب انبار در تابستان‌ها خنک و در زمستان‌ها گرم است و احتیاجی به وسایل گرم‌کن ندارد ولی همانطور که گفتم حاجی آقا محض احتیاط در بعضی از شاه‌نشین‌ها کرسی گذاشته. تا در صورت تمایل

توریست‌ها از روی کنجکاوی و ایرانی‌ها برای یادآوری گذشته‌یی نه‌چندان دور از این کرسی‌ها استفاده کنند و احیاناً دستور دیزی آبگوشت بدهند.

نزدیک ما برادر قوللر آغاسی معروف سخت مشغول تکمیل يك تابلو از نوع کار-های قهوه‌خانه‌یی است.
برادر قوللر می‌گوید:

من برای حاجی کار می‌کنم ولی گاهی وقت‌ها که وضع مالیش کمی بد می‌شود از من می‌خواهد که چند روزی بکاری دیگر مشغول شوم تا پول را فراهم کند. حقیقت این است که کار کردن در اینجا را دوست دارم.

حاجی حسن آقا - خانم شما می‌دانید که این سید اسماعیل جزو چهار امامزاده مهم تهران قدیم هستند یعنی امامزاده:

سید نصرالدین

امامزاده یحیی

امامزاده زید

و امامزاده سید اسماعیل

تلاش - متشکرم از توضیح ولی حاجی آقا بگو از یادهای خوش گذشته‌ات.

حاجی حسن آقا - قشنگ‌ترین خاطره

من مربوط به همین آب انبار است یادم می‌آید بچه ۱۵ - ۱۶ ساله‌ای بودم که پدرم مرا برای کار به صاحب يك مغازه کبوتر فروشی سپرد من روزی ۵ شاهی مزد می‌گرفتم و از صبح تا شب تو مغازه کار می‌کردم بعد از مدتی تصمیم گرفتم تخم کبوترهای مرغوب را بگذارم زیر کبوترهای چاهی و موقعی که جوجه‌ها سراز تخم درآوردند بیاورم به مغازه و بفروشم مدتها این کار را می‌کردم صاحب مغازه که متوجه کار من شده بود بجای ۵ شاهی يك روز بمن سی شاهی داد و من با این پول يك ماه همراه دوستانم بهترین خوشگذرانی‌ها را کردم. اصلاً نمی‌دانستم چطور اینهمه پول را خرج کنم.

ولی یکروز آجرهای پوسیده از زیر پایم در رفت و به داخل آب انبار افتادم و خدا رحمت کند پیرزنی را که اگر او متوجه نمی‌شد و فریاد نمی‌کشید الان خدمت شما نبودم.

تلاش - از ابتکارات خودتان بگویید؟

حاج حسن آقا - بهترین کار من يك قرآن مجید ۲ تنی است که ۲ متر طول و ۱۵۰ متر عرض دارد این قرآن روی مشمع نوشته می‌شود و به گمان من این بزرگترین قرآنی است که تاکنون نوشته شده است.

تلاش - قدیم‌ترین تابلو این مجموعه بنام جنگ اسکندر مربوط به ۱۵۰ سال قبل می‌شود که گویا ناتمام بوده و به روایتی استاد بهزاد آنرا به اتمام رسانیده است.

موقعی که مشغول نوشتن بودم تنی چند از دوستان حاجی حسن آقا درباره کارهای

نقاشی استاد بهزاد و کمال‌الملک به اختلاف نظر رسیده بودند، بالحنی ابتدایی و خام اما با صداقت و اعتمادی غریب و چیزی که جالب بود يك مرد پیر، يك بابای صد ساله.

این بابا که قرار است پشت دخل بنشیند وقتی که ناصرالدین شاه را کشتند ۱۵ سال داشته است. یعنی شاهد سلطنت ناصرالدین شاه، مظفرالدین شاه، محمدعلی شاه، احمد شاه، رضاشاه کبیر و شاهنشاه آریامهر بوده و به عبارتی در دوره سلطنت ۶ پادشاه زندگی کرد. بابا درباره تهران می گفت:

آنروزها دور تهران خندق بود و شب دروازه‌ها را می بستند که اشرار وارد شهر نشوند و تا صبح به هیچ عنوان دروازه‌ها را باز نمی کردند بعد کم کم تهران مثل يك بچه رشد کرد و در سایه امنیت شهر به بیرون از دروازه‌ها کشیده شد. یادم می آید موقعی که تازه ماشین آمده بود مردم می ترسیدند و فرار می کردند و تا مدتهای مدید برای رفتن به زیارت از ماشین استفاده نمی کردند چون معتقد بودند دست فرنگی‌های نامسلمان به ماشین خورده و زیارت با آن درست نیست. تلاش - چه کرده‌ای که تا حالا این قدر سرحال هستی ؟

بابا - اهل دود و مشروب نیستم در بچگی هم يك بار قمار کردم ۷ شاهی باختم و بعد از آن دست بقرار نازدم . حاجی حسن آقا - اجازه بدهید درباره غذای ایشان من بگویم بابا بزرگ روزی يك دیزی دونفره با دوتا نان سنگک می خورد. تلاش - اولین کارت چی بود ؟

بابا رضا خدادوست - مدتی ناوه کشی می کردم و روزی يك قران می گرفتم بعد کوره گچ پزی و بالاخره يك گاری واسب خریدم ولی متاسفانه هرچه بیشتر کار کردم ارج و قرب این کار کمتر شد بطوریکه این اواخر یعنی حدود ۵ سال قبل دیگر اصلا درآمدی نداشتم گاری واسبی را که به ۱۲۰۰ تومان خریده بودم به ۸۰۰ تومان فروختم.

تلاش - بابا رضا زن و بچه‌ها چکار می کنند و در حال حاضر زندگی آنها را بچه ترتیب تأمین می کنی ؟

بابا رضا - خانم در مورد زن و بچه باید بگویم که من تاکنون ازدواج نکرده‌ام و بقول قدیمی‌ها هنوز پسر هستم ولی در مورد وضع زندگی باید بگویم همان روزهایی که تصمیم داشتم گاری اسبی را بفروشم از طرف وزارت فرهنگ و هنر از من خواستند در فیلمی که از بناهای قدیم اصفهان تهیه می شد نقش يك عابر را بازی کنم و بعد از آنهم بکار سینما کشیده شدم و تاکنون در ۷-۸ فیلم بازی کرده‌ام.

تلاش - برای بازی در هر فیلم چقدر دستمزد می گیری ؟

بابا رضا - بین ۵۰۰ تا ۲۰۰۰ تومان من ادعایی ندارم همین قدر باشد که از گرسنگی

صفحه بیستم

نمیرم کافی است .

تلاش - بابا رضا باوجود این که هنوز ازدواج نکرده‌ای بگو آیا در زمان جوانی‌ات هیچگاه عاشق شده‌ای ؟

بابا رضا - معلومه منم آدم هستم و دلیل این که ازدواج نکرده‌ام این است که همیشه فکر می کردم وضع با آن درآمد ناچیز از گارچی گری ، بهتر است از خیر ازدواج بگذرم.

تلاش - و در مورد عشق و عاشقی‌ات... بابا رضا - حدود ۱۵ سال داشتم و در محلی کار می کردم که يك دیوار خشتی نازک با خانه‌ای فاصله داشت توی این خانه دختری بود بنام سلطان بیگم و من عاشق سلطان بیگم بودم گاهی وقتها که خلوت بود و کسی مواظب نبود ساعتها از لای درز خشت‌های دیوار سلطان بیگم را نگاه می کردم و آه می کشیدم و منتظر بودم که وضع کمی بهتر شود و بخواستگاری سلطان بیگم بروم آنروزها مثل حالا نبود که دخترها و پسرها باهم به گردش و تفریح و سینما بروند ما جرأت نمی کردیم بيك دختری یا زن نگاه کنیم چه برسد به این که از عشق و عاشقی با او حرف بزنیم. خلاصه من از درز دیوار می دیدم سلطان بیگم راه می رود توی حیاط بازی و جست و خیز می کند و من کیف می کردم تا این که يك روز خبر آوردند سلطان بیگم مریض شده و مرده است.

تلاش - خوب تو چکار کردی ؟ بابا رضا - می خواستی چکار کنم فقط گریه می کردم و به کسی هم جرأت نداشتم بگویم برای چی گریه می کنم وقتی می پرسیدند می گفتم دلم درد می کند و دوستان و آشنایان مرتب شربت قند و گلاب واز این قبیل خوراکی‌ها که بنظرشان برای دل درد خوب بود، بمن می خوراندند ولی درد دل من با این حرفها خوب نمی شد.

باباجان شما غافل از نعمتهایی هستید که در دسترستان قرار گرفته در حال حاضر حتی اگر يك خانم مینی ژوپی تك و تنها تا اصفهان و بندر عباس هم مسافرت کند هیچکس نگاه چپ باو نمی اندازد ولی آنوقت‌ها پسر بچه‌های ۱۵ - ۱۶ ساله را هم نمی گذاشتند

از آفتاب غروب به آنطرف توی کوچه و در پیدایشان شود.

بابا رضا - تاکنون که ازدواج نکردم بخاطر این بود که وضع مالی درخشانی نداشتم ولی حالا با درآمدی که از فیلمها نصیب می شود زندگیم بهتر شده.

تلاش - منظورت این است که ... بابا رضا - بله اگر کسی پیدا شود که مرا دوست داشته باشد و منم او را دوست داشته باشم الان حاضر به ازدواج هستم.

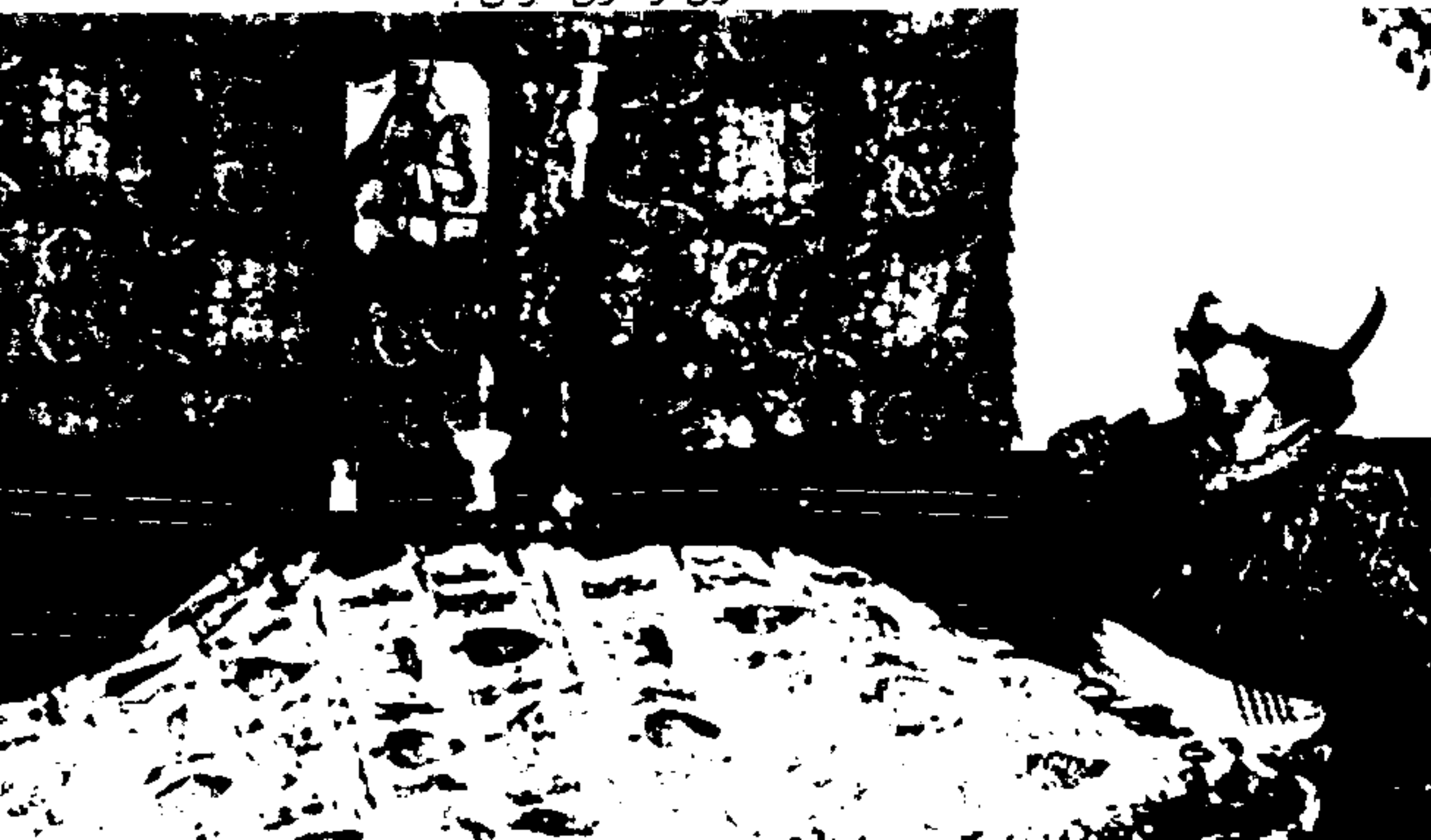
تلاش - در این موقع یکی از دوستان زمزمه دشتستانی سرداد و بابا رضا زارگريست. می گفت فکر نکنید من ناراحتی دارم گریه‌ام از شوق است گارچی گری کجا و شرکت در بزم رفیقان موافق کجا.

بابا رضا - می دانید من با این که اصلا سواد ندارم و حتی نمی توانم اسم خودم را هم بنویسم عظم کار می کند و از زندگی تجربه‌های خوبی گرفته‌ام بگذارید يك چیزی برایتان نقل کنم. اون قدیم قدیم می گفتند آدم با سواد کسی است که پا دارد و کفش نو و راحت ، بی سواد آدمی است که پا ندارد ولی کفش نو و خوب دارد و آدمی که مغزش کار می کند و بی سواد است کسی است که پا دارد اما کفش خوب و راحت ندارد.

تلاش - بابا رضا با این که سواد نداشت از حافظ و سعدی و قرآن کریم برای استدلال گفته‌هایش دلیل می آورد. از بابا رضا خداد - حافظی کردم.

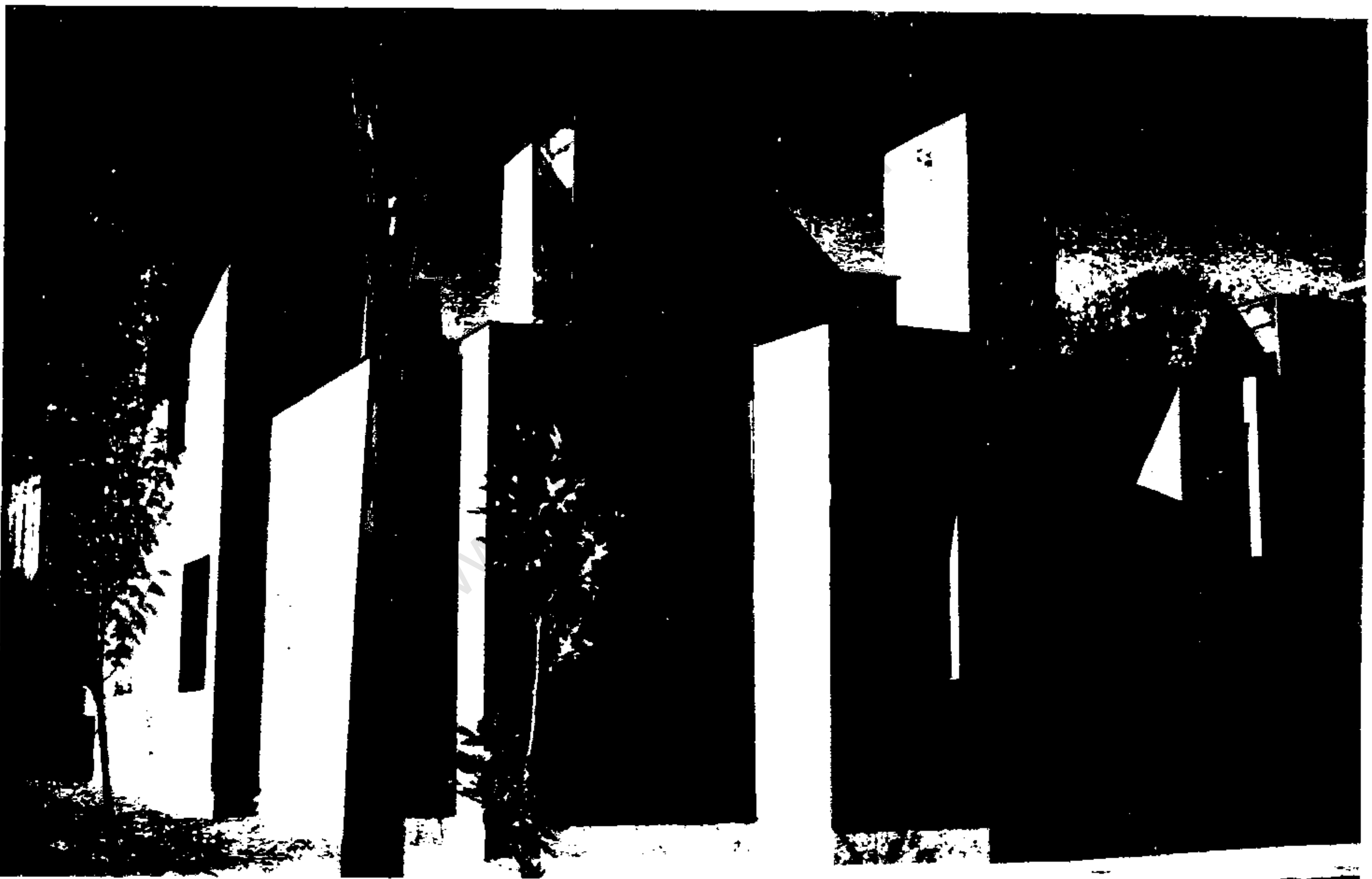
حاجی حسن آقا که منتظر تمام شدن صحبت‌های من و بابا رضا بود جلو آمد و گفت امید من این است که بابا رضا اینجا بماند چون خیلی خوش سروزبان است و می تواند مردم را سرگرم کند ولی این مرد با این که نزدیک يك قرن سن و سال دارد نمی تواند یکجا بماند اصلا آرام و قرار ندارد.

تلاش - در مجموعه عتیقه‌های حاجی حسن آقا ، بابا رضا برای من گران‌ترین و پر ارزش‌ترین عتیقه بود. در هر حال فقط می توانم با این جمله مطلب را تمام کنم : امید که حاجی حسن آقا با آن همه شوق و ذوق موفق باشد.

«معماری به عنوان يك زندگى هنرى»

گفت و شنید با
هوشنگ سیحون
معمار و طراح

گوشه‌ای از بنای نادر درطوس مشهد

آتن به همهٔ احتیاجات مملکت جواب گوید؟ در این مورد، به نظر من احتیاج همهٔ مردم باید فدای پایداری و پاك ماندن طبیعت از این زائده بشود. این يك نمونه منفی بود. اما نمونه مثبت: حتما در مسافرت‌های ایران، از معماری‌های خارج از اختیار عمل معمار (بدون معمار) دیدار کرده‌اید. نه خیلی دور از همین تهران، در جاده ورامین، دهاتی مثل «گل تپه»، «قرچك» و «قلعه نود»، مجموعه‌هایی است که بادست و گل ساخته شده و همه خانه‌ها دارای بام‌های ساخته‌های انسانی به طبیعت افزوده نشود. مگر وقتی آن مخلوق مجموعهٔ طبیعی طبیعت بشود. یعنی آن چیزی برایم قابل پذیرفتن است که بتواند با طبیعت در تولید يك مجموعه و ترکیب هماهنگی کند.

مثلا اگر روی کوه البرز، که از هر نظر نمونه و سمبل عظیم و پا برجاست برای تهران است، به مناسبت احتیاج تکنولوژيك، مجبور به نصب يك آنتن تلویزیون بشویم، به بینید تا چه حد به این مجموعه طبیعی و زیبای تهران لطمه می‌خورد، حتی اگر این

تلاش - آيا جدالی هميشگی بين معماری و طبیعت احساس می‌کنید؟ و در این جدال آیا معماری پیروز خواهد شد؟ و نیز در این صورت آیا طبیعت به زودی از حالت و صورت طبیعی خود خارج نخواهد گردید؟

هوشنگ سیحون - من عاشق طبیعت هستم. مجموعهٔ طرح‌های من، از ستایشم از طبیعت‌های گسترده و گوناگون ایران می‌گوید. بنابراین به دلیل قائل بودن احترام وارزشی فوق‌العاده برای طبیعت، آرزو دارم هیچ ساختمانی، حتی لازم‌ترین مخلوقات و

گنبدی است. چیزی که بیننده را در این مجموعه‌ها بی‌اندازه تحت تأثیر می‌گذارد این است که معماری، چه از نظر مصالح و جنسیت و چه از نظر شکل و رنگ، کاملاً هماهنگی با طبیعت است. شکل منحنی تپه‌های اطراف ده «آسیایک» (در راه ساوه) به وسیله بامهای خانه‌ها تکرار شده، و به خصوص چون از نظر جنس یکی هستند چنین می‌نماید که این مجموعه از توی زمین و بدون دخالت دست و یا حتی خواست منطقی انسانی روییده باشد. در حالیکه خود ساکنان ده، با وجودی که اصلاً هم از معماری اطلاعی ندارند و زیبایی شناسی هم نخوانده‌اند، هماهنگی بین خواست و ساخت خود و طبیعت را حفظ کرده‌اند. در این جاست که معماری با طبیعت، نه تنها جدایی حس نمی‌کند و جدالی ندارد، بلکه تکیه‌ای از خود طبیعت می‌شود و به حساب می‌آید. در حالیکه آنتنی که روی کوه البرز نصب می‌شود، مثل آن که به بدن کامل

که بعضی معماران فکر می‌کنند پدیده‌ای منظم و کاملاً حساب شده نیست. معماری يك احساس اندیشیده شده است که کمتر می‌شود نقشه کامل و دقیق آنرا قبلاً تهیه کرد و کشید. فقط می‌شود در يك لحظه و در يك گوشه طبیعت آن احساسات را نشان داد. انسانی‌ترین معماری در آن مرحله‌ای از عمر يك معمار به وجود می‌آید که او بتواند در یکی از همین لحظات کم‌نظیر، از خودش به عنوان يك نفر از همه آدمها، تعریفی از هستی به دست دهد.

پس آیا آن حسابگری‌های بی‌اندازه دقیق، می‌تواند ارزشی مشابه ثروت احساسات ایجاد کند؟

تلاش - درین میان کودکی و خیال معمار، در معماری محیطی که به شرایط خود محدود می‌شود، چه چهره‌یی می‌دهد - و یا محیط به شخصیت معمار چه معنایی؟

معمار در طبیعت و همچنین برای نمایش طبیعت معمار است.

اگر معماری فاقد این احساسات طبیعی و پاک باشد، به خودی خود و به مرور ایام، در روح و ذهن، انسانهایی که محکوم هستند همه روز و گاه هر روز چندین بار از کنار این مجموعه‌ها بگذرند و ناگزیر باید به آنها نگاه کنند، چه تأثیرات ناهنجار و نامطلوب و دردناکی باقی خواهد گذاشت.

خود من، قبل از آن که ساختمانی در يك جای بسازم، به آن کوچی فکر می‌کنم که مردم از آن می‌گذرند و به معماری من نگاه می‌کنند. به همین مناسبت و به دلایل دیگر است که بسیاری از طرحهای من، در هنگام عمل تغییر کرده‌اند. آدمهایی که از کنار ساختمانهای من می‌گذرند، و آدمهایی که ساختمانهای مرا می‌سازند، از خود، در فکر معماری من نقشی باقی می‌گذارند و باعث تبدیل ارزشهای آن به ارزشهای مهمتری

مؤسسه آموزشی فرح در جنوب تهران (برای ده هزار کودک)

انسان تکیه‌ای ناهماهنگ افزوده گردد، از آن طبیعت جداست.

تلاش - در عمل معماری، آیا معمار رهبری است که از خارج عملکرد را کنترل می‌کند و یا با دخالت و حتی با دست خود در این عمل تأثیر می‌گذارد؟

هوشنگ سیحون - معمار آن کسی است که بتواند و بخواهد در آن کسانی که با او در آفرینش معماری شرکت دارند تأثیری احساسی داشته باشد. معماری آن قدرها هم

هوشنگ سیحون - ببینید، همه ما، معمار نیستیم. همه آن کسانی که معماری می‌کنند، معمار نیستند. وقتی حالا دیگر برای ساختن هرچیز ماشینی ساخته‌اند، آیا نمی‌شود کارخانه‌یی هم برای ساختمان سازی تصور کرد. پس آن خیال و کودکی، در همه معماران وجود ندارد. اما قبلاً هم گفتم، که اگر به آن قسمت از معماری حقیقی فکر کنیم که سخت احساساتی است، دیگر ماشین - های ساختمان سازی قابل تحمل نیست. معماری برای به نمایش گذاردن احساسات

می‌شوند. دستهای کنار دست من و فکرها و احساسات کنار فکر و احساس من، در کار و زندگی من تأثیر دارند. حتی بسیاری اشتباهات دستی را، در تراش سنگهای يك بنا و بالا رفتن يك دیوار، ندیده گرفتم و اصلاح نکردم، چرا که حامل زندگی حقیقی‌تری از واقعیت حساب شده نقشه من بود. همان طور که بسیاری اشتباهات دستی در کاشیکاری‌های مساجد و گچکاری‌های داخل اتاقها، در گذشته ندیده گرفته شدند.

تلاش - چرا همه فارغ التحصیلان مدرسه‌های هنری، هنرمند نیستند، و این عاملی که در هر رشته‌ی، بعضی را از دیگران جدا می‌کند چه چیز است؟

هوشنگ سیحون - حتی نمی‌شود صد درصد مطمئن بود که یک مدرسه پزشکی بتواند یک پزشک صد درصد کامل پرورش دهد و بسازد. چرا که در جراحی هم، باید علاوه برداشتن جراحی، به بسیاری احساسات و هنر مجهز بود. دانشکده‌های هنری هم هرگز نمی‌توانند چنین ادعایی داشته باشند که از دانشجو، هنرمند بسازند. مدرسه‌ها، روش‌ها و اصولی را می‌آموزند، اما اخلاق و حادثه‌یی که باعث تحول یک نفر باشد، دیگر یاد گرفتن و درس دادنی نیست. نمی‌دانم هم دقیقاً چه چیز باعث این تمایز است که بین هزاران نفر که دیپلم هنر می‌گیرند، یک نفر هنرمند می‌شود، که شاید هم مثل بسیاری و مثلاً «لوکربوزیه»، اصلاً دیپلمی نتواند بگیرد. شاید این یک نوع جنون باشد و یا احساساتی بسیار ماوراء طبیعی، که خیلی‌ها ندارند و بعضی دارند، پس مدرسه‌ها نمی‌توانند عاطفه و حقیقت و هنر به دانشجو بدهند، بلکه این استعداد در طبیعت و ذات آنها وجود دارد.

تلاش - باتوجه به فرهنگ و احساسات یک معمار، که حاصل سنتهای فرهنگی ملت اوست، تا چه حد می‌توان به کشف جهانهای نو و تکنیکهای آینده امیدوار بود و ایمان داشت؟

هوشنگ سیحون - این مطلب بسیار پیچیده‌یی است. امروزه دیگر «اقتصاد» چهره مشخص و آشنای زندگی است. امروزه دیگر در هر اجتماعی، آدم موفق کسی است که حساب بانکی غنی‌تر و تأمین خانوادگی محکمتری برای آینده داشته باشد و دیگر به ثروتهای روشنفکرانه، بسیار کمتر توجه می‌شود. پس همه «ساخته‌ها» و نیز تکنولوژی معاصر به خدمت اقتصاد درآمده و یا به زودی در خواهد آمد. وقتی هم «حکومت اقتصاد» مطرح شد، دیگر از شخصیتهای سازنده و آثار آنها، نمی‌شود زیاد انتظار حقیقت و عاطفه داشت. دیگر حقیقتهای هستی آنقدر به دور می‌رود که در بسیاری جاها و بسیاری وقتها اصلاً دیده نمی‌شود. مثل آن خانمی که دیروز در کنار تنورش در داخل خانه می‌نشست و نان می‌پخت و ما او را می‌دیدیم و حالا به سختی می‌توانیم نمونه او پیدا کنیم و ببینیم. و من مطمئن هستم روزی خواهد رسید که آدمهای حقیقی از خدا آرزو کنند، همان زندگی ساده و بی‌پیرایه گذشته را، با وجودی که سختیهای بسیار در برداشت، به جای زندگی پرهیاهو و شاید راحت امروز، به آنها پس بدهد.

پس همین جاست که من باور می‌کنم نوع تماس و راز و نیاز ماوراء طبیعی با حقیقت خداوند، در یک مسجد کهنه بانوع تماس با

خداوند در یک مسجد ساخت امروز که حاصل حساب ماشین‌هاست، بسیار فرق دارد.

تلاش - آیا «گذشته»، یعنی «سنت» و «آینده»، یعنی «تکنیک»؟

هوشنگ سیحون - به این وضوح نمی‌توانم مطمئن باشم. اما آنچه امروزه دارد اتفاق می‌افتد، اتفاقات و حوادث یک دوره تجربی است. منتهی در گذشته خیلی آهسته و آرام تغییر می‌کرد. چه از نظر شیوه هستی و چه از نظر رفتار انسانی. امروزه تغییرات همه چیزها بسیار بسیار سریعتر و تندتر شده است. در بسیاری موارد حتی دیگر بشر نمی‌تواند فرصت بهره‌برداری از تجربه‌هایش را پیدا کند. در نتیجه، این دوره تجربی، بسیار طولانی خواهد شد، که همین طولانی شدن، باعث زیاد شدن چهره‌های زشت و نتایج نامطلوب این دوره تجربی است. اما بالاخره در یک فردا، ما ناگزیر به بهره‌برداری از تجربه‌هایمان هستیم و آن موقع است که خواهیم توانست بارفع زشتی‌های حاصل و موجود به نفع زیبایی‌ها، به سلامت بشر دست بیاوریم.

تا چندسال پیش اصولاً بحثی به عنوان «محیط زیست» و سالم سازی محیط زیست وجود نداشت. طرح این مسأله، امروزه شاید به دلیل عکس العمل در مقابل چهره‌های زشت و نتایج نامطلوب این دوره تجربی و چه بسا که همین موضوع، سازنده محیط سالم آینده باشد. اما در مورد سنت، باید بگویم به عقیده من «سنت» عبارتست از مداومت شیوه‌ها و آداب، که بر اثر استمرار و تداوم حالت عادت به خود بگیرند. اگر عواملی بتواند این عادات را تغییر شکل بدهد طبعاً چیز تازه‌یی جای آن عادت قدیم را خواهد گرفت.

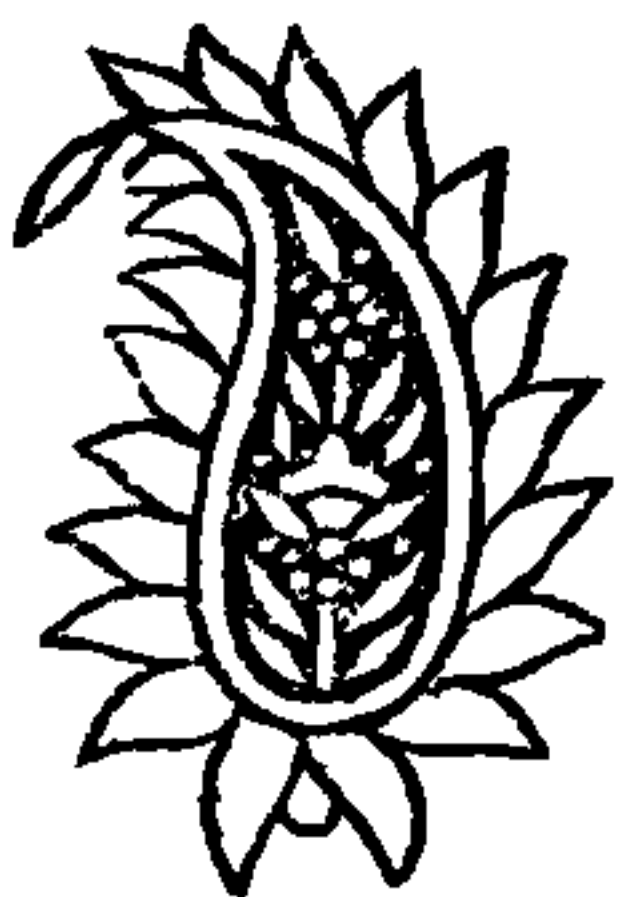
مثلاً در معماری، شیوه طاقزنی با آجر، قرن‌ها تکرار شد و سنتی به حساب می‌آمد. امروزه به دلیل بالا رفتن سطح دستمزدها و نیز قیمتهای مصالح، پوشش یک دهنه تیر آهن و یا بتون مسلح جای آن سنت قدیم طاقسازی را گرفته است. در این جا باز چهره حکومت اقتصاد را می‌بینیم. من، که گفتم طبیعت را آنقدر دوست دارم که حاضرم احتیاج مردم را ندیده بگیرم و دوست نداشته باشم آنتنی روی البرز گذاشته شود، در مقابل قدرت‌های تعویض بی‌مورد عاداتهای قدیمی و سنتهای زیبای طبیعی گذشته، ایستادگی می‌کنم. اما وقتی شما می‌بینید که به آسانی و بر اثر توجه به مسایل روز، همه، با تغییرات در سطح گسترده سنتی موافقت، وقتی می‌بینید چیزهایی با ارزش‌های بی‌حد، چنین آسان بریده می‌شود، دیگر نمی‌توانید به کوشش فقط یک نفر دلخوش کنید. در این جا دیگر دخالت عاطفی یک معمار می‌تواند، مانع او در از بین بردن بسیاری ارزش‌ها باشد.

تلاش - محدودیت‌های محیطی و ماده‌یی (و حتی بسیاری اوقات محدودیت تفاهم با صاحبکار) معماری، به عقیده شما تا چه اندازه برای خیالپروریهای یک معمار زیان‌آور است؟ و آیا اصولاً فکر نمی‌کنید در برخی موارد، این محدودیت‌ها بتواند به تعالی ذهن معمار و خلاقیت معماری کمک کند؟

هوشنگ سیحون - چه بخواهیم و چه نه، معماری اشغالگر فضا است، پس طبعاً بر عواطف محیط و انسانهای ساکن در آن محیط تأثیر می‌گذارد و از آنها تأثیر می‌پذیرد. در آن زمان که من به معماری فکر می‌کنم، به انسان نیز فکر می‌کنم. معماری، مثل یک لباس که باید به احتیاجات تن جواب بگوید، باید به احتیاجات زندگی انسان بپردازد.

در مورد محدودیت، که گفتید، فکر می‌کنم خلاقیت معماری، به نوع محدودیت‌هایی که با آنها در تغییر است بستگی دارد. بعضی محدودیتها، اصلاً قسمت جالب هنراست. میدان شاه اصفهان را یک نوع خوب محدودیت، شاهکار معماری می‌کند. در این میدان کاخ عالی قاپو، مسجد شیخ لطف‌الله، مسجد شاه و دهنه ورود به بازار، هر یک گوشه‌یی را گرفته‌اند. کاخ عالی قاپو، مسجد شیخ لطف‌الله و دهنه بازار، همه در یک جهت هستند در حالیکه مسجد شاه مجبور شده ۴۵ درجه به طرف قبله بچرخد. همین محدودیت جهت قبله باعث شده که مجموعه این میدان بسیار زیبا بشود. اما محدودیت‌های بد هم وجود دارد، مثل نقشه‌های بعضی صاحبکاران که فقط از لحاظ هم‌چشمی است و نه هوشیاری و تفکر. البته باید بگویم بسیاری وقتها هم شده که بعضی از همین صاحبکاران، با دادن توضیحاتی، آنچنان فکر معماری مرا تکامل بخشیده‌اند که از زیبایی‌شناسی و هوشیاری آنها متعجب شده‌ام.

اما به هر صورت، من آنقدر به جنبه انسانی معماری ایمان دارم و معتقدم که مطمئنم، نیروی حقیقت معماری هر معمار واقعی را قادر می‌سازد در هر شرایطی، به محیط و هستی چهره‌یی زیباتر و هماهنگ‌تر ببخشد. و این جاست که دیگر معمار فقط به تکنیک نمی‌اندیشد، بلکه طبیعت خود را با طبیعت اطراف بصورت مجموعه‌یی در می‌آورد.

می‌شوند. در بخش اخیر نوعی تعادل بین پدیده‌های سازنده و خراب کننده وجود دارد. در انسان و بسیاری از حیوانات دیگر پیری پس از توقف نمو شروع می‌شود. به کمک مواد نشان‌دار (رادیوآکتیو) معلوم کرده‌اند که پیری بخش اصلی و فعال سلول یعنی پرتوپلاسم در انسان از حدود بیست سالگی شروع می‌شود در حالی که آثار پیری تا قبل از سی و پنج تا چهل سالگی و حتی تا سنین بالاتر پدیدار نمی‌گردد. سرعت پیر شدن هر فرد با خصوصیات ارثی، سن و عوامل محیطی بستگی دارد. بعضی عوامل خارجی ممکن است پیری را تسریع کنند ولی این گونه پیری را از پیری طبیعی مشکل می‌توان تمیز داد زیرا در پیری طبیعی نیز همیشه حوادث و عوامل محیط دخالته دارند و پیری کاملاً طبیعی یا فیزیولوژیکی که عبارت از کاهش همه فعالیت‌های زیستی بدن بطور هماهنگ می‌باشد بسیار نادر است.

نتیجه غیر قابل اجتناب پیری در موجودات پرسلولی توقف اعمال حیاتی یا مرگ است. مرگ طبیعی نیز مانند پیری طبیعی فقط از نظر فیزیولوژی قابل بررسی است و به نظر بعضی زیست‌شناسان وجود خارجی ندارد. ضمناً همان‌طور که قبلاً اشاره شد در مورد مرگ موجودات زنده باید بین تک سلولی‌ها که در شرائط مناسب پیوسته تقسیم می‌شوند و موجودات پرسلولی که محیط داخلی آن‌ها بر اثر زندگی اجتماعی سلول‌ها بتدریج نامناسب می‌شود تمیز قائل شد.

علل پیری

درباره علل اصلی پیری نظرات بسیاری از طرف زیست‌شناسان ابراز شده است. مهم‌ترین مسأله‌ای که در مورد پیری مطرح است این است که آیا عوامل و پدیده‌های درونی برای پیر شدن موجود زنده و سلول‌های آن وجود دارد یا این که پیری منحصرأ نتیجه تعداد زیادی حوادث ناگوار و شرائط محیطی نامناسب است. بعضی از فیزیولوژی‌دانان معتقدند که پیری سلول‌ها و موجودات زنده پدیده‌ای اجباری نیست به عبارت دیگر پیری نتیجه غیر قابل اجتناب حیات نبوده عوامل آن در درون سلول‌ها و موجودات به صورت ثابت وراثتی وجود ندارد بلکه پیری و مرگ نتیجه مشکلاتی است که برای حفظ حالت تعادل و ثبات لازم بین موجود زنده و محیط خارج وجود دارد. به سخن دیگر به موجب این نظر اختلافات نامحسوسی که دائماً در تغذیه و سایر احتیاجات حیاتی پدید می‌آید بایکدیگر جمع شده سرانجام موجب مرگ موجود می‌شود. به نظر بعضی دیگر از زیست‌شناسان پیری و مرگ لااقل در مورد موجودات پر سلولی لازمه زندگی است. تا حدود قرن

ضعف موجود پدیدار می‌گردد اطلاق می‌کنند. بطور کلی موجود زنده در مراحل اولیه زندگی نمو می‌کند و وزن و حجم آن افزایش می‌یابد و در مراحل آخر عمر فرسوده می‌شود و تحلیل می‌رود. از نظر زیست‌شناسی برای پیری تعریف دقیقی نمی‌توان کرد زیرا مفهوم پیری در تک سلولی‌ها و پرسلولی‌ها باهم به کلی متفاوت است. در انسان و سایر پستانداران بعضی پدیده‌ها از ابتدای زندگی تا پایان عمر به طور یک جانبه و در یک جهت انجام می‌گیرند مثلاً قدرت ترمیم سلول‌ها و شدت متابولیسم آن‌ها از شروع حیات تا مرگ آن‌ها بتدریج کاهش می‌یابد. بعضی پدیده‌های حیاتی دیگر در دو مرحله مختلف صورت می‌گیرند به این ترتیب که در مرحله اول همانندسازی آن‌ها بیش از تجزیه و تخریب و در مرحله دوم تجزیه و تخریب آن‌ها بیش از همانندسازی انجام می‌شود. مرحله دوم این گونه پدیده‌ها موجب لاغری و ضعف سلول‌ها و بعضی اندام‌ها می‌شود و ضمناً بر ذخائر غیر فعال چربی و مواد زائد بدن نیز می‌افزاید. متحنی فعالیت‌های حیاتی انسان و اکثر حیوانات دارای دو بخش بالارو و پایین‌رو می‌باشد که به وسیله یک بخش افقی از یکدیگر مجزا

پیری چیست و مرگ چگونه عارض میشود

از دکتر علی حائری روحانی

این سؤالی است که هزاران سال توجه دانشمندان و فیلسوفان را به خود مشغول داشته است. آنچه در اینجا به ذکر مختصر آن می‌پردازیم پاسخی است که زیست‌شناسان و فیزیولوژی‌دانان با توجه به مجموعه اطلاعاتی که درباره چگونگی پیری و مرگ سلول‌ها و موجودات زنده در دست است به سؤال فوق می‌دهند.

پیری مجموعه تغییراتی است که بر اثر مرور زمان در ساختمان سلول‌ها و موجودات زنده پدیدار می‌شود. بر اثر این تغییرات فعالیت‌های زیستی و قدرت مقاومت و تطابق موجودات زنده در شرایط گوناگون محیط کاهش می‌یابد و احتمال مرگ آن‌ها زیاده می‌شود. موجودات زنده دارای نظام متعادل و هماهنگی می‌باشند که به واسطه تغییرات و تبدلات دائمی که در بدن آن‌ها صورت می‌گیرد برقرار می‌مانند. تغییرات دائمی که در ملکول‌های سازنده سلول‌های زنده داده می‌شود موجب حفظ ساختمان ویژه آن‌ها و پایداری حیات می‌گردد. اگر پیری را در مفهوم کلی و عمومی آن در نظر بگیریم از بدو زندگی شروع می‌شود ولی معمولاً این اصطلاح را به مرحله آخر زندگی که در آن

هجدهم میلادی نظرات دانشمندان و فیلسوفان یونان قدیم درباره پیری مورد قبول زیست‌شناسان بود. ارسطو پیری را نتیجه حتمی زندگی دانسته و علت آن را کاهش تدریجی «گرمای غریزی» که موجود از بدو زندگی دارا می‌باشد می‌دانست و معتقد بود که پیری بر اثر سرد شدن و خشک شدن بدن حاصل می‌شود. به عبارت دیگر زیست‌شناسان بدن موجود زنده را به چراغی تشبیه می‌کردند که بتدریج سوخت آن تمام و خاموش می‌شود. نظر فیلسوفان یونان قدیم بخشی از حقیقت را شامل است زیرا امروزه می‌دانیم که متابولیسم بدن بتدریج کاهش می‌یابد و در سلول‌های مسن مقدار آب کم‌تر از سلول‌های جوان است به همین جهت در ابتدای قرن بیستم نظریه جدیدی که با نظرات زیست‌شناسان گذشته تناسب داشت ابراز گردید که به موجب آن پیری نتیجه کاهش تدریجی سوخت و ساز بدن که خود ناشی از تقلیل آب کلوئیدهای پرتوپلاسم است می‌باشد. نظر دیگری که درباره علت پیری ذکر شده است پیری را نتیجه مسمومیت ناشی از مواد سمی و میکروب‌ها می‌داند مثلاً مچنیکف Metchnikoff معتقد است که علت پیری انسان مسمومیت ناشی از ترشحات سمی باکتری‌ها در روده بزرگ می‌باشد.

در حال حاضر معمولاً پیری را بیشتر به علت تجمع تدریجی مواد زائد حاصل از متابولیسم سلول‌ها به خصوص سلول‌های عصبی می‌دانند چنانکه در سلول‌های مغز بر اثر پیری بتدریج بر مقدار ماده‌ی به نام لیوفوسین افزوده می‌شود.

تغییرات ناشی از پیری در سلول‌ها و در بدن موجودات پرسلولی

با گذشت زمان بتدریج در ساختمان بدن موجودات زنده تغییراتی پدیدار می‌شود. تراوایی سلول‌های پیر کم‌تر از سلول‌های جوان است. در بدن موجودات پرسلولی بر اثر پیری مقدار کلسیم دریافت‌ها و اندام‌های مختلف تغییر می‌کند. مقدار این ماده در مغز و جدار سرخرگ‌ها زیاد و در استخوان‌ها کم می‌شود. در بدن پیر، مواد رنگی مختلف (پیگمان) دریافت‌ها جمع می‌شود، مقدار غذای جذب شده و مصرف اکسیژن و فعالیت عمومی بدن کاهش می‌یابد و از وزن بدن کاسته می‌شود. این پدیده‌ها با عواملی مانند کم شدن اشتها و تقلیل هورمون‌های هیپوفیز همراه است. بین این عوامل ارتباط متقابل وجود دارد مثلاً هورمون‌های جنسی با واسطه برخی از مراکز عصبی در تنظیم اشتها دخالت دارد و بخش جلویی غده هیپوفیز هورمون‌هایی تولید می‌کند که نمو و همانند سازی بدن را تشدید

می‌کند. این غده که خود از مرکز عصبی فرمان می‌برد باتشدید تغذیه به‌نوبه خود بر روی مراکز عصبی اثر می‌گذارد به عبارت دیگر این پدیده‌ها متقابلاً یکدیگر را تقویت می‌کنند و هر عاملی که بر مغز اثر کند در وضع پیری چه از نظر جسمی و چه از نظر روانی اثر می‌گذارد.

شکل ظاهری بدن در سنین مختلف تغییر می‌کند. قد ابتدا بزرگ می‌شود و پس از این که به حدی رسید کاهش می‌یابد. کاهش قد بر اثر پیری بین ۲۵ تا ۴۰ سالگی شروع می‌شود و به‌طور متوسط هر سال شش دهم میلی‌متر از طول قد کاسته می‌گردد. علت کوتاه شدن قد در سنین بالا پهن شدن غضروف‌های بین مهره‌ها و شاید خود مهره‌ها و همچنین ضعیف شدن عضلات بالا برنده پاها و ران و به‌طور کلی لاغر شدن بافت غضروفی در تمام بدن است، وزن بدن در مراحل نمو افزایش می‌یابد. در زن پس از توقف در حدی که بین بیست تا بیست و پنج سالگی است مجدداً تا حدود شصت سالگی زیاد می‌شود. در مرد وزن بدن تا حدود سی و پنج سالگی افزایش می‌یابد و سپس تا حدود شصت سالگی ثابت می‌ماند. از این سن به بعد وزن بدن چه در زن و چه در مرد کاهش می‌یابد. تغییر شکل ظاهری بدن بر اثر افزایش سن نتیجه افزایش وزن و کوتاه شدن قد است به طوری که نسبت قسمت‌های مختلف بدن به یکدیگر تغییر می‌کند مثلاً کمر قطورتر می‌گردد. پیری موجب تغییر وضع و حالت چهره نیز می‌شود. نوک بینی کمی قطور و برجستگی آن زیادتر می‌شود. لب‌بالا نازک، چشم‌ها تنگ‌تر و ابروها نازک‌تر می‌گردند. نرمک گوش بزرگ‌تر شده و شکل عمومی صورت بر اثر از بین رفتن دندان‌ها و ایجاد چین و فرورفتگی زیر چشم‌ها تغییر می‌کند. با افزایش سن علاوه بر تغییرات ظاهری بدن استخوان‌ها و عضلات سخت شده کبد کوچک می‌شود و دستگاه عصبی نیز تغییراتی می‌نماید. وزن مغز از ۲۵ تا ۹۵ سالگی به‌طور منظم و یک نواخت کم می‌شود و بالاخره یازده درصد وزن خود را از دست می‌دهد بعضی از حدود ۱۳۵۰ گرم به ۱۲۰۰ گرم می‌رسد. حجم مغز نیز کاهش می‌یابد و اختلاف بین حجم جمجمه و حجم مغز از حدود ۹ درصد در ۹۰ سالگی به ۱۷ درصد می‌رسد. در مغز پیر حجم بطن‌های مغز زیادتر و تعداد سلول‌های بخش قشری مغز کم‌تر می‌شود. در منحنی تعداد سلول‌های پورکنر در حدود ۲۵ درصد کم می‌شود. تغییرات بافتی ناشی از پیری را به کمک میکروسکپ الکترونی نشان داده‌اند و معلوم داشته‌اند که در دستگاه عصبی با افزایش سن بتدریج تعداد میتوکنندری در سلول‌ها کم می‌شود. هستک‌ها کوچک می‌شوند، دستگاه گلژی قطعه قطعه می‌شود و همان طور که قبلاً اشاره شد ماده

رنگینی به نام لیوفوسین در سلول‌ها جمع می‌شود.

کاهش فعالیت‌های زیستی
علاوه بر تغییرات تشریحی و بافتی فعالیت فیزیولوژیکی بدن نیز با افزایش سن تغییر می‌کند مثلاً از سی تا هفتاد و پنج سالگی سرعت جریان عصبی ده درصد و متابولیسم پایه شانزده درصد کاهش می‌یابد. همچنین فعالیت جنسی نیز از هنگام بلوغ به بعد به طور یک نواخت کم می‌شود. پیری با تغییر حساسیت شنوایی و بینایی نیز همراه است. دوربینی که در نتیجه کم شدن قدرت تطابق چشم است همراه با افزایش سن پدیدار و تشدید می‌شود. در حدود پنج سالگی قدرت تطابق عدسی چشم ماکزیمم است و سپس بتدریج کم می‌شود. از ۲۰ سالگی به بعد مردمک چشم کوچک‌تر می‌شود و در نتیجه چشم برای تشخیص اجسام به نور شدیدتری نیازمند است. عدسی چشم نیز در پیری زرد رنگ می‌شود و به همین جهت تشخیص نورهای با طول موج کوتاه مشکل‌تر می‌گردد. در حس شنوایی نیز تغییراتی نظیر آنچه در مورد چشم گفته شد دیده می‌شود. هرچه سن بالاتر می‌رود اصوات با فرکانس‌های زیاد، کمتر تشخیص داده می‌شوند. در ده سالگی صداهائی که فرکانس آن‌ها حداکثر ده هزار هرتز است شنیده می‌شوند در حالی که در هشتاد سالگی حد اکثر فرکانس اصوات قابل درک چهار هزار هرتز می‌باشد. سایر حواس نیز به حسب سن تغییر می‌کنند. آستانه تحریک حس چشایی در مورد غذاهای شور بالا می‌رود در حالی که برای مواد شیرین از کودکی تا حدود پنجاه سالگی کم شده بعد از آن افزایش می‌یابد. علت تغییراتی که در حواس پدید می‌آید از طرفی تغییر و کم شدن سلول‌های عصبی و از طرف دیگر تغییرات گیرنده‌های حسی (تنگ شدن مردمک چشم، زرد و تیره شدن عدسی چشم، سخت شدن قسمت‌های مختلف گوش میانی) می‌باشد. به علاوه کم شدن تعداد سلول‌های دستگاه عصبی قدرت راه‌های حسی و سرعت واکنش‌های بدن را تقلیل می‌دهد. سرعت انعقاد خون و بسته شدن زخم نیز در بدن جوان بیش از پیر است.

از آنچه گفته شد چنین بر می‌آید که پیری و مرگ موجودات پرسلولی نتیجه زندگی اجتماعی سلول‌ها است. به سخن دیگر بهائی است که این موجودات در ازاء ساختمان و اعمال پیچیده و تکامل یافته خود می‌پردازند. در مهره‌داران اندام‌هایی که در پیری طبیعی موجود سهم اولیه را دارند دستگاه عصبی مرکزی و غدد داخلی می‌باشند. در سلول‌های این اندام‌ها که در برابر عوامل نامساعد مقاومت کم‌تری دارند بتدریج تغییرات فیزیکی و شیمیایی مشخص کننده پیری پدیدار می‌گردد.

عبدالحجی : شاعر شوخ و شیرین زبان بشعرا و شوخها نیز

بقلم : ابوالقاسم حالت

استعداد می کرد و درباره عبدالرحمن جامی فرمود: «تا بنای سمرقند است هرگز به جودت طبع و قوت تصرف این جوان جامی کسی از آب آمویه عبور نکرده است.»

ستایش های فراوانی که از هوش و دانش جامی میکردند او را بلند آوازه ساخت تا جائیکه علاءالدوله، میرزا الغیبهک، پسر شاهرخ میرزا گورکانی، بدیدار و مصاحبت او علاقمند گردید.

الغیبهک پس از درگذشت پدر خود در سمرقند به پادشاهی نشست. او در عین حال مردی دانشمند و ریاضی دان و شاعر بود. زیج الغیبهک به دستور این پادشاه در سمرقند ساخته شد. او سرانجام ناگواری داشت. گرفتار کشمکش های داخلی شد و آخر به دست فرزند خود - عبداللطیف - اسیر و ظاهراً به تبعید گاهی اعزام شد. هنگامی که عازم تبعیدگاه بود در یکی از منازل طول راه در حالیکه بر کنار آتش نشسته بود و پوستین خزی بردوش داشت مردی براو وارد گردید. الغیبهک از دیدن او مضطرب شد. در این وقت شراری از آتشدان جسته قسمتی از خمر او را سوزاند. الغیبهک با تأثر به آتش نگرسته گفت: «توهم دانسته ای که چه روی خواهد داد؟»

درین وقت آن مرد که عباس نام داشت و از طرف عبداللطیف مامور قتل الغیبهک بود اسیر بینوا را از آفاق بیرون کشید و به حیاتش پایان داد.

در تاریخ فوتش گفته اند: الغیبهک بحر علوم و حکم که دین نبی را ازو بود پشت، چو عباس کشتش به تیغ جفا شد سال تاریخ: «عباس کشت»

مدتی نیز در آن دیار که از مراکز علوم اسلامی و ادبیات ایرانی بوده به تکمیل معلومات خود کوشید تا در علوم متداول زمان خود تسلط یافت و ذوق سخنوری که از آغاز نو جوانی در نهادش ریشه دوانده بود به ثمر رسید و او را به سرودن شعر برانگیخت.

خانواده نورالدین عبدالرحمن چون اصلاً از محله دشت اصفهان بودند به دشتی شهرت داشتند. بدین جهت عبدالرحمن هم تا مدتی در اشعار خود «دشتی» تخلص میکرد. اما بعد تخلص خود را تغییر داد و آن را به «جامی» تبدیل کرد زیرا از طرفی زادگاه او ولایت جام بود و از طرف دیگر به شیخ الاسلام احمد جامی ارادت میورزید. چنانکه خود گفته است:

مولدم جام و رشحه قلم
جرعه جام شیخ الاسلامی است
لاجرم در جریده اشعار
به دو معنی تخلصم جامی است

کمتر کسی بود که با جامی روبرو شود و از هوش زیاد و حافظه نیرومند او در شگفتی نماند.

نوشته اند: قاضی زاده رومی که از علمای نامدار عصر سلطان محمد ثانی پادشاه عثمانی بود و مدتی هم در شهر بروسه ترکیه منصب قضاء داشت هنگام اقامت در سمرقند در مدرسه مشهور میرزا الغیبهک تدریس میکرد. عبدالرحمن جامی نیز به محضر او برای کسب فیض وارد شد. قاضی زاده با جامی به مباحثه پرداخت. این مباحثه مدتی بطول انجامید. بعدها مولانا فتح الله تبریزی که از دانشمندان متبحر آن عصر به شمار میرفت و در دستگاه میرزا الغیبهک منصب صدارت داشت، گفته بود: در مجلسی که عده ای از افاضل حضور داشتند قاضی زاده رومی صحبت از افراد با

در اوایل قرن هشتم هجری قمری یکی از بزرگان اصفهان بنام شمس الدین محمد دشتی که اهل محله «دشت» اصفهان بود به خراسان کوچ کرد و در قصبه خرچرد جام سکونت گزید و در آنجا با دختر یکی از اعقاب امام محمد بن حسن شیبانی ازدواج کرد. محمد بن حسن شیبانی از علمای بزرگ دوره خلفای عباسی است و در زمان هارون الرشید مدتی منصب قضاء داشته و یک بار هم در سفر مشهد ملازم او بوده ولی این سفر را پایان نرسانده و درری سال ۱۸۹ هجری قمری زندگی را بدرود گفته است.

شمس الدین محمد دشتی در نتیجه ازدواجی که کرد صاحب پسری شد که او را احمد نام گذاشت. احمد که ملقب به نظام الدین بود در همان ولایت جام بزرگ شد و به کسب دانش پرداخت و بمقام قضاء رسید.

روز بیست و سوم شعبان سال ۸۱۷ هجری قمری خداوند به نظام الدین احمد پسری عطا کرد که به عبدالرحمن موسوم شد.

اما نظام الدین هنگام ولادت عبدالرحمن در ولایت جام نبود تا چشم بدیدار روی کودک نوزاد خویش روشن سازد. او برای انجام پاره ای از امور به هرات رفته بود و هنگامی مراجعت کرد که عبدالرحمن پنج سال داشت.

قبلاً به عبدالرحمن «عماد الدین» لقب داده بودند ولی وقتی پدرش از هرات برگشت او را به «نورالدین» ملقب ساخت و در سفر بعدی که به هرات کرد فرزند خردسال خود را نیز همراه برد.

بدین ترتیب نورالدین عبدالرحمن از کودکی پای در راه سفر نهاد و با پدر خود به هرات رفت و در مدرسه نظامیه هرات به تحصیل مشغول شد. بعد به سمرقند رفت و

جمله «عباس کشت» تاریخ شهادت اوست که به حساب ابجد ۸۵۳ میشود. يك سال بعد پسر او عبداللطیف نیز کيفر پدر کشتی خود را دید. مردی بنام بابا حسین او را کشت. اتفاقاً طبق قطعه ذیل ماده تاریخ فوت او نیز «بابا حسین کشت» درآمد. که به حساب ابجد ۸۵۴ میشود: عبداللطیف، خسرو جمشیدفر، که بود در سلك بندگان فریدون زرد هشت بیست و ششم ز ماه ربیع نخست بود اقبال زو رمید و بدو کرد بخت پشت بابا حسین کشت شب جمعه اش به تیغ تاریخ قتل او شده «بابا حسین کشت» الغیبیک مانند اکثر امیرزادگان تیموری به شعر و شاعری علاقه داشت و این بیت از اوست:

هرچند ملك حسن به زیر نگین تست شوخی مکن که چشم بدان در کمین تست شعر دوستی الغیبیک باعث تقرب شاعر بلند پایه ای چون جامی در دربار او گردید. یکی از شاگردان قاضی زاده رومی بنام ابویوسف سمرقندی نقل کرده است که عبدالرحمن جامی در محضر درس قاضی زاده کتابی در هیئت مطالعه میکرد. قاضی زاده درین کتاب تصرفاتی کرده و در حواشی آن ثبت نموده و سالها آنرا تدریس کرده بود. جامی هر بار از آن ایرادهایی میگرفت و آنرا اصلاح میکرد و «قاضی بغایت از آن ممنون می شد».

قاضی زاده کتابی بنام شرح ملخص جفمنینی داشت که نتیجه افکارش بود و جامی در آن تصرفاتی میکرد که «هرگز به خاطر قاضی نرسیده بود».

همچنین هنگامی که «جامی با عده ای به محضر درس میرفت، جزوهای از یکی میگرفت و لحظه ای مطالعه میفرمود. و چون به محضر درس حاضر میشد بر همه غالب بود».

۱: قول مولانا معین تونی نقل کرده اند که عام چون در محضر درس خواجه علی سمرقندی می آمد به هرا برادی که یکی از حضار میکرد بالبدیهه جواب میداد. اما خودش هر روز دو سه ایراد میگرفت که هیچکس نمیتوانست جواب بدهد. و ایشان (یعنی جامی) بنابر بعضی رسوم علوم که باز بسته به سماع بوده است به مجلس درس اهالی روزگار حاضر میشده اند و گرنه در نفس الامر ایشان را نیاز به شاگردی کسی نبوده است. بلکه بر مدرسان حوزه علم غالب می بوده اند.

«روزی سخن از استادان و معلمان ایشان در میان آمده بوده است. ایشان فرموده اند که ما پیش هیچکدام از استادان چنان سبقی نگذرانده ایم که ایشان را بر ما غلبه و استیلاپی دیده باشد بلکه همیشه بر هر یکی در بحث غالب بوده ایم و احیاناً به ماسر سیری می کردند».

هیچیک را بر ذمه ما حق استادی ثابت نیست و ما به حقیقت شاگرد پدر خودیم که زبان از وی آموختیم».

«چنین معلوم شده است که ایشان صرف و نحو پیش پدر خود گذرانیده بوده اند. و بعد از آن در علوم عقلی و معارف یقینی ایشان را چندان به کسی نیاز نبوده».

جامی مدت نه سال در سمرقند ماند. بعد در عهد پادشاهی سلطان حسین میرزا بایقرا از سمرقند به هرات رفت و به دربار او راه یافت.

در آن زمان در هرات عارف بزرگی میزیست که او را سعدالدین کاشغری می خواندند. او رئیس دراویش فرقه نقشبندی بود. اغلب بر در مسجد جامع هرات با گروهی از درویشان می نشست و به صحبت می پرداخت.

هرگاه که جامی از آنسو می گذشت و سعدالدین چشمش بر او می افتاد می گفت: «این مرد را عجب شایستگی است! فریفته وی شده ایم و نمیدانیم که وی را به چه حيله به چنگ آوریم».

قضا را جامی شبی سعدالدین را در خواب دید که به او گفت: «برو راه درباری راپیش گیر که از رفتن بدانجا ناگزیری».

جامی از خواب برخاست و تغییر حال داد و شیفته سعدالدین شد. راه خانقاه او را در پیش گرفت در حالیکه می گفت:

معشوق زد از میکده ام بانگ تعال داد از می عشقم قدح مالا مال از درد سر خرد شدم فارغبال برداشتم افغان به تقاضای وصال بدین ترتیب او در حلقه مریدان سعدالدین کاشغری درآمد و گفت:

دیدم پیری که زیر این چرخ کبود چون او دگری بر زبر خاک نبود بود آینه ای که عکس خورشید وجود جاوید در او بصورت اصل نمود

جامی در طریق تصوف چنان به شوق آمد و مجذوب مرشد خود گردید که یکی از هم مسلکان وی از مشاهده احوالش به تحیر و تعجب افتاد و گفت: «طریق خواجه سعدالدین عجب زود او را در ربوده است».

جامی در راه تازه ای که پیش گرفته بود، پیشرفت زیاد کرد و بوسیله مرشد خود محضر خواجه عبدالله احرار را نیز درك نمود.

ازین گذشته جامی به دامادی خواجه سعدالدین نیز سرافراز شد و از دختر او صاحب چهار فرزند گردید.

نخستین فرزند او يك روز بیشتر زنده نماند.

دومین فرزند او صفی الدین محمد نیز عمرش کوتاه بود. بعید نیست که جامی رباعی لطیف ذیل را هنگام بیماری او سروده باشد:

بیتاب شد از تب ورق نسرینت بی آب ز تبخاله لب شیرینت تو خفته بسان چشم و من چون ابرو با قد خمیده بر سر بالینت صفی الدین محمد یکساله بود که در گذشت. و جامی که بینهایت دوستش میداشت بغایت متأثر گردید و ترکیب بندی که دارای هفت بند است در مرثیه او سرود.

این چند بیت جانشوز از بند سوم آن است: رفتی و سیر ندیده رخ تو دیده هنوز گوش يك نکته زلبهای تو نشنیده هنوز بر تن عاجز تو بهره بود اینهمه رنج زیر پا مورچه ای از تو نرنجیده هنوز بر سر دست خرامان سوی خاکت بردند نازنین پای تو گامی نخرامیده هنوز و این دو بیت مشهور نیز از بند پنجم است:

سلك جمعیت ما بیتو گسسته است زهم ما که جمعی چننیم تو تنها چونی؟ بیتو در روی زمین تنگ شده جای بمن تو که در زیر زمین ساخته ای جا چونی؟

امیر علیشیر نوائی، وزیر سلطان حسین، با جمله «بقای حیات شما باد» که (به حساب ابجد ۸۸۰) سال تاریخ فوت کودک نیز میشود، آن ضایعه را به جامی تسلیت گفت.

فرزند سوم جامی - ضیاء الدین یوسف - در سال ۸۸۲ و فرزند چهارم او - ظهیر الدین عیسی - نه سال بعد یعنی در سال ۸۹۱ بدنیا آمد.

جامی برادری نیز داشت معروف به «مولانا محمد» که دانشمند بود و از شعر و موسیقی نیز آگاهی داشت. جامی به او علاقمند بود و پس از درگذشت وی نیز مرثیه ای ساخت بصورت ترکیب بند که این پنج بیت از بند پنجم آن است:

من بودم از جهان و گرامی برادری در سلك نظم جمع گرانمایه گوهری در بوستان فضل سراینده بلبلی بر آسمان علم درخشنده اختری دردا و حسرتا که ز باغ جهان برفت ناخورده از نهال کمالات خود بری چون او ندیده دیده ایام قرن ها روشندلی، دقیقه شناسی، سخنوری این نکته گوش دار که دری گرانهاست نظم بدیع اوست، ولی حسب حال ماست و در بند ششم غزلی از خود «مولانا محمد» نقل کرده که سه بیت آن چنین است:

رفت و درد و داغ توام یادگار ماند صد حسرت از تو در دل امیدوار ماند بلبل کشید رنج گلستان و عاقبت گل را صبار بود و ازو بهره خار ماند دریا شد از سرشك کنارم ولی چه سود؟ کان گوهر یگانه ز من بر کنار ماند

صفحه ۱۱۳

صفحه ۱۱۳

صفحه ۱۱۳

صفحه ۱۱۳

درگذشت خواجه سعدالدین

سعدالدین کاشغری در هفتم جمادی الثانی ۸۶۰ هجری قمری از دنیا رفت و جامی درین باره قطعه عرفانی ذیل را ساخت:

روح تو مرغ سدره نشین است و تن قفس مرغ از قفس همیشه پریدن کند هوس آن نوعزی که چون قفس بشکند اجل تا روضه جنان نکنی روی باز پس آراسته برای تو بستانسرای خلد و اینجا تو شادمان به تماشای خار و خس بنشین ز پای جهد درین مهد پر فریب نایافته بر آنچه مراد است دسترس غافل مشو ز راه درین تنگ مرحله کافلاک محمل آمد و انجم بر آن جرس کس را درین خرابه امید خلود نیست اینک وفات مرشد کامل گواه بس مخدوم سعد ملت و دین پیر راه فقر کافراخت برفلک ز تواضع کلاه فقر پس از درگذشت سعدالدین کاشغری هیچکس دیگر برای احراز مقام خلافت این طریقت شایسته تر از جامی نبود. بدین جهت او جانشین سعدالدین، و مرشد پیروان طریقه نقشبندی گردید.

شهرت جامی روز بروز بیشتر میشد. در نزد بزرگ و کوچک احترام فوق العاده داشت. امرا و حکام همیشه مقدمش را گرامی میداشتند و به مصاحبت وی افتخار میکردند.

شوخی های جامی

علل محبوبیت زیاد جامی در درجه اول عظمت مقام علمی و عرفانی او، در درجه دوم بلند نظری و بی نیازی و بی اعتنائی او بمال دنیا، و در مرحله سوم شوخ طبعی و بذله گویی او بوده است. به اوشوخی های زیادی نسبت میدهند که بعضی از آنها با بزرگی مقام او تناسبی ندارد. و میرساند که او با وجود پایه بلندی که داشته بسیار فروتن و نیکرفتار و خوش برخورد بوده است.

برخی از شوخی های جامی را - که میتوان نقل کرد - درین جا میآورم:

جامی غزلی دارد که مطلع آن این است: بسکه در جان فگار و جسم بیمارم تویی هر چه پیدا میشود از دور پندارم تویی در مجلسی این شعر را خواند. شخصی گفت: «بلکه خری پیدا شود». جامی گفت: «پندارم تویی!»

غور نام ولایتی است نزدیک قندهار یکی از قاضیان غور که مردی بسیار چاق و بد ترکیب بود روزی پیش جامی تعریف میکرد که: «در ولایت ما خوک زیاد شده!» جامی گفت: «تاتو از آنجا آمده ای باید از عده آنها کم شده باشد!»

یکی از معاصران جامی شاعری بود متخلص به «خاکی» که با جامی شوخی داشت. روزی جامی را با عده ای از مریدان در راهی دید و پرسید: «خرها به کجا میروند!»

جامی جواب داد: «خاکی نرم می جویند که برپشتش بغلطند!»

یکی دیگر از شعرای معاصر جامی «ساغری کاشانی» بود. روزی غزلی را که با بیت زیر شروع میشد، نزد جامی خواند. تا شنیدم که توان لعل ترا جان گفتن آتشی در دلم افتاد که نتوان گفتن و چون جامی اورا تحسین نمود، ساغری ازو درخواست کرد دستور دهد این غزل را در چهار سوق یدویار بیاویزند تا مشهور شود. جامی گفت: «مانعی ندارد. ولی خودت را هم باید پهلوی آن آویخت تا مردم سازنده غزل را نیز بشناسند.

ساغری شاعر مغروری بود. روزی پیش عده ای شکایت کرد که: «شعرای معاصر بیشتر معانی اشعار مرا دزدیده اند.»

این حرف وقتی بگوش جامی رسید به او برخورد و این قطعه را ساخت:

ابن ساغری شاعر مغروری بود. روزی هر کجادر شعر من یک معنی خوش دیده اند. دیدم اکثر شعرهایش را که یک معنی نداشت راست میگفت این که معنی هاش را دزدیده اند!

قطعه فوق زود مشهور شد. و ساغری وقتی آنرا از دهان مردم شنید رنجیده خاطر پیش جامی رفت و ازو گله کرد. جامی جواب داد: ما گفته بودیم «شاعری» میگفت دزدان معانی برده اند. قطعاً کاتب اشتباهاً «شاعری» را «ساغری» نوشته است!

وقتی شخصی به جامی گفت: «یک قران دارم. میخوام با آن چیزی بخرم و بقدر اینکه سیر شوم از آن بخورم. بقیه آن را بفروشم و همان یک قران را بدست بیاورم.» جامی گفت: «این کار آسانی است. یک شکمبه گوسفند بخر، مغزش را بخور، بقیه اش را بفروش!»

از جمله شعرائی که از محضر جامی مستفیض میشدند آصفی شیرازی بود که جامی همیشه بعد از استماع شعر دیگران بسخن او گوش میداد. آصفی این معنی را حمل بر بی اعتنائی کرده پیش جامی شکایت کرد که: «چرا همیشه بشعر من بعد از دیگران توجه میفرمایید؟» جامی در جواب فرمود: «لقمه شیرین تر را بعد از تمام لقمه ها باید خورد که شیرینی آن تا مدتی در دهان بماند!»

وقتی عبدالله هاتفی، خواهرزاده جامی، نزد وی آمده و اجازه خواست که خمسه ای مانند خمسه حکیم نظامی بگوید. جامی سه شعر معروف فردوسی را برایش بخواند و فرمود چنانچه توانی این سه شعر را جواب بگویی البته جواب خمسه نظامی را هم میتوانی بدهی. هاتفی شعر فردوسی را بامر جامی جواب گفت و ما اینجا اشعار هردو شاعر را نقل میکنیم:

شعر فردوسی

درختی که تلخ است وی را سرشت گرش برنشانی بیاغ بهشت وراز جوی خلدش بهنگام آب به بیخ انگبین ریزی وشهد نیاب سرانجام گوهر بکار آورد همان میوه تلخ بار آورد

شعر هاتفی

اگر بیضه زاغ ظلمت سرشت نهی زیر طاووس باغ بهشت بهنگام آن بیضه پروردنش ز انجیر جنت دهی ارزنش دهی آبش از چشمه سلسبیل در آن بیضه دم در دمد جبرئیل شود عاقبت بیضه زاغ زاغ برد رنج بیهوده طاووس باغ

وقتی که جامی این اشعار را شنید بشوخی فرمود: هیچ عیبی ندارد جز اینکه در هر بیتی «بیضه» ای گذاشته ای!

ولی او را بسیار تحسین کرد و اجازه داد که مقصود خود را عملی کند. هاتفی از آن بزرگوار خواهش کرد که: «افتتاح لیلی و مجنون را شما بکنید.»

جامی فرمود:

این نامه که خامه کرد بنیاد توقیع قبول روزیش باد

شاعری مهمل گوی پیش جامی تعریف کرد که: «دیشب حضرت خضر را در خواب دیدم که آب دهان مبارك را در دهان من انداخت!»

جامی گفت: «اشتباه میکنی. خضر میخواست تف در ریش اندازد، تو دهن باز کرده بودی در دهنش افتاد!»

وقتی که شاعری غزل شاعر دیگری را به اصطلاح استقبال میکند، یعنی غزلی میسازد که به وزن و قافیه و ردیف غزل اوست میگوید: «غزل او را جواب گفته ام.»

یکی از شعرا پیش جامی گفت: تمام غزل های دیوان کمال خجندی و حافظ شیرازی و کلمات قصار حضرت امیر راجواب گفته ام.

جامی گفت: جواب خدای را چه خواهی گفت؟

فقیهی سمرقندی بنام «ملازمید» به سمرقند آمده بود. روزی جامی در مجلس سلطان حسین بود و «مزید» نیز حضور داشت. شاه از مزید پرسید: درباره لعن یزید چه میگویی؟ مزید جواب داد: «روانیت. زیرا اهل قبله بوده است» شاه بعد رو به جامی کرد و نظراو را پرسید. جامی گفت «صد لعنت بریزید و صد دیگر برمزید!»

محتسب شهر ملائی متعصب بود و به دینداری تظاهر میکرد. روزی یک نفر غیر مسلمان را مسلمان کرده دستار خود را بر سر او نهاده و از خزانه سلطان برایش جامه گرفته بود. و برای اینکه تمام اهل شهر از کار او با خبر شوند، آقای جدیدالاسلام را سواره با دهل و نقاره و سرنا و کرنا در خیابانها میگرداند.

جامی پرسید: «چه خبر است؟» گفتند: «محتسب کافری را مسلمان کرده و دستار خود را بر سرش گذارده است.» جامی گفت: «تازگی ندارد. او شصت سال است که دستار خود را بر سر کافر میگذارد!»

شاعری مهمل گوی در محضر جامی ضمن تعریف از سفر حج خود گفت: «چون به خانه کعبه رسیدم دیوان شعر خود را از برای تیمن و تبرک در حجرالاسود مالیدم.» جامی گفت: «اگر در آب زمزم میمالیدی بهتر بود!»

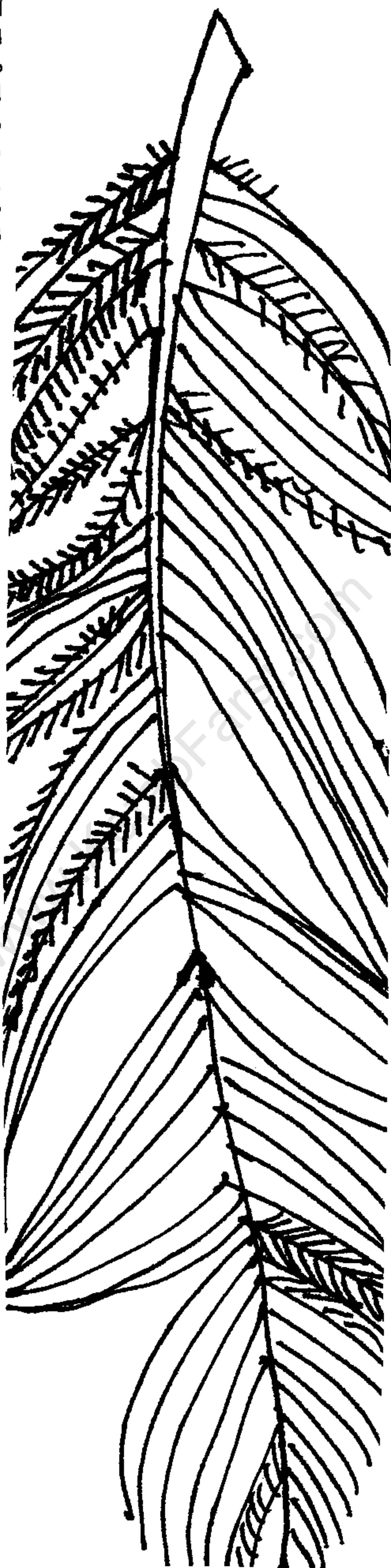
یکی از علماء موسوم به «غیاثالدین» بیمار بود. جامی به عیادت او رفت. غیاثالدین چون میدانست که جامی از عرفاست برای خوشآمد او سخنانی درباره عرفان گفت. ولی چون درین باره اطلاعات کافی و کاملی نداشت، اشتباهات زیاد کرد. جامی شرط ادب نگاه داشت و در برابر سخنان او خاموش ماند.

بعد از رفتن جامی عدهای دیگر به عیادت او آمدند. پس از سلام و تعارفات معموله گفت: «جامی هم قبل از شما این جا بود. بسیاری از مسائل تصوف را برای او گفتم و گوش گرفت.»

وقتی جامی این را شنید، گفت: «بله، از آن سخنان که او گفته بود گوش میبایست گرفت!»

جامی به مکه میرود

پژمان بختیاری درباره جامی مینویسد: «در تاریخ ادبیات ایران سخنوری را نمی‌شناسم که مانند جامی در دوران زندگی خود همواره مورد توجه و ستایش خاص و عام بوده و بقدر اودر نظر سلاطین و فرماندهان و وزرا و رجال و وجوه اهالی کشور ایران و ممالک مجاور قدر و منزلت یافته باشد. برای

احدی از گویندگان و نویسندگان ایران اتفاق نیفتاده بود که در يك زمان طرف توجه دو یا چند نفر از سلاطین واقع گشته و در اثر محبت یکی از آنان طرف بیمیلی دیگران واقع نشود. این توفیق تنها شامل حال جامی بوده است که در يك عهد مطلوب و محبوب پادشاهان ایران و روم و مصر و فرمانروایان شام و آذربایجان و عراق و حجاز بود و در نظر همگنان مرتبتی عالی و رفیع داشت.

آنچه در بالا راجع به عزت و احترام جامی گفته شده، خالی از حقیقت نیست. و ما هنگامی به درجه شهرت و محبوبیت او پی میبریم که شرح جالب مسافرت او به مکه را میخوانیم:

جامی هنگامیکه قریب شصت سال از عمرش میگذشت، در اندیشه زیارت خانه خدا افتاده و در شانزدهم ربیع الثانی سال ۸۷۷ هجری قمری از هرات به راه افتاد.

در این سفر همهجا با استقبال گرم مردم روبرو شد و عزت و احترام دید.

عبدالغفور لاری، شاگرد و مرید وی، این سفر جالب و شنیدنی را بتفصیل شرح داده که خلاصه آن چنین است:

«وقتی که مشغول تهیه اسباب سفر بود، بزرگان خراسان التماس کردند که ازین تصمیم منصرف شود و گفتند: هر روز بواسطه التفات شما بسی مهمات درویشان ساخته و پرداخته میشود و هرهمی که به یمن همت شما بر در خانه سلاطین کفایت میشود با يك حج پیاده برابر است. جامی به شوخی گفت: از بسکه حج پیاد گزارده‌ایم کوفته و مانده شده‌ایم بعد از این می‌خواهیم که حج سواره هم بگذاریم.»

جامی از هرات براه افتاد و از شهرهای نیشابور و سبزوار و بسطام و دامغان و سمنان و قزوین و همدان عبور کرد. «حاکم همدان، شاه منوچهر نام، اخلاص و نیازمندی تمام ظاهر کرد و سه‌شنبه‌روز ایشان (یعنی جامی) را با اهل قافله نگاه داشت و ضیافت‌های پادشاهانه بجای آورد. و در ملازمت ایشان با جمعی کثیر از متعلقان و چاکران خود طریق همراهی مسلوك داشت و قافله ایشان را از کردستان به سلامت گذرانید و به سرحد بغداد رسانید و ایشان در اول جمادی‌الآخر به بغداد نزول فرمودند.

... در آنجا چندتن از علماء شیعه به بعضی از ابیات کتاب سلسله‌الذهب جامی اعتراض کردند و آماده بحث با او شدند. برای مباحثه مجلسی ترتیب یافت. و علما و صلحا و حکام وقت حاضر آمدند.

درین مجلس شخصی که «نعمت حیدری» نامیده میشد و ظاهراً از همه فاضل‌تر و سخنورتر بود به مقابله با جامی پرداخت.

جامی از او پرسید: «باما سخن از شریعت میکنی یا از طریقت؟»

جواب داد: «از هر دو».

گفت: «پس اول موی سبیل خود را که دراز شده و از حد شرع تجاوز کرده، درست کن تا با تو سخن بگویم. تا وقتی که سبیل تو درست نشود، سخن شریعت با تو گفتن حرام است.»

درین وقت واقعه عجیبی رخ داد. حاکم شهر که در آنجا حضور داشت به احترام حرف جامی دستور داد قیچی بیاورند تا سبیل او را کوتاه کند ولی حضار منتظر قیچی نشدند و ریختند و با دست موهای سبیل او را کردند.

عبدالغفور لاری درین خصوص مینویسد: «قبل از آنکه مقراض بیاورند موی سبیل نعمت حیدری را نعمت عظمی و تبرک کبری دانسته، به دستها کردند! از وقوع این حالت نعمت حیدری را تاب سخن نماند آخر خایب و خاسر از محفل رفت.»
بالاخره خرده گیریهای تعصب آلود بعضی از علما و طرز رفتار اهالی شهر باعث شد که جامی غزل ذیل را ساخت و آورده خاطر از آنجا رفت:

بگشای ساقیا به لب شط سر سبوی
وز خاطر کدورت بغدادیان بشوی
مهرم به لب نه از قدح می که هیچیک
ز ابناء این دیار نیرزد به گفتگوی
از ناکسان وفا و مروت طمع مدار
از طبع دیو خاصیت آدمی مجوی
در راه عشق زهد و سلامت نمی خرنند
خوش آنکه با جفا و ملامت گرفت خوی
عاشق که تقبزد به نهانخانه وصال
دارد فراغتی ز نفیر سگان کسوی
بی رنگی است و بی صفتی وصف عاشقان
این شیوه کم طلب زاسیران رنگ و بوی
جامی، مقام زاستروان نیست این زمین
برخیز تانهیم به خاک حجاز روی
از آنجا متوجه «حله» شد و از حله به قصد زیارت آرامگاه حسین بن علی علیه السلام به کربلا رفت. این دوبیت از قطعه ای است که در کربلا سروده است:

کردم ز دیده پای سوی مشهد حسین
هست این سفر به مذهب عشاق فرض عین
خدام مرقدش به سرم گر نهند پای
حقا که بگذرد سرم از فرق فرق قدین
پس از زیارت کربلا به نجف اشرف مشرف شد.

«سید شرف الدین محمد لیث نقیب که در آن وقت سیدالسادات و نقیب النقبای آن دیار بود با اولاد و احفاد و سایر اکابر اقبال و استقبال ایشان نمودند. و شرایط تعظیم و توقیر به تقدیم رسانیدند و سه شبانه روز ایشان را مهمانداری بزرگانه کردند و خدمت های شایسته بجای آوردند.»

جامی در نجف اشرف هنگام زیارت آرامگاه امیرالمومنین علی ابن ابیطالب قصیده ای ساخت که چند بیت از آن در پایین نقل میشود:

صفحه پنجم

هنگامی که میخواست از نجف به مدینه حرکت کند سرودن چکامه ای را آغاز کرد که برخی از ابیات آن چنین است:

بانگ رحیل از قافله، برخاست، خیزای ساربان
رختم بنه بر راحله، آهنگ رحلت کن روان
بندش ز زانو برگشا، بهر حدی برگش نوا
ساز از نوای جانفزا، بروی سبک بار گران
تا آنجا که میگوید:

یارب مدینه است این حرم، کز خاکش آید
بوی جان
یاساحت باغ ارم، یا عرصه روض الجنان
و آنگاه در ستایش حضرت رسول می گوید:

سلطان اقلیم وفا، شاه سریر اصطفی
سر دفتر صدق و صفا، سرمایه امن و امان

جامی بعد از بیست و دو روز به مدینه رسید و پس از زیارت مرقد مطهر حضرت رسول اکرم ترجیع بندی ساخت که این چند شعر از بند اول آن است:

ماء معین چیست؟ خاک پای محمد
حبل متین ربقة ولای محمد
خلقت عالم برای نوع بشر شد
خلقت نوع بشر برای محمد
سوده همه قدسیان جبین ارادت
برقه نعلین عرش سای محمد
جان گرامی دریغ نیست ز عشقش
جان من و صد چومن فدای محمد
جای محمد درون خلوت جان است
نیست مرا دیگری بجای محمد

اشعار دیگری نیز در وصف مدینه و ستایش رسول اکرم سروده است. منجمه:
مائیم که چون لاله صحرای مدینه
داریم به دل باغ تمنای مدینه
هرگز به تماشای بهشت نکشد دل
گر چشم گشایی به تماشای مدینه
تا آخر ...

جامی پس از چند روز اقامت در مدینه عازم مکه شد و بعد از ده روز راه پیمایی اوائل ذی الحجه بد آنجا رسید و «مدت اقامت ایشان در حرم پانزده روز بود و بعد از ادای مناسک حج اسلام و شرائط و آداب آن به تمام، باز متوجه مدینه شدند و در اثنای توجه به زیارت حضرت رسالت این غزل فرمودند که:

به کعبه رفتم و آنجا هوای کوی تو کردم
جمال کعبه تماشا بیاد روی تو کردم
شعار کعبه چو دیدم سیاه، دست تمنا
دراز جانب شعر سیاه موی تو کردم
چو حلقه در کعبه به صد نیاز گرفتم
دعای حلقه کیسوی مشکبوی تو کردم
نهاده خلق حرم سوی کعبه روی تو کردم
من از میان همه روی دل به سوی تو کردم
مرا به هیچ مقامی نبود غیر تو نامی

اصبحت زائر آ لك يا شحنة النجف
بهر نثار مرقد تو نقد جان بكف
تو قبله دعایی و اهل نیاز را
روی امید سوی تو باشد ز هر طرف
می بوسم آستانه قصر جلال تو
در دیده اشك عذر ز تقصیر ماسلف
گر پرده های چشم مرصع به گوهرم
فرش حریم قبر تو گردد، زهی شرف
خوشحالم از تلاقی خدام روضه ات
باشد کنم تلاقی عمری که شد تلف
رو کرده ام ز جمله اکناف سوی تو
تا گیرم ز حادثه دهر در کنف
جز گوهر ولای تو را پرورش نداد
هر کس که با صفای درون زاد چون صدف

طواف وسیعی که کردم به جست و جوی تو کردم به موقف عرفات ایستاده خلق دعا خوان من از دعا لب خود بسته گفتگوی تو کردم فتاده اهل منا در پی منا و مقاصد چو جامی از همه فارغ من آرزوی تو کردم از مدینه جامی رو به شام نهاد و به دمشق وارد شد. «مدت چهل و پنج روز در دمشق اقامت کرد. در آنجا قاضی محمد حصیری به وظایف خدمتکاری و مهمانداری چنانچه باید و شاید قیام نمود.»

جامی سپس با همراهان خود متوجه حلب گردید. «و چون به حلب رسیدند، سادات و ائمه و فضاة آنجا انواع تحف و هدایا مبذول داشتند.»

ملك الاشرف پادشاه مصر فرمان داد که در سراسر قلمرو حکومت او در هر شهری که جامی وارد شود در تجلیل او از هیچ چیز فروگذار ننمایند. سلطان محمد فاتح، پادشاه عثمانی، نیز بوسیله خواجه عطاءالله کرمانی که از مریدان جامی بود مبلغ پنجهزار اشرفی نقد برای جامی فرستاد و صد هزار اشرفی دیگر نیز وعده داد که بعداً به او بپردازد، و او را به دربار خود دعوت کرد. اما پیش از آنکه خواجه عطاءالله و سایر رسولان او به دمشق رسند جامی به سوی حلب رفته بود. ازین واقعه بسیار متأسف شدند و برای دیدن او به حلب روی نهادند. ولی جامی همینکه خبر آمدن آنان را شنید برای آنکه گرفتار ابرام و اصرارشان نشود بیدرنگ از حلب عازم تبریز شد. این قضیه میرساند که شاعر بزرگوار تاجه اندازه بلند نظر و به مال دنیایی اعتنا بوده است.

همینکه نزدیک آذربایجان رسید، چون بعلت زد و خورد میان لشکریان ایران و قشون عثمانی راههای آن نواحی ناامن بود، «محمد بیك، حاکم آذربایجان، روی حسن اعتقاد و کمال اخلاص که نسبت به جامی داشت با سیصد سوار قافله او را همراهی کرد. و آن قافله را از کردستان و مواضع خطرناك به سلامت گذرانید و به ولایت تبریز رسانید. و قاضی حسن و مولانا ابوبکر تهرانی و درویش قاسم شغال که اعظم صدور و اقرب ندمای مجلس حسن بیك (یعنی اوزن حسن آق قوینلو) بودند با سایر امراء کبار و اعیان آن دیار استقبال ایشان کردند و به اعزاز و اکرام تمام ایشان را در منازل خوب و مواضع مرغوب فرود آوردند. و ترتیب ملاقات جامی را با سلطان اوزن حسن دادند. و سلطان غایت احترام و اکرام به تقدیم رسانید. تحف و هدایای پادشاهانه گذرانید و به ابرام تمام التماس پاشیدن کرد.» اما جامی به بهانه دیدار مادر پیر خود معذرت خواست و متوجه خراسان شد.

هنگامیکه به هرات رسید سلطان حسین میرزا بایقرا در مرو بود. به شنیدن خبر

سازگار
با
جامی
در
مرو
بود
به
شنیدن
خبر

ورود او تحفه های شایسته، همراه با مکتوبی مشتمل بر وفور اخلاص و نیاز برایش فرستاد. نامه سلطان با يك بیت عربی آغاز میشد که به جامی خیر مقدم گفته بود.

وزیر سلطان حسین - امیر علی شیر نوائی - که در عین حال مردی دانشمند و شاعر بود و از نوابغ ادبی عصر خود شمرده میشد به جامی ارادت بی پایان داشت و اوقات فراغ خود را بیشتر در صحبت او می گذرانید. و هرگاه بعلت مسافرت یکی از آنها میانشان جدایی می افتاد درد جدایی را با نامه هایی که بهم می فرستادند درمان مینمودند. این معنی را امیر علی شیر برباعی ذیل که ضمن نامه ای برای جامی فرستاده، روشن کرده است:

گر در دیرم به گفتگویت باشم
ور در حرمم به جستجویت باشم
در وقت حضور، روبرویت باشم
در غیبت، روی دل به سویت باشم
ضمن نامه دیگری به جامی که در سفر حج بوده این رباعی را فرستاده است:
این نامه، نه نامه، دافع درد منست
آرام درون رنج پرورد منست
تسکین دل گرم و دم سرد منست
یعنی خبر از ماه جهانگرد منست
موقعی که جامی عازم سفر حج بود، امیر علی شیر این رباعی را برایش ساخت:
رفتی که چو آفتاب یکتا باشی
وز پرتو نور، عالم آرا باشی
ناشاد گروهی که تو زایشان ببری
آباد دیاری که تو آنجا باشی
و هنگامیکه جامی از زیارت خانه خدا

باز می گشت رباعی ذیل را سرود:
انصاف بده ای فلک مینا فام
کز این دو کدام خوبتر کرد خرام؟
خورشید جهانتاب تو از جانب صبح
یا ماه جهانگرد من از جانب شام؟

اما از آنجا که هیچ کس بی دشمن نیست. جامی نیز مخالفانی داشت. یکی از آنها هنگامیکه جامی به سفر حج میرفت این شعر را برایش ساخت که مشهور هم شد:

ای باد صبا بگو به جامی
آن دزد سخنوران نامی
بردی اشعار کهنه و نو
از سعدی و انوری و خسرو
اکنون که سر حجاز داری
و آهنگ حجاز ساز داری
دیوان ظهیر فاریابی
در کعبه بدزد اگر بیابی

اشعار بالا را شاعری بنام «درویش دهکی» ساخته که اعتقادی به جامی نداشته، برعکس، جامی از معتقدان او بوده و در اثنای سفر مکه هم ساعتی به منزل او رفته و از او دیدار کرده است.

یکی از اشعار «درویش دهکی» که جامی همیشه میخوانده و تحسین میکرده، این بیت است:

منزل عشق چو وادی سموم است و سراب
غیر مجنون که درین آب وهوا دارد تاب؟
جامی بسال ۸۹۸ هجری قمری درگذشت
و مراسم تدفین او باشکوه و جلال بیسابقه‌ای
انجام یافت.

چند روز پیش از آنکه بیمار شود به
حوالی شهر رفت و در قریه‌ای که متعلق به
خودش بود گردش کرد و گفت: «افسوس
که از همه اینها باید دل برکند.» آنگاه این
شعر سعدی را خواند:

دریغا که بی ما بسی روزگار
بروید گل و بشکفتد نوبهار
بسی تیر و دیماه و اردیبهشت
برآید که ما خاک باشیم و خشت

جامی تا دم مرگ نیز ظرافت طبع و
بذله‌گویی خود را از دست نداد. نوشته‌اند
که در وقت نزع او چند قاری بد صدا
آوردند. «چون چند آیتی خواندند، جامی
بیتاب شد و چشم‌ها را گشاده گفت: آه بس
کنید که مردم!»

عبدالغفور لاری درخصوص تشییع جنازه
جامی می‌نویسد: «... شاهزادگان عالیمقدار
وامرا و وزرای نامدار و بزرگان روزگار
و صفار و کبار در آن روز محنت‌اندوز
جنازه حضرت ایشان به‌دوش ادب برگرفتند.
و چون به‌دشت «عیدگاه» رسید خلق از هر
طرف هجوم کردند که خود را به جنازه
حضرت ایشان برسانند. اما از غایت کثرت
و شدت ازدحام گنجایش این معنی نبود.

غوغای عظیم و شورش قوی برخاست. بعضی
از امرای عظام سوار شدند و چوب‌ها کشیده
به صعوبت تمام جنازه حضرت ایشان به محل
نماز رسانیدند. و چون نماز گزارند، ایشان
را به‌جوار حضرت مخدوم قدس‌الله‌تعالی‌سره
آوردند. (یعنی در جوار آرامگاه خواجه
سعدالدین کاشغری که مرشد جامی و پدر
زن او بوده است) زمین، صدف‌وار لب به
خنده بگشاد و آن در گرانیامیه را در سینه
جای داد.

سلطان حسین میرزا بایقرا بسبب دردها
توانست در تشییع جنازه جامی شرکت کند
و این مطلب را همیشه بر زبان می‌آورد و
افسوس می‌خورد.

وزیر او - امیر علیشیر نوائی - در
مصیبت درگذشت جامی مرثیه‌ای ساخت در
هفت‌بند که قریب صد شعر است و دو بیت
آن چنین است:

تو برفتی و دل خلق جهان زار بماند
تا قیامت به فراق تو گرفتار بماند
زاتش سوز دل سوختگان تا به‌ابد
دودها در خم این کتبد دوار بماند

امیر علیشیر روز بیستم وفات جامی
عموم مردم را برسر مزار او دعوت کرد.
«حضرت پادشاه و جمیع اکابر و اهالی و
جمیع خواص و عوام حاضر گشتند. و آن
مرثیه که حضرت امیر (یعنی امیر علیشیر)
فرموده بودند، واعظ برسر منبر خواند. و

چون چهل روز گذشت حضرت پادشاه بر
همین منوال صلاهی عام در دادند و خلق را
به «عیدگاه» خواندند. و کثرت ازدحامی
تمام شد. بعد از آن حضرت امیر (علیشیر)
عمارت عالی برقبله مقبره ایشان بنیاد نهادند.

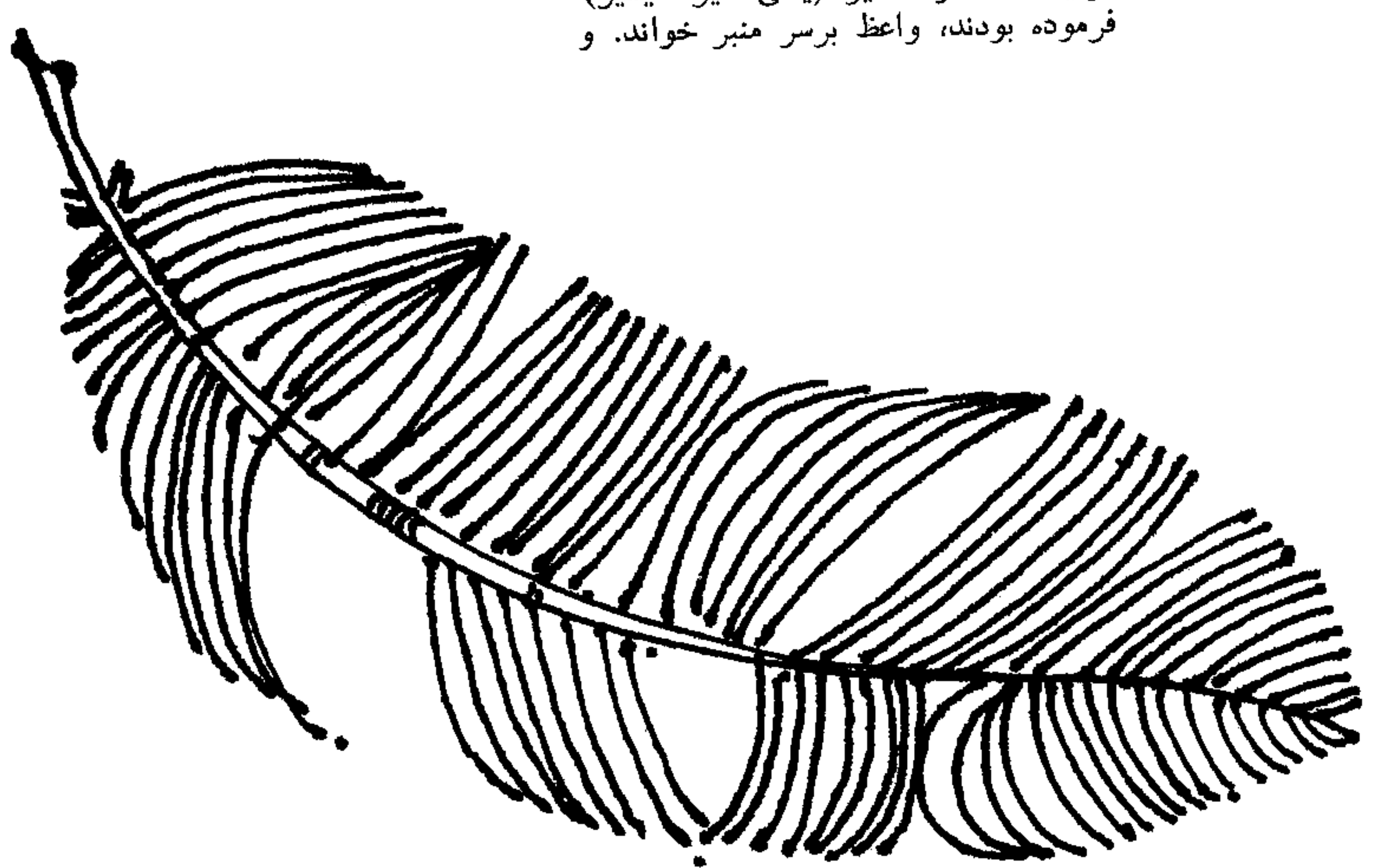
تقریباً ده سال پس از درگذشت جامی
شاه اسماعیل صفوی قیام کرد.

شاه اسماعیل شاید بعلت مخالفتی که با
عقاید مذهبی جامی داشت یا تحت تأثیر
سعایت دشمنان او، وقتی هرات را گرفت حکم
کرد که هر جا لفظ «جامی» را ببینند نقطه
زیر «جیم» را بتراشند و بر بالای آن بگذارند
(یعنی «جامی» را «خامی» کنند).

در سال ۹۱۷ پس از زیارت قبر شاه
قاسم انوار در حوالی قصبه خرجرد جام
تزلزل فرموده بود. در اثنای گردش گذارش
بدریاغ هاتفی افتاد. قدم‌رنجه کرد و ساعتی
بنشست و چون دیوان هاتفی را برای
خواندن باز کرد اولین شعری که بنظرش
رسید این بود:

بس عجب دارم ز اقبال شه کشورگشای
آنکه بر درگاه او گردون غلامی کرده است
کز برای خاطر جمعی لوند نا تراش
لفظ جامی را تراشیده است، خامی کرده است

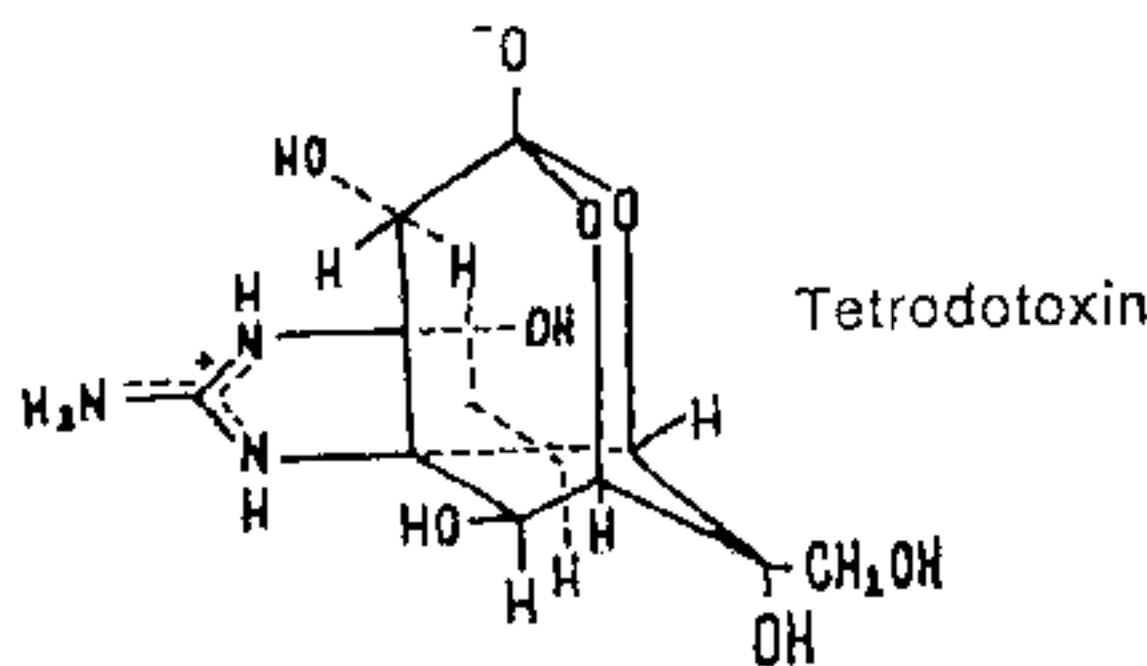
شاه بدیدن این قطعه از دستور خود
پشیمان شد و امر کرد دیگر بنام جامی توهین
نکنند.

داروهائی که از دریا گرفته میشوند

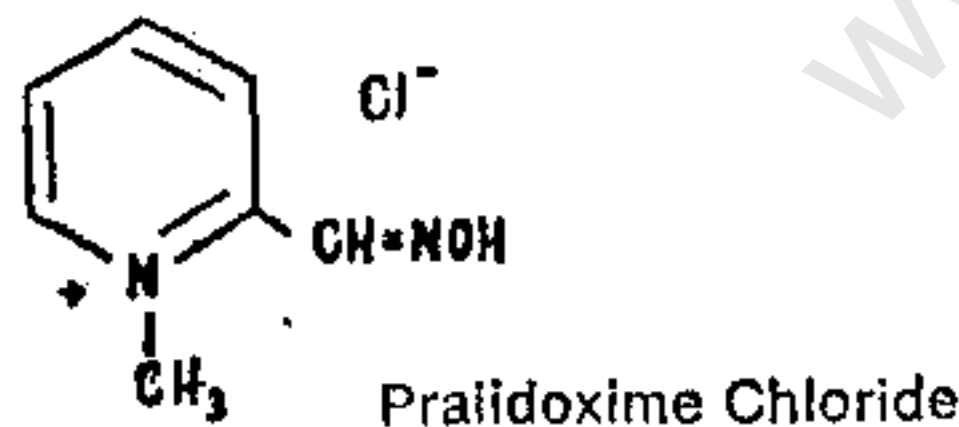
از: دکتر بهروز قابوسی

ماهی Puffer، مارمولک و سوسمار آبی کالیفرنیا. مقادیر کم این دارو در انسان برای از بین بردن تشنجات عضلانی میباشد و بعنوان آرام بخش بکار میرود. همچنین در مراحل نهائی بیماری سرطان نیز این دارو در ژاپن تجویز میگردد ولی امروزه در امریکا مصرف نمیشود.

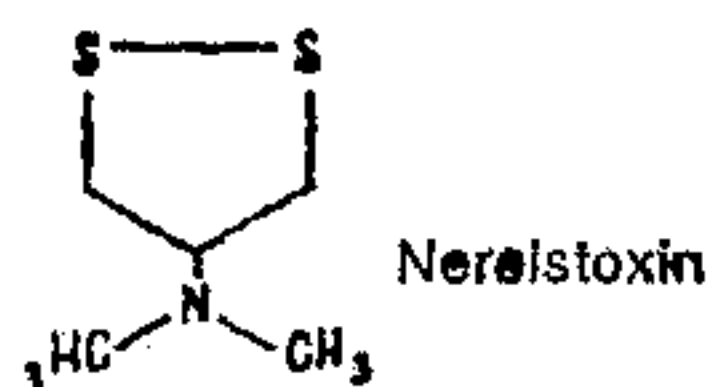
عضلات ماهی Puffer را بعد از خالی نمودن از تترودوتوکسین بعنوان غذای بسیار گران قیمت میخورند و این کار معمولاً توسط آشپزهای تربیت شده و در رستوران-هائی که دارای پروانه هستند انجام میشود. مواردی گزارش شده است که بعضی از افراد بطور ناشیانه این ماهی را پس از پختن خورده‌اند و در نتیجه دچار و هم و خیال شده‌اند. پرایدوکسیم کلراید: Pralidoxime Chloride

از مارماهی الکتریکی داروئی بدست میآید بنام کلین-استراز فعال کننده Pralidoxime که پادزهر با ارزشی برای رفع مسمومیت‌های ناشی از بعضی از سموم حشره کش میباشد. گرچه این دارو فعلاً در امریکا وجود دارد ولی بالاترین رقم مصرف آن در ژاپن است باین علت که ماده حشره کش پاراتیون را بمقدار نسبتاً زیادی به محصول برنج اضافه میکنند و مردم با خوردن برنج به این حشره کش آلوده میشوند.

نریستوکسین Nereistoxin

این دارو در ژاپن بعنوان حشره کش مصرف میشود و همچنین موجب مسمومیت دستگاه عصبی انسان میگردد، ترکیب مزبور را از کرم دریایی بندبند Lumbriconereis heteropoda بدست می‌آورند. نریستوکسین ترکیب فوق‌العاده بی‌ثباتی میباشد. مشتقات پایدار آن در ژاپن تهیه و مصرف میگردد.

اسید کاینیک Kainic Acid

طب مردم عامی ژاپن داروئی را شرح میدهد که کشنده آسیکاریس بوده و از آلك قرمز خشك شده Digenea Simplex بدست می‌آید.

مطالعاتی که بر روی بیش از ۱۰۰۰ میلیون نسخه در داروخانه‌های ایالات متحده امریکا در سال ۱۹۶۷ انجام گرفته است نشان میدهد که در حدود ۵۰ درصد این داروها از مواد طبیعی گرفته شده‌اند و تقریباً ۲۵ درصد آنها از گیاهان گلدار و عالی بدست می‌آید. در حدود ۱۲ درصد از میکرب‌ها و تقریباً ۶ درصد از حیوانات و ۷ درصد از منابع معدنی و کمتر از ۱ درصد آنها از دریا تهیه میگردد.

۷۱ درصد سطح کره زمین را آب پوشانده است و در حدود چهار پنجم حیوانات کره زمین که در حدود ۵۰۰ هزار گونه متعلق به ۳۰ راسته میباشد در آب یا نزدیک آب زندگی میکنند. بعلاوه ۱۳۵۰۰ گونه از گیاهان و میکرب‌ها بومی دریاها میباشد و با مطالعات بیشتر دانشمندان این تعداد روز بروز افزایش یافت. داروهائی که از گیاهان عالی بدست می‌آیند تقریباً از ۵۰ گونه متعلق به ۳۰ خانواده میباشد. ولی داروهای مفیدی که از منابع دریائی تهیه میگردد از کمتر از (۶) جنس تهیه گردیده و بر اساس مقایسه آماری معلوم میگردد که گیاهان حیوانات و میکرب‌هائی که در دریاها زندگی مینمایند مخزن داروهای جدیدی میباشد که هنوز شناخته نشده‌اند.

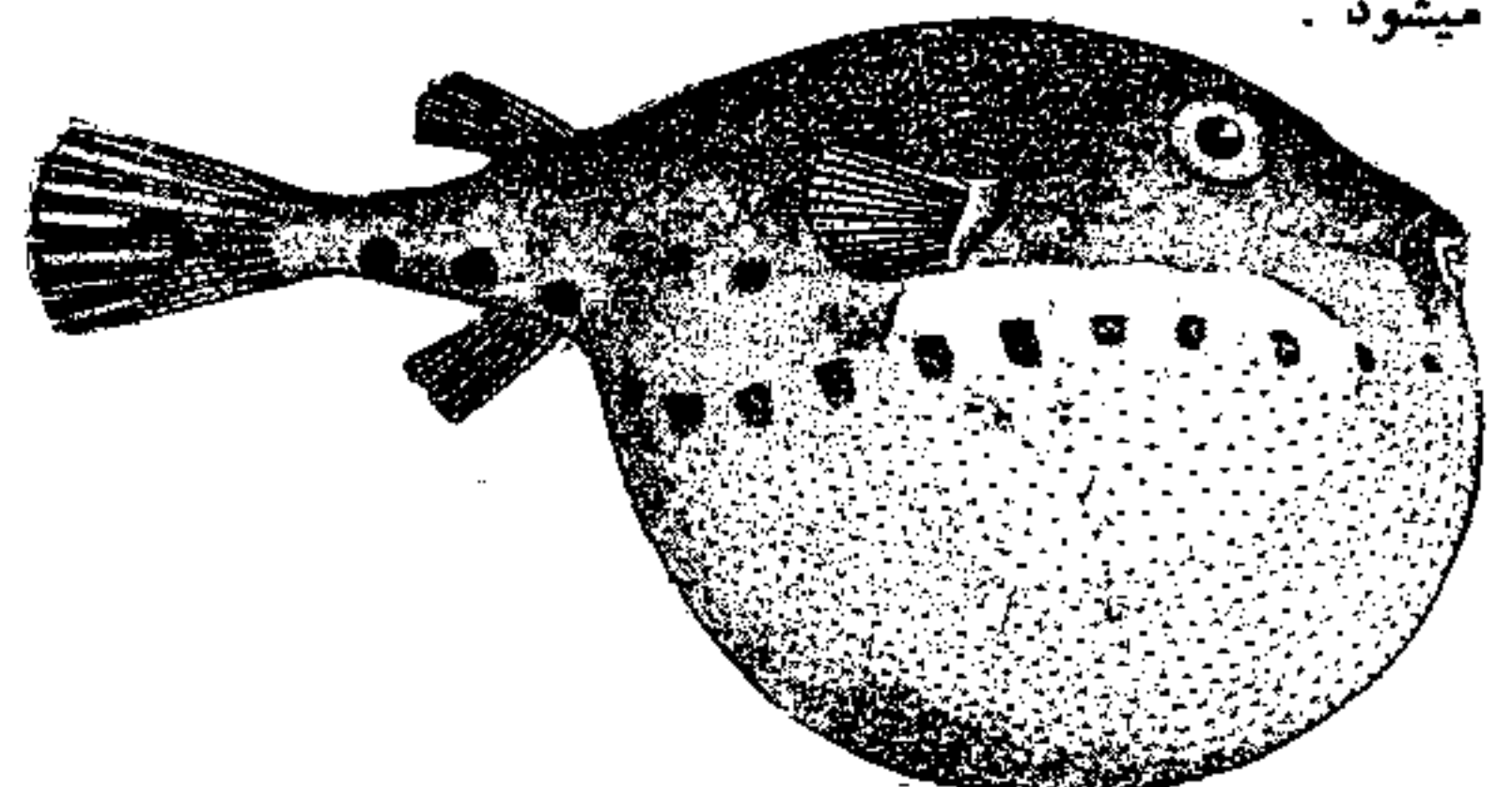
متأسفانه برای کشف داروهای جدید از دریا کوشش کافی بعمل نیامد و در این راه مانند دیگر زمینه‌ها سرمایه‌گذاری نشد.

داروهای مفیدی که فعلاً از منابع دریائی بدست می‌آیند:

پروتامین Protamine:

یک نوع پروتئین بسیار مهم با وزن مولکولی کم که از اسپرم و بیضه بعضی از ماهیان مثل ماهی‌های سالمون Salmon بدست می‌آید. پروتامین به آسانی با هیپارین اسیدی ترکیب شده و ایجاد نمک ثابتی رامینماید و باین ترتیب پروتامین فعالیت هیپارین را کاهش میدهد. پروتامین در پزشکی داروی مفیدی بوده و بعنوان ضد هیپارین مصرف میشود.

مقادیر زیاد پروتامین بمنزله داروی ترکیبی با انسولین بکار میرود که عمل آن عبارت از غیر محلول نمودن انسولین در مایعات بدن میباشد. از این‌رو وقتی که محلول آبکی انسولین بطریق زیر جلدی تجویز میگردد، کمپلکس انسولین با هستگی حل گردیده و بمقدار یکنواخت جذب میشود.

تترودوتوکسین Tetrodotoxin

تترودوتوکسین دارویی قوی و سمی است که از حیوانات زیر تهیه میگردد:

ماهی پشت تیغی Porcupine fish

روغن ماهی اخیرا از منابع بسیاری تهیه میگردد ولی بیشتر از ماهی بال خالدار تهیه میگردد .

محلول استریل نمک سدیم اسیدهای چربی که از روغن ماهی تهیه میشود، بنام سدیم مروات Sodium morrhuate است و بمنزله عامل تصلب بافتها بکار میرود .

دریا منبع عمده تعداد بیشماری از عناصر غیرآلی میباشد که نه تنها در تهیه دارو اهمیت دارند بلکه در شیمی صنعتی نیز بکار میروند . قبلا یدرا از Chile Saltpeter یا آب نمک بوسیله رسوب دادن سولفیت بطریق الکترولیز از دریا استخراج میکردند .

Diatomaceous earth که از صدفهای سیلیسی آلکهای تک یاخته ای فسیل شده میباشد . بیش از ۲۰۰۰ گونه متفاوت از یک نمونه مورد بررسی بدست آمده است . این مواد دارای خاصیت پاک کنندگی بوده و با در نظر گرفتن اندازه آنها میتوان یکی از ترکیبات خمیر دندان و بودرهای پاک کننده مورد استفاده قرار داده همچنین در ساختن مواد منفجره و بعنوان یکی از داروهای جاذب در کروماتوگرافی بکار برد . حداقل یک دارو از پوسته های صدف بدست می آید و آن کربنات کلسیم میباشد . مجموع اعضاء بدون شك در فعالیت زیست شناسی این چنین فرآورده های داروئی نقش موثرتری از نرم شده پوسته های صدف دارد .

محصولاتی از حیوانات دریائی بدست می آیند که در پزشکی و داروسازی مورد استفاده واقع میشوند از آن جمله از سراسریم نهنگ ماده ای بدست می آید که بعنوان سفت کننده روغن بکار میرود و ایکتامول Ichthammol ماده قیری رنگی است که از سنگ های متورق قیرداری که شامل فسیل ماهی ها است بدست می آید . این عامل ساهاست که بعنوان فرآورده ای در طب موضعی با خواص آنتی سبتیکی ضعیف ، محرك و مسکن analgesic بکار برده میشود .

داروهای جدید از دریا :

انتشار مواد سمی از موجودات دریائی معروف است بعنوان مثال یک نوع دینوفلاژله بنام **Gymnodinium Brevis** (که یک جنس از آککهای تک سلولی است) موجب مَرک بیش از ۲۰۰ میلیون بوند ماهی در سواحل فلوریدا بین سالهای ۱۹۶۶ تا ۱۹۶۷ گردید . البته طبیعت مواد سمی نسبی است و بخوبی مسلم شده است که اگر به اندازه مناسب و معین داده شود ، در بعضی از تپها این امکان وجود دارد که آنها را بعنوان دارو انتخاب نمایند . در زیر چند مثال برای داروهای با منشاء منابع دریائی آمده است .

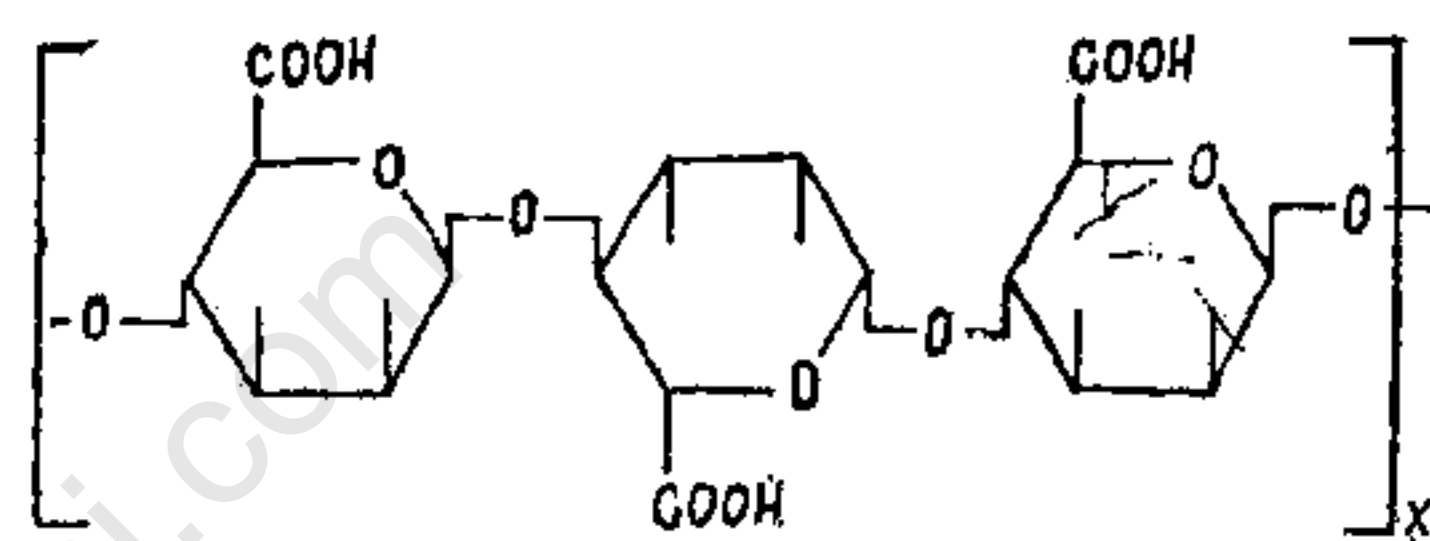
مطالعات امروزی نشان داده است که روده پنگوئن های قطبی بطور وضوح عاری از میکرب است و این مسئله معلوم گردیده است که استریل بودن روده پنگوئن ها مربوط به فعالیت آنتی بیوتیکی یک نوع آلک **Phaeocystis Pouchetii** میباشد که بوسیله خرچنگان که خود یک نوع غذای عمده پنگوئن هاست خورده میشود . مواد آنتی بیوتیکی در اکثر حیوانات دریائی وجود دارد و وجود آن در باکتری ، آلک ، فیتوپلانکتون ، اسفنج دریائی ، حلزون ، مرجان و بسیار دیگری از حیوانات مسلم شده است .

الدوایزین **Eledeisin** یک نوع آندکاپتید است که از غدد بزاقی خلفی هشت پا (اختاپوس) جدا شده است و دارای قدرت کم کننده فشار خون و موجب تحریک عضلات معده میگردد . الدوایزین در بسیاری از حیوانات تحت آزمایش قرار گرفته است . این ماده نسبت به **Bradykinin** دارای اثر بیشتری در کم کردن فشار خون میباشد . ماده اصلی که موجب کم شدن فشار خون میگردد ماده ای پلی پپتیدی شبه کینینی است

مطالعات علمی که بر روی موجودات دریائی انجام شده نشان میدهد که ترکیب فوق یکنوع آمینو اسید بنام اسید کاینیک **Kainic Acid** میباشد که در آلک مزبور وجود دارد . این دارو بطور تجارتی تهیه و بعنوان داروی ضد کرم مصرف میگردد همچنین چندین آلک دیگر نیز بوسیله مردم مورد استفاده قرار میگیرد که باید بر روی آنها نیز مطالعه شود .

اسید آلژینیک **Alginic Acid**

این ماده بصورت اسید یا ملح موارد استعمال فراوانی در رشته های داروسازی دارد . اسید آلژینیک و مواد مشابه آن را بعنوان ترکیبات چسبنده و ثابت کننده مورد استفاده قرار میدهند . همچنین در ترکیبات روغنی ، مواد معلق و بعنوان ماده تجزیه کننده قرص ها ، در تهیه داروهای دیر جذب و مواد جلوگیری کننده از خونریزی بکار میرود . اسید آلژینیک **Alginic Acid** را از انواع علف های دریائی قهوه ای بدست می آورند . آلژینات سدیم دارای خاصیت اختصاصی جلوگیری از جذب استرانتیوم - رادیواکتیو در دستگاه گوارش میباشد بدون اینکه در جذب سدیم - پتاسیم ، کلسیم تاثیر داشته باشد .

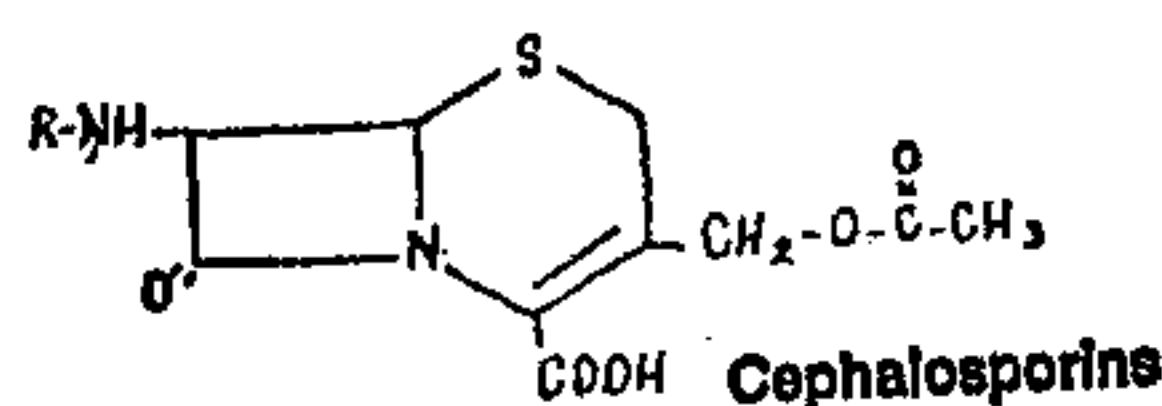

Alginic Acid

سفالوسپورین ها **Cephalosporins**

گرچه موجودات دریائی هستند که دارای خاصیت آنتی بیوتیکی میباشد ، فقط یک نوع از این آنتی بیوتیک ها بعنوان دارو بکار میرود . سفالوسپورین ها موادی هستند که از قارچ **Cephalosporium acremonium** بدست می آیند .

این قارچ در آب های سواحل ساردین و تقریباً در نواحی که فضولات بدریا ریخته میشود زندگی میکند . دلایل قاطعی درست نیست که بتوان ثابت نمود که این ارگانیزم در خاک زندگی نموده و همراه فضولات بدریا رفته باشد . ولی این عمل امکان پذیر میباشد .

Cephalosporins

روغن ماهی یک نوع روغن ثابت میباشد که قسمت استارین آن برداشته شده و از جگر تازه ، ماهی روغن بدست می آید و دارای خواص ماده رشد و آنتی گزروفثالامیک (در حدود ۸۵۰ واحد در گرم) ، ماده ضد راشی تسم و یا ویتامین D (در حدود ۸۵ واحد در گرم) استرهای گلیسرید اسیدهای چرب مخلوط اشباع شده و اشباع نشده میباشد . روغن دیگری که برای ویتامین **D و A** مصرف میشود روغن ماهی هالی بوت **Halibut** است . هالی بوت **Halibut** نوعی ماهی بهین خوراکی میباشد که در دریا های شمال زندگی مینماید و دارای ۶۰ هزار واحد در گرم ویتامین A و حداقل ۵۰۰ واحد در گرم ویتامین A میباشد . روغن ماهی کوسه ۲۶ هزار و ۵۰۰ واحد در گرم ویتامین A و ۴۰ واحد در گرم ویتامین D بوده و روغن جگر ماهی **Percomorph** دارای ۶۰ هزار واحد در گرم ویتامین A و ۸۵۰ واحد در گرم ویتامین D میباشد .

که بنام فیزالمین *Physalaemin* نامیده میشود و از پوست دوزیستان تهیه میگردد.

بعضی از خیاران دریائی ایجاد کمپکس گلوکوزیدی بنام هلوئورین ها *Holothurins* مینمایند که برطبق گزارشات داده شده دارای خاصیت ضد تومری میباشد. هلوئورینها مواد فوقالعاده سمی بوده که خیاران دریائی را ازگزند سایر حیوانات در امان نگاه میدارد بطوریکه يك قسمت از این سم در ۱۰۰ میلیون قسمت یا بیشتر هر موجود جاندار را از بین میبرد. این ترکیبات از نظر عمل تا حدودی شبیه به دیژیتالیس *digitalis* هستند و اگر باندازه مناسب تجویز شوند از دیژتالیس بمراتب برای درمان بعضی از ناراحتیهای قلبی موثرتر میباشد.

صدفها دارای ماده ضد سرطانی میباشد. این پدیده امروزه تحت مطالعه است تا برای انسان مورد استفاده قرار گیرد. مسئله قابل توجه اینستکه صدفهایی که در زمستان و یا از آبهای آلوده جمعآوری میشوند دارای خاصیت ضد سرطانی نمیباشند. این پدیده هم امروزه تحت مطالعه است دسته ای از مواد شبههپارین دارای ماده ضد انعقاد میباشد بنام ماکتین *mactins* که از صدفها جدا میگردد.

Toadfish دارای سمی است که متابولیسم قند را بالا میبرد، بهمان روشی که انسولین عمل مینماید. فراکسیون پروتئینی که از *Stonefish* یا عقرب ماهی استرالیایی بدست میآید موجب کم شدن فشار خون میگردد بعلاوه دارای اثرات دیگری نیز در دستگاه گوارش میباشد. همچنین اختاپوس مادهای ترشح میکند که آن ماده نیز دارای همان خاصیت کم کنندگی فشار خون بوده و رگگشا میباشد. ماده دیگری که ضد انعقاد است از مار دریائی جدا شده است.

از ماهی *menhaden* روغنی بدست میآید که مورد بررسی قرار گرفته و در درمان تصلب شرائین استفاده میشود. جربی کبد کوسه های درنده مقاومت بدن را در مقابل سرطان افزایش میدهد. ماهی *Stingray* مادهای ایجاد میکند که موجب کند شدن ضربان قلب میگردد.

از منابع حیوانات مختلف دریائی موادی بدست آمده است که بیشتر دارای خواص زیر میباشد: ضد میکربی، ضد ویروسی، عامل انعقاد خون، تاثیر در روی سیستم اعصاب مرکزی و یا اثر ضد سرطانی که محتملا مثالهای متعددی از فعالیت های بیولوژیکی جالب در اینجا گزارش شده است که این مطالعات بر روی فون و فلور دریائی بوده است. تمام این

گزارشات ماحصل کار دستجات متعدد دانشمندانی است که در این زمینه مطالعه مینمایند و نتیجه کار يك دسته واحد نمیباشد.

از نظر اهمیتی که اکتشاف داروهای جدید برای مطالعه بیماریها دارند بذکر مثالی میپردازیم: ماهی *hagfish* فاقد غده تیموس است، از این نظر حیوان بسیار مناسبی برای پیوند پوست میباشد، چون بهیچوجه حالت ایمنیتی که باعث رد پیوند در عمل بشود، ندارد.

در توتیای دریائی به علت سیکل زندگی ساده اشان اثرات ناقص الخلقه شناسی را مطالعه مینمایند و بجای اینکه برای تاثیر دارو بر حیوانات آزمایشگاهی هفته ها و ماهها انتظار بکشند در ظرف چند روز به نتیجه میرسند.

مار ماهی الکتریکی در اثر تحریک ۳۵۰ - ۶۵۰ ولت برق به مساحت ۲۰ پا یا بیشتر تشنج مینماید و امکان دارد روزی از آن بعنوان باتری زنده استفاده نمود بخصوص این گونه باتریها را در صنعت فضا نوردی میتوان براحتی بکار برد.

مطالعات بیشتر موادی که از موجودات دریائی بدست میآید بوسیله دکتر *Ivor Cornman* پیشنهاد شده است. نامبرده باروشهای غیر معمول، مطالعاتی بر روی اثر داروهای مختلف در روی تمام حیوانات انجام داده است مخصوصا بیشتر در روی موجودات زنده دریائی بررسی نموده است و این روش کاملا باروشهای مطالعه در روی موش سفید آزمایشگاهی، موش، گربه، سگ، میمون و خوکچه هندی فرق دارد.

دکتر *Cornman* هر دارو را با قسمت های مختلف در روی تعدادی از موجودات آزمایش مینماید. حالات مختلف مسمومیت و اثر آن در اعمال و همچنین حالت بی حسی را بر روی میگو *Artemia Salina* بررسی نموده است. ارتباط عصبی-عضلانی توتیای دریائی *Diadema Sp* طوری است که میتوان بامشاهده مستقیم تاثیر دارو را بر عکس العمل عصبی و جواب عضلانی و انتقال پیوندی بررسی نمود. میتوان بکمک پشه ماهی مهره دار میزان مسمومیت ناشی از داروهای مختلف را امتحان نمود بعلاوه دانه های جوانه زده و نشاء گلها را از نظر فیتوتوکسیکی، جلوگیری از رشد و یا تسریع در رشد و تاثیرات سیتولوژیکی و ناقص الخلقه شناسی بررسی نمود.

تخم های بارور توتیای دریائی را از نظر مشاهده اثرات سیتوتوکسیسیتی، سیتولوژیکی و اثرات ناقص الخلقه شناسی داروها میتوان امتحان نمود. فعالیت آنتی بیوتیکی داروها بر روی سه نوع باکتری و يك نوع قارچ انجام گردیده است.

هر يك از داروها بر روی موجودات مختلف برای تعیین اثرات مختلف بیولوژیکی بر روی آنها آزمایش شده است تا علائم اختصاصی مربوط به هر دارو در موجودات مختلف بررسی شود. این مطالعات بر روی موجودات دریائی که خیلی ارزان هستند و سریع جواب داده و اطلاعات وسیعی از اثر فعالیت دارو بها میدهند انجام شده پس اثرات داروها را بر روی حیوانات آزمایشگاهی یا بکار بردن متدهای استاندارد تأیید مینمایند.

۱۳۹ میلیون میل مربع از آبهای دریا ۷۱ درصد کره زمین را میپوشاند که خود گنجینه بسیار باارزشی است و مواد مختلفی مانند: غذا، مواد خام و داروهای متعدد مفید را بها میدهد و اکنون در آستانه دورانی هستیم که میتوانیم از منابع مختلف دریائی بهره برداری نمائیم و از این راه به تعداد زیادی از داروهای جالب دست یابیم. و گفته های *Robert Herrick* (۱۶۷۴ - ۱۵۹۱) که نوشته است «تا انتها کوشش کنید و هیچ وقت بخود شک راه ندهید، هیچ چیز مشکل نیست و با جستجو میتوان آنرا پیدا نمود» بیاد داشته باشیم.

«دشواری در پیمودن راه سخت نیست

بلکه در

درست انتخاب کردن است»

زندگی ماباهمه خوبیها و بدیهایش
پویاترین جزء «هستی» است و «هستی»
بیکران است. این بی‌کرانی هستی است که
همیشه افق‌های تازه‌یی از امید به ما می‌نماید
وما را به رسیدنهای تازه فرامی‌خواند.

من آن قسمت از زندگی را دوست دارم
که انسان را به جستجو برمی‌انگیزد. من آن
قسمت از زندگی را دوست دارم که احساس
حرکت را در آدمی ایجاد میکند. آنجا که
ما را به ایستادن وامی‌دارند، من بی‌تاب میشوم
آنچنان که می‌خواهم با حرکتی پرهیجان
امر به ایستادن را با فرمان جانم مغلوب‌پویایی
کنم، زیرا که اعتقاد دارم شور زندگی همه
زندگی است.

تلاش: در رابطه نقاشی - زندگی و
واقعیت‌های هرروز زندگی، به چه اعتقاداتی
رسیده‌اید؟

ایران درودی: من همیشه معتقد بوده‌ام
و این اعتقاد را همیشه خواهم داشت که
نقاشی چیزی جدا از نفس زندگی نیست.

زندگی رورمره یعنی یکروز از تأثیر محیط.
مگر نه اینست که انسان هرگز جدا از تأثیر
محیطش نیست و شخصیت هر انسان ساخته و
پرداخته اوست؟ بنابراین زندگی روزمره
برایم تعریفی جدا از «تأثیر زمان» ندارد.

هرروز در زمانه ما در گوشه و کنار
جهان اتفاقاتی می‌افتد که ما در خلال زندگی
روزمره با آن روبرو میشویم این مسائل
برای من بمثابة قوه محرکه و انگیزش
نقاشی میباشد. ولی کشش و واکنش من در
برابر «تأثیر زمان» احساسی شبیه به دلهره
است. اما هنوز من نمی‌دانم نقاشی‌هایم که
نشانه‌ی تأثیر زمان در من است تاچه حد
می‌تواند نشانه‌هایی از این احساس را در بر-
داشته باشد.

تلاش: در دیدن طبیعت کدام گوشه‌ها
بیشتر به چشم‌تان می‌رسد. احساسات خود
را در انتخاب این تکه‌ها بر ایمان بگوئید؟

ایران درودی: روابط پیچیده فراوانی
میان انسان و طبیعت وجود دارد. چشم‌انداز
من برپهنه طبیعت قله‌های آتش‌فشان است
که از حلقوم خود مواد گداخته و مذاب به
بیرون می‌ریزد. نمیدانم چرا همیشه طبیعت
در من تصویری از عصیان میگذارد. برایم
زمین دارای رگه‌هایی از خون است. همچون
انسان. واز دیدگاهی دیگر آتشفشان برایم
موجود زنده‌ایست که باوقار، هول‌انگیز و
پر خشم، عصیان خویش را ابراز میکند. یا

گفتگو با خانم ایران درودی

تلاش- هنوز بعد از این همه سال تعریف
نقاشی برایتان عوض نشده است؟

ایران درودی- هنر نقاشی دارای بیانی
است کلی، که انسان با بیشتر شدن شناختش
می‌تواند به نمود راستین آن نزدیکتر شود.
این بیان کلی نیز بنابه تحولاتی که هنر
نقاشی در مسیر تکامل خود هر لحظه با آن
روبرو میشود، تغییر می‌یابد و گسترده‌تر
میشود. ولی خصیصه اصلی هنر نقاشی که
ایجاد شور و ایجاد حرکت در انسانهاست
همچون نظام آفرینش هر هنری تغییر نمی-
یابد.

من به نسبت تجربه‌های چند سال گذشته‌ام
اکنون با نقاشی در رابطه‌ی دیگری هستم.
امروز من نقاشی را ابزار سازندگی میدانم.
سازندگی دنیایی که بآن ایمان دارم. دنیایی
که انسان در آن شکوهمند است. تلاش من
در اینست که انسان شکوهمند بماند و هر لحظه
زندگی شایسته‌تر و زیباتری را بخواهد.

تلاش- تعریف زندگی، و کجای آن
بیشتر برایتان امیدواری می‌آورد.

ایران درودی- زندگی با همه سختی-
هایش، بهانه‌یی از ناسازگاری بمن نداده
است.

خانم ایران درودی

می بینم که کویر پر گل میشود و با گل خشکی خود را فریاد می زند . یا برای سکون آب مردابها ، چرخش گرداب می خواهم که همه سستی و همه لختی مرداب را در خویش فرو بلعد و بر آن گل‌هایی روید به شفافیت و تبلور دانه‌های سفیدی از زندگی پاک .

تلاش: حالا دیگر زندگی شما حرفه‌ایست یا حرفه‌ی شما زندگی ؟

ایران درودی : اگر حمل بر خودستایی نکنید می‌گویم حرفه من دوباره سازی زندگیست . برای توجیه کردن دوباره سازی زندگی از ابزاری بنام «نقاشی» در ساحتی بنام «زندگی» استفاده می‌کنم . بازسازی زندگی برای من مفهومی مغایر آنچه در زندگی عادی می‌بینم دارد و آن به این معناست که ذهنم تصویر عادی زندگی را منعکس می‌سازد و در تلاش یافتن شکلی از زندگی است که در آن امیدهای انسانی با کوششی پیگیر ، تحقق می‌یابد شوری تازه باید برای این تحقق ایجاد شود . برای ایجاد این شور من بزمین و آسمان می‌پیوندم . در خاک ریشه می‌کنم . درد من ، درد خاک میشود و «رگهای من رگهای زمین» . باین ترتیب بار دیگر زندگی در من تولد مییابد و بازسازی می‌شود .

تلاش : رفتار جهانی نقاش، در رفتار های محلی تأثیر گذاشته‌اند و یا رفتار محلی پایه‌گذار رفتار نقاش جهان است ؟

ایران درودی : بطور کلی هنر ، به تعبیری همان قوه محرکه یا پویایی است که انسان را به حرکت وامیدارد . هنر حرکت سازنده انسان را تندتر میکند و او را به تکاپو وامیدارد . تکاپویی در جهت تکامل و در نتیجه پیشرفت هستی .

انسانی که از عاطفه و آگاهی سرشار است می‌تواند پاسخی برای هستی باشد . از این رو انسان محلی و انسان جهانی هر دو یک نفرند اما مسأله این است که این انسان تاجه حد از آگاهی و عاطفه سرشار گشته که بتواند از فراسوی مرزهای محلی بگذرد و به جانمایه هستی دست یابد و تمام هستی را از آن خود بسازد .

تلاش : شما خودت محلی فکر میکنید یا جهانی ...

ایران درودی : عاطفه انسان ، مانند سایر اشکال و تصاویر درونی او ، بازتاب موقعیت اجتماعی اوست . بنابراین موقعیت من ، ناگزیر در شرایط سیر میکند و ساده‌تر اینکه علت و معلول تابع «کلیت در حرکت» هستند اما هنر آنچنان از آزادی آکنده است که همیشه می‌تواند در شرایط محلی به‌زبانی جهانی سخن گوید .

تلاش : هنوز هم احساسات نقاشی شما از آدمهاست . آیا آدمها در طبیعت هستند و یا جدا از طبیعت ؟

ایران درودی : سؤال عجیبی است . بشر جزئی از طبیعت است در نتیجه تمام قوانین طبیعت را در خویش دارد بنابراین بشر کلی است از قوانین طبیعت ، و جهان صغیر است در جنب جهان کبیر .

من حتی هنگامیکه طبیعتی بدون حضور انسان نقاشی میکنم در واقع باز انسان را تصویر کرده‌ام . من در نقاشی‌هایم بیشتر بکمک سمبل‌هایی شناخته شده ، اندیشه‌ام را تصویر میکنم . این سمبل‌ها حضور ضمنی و مادی انسان را تلقین می‌کنند بدون اینکه تصویر مشخص و شناخته شده‌یی از او باشند .

تلاش : آیا شما با خودتان موافقید و در این موافقت ، از خویش راضی میشوید ؟

ایران درودی : من خودم را نفی نمی‌کنم ولی شیفته خودم نیز نیستم . انسانی هستم که به مسؤولیت فردی و اجتماعی واقفم . حتی اگر بخواهم نمی‌توانم از خود راضی باشم زیرا آنچه که می‌باید انجام دهم هنوز پایان نرسیده است . لفظ رضایت و رضا با طبع سرکش و عاصی من وجه تشابهی ندارد . بنظرم از خود راضی بودن ، بندهای ابریشمی اسارت انسان است که برخی درخشش آنرا بر پوست لطیف خود دوست دارند .

دوتابلو از آثار خانم ایران درودی

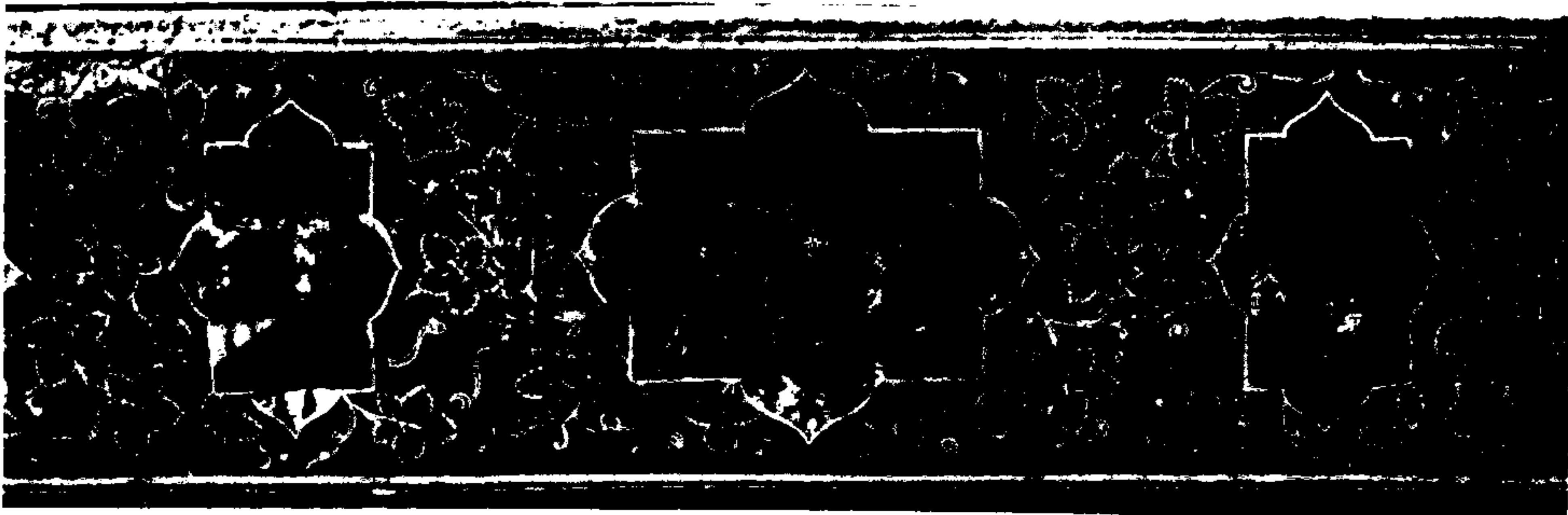
من معتقدم که مسأله انسان امروز، چطور زندگی کردن است. هر لحظه فرار و کوتاه زندگی، زندگی قرن‌ها کسانی است که هرگز سرشان را برای دیدن آفتاب بلند نکرده‌اند و فراموش کرده‌اند که هر دقیقه چند ثانیه است.

تلاش: درباره نمایشگاه اخیرتان در دانشگاه صنعتی آریامهر و اینکه در آنجا چه تدریس می‌کنید، سخن بگویید.

ایران درودی: در دانشگاه صنعتی آریامهر شناسایی هنر که خود تاریخ تحلیلی هنر را دربرمیگیرد تدریس میکنم. نمایشگاهی هم که در این دانشکده از آثارم برگزار شده بدعوت همین دانشگاه بوده است. برای تامل و مرور درسیر کارهایم بهتر دانستم که نخست کارهای ۵۰ سال تا ۱۵ سال گذشته‌ام را بنمایش بگذارم تا دانشجویان بتوانند ذهنی آماده برای دیدن کارهای تازه‌ام داشته باشد. از کارهای اخیرم فقط دو تابلو آنهم بصورت خارج از کاتالوگ بنمایش گذارده‌ام. اما نمایشگاهی از کارهای اخیرم با زمینه‌یی کاملاً متفاوت بزودی برپا خواهد شد. با این وجود، برخی از کارهای این نمایشگاه نخستین باریست که به‌نمایش گذاشته میشود. دانشجویان دانشگاه صنعتی آریامهر علیرغم رشته تحصیلی خود، علاقه زیادی به هنر و شناخت آن ابراز میکنند و این خود بهترین دلیلی بود که وقتی سازمان هنری دانشگاه از من برای نمایشگاه دعوت کرد بجان بپذیرم. امیدوارم نمایشگاه من سرآغاز نمایشگاهی از سایر نقاشان معاصر در این دانشگاه باشد.

برای من این عزیزترین و محترم‌ترین فرصتی است که در محیطی دانشجویی آثارم را به‌نمایش بگذارم. من همیشه در آرزوی بدست آوردن چنین فرصتی بودم... فردا متعلق به آنهاست و آنها هستند که اجتماع آینده را به حرکت درخواهند آورد. امیدوارم این نمایشگاه بتواند در جهت درستی با آنها ارتباط برقرار کند و شوری که لازمه حرکت است در آنان برانگیزد. بهر صورت برگ سبز است تحفه‌ی درویش!...

تلاش: در مورد دو کار آخرتان، چرا این دو تا را برای نمایشگاه انتخاب کرده‌اید؟
ایران درودی: می‌دانید بهر حال می‌خواستم تصویری از آخرین کارهایم را نشان بدهم، من این دو تابلو (... پایه‌های آیه‌هایی از پریشانی... و دیگری بنام... هوا نمونده، دیگر پرنده نیست...) را به این جهت انتخاب کرده‌ام که مسیر فکریم را مشخص‌تر کرده باشم. این دو اثر از آخرین کارهای دوره‌ایست که از چندی پیش شروع شده و من سعی دارم علیرغم دشواری‌های راه جدید، آن را پیمایم. من راهم را دشوار پیموده‌ام تا به این‌جا که می‌بینید رسیده‌ام.

گفتگوئی با سولانژ دولابوم

پیرانجام فرانس - انجمن دولابوم

می‌توان دریافت که وظیفه مهم و همیشگی ما تاجه اندازه متغیر است و تا چه اندازه به همکاری افراد متخصص و مطلع ایرانی احتیاج دارد.

مسئولیت کمیته سرپرست برنامه‌های انجمن فرانس - ایران، در این جا به عهده افراد زیر است که هر یک به نوعی با ایران تماس نزدیک و آشنایی عمیق دارند: آقای پرفسور لازار، استاد زبان فارسی در مدرسه زبانهای شرقی پاریس و محقق مشهور متون ادبی فارسی. آقای گاندیون **Gandillon** که به دفعات در ایران بوده‌اند و بانک اعتبارات رادرتهران بنیاد گذاشته‌اند و اینک از مدیران یک بانک بسیار معتبر در فرانسه هستند. و آقای بلز **Blais** که مدتها رئیس انستیتو فنی پاریس بود و در حال حاضر مشاور کشاورزی کشورهای در حال توسعه هستند. من همچنین از کمکها و پیشنهادهای مستقیم آقای پاکروان، سفیر ایران در پاریس، آقای مهدی بوشهری مدیر خانه ایران و آقای نادرزاده وابسته فرهنگی وزارت فرهنگ و هنر، در مورد برگزاری کنفرانسها و فعالیتهای هنری و فرهنگی، برخوردار بوده‌ام و واقعا از همفکری و راهنمایی‌های آنها سپاسگزار هستم.

تلاش - ممکن است در مورد نوع فعالیتهایی که در سالهای گذشته انجمن فرانس - ایران داشته است توضیحاتی بدهید؟

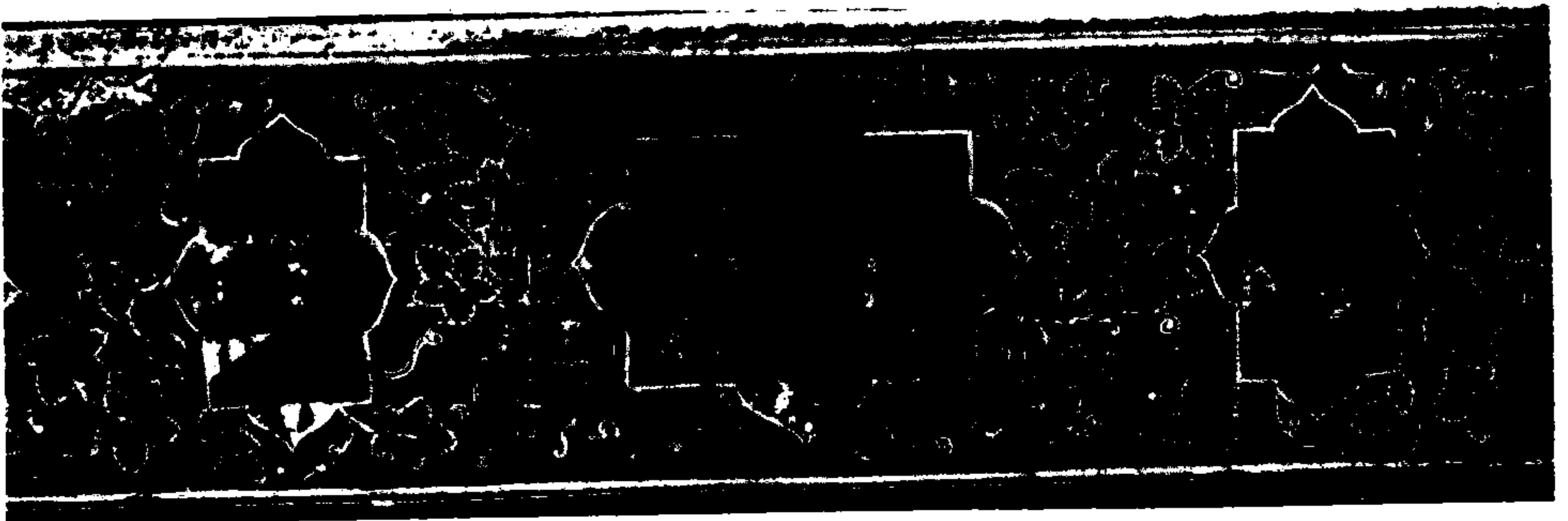
سولانژ دولابوم - همانطور که گفتیم فعالیت این انجمن از سال ۱۹۵۲ شروع شده است و بنابراین بازگو کردن همه کارهایی که در این مدت انجام گردیده واقعا به طول خواهد کشید. اما من می‌توانم نمونه‌هایی از فعالیتهای سال ۱۹۷۱ و ماههای اول ۱۹۷۲ را به دست بدهم:

«زندگی در یک دهکده نزدیک کرمان» سخنرانی همراه اسلاید و یک فیلم رنگی. حاصل سفر آموزشی سه آرشیستک جوان فرانسوی. (ژانویه ۱۹۷۱ **Musee Guimet**) «کسرت امین‌الله حسین» در محل تأثیر آلیانس فرانس. با همکاری خانه ایران. (مارس ۱۹۷۱) - این کسرت چهار مرتبه

سولانژ دولابوم - بر طبق قانون اول ژوئیه ۱۹۰۱، «انجمن فرانس - ایران» در سال ۱۹۵۲ جهت برگزار کردن ارتباطات فرهنگی و هنری بین مردم فرانسه و ایران در پاریس تشکیل شد و شروع به فعالیت کرد. این انجمن، یک مؤسسه کاملاً فرهنگی و بدون وابستگی به امور و فعالیتهای تجاری است. من دومین مدیر این انجمن هستم که در اکتبر ۱۹۶۶ همکاری خود را آغاز کرده‌ام. قبل از آن که همکاری خود را با انجمن فرانس - ایران شروع کنم، ایران را می‌شناختم و برایم کشور بسیار قابل ملاحظه و جالبی بود. البته اطلاعاتم درباره ایران بسیار عمیق و پر دامنه نبود، اما پیشنهاد این شغل به من و پذیرفتن آن، به من امکان داد تا شناسایی عمیقتری از فرهنگ و مردم ایران به دست آورم. و واقعا هم قبول این پیشنهاد از جانب من، دلیل دیگری جز علاقه بسیار به هنر و فرهنگ جهانی و نیز این که در خودم واقعا توانایی خدمت به فرهنگ ایران را دیدم، نداشت. حالا دیگر بسیاری از کتابهای ادبیات و تاریخ ایران را مطالعه کرده‌ام و دوبار هم، در سالهای ۱۹۶۸ و ۱۹۷۰ به ایران سفر کردم که با این تماس‌ها واقعا به این مملکت علاقه‌مند شده‌ام.

تلاش - در فعالیتهای و تمرکز هدفهای این سازمان فرهنگی، آیا شما مشاورانی هم دارید و یا این که شخصا و به تنهایی اقدام به انتخاب موضوعات مورد نظر می‌کنید؟

سولانژ دولابوم - در ایران، من با تمام مقامات و اشخاصی که می‌توانند در انجام بهتر خدمات فرهنگی به من کمک کنند تماس دارم. آقای پهلبد، آقای رهنما و دیگران ... امیدوارم در آینده بتوانم راهنمایی همه کسانی را که در این زمینه اطلاعات دارند، جلب کنم. می‌دانید وظیفه ما، مرز مشخص و معلومی ندارد. هر چیز ایران، برای مردم فرانسه جالب و قابل تعمق است و ما باید در هر زمینه به علاقه‌مندان اطلاعات و راهنمایی بدهیم. پس با توجه به وسعت درخواستهایی که از جانب افراد مختلف، در سطوح متفاوت اجتماعی، از ما می‌شود،

در ماه مارس تکرار شد)

«نوروز - عید ایرانی» جشن برای ۲۰۰ دانشجوی ایرانی - همراه موسیقی و غذای ایرانی. (۲۰ مارس ۱۹۷۱)
«کنفرانس پرفسور نصر» درباره «ایران و سرنوشت فلسفه اسلامی» (دسامبر ۱۹۷۱ - پالمدوشایو)

همچنین در سال گذشته (۱۹۷۱) انجمن فرانس - ایران در محل نمایش خانه ایران (شانزله لیزه) تعدادی فیلم و اسلاید درباره ایران برگزار کرد که در نوبتهای مختلف تکرار شد. و نیز برای اعضای انجمن، ترتیب دیدار از آثار تاریخی ایران متعلق به موزه لوور، به کمک راهنمایان موزه داده شد که این راهنمایان در مورد هر یک از قسمتها، توضیحات کافی به اعضا می دادند.

فعالیتهای ما در سال ۱۹۷۲ با «نمایشگاه ایران و فرانسه» (روابط سیاسی و فرهنگی از قرن هفدهم تا قرن نوزدهم) شروع شد. این نمایشگاه مورد بازدید بسیاری مردم فرانسه قرار گرفت و در افتتاح آن، آقای موريس شومان وزیر امور خارجه فرانسه، آقای Duhamel دو هامل وزیر فرهنگ فرانسه و همچنین کنسول پاریس شرکت داشتند. (۲۰ ژانویه تا ۶ آوریل ۱۹۷۲ - موزه Cernuschi) «نور و صدا» پرسپولیس. از آقای آندره کاستلو و پییر آرنو. فیلم تهیه شده از طرف تله ویزیون فرانسه درباره جشنهای دوهزاروپانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران (۲۴ فوریه ۱۹۷۲).

«مجلس یادبود دکتر بالتازار» مدیر سابق انستیتو پاستور تهران، در محل انستیتو پاستور در پاریس (۲۵ فوریه ۱۹۷۲)
«شب نشینی» آثار آندره حسین، موسیقیدان ایرانی مقیم پاریس، به نفع بچههای بی سرپرست و عقب افتاده برای بزرگداشت ایران در ایام جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی (۱۱ مارس ۱۹۷۲ - تئاتر شانزله لیزه)

«سفر آموزشی و فرهنگی». انجمن فرانس - ایران در فاصله ۲۷ ژوئیه تا ۱۹ اوت با همکاری خانه ایران و شرکت هوایی

ایران ایر، سفر ۱۰۷ دانشجوی فرانسوی (دانشجویان دانشکده ادبیات و حقوق) را به ایران ترتیب داد. نتیجه این سفر، چه از نظر برداشت دانشجویان از تحولات ایران و مسایل هنری و فرهنگی و چه از نظر تسهیلاتی که برای آنها در ایران از طرف مقامات مربوطه فراهم شد، آنچنان خوب بود که در آینده نیز چنین سفرهایی را حتماً برای دانشجویان و اعضای انجمن ترتیب خواهیم داد.

تلاش - در این جا می خواهیم درباره اعضای انجمن فرانس - ایران و چگونگی انتخاب آنها سؤال کنیم؟

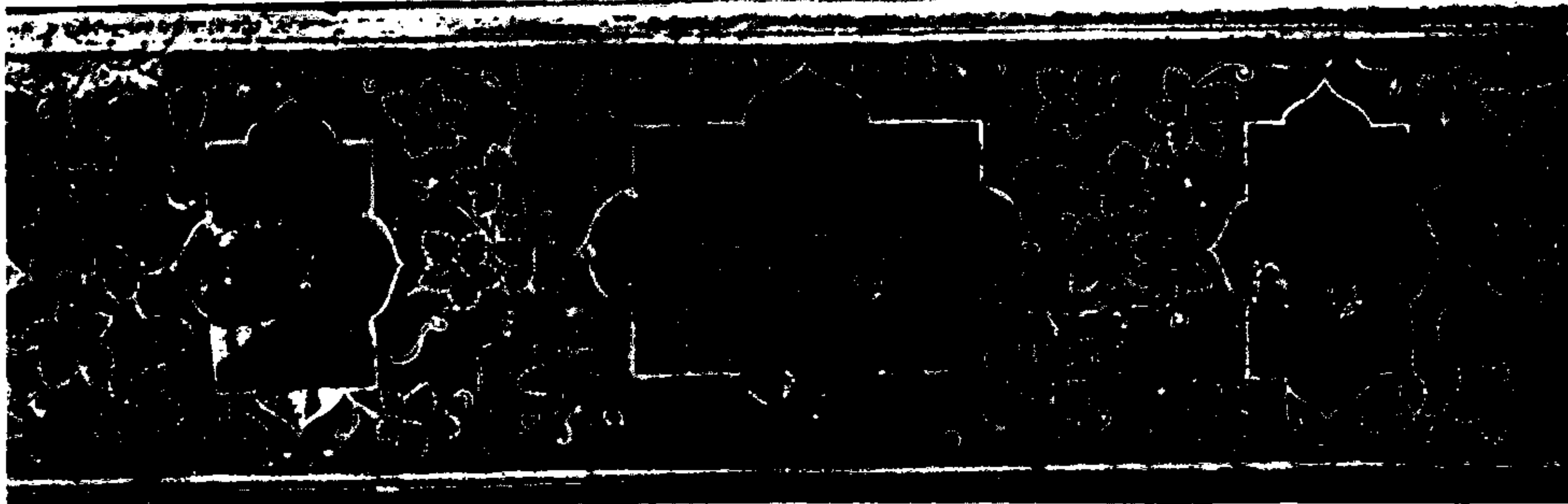
سولانژ دولابوم - اعضای ما از طبقات و دسته های مختلف اجتماعی تشکیل می شوند و همه شان درباره موضوعات مختلف ایران علاقه مند و کنجکاو هستند. هر یک از این اعضا، حق عضویتی معادل سالانه ۲۰ فرانک به ما می پردازند، که این پول صرف مخارج انجمن می شود. البته می دانید که جمع این پولها نمی تواند همه هزینه های انجمن را تأمین کند و بنابراین طبیعی است که ما کمک هایی از جانب سازمانهای مختلف فرهنگی و هنری انتظار داشته باشیم. البته این کمک ها مشخص و همیشگی نیست. مثلاً در مورد برگزاری نمایشگاه سه قرن ارتباط هنری و فرهنگی و سیاسی ایران و فرانسه، ناگزیر بودیم، آثار بسیاری را از موزه های ورسای و لوور و حتی چند موزه انگلیس به امانت گرفته و همه آنها را در یک محل گرد آوریم که همه این کارها احتیاج به صرف مبلغی قابل ملاحظه داشت که در این مورد از طرف ایران و همچنین فرانسه به ما کمک شد. وظیفه ما دادن آگاهی فرهنگی و هنری و آشنا کردن مردم مختلف به تحولات و ترقیات امروز ایران است.

بنابراین نخواهیم توانست زیاد سنتی و عمیق فکر کنیم. مثلاً جز در موارد خاص، ما نمی توانیم از تحقیقات بسیار عمیق و اختصاصی ایران شناسان استفاده کنیم، چرا که کار آنها مربوط به مسأله و موضوعی مشخص است و در نتیجه علاقه مندان آنها هم

افرادی با آگاهی های کافی در همین زمینه ها هستند. البته من خودم به کار همه آنها احترام بسیار می گذارم و فکر می کنم هر یک خدمات فرهنگی و علمی عظیمی به ایران کرده اند. تلاش - در مورد برنامه های سال آینده انجمن فرانس - ایران صحبت کنید.

سولانژ دولابوم - فعالیت ما در سال آینده در دو قسمت مهم ادامه خواهد یافت. اولین قسمت مربوط به پیشرفتهای سالهای اخیر ایران در زمینه های مختلف صنعتی و کشاورزی و همچنین پیشرفتهای اجتماعی ایران در سطوح فرهنگی و دانشگاهی می باشد. در این قسمت ماسعی می کنیم به فرانسویان اطلاعات کافی در این موارد بدهیم، مثلاً تاریخ شصت سال نفت ایران، با ارقام صحیح صادراتی و تولیدی. رویدادهای تاریخی نفت در مورد صادرات نفت تا کنون داشته و وضع کنونی نفت ایران. در این جا مردم از ایران بسیار شنیده اند و بسیار مایل به دانستن بیشتر هستند، اما واقعاً منابع تحقیقی کمی در دسترس دارند و بنابراین زیاد عمیق و گسترده درباره ایران نمی دانند. و این را ما وظیفه خود می دانیم که به آنها آگاهی بدهیم.

قسمت دوم برنامه سال آینده ما، همان دنبال کردن هدف اساسی اصلی سازمان، یعنی هدف فرهنگی است. مهم ترین اقدام ما در این مورد، که شروع شده و در مراحل اتمام است، چاپ و انتشار تاریخ کامل ادبیات ایران می باشد. این عقیده از آن جا پیدا شد که تعداد بیشماری از اعضا و مردمی که با سازمان ما آشنا بودند از ما خواستند که در مورد ادبیات فارسی از دوره های بسیار گذشته تا معاصر، منبعی در اختیار آنها بگذاریم که به زبانی نوشته شده و ترجمه شده باشد که قابل فهم و درک برایشان باشد. در این مورد همانطور که اطلاع دارید تا به حال کوشش های بسیار از جانب محققان و دانشمندان فرانسوی و اروپایی به عمل آمده، که بسیاری از آنها از ارزش ها و امتیازات والایی برخوردارند. مثلاً تحقیقات و آثار «ماسه» و همچنین تحقیقات درباره ادبیات و فلسفه

موجود عقاید خود رایان خواهند داشت که دیگران از آن عقاید پی‌برو حیه و هنر و فرهنگ فرانسه خواهند برد. و یا این که نتیجه تماس و آشنایی با مردم و محیط در آثار هنری آنها تأثیر و نتیجه خواهد داشت، که باز هم از چشم ایرانیان به دور نخواهد ماند. پس می‌بینید که طبیعتاً کوشش ما نتیجه دوجانبه دارد.

تلاش - به عنوان آخرین سؤال ، خواهش می‌کنم از عقاید و احساسات خودتان و اعضای انجمن «فرانس - ایران» درباره ایران بگویید ؟

سولانژ دولابوم - نه فقط برای اعضای انجمن ، بلکه برای غالب فرانسویان ، ایران از آن جهت کشور جالبی است که با وجود داشتن سابقه تاریخی و فرهنگی بسیار بسیار کهن ، هنوز در روابط نو و معاصر اقتصادی و اجتماعی ، نیز کشوری است زنده و فعال و سالم . البته اعضای ما ، بیشتر به فرهنگ و تمدن ایران می‌پردازند ، اما هستند بسیاری هم که زمینه‌های دیگر برایشان جالب و درخور بررسی است .

در مورد احساس خودم از ایران ، باید بگویم که این کشور را بسیار دوست دارم و به دلیل همین دوست داشتن عمیق است که از این کار دست نکشیدم و با همه نیرو در راه هدفهای سازمان فرانس - ایران کوشیدم . حالا دیگر با تماس‌هایی که با فرهنگ و ادبیات ایران داشته‌ام و همچنین آشنایی از نزدیک با ایران و مردم ایران ، می‌توانم به شما بگویم که آن مردم و آن سرزمین را درک می‌کنم .
تلاش - خانم دولابوم ، از شما متشکریم که لحظه‌ای چند باما درباره کارهایتان صحبت کردید .

پیشنهاد کرده خواهیم توانست در سال آینده از نویسندگان و شاعران ایرانی کتابهایی به زبان فرانسه ترجمه و نشر کنیم ، که مطمئن هستم مورد استقبال فراوان طبقه جوان و روشنفکر فرانسه قرار خواهد گرفت . همچنین این دوست ما پیشنهادهایی در مورد دعوت از هنرمندان و روشنفکران ایرانی به پاریس و تشکیل و ترتیب کنفرانس‌های آنها برای مردم در محل موزه‌ها و سالن‌های دانشگاهی و همچنین نمایش فیلم سینماگران ایرانی در محل نمایش‌خانه ایران و سالن‌های دیگر داده است ، که در همه این موارد ما مشغول مطالعه و مذاکره با مسؤولان امور هستیم که امیدوارم به نتایج خوب و راضی‌کننده برسیم . ما کوشش خود را خواهیم کرد و مطمئن هستیم چون هدف ما صرفاً جنبه معنوی دارد موفق خواهیم شد .

تلاش - اینطور که تا به حال گفته‌اید ، هدف شما فقط آشنایی فرانسویان با فرهنگ و ادب و تحولات اجتماعی ایران است ، آیا در هنر فرانسه جایی ندارد ؟

سولانژ دولابوم - هدف اساسی ما ، کوشش در راه آگاهی مردم فرانسه با ایران است . البته همانطور که شما می‌گویید باید به عکس در مورد آشنا ساختن مردم ایران با فرهنگ و هنر و جامعه فرانسه نیز اقدام کرد که می‌دانم این کار توسط سازمانها و مراجع ایرانی تا به حال بسیار شده و خواهد شد . در کار ما هم به خودی خود این موضوع مطرح می‌شود . مثلاً وقتی ۱۰۷ دانشجوی فرانسوی برای دیدار از ایران می‌روند ، به خودی خود ایرانیانی که با این عده در جاهای مختلف برخورد می‌کنند فرصت نزدیکی و آشنایی با آنها و درک نوع تفکر و احساس آنها را خواهند یافت . و یا همان‌طور که در مورد برنامه‌های آینده‌مان گفتم ، وقتی پیشنهاد آن دوست شاعرمان به مرحله عمل برسد ، با آمدن هنرمندان و نویسندگان و روشنفکران ایرانی به پاریس ، فرصت خوبی برای آنهاست تا با جامعه فرانسوی و هنر و فرهنگ فرانسویان تماس بگیرند و آشنا بشوند . اینان وقتی به ایران بازگشتند ، از طریق وسایل ارتباطی

عرفانی ایران که به وسیله دانشمند ارزشمند آقای «هانری کرین» تهیه و چاپ شده است . اما همان‌طور که قبلاً هم توضیح دادم کار این دانشمندان و محققان در عین حال که بسیار پر ارزش است ، از آن‌جا که کاملاً سنتی و کلاسیک هستند به زبان و بیان پیچیده‌یی است که قابل درک و فهم مردم عادی نیست و هر یک از آنها نیز به دوره‌یی و یا نوع بخصوصی از مکاتب ادبی و فلسفی نگریسته و درباره موضوع و مکتب مورد علاقه و اعتقاد خودشان تحقیق کرده‌اند . در حالیکه ما می‌خواستیم تاریخ ادبیات جامع و کامل و در عین حال قابل استفاده برای عموم مردم را داشته باشیم . به این جهت با نظر و پیشنهاد پرفسور لازار ، که درباره ادبیات کلاسیک فارسی دارای آشنایی بسیاری است ، تاریخ کامل ادبیات ایران را که توسط دو پرفسور ایتالیایی آقایان «بوزانی» و «یاگلی یارو» تهیه و تدوین شده است انتخاب کردیم و مورد استفاده قرار دادیم . این کتاب می‌تواند مورد استفاده همه فرانسویان ، با دانشهای متفاوت ، قرار بگیرد و نمای اساسی و کلی ادبیات ایران را به دست آنها بدهد . خانم «متی کف» پرفسور زبان و ادبیات فارسی دانشگاه استراسبورگ این کتاب را از زبان ایتالیایی برای ما به زبان فرانسوی واضح و خوبی ترجمه کردند و کار چاپ آن به زودی به پایان خواهد رسید . من شخصاً به این خدمت بسیار افتخار می‌کنم و می‌دانم که در آینده به کار بسیاری از مردمی که به ادبیات ایرانی علاقه‌مند هستند خواهد خورد .

در زمینه فرهنگ و هنر و ادب ایران ، ما همچنین در نظر داریم که به معرفی چهره‌های مشهور و ارزشمند معاصر ایران بپردازیم . در این مورد ناگزیر بودیم که از پیشنهادها و همکاری نزدیک کسی که با ادبیات و هنر - های امروز ایران آشنایی دارد و از نزدیک هم هنرمندان و نویسندگان ایرانی را بشناسند ، برخوردار باشیم . خوشبختانه توانستیم بایک دوست شاعر ایرانی که مدتی است در پاریس زندگی می‌کنند تماس بگیریم و او از این نظر ما استقبال کرد و حالا ما با برنامه‌یی که او

مذاهب ، راههای مختلف بسوی خدا است

تلاش - خواهر کلر، حالا دیگر سالهاست که شما ایران را می شناسید و با این کشور آشنا هستید، ممکن است خواهش کنم از احساسات خودتان در این باره حرف بزنید؟

خواهر کلر - امسال ۲۵ سال است که ایران را می شناسم . ایران برای من و در نظر من فقط يك کشور زیبا نیست. ایران حالا دیگر وطن من است. اوایل که تازه به ایران آمده بودم، میان خارجی ها و ایرانیان فاصله زیادی بود. خارجی های مقیم ایران محافل خاص خودشان را داشتند و ایرانی ها هم زیاد میلی به تماس با خارجیان نداشتند و وارد مجالس آنها نمی شدند. اما من از همان ابتدای کار ، خودم را ایرانی حس کردم. فهمیدم چیزهای زیادی در من برای آنها وجود دارد و همینطور هم مطمئن بودم خیلی چیزها برای من در ایران جالب و حیاتی است. فهمیدم این جایی است که سرنوشت من به آن متعلق است و با سرنوشت خودم هم سرچنگ نداشتم. من به ایران و ایرانی راضی و مفتخر بودم و به همین دلیل هیچوقت حس

بیگانه بودن و خارجی بودن در خود نیافتم. بنابراین تمام نیروی کار و ایمانم را صرف ساختن آرمانهای خودم در این وطن تازه کردم و متقابلاً با آغوش باز از همه هدیه ها و مهربانی های ایرانی ها نسبت به خودم استقبال نمودم.

در مدرسه ژاندارك ، مثل يك كودك با همه بچه ها بازی می کردم و مثل يك دوست به حرفهایشان گوش می دادم و در همه حال با آنها بودم. در همه لحظات مدرسه و حتی خانه ، من به آنها فکر می کردم و دلم با آنها بود. هیچوقت این جمله آقای ایزد پناه را، وقتی که برای پیدا کردن راه حلی برای مشکلات ورزشی دانش آموزان نزدشان رفته بودم، از یاد نخواهم برد که گفت: «خواهر کلر از خود ما است؛ باید در هر کاری که می خواهی انجام دهی به او کمک و مساعدت بشوی و باید به او به چشم يك ایرانی نگاه کرد.»

پس طبیعی است که باید احساس کنم که ایرانی هستم و حالا هم دیگر خیلی عادی است که ایران برایم يك کشور نباشد، بلکه به عنوان وطنم و خانه دوم خودم از آن صحبت کنم.

تلاش - چند سال در مدرسه ژاندارك ماندید ؟

خواهر کلر - هفده سال معلم مدرسه ژاندارك بودم. جز بچه های مدرسه، با خیلی از ایرانی ها و خانواده ها تماس داشتم. بعد مدت خدمتم در ایران تمام شد و در سال ۱۹۶۴ به پاریس برگشتم. اما هنوز ارتباط و تماسم با ایران برقرار بود. یکروز که در سفارت ایران بودم، يك دانشجوی ایرانی را که واقعاً از زندگی سخت پاریس به تنگ

آمده بود، ملاقات کردم. او به من گفت: خواهر کلر خواهش می کنم کاری برای ما بکنید. من سخت تحت تأثیر قرار گرفتم و درباره زندگی محصلین جوان ایرانی که تازه به فرانسه (و به خصوص به پاریس) وارد می شوند شروع به مطالعه کردم. براساس این بررسی ها نامه یی به شهبانو نوشتم و از ایشان درخواست کردم که ترتیبی داده شود که بتوان به دانشجویان جوانی که تازه به پاریس وارد می شوند و با محیط و نوع زندگی اینجا آشنایی ندارند، کمک و راهنمایی شود. شهبانو در جواب نامه من دستور فرمودند که هرکاری صلاح است انجام دهم . بدین ترتیب بود که مرکز و خانه دانشجویان ایرانی تازه وارد به پاریس (Foyer Farah) به وجود آمد و من مسؤول کارها و مشکلات دانشجویان شدم. محل این خانه، قبلاً يك پانسیون بود، که ما آن را گرفتیم. بیست و چهار اتاق و يك باغ كوچك دارد. در این ۲۴ اتاق دانشجویان ایرانی که تازه وارد پاریس می شوند با داشتن کارت دانشجویی می توانند اقامت کنند. این محل خیلی شیک و راحت نیست، اما همه بچه ها، مثل يك فامیل با آرامش زندگی می کنند. قیمت ماهانه آن زیاد گران نیست و مناسب بودجه يك دانشجو تعیین شده است. این خانه برای همه است و اختصاص به عدد معدود و بخصوصی ندارد. شرط ورود و اقامت در این جا هم فقط این است که قبلاً توسط نامه جا رزرو شود، چون تعداد اتاقها محدود است و ما نمی توانیم به همه کسانی که بلافاصله در این جا به ما مراجعه می کنند اجازه اقامت بدهیم.

تلاش - اگر ممکن است ، خواهر کلر، در مورد کمک ها و راهنمایی به دانشجویان

تازه‌وارد ، توضیحات بیشتری بدهید؟
 خواهر کلر - کمکهای من در جهات مختلف است. مثلاً چون واقعاً امکان ندارد به همه آنها در Foyer اتاق بدهم، پس وقتی دانشجوی تازه واردی به من مراجعه می‌کند، خودم را ناگزیر می‌بینم که به‌او برای پیدا کردن اتاقی مناسب مساعدت کنم. همچنین پیدا کردن کارهای کم‌وقت برای دانشجویانی که به‌کار، برای به‌دست آوردن کمک خرجی، احتیاج دارند، راهنمایی برای نام‌نویسی در مدرسه‌های مختلف، ترتیب دادن محافل و جشن‌های خودمانی، از طریق همکاری با سازمان فرهنگی فرانس - ایران، برای به‌وجود آوردن آشنایی و دوستی بین جوانان فرانسوی و ایرانی و غیره از کارها و وظایفی است که من دارم.

از همه این کارها مهمتر، چیزی که من فهمیده‌ام که هر دانشجوی تازه واردی به آن بیش از هر چیز دیگر احتیاج دارد، يك گوش شنوا برای دلتنگی‌ها و اندوه‌های تنهایی‌اش است. آنها ناراحت و غمگین و دلتنگ هستند و کاملاً هم طبیعی است که اینطور باشند، چون از میان فامیل و دوستان خود به‌محیطی ناآشنا و سرد آمده‌اند. من به خواسته‌های همه آنها گوش می‌دهم چون باید به درددل آنها گوش داد و آنها را تسکین داد. با همکاری سازمان فرهنگی فرانس - ایران در روز عید نوروز، يك جشن كوچك خانوادگی با غذاهای ایرانی و در روزنول جشن با غذاهای فرانسوی، برای دانشجویان داریم، که در این جشن‌ها گوش می‌کنیم به دانش‌جویان این احساس را بدهیم که در میان خودشان و با دوستانشان هستند.

من، همچنین مشاور سازمان فرهنگی فرانس - ایران هستم و واقعاً با کمک خانم «لابوم»، سرپرست و مدیر این سازمان، به بسیاری از مشکلات بچه‌ها رسیدگی می‌کنیم.

تلاش - همچنین ما شنیده‌ایم که سال پیش شما باعث يك كار خير در مشهد بودید. ممکن است درین باره خودتان توضیح بدهید؟

خواهر کلر - در همان سالهایی که در مدرسه ژاندارك بودم، در ایام تابستان اردوهای تابستانی در نیاوران و شهنشوار برای محصلین مدرسه تدارك می‌دیدیم، که شهبانو هم گاهی در این اردوها شرکت می‌کردند. خاطره خوب این روزها در ذهن شهبانو باعث شد که پنج‌سال قبل از من خواستند که نمونه آن اردوهای تابستانی را برای کودکان یتیم به‌وجود آوریم. این خواست شهبانو، آرزوی درونی من هم بود و بنابراین با کوشش زیاد چهار سال است که اردوگاههای تابستانی در شهنشوار و نیاوران برگزار می‌شود. سال پیش که به‌مناسبتی در مشهد بودم، موقعیتی دست داد که با آقای زاهدی استاندار خراسان

ملاقات کنم. در این دیدار صحبت از تشکیل اردوگاه تابستانی برای بچه‌های خانواده‌های کم بضاعت آن ناحیه به میان آمد و ایشان از ایجاد چنین اردوگاهی استقبال کردند. من هم موافقت کردم که برای فراهم کردن امکانات، همکاری کنم. پس از آن دیدار به پاریس برگشتم، اما همه فکر متوجه این طرح بود. من از مدت‌ها قبل به لزوم ایجاد چنین مراکزی در همه قسمت‌های ایران اعتقاد داشتم و همچنین می‌دانستم که شهبانو نیز صد درصد با چنین طرح‌هایی قلباً موافقت دارند. پس از چند ماه که دوباره به تهران آمدم، همان روزهای اول تلفنی با آقای زاهدی در مشهد تماس گرفتم و پرسیدم آیا هنوز با ایجاد آن اردوگاه تابستانی موافقت یا تغییر عقیده داده‌اند؟ گفتند مدت‌هاست منتظر من هستند تا فعالیت در این زمینه شروع شود. آنقدر خوشحال شدم که بلافاصله به مشهد رفتم و با کمک يك گروه، مرکز تفریحی و تربیتی کودکان را در مشهد به‌وجود آوردیم. به‌نظر من، کمک‌هایی که به‌ما، چه از طرف مردم مشهد و چه از طرف شرکتها و مؤسسات تجارتي، شد يك معجزه بود.

شبی که برای جمع‌آوری اعانه و کمک به کودکان فقیر يك مهمانی ترتیب دادیم در مدت چند ساعت مبلغ ۷۳۰۰۰ تومان گردآمد و علاوه بر این مؤسسات مختلف و سائل مختلفی را که برای اردو لازم داشتیم، از قبیل یخچال و گلیف و شکر و غیره به‌ما هدیه کردند. این واقعاً يك معجزه بود و خداوند بدین ترتیب یکبار دیگر الطاف خود را نشان داد.

در اولین اردوی تفریحی و تربیتی کودکان، که پارسال تشکیل شد، انتخاب کودکان را خانم سهامی به عهده گرفتند. ایشان ۷۰ کودک (۳۵ پسر و ۳۵ دختر) از بچه‌های ساکن ده «میل کاریس» از توابع مشهد برای شرکت در اردوی تابستانی انتخاب کردند. این يك ده کم‌درآمد و بدون امکانات تفریح برای بچه‌هاست. در آن‌جا آب خیلی کم است و راه‌ها همه خاکی است. بچه‌ها در مدت تابستان که مدرسه‌ها تعطیل می‌شوند واقعاً هیچ کاری ندارند جز آن که در گرد و خاک بازی کنند و وقت بگذرانند. ما این هفتاد کودک را به‌محل اردو که در محیط کانون کارآموزی مشهد تشکیل دادیم، آورده و طبق يك برنامه مرتب روزانه به آنها مسایل تربیتی و حس مسئولیت و پاکیزگی را نشان دادیم و تفهیم کردیم. بچه‌ها در اردو حمام می‌گرفتند و موهایشان شانه می‌شد و غذا می‌خوردند. هفته‌ای یکبار هم جشن کوچکی برای رقص و آواز داشتند. در این جا من باید از کمک‌های بسیار زیاد خانم سهامی، آقای زاهدی، آقای معتمدی و سرهنگ اشراقی تشکر قلبی کنم.

تلاش - مریان بچه‌ها چه کسانی بودند؟

خواهر کلر - گروه مسؤول بچه‌ها در اردوگاه همه خودشان شخصاً مابل به همکاری شده بودند. سه آقای دانشجو و يك معلم، يك خانم پرستار و يك شاگرد دختر مدرسه ژاندارك (که برای ترجمه و کمک به‌من آمده بود). همه ما کوشش می‌کردیم نهایت توجه به پرورش فکری و تربیتی بچه‌ها بشود و آنها را همچنین خوشحال و امیدوار به زندگی کنیم. همه ما زحمت کشیدیم، اما خوشبخت و راضی هستیم. در این مدت من و دختر محصل مدرسه ژاندارك در يك اتاق كوچك باهم می‌خوابیدیم و خیلی راحت نبودیم، اما راضی و خوشحال بودیم. همانطور که گفتم، به‌وجود آمدن چنین مراکزی از نیات شهبانو است، پس من امیدوارم در سالهای آینده مرکز تربیتی و تفریحی کودکان، در همه مناطق ایران تشکیل و گسترش یابد. به‌خصوص هرچه زودتر باید درباره بچه‌های بلوچستان و سیستان فکر کنیم.

تلاش - برای ما، خواهر کلر، شما يك انسان فداکار و مهربان بانی انسانیت کامل هستید، اما آیا ممکن است خواهش کنم برای آن که خوانندگان ما با نظرات مذهبی شما (به‌خصوص که شما يك مسیحی هستید) آشنا شوند، طرز فکر خودتان را درباره خداوند بگویید؟

خواهر کلر - به عقیده من، مذهب راهی به‌سوی خداوند است، و من همیشه به خداوند اعتقاد داشته‌ام. برای من حقیقت خداوند همیشگی و ابدی است و این مسأله ایست که مهم و حیاتی باید به‌شمار یابید و نه راه‌های مختلف. مثلاً من به تهران می‌روم، با هواپیما، باترن و یا با اتوبوس. این وسیله‌ها هیچکدام مهمتر از دیگری نیستند، هواپیما مزایایی دارد که ترن و اتوبوس ندارند و به عکس اتوبوس هم امتیازاتی دارد که هواپیما و ترن ندارند. اینها فقط در حد يك وسیله مهم هستند. مسأله اساسی و حقیقی هدف رسیدن به تهران است. در مشهد که بودم برایم فرقی نداشت که در مسجد و یا در کلیسا نماز بگذارم. همه آن کسانی که تا به حال با من تماس داشته‌اند به این موضوع پی برده‌اند. من همان‌طور که کتاب مقدس دارم، قرآن مجید و الله را همیشه نزد خودم حفظ کرده‌ام. اما چون فرانسوی و مسیحی به دنیا آمده و پرورش یافته‌ام، دلیلی برای عوض کردن اصل و ریشه خودم نیافته‌ام. من برای اسلام همان قدر احترام و ارزش قائلم که برای مذهب خودم. در حالیکه به ایرانی بودن خودم بیشتر مطمئن هستم که به فرانسوی بودنم.

تلاش - خواهر کلر، خیلی متشکر هستم که به‌من فرصت شنیدن حرف‌هایتان را دادید.

راز بقای جزئیات ساختمانی و زیستی در تک یاختگان

این راز درهسته نهفته است، زیرا قدرت سازندگی و فرماندهی کل فعالیت‌های حیاتی در کروموزوم و ژنها است و شرح آن این مشکل را روشن میکند.

هسته در تک یاختگان حضرات گاهی کروی و زمانی بیضی شکل که غشای کاملاً مشخصی آنرا محدود نموده است. ساختمان هسته به تناسب راسته و رده تک یاختگان متفاوت بوده و میتوان بکمک میکروسکپ الکترونی آن را دقیقاً مطالعه نمود.

متاسفانه روش رنگآمیزی پس از مرگ، در هسته آنچنان تغییری میدهد که نمیتوان از این راه اطلاع دقیق و کاملی از جزئیات ساختمانی آن بدست آورد.

در تمام تک یاختگان کروموزوم دیده میشود که مانند پریاختگان دارای اشکال معین و مشخصی بوده و تعداد آن در یک گونه مشخص همیشه ثابت است و میتوان کروموزوم‌ها را در مرحله انتر فاز (۱) بسیاری از تک یاختگان زنده بخوبی مشاهده نمود، از آن جمله اکثر تازکدارانی که دارای پلورو- میتوز (۲) هستند مانند «پزودوتریکونفا» (۳) (شکل شماره ۱).

الف

شکل شماره ۱: نمایش هسته «پزودوتریکونفا» در مرحله انتر فاز

الف: کروموزوم‌ها با نمایش پیچیدگی‌های مشخص آن
ب: نمایش محتویات کروموزوم

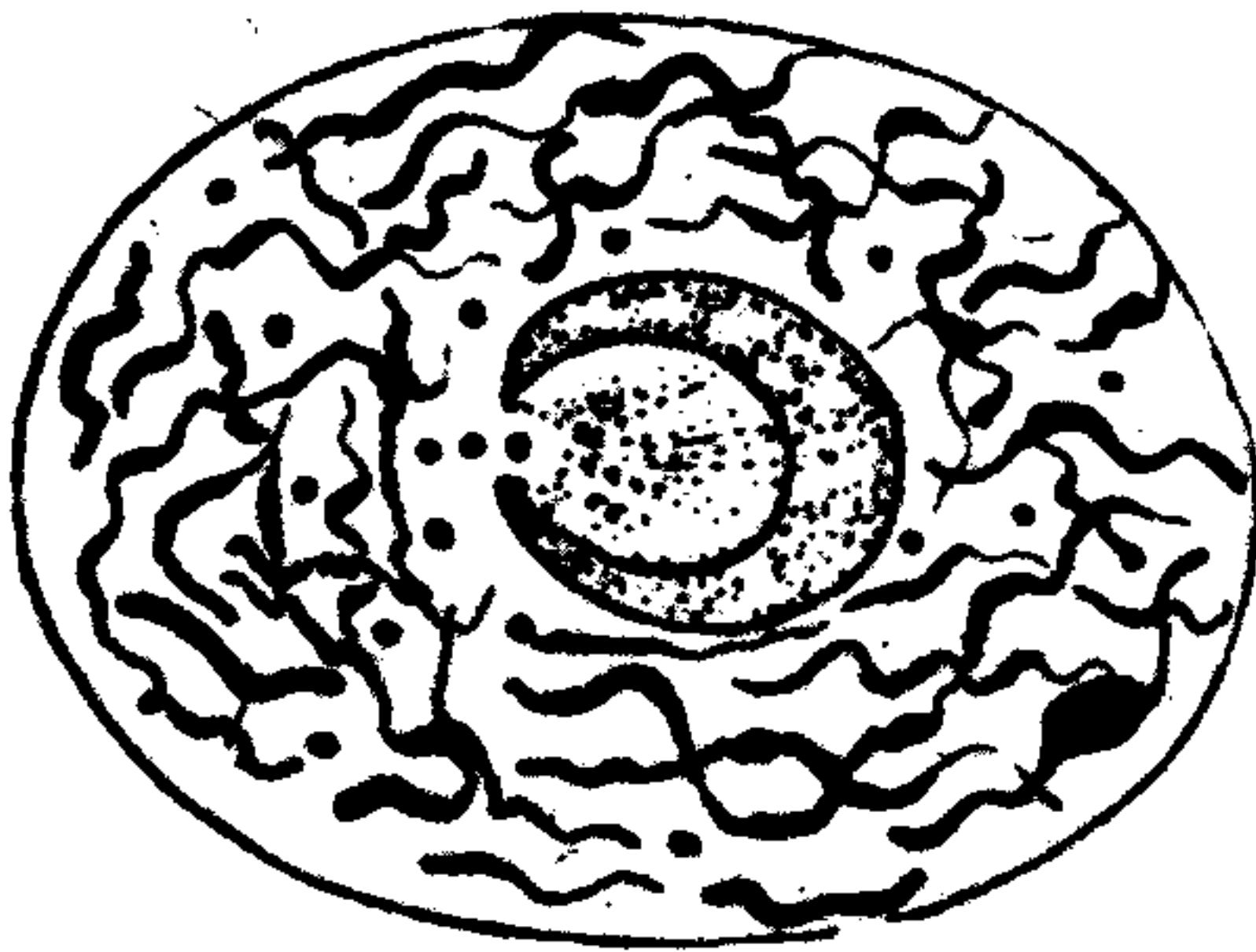
توضیح آنکه مرحله بین دو تقسیم بیایی را در صورتی که بطریقه میتوز باشد مرحله انتر فاز گویند. گرچه تعداد کروموزوم‌ها ثابت است ولی اشاره می‌کنیم که از نظر ساختمان و ترکیب شیمیایی، در مراحل مختلف زندگی تغییرات مختصری در آنها مشاهده می‌شود.

تک یاختگان از نظر تشکیلات و ساختمان هسته، بدو گروه کاملاً متمایزی تقسیم می‌شوند و تقسیم غیر مستقیم (۴) در آنها به تناسب این دو گروه به طریقه اورتومیتوز (۵) و پلورو- میتوز انجام می‌گیرد.

هسته اورتومیتوزی: در این نوع هسته، کروموزوم‌ها در مرحله استراحت کم و بیش رشته‌ای شکل‌اند که در روی آنها دانه‌های کوچکی بنام کرومومر (۶) قرار دارد، مانند هسته در برخی از ککسیدی‌ها (۷)، از آن جمله آگرگاتا برنی (۸) (شکل شماره ۲). درهسته کوچک انفوزوارها آنچنان انباشتگی از مواد مختلف وجود دارد که فشار ناشی از آن کروموزوم‌ها را پهن کرده است.

بسیاری از مشاهداتی که تاکنون روی کروموزوم‌ها بعمل آمده است مربوط به لکه‌هایی است که هنگام رنگآمیزی پس از مرگ در آنها بوجود آمده و بهیچوجه ارتباطی با

صفحه شصت و دوم

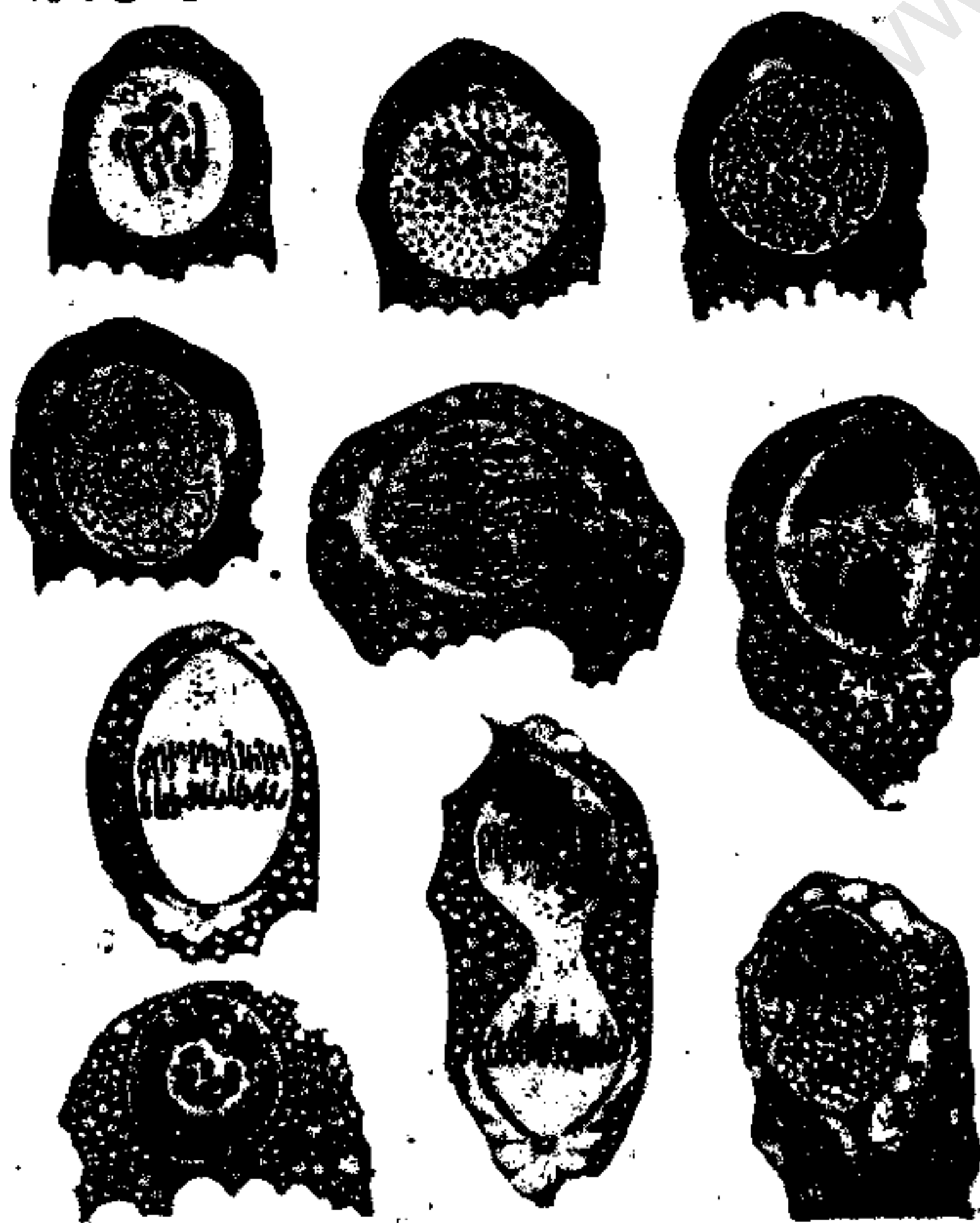

شکل شماره ۲: هسته «آگرگاتا برنی» در مرحله انتر فاز

ساختمان حقیقی و واقعی کروموزوم ندارد.

هسته پلورو میتوزی: کروموزوم‌ها در تمام مدت استراحت بدرجات مختلف مارپیچ (۹) بوده و هر کدام بوسیله سانترومر (۱۰) خود به غشای هسته متصل و وارد آن می‌شوند و ضمناً نیز نسبت به یکدیگر فاصله کم و بیش مشخصی را حفظ می‌نمایند (شکل شماره ۱) و همچنین سانترومر دوبازوی نامتساوی کروموزوم را از یکدیگر جدا نگه میدارد. بنظر میرسد که کروموزوم در مرحله استراحت شامل ماده مشترکی باشد که در آن تعداد زیادی کروموناتا (۱۱) قرار گرفته است.

زمانیکه کروموزوم‌ها بعد رشد و کمال بزرگی رسیدند،

شکل شماره ۳: میتوز در تکامبین‌ها Thécamoebien

بصورت اورتومیتوز است.
(نمونه Euglpha Sp.)

هر يك طولاً بدو بخش متساوی تقسیم میشود كه مرحله پروفاز (۱۲) است، بعداً در مرحله آنافاز (۱۳) از يكديگر دور می گردند .

میتوز در تك یاختگان

تك یاختگان نیز مانند سلولهای پریاختگان با تقسیم دوتائی غیرمستقیم یا میتوز تكثیر می یابند و در هیچكدام آمیتوز (۱۴) دیده نمی شود .

شكل و تعداد کروموزومها در هر گروه از تك یاختگان مشخص و معین است، هر يك از کروموزومها در ضمن تكثیر تك یاخته ، باشكافی طولی بدو عدد تقسیم می گردد و بدین ترتیب تعداد کروموزومها دوبرابر شده و بطور مشابه و مساوی بدو هسته مولده منتقل می شوند . آمیتوز را كه در آن معمولاً کروموزومها بطور مساوی بخش نمی شوند میتوان در هسته بزرگ مزه داران مشاهده نمود كه در تكثیر جنسی «الحاق» (۱۵) از بین می رود لذا هیچگونه دخالتی در انتقال صفات ارثی ندارد . بطور کلی آمیتوز در هستهائی دیده می شود كه محكوم به نیستی و زوال اند از آن جمله در کریپتومنادین ها- (۱۶)

در میتوز پریاختگان تغییرات فوق العاده کمی دیده می شود در صورتیكه تنوع میتوز در تك یاختگان تا حدودیكهزار میرسد كه مربوط به تشكیلات هسته ای و سانتروزوم آنها است. گرچه در مورد میتوز تك یاختگان اطلاعات روشن و تردید ناپذیر فراوان است، ولی باز هم در بسیاری از آنها جزئیات نامعلومی وجود دارد منجمله محل اتصال کروموزومها وجود و یا عدم سانترومر ، منشأ و جنس دوك تقسیم . اطلاعاتیكه در این مورد در سال ۱۹۲۶ توسط بلار (۱۷) منتشر گردید باوجود آنكه در زمان خود كامل و دقیق و همه جانبه بوده و ارزش منوگرافی را داشت ، اكنون با شناخت روزافزون تك یاختگان آنچنان بی ارزش شده است كه برای بسیاری از تك یاختگان ناقص و حتی غیر قابل تطبیق است . میتوز انواع بی شماری دارد كه میتوان بهر حال در تك یاختگان آنها را در دو گروه زیر خلاصه نمود :

۱- اورتومیتوز : در این وضعیت کروموزومها روی

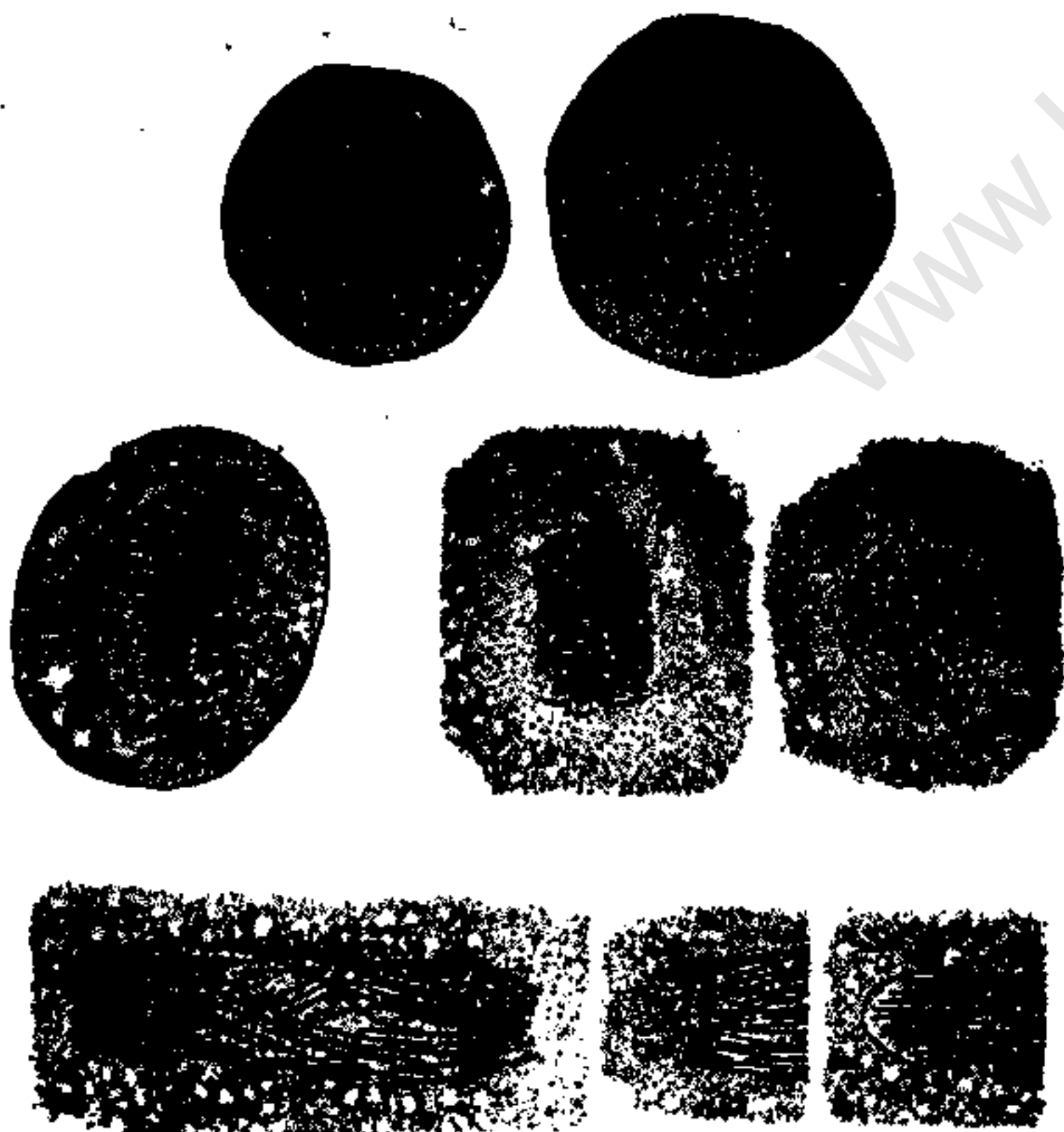
شكل شماره ۴: نمایش اورتومیتوز در نوعی دیگر از تكامبینها
Actinophrys Sol بنام:

رشته های دوك می چسبند و در آخر مرحله پروفاز نیز روی صفحه استوائی قرار می گیرند تا مرحله متافاز را بوجود آورند. (مانند سلولها در پریاختگان) از آن بیعد کروموزومها مانند میتوز در پریاختگان بطرف دو قطب پیش می روند . توجه به اشكال شماره ۳-۴-۵-۶ فهم مطلب را آسان می كند و نشان میدهد كه در این نوع میتوز نیز تنوع فراوان است .

۲- پلورومیتوز : در این گروه کروموزومها به غشای هسته و یا به قاعده مخروط رشته ای سانتروزوم می چسبند و مرحله متافاز نیز وجود ندارد . کروموزومها بعد از آنكه هر كدام طولاً بدو قسمت شدند، بدون آنكه روی صفحه استوائی قرار گیرند ، بتدریج بطرف دو قطب پیش می روند . بنابراین در پلورومیتوز مرحله متافازی (مرحله ایكه کروموزومها روی صفحه استوائی قرار می گیرند) كلاً حذف شده است ،

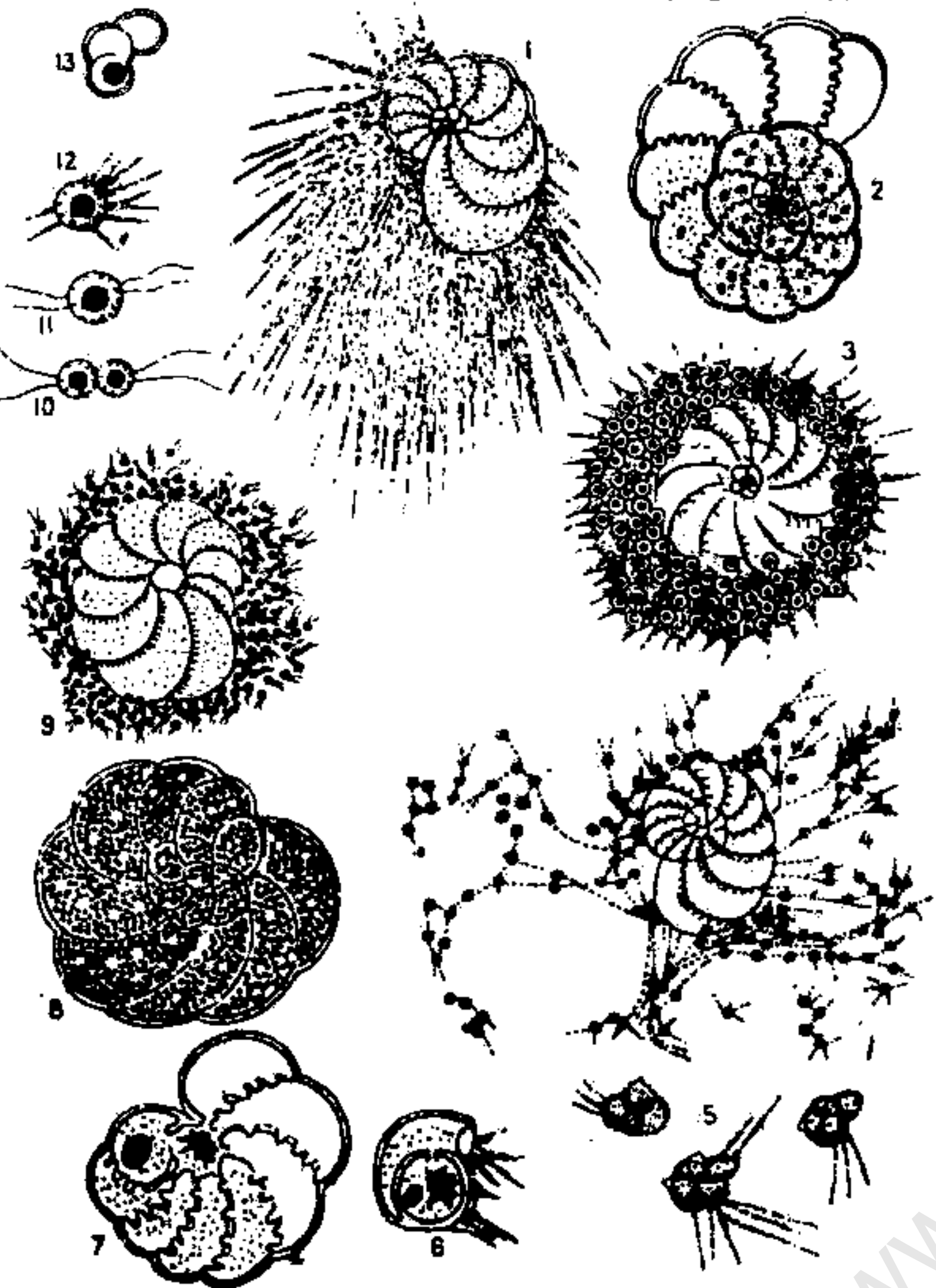
شكل شماره ۵: نمایش اورتومیتوز در «واكوتولاریا ویرسانس»
Vacuolaria Virescens

شكل شماره ۶: نمایش نوعی دیگر از اورتومیتوز در پلومیكسا
Pelomyxa Cralinensis كارالینانسیس

بنظر می‌رسد که ارتباط بین اعضای درون سلولی (۲۷) بخوبی روشن نباشد ولی در اینجا بشرح آنچه در این مورد به تحقیق رسیده است مبادرت می‌کنیم:

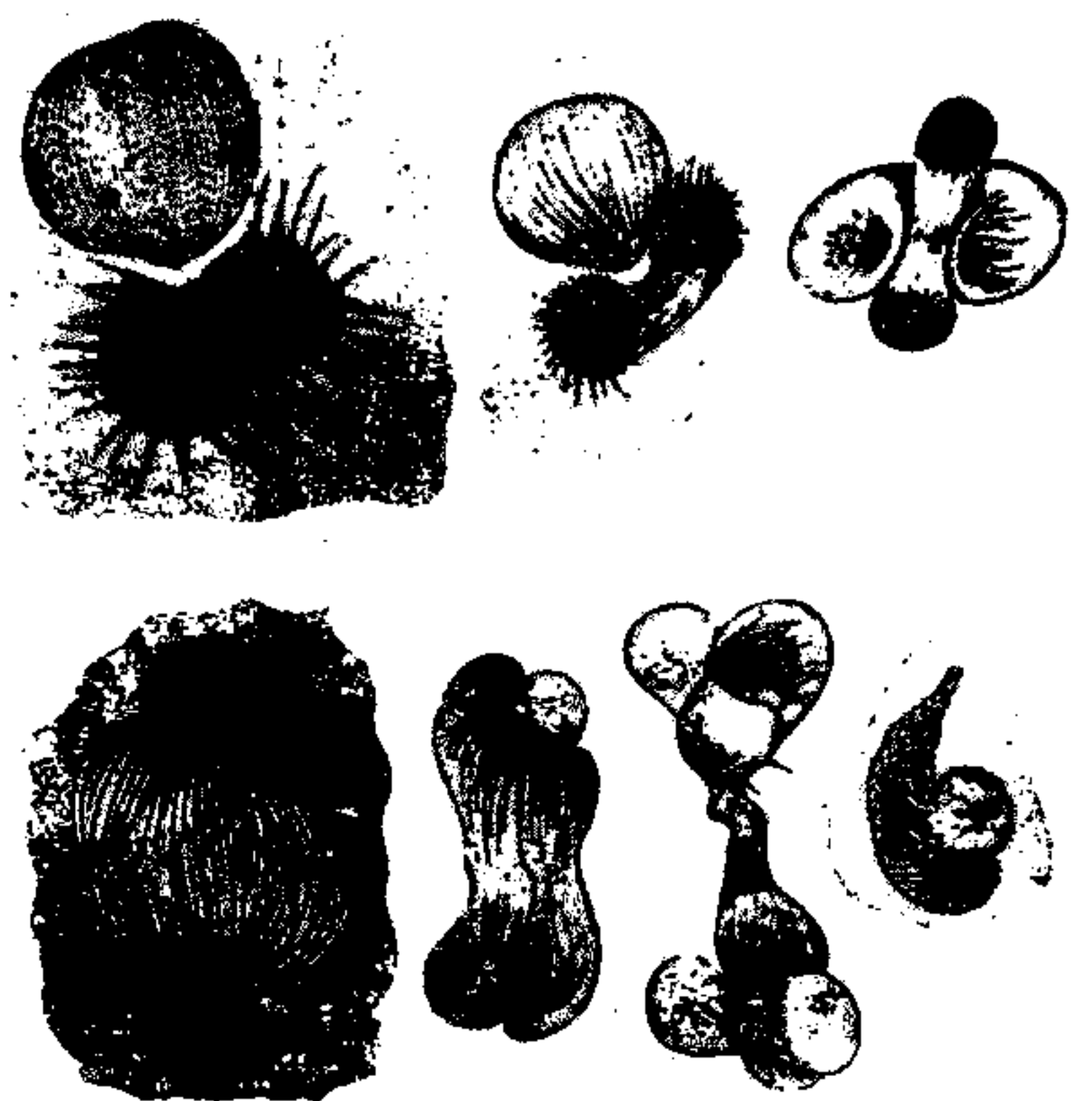
کروموزوم‌هاییکه نوکلئول بوجود می‌آورند در بعضی از مراحل زندگی سلول يك ماده‌ای بمقدار زیاد ترشح می‌کنند که دورادور کروموزوم مولد رامی‌گیرد و بنابراین کروموزوم برای مدتی بمشکل داخل نوکلئولی درمی‌آید، در این حالت که نسبتاً نیز فراوان است نباید تصور شود که کروموزوم‌ها بداخل نوکلئول آمده‌اند و یا آنکه در داخل نوکلئول کروموزوم بوجود آمده است بلکه برعکس کروموزوم است که نوکلئول را بوجود می‌آورد.

شکل شماره ۹: دوره زندگی هتروتیپی در الفیدیوم کریسپوم
Elphidium Crispum

اندازه نوکلئول در برخی از اسپرداران خیلی بزرگ است مثلاً در آگرگاتا قطر آن به ۳۰ می‌رسد و از يك پوسته کم و بیش واکوئول‌دار و يك بخش داخلی پرازدانه‌های کوچک تشکیل شده است. ضمناً این پوسته سوراخ شده و از آنجا قسمتی از محتویات شیره‌هسته‌ای مجاور آن قرار می‌گیرد، این نوکلئول بزرگ فعالیت دائمی دارد. نوکلئول بعضی از گرگارین‌ها به همان طریق آگرگاتا ساخته شده و بطور غیر طبیعی و مشابه واکوئول‌های ضراباندار دارای ضرابان است.

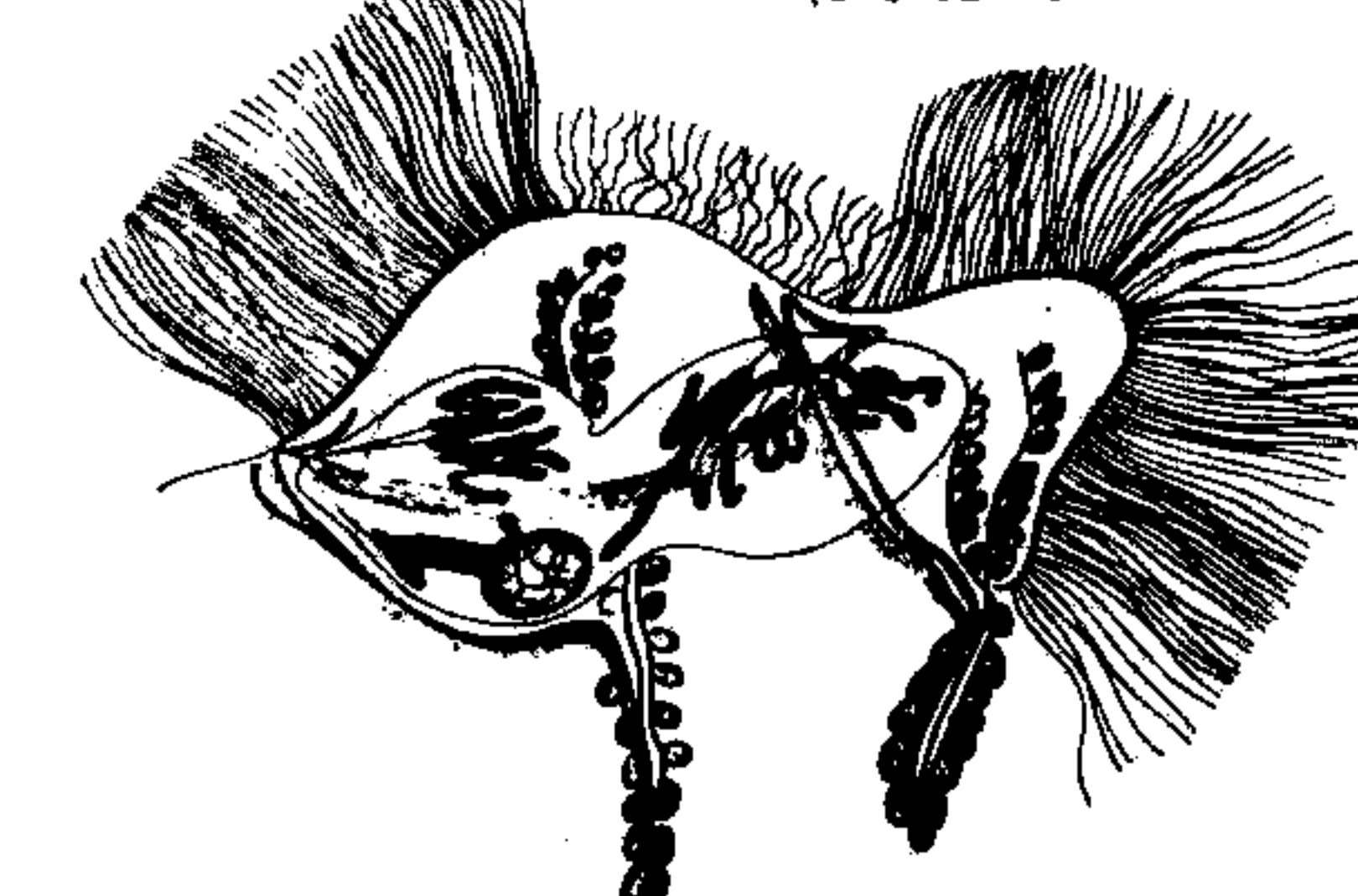
تکثیر و دوره زندگی در تک‌یاختگان جانوری
برخی از تک‌یاختگان با وجود داشتن ساختمانی ساده دارای مراحل مختلف زندگی بوده و در آنها تکثیر غیرجنسی و جنسی بطور متناوب دیده می‌شود، بدین معنی که، نمونه‌های حاصل از تکثیر جنسی بروش تکثیر غیر جنسی افراد دیگری از همان گونه حیوان را که شکل دیگری نیز دارند بوجود می‌آورند و برعکس. گونه‌هاییکه دارای این چنین دوره زندگی هستند هتروتیپی (۲۸) گوئیم مانند روزنه‌داران از آنجمله الفیدیوم کریسپوم (۲۹) (شکل شماره ۹) در صورتیکه برخی دیگر از تک‌یاختگان مانند اوگرگارین‌ها (۳۰) در تمام

شکل شماره ۷: نمایش پلورومیتوز در نوکتیلوکامیلیاریس
Noctiluca miliaris

مانند نمونه‌هاییکه در اشکال شماره ۷-۸ نشان داده شده است. در تمام تک‌یاختگان باستانی اسپروژوئرها (۱۸) میتوز یکی از دو صورت کلی و متمایز و مشخص فوق است، با توجه باینکه جزئیات آن در گروه‌های مختلف تک‌یاختگان مشابه نیست.

نوکلئول (۱۹)
در هسته تک‌یاختگان حداقل يك نوکلئول وجود دارد که معمولاً پافولون (۲۰) رنگ نمی‌گیرد و آنرا با سامی دیگری نیز می‌نامند از آن جمله آندوزوم (۲۱) و یاکاریوزوم (۲۲). در تک‌یاختگانی که متابولیسم شدیدی دارند نوکلئول مانند سلولهای پریاختگان بزرگ و حجیم و متعدد است، این وضعیت بخصوص در ککسیدی‌ها و گرگارین‌ها (۲۳) مشاهده می‌شود زیرا مشابهتی بین آنها و تخم پریاختگان وجود دارد. از نظر منشاء و طرز پیدایش اشاره می‌کنیم که نوکلئول‌ها از بعضی از کروموزوم‌ها در محلی که برای ساختمان نوکلئول اختصاص پیدا کرده است بوجود می‌آید. در برخی از اسپرداران (۲۴) و شعاعیان (۲۵) و پریدی‌نین‌ها (۲۶) نوکلئول‌های بزرگی ذکر کرده‌اند که دارای کروماتین یعنی کروموزوم‌اند.

شکل شماره ۸: پلورومیتوز در «ژینا آنکتانس»
Joenia annectens

دوره زندگی فقط يك شكل دارند و بهمین جهت گونه‌های هولوتیپی (۳۱) نامیده می‌شوند.

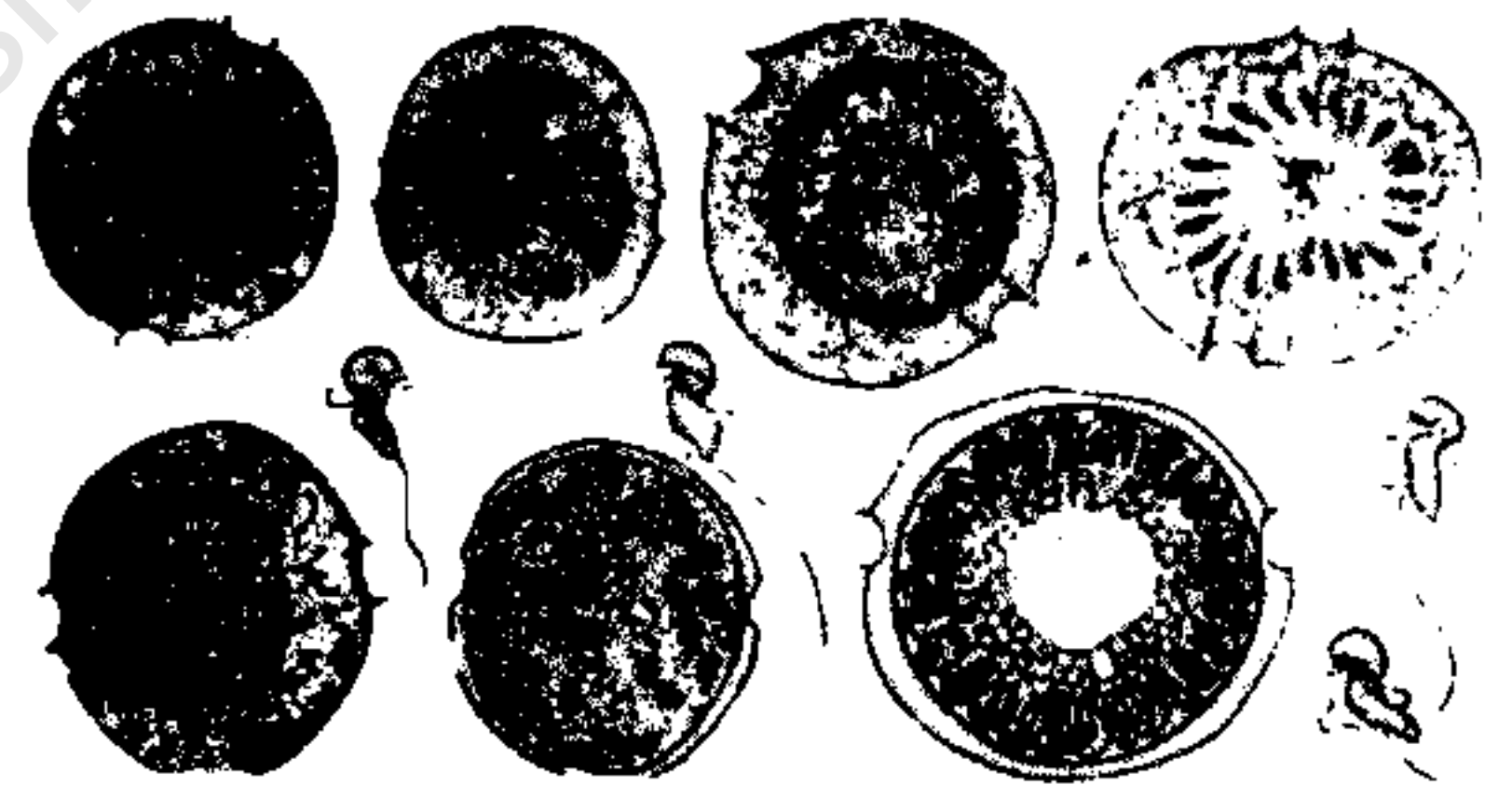
تولید مثل غیرجنسی

این طریقه تکثیر که غالباً بنام آگاموگنی (۳۲) (بدون دخالت سلولهای جنسی) است بصور مختلف مشاهده می‌شود:

۱ - تقسیم دوتائی (۳۳) بطریقه میتوز انجام گرفته منجر به تقسیم و پیدایش دو فرد می‌گردد: صفحه تقسیم در گونه‌هایی که دارای پلاریته (۳۴) ثابتی هستند همیشه مشخص و معین و غیر قابل تغییر است و این صفحه همیشه در تاژکداران طولی و در مژه‌داران عرضی است.

۲ - تقسیم چندتائی یا شیزوگنی (۳۵). هسته چندین مرتبه پیایی بطریقه میتوز تقسیم می‌شود بدون آنکه در بین هسته‌های جدید سیتوپلاسم تقسیم گردد. وقتی تقسیم هسته متوقف گردید، با تقسیم سیتوپلاسم تك یاخته با افراد يك هسته‌ای یا شیزوزوئیت (۳۶) تبدیل می‌گردد. (شكل شماره ۱۰) تقسیم چندتائی در اسپریداران زیاد دیده می‌شود باستانی اوگرگارینها و در آنها این کیفیت در اواخر نمو تك یاخته صورت می‌گیرد در صورتیکه در کنیدوسپوریدیها (۳۷) این امر ضمن نمو سیتوپلاسم تحقق می‌پذیرد.

۳ - جوانه زدن: (۳۸) روی بدن حیوان و آنهم طبق قانون معینی يك یا چندین جوانه بوجود می‌آید که با جدا شدن آنها هریک بفرد کاملی تبدیل می‌شود. این طریقه تکثیر فقط مخصوص مژه‌داران است، در این هنگام قطعه‌ای از هسته

شكل شماره ۱۰: تکثیر به طریقه شیزوگنی در کلسی‌دی‌نیوم دوبوسکی *Coccidium duboscqui*

بزرگ که واجد میکرونوکلئوس است وارد جوانه می‌شود سپس این جوانه بتدریج از حیوان مولد خود جدا می‌گردد.

تکثیر جنسی

تکثیر جنسی انواع مختلفی داشته و آن گاموگونی (۳۹) گوئیم و عبارت از اتحاد و ترکیب دوسلول جنسی یا گامت یا یکدیگر است که از افراد مولد باکاهش کروموزومی (۴۰) بوجود آمده است. بنابراین سلولهای هاپلوئید (۴۱) اند بدین معنی که واجد n کروموزوم می‌باشند. سلولیکه از اتحاد آنها بوجود می‌آید دیپلوئید (۴۲) بوده و تخم (۴۳) نامیده می‌شود.

در بسیاری از تك یاختگان تکثیر جنسی واقعیت خود را از دست داده و ازدیاد افراد و حفظ نسل به تکثیر غیر جنسی سپرده شده است مثلاً در اکثر تاژکداران جانوری (۴۴) و بسیاری از آمیبها و انفوزوارها و تاکنون در برخی از گروه‌های فوق‌الذکر اصولاً تکثیر جنسی نمی‌شناسیم، از آن جمله آمیبهای آزاد وانگلی و تقریباً تمام تاژکداران جانوری. در دوره زندگی، تك یاختگان جانوری را از نظر تعداد کروموزوم به گروه زیر تقسیم می‌کنیم:

۱ - در تمام دوره زندگی تك یاختگان دارای n کروموزوم هستند باستانی تخم آنها که $2n$ کروموزومی است و به مجرد طی اولین تقسیم، کاهش کروموزومی در آن صورت می‌گیرد مانند اسپریداران.

۲ - در گروهی دیگر از تك یاختگان دوره‌های n کروموزومی و $2n$ کروموزومی متناوب یکدیگرند و در آنها پس از آخرین تقسیم میتوزی در افراد $2n$ کروموزومی، تقسیم باکاهش کروموزومی انجام شده و افراد n کروموزومی بوجود می‌آید.

۳ - آن عده از تك یاختگان که فقط تقسیم باکاهش کروموزومی در آنها در دوره پیدایش سلولهای جنسی صورت می‌گیرد مانند انفوزوارهای مژه‌دار همچنین برخی از ریشه پایان، این گروه تنها تك یاختگان $2n$ کروموزومی واقعی را بوجود آورده‌اند.

در تك یاختگان کیفیت تکثیر جنسی غالباً بمعنی و مفهوم بازگشت حیوان بوضع و قدرت اولیه است زیرا تغییری که در آن صورت می‌گیرد در واقع تجدید بخشی از جزئیات کروموزومها می‌باشد نه تکثیر واقعی حیوان.

1 — Interphase	16 — Cryptomonadines	31 — Holotypique
2 — Pleuromitose	17 — Belar	32 — Agamogonie
3 — Pseudotrichonymyha	18 — Sporo oaires	33 — Divison binaire
4 — Mitose	19 — Nucleole	34 — Polarité
5 — orthomitose	20 — Feulgen	35 — Schizogonie
6 — Chromomers	21 — Endosome	36 — Schizozoites
7 — Coccidies	22 — Caryosome	37 — Cnidosporidies
8 — Aggregata eberthi	23 — Gregarines	38 — Gemmiparité
9 — Spiralisé	24 — Sporozoaires	39 — Gamogonie
10 — Centromere	25 — Radiolaires	40 — Meiose
11 — Chromonemata	26 — Peridiniens	41 — Haploïde
12 — Prophase	27 — Organites	42 — Diploïde
13 — Anaphase	28 — Hétérotypique	43 — Copula, zygote, oeuf
14 — Amitose	29 — Elphidium Crispum	44 — Zooflagellata
15 — Conjugaison	30 — Eugregarines	

نیشابور

نیشابور شهر فیروزه‌های درشت
شهر خیام است شهر عطار است، شهر کمال
الملک است، شهری است که بعد از ستم مغول
هنوز نیارمیده است، شهری است که کوره
آتش در دل دارد، شهری است که خاطرات
شکوهمند گذشته‌اش را هنوز از یاد نبرده
است، در نیشابور امروز دیگر اثری از کوچه
باغهای سنگفرش و عطراگین «شادی‌باغ»
نیست! غبار اندوه یورش غزان و مغول‌هنوز
هم به چهره نیشابور نشسته و این شهر پیر در
سکوت اندوهبار خود چه شیون و نیهی در
دل دارد! فریادی که چون آتش، سینه‌ها را
می‌سوزاند.

نیشابور هنوز هم استوار و پابرجاست،
درست است که دیگر از آن جارچی‌ها،
عطاران و حکومتی‌ها و ... اثری برجای
نمانده ولی هنوز هم زنده است و در خاموشی
بزرگ خود به «بینالود» عبوس چشم‌دوخته،
من نیشابور را دیدم و آنچه می‌خوانید بیشتر
یک قصه میماند ... ولی «نیشابور» قصه
نیست یک حقیقت پرشکوه از ایران، سر-
زمین ماست. بگذارید این قصه‌های راستی
را دگر باره بازگویم.

نیشابور کهن

نیشابور در قرن سوم میلادی به وسیله
شاپور اول پسر اردشیر ساسانی بنا گردید.
در متن پهلوی «شهرستانهای ایران» چنین
آمده است:

«شهرستان نیشابور را شاپور پسر اردشیر
ساخت بدانگاه که او پهلیزک تورانی را کشت،
او بهمان جای فرمود شهرستان بسازند.»

صفحه شصت و ششم

شهر قدیم نیشابور بسیار آباد و پرجمعیت
بوده است بنابراین وقتی امروز می‌خوانیم:
مغول یک میلیون نفر از مردم نیشابور را
نابود کرده و یا این شهر دارای ۴۴ خانقاه
و مرکز دانشگاه نظامیه شرق ایران بوده است
نباید دچار شگفتی شویم.

درجه معلومات و دانش مهندسان و
معماران نیشابور تا به آن حد بود که شاپور
پسر هرمز پادشاه استخر دستور داد شهر قدیم
نیشابور را با قهندز (کهندز) بهم متصل
سازند در چهار جانب شهر چار دروازه درست
کردند بطوری که در موقع طلوع آفتاب
اشعه خورشید از هر چهار دروازه دیده می-
شد.

در داخل شهر نیشابور نیز بناها و کوچه-
های پاکیزه و میادین وسیع، کاروانسرا-
های بزرگ، بازار و باغهای فراخ و پر از
انواع میوه وجود داشت.

خواجه دیسر ابوالفضل بیهقی وقتی از
مراسم استقبال مردم این شهر از سلطان
مسعود غزنوی سخن می‌گوید جمعیت زیاد
نیشابور کهن و هنر و پیشه مردم و دانش
ساکنان این شهر را بخوبی توصیف می‌کند.
«... و در شهر نیشابور بس کس نمانده
بود که همه بخدمت استقبال یا نظاره آمده
بودند و دعا می‌کردند و قرآن خوانان قرآن
همی خواندند و امیر رضی الله عنه هر کس را
از اعیان نیکویی‌ها می‌گفت. خاصه قاضی
امام صاعد را که استادش بود و مردمان این
ملک تشنه بودند روزی بود که هر کس مانند
آن یاد نداشت و چون بکرانه شهر رسید فرمود

آرامگاه خیام

عبدالرحمن الازدی» رسید وی با «ابوجعفر منصور دوانقی» که «ابومسلم» را به قتل رسانده بود به مخالفت پرداخت و بعد از چندی ادعای خدایی کرد «حمید بن قحطبه» والی خراسان قصد جان وی کرد و او به قلعه کوه «سیام» واقع در اطراف «کش» گریخت و سرانجام به نیشابور بازگشت و برای اینکه بدست «المهدی» خلیفه عباسی نیفتد خود را در تنور آتش سوزاند.

ظهور فرق «حمزیه» — «گرامیه» — «حلاجیه» و «ناصریه» در نیشابور از رویداد های مذهبی این سرزمین بوده و حوادث مزبور در دگرگونی افکار و عقاید مردمان نیشابور مؤثر واقع شده اند.

«فرقه حمزیه» پیروان «حمزه بن اکبرکند» بودند که به سرکشی و تباہکاری در سیستان، خراسان، کرمان، مکران و قهستان دست یازیده و در کشتار مردم نیشابور هیچگونه دریغی نکردند. «حمزه بن اکبرکند» در سال ۱۷۹ هجری قمری «خوارج ثعلبی» را در قریه «بُست» نیشابور قتل عام

در زمان منصور خلیفه در خراسان علم طغیان برافراشت. محل اصلی شورش وی شهر نیشابور بود. سندباد از ساکنان روستاهای خراسان بود که پیروان کثیری را بدور خود گرد آورده بود و پس از آن که به خزائن ابومسلم دست یافت در صدد مقابله با خلیفه بغداد درآمد ولی به سال ۱۳۷ پس از ۷۰ روز جنگ و گریز در حوالی همدان بدست جواهر بن مزاری یکی از سرداران منصور خلیفه کشته شد.

هشام بن حکیم معروف به «المقنع» نیز از چهره های شگفت است که نیشابور بخود دیده است. هشام در سال ۱۳۶ در «کازه» مرو دنیا آمد و در سال ۱۶۷ خود را در تنور آتش سوزاند. هشام بن حکیم صورت زشتی داشت و نقاب بچهره می زد وی دارای قدی کوتاه و اندیشه و کیاستی بسیار بود. وی در کسب و فراگیری علوم آن زمان رنج فراوان متحمل شد و سرانجام در طلسم و نیرنگ و شعبده و سیمیا سرآمد شد و به وزارت والی خراسان «عبدالجبار بن —

تا قوم را بازگردانیدند و پس به سوی باغ شادیاخ کشید و به سعادت فرمود آمد دهم شعبان این سال. و بناهای شادیاخ را به فرشهای گوناگون پیاراسته بودند همه از آن حسنک وزیر. از آن فرشها که حسنک بافته بود از جهت آن بناها، که مانند آن کس یاد نداشت».

نوشته اند: «آتشکده آذر برزین مهر» یکی از آتشکده های بزرگ ایران باستان در حوالی نیشابور قرار داشت. در گذشته آتشکده ها را معمولاً در جاهایی بنا می نهادند که ساکنان زیادی در اطراف آن به سر می بردند و «آذر برزین مهر» نیز از این گفته جدا نبوده است. محل اصلی این آتشکده در کوههای «ریوند» از سلسله جبال بنیالود واقع در شمال غربی نیشابور (بین نیشابور و طوس) بوده است.

نیشابور حوادث گوناگونی را پشت سر نهاده است از جمله می توان به شورش «سندباد» اشاره کرد.

ابومسلم خراسانی در سال ۱۳۷ کشته شد. یکی از یاران وی که سندباد نام داشت

کرد و لاجرم به فرمان «مامون» «طاهر بن حسین» و «عبدالرحمن نیشابوری» سرداران ایران به کار «حمزه» و یارانش پایان دادند.

پیشوای فرقه «کرامیه» «محمد بن کرام» نام داشت که در روزگار ولایت «محمد بن طاهر بن عبدالله بن طاهر» به نیشابور آمد و به تبلیغ عقاید و افکار خود پرداخت. و با پشتیبانی شخصی بنام «ابراهیم بن مهاجر» فرقه کرامیه بین کشاورزان نیشابور گسترش یافت و زمانی مردم این شهر را بخود مشغول داشت.

«حلاجیه» نیز پیروان «ابوالمغیث حسین بن منصور حلاج» بودند که ابوالقاسم نصرآبادی به تبلیغ عقاید این فرقه پرداخت و تحولی در اندیشه و اعتقادات مردم نیشابور بوجود آورد.

ناصر خسرو شاعر حکیم و جهانگرد و مبلغ کیش اسماعیلی در قرن پنجم هجری و قرن یازدهم میلادی می زیست. زندگی مردی که از هند تا مصر را زیر پای نهاده و در جوانی از درباریان سلطان محمود غزنوی بوده با گذشت چندین قرن هنوز هم در هاله ای از ابهام باقی مانده است، می توان گفت: - زندگی این داعی بی باک کیش اسماعیلیه بیشتر بیک افسانه شباهت دارد.

آنچه که مسلم است: «ناصر خسرو» بنا به گفته «دولت شاه سمرقندی» در ۳۳ شعبان ۴۳۷ هـ. از مرو به نیشابور حرکت کرده و روز ۱۱ شوال ۴۳۷ هـ به این شهر رسیده است و به تبلیغ عقاید خود پرداخته و عده ای از علمای نیشابور قصد جان او را داشتند و «شیخ المشایخ ابوالحسن خرقانی» ناصر خسرو را از نیشابور فراری داده است. در بعضی از نسخه های بدلی نیز آمده که ناصر خسرو از بلخ به مازندران و سپس به نیشابور عزیمت نموده و در این شهر به تبلیغ عقاید فاطمیه دست زده است.

«آ. ی. برتلس» مروج عقاید فاطمی را در نیشابور، شخص دیگری قلمداد می کند و طی مقاله «سفارت تهارتی - اسماعیلیان خراسان» می نویسد:

تهارتی از مصر به دربار سلطان محمود غزنوی آمد و بعد به نیشابور رفت و به تبلیغ عقاید فاطمیه پرداخت و سرانجام بدست «حسن بن طاهر بن مسلم العلوی» سرش بر باد رفت.

قتل «حسنک وزیر» نیز از حوادث فراموش نشدنی نیشابور است. نوشته اند: - امیر حسنک از خاندان «دیواسنج» از شاهزادگان سغدی بود. وی برای رسانیدن سلطان مسعود به پادشاهی کوشش کرد و سلطان مسعود چون لازم می دید برای نیشابور که شهر معظم و پایتخت بود حاکمی توانا انتخاب کند، لذا کسی را لایق تر از حسنک ندید و ولی چند سال بعد حسنک وزیر به سعادت بدخواهان دربار سلطان مسعود و به

جرم قمرطی بودن مقتول شد، مرک حسنک برای نیشابور آن روز یک فاجعه بود. ضمن مرور تاریخ نیشابور به دو حادثه جوی نیز برخورد می کنیم که در نابودی این شهر قدیم مؤثر بوده اند.

شهری که به قول حمزه اصفهانی «شاپور اول آنرا بنا کرد و حاکم نشین» «ابر شهر» نمود و یا بقول مجمل التواریخ و تاریخ بیهقی «اردشیر ساسانی» آن را ساخت، در سال ۲۴۱ دچار باده سردی شد که از سرزمین ترکستان برخاسته و به سرخس سرازیر شده و مردم این نقطه را کشته بود و سپس این باد به نیشابور آمد و تلفاتی سنگین بار آورد.

زلزله سال ۶۶۹ که بعد از حمله غزان اتفاق افتاده بار دیگر نیشابور را در هم کوبیده است.

مقر امرای خراسان از آغاز حکومت عرب در ایران سه شهر بوده: مرو - نیشابور و بخارا... و نیشابور از زمان عبدالله بن طاهر دارالاماره شد و تا هنگام حکومت اسماعیل بن احمد بن اسد سامانی این برتری ادامه داشت.

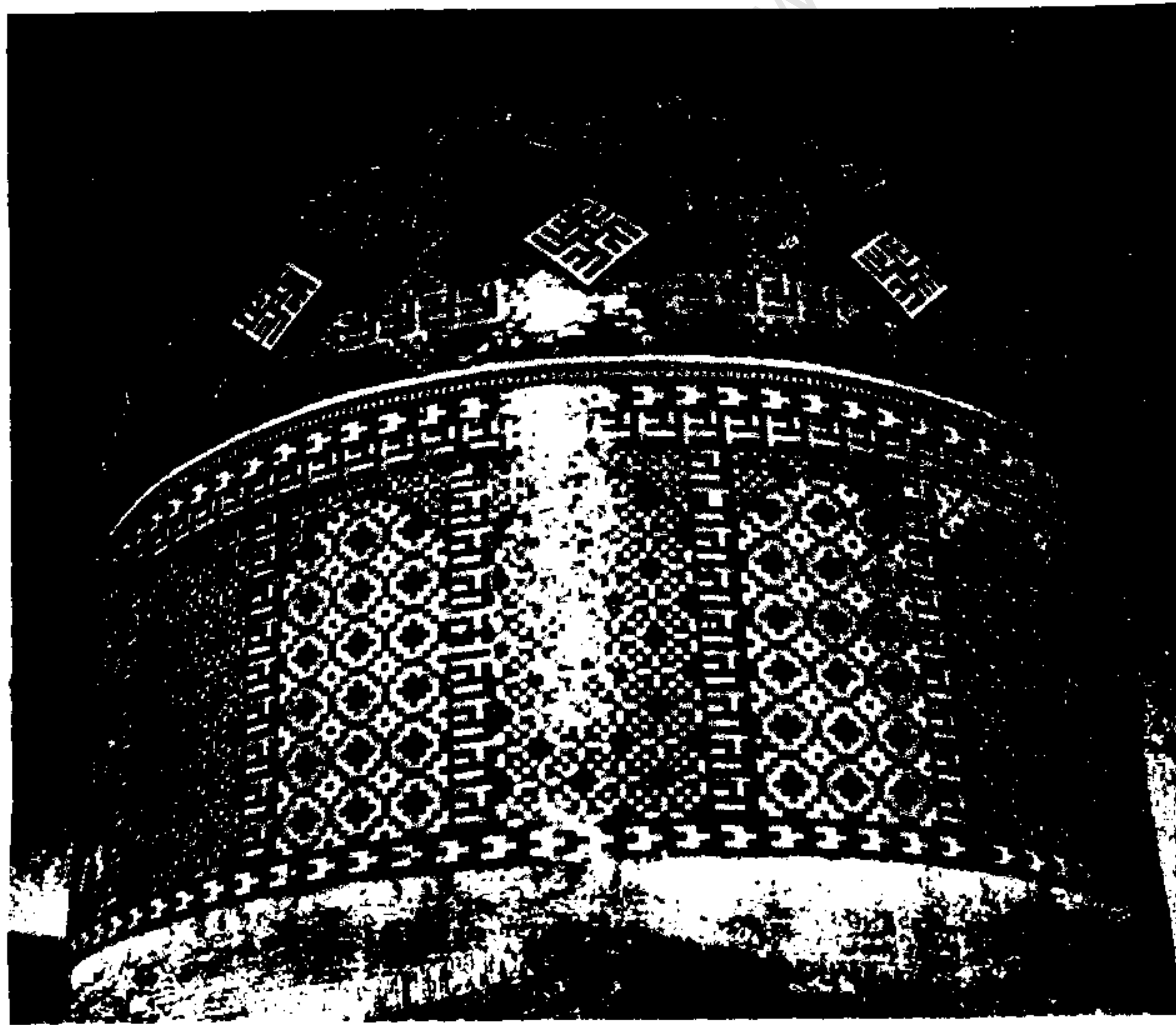
نیشابور در دوره سامانیان و صفاریان همچنان اهمیت خود را حفظ کرد و حتی در ماه صفر ۲۶۶ احمد بن عبدالله خجستانی که از سرداران خراسان بود در نیشابور با عمرو لیث مصاف کرده و عمرو را شکست داده است.

طغرل بیک محمد سلجوقی در سال ۴۲۹ در نیشابور به سلطنت نشست و در سال ۴۳۱ هجری سلطان مسعود را در جنگ «دندانقان» شکست داد و او را به غزنین فراری داد و

تا پایان دوره سلجوقیان و مرک سلطان محمد سلجوقی نیشابور کم و بیش مرکز حکمرانی بود.

در اواخر سال ۵۴۸ ترکان غز که آن زمان در اطراف بلخ و ختلان ساکن بودند و به عمل سلطان سنجر خراج سالیانه می پرداختند به سبب ستمگاری عمل سنجر سر به شورش برداشتند و در بلخ و مرو - سه شبانه روز ساکنان شهر را کشتند و خزان سلجوقی را غارت کردند در این حادثه نیشابور نیز بدست غزان افتاد و مال و خواسته مردم به یغما رفت و بعد خوارزمشاهیان روی کار آمدند و نیشابور کم و بیش اهمیت سابق خود را حفظ کرد.

داغی که (مغول) بر سینه نیشابور نهاد هرگز با گذشت زمان فراموش نشده است. پس از آن که پانصد تن از تجار مغول بدست غایر خان (آینالجق) حاکم اترار کشته شدند چنگیز با ششصد هزار سپاهی قصد ایران کرد چنگیز تصرف خراسان و خوارزم را به عهده (جبه) و (سبنای) سرداران مغول نهاد و آنان هنگام عبور از این ولایات آسیبی به شهرهای خراسان نرساندند ولی چون چنگیز آگاه شد مردم این سامان به ایجاد مواضع مستحکم پرداخته اند (تولی) پسر خود را به خراسان فرستاد و «تولی» پس از تصرف مرو و کشتار دسته جمعی ابداء و فضلا و اهل علم و ادب به نیشابور رفت و نوشته اند: تولی سه شبانه روز در نیشابور جنگید (صفر ۶۱۸) و پس از تخریب نیشابور هفت شبانه روز بر آن ناحیه آب بست و مغول را در سراسر نیشابور به کشت و زرع واداشت.

گنبد امامزاده محروق

کلیه مورخان و وقایع نگاران اسلامی و اروپایی متفق‌التوید به ممالک اسلامی شرقی ستم و فتنه‌یی بزرگتر از حمله مغول به نیشابور به خاطر ندارند.

نیشابور باشکوه، نیشابور آبادان، نیشابور شهر سالاران و ارجمندان پس از حمله مغول دیگر جان سپرد! نیشابوری که امروزه در جوار این شهر بنا شده هرگز نمی‌تواند بازگوی عظمت و ابهت گذشته نیشابور کهن باشد.

نیشابور امروز

اوضاع طبیعی :

نیشابور از شمال به کوه بینالود و از مشرق به شهرستان مشهد و از جنوب به بخش (کدکن) تربت حیدریه و بخش (ربوش) کاشمر و از مغرب به سبزوار محدود است. شهرستان نیشابور در دشت همواری قرار گرفته و ارتفاع آن از سطح دریا ۱۱۹۳ متر می‌باشد.

رشته کوه‌های نیشابور عبارتند از: رشته کوه‌های بینالود در شمال شهر که از شمال غربی (سرولایت) تا جلگه (رخ) کشیده شده است و حدمرزی شهرستان مشهد و نیشابور می‌باشد، مرتفع‌ترین قله بینالود ۲۳۰۰ متر ارتفاع دارد. ارتفاعات دیگری نیز در سمت جنوب غربی نیشابور وجود دارد که طاغنکوه (طغان کوه) بسته نامیده می‌شود. این رشته کوه‌ها سبزوار را از نیشابور جدا می‌کند و بلندترین قله آن ۲۱۰۰ متر است.

هوای نیشابور در قسمت‌های شمالی و جنوبی متفاوت است در قسمت‌های جلگه‌یی معتدل و در قسمت‌های کوهستانی سردسیر می‌باشد. اما دامنه‌های طاغنکوه که در جنوب آن واقع شده دارای هوای گرم‌تر و آبی

شورتر است و در فصول بهار و پاییز به علت وزش بادهای شدید محصولات کشاورزی و زراعی آن زیر شن پوشیده می‌شود. حد اکثر گرمای هوا در نیشابور ۲۲٫۴ سانتی‌گراد و حداقل برودت هوا ۵٫۸ سانتی‌گراد است حد متوسط بارندگی در نیشابور ۲۴۲٫۵ میلی‌متر و یخبندان زمستانی این شهر ۹۵ روز است.

نیشابور رودخانه پرآبی ندارد فقط چند رشته رودخانه محلی که در فصل بهار از بینالود سرازیر شده و اطراف مسیر خود را مشروب می‌نمایند «فاریاب» - «رمان» - «در رود» - «فرزدق» - «شمس آباد» و «پوژ آباد» معروفترین رودهای نیشابور است. نوع خاک این شهرستان رسی و زراعتی بوده و عمق آبهای زیرزمینی از یکصد متر به بالا می‌باشد.

دور متعلق به مالکین بزرگ بود. خاندان میکالیان که سلسله نسب خود را به (دیواستی) و یا (دیواستیج) شاهزاده معروف سعیدی رساندند املاک وسیعی در نیشابور داشتند.

زمین‌هایی که در دست خرده مالکان و کشاورزان بود با کوشش آنان بهره خوبی می‌داد ولی حکام و فرماندهان محلی مقادیر زیادی از آنها را به عنوان مالیات و خراج می‌گرفتند و (آ. ی. برتلس) می‌نویسد: - عمال سلطان محمود مال مردم را مصادره می‌کردند و این کار تا زمان سلطان مسعود ادامه داشت تا اینکه مردم غزنه و نیشابور بروی شورش کردند.

اکثر اراضی نیشابور به وسیله مغول نابود شد ولی با کوشش روستائیان و کشاورزان هم‌اکنون دهها فرآورده کشاورزی در نیشابور

بدست می‌آید. محصولات عمده نیشابور: غلات - پنبه - باقلا - حبوبات و انواع میوه و صیفی است.

مساحت نیشابور حدود ۹۳۰۹ کیلومتر مربع و فاصله آن تا تهران ۷۶۷ کیلومتر و از نیشابور تا مشهد ۱۴۱ کیلومتر می‌باشد. به موجب آخرین آماري که در دست است نیشابور دارای يك سینما سه باشگاه ورزشی، سه بیمارستان و ۱۳ مرکز درمانی است ۹ دستگاه گرمابه عمومی و خصوصی در این شهر وجود دارد، نیشابور بیش از ۱۷ خیابان آسفalte دارد و مهمترین میداین و خیابانهای آن عبارتند از: پهلوی - فردوسی - ششم بهمن و شاهرضا. نیشابور از سالهای پیش دارای مرکز تولید برق بوده و اکثر نقاط شهر لوله کشی آب آشامیدنی شده است.

شغل مردم این شهر اکثر کشاورزی است و واحدهای بزرگ تولیدی آن عبارتند از: کارخانه قند - قالی و سبذافی - استخراج معادن فیروزه - سفال سازی. این شهر يك مهمانسرا با تعدادی اطاق دارد.

خرابه های شهر قدیم نیشابور در جوار شهر فعلی قرار دارد و آثار کوره‌های پخت ظروف کاشی لعابدار و محلات قدیمی نیشابور چون «شادیاخ» و «شومیزی» را می‌توان در این شهر کهن یافت.

از خرابه های شهر قدیم نیشابور اشیاء عتیقه - سنگهای گرانبها ظروف نفیس لعابدار بدست می‌آید، ژاندارمری و پلیس نیشابور با کوشش‌هایی که انجام داده مقدار زیادی از حفاریهای غیرمجاز شهر کهن نیشابور جلوگیری کرده است.

مردم نیشابور به عقاید و رسوم گذشته خود سخت وفادار هستند، آش‌ها و غذاهای

ادارات دولتی و موسسات ملی نیشابور	
ادارات دولتی	۲۳
موسسات ملی	۲۱
کارمندان	۱۴۵۶
کارکنان	۱۱۵

مراکز آموزشی نیشابور			
دبستان پسرانه	۱۲	جمع شاگردان	۴۱۲۳
دبستان دخترانه	۷	جمع شاگردان	۳۰۵۳
دبیرستان پسرانه	۴	جمع شاگردان	۲۳۸۵
دبیرستان دخترانه	۲	جمع شاگردان	۹۷۷
دانشسرای مقدماتی پسران	۱	جمع شاگردان	۳۰

جمعیت توابع نیشابور	
خسروعلیا	۶۲۳۷
سرولایت	۲۷۴۲۱
مازول	۹۵۳۰
ماروسک	۹۵۲۷
زبرخان	۱۶۲۰۲
اسحاق آباد	۴۴۱۴
برزنون	۲۰۰۸
در رود	۴۴۵۵
مشکان	۲۰۰۴

جمعیت نیشابور			
جمعیت کل	۲۰۹۵۸۲	جمع خانوار	۴۸۱۱۲
جمعیت زن	۱۰۳۳۴۶	جمعیت مرد	۱۰۶۲۳۶
جمعیت شهرنشین	۳۹۷۱۹	جمعیت روستایی	۱۶۹۸۶۳
جمعیت باسواد	۲۵۵۲۲	جمعیت خود شهر	۳۳۴۸۲
جمعیت زن شهر	۱۶۶۷۳	جمعیت مرد شهر	۱۶۸۰۹
ده سال به بالا	۲۲۷۹۵	جمع خانوار شهر	۷۲۸۹
جمعیت باسواد شهر	۹۹۸۹	درصد باسواد	۴۳٫۸

منابع و مأخذ مقاله

- ۱- برهان قاطع - محمد حسین بن خلف تبریزی - باهتمام محمد معین - جلد ۴.
- ۲- آثار پراکنده صادق هدایت - چاپ دوم - ۱۳۴۴.
- ۳- تلاش - مقاله خراسان - مهین محبوبی - شماره ۱۸.
- ۴- آموزش و پرورش در ایران باستان - علیرضا حکمت - ۱۳۵۰.
- ۵- تاریخ بیهقی - خواجه ابوالفضل محمد بن حسین بیهقی - تصحیح علی اکبر فیاض - ۱۳۵۰ - چاپ دانشگاه مشهد.
- ۶- تاریخ ایران - حداد و حکیم الهی و دیگران... - چاپ سوم سال ۱۳۴۲.
- ۷- الفرق بین الفرق در تاریخ مذاهب اسلام - ابو منصور عید القاهر بغدادی متوفی به سال ۴۲۹ ه. ق. - به اهتمام محمد جواد مشکور - چاپ دوم - ۱۳۴۴.
- ۸- ناصر خسرو و اسماعیلیان - آ. ی. برتلس - ترجمه: ی. آرین پور - ۱۳۴۶.
- ۹- قوس زندگی منصور حلاج - لویی ماسنیون - ترجمه عبدالغفور روان فرهادی - ۱۳۴۸.
- ۱۰- تاریخ پیامبران و شاهان ایران - ۱۳۴۵.
- ۱۱- تاریخ مغول - عباس اقبال آشتیانی - جلد (۱) - چاپ سوم ۱۳۴۷.
- ۱۲- کتاب پهلوی - نشریه موسسه اطلاعات.
- ۱۳- عقاید و رسوم عامه مردم خراسان - ابراهیم شکورزاده - ۱۳۴۶.
- ۱۴- سفرنامه کلاویخو - ترجمه مسعود رجب نیا - چاپ اول ۱۳۳۷.
- ۱۵- سفرنامه از خراسان تا بختیاری - هانری رنه دالمانی - ترجمه و نگارش فرهوشی - ۱۳۳۵.
- ۱۶- مطلع الشمس - صنیع الدوله محمد حسن خان اعتماد الدوله - ۱۳۰۱.
- ۱۷- تاریخ تذکره های فارسی (جلد ۲) - احمد گلچین معانی - ۱۳۵۰.
- ۱۸- نشریه آمار ایران - آبان ماه ۱۳۴۵.
- ۱۹- فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی ایران - نشریه سازمان ملی حفاظت آثار باستانی - ۱۳۴۵.
- ۲۰- تاریخ علوم و ادبیات ایرانی - ذبیح اله صفا - چاپ اول - ۱۳۴۷.
- ۲۱- چهار مقاله - احمد بن عمر بن علی نظامی عروضی سمرقندی - تصحیح محمد قزوینی - به اهتمام محمد معین - چاپ هفتم ۱۳۴۷.
- ۲۲- مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد - مقاله «بلغ یا نیشابور» از محمد ابراهیم باستانی پاریزی - زمستان ۱۳۵۰.
- ۲۳- زیانهای ایرانی - محمد امین ادیب طوسی - جزوه پلی کپی - ۱۳۴۷.
- ۲۴- زبان شناسی و زبان فارسی - پرویز ناتل خانلری - چاپ اول.
- ۲۵- آرشیو سازمان شهرستان های موسسه اطلاعات.
- ۲۶- یادداشت های نگارنده در سفر فروردینماه ۱۳۴۸ بسا دانشجویان سال چهارم رشته زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز - مقاله حاضر به تلخیص، براساس یادداشت ها و بررسی های فراوان درباره نیشابور آماده شده و اصل مقاله بیشتر از این است.

نذری - سفره ها - نذور - آداب و رسوم محلی: چهارشنبه سوری - نوروز - آبستنی و زایمان - ختنه سوران - عروسی - شب چله - مرک و عزا - طب عوام - افسانه ها - اشعار و ترانه ها - لالایی ها - معماها - امثال و لغات نیشابور گنجینه گرانبهای است که خوشبختانه گردآوری شده است. نقاط دیدنی و گردشگاههای نیشابور عبارتند از: خیام - عطار - امامزاده محروق - اراضی فرح بخش - بوژان - دررود و فرخک.

ضمناً آرامگاه محمد محروق - خیام - عطار و کمال الملک از آثار تاریخی نیشابور بشمار میروند.

در نزدیکی نیشابور يك گنبد و بارگاه آجری خودنمایی می کند که احتمالاً مزار فضل بن شاذان است. هنوز هم فیلخانه سلطان محمود غزنوی بهمین نام در روستای چند کیلومتری نیشابور باقی است.

(مزدك) پیامبری که در روزگار پادشاهی قباد (۴۴۸ میلادی) ظهور کرد از مردان جسور و بزرگی بود که در نیشابور بدینا آمد و مردم را به قبول عقاید خویش دعوت کرده و آثار مشکوکی نیز در اطراف نیشابور از وی برجای مانده است.

لهجه نیشابوری از لهجه های مشرقی و از بازمانده های زبانهای ایرانی غربی است و بابررسی هایی که انجام گرفته این لهجه از لهجه های مشابه مثل دامغانی - شاهرودی - سبزواری - شهدی - قوچانی (دره گزی) - تربتی - طبسی - بشرویه ای - قائنی - بیرجندی - زابلی و غیره در داخل ایران و با لهجه های هراتی - کابلی - قندهاری و بخارایی و تاشکندی و سمرقندی در خارج ایران متمایز بوده و تفاوت محسوسی با آنها دارد.

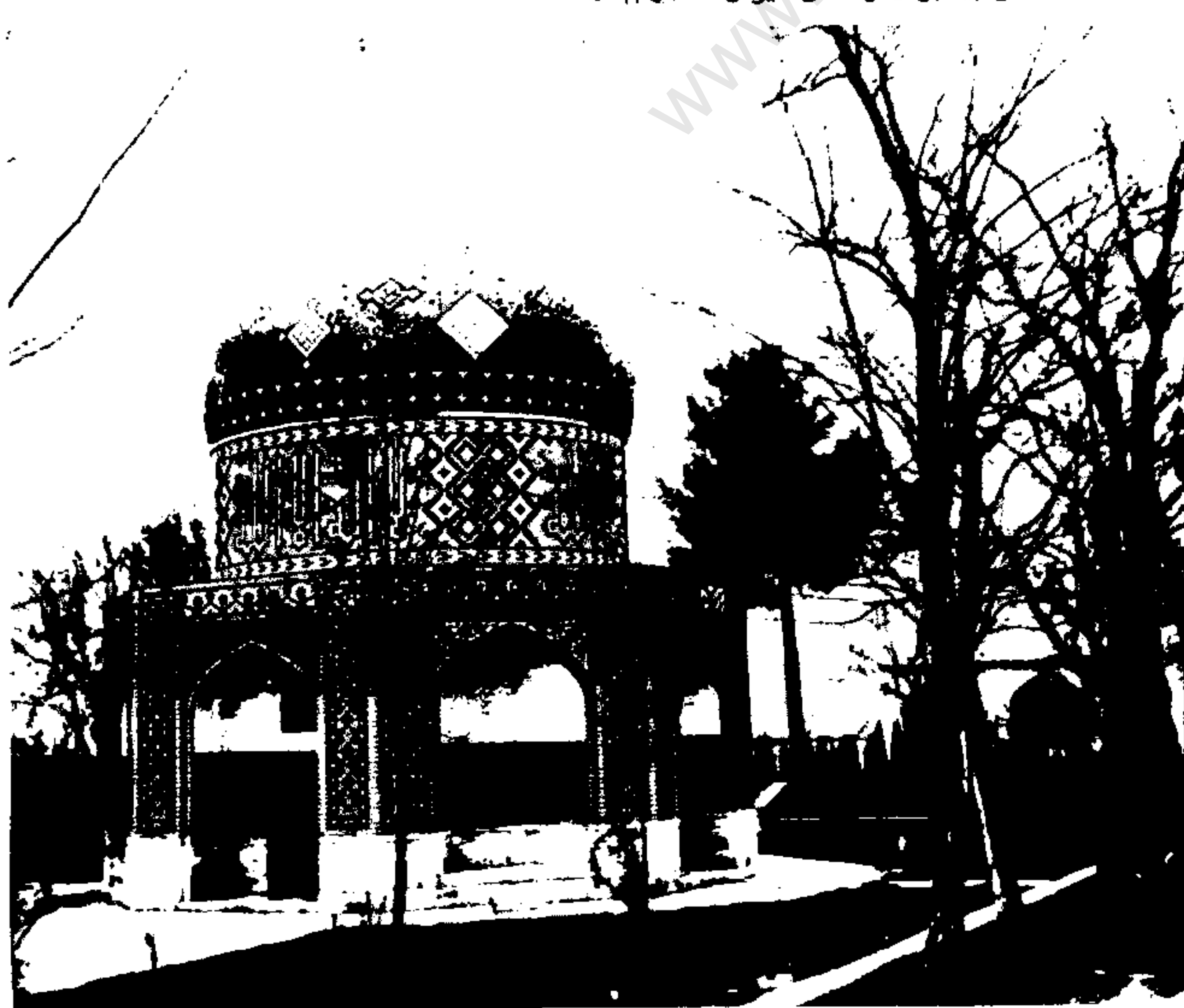
در گذشته لهجه نیشابوری به نوشته صاحب احسن التقاسیم بسیار روشن و درخور فهم بوده است. جز اینکه اول کلمات را کسره می دادند و یایی بر آن می افزودند مثل «بیگو» و «بیشو» حرف سین را به کلمات اضافه می کردند.

مانند: بخردستی - بگفتستی - بخفتستی و صاحب احسن التقاسیم می گوید: «این زبان برای خواهش مناسب است».

۰ ۰ ۰

جمشید مهریویا

صفحه مقام

تغذیه ، تولید مثل خزندگان ، خزندگان سمی و خزندگان فسیل

گردآورنده دکتر طلعت حبیبی استاد جانورشناسی دانشکده علوم دانشگاه تهران

دراگون پرنده (Dragon Volant)

روده و قسمت‌های دیگر بدن آنها کرم‌های انگلی موجود است. انگل‌های خون آنها نیز زیاد است.

طول عمر خزندگان معمولاً زیاد است ، از خزندگانی که گرفته شده‌اند چندین لاک‌پشت زمینی متجاوز از صد سال عمر داشته‌اند ، لاک‌پشتان آبی مختلف ۲۰ تا ۹۰ سال ، تمساح‌ها و مارهای بزرگ ۲۵ تا ۴۰ سال و گونه‌های کوچکتر تا ۲۰ سال یا بیشتر عمر کرده‌اند .

لقاح میان خزندگان همیشه داخلی است و اکثر تخم‌هایشان را برای سیر تکامل جنینی در خارج بدن می‌گذارند در میان خزندگان تکامل جنین در داخل ممکن است در مواقع خاصی صورت گیرد زیرا بعضی لاک‌پشتان آبی و مارها که لقاح میان خزندگان همیشه داخلی است . و اکثر

کروکودیل در حالت استراحت در آفتاب

کاملاً تخم‌گذارند در هنگامی که شرایط برای تخم‌گذاری مناسب نباشد موقتاً تخم‌هایشان را در خود نگاه می‌دارند . وقتی که این کیفیت در مار حلقه‌ای اروپائی (Tropidonotus) به وقوع پیوندد ، در تخم‌ها جنین تشکیل شده و تکامل می‌یابند ، زیرا پس از گذشت سه هفته از گذاردن جنین تخم‌هایی

صفحه هفتم

اکثر خزندگان بطور عمده از جانوران تغذیه می‌کنند ، لاک‌پشتان زمینی کوچک و بزرگ و بعضی از لاک‌پشتان آبی و تعدادی سوسمار از قبیل سور و مالوس (Sauromalus) و سوسمار درختی صحرایی از رستی‌ها استفاده می‌نمایند . یک‌نوع سوسمار به نام سوسمار درختی بزرگ کاکل‌دار (Amblyrhynchus cistatus) برای به دست آوردن جلبک دریایی که تنها غذایش را تشکیل می‌دهد به داخل آب فرومی‌رود . سوسمارها و مارهای کوچک ، حشرات و بی - مهرگان کوچک دیگر را می‌خورند ، لاک‌پشتان آبی بی‌مهرگان آبی را شکار می‌کنند .

لاک‌پشتان آبی ، مارها و کروکودیل‌های بزرگ انواع مهره‌داران از ماهیها تا پستانداران را طعمه خود قرار می‌دهند . بسیاری از مارها به علت اختصاصاتی که دارند طعمه‌ای را که قطرش به طور محسوس بزرگتر از دهان و بدنشان باشد میتوانند فروبرند .

مقدار خوراک مصرفی خزندگان در مقایسه با میزان لازم برای پرندگان و پستانداران کمتر است . مارهای کوچک از قبیل مارهای تندرو (Racers) و بعضی از سوسمارهای سریع‌الحركت صحرایی طعمه خود را در حال دو شکاری می‌کنند ، خزندگان دیگر برای شکار کمین می‌نمایند و مارها و کروکودیل‌های سنگین وزن غالباً به انتظار نزدیک شدن جانوران مدتها کمین می‌نمایند ، طعمه‌های کوچک یکباره گرفته و بلعیده می‌شود .

لاک‌پشتان آبی و کروکودیل‌ها تکه‌های غذایی بزرگ را پاره می‌کنند ، مارهای بدون زهر که از مهره‌داران زمینی تغذیه می‌نمایند معمولاً بایک یا چند حلقه بدن شکار خود را سریعاً احاطه کرده و محکم می‌فشارند تا خفه شود ، از در مارها ، شاه‌مارها و عده‌ای دیگر از مارها به همین ترتیب عمل می‌کنند . مارهای سمی با دندان‌های سمی خود نیش زده و زهر را تزریق می‌نمایند و با این عمل قربانی خود را سریعاً می‌کشند .

خزندگان دشمنان زیادی دارند که شامل :

کلاغ‌ها ، بازها ، جغد‌ها ، حواصیل‌ها ، لک‌لک‌ها ، سبزه‌قباها و عده‌ای دیگر از پرندگان می‌شود . مارهایی وجود دارند به نام تیرمار که از تخم‌های لاک‌پشت آبی تغذیه می‌نمایند ، بعضی از سوسمارها از سوسمارهای دیگر تغذیه می‌نمایند . مارهای تندرو ، شاه‌مارها ، مارهای مرجانی ، موکازین‌ها (Moccasins) و حتی مارهای کوچک طوق‌دار به درجات مختلف مارهای دیگر را می‌خورند . یک نوع باز به نام مرغ‌راز آفریقایی (Gypogeranus serpentarius) که یک نوع باز است ، همیشه مار می‌گیرد . از پستانداران : راسوی

امریکایی (Skunks) ، راکون‌ها (Racoons) ، روباه‌ها (Foxes) و گرگ‌های کوچک امریکایی (Coyotes)

از خزندگان تغذیه می‌کنند و بعضی سنجاب‌ها (Squirrels) گاهگاهی سوسماران را می‌خورند . انسان بسیاری از ماران را می‌کشد و مبارزه او برای انهدام جوندگان موزی نیز موجب تقلیل خوراک ماران بزرگ می‌شود خیلی از ماران به وسیله اتومبیل‌هایی که در جاده‌ها رفت و آمد می‌کنند کشته می‌شوند و طعمه بازها و کلاغ‌ها قرار می‌گیرند . بعضی خزندگان هنگام زمستان خوابی در اثر سرمای شدید می‌میرند . خزندگان در معرض حملات انگل‌های گوناگون واقع می‌شوند . در گردن اکثر سوسمارها و مارها کتله وجود دارد و در

بچه‌ها بیرون می‌آیند و در حالیکه معمولاً ۷ یا ۸ هفته برای خارج شدن بچه‌ها وقت لازم است. در برخی جنس‌های سوسماران، بعضی گونه‌ها تخم می‌گذارند و دیگران بچه‌های زنده به وجود می‌آورند. و زغهای شاخدار امریکایی - (Phrynosoma) همگی بجز فرینوزوما کرونوتوم (P. Cornutum)، تخمگذار بچه‌زا (Ovoviviparous) هستند ولی در مورد سوسمارهای پرچین (Sclerophorus)

عکس این حالت صادق است، فقط یک گونه وجود دارد که تخمگذار بچه‌زا می‌باشد. خزندگان که برای زندگی در خشکی سازگار شده‌اند، تخمهایی می‌گذارند که تا اندازه‌ای به تخمهای پرندگان شباهت دارد. تخم خزندگان از پوسته محکم و قابل انحنایی که داخلش پرده پوسته قرار دارد پوشیده شده است. پوسته تخم و پرده داخلی آن هر دو در تخم راهه (Oviduct) به وجود می‌آیند. پوسته تخم در تماس با بعضی لاکپشتان آبی از رسوبات املاح آهکی سخت می‌گردد. شکل تخم معمولاً تخم مرغی و دراز است ولی در لاکپشتان زمینی و لاکپشتان دریایی کروی می‌باشد. زرده تخم زیاد است و برای تغذیه جنین به کار می‌رود. قبل از بیرون آمدن بچه از تخم یک دندان تخم آهکی در نوک آرواره بالا به وجود می‌آید، این دندان در موقع بیرون آمدن بچه پرده و پوسته تخم را سوراخ می‌کند و سپس بچه از تخم خارج می‌گردد.

تعداد تخمهایی که خزنده ماده ظرف سال می‌گذارد بر حسب گونه فرق می‌کند مثلاً لاکپشت دریایی (Caretta) تقریباً ۴۰۰ تخم و مارمولک خانگی (Sphaerodactylus)

فقط یک تخم می‌گذارند. تعداد تخم در لاکپشتان آبی استخر - های کوچک ۵ تا ۱۶ در مارها و سوسمارهای کوچک در حدود ۱۰ تا ۲۰ و در آلیگاتور امریکایی ۳۰ تا ۶۰ عدد می‌باشد. خزندگان در حفره‌های طبیعی زیر یا داخل کنده درختها زیر بقایای گیاهی در زمین و یا شن تخم می‌گذارند. بعضی سوسمارهای مناطق حاره برای تخمگذاری از لانه‌های مورچه‌ها و موریانها استفاده می‌کنند. لاکپشتان آبی ماده آب را ترک گفته و به سواحل شنی یا دامنه‌های تپه می‌روند و در آنجا با پاهای عقبی خود حفره‌هایی کنده و پس از تخمگذاری در آنها لانه‌ها را چنان با مهارت می‌پوشانند که پیدا کردنشان نامیسر است. تماس با آن از خس و خاشاک گیاهی لانه‌هایی می‌سازند که در آنها تخمها را در حرارت‌هایی کمی بالاتر از حرارت محیط می‌خوابانند و حرارت بالاتر از تجزیه مواد لانه حاصل می‌شود. بیشتر خزندگان پس از تخمگذاری، تخمهایشان را ترک می‌کنند ولی آلیگاتور ماده از لانه‌اش دفاع کرده و آنرا مرطوب نگاه می‌دارد و بعضی مارها از قبیل پیتون‌های - (Pythons) بزرگ حاره ماده تخمهایشان را در مدت تکامل جنینی احاطه می‌کنند. در این مدت «روی تخم خوابیدن» (Incubation) حرارت بدن ماده ۲ تا ۴ درجه از محیط بالاتر می‌رود.

مدت تکامل جنین در خزندگان مختلف از چند هفته تا چندین ماه می‌باشد، فقط تکامل توآتارای (Tuatara) نیوزیلند در حدود ۱۳ ماه طول می‌کشد.

در خزندگان تخمگذار بچه‌زا که تخمها در اویدوکت یا تخم راهه ماده باقی می‌ماند پوسته فقط از یک پرده تشکیل می‌شود. رگهای خونی جنین به زودی در کیسه زرده یا کوریون نمو کرده و نزدیک رگهای مادری (Maternal Vessels) واقع در سطح داخلی رحم قرار می‌گیرد و مانند جفت پستانداران احتیاج تنفسی جنین را تامین می‌کند هنگامی که تکامل جنین به پایان رسد، این تخمها از ماده جدا شده و بچه‌ها یک باره از آنها بیرون می‌آیند. بچه‌های خزندگان پس از بیرون آمدن از تخم معمولاً از لحاظ شکل و رنگ طبیعی به پدر

صفحه چهارم

و مادرشان شباهت دارند به طور استثنایی فقط در مار سیاه یا تندر (Coluber Constrictor) بچه‌ها دارای لکه‌های تیره و بالغ‌ها دارای رنگ یکنواخت هستند. بچه‌های بیشتر خزندگان از موقع از تخم بیرون آمدن مستقل می‌باشند بچه‌های بعضی مارها ممکن است مدت کوتاهی نزد مادر باشند و بچه‌های آلیگاتور امریکایی اولین زمستان را نزد حیوان ماده به سر می‌برند. مدتهای درازی ادعا می‌شد که مارها گاهی بچه‌های خود را به منظور حفاظت می‌بلعند ولی تاکنون دلیل و شاهدهی بر صحت این مدعا به دست نیامده است. شیرهای گوارشی مارها به قدری قوی است که اگر فرضاً چنین اتفاقی بیفتد بچه‌ها ندرتا بدون آسیب بیرون می‌آیند.

بسیاری از انواع مارها و سوسمارها با خوردن جوندگان و حشرات موذی به انسان سود می‌رسانند. بعضی مارها در تنظیم تعداد جوندگان عاملی به شمار می‌روند. پوست تماس با آن و آلیگاتورها را مدتهای درازی است که برای تهیه چرمهای تجملی بکار می‌برند و در سالهای اخیر از پوست مارها و سوسمارهای بزرگ کفش، کیف و وسایل دیگر هم درست کرده‌اند. چرم خزندگان محکم و بادوام بوده و از لحاظ طرح، رنگ و نما گوناگون است و می‌توانند آنرا به رنگهای مختلف رنگ آمیزی کنند. از لاکپشتان آبی برای خوراک استفاده می‌کنند. گوشت لاکپشت آبی سبز (Greenturtle) را به صورت تازه و خشک می‌خورند و بهره‌برداری از این نوع لاکپشت آنقدر بوده است که در شیلات‌های جزایر حاره نسل آن تقلیل یافته است. لاکپشتان زمینی و غول‌گالاپاگوس (Galapagos Giant Land Tortoises) که زمانی بسیار فراوان بودند، مدت سه قرن توسط دریانوردان اقیانوس آرام به عنوان یک منبع گوشت تازه گرفته شدند، در طی دوره نهنک‌گیری هرکشتی از ۵۰ تا ۳۰۰ لاکپشت صید می‌کرد و در قرن نوزدهم تقریباً ۱۰۰۰۰۰ از این جانوران گرفته شد. نسل بعضی گونه‌ها برانداخته شد و امروزه از گونه‌هایی که به تعداد کمی وجود دارند حمایت و حفاظت می‌کنند. از لاکپشتان آبی کوچک نیز که در آبهای شیرین و شور طعم ایالات متحده یافت می‌شوند برای غذا مورد استفاده قرار می‌دهند بعضی لاکپشتان آبی کوچک راهم برای مصارف آزمایشگاهی بکار می‌برند از لاک لاکپشتان زمینی و دریایی برای ساختن شانه و سایر اشیاء تجملی استفاده می‌کنند.

مارها از دیر زمان موجب ترس و وحشت و خرافه پرستی نوع بشر بوده‌اند. همچنین غالباً در عقاید و افسانه‌های بسیاری از مردمان اولیه مورد احترام و پرستش قرار گرفته‌اند. سرخ پوستان هوپی (Hopi Indians) در جلگه‌های مرتفع آریزونا شمالی مراسم سالیانه‌ای دارند که هر روز طول می‌کشد و یکی از قسمتهای این مراسم را رقص مار تشکیل می‌دهد برای اینکار مارهای زنده از جمله مارزنگی‌ها را جمع‌آوری کرده غسل می‌دهند و سپس به دهان بعضی کشیش‌های قبیله می‌برند پس از این عمل مارهای زنده مجدداً به طرف بیابان برمی‌گردند با وجود آنکه امروزه درباره ساختن و زیست‌شناسی مارها اطلاعات فراوانی در دست هست و این گروه را جانوران شکاری می‌شناسند معذراً هنوز در میان مردم کشورهای متدین راجع به مارها عقاید قدیمی و نادرست فراوانی وجود دارد.

بجز مارها، سوسماری به نام سوسمار غول (Gila Monster) متعلق به جنوب غربی امریکا تنها خزنده زهر دار می‌باشد. زهر (Venom) این سوسمار به همان اندازه و شدت مار زنگی است، ولی چون مکایسم انتقال زهر کامل نیست، لذا آسیب یا هلاکت انسان در نتیجه دست زدن به این جانوران معمولاً نادر بوده است.

مارهای زهر دار در تمام قاره‌ها و بسیاری از جزایر

بزرگ، به استثنای ماداگاسکار و زلاند جدید، یافت می‌شوند، ولی تعدادشان در نواحی معتدله شمالی و اروپا نسبت به مناطق گرمسیر کمتر است. زهرمار برای شکار جانوران کوچک بکار می‌رود ولی در مقابل جانوران بزرگ و انسان به منظور دفاع مورد استفاده قرار می‌گیرد، لذا برای نوع بشر به درجات مختلف خطرناک است. در میان جمعیت‌های متراکم هندوستان سالیانه چندین هزار تلفات انسانی به علت مار زدگی وجود دارد. در برزیل نیز سابقاً هر سال در حدود ۵۰۰۰ هزار مرگ در اثر مار زدگی وجود داشت. در ایالات متحده ارقام دقیقی در دست نیست، ولی سالیانه چند صد نفر گزیده می‌شوند اختلاف ارقام را باید در نتیجه اختلاف تراکم جمعیت انسان و مارها در هر ناحیه، میزان پابره‌نه رفتن مردم و در هندوستان تا اندازه‌ای به علت عقاید مذهبی که مردم را از کشتن مارها باز می‌دارد دانست. در آمریکای شمالی و شمال‌مغربی مارهای زهردار و خطرناک برای انسان عبارتند از مار مرجانی یعنی موکازین (Moccasin) و کوپرهد (Copperhead) و ۲۰ نوع مار زنگی. مار مرجانی سروحشم کوچکی دارد، مردمک چشم بیضی شکل است و بدن دارای حلقه‌های قرمز سیاه، و زرد می‌باشد. بین حلقه سیاه و زرد حفاصل یا مرز مشاهده می‌شود. از مارهای خطرناک این ناحیه افعی چاله‌دار (Pit viper) است که سری پهن و مردمک بیضی شکل قائم دارد و بین سوراخ بینی و چشم در هر طرف سرچاله‌ای دیده می‌شود. دم در موکازین و کوپرهد باریک و نوک تیز و در مار زنگی کلفت و بی‌نوک است و به زنگوله ختم می‌شود. زنگوله تعدادی فلس‌های سخت و ضخیم است که هنگام حرکت مار صدای زنگوله می‌دهد. مار مرجانی از ایالات مرز مکزیک و شمال خلیج مکزیک تا ایندیانا (Indiana) و کارولینای شمالی وجود دارد، کوپرهد از ماساچوست تا ایلینوئیز (Illinois) به طرف جنوب، موکازین از ویرجینیای و ایلینوئیز به طرف جنوب یافت می‌شوند. مار زنگی‌ها از کانادای جنوبی به طرف جنوب وجود داشته و در نواحی خشک جنوب غربی از لحاظ گونه و تعداد فراوان‌تر می‌باشند.

مار بیتون برنگ سفید که در طبیعت بسیار نادر است

زهر در یک زوج غده که هر کدام در یک طرف فك بالا قرار دارد ترشح می‌شود. هر غده به وسیله مجرای به دندان نیش ارتباط پیدا می‌کند. در عقب دندانهای نیش موجود دندان‌های نخی‌ای به وجود می‌آید که پس از از بین رفتن دندان‌های اصلی جانشین آنها می‌گردند و این کیفیت در مورد دندانهای همه مارها صادق است. زهر ترکیبی از مواد آلی است که دارای اثرات فیزیولوژیکی مختلف می‌باشد و هر نوع زهر خواص مشخص و سمیت مختلفی دارد. بعضی از اجزاء ترکیبی زهر عبارت است از:

- ۱- پرتولیزین‌ها (Proteolysins) که موجب درد موضعی، تورم و فساد نسج می‌شود از این نوع زهر بیشتر در افعی‌ها و مار زنگی‌ها وجود دارد.
- ۲- کاردیوتوکسین (Cardiotoxin) که فشار خون را پائین آورده و باعث ضعف و ناتوانی قلب می‌گردد. زهرمار عینکی (Cobra)، مار مرجانی و بعضی افعی مانندها (Viperids) محتوی این ماده می‌باشد.
- ۳- هموراژین (Hemorrhagin) که آندوتلیوم‌موی رگها را خراب کرده و موجب خون‌ریزی در بافت‌ها و اندام‌ها می‌شود و در افعی مانندها وجود دارد.
- ۴- نورو سیتولیزین‌ها (Neurocytolysines) در مار عینکی‌ها که روی بافت‌های مختلف عصبی به ویژه مراکز تنفس تاثیر می‌کند و آنتی‌باکتری‌سیدین (Antibactericidin) که از عمل باکتری‌کش گلبولهای خون جلوگیری می‌نماید. زهرمار عینکی و ماران وابسته (Elapidae) بیشتر روی مراکز تنفسی تاثیر کرده و مرگ در اثر خفگی را پدید می‌آورد و زهرمار زنگی‌ها و افعی‌ها (Viperidae) قلب و دستگاه عصبی را شدیداً مسموم می‌سازد. بدن مار زنگی‌ها و افعی‌های

انتهای دو شاخه زبان مار

چالهدار درموقع گزش بهوضع S درمی آید. دندانهای نیش بهداخل بدن جانور یا انسان مورد حمله فرو رفته و فک پائین بهطرف بالاگیر می کند ، عضلات هرغده سم ، زهر را از راه دندانهای توخالی نیش بهداخل گوشت می راند و آنگاه سربه عقب کشیده می شود همین اعمال با سرعت شگفت انگیزی انجام می گیرد. زهر افعی ها و مار زنگی ها معمولا به آهستگی در گردش لثه پیش می رود و امروز درمان گزیدگی مار زنگی عبارت است از استعمال ركبند (Tourniquet) به دور قسمت گزیده شده در محل واقع بین نقطه گزیدگی و قلب ، ضد عفونی موضع و ایجاد شکاف به شکل X و به عمق ۶ میلیمتر نزدیک نقطه گزش ، استفاده از مکش به وسیله پوار لاستیکی یا وسایل دیگر به مدت ۱۲ تا ۱۵ ساعت ، در صورت امکان به کار بردن سرمهای ضد زهر (Antivenin) . قبلا استعمال پرمنگنات دوپتاسیم ، نفت ، ویسکی ، سوزاندن با آهن داغ و کارهای دیگر رایج بود که هیچ یک ارزشی خاصی ندارد و غالبا برای مارگزیده مضر است . برای درمان مارگزیدگی از باستان زمان کوششهایی بعمل می آمده است و وسایل و طرق نامعقول و داروهای شیمیایی و غیره به کار می رفته است. در سال ۱۸۸۷ سوئل (Sewell) کشف کرد که تزریق مکرر مقادیر کم و بدون خطر زهر مار زنگی به کبوتر موجب به وجود آمدن ماده یا پادتنی (Antibody) می گردد که کبوتر را نسبت به مقادیر بیشتر زهر مصون می سازد . چنین پادتن ها (Antisera) را امروزه ، همانطوری که برای درمان بیماریهای مختلف از قبیل دیفتری تتانوس و غیره معمول است، برای درمان مارگزیدگی ساخته و به کار می برند . روش کار سپس سرم خون را گرفته و به عنوان سرم ضد زهر مار - (Antivenin) به مار گزیده تزریق می نمایند . بدیهی است که برای زهر مارهای گوناگون در مناطق مختلف سرمهای معین و مناسبی تهیه می کنند . بعضی مردمان بدوی برای کشتن شکار و جنگ با استفاده از زهر مار تیرهای زهر آلود می سازند و تعدادی از قبایل سرخ پوست نیز به همین روش عمل می کردند . بعضی پزشکان زهر مارها را در درمان بیماریهای مختلف آزمایش کرده اند ، ولی به کار بردن زهر مار برای این منظورها به علت ترکیبات پیچیده و غامض زهرها صحیح نیست. به علاوه بعضی زهرها محتوی اسپورهای باسیل قانقاریای خطرناک گازی است . (Bacillus welchii)

باین وصف عصاره زهر موکازین آبی را امروز برای جلوگیری از خونرویهای مداوم در بعضی بیماریها به کار می برند و زهر مار عینکی را نیز برای تسکین درد شدید ناشی از سرطان غیر قابل عمل انسان به کار برده اند .

خزندگان فسیل - خزندگان زنده با وجود آنکه فراوان می باشند ، غالبا کوچک بوده و میان جانوران موجود نقش کوچکی دارند . در عصر مزوزوئیک (Mesozoic) که به عصر خزندگان مشهور است (تریاسیک تا کرتاشوز فوقانی) ، خزندگان مهره دار مسلط بوده و قسمت بیشتر محل های زیست را اشغال می کردند ، به طوریکه در نیمه صحراها و سرزمین های مرتفع خشک در باتلاقها و مردابها و اقیانوس ها انتشار داشتند . این جانوران کوچک و بزرگ بوده و طول و وزن بعضی از آنها از فیل امروزی خیلی تجاوز می کرده است و از لحاظ ساختمان و عادات نیز تفاوت های بزرگی میان آنها وجود داشته است . بسیاری از آنها در مقایسه با مهره داران کنونی شکل خاصی داشته اند ، در حالی که عده دیگر از آنها دارای ظاهر جالب و حرکات زیبایی بوده اند . ابتدایی ترین خزندگان آنقدر به دوزستان اولیه شباهت داشته اند که تشخیص این دو گروه از یکدیگر دشوار است باین حال برای تعیین

صفحه چهارم

اصل و منشاء خزندگان دلیل و شاهد با ارزشی هستند . خزندگان در طول پرمین (Permian) روبه ازدیاد نهادند و از لحاظ ساختمان و طرز زندگی شقوق و انشعابات فراوانی پیدا کردند . خزندگان در انتهای آن دوره به مقیاس وسیعی جانشین دوزستان شدند و در انتهای زمان تریاسیک قسمت اعظم گروه های خزندگان پدیدار گشتند و در طول ژوراسیک و کرتاشوز گونه ها و تعداد خزندگان به اوج خود رسید و از لحاظ شکل و طرز زندگی نیز گوناگونی بسیار به وجود آمد . سپس در آخر کرتاشوز بیشتر خزندگان از میان رفتند . مهمترین پیشرفت تکاملی خزندگان تطابق و سازگاری آنها با زندگی خاکی و بیرون از آب بوده است . به وجود آمدن پوست خشک شاخی که از اتلاف رطوبت بدن جلوگیری می کند و تولید تخمهایی که قادر به تکامل جنین در روی زمین هستند در این سازگاری نقش برجسته ای داشته اند . خزندگان کوچک اولیه بدن و دم دراز و چهار اندام کوتاه و پنج انگشتی داشتند . بجز این شکل عمومی بعضی از اختصاصات خزندگان آن زمان عبارت بوده است از :

۱ - افزایش اندازه آنها به نسبت های بسیار بزرگ مثلا در برونتوزورها (Brontosaurus)

۲ - به وجود آمدن جوشن و سلاح دفاعی از جمله صفحات پوستی و شاخها یا خارهای سر ، در بعضی دینوزورها (Dinosaurs) .

۳ - ساختمان سبک بدن به منظور دویدن سریع با چهار یادو یا در سایر دینوزورها .

۴ - تطابق با پرواز به وسیله اضافه شدن طول اندام پیشین و دم و تکامل پرده های پرشی پوست در پتروداکتیل ها (Pterodactyles)

۵ - تطابق شدید با زندگی آبی به کمک پاهای بالشتک مانند و بدن دوکی شکل در ایکتیوزورها Ichthyosaurs و غیره .

طول برانتوزوروس (Brontosaurus) و براکیوزوروس (Brachiosaurus) به ترتیب ۲۲۵ و ۲۴ متر و دیپلودوکوس (Diplodocus) ، ۲۷۵ متر بوده است . و اینها بزرگترین جانورانی بوده اند که تا کنون شناخته شده اند . وزن احتمالی آنها ۲۵ تا ۳۵ تن بوده و روزانه بیش از ۲۵۰ کیلوگرم غذا می خوردند . استگوزوروس (Stegosaurus) یک رشته صفحات استخوانی بسیار بزرگی در طول یک خط برجسته پشت داشتند که از گردن تا انتهای دم امتداد می یافت در تری سراتوپس (Triceratops) جمجمه ای وجود داشته که از لحاظ اندازه و وزن بجز نهنگان کنونی در جانوران دیگر به ندرت دیده می شده است .

قسمت های قابل ذکر جمجمه عبارت بوده است از یک نوک یا منقار تیز و بران در فک اصلی یک شاخ کوتاه و کلفت روی بینی و یک جفت شاخ دراز و نوک تیز متوجه به جلو در قلمر . بسیاری از خزندگان روی چهار پا راه می رفتند ولی دیگران مانند کانگورو (Kangaroo) می توانستند روی دو پاهای عقبی به ایستند . زره و خارها و شاخهای دفاعی را منحصرا از اختصاصات اشکال گیاهخوار می دانند . مغز دینوزورها عظیم الجثه از نظر تناسب کوچک بوده است مغز تری سراتوپس ۱۰ تنی فقط ۹۰۶ گرم وزن و مغز استگوزو - روس ۱۸ پایی ۲۸ گرم وزن داشته است . خزندگان پرنده یا پتروداکتیل ها ساختمان سبک وزنی داشته اند . سر این جانوران دراز و انگشت پنجم آنها طویل بوده است اندامهای عقبی و قاعده دم پرده پرواز را تقریبا شبیه به آنچه که در خفاشان کنونی دیده می شود تقویت و حمایت می کردند . در یکی از این

اشكال پترانودن (Pteranodon) فاصله بين دو سر پرده پرواز ۷۵ متر طول داشته است .

تنزل حرارت و رطوبت متغير در خزندگان و مسكنشان تاثير مخالف گذاشته است درنتيجه از بين رفتن خزندگان در اواخر مزوزويك براي پستانداران موقعيت مناسبی به وجود آمده است. در آن موقع اندازه پستانداران كوچك بوده و در عصر سوم شروع به تكامل شگفت آوري نمودند .

ايكتيوزوهای دریایی شبیه نهنگ بودند و يك پرکدمی بزرگ و چهار اندام بالشتک مانند داشته اند که برای شنا به کار می رفته است ، خزندگان مزوزويك از گونه های علفخوار و گوشتخوار تشكيل می شدند . لانه های تخم دينوزور که در مغولستان کشف شده ثابت می کند که بعضی از اين خزندگان قديم مانند اخلافتان تخمگذار بوده اند . بقایای خزندگان فسيل در همه قاره ها (بجز نواحی مجاور قطب جنوب) پیدا شده اند . بسیاری از گونه ها را امروز از اسکلت های کامل و متعددی که از زمین بیرون آورده اند و پس از بررسی در موزه ها به پاداشته اند به خوبی می شناسیم . درباره اينکه خزندگان قديم از نظر زمین شناسی چگونه ناگهان ناپدید شدند مباحثات فراوانی به عمل آمده است . بر طبق يك تئوری ابتدایی ترین پستانداران تخمهای خزندگان بزرگ را می خوردند و به موجب تئوری دیگر که پذیرفتنی تر است تغيير آب و هوا از قبیل

توضیح: در عنوان مقاله شماره قبل اشتباهها نوشته شده بود «خزندگان ایران» که می بایستی فقط «خزندگان» باشد.

گربه های ایرانی

از : نسرین پرنیانی

پیشگفتار .

گربه ایرانی بخاطر زیبایی ، پاکیزگی و شکل و قیافه خاصی که دارد در سراسر جهان مشهور شده است . قشنگی و گویایی چشم گربه ایرانی را هیچیک از گربه های اهلی جهان دارا نمی باشد . چنانکه می دانیم گربه از حیوانات پستاندار بشمار می رود و انواع مختلفی دارد اما در این مقاله ما می خواهیم شما را فقط با گربه اهلی ایرانی که از دست آموزترین حیوانات است ، آشنا سازیم .

گربه ایرانی از خانواده بزرگ « گربه سانان » است ، ساختمان مردمک چشم گربه ها در اثر روشنائی بصورت خط عمودی درآمده و در مواقع تاریکی به نقطه گردی تبدیل می شود گربه بجهت اینکه با انسان زندگی می کند ، لذا همه چیز خوار شده ولی دشمن بی امان موش ، قناری و ماهی می باشد . یوزپلنگ ، انواع گربه های وحشی سیاه

گوشها از خانواده های نزدیک گربه اهلی می باشند .

نوشته اند که گربه بوسیله مصریها اهلی شده و ممکنست انواع گربه های اهلی از نژاد مذکور باشند ، به روایت دیگری ، گربه های خانگی که هوشیار ، مغرور و قوی هستند ، از نژاد یک نوع گربه حبشه ای به وجود آمده اند .

در افسانه های یونانی آمده است : (دیانا) یکی از رب النوع های یونان باستان ، برای این که برادرش (آپولو) را دست بیندازد و مسخره کند ، به شیر دستور داد « عطسه کند » وقتی شیر عطسه کرد گربه از دهان او بیرون پرید (۱) !

در یک افسانه عبری نیز آمده که حضرت نوح از دست چند موش صحرائی درمانده شده بود ، زیرا اینها تمام آذوقه کشتی معروف او را می خوردند نوح به سوی خداوند عجز و لابه کرد و خدا برای رفع این گرفتاری نوح ، گربه را از عطسه شیر آفرید ، اما آنچه

که مسلم است کلیه این داستانها مأخذ و منبعی برای آفرینش گربه نمی توانند باشند . در فسیل هایی که از پنجاه میلیون سال قبل بدست مارسیده نشانه هایی از وجود گربه و پرورش آن دیده شده و گربه جزو خانواده های اصیل در جوار سگها ، راسوها و حوکه های دریایی بشمار آورده شده است ولی باید گفت (پنجاه میلیون سال قبل) نیز کمی اغراق آمیز به نظر می رسد .

بهر حال در تاریخ مدون دنیا ، تربیت گربه به حبشی ها نسبت داده شده و قابل قبول تر است ، آمیزش گربه ها از نسل های مختلف سبب بوجود آمدن گربه های گوناگون بانژادهای جوراجور شده است . حتی در تکثیر نسل گربه ، انواع نژاد سگهانیز سهیم شده اند . شناخت نژاد گربه ها بر اثر آزمایش هایی که انجام شده هم اکنون امکان پذیر می باشد ولی بیولوژیست ها علاقه دارند گربه ها را از جهت رنگ پوست و چشمانشان تقسیم بندی کنند چه درک و فهم این تقسیم

بندی برای کسانی که در این رشته مطالعاتی هم ندارند، پذیرفتنی تر است. و ما در این مقاله می‌کوشیم مشخصات و خصوصیات گربه ایرانی را که شهرت جهانی پیدا کرده بازگو کنیم.

گربه‌های ایرانی :

گربه‌های ایرانی از آرامترین و تنبلترین گربه‌های جهان می‌باشند، هشیار و تجمل‌پرستانند، و ظاهراً تاحدی خوی گوشه‌خواری خود را فراموش کرده‌اند. گربه‌های ایرانی بدلیل زیرکی خاصی که دارند می‌کوشند عیوب و کارهای زشت خود را از چشم انسانها پنهانند و ظاهراً کمتر موفق می‌شوند. پوست گربه ایرانی به رنگهای گوناگون دیده می‌شود، گربه ایرانی تنی کشیده باموهای نرم و بلند دارد.

معروفترین نوع گربه ایرانی، درخارج به «چین‌چیلای ایرانی» شهرت دارد که ظاهراً از ماده گربه‌های نقره‌ای رنگ به وجود آمده است، چشمهای این گربه سبز یا آبی سیراست زایمان «چین‌چیلای ایرانی» با اشکال زیاد انجام می‌گیرد.

از انواع دیگر گربه‌های ایرانی، گربه گرمی رنگ می‌باشد که دارای چشمهای پرتقالی است این گربه‌ها که گاهی به رنگ سرخ نیز دیده می‌شوند، امکان دارد خالدار باشند که اگر چنین گربه‌ای در ایران وجود داشته باشد بسیار ارزشمند است.

گربه‌های نقره‌ای ایران نیز از نظر رنگ شبیه «چین‌چیلای ایرانی» هستند منتهی چشمهای گربه‌های نقره‌ای ایران قهوه‌ای یا سبز پررنگ می‌باشد. در کشورهای خارج نژاد گربه‌های ایرانی مورد بررسی دقیق بیولوژیست‌ها و جانورشناسان قرار گرفته است.

گربه‌های ایرانی بیش از حد نرولوس هستند، و این خصوصیات بیشتر آنها را مورد توجه دیگران قرار می‌دهد. گربه‌های اصیل ایرانی کمتر اتفاق می‌افتد دست و صورت صاحبان خود را چنگ بزنند. خوشگذرانی، چابلوسی، تنبلی، دزدی، ترسوئی و ضعف گربه ایرانی جداً خصوصیتی است که گربه‌های این آب و خاک را در بین سایرین ممتاز می‌کند. این گربه‌های نازپرورده تا جای گرم و نرمی گیر می‌آورند دلشان می‌خواهد بخواب بروند، بهترین جای برای خفتن یک گربه، چین‌های لحاف، بغل بخاری و جلو آفتاب است.

گربه‌های ایرانی اگر لازم باشد در کمین پرندگان بزرگتر نیز می‌نشینند و شکار ماهی‌های حوض برایشان لذت بخش است. حس شنوایی، بویایی و چشایی گربه‌ها هنگام شب چندین برابر می‌شود. اگر به گربه‌های ایرانی محبت شود، مسلماً خیلی زود با انسان خو می‌گیرند.

پخته و لبنیات دیگر احتیاج دارد. اگر گوشت نمک زده بخورد هار می‌شود.

تا چند سال پیش گربه‌بازان ایرانی انواع گربه‌های این سرزمین را به مناسبت شکل و قیافه و نژاد گربه‌ها و شهری که گربه‌های ایرانی در آن می‌زیستند، تقسیم می‌کردند ولی با پژوهش‌هایی که بعمل آمده ثابت شده اختلاط نژاد گربه‌های ایرانی شاید در سراسر جهان امری شگفت باشد، بهمین جهت تقسیم‌بندی و روش پیشین مردود شمرده شده و اینک گربه‌های ایرانی به مناسبت رنگی که دارند به گروه‌های مختلف تقسیم می‌شوند و ما نیز سعی می‌کنیم این روش را در کشورمان رعایت کنیم و در این مقاله بیاوریم. تقسیم‌بندی گربه‌های ایرانی از جهت رنگ در کشور ایران نتیجه پژوهش‌هایی نوی است که برای اولین بار در مجله تلاش عرضه می‌شود.

گروه‌های گوناگون

گربه ایرانی باتوجه به رنگ پوست آنها:

۱- گربه قرمز ایرانی :

این گربه‌ها رنگی سرخ متمایل به خنایی دارند، گاهی راه‌راه‌های نزدیک هم در پوست این نوع گربه دیده می‌شود که البته این راه‌راه‌ها بر ارزش آن می‌افزاید. این گربه‌ها زرنک، شیطان و کنجکاو می‌باشند و بخوبی می‌دانند که چگونه سربه سر صاحبان خود بگذارند، گاهی بی‌اختیار به انسان التماس می‌کنند و زمانی با شرارت زیاد حمله‌ور می‌شوند، وقتی یک گربه قرمز ایرانی را برای نگهداری انتخاب می‌کنید سعی کنید: چشمانش درخشان، گوش‌هایش پاکیزه، زبانش صورتی رنگ و بینی‌اش سرخ و نمناک و موهایش نرم باشد، هرگز گربه قرمز زخمی را برای نگهداشتن انتخاب نکنید زیرا ممکن است به بیماری «گری» مبتلا باشد.

گربه‌های قرمز ماده گهگاه پوستی سرخ باراه‌راه‌های زرد دارند، پیدا کردن چنین نسلی بی‌نهایت مشکل است و توالد و تناسل این نسل به سختی انجام می‌پذیرد. گربه‌های قرمز خالدار «سیامی» نیز از این نسل به وجود آمده‌اند. گربه‌های قرمز ایرانی بارها در مسابقات ملکه زیبایی گربه‌های جهان برنده شده‌اند.

۲- چین‌چیلای ایرانی :

این گربه ایرانی در اکثر قاطب‌ها بزرگ اروپا که شکل گربه ترسیم شده به چشم

می‌خورد. گربه چین‌چیلای پس از کشف به خانه‌های اشرافی راه یافت و بخاطر ملاحظت و زیبایی تیمه وحشیش مورد توجه قرار گرفت. در تمبرهای یادگاری جهان نیز شکل گربه چین‌چیلای ایرانی بارها بچاپ رسیده است و تصاویر و مقالات فراوانی در ستایش زیبایی این گربه وجود دارد. چنانکه قبلاً نیز اشاره شد رنگ چشمانش آبی سبز یا سبز می‌باشد و بسیار درشت و گرد است. این چشمان زیبا را فقط در چین‌چیلای می‌توان دید، چین‌چیلای ایرانی برنگهای نارنجی، آبی‌تند، خاکستری، سرخ‌مسی دیده می‌شود. این گربه فوق‌العاده شیر را دوست دارد، بعضی از مردمان کشورهای خارج که زیبایی چین‌چیلای برایشان اغراق‌آمیز به نظر می‌رسد، به این نسل حمله می‌کنند و عیوب بی‌شماری از جمله موزیگری و تنبلی و بی‌هوشی را به او نسبت می‌دهند. ولی همین عسله به زبان خویش ضرب‌المثل‌هایی درباره قامت برانده، نسل خوب گربه‌های ایرانی در ضمن سخنان خودشان ارائه می‌دهند!

نگهداری چین‌چیلای مشکل و پرخرج است و معلوم نیست این نسل را چه کسانی با خودشان به خارج برده‌اند.

چین‌چیلای به رنگ (کرم) نیز دیده می‌شود ولی چنین رنگی برای چین‌چیلای مناسب نیست. از چنین رنگی می‌شود با زاد و ولد گربه‌های زیبایی به وجود آورد. اصیل‌ترین رنگ برای چین‌چیلای البته رنگ نقره‌ای است و این رنگ بارنگ خاص

«گره‌های نقره‌ای» یکی نیست رنگ نقره‌ای چین چیلای از رنگ گره‌های نقره‌ای ایران روشنتر است. شاعران خارجی چشمان چین چیلای ایرانی را به‌شبنم‌های یخ‌زده تشبیه کرده‌اند.

۳- گره کرمی ایرانی :

این گره گرانقیمت ایرانی، بجهت موهای بلند و نرمش که بیشتر به‌ابریشم شباهت دارد و نیز بخاطر سرچهار گوش و خوش ترکیبش از سایر گره‌ها ممتاز است. گره‌های ایرانی از نژادهای اصلی خود خیلی دور افتاده‌اند و می‌شود گفت شبیه اجداد خود نیستند. چشمهای با حالت و پرتقالی رنگ گره کرمی ایران غیرقابل توصیف و بیان است.

برای مراقبت از این نوع گره، باید پوستش را پاکیزه نگهداشت، باید گوشت کافی به او داد و نگهداشت استخوان و باقیمانده غذا را بحورد. این حیوان عاشق مارمولک، جیرجیرک، ملخ و هر حشره دیگری می‌باشد ولی شما نباید اجازه دهید گره شما يك حشره‌خوار گردد. این گره به‌آسانی از درختان بالا می‌رود و تابستانها برخلاف میل شما دلش می‌خواهد هرزه گردی کند، در این موقع مواظبت و نگهداری گره به‌عهده شماست که نباید گذاشت با گره‌های بی‌ارزشی که اصالت نژادی ندارند، آمیزش کند.

گره کرمی ایرانی اصولا گره شیطان و سرحالی است، شایسته است چند اسباب بازی مثل تویهای پینک پینک، قرقره‌های نخ‌دار، تکه کاغذها رنگی که به اشکال مختلف درآورده شده در اختیارش گذارده شود. این گره دوست دارد اسباب‌بازیهای اختصاصی داشته باشد. گره کرمی با سی دندانی که دارد، می‌کوشد اسباب بازیهای خود را از هم بدرد.

گره کرمی ایرانی از نژاد چین چیلای ایرانی می‌باشد و یا لاقط هردو از فرزندان يك خانواده هستند.

زیباترین گره کرمی آن است که موهای شفاف و ابریشمی و بدون کوچکترین لکه از سایر رنگ‌ها باشد، چشمان پرتقالی این گره ضامن پیروزی وی در مسابقات ملکه زیبایی گره‌هاست.

۴- گره سفید و سیاه ایرانی :

بر اساس آزمایش‌هایی که بعمل آمده معلوم شده گره سفید و سیاه يك گره اصیل ایرانی نیست، این گره شاید از آمیزش گره‌های سیامی و ایرانی به‌وجود آمده باشد، گره‌ای است چون سایر گره‌ها که به‌آسانی در لبه پنجره‌ها، بالکن، تیرهای چراغ برق، شاخه‌ها و شیروانی‌های باریک بدون احساس کوچکترین خطر گام برمی‌دارد، گره سیاه و سفید هرگز دچار سرگیجه نمی‌شود، اگر از بلندی بروی زمین پرت شود سعی می‌کند

با پنجه‌هایش بروی زمین فرود آید و آسیبی نبیند. این گره اگر گوشت زیاد بخورد بلافاصله دچار سوء هاضمه می‌شود که به آسانی درمان پذیر نیست، این گره دوست دارد به‌جاهای بلند صعود کند و چون نمی‌تواند پایین بیاید، (میومیو) راه می‌اندازد و نظر دیگران را برای کمک جلب می‌کند.

بسیاری از گره‌دوستان تصور می‌کنند که گره سفید و سیاه ایرانی از سایر گره‌ها هشیارتر است ولی باید گفت این گره علاقه زیادی برای ابراز هشیاری دارد، سبیل‌های بلند و سفید این گره زیبایی خاصی به‌چهره‌اش می‌دهد. مدت بارداری گره‌های ماده سفید و سیاه در حدود شصت روز است و بین ۴ تا ۸ بچه می‌زایند، بچه‌های گره به‌فاصله ۱۰ تا ۲۰ دقیقه متولد می‌شوند و ماده گره‌ها دوست دارند در جای تاریکی وضع حمل کنند. ذغال‌دانی مناسب‌ترین جا برای زایمان يك گره ماده است. چهره این گره به‌صورت گره‌های دیگر فرق دارد، بینی‌اش مسطح و گوش‌هایش کوتاه و پهن می‌باشد.

۵- گره سیاه ایرانی :

برای گره سیاه افسانه‌های زیادی نوشته‌اند. در ضرب‌المثل‌ها و افسانه‌های عامیانه گره سیاه را که چشمان براقی دارد

دو گربه نر و ماده آبی کرمی آمیزش کنند، فرزندان شان دورگه یا بصورت نژاد اصیل شان خواهند بود.

۸- گربه های سفید ایرانی :

گربه های آبی ایرانی که چشمان آبی رنگی دارند از توالد و تناسل این نسل به وجود آمده اند، گربه های آبی بجهت تمایل رنگی که به سفیدی دارند به گربه سفید ایرانی نیز مشهورند. نوعی گربه سفید ایرانی نیز وجود دارد که چشمان زرد دارد که چون گربه های سیاه ظریف و خوش ترکیب است، شانه زدن موهای این گربه از ضروریات است با استعمال پودرهای خاصی می شود سفیدی پشم این گربه را چند برابر کرد. از این نسل نمونه بسیار یافت می شود و می توان گفت از گربه های پیش پا افتاده جهان است! اگر گربه سفید ایرانی علامات و لکه های سیاهی به روی پیشانی خود داشته باشد اجازه ورود به نمایشگاه های گربه را ندارد زیرا این نوع گربه پست شمرده شده است!

۹- گربه قهوه ای ایرانی :

رنگ اصلی این گربه قهوه ای کمرنگ است که لکه های بزرگ و سیاهی نیز در پشت او دیده می شود، این رنگ مختص گربه های ماده است و معلوم نیست این گربه ها از آمیزش کدام گربه ها بوجود آمده اند، گربه قهوه ای ایرانی اغلب از عفونت دهان رنج می برد. گربه قهوه ای با ظاهر بشاش و جسورانه اش از ظرافت بسیاری بهره برده است.

۱۰- گربه های دورنگ ایرانی :

این گربه ها جزو گربه های سیاه و سفید بوده و ترکیبی از رنگ های کرمی، مشکی، قرمز و زرد هستند و یکی از بهترین نوع گربه ها می باشند، صورت و بدن کشیده و زیبایی دارند. این گربه های جذاب بارتنگ های استثنایی بارها به وسیله گربه دوستان به عنوان معروفترین و برگزیده ترین گربه ها انتخاب شده اند. بهر حال این گربه خیلی کم یافت می شود.

گربه ایرانی انواع زیادی دارد و گربه هایی که در این مقاله معرفی گردیدند گربه هایی می باشند که تقریباً شناخته شده اند و آرزو مند زیست شناسان کشورمان پس از مطالعه این مقاله، در بررسی و پژوهش زندگی شگفت گربه های ایرانی بیشتر کوشا شوند و اطلاعات جامع و جدید خود را از حیوانی که متعلق به ایران است و شهرت جهانی دارد، در اختیار علاقمندان بگذارند.

(۱) - در تفسیر ابوبکر عتیق نیشابوری هم آمده است که در کشتی نوح، فیل عطسه کرد، و گربه از خرطوم او بیرون پرید، و موشها را که زیاد شده بودند تمام بخورد. (قصص قرآن مجید، ص ۸۷، چاپ دانشگاه) مجله تلاش.

يك گربه شوم شمرده اند و حتی یسن او و اجنه رابطه برقرار کرده اند! این گربه از گربه های اصیل ایرانی نیست، مویش کوتاه و اگر بدقت نگرینته شود فوق العاده هوشیار و زیباست، بخاطر افسانه های زشتی که برای این گربه ساخته اند، اصولاً از زندگی خوبی برخوردار نیست و در بعضی از خانه ها زندگی بدی دارد و می توان او را بدبخت ترین گربه روی زمین دانست. چشمان سبز مایل به خاکستری این گربه ابهتی به او بخشیده و نوعی غرور در این گربه بچشم می خورد. با وجود این حرفها، گربه سیاه از گربه هایی است که سخت به صاحبش وفادار است.

می گویند گربه سیاه بچه های را خفه می کند ولی این امر درست نیست زیرا علیرغم حرفهایی که زده می شود گربه سیاه از مهر مادری زیاد برخوردار بوده و بی نهایت در پرورش کودکان خود می کوشد. این گربه فوق العاده حسود است، اگر صاحبش به گربه دیگری محبتی بیشتر بکند بی نهایت غمگین می شود و در صدد انتقام برمی آید و گاهی نیز آن خانه را به حالت قهر ترک می کند.

گربه های سیاه ایرانی که دارای چشمانی برنگ مس های گداخته باشند بسیار کمیاب هستند و طالبان فراوان دارند باید به این گربه اجازه نداد که مقابل آفتاب لم بدهد زیرا رنگ سیاهش تغییر می یابد و به صورت سرخ درمی آید در آن صورت از ارزش آن کاسته می شود.

«گربه دودی» ایرانی نیز از این خانواده است و تقریباً کمیاب می باشد، این گربه جنس خالصی نیست و زیر شکمش نیز اغلب سفید می باشد.

۱۱- گربه نقره ای ایرانی :

قبلاً راجع به این گربه حرف زدیم و حتی تفاوت رنگ پوست آن را با گربه چین چیلای ایرانی بر شمردیم. این گربه گرانبهاترین به سبختی یافت می شود زیرا نژاد وی از بین رفته است، رنگ چشمهای گربه نقره ای ایرانی اغلب آبی است.

۱۲- گربه آبی کرمی ایرانی :

گربه آبی و کرمی ایرانی بسیار کمیاب است، پوست این گربه ترکیبی از رنگهای کرم و آبی است، نر گربه آبی کرمی ایرانی خیلی کم تر یافت می شود بطوری که گربه پروران خارجی در زاد و ولد این حیوان دچار اشکال می شوند و نمی توانند رنگ اصیل این گربه را حفظ کنند، رنگهای آبی و کرمی که روی پوست این گربه ایرانی گسترش یافته بسیار جالب توجه است. گربه آبی کرمی ایرانی از مقاربت دو گربه اصیل ایرانی بوجود آمده است. اگر

ترین ملت‌های جهان بسوی تمدن بزرگ (که در برابر آن باستواری گام برمیدارد) پیش برود انقلابی که همراه با سیاست مستقل ملی ایران و رشد چشمگیر اقتصادی کشور ما را در جهان سرافراز و بلند آوازه کرد.

شاهنشاه: ما دهقانان - کارگران - زنان و مردان، سپاهیان انقلاب - فرهنگیان و دانشگاهیان که از دورترین نقاط کشور در این کنگره پرشکوه گرد آمده‌ایم قدر این نعمت بزرگ را خوب می‌شناسیم زیرا همه یکسان از نتایج این انقلاب بهره‌مند بوده‌ایم و این است که همه گرداگرد شمع وجود شاهنشاه بیدار دل و رهبر خردمند خود پروانه‌وار جمع شده‌ایم تا بالهام از این منبع فیاض خیر و برکت آمادگی خویش را برای اجرای وظایف سنگین که در دهه دوم انقلاب به عهده ماست و از آن بخوبی آگاهیم به خاکپای مبارک معروض بداریم و در عین حال سپاس بی‌پایان و شکرگزاری قلبی و صمیمانه خود را از این موهبت‌های عظیم به پیشگاه مبارک تقدیم کنیم و همه با خلوص نیت دست‌دعا بدرگاه خداوند متعال برداریم و بخواهیم که نعمت وجود اعلیحضرت همایون محمد رضاشاه پهلوی شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو فرح پهلوی شهبانوی ایران و والاحضرت همایون ولایتعهد را برای ما باقی و برقرار بدارد و انشاءالله به ملت ایران توفیق عنایت فرماید تا در سایه همایونی راه خود را در مسیر ترقی و کمال همچنان به پیماید تا به تمدن بزرگ که در اندیشه بلند شاهنشاهی ما است نایل آید. یقین داریم که در طی این طریق تأییدات الهی و اصول وحدت ملی و ایمان و مبانی شاهنشاهی باستانی ایران و اتکاء و خرد و دانش و بینش آن شهریار بهترین پشتیبان ما و همه افراد ملت ایران خواهد بود.

شاهنشاه: در پایان عرایض خود از خاکپای ملوکانه اجازه می‌خواهد لوحه‌ای را که بعنوان سپاس ملت ایران آماده شده به پیشگاه ملوکانه تقدیم بدارد.

کنگره بزرگ ملی

بمطراح، مبتکر و رهبر بزرگ انقلاب ما از داشت و از پیشگاه شاهنشاه آریامهر استدعا کرد که با تشریف‌فرمایی به کنگره شرکت کنندگان را قرین مباحث و افتخار فرمایند. این استدعا مورد قبول قرار گرفت و شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو در روز سوم بهمن ماه، به کنگره تشریف‌فرما شدند.

در این جلسه تاریخی شاهنشاه فرمایشات مهمی ایراد فرمودند که طی آن سیمای ایران آینده و جهت‌گیری‌های دوم انقلاب و هدف‌های بزرگ ملی بار دیگر روشن شد.

فرمایش‌های شاهنشاه دستورالعمل کار و کوشش ملی در دهه دوم سازندگی ایران است. با الهام از اندیشه بزرگ رهبر انقلاب کنگره اعلام میدارد:

۱- کوشش‌های ملت ایران در دهه آینده در جهت ایجاد زمینه‌های لازم برای رسیدن به مرزهای تمدن بزرگ با قاطعیت هرچه بیشتر ادامه خواهد یافت.

۲- حفظ استقلال، تمامیت ارضی و حاکمیت ملی ایران،

کنگره بزرگداشت دهه انقلاب ایران با شرکت ۴۸۵۰ تن از نمایندگان مردم کشور از اول تا چهارم بهمن ماه ۱۳۵۱ در تهران برگزار شد. شرکت کنندگان در کنگره: ضمن ارزیابی نتیجه انقلاب شاه و ملت به بررسی‌های گوناگونی که اجتماع امروزی ایران را بوجود آورده است و نتیجه گرفتند که در این دهه به پیشرفت در تمام شئون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور پدید آمده است. جهشی که زندگی کلیه مردم این سرزمین را بسطی که شایسته یک اجتماع است رسانیده است.

شرکت کنندگان در کنگره ضمن بحث و گفتگو در کمیته‌های هشت‌گانه نظریات خود را بمنظور تسریع در امر پیشرفت هم‌اکنون کشور مطرح و مورد بررسی قرار دادند. کنگره پیشنهادهایی را که براساس این نظریات تنظیم گردیده در اختیار دولت می‌گذارد.

کنگره مراتب سپاس و حق شناسی ملت ایران را نسبت

گفته‌های آقای موچشی رئیس کنگره بزرگداشت نخستین دهه انقلاب شاه و مردم

موچشی رئیس کنگره بزرگداشت دهه انقلاب

شاهنشاه: نزول اجلال موکب مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی ایران به کنگره بزرگداشت دهمین سالگرد انقلاب سپیدافتخار و موهبت بزرگی است که به شرکت کنندگان در این کنگره ملی‌ارزانی فرموده‌اید اعضای این کنگره برخود می‌بالند که امروز رهبر عالیقدر خویش را در جمع خود می‌بینند و این عنایت شاهانه را تازنده‌اند در خاطره خویش همچون سند افتخاری پاینده و جاویدان نگاه خواهند داشت.

شاهنشاه: دهسال پیش از این ندای آزادیبخش آن شاهنشاه در همین محل طنین افکند، ندائی که جامعه ایرانی را تکان داد و بیدار کرد و بنیان همه سنتهای فرسوده و کهنه را فرو ریخت و دگرگونی عظیمی بوجود آورد اختلافات طبقاتی را از میان برد. زن و مرد - کشاورز و کارگر شهری و روستائی همه را یکسان از مزایای زندگانی مرفه امروزی و اجتماع پیشرفته و مترقی برخوردار ساخت و با الهام از تعالیم عالیه دین مبین اسلام راه ترقی و تعالی را بر ملت ایران هموار کرد.

ندایی که ملت ایران باتکاء سنت‌های اصیل و ملی و دینی خود باتفاق آراء بدان پاسخ مثبت داد و انقلاب عظیم در جامعه ما پدید آورد که به حق نام انقلاب شاه و مردم بآن داده شد. امروز گروه کثیری که همه از اعماق جامعه ایران برگزیده شده‌اند. در این کنگره ملی گرد آمده‌اند تا سپاس خود را به پیشوا و رهبر گرانقدر خود معروض دارند که آنان را از بند اسارت و تنگنای تیره روزی و ناتوانی نجات داد و دل‌هایشان را به نور امید روشن ساخت مقام و ارزشی را که هر یک باید در اجتماع امروزی ایران داشته باشند بآنان ارزانی داشت فروغ عدل آریامهر را همراه بانور دانش و معرفت و وسایل بهزیستی و تندرستی و آبادانی به روستاها تابید.

کارگران را از زیونی و افتادگی نجات داد و آنان را از نتیجه دسترنج خود عادلانه بهره‌مند کرد، زنان را هم‌دوش مردان در همه رشته‌های خدمات اجتماعی سهم و شریک کرد.

سنتهای ملی را به ملت بخشید و با طرح‌ریزی و رهبری در اجرای اصول انقلاب سپید دگرگونی عظیمی در زندگانی فردی و اجتماعی ملت خود بوجود آورد که اینک میتواند هم گام با پیشرفته‌

فهرست رویدادها

کنگره بزرگداشت دهه انقلاب	۸۱
نفت	۸۳
زیر چاپ	۸۴
اقتصادی	۸۵
سیاسی	۹۱
متفرقه	۹۳
فرهنگی	۹۶
پیک تلاش	۹۸
عمران	۹۹
خبرهای کوتاه	۱۰۲
هنری	۱۰۳
گفتگو با هایدو چنگیزیان	۱۰۴

پاسداری نظام شاهنشاهی و حراست از ثمرات انقلاب، جانبازی در راه دفاع از میهن و مبارزه با هر نوع اخلال و اقدامات ضد میهنی مهمترین وظیفه فرد فرد ایرانیان است.

۳- جامعه انقلابی ایران، متکی بر تعاون، عدالت اجتماعی، توزیع عادلانه درآمد، نزدیک کردن سطح درآمد روستائی و شهری، احترام بکار تساوی حقوق سیاسی و اقتصادی واجتماعی و عدم تمرکز در عین حفظ وحدت برنامه و هدف و منافع ملی است.

۴- توسعه و تقویت پیوند کار و مالکیت در زمینه صنایع و تجهیز و تربیت نیروی کار، ماهر برای پیشرفت هر چه بیشتر اقتصاد کشور ضرورت اساسی دارد.

۵- تصمیم قاطع شاهنشاهی در زمینه احقاق بیشتر ایران از منابع نفت کشور در معیوب پیروزی های بزرگ گذشته با شوراندنیزترین احساسات کنگره روبرو شدن، ملت ایران با الهام از اندیشه های رهبر بزرگ انقلاب آماده هرگونه فداکاری در راه بهره گیری بهتر و بیشتر از منابع طبیعی کشور است.

۶- ثمرات پیشرفت مادی ایران در دهه گذشته با توجه به ارتقاء سطح معنویات و توسعه فرهنگ ملی ارج واقعی میباشد. اصول جفاودانی دین مبیین اسلام پایه های استوار خلاقیت و معنویات جامعه انقلابی ایران را تشکیل میدهد.

۷- ایجاد خانه های انصاف و شوراهای داوری تأثیر عمیق در پیشرفت امور دادگستری داشته است توسعه کامل عدالت قضائی در سراسر کشور و سرعت عمل و تحرک بیشتر نظام دادگستری بیش از پیش مورد توجه میباشد.

۸- در جامعه انقلابی ایران آموزش، کار و زندگی از رابطه مستقیم برخوردارند در حالیکه بهره گیری از ثمرات تکنولوژی امروز امکانات تازمی برای گسترش آموزش و پژوهش نو بوجود میآورد.

۹- پیشرفت سریعتر انقلاب ایران کوششهای همهجانبه ای را در اجرای انقلاب اداری از طریق اعمال روش های مناسب و ملی و تقویت روحیه انقلابی در کارمندان برای خدمت بمرم ایجاد میکند.

۱۰- ضرورت کار بیشتر برای زندگی بهتر و انضباط انقلابی برای حفظ و توسعه ثمرات انقلاب و پیشبرد هدفهای عالی شاهنشاهی مورد تأیید قاطع کنگره است.

۱۱- افزایش مشارکت مردم در همه زمینه های زندگی، توجه هر چه دقیقتر بامر مانی تجهیز ملی از راه کلیه سازمانهای اجتماعی بویژه احزاب را ایجاد میکند.

۱۲- شرکت کنندگان در کنگره به نمایندگی از طرف

ملت ایران سوگند یاد میکنند که در پیشبرد هدفهای مترقی شاهنشاهی آریامهر با جان و دل بکوشند تا در دهه آینده ایرانی نیرومندتر و مرفه تر و آماده تر به دوران تمدن بزرگ وارد سازند.

در بنادر مهم جهان جشنهای دهه انقلاب برگزار شد

بمناسبت بزرگداشت اولین دهه انقلاب ایران از طرف کشتیرانی ملی آریا در ۷۲ بندر مهم جهان جشنهای با شکوهی برگزار شد. بنادری که کشتیرانی ملی آریا ضیافتهایی در آن ها ترتیب داد عبارت بودند از:

هامبورگ - برین - انترپ - روتردام - کپنهاگ - استکهلم - کنتبرگ - اشلو - برگن - تروند - هایم - هلسینکی - دانکرک - مارسل - آراس - لندن - لیورپول - بریستول - کاردیف - بلسکو - شفیلد - دویلین - نیواورلئان - پاسکاگولا - کالستون - هوستون - ساوانا - چارلستون - نور فلک - بالیتمور - فیلادلفیا - نیویورک - سانی پونیت - توکیو - تاگوایا - اوساکا - سیوگاما - کوبه - موجی - مسیزوشیما - واتایاما - موکای جیما - کاشیما - هنگ کنگ - سنگاپور - تایپه - کیلونگ - کاسیونگ - پرت - کلانگ - نپانگ - پوکت - بلالون - آبادان - ابوظبی - بحرین - بندر عباس - بندر شاهپور - بندر خرمشهر - سمام - دها - دوسبی - خرمشهر - کویت - مسقط - بربر - بیبوتی - هودی - صاب - ماساوا - سودان - جد - سافاگا و بندر عقبه.

بزرگداشت دهه انقلاب در ممالک خارجی

بمناسبت بزرگداشت دهه انقلاب شاه و مردم از طرف معاون وزارت خارجه جمهوری خلق چین شامی در یکی از مهمان سراهای پکن ترتیب داده شد. در این ضیافت عباس آرام سفیر شاهنشاهی آریامهر و کارمندان سفارت و مقامات چینی شرکت داشتند و پس از صرف شام فیلم رنگی شریف فرمائی علیاحضرت شهبانوی ایران به چین نمایش داده شد. ضمناً بهمناسبت مقالاتی در روزنامه های پکن منظمآ انتشار یافت که در سراسر کشور پخش میشود. ضمناً مراسمی نیز در سالن بزرگ کنفرانس انجمن روابط فرهنگی با کشورهای خارجی در بلغارستان برگزار شد. در کویت و قطر نیز مراسمی بهمناسبت برگزار گردید. در شوروی نیز مهمانی بزرگی از طرف نمایندگی ایران در لنینگراد ترتیب یافت و به علاوه در موزه آرمیتاز لنینگراد

نیز سمینار بزرگی راجع به انقلاب شاه و ملت و نتایج آن تشکیل شد که در جلسات آن اصول انقلاب و ثمرات آن مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

در خانه ایران واقع در پاریس نیز ضیافتی بهمناسبت ترتیب یافت و نمایشگاه انقلاب شاه و ملت با شرکت بانو موریس شومان هسر وزیر امور خارجه فرانسه و گروهی از مقامات فرانسوی و ایرانیان مقیم پاریس ترتیب یافت. در این نمایشگاه عکس هایی از پیشرفت ایران طی نخستین دهه انقلاب شاه و ملت بمرض نمایش گذاشته شده بود.

۴۰۰ هزار تن تهرانی رژه رفتند

در تظاهرات عظیم و پر شکوه مردم پایتخت که با حضور نخست وزیر، روسای مجلسین اعضای هیات دولت ستاتورها، نمایندگان مجلس شورای ملی ترتیب یافت. روحانیون، اعضای کنگره ملی بزرگداشت دهمین سالگرد انقلاب، روستائیان، کارگران، اصناف، سپاهیان انقلاب، زنان، احزاب دانش آموزان و فرهنگیان دانشجویان و استادان دانشگاه پیشآهنگان، اقلیتهای مذهبی و سایر طبقات مختلف پایتخت شرکت داشتند و هر گروه با صفوف منظم و فریادهای جفاوید شاه در حالی که دمت های موزیک مارش میهنی می نواخت از مقابل تمثال شاهنشاهی آریامهر گذشتند و بدیشان با گرمی داشتن پایان نخستین دهه انقلاب سپاس خود را به پیشگاه رهبر بزرگ انقلاب تقدیم داشتند. نظیر این تظاهرات و رژه در مراکز استانها، شهرستان ها، بخش ها و روستا های سراسر کشور نیز ترتیب یافت. جریان تظاهرات عظیم و باشکوه مردم پایتخت و شهرستانهای اهواز - شیراز و اسفهان مستقیماً از شبکه رادیو تلویزیونی کشور پخش شد.

کارناوال شادی

روز هفتم بهمن بزرگترین کارناوال شادی تاریخ ایران در خیابانهای تهران برای افتاد و در مسیر طولانی خود همهجا جمعیت انبوهی را که به استقبالش آمده بود غرق سرور و شادمانی ساخت. این کارناوال که از طرف جامعه اصناف و صاحبان صنایع ایران و با همت جمعی از هنرمندان و دانشجویان کشور ترتیب یافته بود به ۵۰ گردونه تزیین شده و به درازای تقریبی ۵ کیلومتر بزرگترین کارناوال شادی بود که تاکنون نظیر آن در ایران دیده شده.

تزییناتهای هجده چرخه که کارناوال شادی تهران را به حرکت درآوردند نمایشگر سه دوره متفاوت از

تاریخ این سرزمین بودند. دوره اساطیری و باستانی، دوره ایران نو و ایران پس از انقلاب.

گشایش بازار استانها در جشنهای دهه انقلاب

سوم بهمن ماه ملی مراسم با شکوهی بازار مکاره صنایع استانها و فرمانداری های کل کشور بمناسبت بزرگداشت دهه انقلاب در تهران گشایش یافت. این مراسم با حضور وزیر کشور، استاندار استان مرکزی شهردار پایتخت و رئیس کمیته ملی تدارک بزرگداشت دهه انقلاب و چند تن دیگر از مقامات مملکتی برگزار شد. در این بازار ساخته های از مردم شهرستانها عرضه شده است. این بازار تا فروردین ماه آینده برای دیدار عموم مفتوح خواهد بود.

بزرگترین نمایشگاه صنعتی ایران

هشتصد واحد صنعتی که طی دهه انقلاب بوجود آمده و یا توسعه یافته است مصنوعات خود را از سیام دی ماه در بزرگترین نمایشگاه صنعتی ایران به معرض نمایش گذاشتند. عدم وجود رقابت بازرگانی، مشخص کننده این نمایشگاه از نمایشگاه های قبلی است. در این نمایشگاه تنها توسعه و تکمیل صنایع طی دهه گذشته نشان داده شد. در این نمایشگاه هر گروه از مصنوعات صنعتی در یکجا بنمایش گذارده شده و برای اولین بار عرضه کالا ها با آمار مقایسه ای همراه است. فرضاً مقایسه شده که تولید صنعت لوازم خانگی در سال ۴۱ چقدر بوده و اکنون چقدر افزایش یافته است. بعنوان مثال بر اساس آمارهایی که در این نمایشگاه ارائه شده سرمایه گذاری در صنایع غذایی در سال ۱۳۴۱، ۱۶۶۱۳ میلیارد ریال با ۱۳۴ هزار نفر کارگر و در سال ۱۳۵۱ با رقم ۶۸۷۳۹ میلیارد ریال، ۱۸۶ هزار کارگر و سرمایه گذاری در بخش صنایع کشور در سال ۱۳۴۱ به ۵۲۸۲۷ میلیارد ریال و در سال ۵۱ به ۳۸۶۸۱۳ میلیارد ریال رسیده است. ضمناً در مورد هر کالا ارقامی ارائه شده بود که نسبت واردات کالاهای مزبور را در سال های مختلف نشان میداد و همینطور صادرات هر کالا در مورد صنایعی که بخارج صادر میشود مشخص شده بود. بروشور هایی که در این نمایشگاه از طرف صاحبان صنایع چاپ گردیده بود اینبار نشان دهنده نحوه تولید و کیفیت کالا بود و تکامل کالای مزبور طی دهه اخیر بود. نکته دیگری که در این نمایشگاه بیچشم می خورد این بود که از نظر تعداد شرکت کنندگان مهمترین

نمایشگاهی بود که در ایران تشکیل شده است. واحدهای تولیدی کوچک تر مانند تولید کنندگان واکس، الککل صنعتی، چسب و غیره نیز کالا های خود را بمرض نمایش گذارده بودند. صنایع غذایی، نساجی، پوشاک، چوب، فلزی، چاپ، پوست و چرم، لاستیک، شیمیائی، داروئی، بهداشتی، ساختمانی، فولاد، الکتریک و الکترونیک، لوازم خانگی، ماشین سازی، اتومبیل سازی، کشاورزی و صنایع دستی هر یک گروه های مجتمعی را تشکیل می دادند. بیست در صد از این تعداد مربوط به بخش دولتی و ۸۰ درصد دیگر مربوط به بخش خصوصی بود. آنچه در مورد این نمایشگاه میتوان گفت پیشرفت صنایع ماشینی است. در این نمایشگاه انواع و اقسام تریلی، تراکتور، کامیون، اتوبوس، اتومبیل، ماشین تراش و پرس پنبه،

انواع دریل ماشین های بافندگی و چرخ دنده و رینگ بیچشم می خورد که تولید بعضی از آنها تا دو سال اخیر امکان نداشت ولی اکنون مطابق استاندارد های خارج در داخل کشور تهیه می شود و نیاز مملکت را به واردات این کالاها کاهش داده است. در این قسمت رشد تولیدی بخوبی احساس می شود.

این نمایشگاه در زمینی به مساحت ۳۵ هزار متر مربع تشکیل شده بود و نمودار تحولاتی بود که طی دهه اخیر بوجود آمده است. همزمان با این نمایشگاه يك نمایشگاه عکس نیز تشکیل شد که در آن نزدیک به ۹۰۰ قطعه عکس در زمینه کلیه پیشرفت های اقتصادی و صنعتی کشور و همچنین کارخانجات تولیدی مثل ذوب آهن، پتروشیمی، نفت بمرض نمایش گذارده شده بود.

کارناوال

میتیک فرهنگیان

نمایشگاه صنایع دستی روستائی

انواع دریل ماشین های بافندگی و چرخ دنده و رینگ بیچشم می خورد که تولید بعضی از آنها تا دو سال اخیر امکان نداشت ولی اکنون مطابق استاندارد های خارج در داخل کشور تهیه می شود و نیاز مملکت را به واردات این کالاها کاهش داده است. در این قسمت رشد تولیدی بخوبی احساس می شود.

این نمایشگاه در زمینی به مساحت ۳۵ هزار متر مربع تشکیل شده بود و نمودار تحولاتی بود که طی دهه اخیر بوجود آمده است. همزمان با این نمایشگاه يك نمایشگاه عکس نیز تشکیل شد که در آن نزدیک به ۹۰۰ قطعه عکس در زمینه کلیه پیشرفت های اقتصادی و صنعتی کشور و همچنین کارخانجات تولیدی مثل ذوب آهن، پتروشیمی، نفت بمرض نمایش گذارده شده بود.

نفت

پالایشگاه شیراز از فروردین بکار می افتد

فروردین ماه آینده بهره برداری از پالایشگاه شیراز به ظرفیت روزانه ۴ هزار بشکه آغاز میشود. پالایشگاه شیراز بعد از پالایشگاه های آبادان - کرمانشاه - تهران - چهارمحال - پالایشگاه کشور است که با سرمایه شرکت ملی نفت ایران ایجاد شده و در حال حاضر عملیات اجرایی آن توسط شرکت ایتالیائی «اسنام» - پروجکت - مراحل نهایی خود را طی می کند و با آغاز بهره برداری از آن تمام احتیاجات نفتی فارس، اصفهان و یزد تامین خواهد شد. نفت خام مورد نیاز این پالایشگاه از طریق خط لوله ۱۰ اینچی گچساران - شیراز تامین میشود.

یازده در صد از ذخیره نفت جهان

در ایران است رئیس بانک صادرات و واردات آمریکا هنگام تشریح موقعیت ایران در بازار سرمایه جهانی، تاکید کرد که ۱۱ درصد ذخیره نفت خام جهان در ایران واقع شده است که ۲ بار بیش از تمام ذخایر طلای جهان می باشد. او گفت ارزش تقریبی ذخایر نفتی ایران رقمی بیش از ۳۰۰ میلیارد دلار است و بر آن باید رقم مشابهی به عنوان ارزش ذخایر گاز طبیعی افزود و همه اینها زمانی در دسترس ایران قرار گرفته است که تمام کشور های صنعتی دچار بحران های سخت برای تامین نیرو هستند. وی که برای چهارمین بار به ایران آمده است گفت، بانک صادرات و واردات آمریکا در سال های اخیر بیش از یک میلیارد دلار اعتبار در اختیار ایران قرار داده است تا به مصرف خرید تجهیزات و ماشین های مختلف از آمریکا برسد و اکنون آماده است تا بر حجم کمک های بیفزاید. این سرمایه گذاریها تاکنون معطوف ایجاد شاهراهها، گسترش هواپیمایی و سیستم های مخابراتی، تولید نیرو، کشاورزی، نساجی و سایر صنایع اصلی بوده است. علاوه بر این بانک صادرات و واردات آمریکا از ایران برای دریافت مبالغ سنگینی وام به منظور سرمایه گذاری

از سایر بانک های بین المللی ضمانت کرده است. در زمینه تبادلات تجارت میان ایران و آمریکا رئیس بانک صادرات و واردات تاکید کرد در حال حاضر نیاز آمریکا به مواد نفتی و معدنی روز بروز فزونی می گیرد و ایران صاحب این مواد است. به این جهت گسترش همکاری ایران و آمریکا بالاخره توازن دلخواه را در تجارت فیما بین بدنبال خواهد آورد. وی سپس به تشریح چگونگی توزیع اعتبارات بانک و سرمایه گذاری در ایران پرداخت و گفت که خریداران کالا اکنون با تسهیلات بانک می توانند تنها با پرداخت ۱۰ درصد ارزش کالا بقیه بهای آن را وام دریافت کنند و به اقساط طولانی و بهره نازل بازپرداخت کنند. وی افزود در سراسر جهان بیش از ۲۱۰ موسسه خدمات بانک صادرات و واردات آمریکا را عرضه می کنند و در ایران متقاضیان می توانند وام مورد نیاز خود را از طریق بانک صادرات ایران، بانک ایرانیان، بانک اعتبارات ایران و بانک تهران دریافت کنند.

شرکت پترو شیمی

ایران - ذابین یک شریه معتبر ژاپنی گزارش داد که شرکت ملی پتروشیمی ایران با دوموسه ژاپنی به توافق رسیده اند، تا یک شرکت واحد تشکیل دهند و به کمک هم به تهیه فرآورده های پتروشیمی در ایران بپردازند. سرمایه اولیه شرکت بالغ بر ۹۱۲ میلیون یکن ژاپن معادل ۲۹۹ میلیون دلار است و شرکت به صورت ۵۰ - ۵۰ متعلق به ایران و شرکت های ژاپنی خواهد بود.

افزایش صادرات مستقیم نفت ایران به دنیا

بروز مینا یکی از مدیران اجرایی شرکت ملی نفت ایران است در مصاحبه ای اظهار داشت که این شرکت در نظر دارد از سال آینده فروش مستقیم نفت به دنیا را ۲۵۰ میلیون تن برساند. به این ترتیب ایران هرروز تا ۵۰۰ هزار بشکه نفت بطور مستقیم خواهد فروخت. وی در این مصاحبه تاکید کرده است که شرکت ملی نفت ایران اکنون در صدد اجرای برنامه هائیی از سرجاه تا پمپ بنزین است و به همین جهت اکنون مذاکراتی با شرکت های مستقل نفتی آمریکا بمنظور احداث یک پالایشگاه بزرگ در این کشور جریان دارد. ظاهرا شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۹۷۳ بیش از ۱۰ میلیون تن نفت از کنسرسیوم می خواهد و بقیه را از قرار دادهای خارج از کنسرسیوم

که در حدود ۱۳ میلیون تن است تامین خواهد کرد. براساس موافقت نامه ای که در این زمینه وجود دارد تولید ۸ میلیون بشکه در روز تا سال ۱۹۷۶ به دست خواهد آمد و درباره تولید بیش از این مقدار تا نتایج مطالعات اکتشافی در دو ذخیره نفتی دیگر تمام نشده نمیتوان صحبت کرد. این تحقیقات تا بهار آینده پایان می یابد. از این مصاحبه چنین نتیجه گیری میشود که ایران از طریق این قرارداد منافعی حداقل در حدود آنچه که سایر کشورهای تولید کننده نفت در خاور میانه از طرح مشارکت در منافع شرکت ها به دست می آورند دریافت خواهد کرد.

صادرات نفتی ایران

از حوزه کنسرسیوم افتتاح جزیره آهنین «آذرپاد» در خارک نخستین اثر خود را در صادرات نفت خام ایران طی ماه اکتبر گذشته بجای گذاشت. در این ماه صادرات نفت خام ایران از حوزه قرارداد به بیش از ۴۱۷ میلیون بشکه در روز رسید. این اولین بار در تاریخ صدور نفت ایران است که صادرات ایران از حوزه قرارداد در مواقع عادی به چنین میزانی می رسد و انتظار میرود این رقم در ماه های آینده افزایش یابد. تاکنون چندبار در مواقع اضطراری و یکبار در سال ۱۹۷۰ صدور نفت ایران از مرز ۴ میلیون بشکه در روز گذشته است. شرکت های عامل نفت اعلام کرد که تولید نفت خام ایران از حوزه قرارداد طی ماه اکتبر ۱۹۷۲ به ۶۴۳ میلیون بشکه در روز رسیده است که این رقم نیز برای اولین بار در تولید نفت خام ایران از حوزه قرارداد بدست آمده است. طبق گزارش کنسرسیوم میانگین تولید نفت خام ایران از اول ژانویه تا آخر اکتبر امسال ۴۵۵ میلیون بشکه در روز بوده است. میانگین صدور نفت ایران از جزیره خارک توسط شرکت های عامل نیز از رقم ۳۸۸۳ میلیون بشکه در روز بالاتر رفته است. نفت تحویلی کنسرسیوم به پالایشگاه آبادان طی ماه اکتبر، روزانه ۴ هزار بشکه با مقایه ماه گذشته افزایش یافته ولی در عوض صادرات شرکت ملی نفت ایران از خارک با همین مقایه ۶ هزار بشکه کاهش نشان می دهد. در تاریخ ۷ آبان ۱۳۵۱ جمع کل تولید از کلیه مناطقی که در دست کنسرسیوم است در طول سال های گذشته از ۱۵ میلیارد بشکه تجاوز کرده است.

پالایشگاه گاز سرخس آماده بهره برداری میشود

مقدمات استفاده از ذخایر گاز نفت سرخس در هفته دوم آذر ماه فراهم شد و عملیات احداث پالایشگاه گاز سرخس سرعت جریان دارد. جام های گاز و پالایشگاه این منطقه در ناحیه «خانگیران» واقع در ۴ کیلومتری جاده اصلی سرخس واقع شده است. این پالایشگاه در اردیبهشت ماه سال آینده مورد بهره برداری قرار می گیرد و گاز این ناحیه تا مشهد که بطول ۱۲۵ کیلومتر است بالولف های ۱۶ اینچی انتقال پیدا می کند. در طول این خط سه ایستگاه کنترل فشار گاز وجود دارد و هرچاه روزانه ۱۵ میلیون فوت مکعب گاز آماده بهره برداری خواهد کرد. ظرفیت پالایشگاه روزانه ۷۰ میلیون فوت مکعب گاز میباشد و قسمت بیشتر این گاز برای صنایع مشهد بکار گرفته میشود. برق مورد نیاز پالایشگاه وسیله یک ژنراتور برق به قدرت ۶ هزار کیلو وات تامین می گردد. در اطراف چاه های گاز، تصفیه خانه مجهز آب ایجاد می گردد تا مورد استفاده روستاییان قرار گیرد. آب های زیرزمینی این ناحیه برای معالجه امراض جدی مفید است.

قرارداد ۴۰ میلیون دلاری پترو شیمی امضا شد

قرارداد تولید مواد نرم کننده پلاستیک بین ایران و ژاپن امضا شد. بموجب این قرارداد که براساس ۵۰ - ۵۰ میباشد شرکت ملی صنایع پتروشیمی از یکطرف و شرکت های «میشوبیshi کیمیکال» و «میشوایوای» از طرف دیگر جمعا در وهله اول مبلغ ۴۰ میلیون دلار برای ایجاد یک مجتمع تولید مواد نرم کننده پلاستیک «دی - اکتیل فتالیت» و موادیمیایی مربوط سرمایه گذاری خواهند کرد. در این مجتمع سالانه ۱۴۰ هزار تن «دی اکتیل فتالیت» تولید می گردد، میزان تولید مواد میانی مربوط سالانه حدود ۲۸ هزار تن «دواتیل هگزانل»، ۲۲ هزار تن «انیدرید فتالیک»، ۳۲ میلیون متر مکعب گاز سنتز «مانه اولیه جهت تهیه دواتیل هگزانل» خواهد ساختن آن حدود ۳۰ ماه بطول خواهد انجامید در جوار مجتمع شیمیائی شاهپور واقع در بندر شاهپور بنا خواهد گردید. محصول این واحد صنعتی و اقتصادی در راه تهیه انواع فرآورده های پلاستیکی بمصرف خواهد رسید. اجرای این طرح بر

پایه نیازمندیهای صنایع پلاستیکی داخلی و صادرات استوار گشته و محصولات این مجتمع علاوه بر تامین مصرف داخلی به خارج نیز صادر خواهد گردید.

اکتشافات نفتی در

سروستان شیراز

اکتشافات نفتی در چاه شماره یک روستای «نظرآباد» در ۱۴ کیلومتری سروستان دوازدهم دیماه آغاز شد و مقدمات عملیات حفاری اولین «چاه نفت» فراهم گردیده است. اولین چاه نفت سروستان در دشت وسیعی قرار دارد که یکی از قشرهای معروف ساسانیان، در وسط آن جلوه گری می کند. هم اکنون راه سازی «نظرآباد» که از چندی پیش شروع شده بود با پی گیری کامل ادامه دارد و تعدادی از ماشین آلات عظیم راه سازی در این جاده مستقر است.

حفاری اولین چاه نفت سروستان با نظارت مهندسان و کارشناسان نفتی ایران صورت می گیرد و چاه های دیگری نیز در نقاط دور و نزدیک این چاه حفر شده که مطالعات و کاوشهای کارشناسان روی آنها آغاز گردیده است. انگیزه کشف چاه های نفتی در سروستان این بود که چندی قبل عده ایی از روستاییان «نظرآباد» قصد داشتند در این دشت، چاه آب عمیقی حفاری کنند تا آب مورد نیاز مزارع را تامین نمایند. روستائیان وقتی به حفاری چاه دست زدند، پس از حفر دویست متر مشاهده کردند، آب این چاه، بوی نفت میدهد و بدنبال همین قشیه بود که گروهی از زمین شناسان ایرانی برای آزمایش مواد این چاه به سروستان آمدند و مطالعات و تحقیقات خود را پیرامون آن آغاز کرده اند.

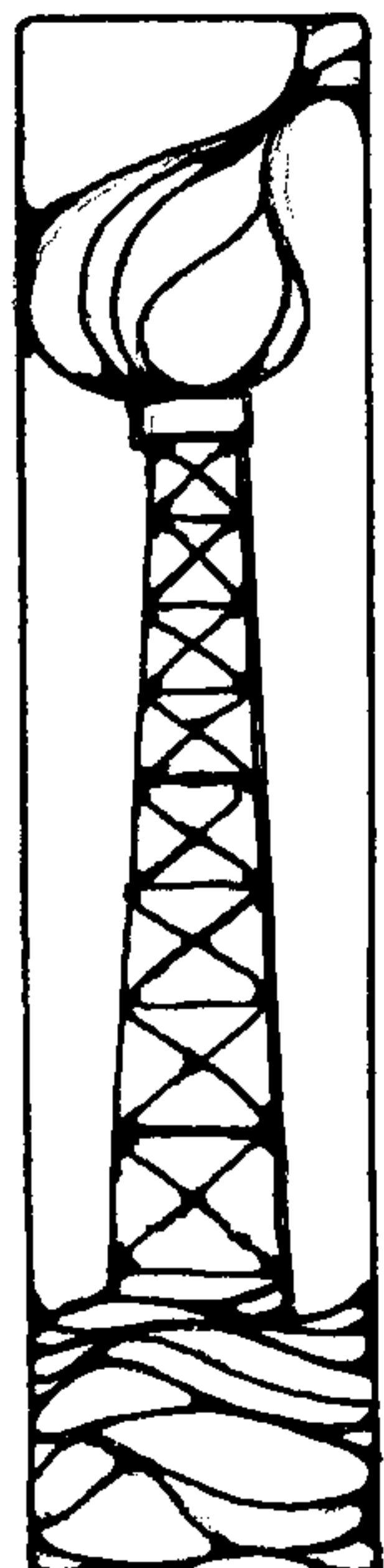
تولید نفت ایران از مرز ۵ میلیون بشکه در روز گذشت

آهنك افزایش تولید خالص نفت ایران از حوزه قرارداد شرکت های عامل نفت روز بروز سریعتر میشود تا آنجا که تولید در ماه نوامبر ۱۹۷۲ برای اولین بار مرز پنج میلیون بشکه در روز را پشت سر گذاشته است. تولید خالص نفت ایران در ماه نوامبر با مقایه با ماه اکتبر نیز یک رکورد است زیرا تنها در یک ماه تولید خالص نفت ایران رقمی نزدیک به ۵۰۰ هزار بشکه

در روز افزایش نشان میدهد. شرکت های عامل نفت ششم دیماه اعلام کرد که تولید نفت ایران در ماه نوامبر به رقم بی سابقه پنج میلیون و ۹۰ هزار بشکه در روز رسیده است به این ترتیب میانگین صادرات نفت ایران ظرف دوازده ماه مسیحی سال ۱۹۷۲ رقمی در حدود ۴۵۱۲ میلیون بشکه در روز بوده است.

صادرات شرکت ملی نفت ایران از خارک نیز یک رکورد بی سابقه نشان میدهد زیرا طی ماه نوامبر شرکت نفت رقمی در حدود ۵۰ هزار بشکه در روز افزایش صادرات داشته است. صادرات شرکت ملی نفت طی ماه اکتبر ۸ هزار و ۵۰۰ بشکه در روز بوده و این رقم یک ماه بعد به بیش از ۵۷ هزار بشکه در روز رسیده است.

طبق گزارش شرکت های عامل میانگین صادرات اعضای کنسرسیوم از جزیره خارک ظرف ۱۲ ماه سال ۱۹۷۲ رقمی در حدود ۳۹۲۰ هزار بشکه در روز بوده است. در گزارش همچنین آمده است که در دهلران واقع در شمال غربی حوزه قرار داد در لایه تنگستان نفت کشف شد که نشانه های فعلی امید بخش است و آزمایش های لازم برای ارزیابی کمیت و کیفیت نفت خام این منطقه ادامه دارد.

زیر چاپ

انجمن بین‌المللی زنان

یازدهم بهمن ماه نخست وزیر در انجمن بین‌المللی زنان شرکت کرد و ضمن سخنانی فعالیت‌های زنان در شئون مختلف و بخصوص در سپاه دانش، بهداشت و ترویج و آبادانی را ستودند و اضافه کردند که نام دختران سپاهی در تاریخ ایران جاودان خواهد ماند. در پایان نخست‌وزیر به سؤالات زنان خارجی درباره تحولات ایران پاسخ داد.

تهران و پکن با خط مستقیم هوایی بهم متصل میشوند.

برنامه پروازهای هفتگی هما به چین و ژاپن تهیه شد و این پروازها که از اردیبهشت ماه آینده آغاز میشود تهران و پکن را در مدتی کمتر از هشت ساعت به یکدیگر متصل خواهد کرد.

پرواز هما از پکن به شانگهای و سپس به توکیو می‌رود و در بازگشت به تهران مجدداً از شانگهای و پکن خواهد گذشت.

آیین سلام عید قربان در پیشگاه شاهنشاه

روز ۲۵ دیماه مصادف با عید قربان سلام ویژه عید قربان در پیشگاه شاهنشاه آریامهر در کاخ نیوران برگزار شد بهمن مناسبت پیامهای تبریک از طرف پادشاهان و رهبران کشورهای جهان به عنوان شاهنشاه به تهران مخابره شد.

از بامداد بترتیب اعضای هیأت دولت، هیئت رئیسه سنا، هیأت رئیسه شورا، امرای نظامی، سفیران کشورهای اسلامی شرفیاب شدند و امیرعباس هویدا جعفر شریف امامی عبدالله ریاضی و ارتشبد از هاری و سفیر مغرب در ایران در حریف شادباش گفتند.

شاهنشاه نیز متقابلاً به هر کدام از این گروهها پاسخ دادند.

شاهنشاه و شهبانو «تئاتر شهر را» گشودند

تئاتر شهر با اجرای نمایشنامه باغ آلبالو از آنتوان چخوف نویسنده شهر روسی در پارک پهلوی با حضور شاهنشاه و شهبانو گشایش یافت. این تئاتر بنا به امر علیاحضرت شهبانو با هزینه‌ای معادل ۴۰۰ میلیون ریال بمنظور پرورش استعدادهای گروههای هنری و ارائه آن به مردم توسط دفتر مخصوص شهبانو ایجاد شده و ساختمان

بنیاد فرهنگی فرح پهلوی

هفتم بهمن‌ماه علیاحضرت شهبانو دستور فرمودند که برای ایجاد یک جنبش فرهنگی مناسب با تحولات اقتصادی جامعه، بنیاد فرهنگی فرح پهلوی بوجود آید. تهیه اسانامه این بنیاد در دفتر مخصوص به گروهی محول شد و پس از تصویب مرحله اجرا درخواهد آمد. در این طریق همکاری بخش‌های عمومی و خصوصی و یاری هموطنان دانشور و فرهنگ دوست تاکید میشود.

خبر رسیده حاکمیت که سرمایه اولیه برای ایجاد و پایه‌گذاری این بنا را شهبانو ایران شخصاً مرحمت فرمودند.

سفر شهبانو و والاحضرت‌ها به سوئیس

علیاحضرت شهبانو به اتفاق والاحضرت همایون ولایتعهد و والاحضرت شاهپور علیرضا، شاهدخت فرحناز و شاهدخت لیلا با هواپیما به سوئیس عزیمت کردند در فرودگاه مهرآباد شاهنشاه آریامهر شخصاً شهبانو و والاحضرت‌ها را بدرقه فرمودند.

شاهنشاه برای چند هفته به سوئیس رفتند

شاهنشاه آریامهر طبق معمول همه ساله برای استراحت و انجام ورزشهای زمستانی به مدت چند هفته با هواپیما به زوریخ عزیمت فرمودند.

پیش از عزیمت شاهنشاه معینی وزیرکار و امور اجتماعی در فرودگاه مهرآباد منوچهر پروشانی را بعنوان معاون امور اداری و مالی و محمود شایان را بعنوان معاون فنی وزارت کار و امور اجتماعی به پیشگاه شاهنشاه معرفی کردند. همچنین شاهنشاه از نمونه اتوبوسهای دوطبقه‌ای که بزودی قرار است در خطوط داخل پایتخت آغاز به کار کند دیدن فرمودند.

برگزاری جشن سده

دهم بهمن ماه جشن سده با شرکت چندین هزار نفر از زردشتیان و اهالی کرمان در دشت «باغچه‌بوداغ» سه کیلو متری کرمان برگزار گردید. در این جشن استاندار کرمان و جمعی از رؤسای ادارات و سازمان‌های دولتی و مؤسسات ملی شرکت داشتند. در ابتدای جشن آقای فرهنگد رئیس انجمن زردشتیان کرمان ضمن سخنانی درباره اهمیت جشن سده، و تقارن آن با نخستین روزهای دومین دهه انقلاب شاه و مردم اظهار خشنودی کرد.

اداره اکتشاف و تولید نفت به یک ایرانی محول شد

پس از ۶۵ سال عمر صنعت نفت یک ایرانی در رأس شرکت سهامی اکتشاف و تولید نفت حوزه کنسرسیوم قرار گرفت و بدین ترتیب در رأس کلیه عملیات صنعتی نفت ایران کارشناسان ایران قرار دارند.

جورج لینک رئیس خارجی این شرکت جای خود را به محمدعلی نایب کارشناس نفتی ایرانی داد فعالیت کنسرسیوم در حوزه قرارداد در قالب دوشرکت یکی شرکت سهامی تصفیه و دیگری شرکت سهامی اکتشاف و تولید عمل میشود. انتصاب فوق‌الذکر عکس العمل تقاضای آمیز کنسرسیوم در مقابل واگذاری صنعت نفت به ایران است.

شرح حال : دکتر محمدعلی نایب از ۴ سال قبل عضویت هیئت مدیره شرکت سهامی اکتشاف و تولید نفت ایران را عهده‌دار شد وی مهندس مکانیک و اثرو دینامیک است و در سال ۱۹۵۰ دکترای علوم خود را از دانشگاه هاروارد آمریکا دریافت داشته است.

ملک حسین در تهران

ملک حسین پادشاه اردن و همسر تازماش شاهزاده خانم غالباً در سر راه خود به آمریکا مدت ۴۵ دقیقه در تهران توقف داشتند و در همین مدت مذاکرات سودمندی با امیر عباس هویدا نخست وزیر انجام دادند.

عباسعلی خلعتبری وزیر خارجه نیز در فرودگاه حضور داشت تا در همین مدت مذاکراتی با وزیر خارجه اردن که همراه پادشاه این کشور عازم واشنگتن است انجام دهد.

اردن در همین ملاقات کوتاه ایران را بدقت در جریان امور خاور میانه و دلایل سفر آمریکا قرار داد.

هویدا در آغاز نهمین سال نخست‌وزیری

هویدا در آغاز نهمین سال نخست‌وزیری روز هفتم بهمن‌ماه هویدا وارد نهمین سال نخست‌وزیری‌اش شد او که تنها دو سال پس از آغاز انقلاب شاه و مردم به نخست‌وزیری رفته است پیش از هرکس در اجرای اصول انقلابی شاه و مردم سهم دارد.

هویدا خوگراست عادت‌ها را مشکل‌رها می‌کند چنانکه برنامه را اعتقاد به حزب و کار دسته جمعی را، لیخندو ملایمت در لحظات سخت را و پیکان و ارکید را، او که رکورددار مدت

نخست‌وزیری در تاریخ مشروطه ایران است به کار گروهی سخت دلبسته است و به همکاری‌اش عشق می‌ورزد. بیشترین افتخار او این بود که در سال‌های نخست‌وزیری‌اش رشد متوسط اقتصاد ایران بیش از ده درصد بوده است که رقمی حیرت‌انگیز و برای بسیاری باور نکردنی است. در دوران نخست‌وزیری او که هرگز کلنگ به زمین نزده است و نوار نبریده دو برنامه عمرانی تاکنون به شایستگی پیاده شده است و برنامه عمرانی پنجم نیز تنظیم و شروع به اجرا شده است. هویدا از هشت یا ده نفر کسانی بود که کانون ترقی و بدنبال آن حزب ایران نوین را پی‌افکنند و آنها بیشترشان در هشت سال گذشته همراه او بوده‌اند مجریان نخستین طرحهای انقلابی ایران بودند.

موافقتنامه جدید هوایی ایران و امریکا امضاء شد

موافقت نامه حمل و نقل هوایی ایران و ممالک متحده آمریکا در پایان یک سال مذاکرات پی در پی پیچیده به امضاء رسید. این موافقتنامه را عباس خلعتبری وزیر خارجه و ژوزف فارلند سفیر آمریکا در کاخ وزارت خارجه امضاء کردند.

بر اساس این قرارداد اجازه پرواز به دو نقطه در شرق و غرب آمریکا «نیویورک و لوس‌آنجلس» برای هواپیمای ایران تأمین شد و هماهنگی آن به دایره ساختن پرواز به آمریکا تصمیم بگیرد سدی در راه نخواهد داشت.

سالروز شهادت حسنعلی منصور

هشت سال از شهادت شادروان حسنعلی منصور نخست‌وزیر پیشین و اولین دبیر کل حزب ایران نوین می‌گذرد. مراسم یادبود شادروان منصور از طرف هیأت وزیران حزب ایران نوین و خانواده منصور هفتم بهمن ماه بر سر مزار آن مرحوم برگزار شد. وی هشت سال پیش در ششم بهمن ۱۳۴۳ بدرجه شهادت رسید.

سپهبد یزدان پناه در گذشت

روز ۱۴ بهمن تیمار سپهبد یزدان پناه رجل معروف و خدمتگزار صدیق کشور که طی سالهای پرثمر زندگی خود منشاء خدمات ارزنده‌ای بوده است جهان را بدرود گفت.

تغییرات تازه دولت

در این تغییرات مجید مجیدی وزیر کار، مسئول تشکیلات تازه برنامه ریزی کشور شد که با سمت وزیر مشاور همچنان در کابینه می‌ماند، امیر قاسم معینی‌نماینده مجلس و قائم مقام دبیر کل حزب ایران نوین سمت وزیر کار و امور اجتماعی را دارا شد و رضا قاضی به معاونت وزیر مشاور رسید. معاون سیاسی وزارت کشور و استاندار سیستان و بلوچستان و و فراندار کل ایلام هم معرفی شدند.

تأسیس دو بانک جدید «تنخواه گردان و اقساطی»

این دو بانک فعالیت‌های خود را در رشته‌های پرداخت تنخواه گردان صنایع کشور و قراهم کردن تسهیلات برای خرید کالا های صنعتی به صورت اقساط شروع خواهد کرد.

مقدمات تشکیل این دو بانک از هر جهت فراهم شده است و کارشناسان بانکی مشغول تنظیم و تدوین اسانامه و آئین نامه های مربوط به نحوه فعالیت های ایندو بانک هستند.

لزوم ایجاد بانکی برای پرداخت اعتبارات کوتاه مدت به صنایع از چندی قبل که صنایع ایران وارد مرحله گسترش و توسعه شده‌اند احساس میشد. در حال حاضر تشکیل این بانک و بانك اقساطی ضروری تشخیص داده شده است و بزودی این بانک با مشارکت بانک های فعلی و مردم تأسیس خواهد شد.

وی در سال ۱۳۳۳ در تهران متولد شد و پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی و آموزش نظامی بخندم ارتش پیوست خدمات نظامی را از فرماندهی دیویزیون قزاق آغاز کرد و چندین سال متوالی در مقامات مختلف از قبیل فرماندهی تیپ گارد، پیاده لشکر مرکز حکومت نظامی تهران، فرماندهی لشکر مرکز زنرال آجودانی مخصوص اعلیحضرت رضاشاه کبیر، عضویت شورای جنگ، ریاست ستاد ارتش، ژنرال آجودانی اعلیحضرت همایونی و پنج بار به سمت وزارت جنگ منصوب گردید.

تیمار یزدان پناه مدتی نیز به عنوان وزیر راه خدمت کرد و در سالهای اخیر ریاست هیئت مدیره بانک سیه ریاست سازمان بازرسی شاهنشاهی را به عهده داشت و سناتور تهران بود.

در دامغان معدن فیروزه کشف شد

به دنبال فعالیت‌های وسیع اکتشافی که از چندی پیش برای جست یافتن برانداخته‌های فیروزه در نواحی خراسان و اطراف دامغان جریان داشت، دیشب اعلام شد که تازم‌ای باندوخته قابل توجهی فیروزه در دامغان کشف شده است.

کان کشف شده در دامغان گرچه اصالت فیروزه نیشابور را ندارد اما بعد از کان نیشابور بزرگترین کان فیروزه ایران است. با بررسی‌هایی که به عمل آمده است به احتمال زیاد ارزش اندوخته آن به میلیاردها ریال بالغ می‌شود.

در حال حاضر در کان فیروزه نیشابور که نخستین و بزرگترین کان فیروزه ایران است بیش از ۲۲۰ کارگر و کارمند مشغول کار هستند که حاصل فعالیت آنان استخراج سالانه قریب ۴۰ تن فیروزه خام است که قسمت اعظم آن به خارج و بویژه آمریکا و اروپا صادر می‌شود. بدیهی است با آغاز بهره‌برداری از کان فیروزه دامغان به میزان قابل توجهی بر تولیدات فیروزه ایران افزوده خواهد شد. در محافل بازرگانی کشور گفته می‌شود، با توجه به اینکه در بازارهای جهانی برای فیروزه صادراتی ایران رقیبی وجود ندارد بازارهای آن روز بروز گسترش بیشتری می‌یابد بطوری که تنها در چند ماه اخیر قیمت فیروزه بیش از ۲۰ درصد ترقی کرده است.

صادرات فرش به ۳۷۵ میلیارد ریال افزایش می‌یابد

تا پایان برنامه عمرانی پنجم با افزایش میزان تولید و بهبود کیفیت فرش ایران، همچنین اجرای یک طرح عظیم بازاریابی، صادرات فرش به خارج به بیش از ۵۰۰ میلیون دلار یا ۳۷۵ میلیارد ریال افزایش می‌یابد. در اجرای این طرح بزرگ و بی‌سابقه ظرفیت کارخانجات فرش‌پوشی و رنگرزی و رسیدگی کرج با نصب ۶ واحد جدید پنبه‌زنی و رسیدگی که اخیراً از لهستان خریداری شده است گسترش می‌یابد و با همکاری مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی همه مواد اولیه صنایع فرش

استاندارد می‌شود. همچنین با تعیین ضوابط مرغوبیت پشم از نظر طول الیاف، قطر الیاف، میزان مواد خارجی و طبیعی بودن پشم با استفاده از وسایل لابراتواری دقیق بررسی می‌شود و با تعیین استانداردهای لازم مبارزه دامنداری با کسانی که پشم دباغی شده و الیاف مصنوعی در صنعت فرش بکار می‌گیرند به عمل می‌آید و از تهیه و عرضه خامه‌های نامرغوب توسط تولیدکنندگان بخش خصوصی به شدت جلوگیری می‌شود. در حال حاضر سالانه نزدیک به ۶ میلیون متر مربع فرش در تمام کشور تولید می‌شود که از این میزان ۱۰۰ هزار متر مربع آن در شرکت فرش و بقیه در واحدهای تولیدی متعلق به بخش خصوصی تهیه و به بازار عرضه می‌شود. در سال گذشته فقط ۷۳ میلیون دلار فرش به خارج صادر شده است.

تولید لاستیک در کارخانه‌های فعلی

دو برابر می‌شود

وزارت اقتصاد به خاطر مبارزه با گرانی و کمبود لاستیک اجازه توسعه ظرفیت دو واحد تولیدکننده لاستیک را صادر کرد. بدین ترتیب طرح ایجاد سومین کارخانه لاستیک سازی متنتی شد. برای تأمین احتیاجات کشور و توسعه صادرات لاستیک به خارج ظرفیت دو واحد تولیدکننده لاستیک روپیم از ۲۰ هزار تن به بیش از ۴۰ هزار تن در سال افزایش می‌یابد و با تولید چند نوع لاستیک تازه از جمله لاستیک کامیون و همچنین لاستیک های پهن تراکتور، ایران از واردات لاستیک بکلی بی‌نیاز می‌شود. همچنین همه ساله مقادیر قابل توجهی لاستیک به خارج صادر خواهد شد.

تا سال ۱۳۳۸ تمام لاستیک اتومبیل مصرفی ایران از خارج وارد می‌شد. ولی از سال ۱۳۳۹ تا سال ۱۳۴۲ با ایجاد کارخانه‌های جنرال تایر و بی‌اف گودریچ صنایع لاستیک سازی ایران بعد از صنایع نفت و پتروشیمی در ردیف بزرگترین صنایع قرار گرفت و از آن پس همه ساله با تولید ۲۰ هزار تن لاستیک توسط این واحدها بیش از ۶۵ درصد از نیازمندیهای داخلی از طریق تولیدات واحدهای مذکور تأمین می‌شود.

گفته می‌شود با بازاریابی وسیعی که تاکنون به منظور صدور لاستیک ایران به خارج به عمل آمده است زمینه‌های مساعدی برای صدور انواع لاستیک ایران به کشورهای مختلف فراهم شده و هم‌اکنون سالانه مقادیر قابل توجهی لاستیک به کشورهای افغانستان، عراق، لبنان، بلژیک، یوگسلاوی، مجارستان، چکسلواکی، هلند، یونان، تانگانیا، سوریه، عراق، کویت، هنگ کنگ، سنگاپور، آمریکا، اتیوپی، آفریقای جنوبی و شیلی صادر می‌شود که از سال آینده با افزایش تولید، لاستیک در ردیف بزرگترین کالاهای صادراتی ایران قرار می‌گیرد.

ایران به جمع صادرکنندگان آلومینیوم می‌پیوندد

محصول آلومینیوم ایران به صورت شمش به بازار آمد و گفته شد که از سال آینده آلومینیوم تولید شده در کارخانه آلومینیوم سازی اراک در ردیف بزرگترین کالاهای صادراتی ایران قرار می‌گیرد. براساس آمار رسمی ایران هر سال بیش از ۲۰ هزار تن آلومینیوم به خارج صادر خواهد کرد. کارخانه آلومینیوم سازی اراک ۴۵ هزار تن در سال ظرفیت دارد که در مرحله اول حدود ۸۰ درصد از تولیدات آن فلز خالص و در شمش‌های بزرگ ریخته شده و بقیه به صورت آلیاژهای مختلف تحویل خریداران داخلی و خارجی می‌شود. در حال حاضر نزدیک به ۲ هزار تن شمش آلومینیوم تولید و ذخیره شده است.

کارخانه آلومینیوم سازی ایران با سرمایه‌گذاری مشترک سازمان گسترش و توسعه صنایع، دولت پاکستان و شرکت سهامی رینولتز آلومینیوم آمریکا ایجاد شده و از مجموع سهام آن ایران ۲۰ درصد، پاکستان ۵۰ درصد و کمپانی رینولتز ۲۵ درصد در دست دارند. قرار است سال آینده ۱۵ هزار تن از تولیدات کارخانه برای مصارف داخلی اختصاص یابد و ۱۰ هزار تن نیز به پاکستان ارسال شود. بقیه که حدود ۲۰ هزار تن در سال است به بازارهای مختلف جهان صادر می‌شود.

با مذاکراتی که بعمل آمده به احتمال زیاد بخش وسیعی از آلومینیوم مازاد بر مصرف به کشورهای آلمان، شوروی و چند کشور اروپایی دیگر صادر خواهد شد.

صدور خرما

ایران به انگلیس

۲۰ تن خرما زهره که از بهترین نوع خرما می‌باشد

می‌باشد بوسیله شرکت سهامی صنایع به خرما به فروشگاه‌های بزرگ «مارکس اند اسپنسر» انگلیس فروخته شد. خرما زهره ایران در بسته‌های پلاستیک با پوشش حفاظتی قرار داده شده و هر بسته آن ۲۵۰ گرم وزن خالص دارد. قیمت فروش این خرما برای هر کیلو ۸۲ ریال تحویل انگلیس می‌باشد.

مسئولان فروشگاه‌های «مارکس اسپنسر» ضمن ابراز رضایت از خرما زهره از شرکت فروشنده درخواست کرده‌اند که از زدن برچسب و مارک بر روی خرما خودداری کند زیرا این شرکت مایل است برچسب لازم را با سلیقه خود تهیه کند. قیمت خرما زهره در شرایطی که به انگلیس صادر می‌شود در ایران هر بسته ۲۵۰ گرمی ۲۰ ریال به مصرف کننده عرضه می‌شود. کارخانه تهیه خرما زهره در بمر قرار دارد و بانک اعتبارات صنعتی ایران در احداث و اداره آن دخالت داشته و قسمتی از سهام را نیز در دست دارد.

احداث کارخانه

فیلتر سازی

مذاکرات بانک اعتبارات صنعتی وابسته به سازمان برنامه و بخش خصوصی برای ایجاد یک کارخانه تولید «فیلتر» اتومبیل پایان یافت و مقدمات احداث کارخانه فیلتر سازی فراهم شد. این کارخانه با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و اعتباری به مبلغ ۳۲ میلیون ریال از طرف بانک اعتبارات صنعتی بوجود می‌آید و در این واحد صنعتی بیش از ۵۰ نفر مشغول کار خواهند شد. مجموع سرمایه‌گذاری در کارخانه تولید «فیلتر» ۶۵ میلیون ریال پیش‌بینی شده است. کارخانه مذکور در مرحله نخست ۲۵۰ هزار و در مرحله نهائی سالانه ۲ میلیون فیلتر اتومبیل تولید خواهد کرد.

گزارشی که پیرامون ضرورت احداث کارخانه تولید فیلتر در ایران تهیه شده حاکی است که رشد سیستم حمل و نقل و توسعه روستاها و افزون وسایل نقلیه و ماشین آلات صنعتی، کشاورزی و صنایع سنگین در سال‌های اخیر لزوم توسعه و تأسیس واحدهای تازم‌ای را برای گازویل و هوا که در تنظیم عرضه انواع فیلتر، روغن، و کنترل موتور و افزایش رانندگی عمر آنها مؤثر است ایجاد می‌کند.

در این گزارش اضافه شده است، گرچه از ظرفیت کارخانجات موجود تولیدکننده فیلتر بهره‌برداری کامل نشده معذرت به علت ازدیاد روز افزون وسایل نقلیه، احداث کارخانه جدید تولید فیلتر ضرورت دارد. آمار تهیه شده از مصرف فیلتر اتومبیل‌شان می‌دهد در سال ۱۳۵۰ حدود

۲ میلیون و ۱۷۵ هزار عدد فیلتر بفروش رفته و مصرف فیلتر طی ۵ سال آینده به ۱۸ میلیون عدد در سال خواهد رسید.

سرمایه‌گذاری ژاپن در کان مس قلعہ زری

سرمایه‌گذاران ژاپنی برای بهره‌برداری از کان مس قلعہ زری خراسان که پرعیارترین کان مس ایران است و از سال آینده بهره‌برداری از آن آغاز می‌شود. ۴۸۰ میلیون ریال سرمایه‌گذاری کردند. این همی سرمایه‌ای است که برای بهره‌برداری از این کان بکار می‌افتد. با بهره‌برداری از کان یاد شده، منطقه قلعہ زری بصورت یکی از زرخیزترین نقاط معدنی کشور در می‌آید و قرار است سهام و سود سرمایه به نسبت دوسوم و یک سوم به سود شرکت ایرانی تقسیم شود. گفته می‌شود با بررسی‌های وسیعی که تاکنون توسط کارشناسان ایران و ژاپن به عمل آمده است ذخایر کان مس قلعہ زری، بیش از ۲ میلیون تن و با عیار ۵ تا ۶ درصد برآورد شده که بدینسان یکی از بزرگترین و پرعیارترین کان‌های مس جهان شناخته شده است. این کان در فاصله ۱۷۲ کیلومتری جنوب بیرجند قرار دارد و از سال آینده با تجهیزاتی که از ژاپن وارد و در معدن نصب می‌شود سنگ مس پنج درصد پس از استخراج از معدن تبدیل به عیار ۳۰ درصد می‌شود و آنگاه به ژاپن صادر خواهد شد. بر اساس برنامه‌ای که در این زمینه تهیه شده سالانه از محل ذخایر کان مزبور حدود ۵۰ هزار تن مس با عیار ۳۰ درصد به ژاپن صادر خواهد شد.

سهام پنج واحد

صنعتی بمردم عرضه شد

۱۵ آذر آقای نجم‌آبادی معاون کل وزارت اقتصاد در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی برنامه عرضه سهام پنج کارخانه بزرگ را به عموم مردم تریخ کرد. این کارخانه‌ها از شهریور ماه فروش سهام به کارگران و کارمندان خود را آغاز نمودند و از ۱۵ آذر سهام خود را برای فروش به عموم عرضه کردند.

در مرحله اول پنج واحد بزرگ صنعتی کشور در تاریخ ۱۵ شهریور فروش سهام به کارگران و کارمندان را اعلام داشتند. این پنج شرکت عبارت بودند از شرکتهای شیشه قزوین، سیمان تهران، سیمان شمال، قندکرمانشاه و نورد ایران.

شرکت نورد ایران بعلت

لزوم تغییر اساسنامه و تغییر سرمایه پرداخت شده شرکت بنحوی که امکان افزایش مجدد سرمایه بدون رعایت حق تقدم سهامداران ایرانی و خارجی فعلی میسر باشد و نیز کاهش قیمت اسمی سهام از ۹۰۰۰ ریال به ۱۰۰۰ ریال بطوریکه امکانات بیشتری برای خرید کارگران و کارمندان بوجود آید، موفق به عرضه سهام در موعد مقرر نشد، لیکن نکات بتدریج عملی گردید بنحویکه این شرکت از اول دیماه سهام خود را با تسهیلات مندرج در آگهی قبلی به کارگران، کارمندان و عموم مردم عرضه نمود. ضمناً در مورد سهام عرضه شده بکارگران و کارمندان تسهیلاتی برای این گروه در نظر گرفته شد که اجمالاً عبارتست از:

— پرداخت معادل یکماه حقوق ثابت کارگر و کارمند بطور علی‌الحساب از محل سهم سود کارگر در منافع کارخانه.

— اعطای معادل یکماه حقوق ثابت کارگر و کارمند بصورت وام بدون بهره با سر رسید پنج‌ساله.

— تخفیف ۲۵ درصد از قیمت تعیین شده هر سهم، با توجه به این نکته که در مواردیکه قیمت سهمی پس از وضع ۲۵ درصد تخفیف مذکور از قیمت اسمی آن پائین‌تر بوده همان قیمت اسمی در نظر گرفته شده است.

— امکان خرید سهام اضافی معادل یک ماه حقوق ثابت کارگران و کارمندان علاوه بر استفاده از موارد فوق. در مورد شرکت‌های شیشه قزوین — سیمان تهران — سیمان شمال و قند کرمانشاه که در این مرحله جمعاً سهامی ارزش اسمی ۲۰۲۲۵ میلیون ریال عرضه نموده‌اند باید گفت که در این مدت کوتاه استقبال شایان توجهی از این برنامه بعمل آمد بنحوی که تاکنون نزدیک به یک هزار نفر کارگر و کارمند شرکت‌های مزبور با استفاده از تسهیلات تسویق‌آمیزی که در باره خرید سهام توسط کارگران و کارمندان پیش‌بینی شده است، صاحب سهم شده‌اند و میزان ۲۴۸۸ میلیون ریال سهام عرضه شده را خریداری کرده‌اند. در یک شرکت از این چهار شرکت صد درصد کارگران و کارمندان مبادرت به خرید سهام نمودند و در یک شرکت دیگر سه چهارم کارگران و کارمندان تاکنون صاحب سهم شده‌اند. در دو شرکت دیگر این رقم تاکنون به ۵۰ درصد میرسد.

علاوه بر شرکت‌های فوق در مورد شرکت پارچه بافی شیراز که جزو گروه اول کارخانجات عرضه کننده سهام قرار داشت و مقرر بود بررسی لازم در مورد آن انجام پذیرد، مطالعات لازم تکمیل شد و

بر اساس ضوابط کمیسیون نظارت بر گسترش مالکیت واحدهای صنعتی این شرکت نیز سهام خود را در درجه اول برای خرید کارگران و کارمندان عرضه کرد و پس از انقضای مدت سه ماه حق تقدم در خرید برای سه ماه بعد از آن با عموم اعلام شد. تسهیلاتی که این شرکت برای کارگران و کارمندان خود در نظر گرفته است مشابه سایر شرکتها میباشد. سهام باقی مانده در مورد این چهار شرکت که فعلاً با رعایت حق تقدم عموم عرضه می گردد به قیمت اسمی برابر ۱۷۷۷۷ میلیون ریال می باشد و عموم مردم تا اسفند ماه می توانند نسبت به خرید سهام مذکور تمهید خرید کنند و اسناد مربوط را در بانکهای مختلفی که در متن آگهی هر شرکت منعکس است یا در بورس اوراق بهادار امضا نموده و مبالغ مربوط را پرداخت نمایند. ضمناً بمنظور آنکه مالکیت صنعتی هر چه بیشتر گسترش یابد، ترتیبی داده شده است که در اجرای این برنامه ارزش اسمی سهام خریداری شده توسط هر فرد از حداکثر ۲۵۰ هزار ریال تجاوز ننماید که در آگهی هریک از شرکتها تعداد آن مشخص شده است و باین ترتیب موجباتی فراهم گردیده تا صاحبان سرمایه های کوچک و قاطبه مردم بتوانند از مزایای گسترش مالکیت واحدی صنعتی استفاده نمایند.

۵۵۷ میلیون ریال در کارخانه ورق آلومینیوم سرمایه گذاری شد

یک کارخانه ورق آلومینیوم با ظرفیت تولیدی ۹ هزار تن در سال از سوی بخش خصوصی در اراک ایجاد میشود. جمع سرمایه گذاری در این واحد ۵۵۷ میلیون ریال پیش بینی شده است که ۱۹۰ میلیون ریال آن به صورت وام بوسیله بانک اعتبارات صنعتی پرداخت خواهد شد و بقیه نیز از سوی بخش خصوصی تأمین میشود.

در حال حاضر صنایع آلومینیوم ایران با فعالیت بخش خصوصی و دولتی در رشته های تبدیل مواد کانی به شمش های آلومینیوم و تبدیل شمش های آلومینیوم به انواع ساخته های آلومینیومی از جمله پروفیل و ورق های آلومینیوم به کار خود ادامه می دهند.

ماده اولیه این صنعت شمش های آلومینیوم است که از آمریکا، انگلستان، هندوستان، رومانی و مجارستان تأمین میشود و تازمانی که کارخانه آلومینیوم سازی اراک به تولید پیرداز دوارات شمش ادامه خواهد یافت.

شرکت ملی صنایع فولاد تشکیل میشود

بر اساس لایحه جدید، شرکت مستقلی بنام «شرکت ملی صنایع فولاد ایران» وابسته به وزارت اقتصاد با سرمایه یک میلیارد ریال تشکیل خواهد شد. این شرکت برای استخراج و بهره برداری از معادن آهن و تولید فولاد و فرآورده های فرعی و فروش این محصولات و دیگر کارهای مربوط به آن تأسیس میشود.

بر اساس این لایحه سرمایه اولیه شرکت به هزار سهم مساوی تقسیم میشود و تمام سهام آن به دولت تعلق خواهد داشت و شرکت ملی صنایع فولاد ایران که از مالیات ها، برابرماده ۹۷ قانون مالیات های مستقیم، معاف خواهد بود چهار رکن اساسی خواهد داشت که به ترتیب عبارتند از مجمع عمومی، شورای عالی، مدیر عامل و حسابرسی. اعضای مجمع عمومی را که ریاست آن با وزیر اقتصاد خواهد بود، وزیران دارائی، کار و امور اجتماعی، مدیر عامل سازمان برنامه و رئیس کل بانک مرکزی تشکیل میدهند. شرکت ملی صنایع فولاد ایران که با استقلال کامل بنا نهاده خواهد شد، تابع قوانین استخدام کشوری و دیگر قوانین و مقررات و آئین نامه های دولتی نخواهد بود، مگر آن که در قانونی به تصریح از آن یاد شده باشد. شرکت ملی صنایع فولاد ایران با استفاده از اختیارات قانونی به تشکیل شرکت های صنعتی و معدنی و با مشارکت در این قبیل شرکتها اقدام خواهد کرد و در موارد لازم به استخدام کارشناس خارجی و با عقد قرارداد برای استفاده از خدمات مؤسسات خارجی با تصویب شورای عالی خواهد پرداخت.

گرفتن وام یا اعتبار از منابع داخلی (باضمانت و یا بدون ضمانت دولت) برای سرمایه گذاری و خرید ماشین ها از کارهای شرکت تازه خواهد بود. علاوه بر این شرکت میتواند از منابع خارجی با ضمانت و یا بدون ضمانت دولت برای سرمایه گذاری و خرید ماشین آلات در حدود اعتبارات پیش بینی شده برنامه های عمرانی کشور وام دریافت کند.

تولید فرش از یک میلیون متر مربع تجاوز کرد

یک واحد ریسندگی قالی در گلپایگان خوانسار با وام ۱۴ میلیون ریالی بانک اعتبارات صنعتی توسعه می یابد و تولید آن در سال به ۲۸۰ تن خامه قالی خواهد رسید. کارخانه مذکور که جمعا در آن نزدیک به ۵۳

میلیون ریال سرمایه گذاری میشود، در سال چهارم بهره برداری ۴۳۰ تن خامه قالی تولید خواهد کرد. خامه قالی مهمترین ماده اولیه صنعت فرش می باشد و در بازار به صورت ماشینی و دستریس وجود دارد. نوع ماشینی این محصول توسط کارخانه های خامهریسی کشور و نوع

دستریس آن بوسیله تعداد نسبتاً زیادی واحدهای کوچک دستی که در مناطق مختلف بخصوص در مناطق روستائی کشور متمرکز می باشد تولید می گردد. مقدار کل مصرف خامه قالی از ۱۳۲۰۰ تن به ۱۴۶۲۰۰ تن و مقدار تولید کارخانه های خامهریسی از مقدار ۳۲۰۰ تن به ۷۲۰۰ تن و مقدار تولید خامه دستریس از ۱۰۰۰ تن به ۷۲۰۰ تن طی سال های ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۰ تعیین گردیده است.

تولید فرش در ایران طی سال های ۱۳۴۱ تا ۱۳۵۰ از یک میلیون و ۶۰ هزار متر مربع به ۴۲ میلیون متر مربع فزونی یافته است. مقدار کل مصرف خامه قالی در کشور با توجه به مقدار فرش تولید شده به شرح فوق بر اساس حدود ۳۵۰ کیلوگرم خامه قالی برای هر متر مربع فرش محاسبه و برآورده گردیده است. طی سال های اخیر حدود پنج هزار دستگاه قالی بافی در منطقه گلپایگان و خوانسار وجود داشته و بوسیله آنها سالیانه حدود ۱۲۰ هزار متر مربع فرش تولید گردیده که با احتساب حدود ۵۰ کیلوگرم خامه قالی برای هر متر مربع فرش این منطقه برای تولید آنها سالیانه حدود ۵۰ تن خامه قالی مصرف شده است که در سال ۱۳۵۰ حدود ۳۰۰ تن آن از طریق تولید کارخانه های خامهریسی و بقیه از طریق تولید واحدهای دستریس تأمین گردیده است.

تولید حبوبات یکصد هزار تن افزایش می یابد

تولید حبوبات در پنج سال آینده بیش از یکصد هزار تن در سال افزایش می یابد و سطح زیر کشت حبوبات نیز ۲۰ هزار هکتار افزوده خواهد شد. در طول پنج سال آینده علاوه بر این تولیدات سبب زمینی، پیاز و گوجه فرنگی نیز افزایش قابل ملاحظه ای خواهد داشت و بر اساس گزارشی که پیرامون تولیدات کشاورزی در برنامه پنجم عمرانی کشور تهیه شده است تولید حبوبات در سال ۱۳۵۶ به ۳۱۲ هزار و پانصد تن، برداشت سبب زمینی ۴۹۹ هزار تن، پیاز ۲۴۰ هزار تن و محصول گوجه فرنگی در سال مورد بحث ۲۹۰ هزار تن پیش بینی شده است. طبق همین گزارش تولید

حبوبات، سبب زمینی، پیاز و گوجه فرنگی در سال جاری به ترتیب ۲۰۰ هزار تن، ۲۰۸ هزار تن بوده است. در این گزارش اضافه شده است که سطح زیر کشت حبوبات در سال جاری ۱۶۲ هزار هکتار بود که در سال ۱۳۵۶ به ۱۸۱ هزار هکتار خواهد رسید. همچنین سطح زیر کشت سبب زمینی چهل هزار هکتار است که در پنج سال آینده به ۵۲ هزار هکتار میرسد و کشت پیاز از ۱۲ هزار هکتار به ۱۳ هزار هکتار افزایش خواهد یافت. گوجه فرنگی نیز در طول سال های آتی در اراضی بیشتری کشت خواهد شد و سطح زیر کشت گوجه فرنگی از ده هزار هکتار به ۱۲ هزار هکتار در سال ۱۳۵۶ افزوده میشود.

۱۱۸۸۸ میلیارد ریال برای برق سرمایه گذاری شد

منابع نزدیک به آب و برق فاش کردند که با ۱۱۸۸۸ میلیارد ریال سرمایه گذاری، مصرف نیروی برق در سال ۱۳۵۶ به ۲۳۷۹۰ میلیون کیلووات ساعت خواهد رسید. ۲۱۵۷۰ میلیون کیلووات ساعت از این مقدار را شرکتها و مؤسسات برق تابع وزارت آب و برق تأمین خواهند کرد. بر اساس بررسی های طراحان برنامه پنجم، در دوره اجرای برنامه، مصرف سرانه نیروی برق میزبانشده معادل ۱۷۲۷ درصد از ۲۹۲ کیلووات ساعت در سال جاری به ۶۶۱ کیلووات در سال ۱۳۵۶ می رسد.

تولید نیروی برق در حوزه عمل مؤسسات تابع وزارت آب و برق از ۸۰۱۵ میلیون کیلووات ساعت به ۲۵۹۰۰ میلیون کیلووات ساعت خواهد رسید. از این مقدار نیروی تولید شده ۷۲۵۰ میلیون کیلو وات ساعت را مولدهای آبی تأمین می کند، ۱۷۱۰۰ میلیون کیلو وات ساعت وسیله مولدهای بخاری تولید میشود و ۱۸۵۰۰ میلیون کیلووات ساعت بقیه را مولدهای گازی و دیزلی تولید خواهند کرد.

ظرفیت تأسیسات عمومی تولید برق کشور برای تأمین نیاز مصرف کنندگان مختلف به ۶۰۱۵ مگاوات در پایان برنامه پنجم می رسد و معادل ۱۸۷۸ مگاوات مولدهای برق که در دوره برنامه چهارم شروع شده مورد بهره برداری قرار می گیرد. در برنامه پنجم احداث نیروگاههای تازه با ظرفیت ۲۳۳۰ مگاوات برای دو سال آخر برنامه پنجم پیش بینی شده است. بنابراین با پیش بینی برنامه ریزان، شبکه های توزیع نیروی برق که در طول برنامه پنجم بهم خواهند پیوست، باید در پایان برنامه قدرت توزیع ۶ هزار مگاوات را داشته باشند.

دولت در برنامه پنجم تعیین نرخ برق را برای گروه های مختلف مصرف کننده بر اساس هزینه تمام شده به اضافه سود معقول پیش بینی کرده است. در عین حال، با توجه به گرانی و غیر اقتصادی بودن ایجاد تأسیسات بسرق روستائی هزینه سرمایه گذاری در این قسمت را دولت از منابع خود تأمین می کند. از ۱۱۸۸۸ میلیارد ریال سرمایه گذاری ثابت برای برق در برنامه پنجم ۶۵۰ میلیارد ریال آن برای برق روشنائی در نظر گرفته شده است. برای تولید و توزیع برق در دوره برنامه پنجم ۸۹۲۷ میلیارد ریال سرمایه گذاری خواهد شد.

بودجه از ۵۵۷ میلیارد ریال تجاوز کرد

در لایحه متمم بودجه سال جاری اعتبار قابل ملاحظه ای برای تعمیر ضرب جدول حقوق از ۴۰ ریال به ۵۰ ریال پیش بینی شده است و اعتبار لازم برای اجرای مرحله دوم قانون استخدام و بالا بردن حداقل دریافتی تا ۶ هزار ریال تأمین گردیده است. علاوه بر این میزان حداقل حقوق بازسنجان و وظیفه بگیران بیش از ۳۸ هزار نفر از ۴ هزار ریال به ۵ هزار ریال افزوده شده و این اضافه حقوق از آغاز اسفند ماه قابل پرداخت

خواهد بود. تصمیمات تازه دولت در زمینه افزایش اشل حقوق و تعیین حداقل دریافتی تا ۶ هزار ریال هدفهای تازه دولت را برای تجدید نظر در مبانی میزان حقوق کارکنان دولت مشخص می سازد.

این هدف در وهله اول ایجاد یک تعادل منطقی در میزان حقوق و امتیازات مادی کارمندان و ثانیاً انطباق وضع درآمد کارمندان با هزینه زندگی آنان را در بر می گیرد و لذا حجم اعتبارات بودجه ۱۳۵۱ کل کشور از ۵۵۷۵۰ میلیارد ریال تجاوز خواهد کرد.

پروتکل جدید ایران و بلغارستان

مذاکرات پنجمین اجلاس کمیته مشترک وزیران ایران و بلغارستان که در مسوفیه صورت گرفت منجر به امضاء پروتکل جدیدی بین ایران و بلغارستان شد. بر اساس این پروتکل ایران ده میلیون دلار برای صدور کالاهای صنعتی ساخت خود به این کشور اعتبار داد. بلغارستان نیز متعهد شد ظرف پنج سال آینده ۴۱ میلیون دلار از کالاهای صنعتی ایران را خریداری کند. این رقم با توجه به ۴۰۰ هزار دلار کالای صنعتی که بلغارستان ظرف پنج سال گذشته از ایران خریداری کرد رقم جالب و مطلوبی است. بموجب این پروتکل حجم تجاری بین دو کشور در پنج سال آینده بالغ بر ۲۰۰ میلیون دلار پیش بینی شده است که این رقم در مقایسه با حجم مبادلات پنج سال گذشته مندرصد افزایش خواهد یافت.

اهم واردات ایران از بلغارستان ماشین آلات و کارخانجات مختلف، لوازم کشاورزی و کشتی خواهد بود و علاوه بر این توافق شده است ۱۱ میلیون دلار گوشت، ۷ میلیون دلار آهن آلات و ۵ میلیون دلار پنبه از کشور مزبور خریداری شود. طرفین همچنین موافقت کردند که دو کارخانه مورد نیاز دخانیات ایران از بلغارستان خریداری شود و معادل بهای ماشین آلات و خدمات فنی مربوطه

شرح لایحه پنجم در کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی

متقابلاً توتون به آن کشور صادر شود. در زمینه کشاورزی توافق شد مرکز برای تحقیقات در زمینه تلفیق مصنوعی گوسفند با همکاری این کشور در ایران تأسیس شود و همکاری طرفین درباره ایجاد کارخانه عطر گل سرخ و تأسیس مرکز تحقیقات گیاهان معطر در ایران ادامه یابد و دنبال شود. ضمناً بلغارستان در احداث سد های کوچک و اجرای طرح های کوچک آبیاری با ایران همکاری خواهد کرد. براساس مفاد این پروتکل بلغارستان اعتبار ۱۲ ساله ای به مبلغ ۲۰ میلیون دلار برای خرید کارخانجات و لوازم یدکی آن و استفاده در فعالیت های معدنی در اختیار ایران قرار خواهد داد که بازپرداخت آن از محل صدور کالاهای ساخت ایران صورت خواهد گرفت.

احداث بزرگترین کارخانه سیمان ایران بوسیله شرکت ملی ذوب آهن

مقدمات احداث بزرگترین کارخانه سیمان ایران فراهم میشود و در مرحله اول بهره برداری از این کارخانه ۱۰ هزار تن سیمان تولید خواهد شد. کارخانه سیمان جدید با سرمایه شرکت ملی ذوب آهن ایران در هشت کیلومتری کارخانه ذوب آهن آریامهر احداث خواهد شد و تمام مراحل آن خودکار خواهد بود و تعداد کارگران آن از پنج نفر تجاوز نخواهد کرد. کارخانه سیمان ذوب آهن در مرحله بعد قابل توسعه به ۲۰ هزار تن خواهد بود. شرکت ملی ذوب آهن برای احداث تأسیسات و برنامه های شهرسازی و خانه سازی خود در کلیه واحدها احتیاج به سیمان فراوان دارد. در حال حاضر مصرف سیمان ذوب آهن در واحد کرمان روزانه بیش از پانصد تن است، در حالیکه ظرفیت کارخانه سیمان این شهر از سیصد تن در روز تجاوز نمی کند.

ایران و لهستان ۸۶ میلیون دلار کالا مبادله می کنند

براساس موافقت نامه ای که بین ایران و لهستان با امضا رسید، ایران اعتباری به مبلغ ۱۵ میلیون دلار برای خرید کالاهای صنعتی به لهستان میدهد. ضمناً برای صدور نفت به لهستان توافق هایی حاصل شده است. در زمینه مبادلات بازرگانی فهرست کالاهای صادراتی هر کشور برای سال های ۱۹۷۳ و ۱۹۷۴ مورد توافق واقع شد. مبادلات بین دو کشور برای سال ۱۹۷۳

رو به رفته ۴۰ میلیون دلار و برای سال ۱۹۷۴ حدود ۴۶ میلیون دلار پیش بینی شده است که به ترتیب ۳۳۰ درصد و ۳۸۰ درصد از مبادلات سال ۱۹۷۱ بیشتر خواهد بود. علت پیش بینی این افزایش قابل توجه در دو سال آینده، آمادگی کامل لهستان برای خرید کالاهای صنعتی از ایران میباشد.

در چهار سال گذشته صادرات ایران به لهستان منحصراً از مواد خام تشکیل شده بود، براساس پروتکل جدید سهم این کالاها در سال های ۱۹۷۳ و ۱۹۷۴ به ترتیب به ۴۵ درصد و ۴۰ درصد از کل صادرات به کشور مذکور کاهش داده شده و در عوض کالاهای صنعتی به ترتیب ۵۵ درصد و ۶۰ درصد صادرات ایران به لهستان را در سال های نامبرده تشکیل خواهد داد که اقلام مهم آن عبارتند از: اتوبوس و کامیون به ارزش ۵۷ میلیون دلار، آلومینیوم ۳۷ میلیون دلار، پارچه پشمی و نریکو ۳۵ میلیون دلار، ماشین های ابزار ۱۹ میلیون دلار، کود شیمیائی یک میلیون دلار، روکش چوب یک میلیون دلار، کفش ۷۰۰ هزار دلار و سایر کالاهای صنعتی به میلیون دلار. صادرات لهستان به ایران در دو سال آینده از ماشین آلات و قطعات منفصله و مواد غذایی تشکیل خواهد شد. ضمناً ایران اظهار آمادگی نمود اعتباری به مبلغ ۱۵ میلیون دلار در اختیار خرید کالاهای صنعتی معینی از ایران برسد. این پیشنهاد مورد استقبال لهستان واقع گردید.

در زمینه همکاری های اقتصادی، لهستان علاقه خود را به شرکت در اجرای برنامه عمرانی پنج اعلام داشت، و همچنین اظهار آمادگی نمود که در تأسیس کارخانجات جدید قند و ایجاد سردخانه با ایران همکاری کند. در این مورد با پیشنهاد ایران موافقت شد که ماشین آلات و تجهیزات مورد نیاز برای ساختن کارخانجات مذکور حتی الامکان در ماشین سازی های اراک و تبریز ساخته شود. طرفین همچنین توافق نمودند که در ایجاد یک واحد نساجی ۵۰ هزار دوکی همکاری کنند. در این مورد نیز لهستان موافقت نمود که ماشین آلات مورد نیاز برای اجرای این برنامه تا حد امکان در اراک و تبریز ساخته شود و بقیه تجهیزات از لهستان و کشورهای ثالث خریداری گردد. لهستان همچنین موافقت کرد که قسمتی از نخ و پارچه و لباس دوخته تولیدی این کارخانه را به مقادیری که توافق خواهد شد خریداری نماید. ضمناً ایران و لهستان

موافقت کردند قطعات منفصله بعضی از صنایع دو کشور را مبادله نمایند و بعنوان قدم اول صنایع الکترونیک و ماشین های ابزار را برای این منظور انتخاب کردند. قرار شد فهرست قطعات قابل صدور از هر کشور در مورد این صنایع تهیه و برای اتخاذ تصمیم نهائی مبادله گردد. لهستان برتری نسبی ایران را در ایجاد صنایع پترو تأیید نمود همچنین اظهار آمادگی نمود اعتباری به مبلغ ۷۵ میلیون دلار برای خرید کارخانجات و ماشین آلات در اختیار ایران قرار دهد. بهره این اعتبار ۲۵ درصد در سال و مدت استرداد آن ۱۲ سال خواهد بود. بازپرداخت این اعتبار از طریق تحویل نفت و کالاهای صنعتی ایران صورت خواهد گرفت.

فولاد سازی ذوب آهن آغاز بکار کرد

اواخر آذرماه بهره برداری از کارخانه فولاد سازی کارخانه ذوب آهن آریامهر آغاز شد. این کارخانه سالانه ۶۰۰ هزار تن تولید خواهد داشت و با سیستم «ال-دی» که یکی از تازه ترین روش های جهان تولید فولاد است کار می کند. این کارخانه دارای دو «کوتور» خواهد بود که یکی از آنها اینک آغاز به کار کرده است. شمش های فولاد این کارخانه به ابعاد مختلف خواهد بود که کوچکترین آن ۱۵×۱۵ و بزرگترین آن ۳۶×۲۵ سانت است. این کارخانه سالانه ۳۳۸ روز کار می کند و روزانه سه گروه کارگر در آن مشغول بکارند. مواد اصلی کارخانه فولاد سازی آهن خام - اکسیژن و آهن است و برای تولید فولاد در این کارخانه، دو کارخانه تهیه آهن و اکسیژن و تهیه آهن در کارخانه ذوب آهن آریامهر ساخته شده تا احتیاجات این واحد صنعتی را تأمین کند. کارخانه تولید آهن سالانه ۷۰ هزار تن آهن تولید می کند. کارخانه تولید اکسیژن کارخانه ذوب آهن آریامهر سالانه در حدود پنج میلیون متر مکعب اکسیژن تولید می کند و عظیم ترین کارخانه تولید اکسیژن است که تاکنون شوروی ساخته است و برای اولین بار تأسیس گردیده است.

بابکار افتادن واحد عظیم فولاد سازی، کارخانه های تولید اکسیژن و کوره های تولید آهن مخصوص و سایر کارگاه های وابسته به بخش فولاد سازی نیز مورد بهره برداری قرار گرفت و باین ترتیب فلز مذاب (چدن) از بخش کوره مرتفع مستقیماً وارد بخش فولاد سازی میشود و در این قسمت قبلاً پاتیل های چدن مذاب در داخل یک مخلوط کن ۱۳۰۰ تنی که در

حقیقت نقش يك منبع ذخیره را دارد، بصورت مذاب نگاهداری میشود. سپس فلز مذاب از مخلوط کن به داخل تبدیل کننده (کنورتور) ریخته میشود و در این محل بکمک اکسیژن ناخالصی های چدن گرفته میشود و ظرف ۵۰ دقیقه قریب ۸۰ تا ۱۰۰ تن چدن مذاب تبدیل به فولاد می گردد.

در حال حاضر ذوب آهن مقداری از تولیدات خود را برای تأمین مصرف داخلی بازار عرضه میکند و سپس با گرم شدن کوره های نورد، ساختن مصنوعات فولادی از قبیل تیر آهن آغاز میشود. کارخانه ذوب آهن آریامهر تولید خود را با ۶۵۰ هزار تن فولاد آغاز خواهد کرد. این ظرفیت تا حدود سه سال دیگر به ۱۶۹ میلیون تن و در مرحله نهائی به متجاوز از چهار میلیون تن خواهد رسید. محصولات فولادی کارخانه ذوب آهن ظرف یکی دو ماه آینده به بازار عرضه خواهد شد و شرکت ملی ذوب آهن، هم اکنون مشغول بررسی قیمت های دقیق محصولات تولیدی و نحوه توزیع آن میباشد.

افزایش تولید نیشکر، چغندر، چای و توتون

دولت در طول برنامه پنجم عمرانی کشور با بکار گرفتن سرمایه های جدید و حمایت و تسهیل بیشتر کشاورزان، موجبات گسترش تولیدات نیشکر، چغندر قند چای و توتون را فراهم خواهد ساخت و به همین جهت میزان تولید این محصولات در پایان برنامه پنجم بیش از ۱۵۰ میلیون تن افزوده خواهد شد. رقم تولید این محصولات در حال حاضر حدود ۶۲۰۰ میلیون تن است.

در طی پنج سال آینده حجم تولید نیشکر کشور ۴۲۰ هزار تن افزایش می یابد و در سال ۱۳۵۶ سالانه یک میلیون تن نیشکر تولید خواهد شد. برای افزایش میزان تولید نیشکر در برنامه پنجم عمرانی کشور ۴ هزار هکتار به میزان سطح زیر کشت افزوده میشود و بازه نیشکر در واحد سطح از ۱۱ تن نیز فراتر خواهد رفت. براساس آمار میزان تولید نیشکر در سال جاری مجموعاً ۵۸۰ هزار تن بوده و برای این رقم تولید نیشکر ۴ هزار و ۵۰۰ هکتار اراضی زیر کشت رفته است.

کارشناسان با توجه به سرمایه گذاری وسیعی که در طول پنج سال آینده از طرف دولت بیشتر نیشکر بعمل می آید، رقم تولید نیشکر را در سال ۱۳۵۶ نزدیک به یک میلیون تن پیش بینی کرده اند. بالا بردن سطح تولید نیشکر در

طول برنامه پنجم علاوه بر گسترش سطح زیر کشت از طریق افزایش تولید در واحد سطح نیز انجام خواهد شد و سازمان آب و برق خوزستان با استفاده از اعتبارات عمرانی تازه علاوه بر خرید ۴ هزار هکتار اراضی جدید طرح های در زمینه افزایش میزان تولید در هکتار بنورد اجرا می گزارد.

کارشناسان برنامه ریزی همچنین حجم تولیدات چغندر قند کشور را در پایان برنامه پنجم پنج میلیون و ۵۶ هزار تن پیش بینی نموده اند که این رقم نسبت به تولید چغندر قند در سال ۱۳۵۱ حدود یک میلیون و یکصد هزار تن افزایش خواهد داشت. تولید چغندر قند کشور در سال جاری ۳ میلیون و ۹۸۰ هزار تن برآورد شده که این مقدار محصول از ۱۵۴ هزار هکتار اراضی زیر کشت چغندر قند بدست می آید. در طول برنامه پنجم سطح زیر کشت چغندر قند نیز افزوده میشود و مجموع اراضی مورد استفاده برای تولید چغندر قند در سال ۱۳۵۶ به یکصد و ۶۰ هزار تن در سال خواهد رسید.

طبق برنامه ای که برای افزایش میزان تولیدات چغندر قند کشور تنظیم شده است در حالی که در پنج سال آینده حدود ۶ هزار هکتار به میزان اراضی زیر کشت چغندر قند افزوده میشود ولی تولید چغندر قند در طول اجرای این برنامه به علت بالا بردن تولید در واحد سطح اندکی کمتر از یک میلیون و یکصد هزار تن افزایش می یابد. تولیدات چای داخلی نیز در پنج سال آینده افزایش قابل ملاحظه ای خواهد داشت و رقم افزایش تولید چای سبز در پنج سال آینده بیش از ۲۶ هزار تن افزوده میشود.

حجم تولید چای در سال ۱۳۵۱ ۶۵ هزار تن بوده که این رقم در سال ۱۳۵۶ به ۹۱ هزار تن در سال خواهد رسد.

برای افزایش سطح تولید چای سبز، پیش بینی شده است که میزان اراضی زیر کشت چای از سی هزار هکتار به ۳۵ هزار هکتار در سال می رسد و میزان تولید هم در این اراضی سرد و یکنواخت میشود. در سال ۱۳۵۶ مجموع تولید توتون سیگار، چاق و تنباکو، ۲۶ هزار تن و ۱۵۲ تن در سال پیش بینی شده است که باین ترتیب تولید توتون در پنج سال آینده نسبت به سال جاری بیش از ۷ هزار تن افزایش خواهد داشت.

بانک بین المللی سرمایه گذاری ایران در لندن بیست و هفتم آذر ماه اعلام

شد بانک توسعه صنعتی و معدنی و بانک ملی ایران بایک گروه از بانک های عمده بین المللی برای تأسیس بانک سرمایه گذاری بین المللی ایران در لندن به توافق رسیده اند. این توافق ظاهراً هفدهم آذر در تهران در اجلاس نمایندگان برجسته دو بانک معتبر ایرانی و ۸ بانک بزرگ جهان بدست آمده بود.

براساس مواد توافق، بانک سرمایه گذاری بین المللی ایران که «ایسا» نامیده میشود بزودی آغاز بکار می کند. این بانک وظیفه خواهد داشت سرمایه های خارجی را برای اجرای برنامه های زیر بنائی کشور جلب کند. بانک ظاهراً پنج میلیون لیسه انگلیسی حدود ۹۰۰ میلیون ریال سرمایه خواهد داشت که به تساوی میان سهامداران مؤسس تقسیم خواهد شد.

در يك اطلاعیه رسمی تاکنون غیر از دو بانک ایرانی نام بانک آف امریکا، بانک آف توکیو، برکلیز بانک اینترنشنال، بانک صنعتی ژاپن، هانفا کپرز هانور تراست، میدلند بانک و سوسیتیه ژنرال پاریس، میان سهامداران دیده میشود. بنابراین هر سهامدار کمتر از ۵۰۰ هزار لیسه در این بانک سرمایه خواهد نهاد. براساس اطلاعیه مرکز بانک در لندن خواهد بود و اکنون مطالعاتی برای تعیین محل آن آغاز شده است. مدیر عامل بانک و کارکنان بزودی معین خواهند شد و بانک از اوایل سال مسیحی جدید در لندن رسماً به کار خواهد پرداخت. بانک سرمایه گذاری بین المللی ایران خواهد کوشید با اقدامات گسترده سرمایه های خارجی را برای اجرای طرح های صنعتی و معدنی، کشاورزی، ساختمانی و غیره در هردو بخش خصوصی و دولتی بسیج کند.

سازمانی واحد برای غله و قند و شکر

به دستور وزیر تعاون و امور روستاها اسماعیل سمیعی رئیس سازمان غله کشور سرپرستی سازمان قند و شکر را نیز عهده دار شد. به این ترتیب نخستین گام برای یکی شدن این دو سازمان برداشته شده است و بالاخره این دو سازمان پس از ۲۷ سال دوباره بهم می پیوندند. کارهای مربوط به غله و قند و شکر در شکل ابتدائی تا سال ۱۳۲۴ در يك سازمان مستقل متمرکز بود و از آن سال به بعد در وزارت گمرکات و انحصارات وزارت دارائی و سال پیش در وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بطور مستقل و جداگانه فعالیت می کردند. سازمان های قند و شکر و غله در حال حاضر در حدود

پنج هزار نفر را در استخدام خود دارند که بایکی شدن آنها حدود ۲۵ درصد از نیروی کار صرفه جویی خواهد شد و به کارهای دیگر خواهند پرداخت. علاوه بر این با حذف پست‌های مدیر کلی و ریاست و سایر پست‌های مشترک، مقادیری در بودجه دوسالانه صرفه جویی میشود. سازمان غله و سازمان قند و شکر در بیشتر شهرستانها و مراکز استان‌ها نمایندگی-هائی دارند که با تهیه طرح بهم خواهند پیوست.

ظرفیت موتور

سازی تبریز به ۱۰ هزار دستگاه

می‌رسد

با آغاز بهره برداری از تأسیسات و تجهیزات تازه کارخانه ساخت موتور دیزل تبریز، ظرفیت این واحد در سال به بیش از ۱۰ هزار دستگاه موتور دیزل افزایش می‌یابد. تاکنون در این کارخانه بیش از یک میلیارد ریال سرمایه گذاری شده که ۳۰ درصد آن متعلق به شرکت مرسنس بنز آلمان و ۷۰ درصد دیگر متعلق به کارخانه‌های ایران ناسیونال، کامیون سازی خاور و بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران است. این کارخانه قبلاً فقط ۱۰ درصد از قطعات موتور را تولید می‌کرد و بقیه از خارج وارد میشد ولی با آغاز بهره‌برداری از ماشین‌ها و تجهیزات جدید کارخانه، ضمن این که ظرفیت آن از ۶ هزار دستگاه در سال به ۱۰ هزار دستگاه افزایش می‌یابد با استفاده از امکانات جدید بیش از ۲۶ درصد از قطعات موتور در این واحد تولید خواهد شد.

کارخانه دیزل سازی تبریز سال گذشته در اوایل بهر-برداری با بحران اقتصادی شدیدی روبرو شد که بیشتر ناشی از پائین آمدن تولید و پرداخت سود بازرگانی بابت قطعات منفصله موتورهای وارداتی از آلمان بود. این وضع باعث میشد که قیمت تمام شده هر دستگاه موتور دیزل حدود ۲۵ درصد بیش از بهای فروش آن شود. به همین جهت مذاکراتی که توسط مسؤولان کارخانه و وزارت اقتصاد صورت گرفت، برای جلوگیری از زیانی که از این راه به کارخانه وارد میشد، با موافقت وزارت اقتصاد بهای موتورهای تولیدی این کارخانه ۲۵ درصد افزایش یافت. در حال حاضر در این واحد جمعاً چهار نوع موتور با قدرت‌های مختلف تولید میشود.

تشکیل شرکت

خانه سازی

«پادیناک»

یک شرکت خصوصی بانام «پادیناک» با سرمایه ۷۴ میلیون ریال به منظور فعالیت در رشته‌های شهرسازی، خانه سازی، فروش و اجاره بنا و مشارکت در برنامه‌های ایجاد مسکن تشکیل و به ثبت رسید. مؤسسان این شرکت سید ابوالحسن مرتضوی، دکتر علی خیاطان مصطفوی، دکتر سید نعمت‌الله جزایری، دکتر خلیل تهرانیان، حسین دوستانی دزفولی، خانم فخری و کیلی، خانم محبوبه زارع، خانم منیره آریانا، دکتر سید محمود جزایری، سید محمدعلی مرتضوی، ابراهیم مرتضوی و بانو طلعت هادی هستند و سید محمدعلی مرتضوی عضو علی‌البدل هیأت مدیره این شرکت به عنوان مدیر عامل انتخاب شده است. دارندگان حق امضا در شرکت «پادیناک» اعم از اوراق بهادار و قراردادهای که برای این شرکت ایجاد نموده می‌کند، سید محمدعلی مرتضوی مدیر عامل و دکتر علی خیاطان مصطفوی خواهند بود.

پرورش «بز» در ایران محدود می‌شود

پرورش بز در ایران محدود میشود و فقط در مناطق مخصوصی که پرورش انواع دیگر دام عملی نیست اجازه تولید و نگهداری بز به دامداران داده خواهد شد. یک مقام وزارت کشاورزی در این باره توضیح داد که در حال حاضر ۴۳ تا ۴۴ میلیون گوسفند بز در ایران وجود دارد که حدود ۲۹ تا ۳۰ میلیون آن را گوسفند تشکیل میدهد. به این ترتیب جمع تعداد بز از ۱۴ میلیون رأس تجاوز می‌کند. هدف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی آنست که به میزان قابل توجهی از تعداد بز کاسته شود و احتمالاً در آینده تعداد آن مجموعاً از یک تا دو میلیون رأس در سراسر کشور تجاوز نکند. همین مقام اظهار عقیده کرد که با تقلیل تعداد بز و احتمالاً گوسفند مراتع طبیعی ایران مورد حمایت بیشتر قرار خواهد گرفت، زیرا مراتع ایران فقط قدرت تأمین تغذیه یک سوم جمعیت فعلی دامی کشور را که حدود ۱۵ تا ۲۰ میلیون رأس است دارد.

مقام مذکور در پایان اطمینان داد که تقلیل واحد دامی در ایران به معنی نقصان تولید گوشت نخواهد بود، بلکه با اجرای سیاست جدید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی، این امکان بوجود خواهد آمد که وزن دام افزایش قابل توجهی یابد و تولید گوشت برپایه صحیحی استوار گردد و سیستم آن از صورت سنتی به شیوه صنعتی

و علمی تبدیل گردد و در نتیجه تولید به میزان مصرف افزایش یابد.

طرح های تازه برای افزایش تولید سیمان

برای رفع کمبودهای فصلی در عرضه سیمان، طرح‌هایی به اجرا گذاشته میشود که احداث دو واحد جدید تولید سیمان با مشارکت بخش خصوصی و دولت در گرگان و مازندران از جمله آنهاست. در حال حاضر برای انتخاب محل و چگونگی سرمایه گذاری در این واحدها شرکتی با سرمایه ۱۰ میلیون ریال تأسیس شده که ۴۹ درصد سهام آن به بانک اعتبارات صنعتی تعلق دارد و بقیه در اختیار سرمایه گذاران خصوصی است. این شرکت در گامهای بعدی با افزایش سرمایه به صورت عام در خواهد آمد که در نتیجه ۴۰ درصد از کل سهام شرکت سهامی سیمان گرگان و مازندران به بخش خصوصی، ۳۰ درصد به بانک اعتبارات صنعتی و ۳۰ درصد بقیه به افراد تعلق خواهد داشت. پیش بینی میشود تا پایان سال جاری محل و نقشه‌های ساختمان این دو واحد صنعتی ته شود و به تصویب سرمایه گذاران برسد. به این ترتیب از آغاز فصل ساختمانی آینده عملیات این دو کارخانه نیز آغاز خواهد شد. بانک اعتبارات صنعتی همچنین طرح توسعه کارخانه سیمان صوفیان را به تصویب رسانیده است. براساس این طرح ظرفیت تولیدی کارخانه سیمان صوفیان از ۶۰۰ تن به ۱۶۰۰ تن در سال افزایش خواهد یافت. برای اجرای طرح توسعه این واحد حدود ۵۷۰ میلیون ریال هزینه پیش بینی شده است که مقداری از آن را بانک اعتبارات صنعتی به عنوان وام صنعتی پرداخت خواهد کرد. بانک، علاوه بر این، مبلغی نیز به صورت افزایش سرمایه در طرح توسعه کارخانه سرمایه گذاری مجدد خواهد کرد. باقیمانده اعتبار لازم طرح توسعه کارخانه صوفیان از منابع دیگر مالی کشور یا به صورت ضمانت نامه صنعتی تأمین میشود.

عقد قرارداد های اقتصادی ایران و بحرین

گزارش های رسیده از بحرین حاکی است که با گشایش نمایشگاه صنایع ایران در منامه چندین قرارداد بین بازرگانان بحرین و صاحبان صنایع ایران بسته شده است. از جمله این قراردادها میتوان قرارداد فروش اتوبوس و اتومبیل سواری و کامیون را نام برد. وزیر اطلاعات ایران که برای

شرکت در مراسم گشایش هفت ایران به بحرین سفر کرده بود، به اتفاق سفیر شاهنشاه در بحرین به دیدار امیر بحرین رفت و با وی مذاکره نمود. امیر بحرین همچنین هیأت نمایندگی صنایع و مطبوعات ایران را به حضور پذیرفت. در دیدار وزیر اطلاعات با امیر بحرین دو طرف درباره گسترش روابط ایران و بحرین مذاکره کردند. رئیس کل مرکز توسعه صادرات ایران اظهار داشت که در نمایشگاه صنایع ایران ۴۲ واحد صنعتی شرکت کرده بودند که صنایع آنها مورد استقبال بازرگانان و صاحبان صنایع بحرین و سایر کشور های عربی منطقه قرار گرفت.

در شهر قزوین کارخانه ای برای تولید لامپ احداث میشود

با سرمایه گذاری مشترک بخش خصوصی و شرکت «اسرام» آلمان یک کارخانه بزرگ لامپ سازی در شهر صنعتی قزوین ایجاد می-شود. ظرفیت تولیدی این کارخانه ۱۶ میلیون لامپ در سال است که ۱۲ میلیون آن معمولی و بقیه از انواع لامپ های فلورسنت خواهد بود. در حال حاضر مقدمات ایجاد طرح کارخانه لامپ سازی قزوین فراهم شده و تا یک سال و نیم دیگر عملیات ساختمانی و نصب ماشین های کارخانه به پایان می رسد و بهره برداری از آن با حداکثر ظرفیت آغاز میشود. تولید این کارخانه علاوه بر تأمین نیاز های داخلی، مقداری از مصرف لامپ کشور های همجوار را نیز برآورد خواهد کرد.

هم اکنون نیاز لامپ کشور بیشتر از راه واردات تأمین میشود و فقط مقدار کمی لامپ از سوی یک تولید کننده داخلی به بازار عرضه میشود. همچنین بر اساس قراردادی که میان یک شرکت وارد کننده محصولات ژاپنی و کارخانه تولید کننده آن بسته شده، طرح ایجاد یک کارخانه تولید لامپ دیگر نیز ریخته شده است که بزودی به مرحله اجرا در می آید.

ایران ۵۰۰ هلی کوپتر نظامی از امریکا می‌خرد

منابع آگاه نظامی ۲۸ آذر اعلام داشتند که ایران حدود پانصد هلی کوپتر به ارزش ۷۲۰ میلیون دلار از ایالات متحده خواهد خرید. این خرید در چهارچوب موافقت نامه های میان دو کشور صورت می گیرد. منابع نظامی امریکا افزودند ارتش امریکا هلی کوپتر ها را از هلی کوپتر-

سازی «بل» که بخشی از «تکسترون اینگورپورتیو» است می‌خرد و آنها را به ایران باز می‌فرشد. بر اساس موافقت نامه، ایران که به سرعت نیروهای مسلح خود را امروزی می-کند ۲۰۲ هلی کوپتر تولیدار «کبرا» و ۲۸۷ نمونه‌ی پیشرفته‌ی هلی کوپتر حمل و نقل «هیوئی» خواهد خرید. به گفته منابع نظامی آمریکایی تحویل هلی کوپتر ها در سال ۱۹۷۴ آغاز میشود و ظرف سه تا پنج سال به انجام می-رسد. پیش از این ایران در اصول موافقت کرده بود که هلی کوپتر و همچنین اقلام دیگری تجهیزات نظامی از امریکا بخرد اما توافق های نهائی بر سر شماره مشخص هلی کوپتر ها و بهای آن اخیراً حاصل شد. خلبانان و مکانیک های ایرانی در امریکا آموزش خواهند دید و یک هیأت بزرگ فنی آمریکائی به ایران فرستاده میشود تا نیرو های مسلح این کشور را با پیچیدگی های کار و پرواز با هلی کوپتر ها آشنا کند.

علاوه بر این هلی کوپتری که به امریکا سفارش داده شده و قرارداد های مربوط به آن امضاء و مبادله شده است، دولت شاهنشاهی به منظور تقویت کامل قدرت نظامی کشور برای خرید هلی کوپتر های دیگری از نوع آخرین اختراعات و تجهیزات جنگی از دیگر کشور های غربی اقدام نموده و سفارش هائی در این زمینه نیز داده است. همچنین کسب اطلاع شد که کارخانه مونتاژ هلی کوپتر و ساخت قطعات منفصله آن که از چندی پیش در دست تکمیل بود رو به توسعه و پیشرفت و در جریان تجهیزات کامل میباشد.

ذوب آهن ذغال سنگ بخارج صادر می‌کند

مدیر عامل شرکت ملی ذوب آهن ایران اعلام داشت که این شرکت برای صدور ذغال سنگ به خارج آماده است و یکی دونوع ذغال قابل صدور در اختیار دارد. وی گفت در حالیکه ما آماده صدور نوعی ذغال سنگ «کک شو» هستیم، اقدام به وارد کردن مقداری ذغال سنگ چرب کک شو از نوعی دیگر نیز کرده ایم. وی برای تشریح بیشتر یادآور شد که با وارد کردن ۱۰ درصد ذغال سنگ چرب کک شو به مرغوبیت جنس و افزایش تولیدات خود کمک کرده ایم. البته اکتشافات اخیر متخصصان ذوب آهن در نواحی شاهرود نشان داد که ما می توانیم این نوع ذغال سنگ را نیز در داخل کشور تهیه کنیم و لذا تا تجهیز و بهره برداری این

معدن که ظرفیت آن در حد تجاری است به واردات ذغال سنگ از نوع مورد نیاز ادامه خواهیم داد. وی در دنباله اظهارات خود افزود که شرکت ملی ذوب آهن ایران بهیچوجه احتیاج به حمایت های گمرکی و سود بازرگانی نامعقول ندارد زیرا بخوبی می تواند قیمت های معقول بین المللی عرضه کند. بسیاری دیگر اگر قیمت ها پائین بیاید و سود بازرگانی واردات آهن آلات تعدیل شود، باز هم شرکت در منتهای سلامت اقتصادی و فنی تولیدات خود را به بازار عرضه خواهد داشت.

شرکت ملی ذوب آهن ایران بزرگترین واحد طراحی ساختمانی و بررسی محاسبات فنی ساختمانی را در اختیار دارد. بررسی های این گروه های زبده هنگام ساختمان آپارتمان های ۱۴ تا ۱۶ طبقه شرکت نشان داد که متأسفانه بسیاری از مصنوعات آهن که وارد ایران میشود و به قیمت های بالا به مردم عرضه می گردد از نظر فنی دارای مقاومت و کشش کافی نیست. وی در اینجا افزود که مرغوبیت آهن آلات ذوب آهن ایران بالاتر از استاندارد متوسط بین المللی است و بسیاری از صنایع بزرگ پولاد سازی جهان طریقه تولید خود را به سیستم موجود ایران تبدیل کرده اند، در حالیکه طراحی ذوب آهن حدودش سال قبل صورت گرفته است. وی باین رقم نیز اشاره کرد که در حال حاضر ۷۵ درصد سرمایه گذاری در کارخانه های پولاد سازی جهان در پولاد سازی با استفاده از اکیژن (سیستم ایران) بدست می آید.

مدیر عامل شرکت ملی ذوب آهن اظهار عقیده کرد که کارخانه ذوب آهن اصفهان می تواند از مواد تهیه شده در کارخانه «احیای مستقیم» بندر عباس استفاده کند و بدون سرمایه گذاری جدیدی ظرفیت تولیدات خود را افزایش دهد و احیاناً در صورت ضرورت از سیستم احیای مستقیم در کارخانه ذوب آهن اصفهان نیز استفاده خواهد شد.

معدن که ظرفیت آن در حد تجاری است به واردات ذغال سنگ از نوع مورد نیاز ادامه خواهیم داد.

وی در دنباله اظهارات خود افزود که شرکت ملی ذوب آهن ایران بهیچوجه احتیاج به حمایت های گمرکی و سود بازرگانی نامعقول ندارد زیرا بخوبی می تواند قیمت های معقول بین المللی عرضه کند. بسیاری دیگر اگر قیمت ها پائین بیاید و سود بازرگانی واردات آهن آلات تعدیل شود، باز هم شرکت در منتهای سلامت اقتصادی و فنی تولیدات خود را به بازار عرضه خواهد داشت.

شرکت ملی ذوب آهن ایران بزرگترین واحد طراحی ساختمانی و بررسی محاسبات فنی ساختمانی را در اختیار دارد. بررسی های این گروه های زبده هنگام ساختمان آپارتمان های ۱۴ تا ۱۶ طبقه شرکت نشان داد که متأسفانه بسیاری از مصنوعات آهن که وارد ایران میشود و به قیمت های بالا به مردم عرضه می گردد از نظر فنی دارای مقاومت و کشش کافی نیست. وی در اینجا افزود که مرغوبیت آهن آلات ذوب آهن ایران بالاتر از استاندارد متوسط بین المللی است و بسیاری از صنایع بزرگ پولاد سازی جهان طریقه تولید خود را به سیستم موجود ایران تبدیل کرده اند، در حالیکه طراحی ذوب آهن حدودش سال قبل صورت گرفته است. وی باین رقم نیز اشاره کرد که در حال حاضر ۷۵ درصد سرمایه گذاری در کارخانه های پولاد سازی جهان در پولاد سازی با استفاده از اکیژن (سیستم ایران) بدست می آید.

مدیر عامل شرکت ملی ذوب آهن اظهار عقیده کرد که کارخانه ذوب آهن اصفهان می تواند از مواد تهیه شده در کارخانه «احیای مستقیم» بندر عباس استفاده کند و بدون سرمایه گذاری جدیدی ظرفیت تولیدات خود را افزایش دهد و احیاناً در صورت ضرورت از سیستم احیای مستقیم در کارخانه ذوب آهن اصفهان نیز استفاده خواهد شد.

سهام شرکت نورد و لوله اهواز در بورس پذیرفته شد

هیأت پذیرش بورس اوراق بهادار تهران با ورود سهام شرکت سهامی نورد و لوله اهواز با معاملات این بورس موافقت کرد. بدنبال پذیرش سهام یاد شده یک سرمایه تازه ۵۶۰ میلیون ریالی به بورس اوراق بهادار رامیافت و تعداد سهام و اوراق پذیرفته شده در بورس به بیست و یک رسید. با قرار گرفتن نام

شرکت سهامی نورد و لوله اهواز در فهرست اوراق بهادار قابل معامله در بورس تهران، يك مقام آگاه گفت سرمایه شرکت به ۵۶ هزار سهم ده هزارریالی تقسیم شده است و سهامی که در بورس عرضه خواهد شد در مرحله نخستین ده هزار ریالی خواهد بود، ولی بزودی این سهام از ده هزار ریالی به هزار ریالی تبدیل میشود. او دلیل تبدیل قیمت سهام را از ده هزار ریالی به هزار ریالی، واگذاری سهام کارخانه نورد و لوله اهواز به کارگران آن قلمداد کرد و گفت چون قیمت اسمی این سهام بالاست و کارگران قدرت خرید آن را نخواهند داشت بهای اسمی سهام کاهش خواهد یافت. کارخانه نورد و لوله اهواز که در آذر ماه سال قبل گشایش یافت، کلاف فولادی به صورت ورق و لوله سیاه و گالوانیزه تولید می کند. ظرفیت کلاف فولادی ۱۴۰ هزار تن و لوله سیاه و گالوانیزه ۴۰ هزار تن در سال است.

بر اساس طرحی که برای توسعه کارخانه پیش بینی شده است در دو سال آینده تولید از ۵۶۰ میلیون ریال به ۸۶۰ میلیون ریال افزایش خواهد یافت.

فروش سهام کارخانه نساجی مازندران با ضمانت بانکی

سهام شرکت سهامی نساجی مازندران مجدداً از طریق بانک اعتبارات صنعتی با ضمانت بانکی و با بهره حداقل ۸ درصد در سال در اختیار مردم گذاشته میشود. مدیر عامل بانک اعتبارات صنعتی گفت: شرکت سهامی نساجی مازندران اکنون به مرحله سودآوری مطلوب رسیده و در نظر است سهام این شرکت به همان صورت گذشته برای فروش عرضه شود و این کار همچنان تا ورود سهام شرکت به بورس تهران ادامه خواهد داشت. او افزود با توجه به این که سهام شرکت سهامی نساجی مازندران از ابتدای تأسیس این شرکت با هدف

کسب سود و با ضمانت بانکی و حداقل سود ۶ درصد در سال کرد که بعداً تا ۸ درصد افزایش یافت ولی بانک از دو سال پیش بعلت عدم سودآوری این شرکت علاوه بر اینکه از فروش سهام جلوگیری کرد، قیمت زیادی از آن را هم به بانک بازگرداند.

مدیر عامل بانک اعتبارات صنعتی در پایان افزود، اکنون که سود شرکت سهامی نساجی مازندران به حد معقول رسیده در نظر است دوباره با همان صورت گذشته

یعنی ۸ درصد بهره در سال و با تضمین بانکی برای فروش عرضه شود.

۳۳ میلیارد ریال برای تغییر شیوه تولید آجر سرمایه گذاری شد

با خرید يك میلیون متر مربع زمین در جاده ساوه مقدمات تأسیس بزرگترین مجتمع صنعتی تولید آجر فشاری ماشینی در تهران آغاز شد. اعضای صنف فخار از مدت ها قبل با توجه به جلوگیری از ایجاد کوره های آجرپزی که به «کوره هوفمان» شهرت دارد و اعلام خطر درباره آلودگی هوای تهران اقداماتی برای دگرگون کردن شیوه تولید آجر فشاری به کمک کوره هوفمان آغاز کردند. مطالعات اولیه نشانگر آن بود که چاره ای جز ماشینی کردن تولید آجر فشاری نیست. به این جهت اعضای صنف فخار با تشکیل يك شرکت سهامی با سرمایه اولیه ۴۰ میلیون ریال نخستین گام را برای تبدیل شیوه قدیمی تولید آجر فشاری در تهران برداشتند. با تشکیل این شرکت که بنام «آریاشید» نامیده شده است زمین لازم انتخاب شد. این زمین که به مبلغ ۳۰ میلیون ریال خریداری شده است دارای خاک مناسب و فراوان است بگونه ای که خاک آن تا ۳۵ سال آینده قادر خواهد بود مواد اولیه کارخانه ها را تأمین کند.

بر اساس پیش بینی های قبلی در این محل ۲۲۰ واحد تولید کننده آجر فشاری تأسیس خواهند شد که هرواحد آن ۱۵۰ میلیون ریال ارزش خواهد داشت. بنا بر این در این منطقه رو به ۳۳ میلیارد ریال سرمایه گذاری خواهد شد و ظرفیت کارخانه هادر آغاز ۳۰۰ هزار آجر فشاری خواهد بود که با توسعه های بعدی قادر خواهند بود تا يك میلیون آجر که مصرف روزانه تهران است تولید کنند. علاوه بر این کارخانه های آجر فشاری که برای نخستین بار در ایران نصب میشود قادر خواهد بود آجر فشاری روکار سفتی گوناگون و تیغه ای تولید کند.

بدنبال تأسیس شرکت و سرمایه گذاری در این رشته اعلام شد که در نقاط دیگر تهران نیز طرح های مشابهی تأسیس خواهد شد. طرح های بعدی با توجه به بالا رفتن مصرف آجر در کشور و افزایش مصرف آجر و افزایش فعالیت های ساختمانی بیش از آنچه که قبلاً پیش بینی شده بود ممکن خواهد شد.

افزایش تولیدات کشاورزی در برنامه پنجم

با توجه به تغییراتی که در بخش کشاورزی برنامه پنجم عمرانی کشور داده شده است پیش بینی میشود که در پنج سال آینده تولید جویب هر کشور سالیانه یکصد هزار تن افزایش یابد. يك مقام آگاه در وزارت کشاورزی و منابع طبیعی که درباره چگونگی کشاورزی در برنامه پنجم سخن می گفت خاطر نشان کرد که بر اساس طرح هایی که وزارت کشاورزی از ابتدای سال آینده در راه افزایش تولید جویب کشور به اجرا خواهد گذاشت سطح زیر کشت این محصول در سال اول ۲۰ هزار هکتار بالا خواهد رفت و سپس هر سال بر این مقدار افزوده خواهد شد بنحوی که سطح زیر کشت جویب که در حال حاضر ۱۲۶ هزار هکتار است به ۱۸۱ هزار هکتار در سال ۵۶ که آخرین سال برنامه عمرانی پنجم است خواهد رسید. او گفت در پنج سال آینده همچنین بر تولید سیب زمینی، گوجه فرنگی و پیاز نیز افزوده خواهد شد. با توجه به ارقام بدست آمده پیش بینی میشود که در سال ۵۶ تولید جویب کشور به ۳۱۲ هزار تن، سیب زمینی به ۴۹۹ هزار تن، پیاز به ۲۴۰ هزار تن و گوجه فرنگی به ۲۹۰ هزار تن در سال برسد. همچنین تا پایان برنامه پنجم عمرانی محصول پسته کشور به دو برابر تولید کنونی افزایش می یابد و با برنامه هایی که در افزایش محصول درواحد سطح به اجرا گذاشته خواهد شد محصول پسته تا ۱۸۵ تن در واحد سطح بالا خواهد رفت. در طرح افزایش محصول پسته کشور، بر طرف کردن مشکلات باغداران و افزایش عملکرد در واحد سطح از جمله مراحل عمده این طرح است. با توجه به اینکه تولید پسته در سال ۵۰ نسبت به سه سال قبل آن تا حدود ۹ هزار تن در سال کاهش یافته است پیش بینی میشود که در سال های اول برنامه پنجم این کمبود جبران و از میزان ۱۸ هزار تن سال ۴۷ نیز تجاوز کند.

مؤسسه «قسطی» دایر خواهد شد

يك مؤسسه «قسطی» با سرمایه بسیار که در آینده تمام معاملات اقساطی مربوط به کالا های صنعتی با دوام را بر عهده می گیرد ایجاد خواهد شد. این مؤسسه بهای کالا های بادوام را به صورت نقد به تولید کنندگان این کالا ها خواهد پرداخت و اصل و بهره آن را تحت شرایط ساده ای از خریدار کالا در مدتی که بعداً روی آن توافق خواهد شد وصول خواهد کرد.

بانک اعتبارات صنعتی طرح ایجاد این مؤسسه مالی را برای آسان کردن خرید

های اقساطی مردم به دو صورت تهیه کرده است: ایجاد بانک اقساطی که علاوه بر انجام وظیفه اصلی به دیگر فعالیت های بانکی میپردازد با ایجاد يك مؤسسه شرکت عام، که تنها با پرداخت های مخصوص خرید اقدام خواهد کرد.

بر اساس يك گزارش رسمی در حال حاضر تولید کنندگان کالا های صنعتی از فروش کالا به صورت اقساطی حدود ۱۸۵ تا ۲۴ درصد از قیمت فروش سود می برند و بهره افزوده شده در حالی که فشار بیشتری بر خریدار وارد می کند، از قدرت خرید مردم می کاهد. به نظر کارشناسان سایل اقتصادی این وضع نمی تواند نیاز های صنعت رو به گسترش کشور را بر آورد، چرا که این صنایع در آینده بر قدرت خرید اقرونتر مردم استوار خواهند بود و فروش کالا به اقساط باعث گرانسی قیمت نهائی آن میشود.

ظاهراً کارشناسان توصیه کرده اند که دولت ایجاد يك مؤسسه مالی و نه يك بانک را برای هماهنگ کردن فروش های اقساطی بیش از طرح دیگر دنبال کند. به قرار اطلاع این مؤسسه خواهد کوشید از بانک مرکزی وام دریافت کند و آن را با بهره کم در اختیار مردم بگذارد. در هر حال بهای کالاهایی که به صورت اقساطی خریداری میشود نقداً به فروشنده پرداخت خواهد شد و دریافت آن با محاسبه کارمزد و بهره کم از خریدار صورت خواهد گرفت.

در مرحله نخستین اجرای طرح پیشنهاد شده است که برای قطعی کردن مطالباتی که از کار مؤسسه عاید می شود، وثیقه و برگ های مخصوصی که وصول آن از سوی دولت تضمین شده است مانند «سفته» به کار می رود. لکن در آینده با جمع آوری اطلاعات کافی درباره وضع مالی اشخاص، تسهیلات بیشتری در نظر گرفته خواهد شد. مؤسسه مالی همچنین به پرداخت وام های شخصی، مسافرتی، درمانی، ساختمانی و دیگر کار های ضروری اقدام خواهد کرد. این برنامه ها نخست شامل کارکنان دولت میشود و بعد دیگر صاحبان مشاغل را دربر میگیرد.

وام دولت برای نفوذ صنایع ایران در بازارهای خارجی

دولت طرحی را در دست مطالعه دارد که بر اساس آن برای کمک به صنایع کشور در نفوذ به بازار های بین المللی و بهره گیری بیشتر از سرمایه گذاریها به صاحبان

صنایع با شرایط آسان وام پرداخت خواهد شد. با اجرای این طرح که در نخستین سال برنامه پنجم عمرانی کشور به عمل در می آید، هر سال يك میلیارد ریال وام به صورت «سرمایه در گردش» در اختیار واحد های صنعتی کشور گذاشته خواهد شد و در آخرین سال برنامه این رقم به ۲ میلیارد ریال خواهد رسید.

بهره وامی که از این راه در اختیار واحد های صنعتی کشور قرار می گیرد ۱۰ درصد در سال خواهد بود و مؤسسه ای که برای انجام این کار به وجود می آید وام را با بهره ۹ درصد دریافت خواهد کرد. اساس طرح بر سه مشکل که برای گسترش صنایع کشور پیش آمده متکی است و مهمترین آن لزوم نفوذ در بازار های خارجی است که به سرمایه های سنگین نیاز دارد.

عقیده کارشناسان آنست که افزایش سرمایه در گردش، تولید کنندگان را قادر می سازد که کالای تولید شده را با شرایط مناسب تری در بازار های جهانی عرضه کنند. در حال حاضر مرکز توسعه صادرات با تشکیل صندوق ضمانت صادرات به حل این مشکل اقدام کرده ولی هنوز کمبود هایی در کار است که با اعطای سرمایه در گردش رفع خواهد شد. علاوه بر این، این وام به صاحبان صنایع کشور اجازه خواهد داد مواد اولیه لازم را از بازار های داخلی و در زمانی که قیمت ها در پایین ترین سطح خود تثبیت شده است تهیه کنند. در گذشته صنایع کشور عموماً مواد اولیه خود را از خارج خریداری می کردند و فروشنده های دراز مدتی در اختیار صاحبان صنایع می گذاشتند. در حالی که به موازات توجه بیشتر صنایع به بازار داخلی مواد اولیه مشکل کمبود سرمایه در گردش محسوس است زیرا فروشنده های مواد اولیه داخلی قدرت مالی کافی برای دادن اعتبار به صنایع ندارند و صنایع نیز به همین علت قادر به خرید تمام نیاز های مواد اولیه در یکجا نیستند. نتیجه این میشود که صنایع کشور مواد اولیه را بتدریج خریداری کنند و در بعضی از فصل های سال این مواد را گرانتر بدست آورند.

در طرحی که از سوی بانک اعتبارات صنعتی تهیه شده پیش بینی شده است که برای پرداخت وام سرمایه در گردش از وثیقه غیر منقول استفاده نشود، تنها بانک قبل از پرداخت وام باید بر صحیح بودن روش مالی وام گیرنده، احتیاج او به سرمایه در گردش و نیز قدرت باز پرداخت اقساط وام اطمینان حاصل کند.

احداث ۱۱۰ واحد آجر ماشینی در ۱۷ نقطه کشور

يك طرح جامع برای تولید سالانه ۶۵۰ میلیون عدد آجر ماشینی و فشاری در ۱۷ نقطه ایران آماده اجرا شد. این طرح که در اجرای برنامه دولت برای توسعه واحدهای آجر ماشینی و فشاری کشور در بانک اعتبارات صنعتی تهیه شده است، امکان میدهد که بخش خصوصی با کمک بانک اعتبارات صنعتی در نقاطی که پیش بینی میشود در آینده نیاز بیشتری داشته باشند، یا نقاطی که هم اکنون تولیدی در این زمینه ندارند فعالیت های تازه ای را برای ایجاد با توسعه واحد های تولید آجر ماشینی و فشاری آغاز کند.

در این طرح ایجاد ۲۸ واحد آجر ماشینی به ظرفیت سالانه ۴۱۵ میلیون عدد با سرمایه ۱۱۳۰ میلیون ریال پیش بینی شده است که ۶۵۰ میلیون ریال آن را بخش خصوصی و بقیه را بانک اعتبارات صنعتی تأمین خواهد کرد.

طرح پیشنهادی بانک اعتبارات صنعتی برای ایجاد و توسعه ۸۱ واحد آجر فشاری در مراکز یاد شده ۱۴۶ میلیون ریال هزینه پیش بینی شده است که ۸۷ میلیون ریال آن را باید بخش خصوصی بپردازد و بقیه از وام صنعتی بانک پرداخت خواهد شد. در طرح توسعه واحد های آجر فشاری، تولید ۲۲۵ میلیون عدد آجر در سال برآورد شده که این رقم قیمت عمده ای از نیاز مصرف مناطق پیشنهادی را بر طرف خواهد کرد. در سال های اخیر مصرف آجر ماشینی و فشاری از گسترش فعالیت چشمگیری برخوردار بوده است و ایجاد واحد های پیشنهادی می تواند نیاز آینده را حداقل برای ۴ سال بر طرف سازد. در این طرح برای هر يك از مراکز مصرف آجر حداقل يك واحد و حداکثر ۷ ماشین پیش بینی شده است و با توجه به اینکه وام بانک اعتبارات صنعتی بیشتر واحد های تولید آجر ماشینی را دربر میگیرد تا میزان ۶۵ میلیون ریال وام برای هر واحد آجر ماشینی منظور شده است.

اولین ناو تجاری تجاری ایران پنبه به چین حمل میکند

مهندس رضا شایگان مدیر عامل شرکت کشتیرانی ملی آریا جندی قلد در رأس يك هیأت تجاری به چین رفت و مذاکراتی را نیز در زمینه برقراری روابط کشتیرانی بین دو کشور با موفقیت انجام داد و بر همین اساس

«آریاس» یکی از مدرن ترین کشتی های ناوگان تجاری ایران در دیماه، راهی شانگهای شد. کشتی آریاس که ۱۶۳۳۰ تن ظرفیت دارد پنبه تجار ایرانی را که بوسیله چین خریداری شده است حمل خواهد کرد. ناوگان کشتی رانی آریا اکنون در ۷۰ بندر دنیا پهلو می گیرد و توانسته است با فعالیت وسیع خود و همچنین نقشی که چند شرکت کوچک دیگر کشتی رانی از جمله کشتی رانی جنوب بعهده دارد، بتدریج فعالیت دیگر شرکت های کشتی رانی را در آب های ساحلی ایران و بنادر جنوب محدود سازد.

وام ۱۳۰ میلیارد ریالی بانک صادرات و واردات آمریکا برای ایران

بانک صادرات و واردات آمریکا ۱۳۰ میلیارد دلار که بیش از ۱۳۰ میلیارد ریال است اعتبار برای اجرای طرح های مختلف برنامه پنجم در اختیار ایران می گذارد. بقرار اطلاع قسمت بیشتری از این اعتبار برای تأمین هزینه های مربوط به تجهیز کان مس سرچشمه در نظر گرفته شده است.

ظاهرا تجهیز کان مس سرچشمه و آغاز بهره برداری اقتصادی از آن به ۴۰۰ میلیون دلار سرمایه گذاری تازه نیاز دارد که در برنامه پنجم تمام آن پرداخت خواهد شد. شریکان خارجی که تا مدتی پیش دست اندر کار انجام عملیات آماده سازی کانهای مس سرچشمه بودند گویا توانستند چنین سرمایه ای را فراهم آورند و لذا دست از کار کشیدند. اکنون دولت تصمیم دارد رأسا کار را دنبال کند و کان بزرگ سرچشمه را به مرحله تولید برساند. کان های مس سرچشمه کرمان براساس برآورد قطعی کارشناسان بیش از ۴۰۰ میلیون تن ذخیره دارد که تا یک میلیارد تن نیز قابلیت گسترش دارد. اگرچه نحوه مصرف اعتبار بانک صادرات و واردات آمریکا و ارتباط آن با بهره برداری از کان مس سرچشمه رسما تأیید نشده است، ولی محافل آگاه پوشیده نمی دارند که همزمان با آغاز بهره برداری از اندوخته های این کان در پنج سال آینده فعالیت های وسیعی برای صدور مس و کرومیت به بازار های آمریکادر بیش است. بانک ظاهرا تاکنون توافق هایی در اجرای این هدف با نمایندگان دولت ایران داشته است.

قسمت دیگری از اعتبار ۱۳۰ میلیارد دلاری بانک صادرات و واردات آمریکابه مصرف تأمین قسمتی از اعتبار دیگر طرح های عمرانی برنامه

پنجم می رسد. کارشناسان دو طرف اکنون مشغول بررسی میزان استفاده از اعتبار ها در هر يك از طرح هاستند.

ایجاد کارخانه شیر پاستوریزه در اراك يك کارخانه شیر پاستوریزه

با ظرفیت تولیدی ۲۵۰۰ تن در سال در اراك ایجاد می شود. در حال حاضر روزانه ۲۴ تن شیر از سوی دامداری های این شهر تولید می شود که ۱۵ تن آن اضافه بر مصرف شهر است. اراك به علت نداشتن دامداری های مدرن و نبودن واحدهای خوب تمام شیر مازاد بر مصرف خود را به صورت پنیر، کره و روغن به تهران و اصفهان صادر می کند و ایجاد کارخانه شیر پاستوریزه اراك به منظور یکنواخت کردن کار تولید فرآورده های شیری این شهر است. این کارخانه در نظر دارد در سال اول بهره برداری ۱۴۴۰ تن شیر را به صورت ماست معمولی، ماست میوه، دوغ، پنیر و شیر کاکائو در پاکت های پاک در بازار داخلی شهر توزیع کند و اضافه آن را به شهر های نزدیک که با کمبود فرآورده های شیری روبرو هستند ارسال دارد.

کارخانه شیر پاستوریزه اراك در سال دوم بهره برداری ظرفیت تولیدی خود را به ۱۷۲۸ تن در سال و در سال سوم به ۲۰۱۶ تن و در سال چهارم تا به حد اکثر ظرفیت خواهد رسانید. جمع کل سرمایه گذاری در این طرح ۴۲۵ میلیون ریال برآورد شده که مقداری از آن به صورت وام صنعتی از سوی دولت تأمین خواهد شد.

۱۸۰ هزار تن پنبه محلولج تولید میشود

در يك گزارش رسمی که از سوی دفتر آمار و اقتصاد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی انتشار یافت تولید پنبه محلولج در دوره بهره برداری امسال ۱۸۰ هزار تن برآورد شده است. این رقم حدود ۳۳ هزار تن از پنبه محلولج تولید شده در دوره بهره برداری سال گذشته بیشتر است. بیشترین مقدار پنبه امسال نیز در گرگان و مازندران به دست آمده است که رقمی در حدود ۱۳۵ هزار تن را تشکیل میدهد. در فصل بهره برداری جاری در گرگان حدود ۲۰ درصد و در مازندران ۳۵ درصد بر تولید پنبه افزوده شده است. در این مدت در دیگر نقاط کشور نیز محصول بیشتری برداشت شده و ارقام نشان میدهد که در خراسان ۶۰ درصد، فارس ۵۷ درصد، تهران ۹ درصد، آذربایجان

شرقی و دشت مغان ۴ درصد، در اصفهان و دیگر نقاط ۴۶ درصد بر تولید پنبه افزوده شده است. به نظر مقامات سازمان پنبه ودانه های روغنی مبارزه به موقع با آفات پنبه و نظارت کارشناسان وزارت کشاورزی در مراحل کاشت و برداشت عامل مهم افزایش محصول پنبه بوده و انتظار میرود در سال آینده این ارقام باز هم افزایش یابد.

۸ فروند کشتی تجاری تازه برای کشتیرانی جنوب

با بیست میلیون دلار سرمایه گذاری، کشتیرانی جنوب ۸ کشتی تازه خریداری خواهد کرد تا در خطوط جدید به کار اندازد. این خط کشتیرانی که نخستین شرکت کشتیرانی بخش خصوصی در ایران است بیش از دو سال است که با خرید ۳ کشتی و در اختیار گرفتن ۴ کشتی در دست به حمل و نقل کالا در بندر های آمریکای فعالیت دارد. در حال حاضر کشتیرانی «ایران لاین» دو سرویس منظم دارد که از بندر های شرقی آمریکا مستقیما به آب های خلیج فارس می آیند و در بازگشت از راه هندوستان - سیلان - افریقا به آمریکا مراجعت می کنند. با خرید ۸ کشتی تازه کشتی های ایرانی این شرکت در خطوط خاور دور و اروپا نیز بکار خواهند افتاد. این کشتی ها، ظرفیت بارگیری این خط کشتیرانی را از ۳۵۰ هزار تن فعلی به ۱۰۰۰ هزار تن در سال بالغ خواهد کرد. ۲۵ درصد تخفیف در قیمت حمل کالا های صادراتی به آمریکا و افریقا از سوی این شرکت، حجم حمل و نقل کالا را به خارج افزایش داده است. به این جهت مقامات این خط کشتیرانی مصمم اند با تثبیت نرخ های جدید در مقابل افزایش قیمت حمل و نقل در جهان و سرمایه گذاری های جدید خدمات کشتی های «ایران لاین» را به تمام بندر های مهم جهان برسانند.

افزایش مصرف کود و سم گیاهی در ایران

مصرف انواع کود و سم های دفع بیماری های گیاهی در سال گذشته افزایش یافت و به رقم های تازه ای در سال گذشته رسید. در سال ۵۰ رویم بیش از ۳۲۹ هزار تن کود شیمیایی و ۷۵۴ هزار کیلو سم های مختلف از سوی بنگاه شیمیایی وزارت کشاورزی و منابع طبیعی در سراسر کشور توزیع شد که با ارقام مربوط به سال های پیش تفاوت فاحشی دارد. در سال ۴۹ مصرف کود شیمیایی در کشور کمتر از ۲۷ هزار

تن و مصرف سم های دفع بیماری های گیاهی حدود ۳۸ هزار کیلو بود. به این ترتیب در ده سال مصرف کود شیمیایی در کشور تا ۸ برابر و مصرف سم گیاهی تا ۲۰ برابر افزایش یافته است. مهمترین رقم مصرف کود شیمیایی مربوط به طرح های افزایش تولید محصولات کشاورزی است که از آغاز برنامه چهارم عمرانی کشور یعنی از سال ۱۳۴۶ به اجرا گذاشته شده است.

مصرف کود شیمیایی در این طرح ها که تقریباً در سراسر کشور اجرا شد از ۷۵۰۰ تن در سال نخست آغاز طرح ها به بیش از ۱۳۲ هزار تن در آخرین سال برنامه چهارم رسید. در این طرح افزایش تولید برنج که در حدود ۲۴۰ هزار هکتار از شالیزارهای گیلان و مازندران را دربر گرفته بیشترین مقدار کود را به خود اختصاص داد. به اندازه آن بیشترین مقدار کود به ترتیب در اجرای طرح های افزایش تولید گندم، پنبه و علوفه به مصرف رسیده است. تولید سم های گیاهی و مکمل غذای دام نیز در ده سال گذشته رشد بسیاری داشت. تولید سم گوگردی در این مدت از ۱۶۴ تن به ۵۹۱ تن، تولید پودر استخوان از ۸۸ تن به هزار تن و تولید سم بوسیله شرکت سم ساز که از سال ۱۳۴۵ با ظرفیت ۲۶۵ تن به کار آغاز کرد به بیش از ۱۳۰۰ تن رسید.

ظرفیت مجتمع شیمیائی شاهپور دو برابر میشود

با اجرای يك طرح بر سرمایه ظرفیت مجتمع شیمیائی شاهپور افزایش می یابد تا فرآورده های آن جوابگوی بازار های داخلی و خارجی باشد. يك مقام آگاه در این واحد صنعتی گفت که برای توسعه مجتمع یاد شده ۷۵ تا ۱۰۰ میلیون دلار اعتبار در نظر گرفته شده است تا ظرفیت کارخانه به دو برابر افزایش یابد.

او دلیل افزایش ظرفیت مجتمع شیمیائی شاهپور را مصرف بیش از حد فرآورده های آن در بازار های داخلی قلمداد کرد و گفت قبل از برنامه ریزی برای تأسیس این مجتمع، هدف آن بود که محصولات آن صرفا به خارج صادر شود. در آن زمان مصرف محصولات شیمیائی در داخل کشور مانند امروز زیاد نبود ولی با تأسیس مجتمع، یکباره واحدهای صنعتی بزرگی در کشور تأسیس شد که خوراک آن را تولیدات مجتمع شیمیائی شاهپور تشکیل می داد.

به همین جهت در این مدت تولید کارخانه فقط در کشور مصرف شد و هدف برنامه -

ریزان از صدور محصولات شیمیائی به خارج تحقق نیافت. وی افزود برای تأمین این هدف ها در آینده با يك سرمایه گذاری مجدد ظرفیت کارخانه افزایش خواهد یافت تا علاوه بر تأمین خوراک کارخانه های داخلی، مقادیر قابل توجهی نیز به خارج صادر شود. محصولات مجتمع شیمیائی شاهپور که با ۲۳۲ میلیون دلار سرمایه گذاری در سال ۱۳۴۵ آغاز بکار کرد، ۵۲۲ هزار تن گوگرد، ۳۳۹ هزار تن آمونیاک، ۱۶۴ هزار تن اوره، ۱۴۷ هزار تن اسید فسفریک ۵۰ هزار تن فسفات آمونیوم و ۷۱ هزار تن فسفات تریپل در سال است.

ایران به ۱۳ کشور واکسن و سرم صادر کرد

صادرات واکسن و سرم های ساخت مؤسسه رازی «حصارک» به کشورهای دنیا به حدود ۲ میلیون واحد رسید و این مؤسسه به صورت یکی از واحدهای فعال سرم سازی جهان درآمد. يك مقام آگاه این مؤسسه گفت که تقاضا برای دریافت تولیدات سرم سازی رازی هر سال افزایش می یابد و در سال گذشته مقادیر قابل توجهی از آن به آمریکا، اوبوایی، اردن، استرالیا، افغانستان، دوی، سوریه، سودان، عربستان سعودی، کنیا، لبنان، مصر و یمن صادر شده است. مؤسسه واکسن و سرم سازی رازی اکنون هم برای مصرف انسان و هم دام سرم تولید می کند. سرم و واکسن های ضد مار، گریذگی، طاعون گاوی، سرم ضد هاری، سیاه زخم، تب برفکی، طاعون اسبی، پاستورلوز، برسلوز، دیفتری، کزاز از جمله فرآورده های مؤسسه است که در داخل و خارج مصرف فراوان دارد.

درآمد کشاورزان دشت قزوین دو برابر شد

يك گزارش رسمی که از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی انتشار یافت، نشان میدهد که در آمد ناخالص کشاورزان در عمران دشت قزوین در سال گذشته دو برابر شده است. در سال ۴۹ درآمد ناخالص کشاورزان مشمول طرح حدود ۱۲۳۶ میلیون ریال برآورد شده بود، در حالی که در سال ۵۰ این رقم به ۲۴۹۶ میلیون ریال بالغ شده که نیمی از آن بر اثر توسعه کشت و برداشت محصول گندم، جو، چغندر قند، سیب زمینی، نخود و گوجه فرنگی حاصل

شده است. سخنگوی وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تأکید کرد که سازمان عمران دشت قزوین طرح های تازه ای به منظور افزایش تولید محصول و بالا بردن درآمد کشاورزان منطقه به اجرا گذاشته است که مهمترین آن احیای ۳۵۰۰ هکتار زمین تازه و افزودن آن به زمین های کشاورزی مشمول طرح است.

به این ترتیب جمع زمین های زیر کشت در دشت قزوین به حدود ۲۰ هزار هکتار بالغ خواهد شد که ۳۳۰۰ هکتار آن زیر کشت غلات و بقیه زیر کشت دیگر تولیدات کشاورزی برده خواهد شد. سازمان عمران دشت قزوین در سال ۱۳۵۰ رویم ۱۸۲۵ تن میوه تولید کرد که به تدریج در طول سال فروخته شد. امسال نیز تولید میوه فزونی گرفت و سازمان، زمین های تازه ای را به غرس نهال های مختلف اختصاص داد. در سال جاری تنها ۸۰ هکتار باغ انگور در منطقه احداث شده است. علاوه بر این ۹۵۰ هکتار باغهای قدیمی انگور احیا شده و برای تولید بیشتر آماده است.

تغییرات تازه در لایحه مالیات بر درآمد

کمیسیون دارائی مجلس شورای ملی در جلسه نوزدهم دیماه خود لایحه اصلاحی مالیات بر درآمد را مورد رسیدگی قرارداد و تغییرات مذکور رسید.

مالیات مقطوعه کاران کماقاً مقطوع بوده در آینده هر سال بوسیله کمیسیون ضرایب تعیین میشود بطوریکه ضریب آن کمتر از ۸ درصد نخواهد بود.

کشاورزانی که بدهی مالیاتی معوقه دارند در صورتیکه ظرف ۳ ماه پس از تصویب قانون، اصل بدهی مالیاتی خود را می پردازند مشمول جریمه و زیان دیسر کرد نخواهند شد.

کارخانجات تولیدی که سهام خود را از ۳۳ تا ۴۹ درصد به کارکنان خود و یا به مردم واگذار نمایند از ۱۵ تا ۲۵ درصد بخشودگی مالیاتی خواهند داشت.

اصلاح ماه ۶۱ - مودیانی که ملزم به داشتن دفتر مالیاتی هستند چنانچه نتوانند يك یا چند سند هزینه و یا درآمد خود را ارائه نمایند مأمور تشخیص، فقط اسناد مذکور را مردود می شناسد و این امر دلیل رد تمام دفاتر مودی نخواهد بود.

جریمه عدم تهیه ترازنامه سود و زیان از طرف شرکت هایی که مکلف باین امر هستند در مدت های مقرر در قانون به جای ۲۰ درصد (قانون سابق) به سددصد

افزایش می‌یابد. ضمناً قانون سابق مالیات بر درآمد مودیانی که تا ۵۰۰ هزار ریال داشتند ملزم به نگهداری دفتر نبودند در قانون جدید این درآمد تا ۷۵۰ هزار ریال افزایش یافته است.

۴۵ میلیون تن

سیمان، مصرف پنج سال آینده

بر اساس مطالعات وزارت اقتصاد، ایران در طول پنج سال آینده به ۴۵ میلیون تن سیمان نیاز دارد که از محل تولید کارخانه‌های داخلی و ورود از خارج تأمین خواهد شد. محاسبه مصرف سیمان در پنج سال آینده با احتساب، نام‌های خانه سازی و سد سازی دولت و طرح‌های بخش خصوصی پیش‌بینی شده است.

بر اساس گزارش‌های وزارت اقتصاد و وزارت آبادانی و مسکن در سال آینده ۲۰۰ هزار واحد مسکونی شهری و روستایی و تأسیسات مربوط به آن ساخته خواهد شد. همچنین در سال ۵۳ حدود ۲۵۹۰ هزار، سال ۵۴ نزدیک ۳۲۵۰ هزار، سال ۵۵ قریب ۴۲۵۰ هزار و در سال ۵۶، ۵۰۰ هزار واحد مسکونی شهری و روستایی بنیان خواهد شد که مجموعاً ۱۷۲ میلیون واحد مسکونی می‌شود. یک مقام مطلع درباره میزان نیاز کشور به سیمان در پنج سال آینده گفت با توجه به نیاز بیش از حد مصرف سیمان در کشور علاوه بر برنامه‌های توسعه کارخانه‌های موجود و واحد جدید سیمان نیز در کشور احداث خواهد شد. بموجب گزارش‌های یاد شده بزودی یک واحد سیمان در کشور علاوه بر گرگان، و یک واحد ۲ هزار تنی در بندر عباس، یک کارخانه هزار تنی در زاهدان، یک کارخانه ۲ هزار تنی در همدان و یک کارخانه هزار تنی در کرمانشاه تأسیس خواهد شد. همچنین مطالعاتی در دست انجام است تا یک واحد بزرگ سیمان در رضائیه بوجود آید. علاوه بر این بزرگترین کارخانه سیمان کشور با ۴ هزار تن ظرفیت در روز قرار است در سال ۵۴ و کارخانه آبیگ با ۳۵۰ هزار تن در سال آینده آماده بهره‌برداری باشد.

در طول برنامه‌های پنج سال کارخانه‌های سیمان در ۲۵ هزار تن، شمال ۲ هزار تن، ری ۲ هزار تن، اصفهان ۸۰۰ هزار تن، فارس ۲ هزار تن، کرمان ۲ هزار تن، آبیگ ۳۵۰ هزار تن و سویان ۲ هزار تن در روز به تولید خود می‌افزایند. از آنجا که تولید داخلی تکافوی نیاز برآورد نشده است و با توجه به آزادی واردات سیمان بقیه مصرف داخلی از کشورهای خارجی تأمین خواهد شد.

۵۰۰ میلیارد ریال سرمایه گذاری

جدید در ماشین سازی تبریز

برای اقتصادی کردن فعالیت کارخانه ماشین‌سازی تبریز با ۵۰۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری جدید، این کارخانه به چند واحد مستقل اقتصادی تقسیم می‌شود. بر اساس یک گزارش رسمی در حال حاضر به علت این که میزان تولید این کارخانه در سطح پائین قرار دارد، ادامه کار آن غیر اقتصادی شناخته شده و قرار است سرمایه‌گذاری‌های دیگری ضمن اینکه ظرفیت آن به چند برابر افزایش یابد، با نصب ماشین‌ها و تجهیزات بیشتر هر یک از واحدهای کارخانه به صورت واحدهای مستقل اقتصادی و مستقل درآمد.

در طرح قبلی کارخانه که چند سال قبل تهیه شد با توجه به احتیاجات آن زمان میزان تولید کارخانه بسیار محدود پیش‌بینی شده بود و امروز با توجه به گسترش صنایع در کشور و بالا رفتن میزان احتیاج چون تولید اندک مقرون به صرفه نیست در طرح تجدیدنظر شده است. ظاهراً در طرح‌های قبلی کارخانه، ظرفیت تولید پمپ سالانه شش هزار دستگاه پیش‌بینی شده است، در حالی که هم‌اکنون در سطح کشور پمپ بزرگ و ۱۵ هزار پمپ کوچک و همچنین یک هزار پمپ شناور نیاز است و برای تأمین این احتیاج باید یک واحد صنعتی پمپ سازی در چهار کارخانجات ماشین سازی تبریز احداث شود. علاوه بر این هنگامی که طرح احداث کارخانه ماشین‌سازی تهیه و تدوین می‌شد احتیاج کشور به الکتروموتور سالانه فقط ۳۰ هزار دستگاه بود که امروز با صنعتی شدن کشور و بالا رفتن قدرت خرید مردم این احتیاج به مراتب افزایش یافته است. در اجرای طرح جدید ظرفیت واحد صنعتی تولید الکتروموتور به بیش از ۵۰۰ هزار دستگاه پیش‌بینی شده است و بدین ترتیب ضمن اینکه احتیاجات داخلی کشور از هر جهت تأمین می‌شود، هم‌سأله مقادیر قابل توجهی به خارج صادر خواهد شد.

طی ۹ ماه اول سال جاری واردات به ۱۳۴ میلیارد ریال رسید

وزارت دارائی تراز طبقی بازرگانی خارجی ۹ ماهه سال ۱۳۵۹ کشور را منتشر نمود. ارزش صادرات ۹ ماهه امسال نسبت به سال

گذشته بیش از چهار میلیارد و سیصد میلیون ریال افزایش نشان می‌دهد. بموجب آمار منتشره صادرات کشور بدون در نظر گرفتن مواد نفتی یک میلیون و سیصد هزار تن کالا با ارزش بیش از ۲۲ میلیارد و شصت و هشتاد و پنج میلیون ریال می‌باشد که به کشورهای مختلف جهان صادر گردیده است. میزان صادرات نفت نسبت به مدت مشابه سال گذشته از جهت وزن ۲۸۵ هزار تن و از نظر ارزش بیش از یک میلیارد و سیصد و شصت میلیون ریال افزایش نشان می‌دهد. مهمترین رقم صادرات از لحاظ ارزش به ترتیب فرش دستباف و پنبه می‌باشد که جمعا ۳۱٫۹۰ درصد ارزش صادرات ۹ ماهه سال جاری را تشکیل می‌دهد.

در این مدت صادرات فرش، خشکبار، انواع زیره، گیاهان داروئی و صنعتی، کلوخه‌های کانی، سیمان، خاویار، پشم و کرک، روغن نباتی، گلیرین و مواد شیمیائی، پودر لباسشویی، کفش، پنچال برقی، کولر چراغ گاز، لاستیک و وسایل نقلیه افزایش داشت و لی صادرات پنبه، انواع کنیرو، چوب و چند قلم کالاهای دیگر کاهش داشته است. در همین مدت واردات کشور بالغ بر ۳ میلیون و پانصد هزار تن کالای مواد اولیه و ماشین آلات مختلف و کالاهای متفرقه وارداتی به ارزش ۱۳۴ میلیارد ریال بوده است که پس از انجام حقوق و عوارض گمرکی از تشریفات قانونی و دریافت گمرک خانه‌های کشور صادر و به صاحبان کالا تحویل گردیده است.

درآمد های ارزی دولت ۲۵ برابر شد

دریافت های ارزی دولت در برنامه عمرانی پنجم فزونی می‌گیرد و به حدود ۲۷۷۷ میلیارد دلار می‌رسد، این رقم از ۲۵ برابر دریافت های دولت در طول برنامه چهارم نیز بیشتر است. حدود ۲۲ میلیارد دلار از این درآمد از بخش نفت تأمین می‌شود که ۷۸ درصد درآمد های کشور را تشکیل می‌دهد. ۱۴ درصد دیگر که ۳۷۷ میلیارد دلار می‌شود از محل صدور کالاهای غیر نفتی و ۲ میلیارد دلار یعنی ۸ درصد بقیه از صدور خدمات عاید خواهد شد.

علاوه بر این پیش‌بینی شده است که دولت در برنامه عمرانی پنجم ۳۴۰ میلیون دلار از محل صدور گاز طبیعی و ۱۰۴ میلیون دلار از محل صادرات مواد پتروشیمی درآمد کسب کند. برای نخستین بار یک رقم ۵۰ میلیون دلاری از صادرات

مس و ۴۲ میلیون دلار از صادرات آلومینیوم جزو درآمدهای دولت آمده است که می‌تواند تمریخی فعالیت های معدنی کشور را تثبیت کند. پرداخت های ارزی کشور نیز با آنکه مشابهی رشد کرده و ۲۵ برابر چیزی شده است که دولت در طول برنامه چهارم به خارج

پرداخت. پرداخت حدود ۳۰۵۰ میلیارد دلار ارز برای ورود کالا و خدمات در طول برنامه پنجم، یک شکاف ۲۲ میلیارد دلاری در خالص حساب های ارزی کشور به وجود می‌آورد که با دریافت وام و سرمایه از خارج جبران خواهد شد. ۴۴ درصد پرداخت های ارزی کشور به خارج را در طول برنامه پنجم بخش خصوصی و ۵۶ درصد بقیه را بخش عمومی به عهده گرفته است. پیش‌بینی شده است که دولت در طول برنامه، ۸۲۲ میلیارد دلار وام سرمایه خارجی تحصیل کند و در برابر ۴۶ میلیارد دلار از وام‌های خارجی را باز پرداخت، یا در خارج سرمایه‌گذاری کند. به این ترتیب خالص حساب سرمایه کشور ۳۶۶ میلیارد دلار مزاد نشان می‌دهد که با توجه به ۲۸۸ میلیارد دلار کسری پرداخت‌ها، موازنه مثبتی در حد ۷۷۵ میلیون دلار پدید خواهد آورد.

پیش‌بینی کارشناسان به این نتیجه رسیده است که دولت در برنامه پنجم حدود ۳۳۴۴ میلیارد ریال دریافت کند که نفت ۴۷۲ درصد، مالیات‌ها ۳۳۵ درصد، وام خارجی ۱۳ درصد، سیستم بانکی و اوراق قرضه ۱۱ درصد و بقیه درآمدها ۵۳ درصد آن را تشکیل می‌دهد. باید توجه داشت که در این ارقام علاوه بر اعتبارات عمرانی برنامه، بودجه های جاری کشور در پنج سال ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۶ نیز محاسبه شده است.

درآمد نفت در پنج سال آینده هر سال ۱۶۷ درصد، درآمد مالیات‌های مستقیم ۲۱ درصد و وصولی مالیات های غیرمستقیم ۱۵ درصد و درآمد های دیگر سالانه ۱۰ درصد فزونی می‌گیرد.

به این ترتیب در پنج سال آینده هزینه بودجه‌های عادی و عمرانی تا ۱۵۷۷ میلیارد ریال از نفت، ۳۵۰ میلیارد ریال از مالیات‌های مستقیم، ۴۳۸ میلیارد ریال از مالیات های غیر مستقیم و ۱۳۰ میلیارد از دیگر درآمدها تأمین خواهد شد.

در طول همین برنامه ۹۲۳۳ میلیارد ریال برای پرداخت بهره وام‌های خارجی و ۶۳۹۹ میلیارد ریال برای پرداخت بهره وام های داخلی منظور شده است. دولت همچنین ۱۲۹۴ میلیارد ریال از اصال وام‌های خارجی را در برنامه پنجم تسویه خواهد کرد.

سیاسی

دیدارهای پارلمانی و انتشاراتی

اول آذرماه آقای مارچی نیانو رئیس کل انتشارات و تبلیغات کشور رومانی و عضو هیأت رئیسه مجلس کبیر ملی وجود می‌آورد که با دریافت وام و سرمایه از خارج جبران خواهد شد. ۴۴ درصد پرداخت های ارزی کشور به خارج را در طول برنامه پنجم بخش خصوصی و ۵۶ درصد بقیه را بخش عمومی به عهده گرفته است. پیش‌بینی شده است که دولت در طول برنامه، ۸۲۲ میلیارد دلار وام سرمایه خارجی تحصیل کند و در برابر ۴۶ میلیارد دلار از وام‌های خارجی را باز پرداخت، یا در خارج سرمایه‌گذاری کند. به این ترتیب خالص حساب سرمایه کشور ۳۶۶ میلیارد دلار مزاد نشان می‌دهد که با توجه به ۲۸۸ میلیارد دلار کسری پرداخت‌ها، موازنه مثبتی در حد ۷۷۵ میلیون دلار پدید خواهد آورد.

نتایج گفتگو های ایران و یوگسلاوی در تهران

جمال مجیدیچ نخست وزیر یوگسلاوی و بانو ۳ آذرماه به دعوت امیر عباس هویدا نخست‌وزیر برای یک اقامت رسمی شش روزه و انجام مذاکرات مهم سیاسی و اقتصادی با نخست وزیر و وزیر امور خارجه ایران وارد تهران شد و در مورد استقبال قرار گرفت.

در مذاکرات سال گذشته نخست‌وزیر ایران با مقامات یوگسلاوی، توسعه تجارت و همکاریهای اقتصادی بین دو کشور و نیز زمینه‌های جدید همکاری‌های نفتی از قبیل ایجاد پالایشگاه و خط لوله نفت و همچنین سأل توازن پرداخت‌های ارزی را که همیشه بسمود یوگسلاوی بوده است بررسی کرد.

ایران و یوگسلاوی نخستین دور مذاکرات خود را در کاخ نخست وزیری و با شرکت رؤسای دولت دو کشور و تیمی از برجسته‌ترین مقامات سیاسی و اقتصادی ایران و یوگسلاوی شروع کردند. در این مذاکرات «کسته‌بوگوئو» رئیس شورای اجرایی جمهوری سوسیالیستی مقدونیه نیز

برای انجام همکاریهای مستقیم بین ایران و جمهوری مقدونیه شرکت خواهد داشت. در همین حال ایریرکیچ عضو سازمان شورای اجرایی فدرال و رئیس کمیته مشترک ایران و یوگسلاوی نیز با هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد ملاقات و گفتگو خواهد داشت تا درباره موازنه پرداخت‌های ارزی بین دو کشور که یکی از مهمترین اختلاف‌های ایران و یوگسلاوی در زمینه همکاری‌های اقتصادی و فنی است مذاکره کند.

در مذاکرات اقتصادی ایران و یوگسلاوی تمام مسائل که قابل پیش‌بینی بود در زمینه‌های کشاورزی، جنگل بانی، نفت، اکتشافات معدنی و توازن تجارت که اکنون ۳۵۰ برابر به سود یوگسلاوی است بررسی شد. رقم ۳۵۰ برابر به سود یوگسلاوی در سال گذشته به ۲۰ می‌رسید ولی مذاکراتی که مه‌رماء انجام گرفت و در طول شش روز اول آذرماه دنبال شد یوگسلاوی را قانع کرد که با ۳۵۰ برابر توافق کند. در همین حال ایران در مذاکرات با کارشناسان یوگسلاوی خرید پاره‌ای از کالاهای صنعتی ایران را به یوگسلاوی پیشنهاد کرد و یوگسلاوی قول داده است که این مسأله را مورد مطالعه جدی قرار دهد.

خرید نفت به میزان ده تا پانزده میلیون تن ظرف ده سال آینده محرز شده است ولی مسأله استفاده از خط لوله قدیمی یوگسلاوی و یا ایجاد یک خط لوله جدید که ایران در آن سرمایه‌گذاری خواهد کرد هنوز معلوم نیست.

ایران رئیس هیئت مدیره، الجزایر دبیر کل

سازمان کشورهای صادره کننده نفت (اوپک) در اجلاس اخیر خود در لوگوس پایتخت نیجره عبدالرحمان خنه از الجزایر را به سمت دبیر کل جدید اوپک انتخاب کرد و به این ترتیب انتخاب دبیر کل اوپک به طریق حروف الفبا در این سازمان بصورت سنت درآمد و به همین جهت ایران نیز رئیس هیأت مدیره جدید اوپک شد که مسؤولیت آنرا مصطفی منصوری مدیر کل نفت وزارت دارائی به عهده خواهد داشت. به این ترتیب تا ژانویه سال ۱۹۷۵ عبدالرحمان خنه دبیر کل

اوپك خواهد بود واز همان سال كه ايران وسایر كشورهای عضو اوپك مذاكرات حساس تعیین قیمت‌ها را بعهده دارند ممكن است يك شخصیت ایرانی یا اندونزی در رأس این سازمان قرار گیرد.

قبلا گفته میشد كه ممكن است الجزایر به دلیل نداشتن كارشناس فنی خود را كنار بگذرد و دبیر كل اوپك طی سال‌های ۱۹۷۳ تا ۱۹۷۵ از ایران یا اندونزی انتخاب شود ولی الجزایر ترجیح داد كه این مسؤولیت را برای دو سال آینده بعهده یکی از كارشناسان خود قرار دهد.

ابوظبی در دوره پیش‌نندیم پاچه‌چی را كه يك شخصیت عراقی الاصل است به سمت دبیر كل اوپك به این سازمان معرفی كرد كه تا پایان دسامبر ۱۹۷۲ (نهم دیماه) این مسؤولیت را بعهده داشت . بعلاوه اعضای سازمان کشورهای تولید كننده نفت تصمیم گرفتند تا يك صندوق كمك با بودجه‌ای در حدود ۲۲۰ میلیون دلار تأسیس شود تا در مواقع ضروری و هنگامی كه یکی از کشورهای عضو به دلائل عواید نفتی خود را از دست می‌دهد تحت شرایطی كمك شود.

كنسولگری تازه ایران در پاکستان

كابینه پاکستان به ریاست نورالامین معاون رئیس جمهوری آن كشور تصویب كرد كه دولت ایران علاوه بر كسولگری‌هایی كه هم اکنون در كراچی و «كوتیه» دارد دو كسولگری جدید دیگر در پیشاور و لاهور دائر كند.

در يك اعلامیه رسمی گفته شد كه این تصمیم برای ایجاد تسهیلات برای پاكستانی‌هایی كه قصد سفر بایران جهت معاملات تجاری و زیارت اماكن مقدسه دارند اتخاذ شده است.

نخست‌وزیر موريس

در تهران

سی‌وو ساگور رام گولام نخست‌وزیر و وزیر دفاع و وزیر اطلاعات موريس دوازدهم آذر ماه وارد تهران شد و مورد استقبال رسمی قرار گرفت.

موريس بایك میلیون نفر جمعیت از نژاد هندوها ، اروپایی‌ها و چینی‌ها تشكيل شده است و ۱۲۰ هزار مللین نیز در این كشور زندگی می‌کنند. موريس كه به نام يك شاهزاده هلندی و در طول اقامت هلندیها در این جزیره نامگذاری شده است درآمد ارزی خود را فقط از راه صدور شكر تأمین میکند و ۸۰ درصد از مردم آن باسواد هستند.

نخست وزیر موريس دوازدهم آذر در ضیافت شامی

كه به افتخار او در كاخ وزارت خارجه برپا شده بود شركت كرد . در این ضیافت هویدا خطاب به نخست‌وزیر موريس گفت:

ایران معتقد است كه امنیت و ثبات اقیانوس هند كه یکی از مهمترین خطوط بازرگانی دریائی بشمار میرود برای حفظ صلح این منطقه از جهان امری حیاتی است. نخست وزیر در اشارات خود نسبت به اقیانوس هند در عین حال اظهار امیدواری كرد كه این شاهراه آبی تجارت از رقابت و تسلط قدرت‌های بزرگ دور بماند.

چنین بنظر میرسد كه موقعیت ممتاز و استراتژيك موريس ، كه جزیره‌ای در ۸۸۰ کیلومتری شرق جزیره ماداگاسكار واقع در اقیانوس هند است، مورد توجه شرق و غرب قرار گرفته زیرا چین نیز اخیراً واهی به مبلغ ۴۱ میلیون دلار و بدون بهره در اختیار این كشور يك میلیون نفری قرار داده است.

نخست‌وزیر ایران و موريس سیزدهم آذر بحضور شاهنشاه شرفیاب شدند و گزارش نتایج مذاكرات خود را پیرامون همکاریهای آینده ایران و موريس به عرض شاهنشاه رسانیدند. در شرفیابی نخست وزیران ایران و موريس كه يك ساعت بطول انجامید نخست وزیر موريس به عرض رسانید كه كشور وی صمیمانه مشتاق برقراری روابط نزدیکی با ایران است.

نخست‌وزیر موريس علاوه بر این در پایان مذاكرات خود با هویدا در يك مصاحبه مطبوعاتی شركت كرد و در آن اعلام داشت كه دولت او حاضر است تسهیلات بندری و ارتباطی موريس را در اختیار ایران قرار دهد و در زمینه

آبادگی موريس نسبت به واگذاری پایگاه به قدرت‌های بزرگ ابراز شك و تردید كرد.

اهمیت امارات رام گلام در این زمینه از آن جهت است كه پیمان نظامی ناتو باتصمیم اخیر به توسعه دامنه نفوذ خود به جنوب آنلانتیک و اقیانوس هند ، در آینده در جستجوی پایگاه‌هایی در اقیانوس هند برخواهد آمد و طبقاً موريس از نخستین کشورهای حوزه اقیانوس هند خواهد بود كه نظر ناتو را بخود جلب خواهد كرد.

از نقطه نظر تجاری باسته بودن كانال سوئز ، اهمیت تسهیلات بندری و مخابراتی موريس كه در شرق افریقای سیاه و ماداگاسكار در اقیانوس هند واقع است بی‌شمار جلوه میکند . وی در پایان این مصاحبه اظهار علاقه نمود مناسبات دو كشور هرچه بیشتر استحکام یابد و ایران و موريس در زمینه‌های گوناگون اقتصادی و اجتماعی همکاری‌های وسیعی را آغاز کنند.

نخست وزیر موريس و همسرش و همراهان چهاردهم آذر برای يك دیدار ۲۴ ساعته وارد اصفهان شدند و پانزدهم آذر ماه تهران را بسوی موريس ترك گفتند.

مذاكرات ایران و عربستان

عمر سقاف وزیر خارجه عربستان سعودی كه برای يك بازدید رسمی پنج روزه شانزدهم آذر وارد تهران شد، هنگام ورود بدخبرنگاران گفت كه ایران و عربستان سعودی می‌خواهند سیاست‌های خود را برای حفظ صلح و ثبات در منطقه‌ای كه زندگی می‌کنند هماهنگ كنند .

مشاور عالی‌رتبه پادشاه عربستان ضمن اشاره به روابط خوب و باثبات ایران و عربستان سعودی تأکید كرد كه برای قویتر كردن روابط و پیوندهای دو جانبه‌ای كه ایران و عربستان سعودی را به هم نزدیک کرده است به ایران آمد .

عمر سقاف همچنین با اشاره به منطقه مهم و حساس خلیج فارس اظهار نظر كرد كه بدون همکاری با بقیه دوستان و کشورهای ساحلی كه به نظر وی صمیمانه مشتاق هستند نمی‌توان در این منطقه به پیشرفت دلخواه اجتماعی اقتصادی و سیاسی رسید .

وی ضمن اشاره به این نكته كه طرح فدراسیون ۹ عضوی عربستان سعودی انجام شده است ، از امیرنشینان خلیج فارس و دو كشور مستقل بحرین و قطر خواست كه اجازه ندهند اطرافیان در منطقه آنان نفوذ كنند و امید برای افزایش سطح زندگی سیاسی و اجتماعی اهالی این منطقه را نابود كنند .

وی سپس به اتحادیه کشورهای مسلمان اشاره كرد كه اصل آن اتحاد بین ۷۵۰ میلیون مسلمان جهان است و اظهار امیدواری كرد كه در چهارمین كنفرانس وزیران خارجه کشورهای اسلامی كه در ماه مه ۱۹۷۳ در كابل تشكيل میشود کشورهای دیگر مسلمان جهان نیز مانند گابون ، و نیجریه نیز شركت كنند . سقاف گفت كه اتحاد اسلامی علیه هیچ كشوری نیست و این اتحادیه كوشش می‌كند هرامكانی را برای برقراری صلح و امنیت در جهان و خوشبختی انسان‌ها به كار گیرد . عمر سقاف هجدهم آذر به پیشگاه شاهنشاه شرفیاب شد و ناهار را هم

میهمان رهبر ایران بود . در این شرفیابی رئوس کلی مذاكرات ایران و عربستان سعودی مطرح شد .

ایران و آلمان شرقی روابط سیاسی برقرار کردند

جمهوری دموکراتیک آلمان بعنوان آخرین كشور سوسیالیستی اروپا به حلقه شبکه دیپلماسی ایران پیوست و با تصمیم مشترك تهران و برلین به استقرار روابط كامل دیپلماتيك ، ایران اینك با کلیه کشورهای سوسیالیست اروپا و آسیا به جز ویتنام شمالی و كره شمالی دارای مناسبات سیاسی در سطح سفارت است .

مناسبات دیپلماتيك ایران و آلمان شرقی از ۱۶ آذر برقرار گردید و دو دولت با صدور اعلامیه مشتركی كه انتشار یافت تصمیم مورد بحث را رسماً اعلام کردند . جمهوری دموکراتيك آلمان بعد از جمهوری خلق مغولستان آلبانی و جمهوری خلق چین چهارمین و آخرین كشور سوسیالیستی است كه تهران در ظرف بیست ماه اخیر با آنها روابط سیاسی برقرار کرده است .

اعلامیه مشتركی كه در اثر برقراری روابط دیپلماتيك همزمان در تهران و برلین انتشار یافت بدین شرح است: «دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری دموکراتيك آلمان تصمیم گرفته‌اند كه روابط دیپلماتيك عادی برقرار نمایند . این تصمیم از تاریخ شانزدهم آذر ماه ۱۳۵۱ یعنی هفتم دسامبر ۱۹۷۲ قابل اجرا خواهد بود . بمنظور ایجاد روابط دوستانه تر دو دولت توافق نمودند همکاری بین خود را در

امضاء قرارداد ایران و یوگسلاوی در وزارت اقتصاد

زمینه‌های مختلف براساس اصول همزیستی مسالمت‌آمیز و اصول منشور ملل متحد توسعه داده و در آینده نزدیک هیأت‌های نمایندگی دیپلماتيك در سطح سفارت مبادله نمایند .

سفرای جدید

کانادا و قطر

شاهنشاه آریامهر ۲۳ آذر وزیر خارجه را در كاخ نیاوران به حضور پذیرفتند . در این شرفیابی وزیر امور خارجه پرویز عدل را به سمت سفیر جدید ایران در کانادا و ابوالحسن بختیار را به سمت سفیر جدید قطر به پیشگاه ملوكانه معرفی كرد .

سفر شخصیت‌های

سیاسی ایران

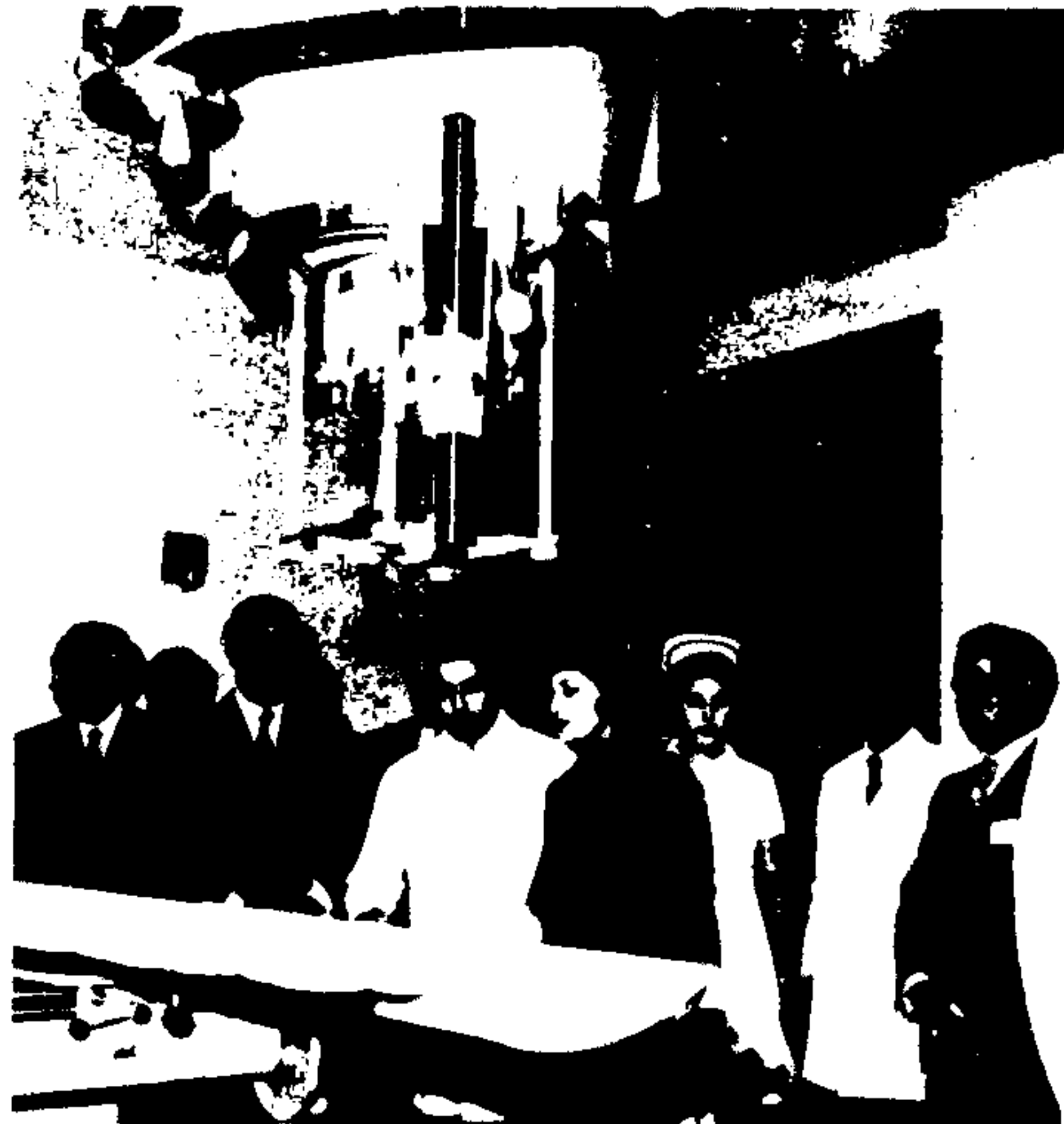
به مسكو

جعفر شریف امامی رئیس سنا و احمد میرفندرسکی قائم‌مقام وزیر خارجه ۲۷ آذر از تهران رهسپار مسكو شدند . دو شخصیت برجسته سیاسی بعنوان نمایندگان دولت ایران در جشن‌های پنجاهمین سالگرد تأسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی كه پنجم سال قبل روز ۲۱ دسامبر موجودیت آن چند سال پس از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ اعلام گردید شركت کردند . علاوه بر نمایندگان دولت ایران نمایندگان از جانب دولت‌های افغانستان و تركیه نیز در جشن‌های شوروی در مسكو شركت دارند و این برای نخستین بار است كه رهبران شوروی از کشورهای غیر کمونیستی و همسایه شوروی برای شركت در جشن‌های بزرگداشت تأسیس اتحاد شوروی دعوت کرده‌اند . سفر رئیس‌سنا و قائم‌مقام وزیر خارجه به شوروی جمعا يك هفته بطول انجامید و آنان در این فرصت علاوه بر شركت در مراسم بزرگداشت تأسیس اتحاد جماهیر شوروی با مقامات مسكو پیرامون مناسبات ایران و شوروی كه با سفر اخیر رسمی شاهنشاه وارد مرحله جدیدی از دوستی و تفاهم گردیده گفتگو کردند . صرف‌نظر از اعزام هیئت عالی‌رتبه‌ای برای حضور در جشن‌های دولت شوروی در تهران نیز از رویداد تأسیس اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی كه در حقیقت تاریخ و سرنوشت جهان را عوض كرد بایرگرایی مراسم متعددی تجلیل شد و مقامات دولتی در برگزاری این مراسم سهم عمده‌ای را تقبل کرده‌اند .

روابط ایران و

كویت دوباره عادی شد

سرانجام پس از گذشت متجاوز از يك سال روابط

افتتاح مرکز کوبالت تراپی در بیمارستان رضا پهلوی توسط والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی

کردید . در پایان این گزارش آمده است که تیراندازیهای پراکنده تا ۱۲ دیماه ادامه داشته است .

ملاقات سفیر ایران با امیر بحرین

۱۲ دیماه منوچهر سیهیدی سفیر شاهنشاه آریامهر در بحرین به حضور حضرت شیخ عیسی بن سلیمان آل خلیفه امیردولت بحرین باریافت . سفیر شاهنشاه آریامهر در مذاکرات خود با امیر بحرین از همه دستگاههای دولتی این کشور که در کار بر گزاری هفته ایران و نمایندگان صنایع ایران در بحرین نهایت کمک و مساعدت را کرده بودند سپاسگزاری کرد . این ملاقات نیم ساعت به طول انجامید . سخنگوی سفارت شاهنشاهی ایران در بحرین اعلام کرد که در یک هفته برگزاری نمایشگاه صنایع ایران در بحرین از مجموع ۲۳۰ هزار تن جمعیت بحرین ۱۳۰ هزار تن از این نمایشگاه بازدید کردند .

دیپلماتیک بین ایران و کویت به مسیر عادی خود افتاد و فریدون زندفرد سفیر ایران در کویت طی مراسمی استوار نامه های خود را تسلیم امیر کویت کرد . به این ترتیب پس از گذشت یک سال روابط ایران با کلیه کشور های حوزه خلیج فارس بجز عراق عادی شد و رسمی شدن مأموریت زندفرد بعنوان سفیر تازه ایران در کویت در حقیقت مراحل نهائی این تحولات است . منابع آگاه گفتند که با معرفی اولین سفیر ایران در اتحادیه امارات عربی خلیج فارس در حقیقت آخرین مرحله در عادی شدن روابط ایران با کلیه کشورهای سواحل جنوبی خلیج فارس عملی میشود . به این ترتیب ایران در کویت ، بحرین ، قطر ، اتحادیه امارات و سلطنت عمان سفارت و سفیر مقیم دارد .

اردشیر زاهدی سفیر ایران در واشنگتن

اردشیر زاهدی وزیر سابق خارجه ایران که هم اکنون در سوئیس پرمی برد به سمت سفیر تازه ایران در ایالات متحده انتخاب شد . انتخاب اردشیر زاهدی وزیر خارجه سابق به سمت سفیر ایران در امریکا نشانه اهمیت است که ایران به روابط خود با امریکا قائل است . در این احساس امریکا نیز با ایران سهیم است و انتخاب ریچارد هلمز رئیس سازمان اطلاعات امریکا (سیا) به سمت سفیر تازه واشنگتن در تهران شاهد این مدعی است .

عراق دوباره به مرز ایران تجاوز کرد

۱۱ دیماه از مرز ایران و عراق گزارش رسید که در ساعت شش بامداد روز یکشنبه ۱۰ دیماه گروهی از عوامل بعثی عراق با استفاده از تفنگ و مسلسل و خپارانداز پاسگاه مرزی سانوا واقع در شمال سومار در ناحیه کرمانشاه را مورد تجاوز قرار دادند که مأموران مرزی ایران به آتش های آنان پاسخ دادند و بعضی های مزدور را وادار به عقب نشینی کردند . در این برخورد تلفاتی به مأموران ایرانی وارد نشد و تیراندازی تا ساعت ۱۰:۳۰ بامداد به مدت ادامه داشت . عوامل بعثی عراق که از عمل خود نتیجه ای نگرفته بودند مجدداً با تعداد بیشتری نفر قصد تجاوز خود را تکرار کردند که وسیله مرزداران ایران با اجرای آتشی متقابل راه پیشروی آنان سدود شد و در نتیجه این برخورد یک نفر از پاسداران مرزی ایران مجروح شد که بلافاصله به بیمارستان اعزام

متفرقه

طرح آموزش مدیر برای نیروگاه های هسته ای ایران

وزارت آب و برق از سال گذشته یک رشته مطالعات را در زمینه امکانات تولید برق هسته ای در ایران بعمل آورده و نتیجه نشان داده است که ایران در آینده به ۳ واحد نیروگاه برق هسته ای در سواحل جنوبی کشور نیاز فراوان خواهد داشت . به همین جهت وزارت آب و برق می کوشد قبل از آغاز برنامه ششم عمرانی کشور نیروی کارآمد و وسیعی تدارک ببیند و این نیرو را برای تهیه طرح های نهائی در این زمینه بسیج کند . در حال حاضر ایران فاقد نیروی انسانی و تجربه در این زمینه است . نیروی انسانی مورد نیاز براساس طرح آموزش مراکز برق هسته ای ، آب و برق تا ماه مارس ۱۹۷۳ (اواخر اسفند) ۳۰ نفر کارشناس در رشته مدیریت وسایل فنی نیروگاه های هسته ای به خارج اعزام خواهد کرد . ظاهراً وزارت آب و برق ۱۳ نفر در رشته مدیریت (۳ نفر از کادر

ستادی وزارت آب و برق و از شرکت توانیر ، نفت ، سازمان برنامه ، وزارت اقتصاد و دانشگاه تهران هر کدام ۲ نفر) و ۱۲ نفر از وزارت آب و برق ، ۷ نفر از شرکت توانیر و ۲ نفر از دانشگاه تهران به همین منظور انتخاب خواهد کرد و این عده را تا پایان سال جاری برای کار آموزی در نیروگاه های برق هسته ای اروپا و امریکا به خارج خواهد فرستاد . این کارشناسان پس از مراجعت با وزارت آب و برق همکاری خواهند داشت تا طرح نهائی مربوط به احداث نیروگاه های برق هسته ای در سال های اخیر برنامه پنجم آماده اجرا شود . نصب نیروگاه های هسته ای در ایران به احتمال زیاد از اوایل سال ۱۳۵۷ آغاز خواهد شد و نخستین نیروگاه اتمی ایران اوایل سال ۱۳۶۱ آغاز به کار خواهد کرد .

افتتاح بخش کبالت تراپی

والا حضرت شاهدخت اشرف پهلوی نیابت ریاست عالی سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی بخش کبالت تراپی

مرکز پزشکی رضا پهلوی را در تجریش گشودند . این قسمت که به امر والا حضرت بنام بخش «هما» نامیده شد با هزینه ای معادل ۲۰ میلیون ریال ایجاد شده و روزانه به مداوای یکصد نفر از بیماران مبتلا به سرطان اختصاص خواهد داشت . در مراسم گشایش این بخش پس از سخنان عبدالرضا انصاری قائم مقام والا حضرت در امور اجتماعی ، اقتصادی فرهنگی و سرپرست سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی دکتر ضیائی معاون امور درمانی و بهداشتی سازمان درباره اقداماتی که در این زمینه بعمل آمده است گزارش داد . وی گفت : بیمارستان رضا پهلوی در سال های گذشته خدمات فوق العاده ای انجام داده و در واقع تنها بیمارستانی بوده که به امر درمان و بخصوص سوانح در شمال شهر تهران و حومه پرداخته است لکن اوامر مبارک حاکی از این بود که حوزه فعالیت درمانی این مرکز بایستی تغییر پیدا کند که از حالت یک بیمارستان محلی خارج شده و بصورت یک مرکز پزشکی طراز اول درآید . ضمناً تدابیری اتخاذ آنجائی که امکان دارد بیماران را در خود محل اقامت آنها درمان کنند و تیم پزشکی در مواقع لزوم در منازل بیماران حاضر شوند و به مداوای آنها بپردازند . وی اضافه کرد در برنامه های جدید نه تنها توسعه درمانگاه و ازدیاد تخت خوابهای مرکز پزشکی به لااقل دو برابر غیر

قابل اجتناب است بلکه خدمات تازه ای بخصوص از طریق مددکاری اجتماعی و تداخل رشته های مختلف پزشکی در امر پیشگیری و درمان نیز ضروری است .

مسابقات پرش اسب جام آریامهر

سیزدهم آذر در پیشگاه شاهنشاه آریامهر و والا حضرت همایون ولایتعهد سومین دوره مسابقه های پرش با اسب کاپ آریامهر که از طرف انجمن سلطنتی بهبود نژاد و پرورش اسب ترتیب داده شده بود در مائز سلطنتی فرح آباد برگزار شد . پس از گزارش مدیر عامل انجمن سلطنتی بهبود نژاد اسب اعضای تیم های شرکت کننده در حالیکه بر اسبهای خود سوار بودند از برابر شاهنشاه رژه رفتند ، آنگاه مسابقات پرش با اسب که نخستین مرحله مسابقات کاپ آریامهر بود آغاز شد . نخستین مرحله مسابقه در قسمت سرعت با شرکت تیم های گارد جاویدان نوروز آباد ، باشگاه شاهنشاهی ، دشت بهشت ، اصطبل شاهنشاهی ، ژاندارمری کل کشور ، تیم سواری شکی ، باشگاه سواری افشین و باشگاه سواری جوانان انجام شد و نتایج مسابقه باین شرح اعلام گردید : در قسمت سرعت تیم سواری شکی با ۱۶۵ ثانیه و یکدهم ثانیه اول ، تیم اصطبل شاهنشاهی با ۱۶۶ ثانیه و پنج دهم ثانیه دوم و تیم دشت بهشت با ۱۹۶ ثانیه و نهم دهم ثانیه سوم شد . در قسمت انفرادی دوشیزه

ماریون هاراطونیان از تیم مکتب سواری شکی با ۵۲:۶ ثانیه اول ، آقای کامبیز آتابای از تیم اصطبل شاهنشاهی با ۵۳:۴ ثانیه دوم و آقای نور محمد حبیبی از باشگاه شاهنشاهی با ۵۴:۵ ثانیه و چهار دهم ثانیه سوم شد . پس از خاتمه این مرحله و اعلام نتایج ، شاهنشاه اصطبل سلطنتی و نحوه نگهداری اسبها و همچنین محوطه خارجی میدان پرش دیدن فرمودند . آنگاه دنباله مسابقات در قسمت استقامت در حضور والا حضرت همایون ولایتعهد و والا حضرت انجام شد و این نتایج بدست آمد . تیم مکتب شکی با ۲۴:۶:۸ ثانیه اول - تیم اصطبل شاهنشاهی با ۲۶:۴:۳ ثانیه دوم و تیم گارد شاهنشاهی با نتیجه ۲۷:۳:۸ ثانیه سوم . در قسمت انفرادی آقای بابک شکی از تیم مکتب شکی با نتیجه ۸۲:۴ ثانیه اول - هوشنگ تیموری از گارد شاهنشاهی با ۹۳:۶ ثانیه دوم و گروهیان روح الله نویخت با نتیجه ۹۴:۶ ثانیه سوم شدند . در پایان والا حضرت همایون ولایتعهد ریاست عالی انجمن سلطنتی بهبود نژاد اسب جوایز تیمها و نفرات برنده را به آنان مرحمت کردند .

شریفیابی کمیسر بین المللی پیشاهنگی بحضور شاهنشاه و شهبانو

شاهنشاه آریامهر و علیا حضرت شهبانو جان پریش

کمیسر بین‌المللی پیشاهنگی آمریکا و همسرش و همچنین جیمز ساندز مدیر روابط بین‌المللی پیشاهنگی آمریکا و آقای بنائی رئیس سازمان ملی پیشاهنگی ایران رادر کاخ نیاوران بحضور پذیرفتند. در این شرفیایی به جهت حمایت‌های فوق‌العاده شاهنشاهی و شهبانو از پیشاهنگی ایران و جهان، پریش بزرگترین نشان پیشاهنگی ایالات متحده آمریکا بنام «سیلورورد» - اوارده را به پیشگاه شاهنشاهی آریامهر و خانم پریش یک مجسمه اصیل ساخت یکی از بزرگترین مجسمه‌سازان آمریکا را بحضور علیاحضرت شهبانو تقدیم داشتند.

بازدید والاحضرت اشرف پهلوی از شهر دانشگاهی

جندی شاپور والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالی هیأت امنای دانشگاه جندی شاپور ششم آذر از بیمارستان شماره ۲ دانشکده پزشکی، آموزشگاه بهیاری، آموزشگاه عالی پرستاری، کوی در دست ساختمان استادان و دانشکده علوم این دانشگاه دیدن کردند. این تأسیسات بنام شهر دانشگاهی جندی شاپور نامیده شد. این بیمارستان دارای یکصد و نود تخت خواب است و برنامه‌ای جهت توسعه آن تا پانصد تخت خواب در دست اجراست. این بیمارستان دارای بخش‌های جراحی، داخلی، کودکان، زنان و

مامائی است. آموزشگاه بهیاری در سال جاری کار خود را با ۱۸ داوطلب بهیاری بصورت شبانه روزی آغاز کرده که این عده پس از طی دوره دو ساله بعنوان بهیار در مراکز پزشکی بکار خواهند پرداخت و با پذیرش دانشجو در دوره جدید تعداد دانشجویان به ۸۵ نفر بالغ شده است. والاحضرت سساز آموزشگاه عالی پرستاری دیدن کردند و آنگاه از کوی در دست ساختمان استادان دانشگاه جندی شاپور بازدید فرمودند. این منازل شامل ۵۷ دستگاه مسکونی چهار طبقه و پنج طبقه است که در مساحت کل ۱۳ هزار و پانصد متر مربع با هزینه پانزده میلیون تومان در دست ساختمان است. با پایان این منازل، جمعی از استادان دانشگاه جندی شاپور در آن سکنی داده خواهند شد و بقیه نیز حق اجاره مسکن دریافت خواهند کرد. آخرین قسمت بازدید والاحضرت، دانشکده علوم دانشگاه جندی شاپور بود و این دانشکده دارای رشته‌های ریاضی، فیزیک، زیست‌شناسی، شیمی و زمین‌شناسی است و از سال آینده رشته‌های کمپیوتر و آمار نیز به آنها اضافه خواهد شد. بموجب گزارش رسیده

دانشگاه جندی شاپور در حال حاضر دارای ۲۵۶۲ دانشجو است که ۲۰۷۲ نفر از آنان پسر و ۴۹۰ نفر دختر هستند. این دانشگاه در بهمن ماه با پذیرش ۵۴۲ دانشجوی تازه برای کلاس‌های شبانه جمعا دارای سه هزار و ۱۰۴ نفر دانشجو خواهد شد. دانشگاه جندی شاپور در حال حاضر دارای دانشکده‌های پزشکی، کشاورزی، علوم و علوم تربیتی و یک بخش زبان‌های خارجی و یک گروه ادبیات فارسی و دانشکده پزشکی آن دارای دو بیمارستان است که جمعا ۵۰۰ تخت دارد.

ایران در هفته سبز بین‌المللی شرکت می‌کند

ایران تصمیم گرفته است امسال برای نخستین بار در «هفته سبز بین‌المللی» که اوائل سال مسیحی جاری در برلین غربی برگزار میشود شرکت کند. در هفته سبز بین‌المللی که (از ۸ تا ۱۷ بهمن) برگزار میشود تمام کشورهای اروپائی و چندین کشور دیگر از آسیا و آمریکا شرکت می‌کنند و کالا های غذایی و کشاورزی خود را به نمایش می‌گذارند. هفته سبز بین‌المللی بیش از ۴۰ سال است که در برلین برگزار می‌شود و سال گذشته به سبب اعلام جزئیات طرح «بازار مشترک بزرگ» اهمیت ویژه‌ای بدست آورد.

شرکت ایران در مراسم هفته سبز بین‌المللی با توجه به اینکه سال گذشته پاکستان و ترکیه دوعضو دیگر سازمان

همکاری های عمران منطقه‌ای در آن غرفه‌های بزرگی دایر کرده بودند اهمیت بیشتری کسب می‌کند. بنظر می‌رسد امسال هفته سبز بین‌المللی از آنجا که انگلستان در آن سهم عمده‌ای بر عهده خواهد داشت اهمیت بیشتری کسب کند و امکانات تازه‌ای برای افزایش مبادله کالا های کشاورزی و خوراکی در میان کشور های اروپا و دیگر نقاط دنیا به وجود آورد. ایران قصد دارد در غرفه ویژه‌ای محصولات کشاورزی و بویژه پسته، زیره و خشکبار را که در جهان شهرت دارد به نمایش بگذارد و احتمالا رستوران کوچکی نیز که غذا های سنتی ایران را تهیه خواهد کرد، دایر خواهد شد. سال گذشته در ۱۰ روز کار هفته سبز بین‌المللی معاملات کلانی میان کشور های شرکت کننده انجام شد و بیش از ۲۸۰ هزار نفر از آن دیدن کردند. هفته سبز بین‌المللی یکی از بزرگترین رویداد های اقتصادی - کشاورزی اروپا محسوب می‌شود و کشور های عضو بازار مشترک اروپا آن را فرست خوبی برای یافتن بازار های تازه می‌شمارند.

نتایج کار پیکار با بیسوادی در جنوب

هفتم آذر ماه والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی در هتل اهواز با اعضای کمیته ملی پیکار با بیسوادی خوزستان جلسه‌ای تشکیل دادند. آقای پورکی رئیس کمیته ملی پیکار با بیسوادی خوزستان طی سخنانی گفت: کار پیکار با بیسوادی در شهر های آبادان، اهواز، آغاجاری و مسجد سلیمان به پایان رسیده و تا مهر ماه ۱۳۵۲ دیگر در این شهر ها افراد بی‌سواد وجود نخواهد داشت. وی اضافه کرد: در حال حاضر در آبادان ۷۹ درصد و روستا های آبادان ۸۵ درصد، در مسجد سلیمان ۹۷ درصد، آغاجاری ۹۷ درصد و در اهواز ۲۲۲ درصد مردم باسواد شده‌اند و در دیگر شهر ها و روستا های این استان که پراکندگی جمعیت بیشتر و لهجه محلی حاکم است کار پیکار با بیسوادی با توفیق کمتری روبرو شده است.

۲۷۸ پسر و دختر در کانون اصلاح و تربیت نگهداری میشوند

تعداد اطفالی که تا آخر روز بیست و هفتم مهر ماه سال جاری در کانون اصلاح و تربیت وزارت دادگستری بوده‌اند بالغ بر ۲۷۸ نفر بوده که از این عده ۲۶۷ نفر پسر و ۱۱ نفر دختر بوده‌اند. با توجه به مفاد قانون دادگاه های اطفال بز هکار هر یک از این دو گروه در قسمت مستقل و جداگانه‌ای نگاهداری میشوند. بز ههای انتسابی به متهمین پسر شرح زیر است: سرت ۱۸۷ نفر، ایراد جرح ۲۰ نفر، عمل منافی عفت ۱۷ نفر، مواد مخدر ۱۲ نفر، قتل عمد ۱۰ نفر، قتل غیر عمد ۷ نفر، تصادفات منجر بجرح ۶ نفر، ایجاد مزاحمت ۳ نفر، رانندگی بدون پروانه ۲ نفر، خیانت در امانت ۱ نفر، جمل ۱ نفر.

بز ههای انتسابی به متهمین دختر عبارتند از: سرت ۵ نفر، عمل منافی عفت ۴ نفر، اغفال ۱ نفر، ایراد جرح ۱ نفر، ضمنا در شهر یورماه سال جاری تعداد ۱۶۳ نفر از اول تا ششم ابتدائی و ۷۱ نفر در دوره اول و دوم دبیرستان مشغول تحصیل بوده‌اند. بر اثر اقداماتی که از طرف وزارت دادگستری انجام شد با همکاری وزارت آموزش و پرورش ساختمان یک باب دبستان ۸ کلاسه در محصل کانون آغاز شد و با انجام آن یکی از برنامه های مهم تربیتی اطفال بز هکار مرکز در سطح وسیع تری بموقع اجرا گذاشته خواهد شد.

بازدید دانشجویان دانشگاه ملی از کارخانجات ایران ناسیونال

گروهی از دانشجویان سال چهارم اقتصاد دانشگاه ملی ایران به سرپرستی یکی از استادان آن دانشکده یازدهم آذر ماه از کارخانجات صنعتی ایران ناسیونال بازدید کردند. در این دیدار که از ساعت ۱۱ بامداد شروع شد و سه ساعت ادامه داشت دانشجویان با بیشترت های صنعت اتومبیل سازی ایران و همچنین پروژه های رشد و توسعه این صنعت در کارخانجات ایران ناسیونال آشنا شدند. دانشجویان همچنین ناهار را با کارگران صرف کردند. یکی از هدف های کارخانجات ایران ناسیونال اینست که به منظور هماهنگ کردن علم و صنعت و نشان دادن این حقیقت که طی برنامه پنجم آبادانی کشور ۸۵ درصد قطعات اتومبیل در ایران ساخته خواهد شد برنامه های بازدیدی برای دانشجویان دانشگاهها ترتیب دهد.

در این بازدید که نمایندگان مطبوعات نیز حضور داشتند، دانشجویان علاقمندی زیادی جهت کسب اطلاع از گسترش برنامه های صنعتی و همچنین وضع کارگران از خود نشان میدادند.

اعضای کمیته عالی سال بین‌المللی کتاب در حضور شهبانو

۱۸ آذر علیاحضرت شهبانو اعضای کمیته عالی سال بین‌المللی کتاب را در کاخ نیاوران بحضور پذیرفتند. در این شرفیایی دبیر کل کمیسیون ملی یونسکو در ایران فعالیت‌های سال بین‌المللی کتاب را بر عرض رسانید.

همکاریهای توریستی ایران و آمریکا

ایران و آمریکا، همکاری های توریستی خود را گسترش می‌دهند و بموجب توافق که بین سازمان جلیسیاحان ایران و آژانس های جهانگردی آمریکائی بعمل آمد بزودی دو تور بسا گروهی جهانگرد برای بازدید از ایران اعزام خواهند کرد. ۲۲ آذر یک مقام آگاه در سازمان جلب سیاحان اظهار داشت: اخیرا بین ایران و آمریکا توری بنام «راشیا پرشیا» دائر گردیده که یک آژانس توریستی آمریکائی مسافران خود را پس از دیدار از مسکو و لنینگراد بوسیله کشتی از باکو به بندر پهلوی آورده و پس از دیدار از

شهر های تهران - اصفهان و شیراز جهانگردان مذکور مستقیما تهران را به قصد آمریکا ترك خواهند کرد. همچنین يك آژانس آمریکائی دیگر که سالیانه تعداد زیادی توریست را جهت بازدید از یکی از کشور های خاورمیانه اعزام می‌کند قرار گذاشته که مسافران پس از بازدید از برنامه های تور خود وارد ایران شوند. گسترش روابط توریستی بین ایران و آمریکا در نمایشگاه جهانگردی لاس‌وگاس پایه گذاری شده است.

۷۵۰ هزار کارگر بی‌سواد باسواد میشوند

در جلسه کمیته ملی پیکار با بیسوادی که در حضور والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی نیابت ریاست عالییه این کمیته تشکیل شد گفته شد که وزارت کار و امور اجتماعی در نظر دارد تا پایان سال ۱۳۵۷، ۷۵۰ هزار کارگری سواد را باسواد کند. در این جلسه وزیر مشاور و دبیر کل کمیته ملی پیکار با بیسوادی گفت: در سال تحصیلی گذشته حدود ۱۶ هزار نفر در دوره اول کلاس‌های شبانه برای اطفال، شرکت کردند که در امتحانات خرداد ماه سال جاری ۶۰ درصد تحصیلی گذشته حدود ۱۶ هزار نفر در دوره اول کلاس‌های شبانه در نظر گرفته شده است و جمعا در دو ساله تحصیلی اخیر بیش از دویست هزار نفر از کودکانی که به تعلیم و تربیت نیاز دارند در کلاس‌های شبانه خواندن و نوشتن آموخته‌اند و می‌آموزند.

کلاس‌های سال‌مندان وزارت آموزش و پرورش نیز در سال تحصیلی گذشته بیش از ۶۰ هزار نفر را پذیرفته است. در سال جاری نیز ۶۰ هزار نفر دیگر را تعلیم خواهد داد. وی افزود بر این با برنامه‌ای که وزارت کار در پیش دارد باید تا آخر سال ۱۳۵۷ جمعا ۷۵۰ هزار نفر کارگر بی‌سواد باسواد شوند. در سال ۱۳۵۰ تعداد کارگرانی که طبق برنامه در کلاس‌های سوادآموزی و تعلیم مهارت شرکت کردند، ۲۵ هزار نفر بود و در سال ۲۵ هزار نفر افزایش می‌یابد. در سال جاری ساختن ده مرکز آموزش روستائی آماده خواهد شد و در مهرماه ۱۳۵۲ چهار هزار نفر جوان روستائی در این مراکز به تحصیل خواهند پرداخت. در کلاس‌های نیرو های مسلح شاهنشاهی و ژاندارمری کل کشور بطور دائم بیش از صد هزار نفر خواندن و نوشتن می‌آموزند و در هر سال در حدود ۵۰ هزار نفر باسواد میشوند. دیگر سازمان های کشور

چون سازمان زنان، کانون کار آموزش و ندامتگاه‌های کشور نیز طرح‌هایی در دست اجرا دارند. یکی از اقدامات کمیته، فراهم کردن وسیله و مواد خواندنی مناسب در تمام سطح ها برای نوسادان است و تاکنون نزدیک به پنجاه جلد کتاب کمکی و مواد خواندنی در زمینه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، بهداشتی، کشاورزی، حرفه‌ای و مخصوصا در زمینه تنظیم خانواده تألیف و توزیع کرده است.

کشور به ۲۴ استان تقسیم میشود

با اجرای طرح تازه تقسیمات کشوری که بر اساس آن ایران به ۲۴ استان تقسیم خواهد شد، با تبدیل فرمانداریهای کل به استان - داری، ۹ استاندار بر تعداد استانداران تازه اضافه میشود و ضمنا يك استانداری تازه نیز بوجود خواهد آمد. گفته میشود که استانداری تازه از تقسیم یکی از استانهای بزرگ به دو استان ایجاد میشود. در حال حاضر ۱۴ استانداری و ۹ فرمانداری کل وجود دارد که برای طرح تازه تقسیمات کشوری بررسیهای وسیعی از کوچکترین واحد تقسیماتی ده، تا بزرگترین استان بعمل آمده است و بر اساس آن طرح جدید تهیه شده است.

در این طرح سعی شده از تابعیت‌های اداری پاره‌ای نقاط که پراکندگی آنها موجب گرفتاریهای برای مردم منطقه شده بود کاسته شود. در طرح تازه تاکنون معیارهای تقسیم بندی شهرستانها و تابعیت آنها به هراستان تعیین شده است. برای تهیه طرح جدید تعداد جمعیت هر شهر، اوضاع اجتماعی و اقتصادی، ضابطه های پیوستگی نقاط مختلف به استانهای تازه قرار گرفته است. طرح تازه تقسیمات کشوری که چندسال قبل تهیه شد ایراد ا بمی استان تقسیم می‌کرد لکن اجرای آن از نظر سازمان برنامه اقتصادی تشخیص داده نشد لذا وزارت کشور بررسیهای تازه‌ای را در این باره از سر گرفت.

بازدید والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی از ندامتگاه زنان

بیست و دوم آذر والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی ریاست عالییه سازمان زنان ایران از ندامتگاه زنان بازدید کردند. ندامتگاه زنان یکسال است که به محوطه‌ای در زندان قصر منتقل شده. ساختمان آجری و محیطی بسته زندان را تشکیل میدهد که اکنون ۲۲۷ زن زندانی در آن بسر می‌برند.

گشایش تالار مولوی دانشگاه تهران

بیستم دیماه بمناسبت گشایش تالار مولوی دانشگاه تهران دانشجویان دانشگاه نماینده جالب «ملاقات بانوی سالخورده» اثر «فردریک اورهات» را بروی صحنه آوردند. در این نمایشنامه علاوه بر دانشجویان چند بازیگر دیگر نیز شرکت داشتند.

در این مراسم آقای هویدا نخست‌وزیر و جمعی از معارف و دانشگاهیان حضور داشتند. «ملاقات بانوی سالخورده» پس از «کرکن» از موفق‌ترین و جالب‌ترین نمایشنامه‌های است که سال جاری در تهران بر روی صحنه آمده است. این نمایشنامه را نیز حمید سمندریان کارگردانی کرد.

ایجاد شبکه

سراسری پست

بنظر تسریع و توزیع مرسلات پستی شبکه‌های حمل و نقل جدیدی با استفاده از امکانات تازه بوجود خواهد آمد. این طرح که طی برنامه عمرانی پنجم بمورد اجرا درمی‌آید برای تسهیل در امر توزیع مرسلات پستی صورت می‌گیرد.

از جمله اقداماتی که برای زود رسیدن مرسلات پستی بدست گیرنده صورت می‌گیرد، کرایه هواپیما برای حمل مرسلات پستی به مراکز استانها است که با ایجاد این شبکه هوایی مرسلات پستی ظرف ۲۴ ساعت بدست گیرنده میرسد.

با توسعه امر حمل و نقل، اداره پست موفق خواهد شد طبق يك برنامه منظم مرسلات پستی را به شهرها حمل کند و در کوتاهترین فرصت آنها تحویل گیرنده بدهد. تسلیم مرسلات پستی به گیرنده در شهرهایی که دارای ۲۵ هزار

خطوط آهن کشورهای عضو اتحادیه نظارت می‌کند کشور های فرانسه، آلمان، بلژیک ایتالیا و اسپانیا نیز عضویت دارند.

يك دانشمند ایرانی جایزه آی. بی. ام آمریکا را برد

طبق اطلاع واصله از هوستون واقع در تگزاس آمریکا يك کارشناس ایرانی در آمریکا بدریافت یکی از ارزنده‌ترین جوایز علمی و تحقیقاتی آی. بی. ام نایل شده است.

آقای محمود ادیبی که کارشناس در رشته استفاده از کامپیوتر در خدمات وابسته به آب و برق و تلفن میباشد این جایزه را بخاطر يك طرح استثنائی در زمینه برق‌نصب خود ساخته است. وی مدت ده سال است که در طرح‌های مختلف که استفاده از کامپیوتر را در سازمان‌ها و شبکه‌های تعمیر می‌دهد کار می‌کند و آخرین ابتکار او طرحی است که بموجب آن با استفاده از برنامه‌های کامپیوتر از خاموشی‌های اضطراری شبکه‌ها به میزان قابل ملاحظه‌ای کاسته میشود. این طرح پس از خاموشی ناگهانی برق نیویورک که در سال ۱۹۶۵ اتفاق افتاد زیاد مورد توجه صنایع تولید و توزیع برق قرار گرفت. جایزه‌ای که از طرف آی. بی. ام آمریکا به وی اعطا شد يك بورس اختصاصی تحقیقاتی در مرکز علمی هوستون است. وی سال آینده بعنوان يك کارشناس طراز اول در مرکز هوستون به پژوهش علمی اشتغال خواهد داشت و در این زمینه وظیفه او مطالعه و تبادل نظر با دانشمندان و اقتصاددانان آمریکائی در پیدایش راه‌های جدید جهت از میان بردن مشکلات تهیه و توزیع انرژی در آمریکا خواهد بود.

منازل و محل کار خود گریختند و مدتی در سرمای ۱۵ درجه زیر صفر در خیابانها و کوچه بسربردند.

دامنه این زلزله سهمگین وسعت بیشتری داشته و در اکثر نقاط آذربایجان شرقی زمین لرزه حادث شده بود. شدت این زلزله که در محل بر حسب اشل مرکالی ۶ می‌باشد از طرف مؤسسه ژئو-فیزیک ۴٫۶ گزارش شده که وقت دقیق آن ۱۹ و ۹ دقیقه و ۲۵ ثانیه در فاصله ۶۰۰ کیلومتری شمال غربی تهران و ۶۰ کیلومتری شمال غربی تبریز میباشد. ژئوفیزیک هم‌چنان اعلام کرد ساعت ۲۳ و ۳۹ دقیقه و ۴۲ ثانیه همان شب در فاصله ۴۴۰ کیلومتری شمال غربی تهران نیز زلزله باشد مطلق ۴٫۲ اتفاق افتاده است که منطقه شاهین دژ و میاندوآب را شامل میشود.

ایران، عضو کمیته

مدیریت بین‌المللی راه‌آهن‌ها

راه‌آهن دولتی ایران برای نخستین بار به عضویت کمیته مدیریت اتحادیه بین‌المللی راه‌آهن در آمد. يك مقام مطلع راه‌آهن گفت، از میان تمام کشورهای عضو اتحادیه بین‌المللی راه‌آهن‌های اروپائی و آسیائی، فقط ۸ کشور در این کمیته عضویت دارند، و ایران به جای ترکیه به عضویت کمیته مدیریت انتخاب شده است.

مجمع عمومی اتحادیه بین‌المللی راه‌آهن که عضویت راه‌آهن ایران را در کمیته مدیریت تصویب کرده است، اخیراً با شرکت تمام رؤسای راه‌آهن‌های اروپا و آسیا در پاریس تشکیل شده بود. در این مجمع همچنین به نتیجه رسیدن طرح اتصال راه‌آهن ایران به اروپا از طریق ترکیه و عملیات حمل و نقل بین‌المللی کالا و مسافر نیز بررسی شد.

در کمیته مدیریت اتحادیه بین‌المللی راه‌آهن‌ها که به حمل و نقل مسافر و کالا در

بازدید نخست‌وزیر از تأسیسات رادیو و تلویزیون

دهم دیماه آقای نخست‌وزیر پس از گشایش فروشگاه تعاونی جام جم از تأسیسات سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران دیدن کرد و ناهار را در رستوران با کارمندان این سازمان صرف نمود.

آقای محمود جعفریان معاون سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران در گزارشی يك يك اقدامات فروشگاه تعاونی جام جم را شرح داد. وی امکانات بهداشتی و کمک‌های درمانی و بیمه کارکنان را مطرح کرد و در مورد تأمین مسکن برای کارکنان گفت: نخستین مجموعه خانه‌های این سازمان در شهرستانها هفده دستگاه است که در مرکز رادیو تلویزیون آبادان هم زمان با جشنهای دهه انقلاب تحویل می‌گردد. وی سپس درباره وام‌های کارمندی، ایجاد مهد کودک و سرمایه شرکت تعاونی توضیحاتی داد. مدیر عامل شرکت تعاونی دو سهم افتخاری برای تقدیم به نخست‌وزیر و وزرای اطلاعات و پست و تلگراف و تعاون و امور روستاها پیش آورد ولی آقای هویدا بول دو سهم خود را پرداخت و باین ترتیب عضو وابسته این تعاونی شد.

يك ميليون وششصد

هزار شغل جدید

ایجاد میشود در برنامه عمرانی پنجم به ایجاد مشاغل تولیدی و سازنده توجه خاصی مبذول میشود همچنین در بخش صنعت و معدن حدود ۷۶۰ هزار شغل جدید بوجود می‌آید. در بخش ساختمان نیز برای ۳۲۰ هزار نفر شغل جدید فراهم گردیده است و در زمینه خدمات همچنین بازار کاری با ظرفیت ۴۰۰ هزار نفر پیش‌بینی شده است. رهنمودهای برنامه پنجم امکان تبدیل یکصد هزار کار غیر مولد یا نیمه وقت‌یکار های مولد و تمام وقت فراهم ساخته است. بدین ترتیب طی برنامه پنجم تعداد ۱۸۸ میلیون شغل تولیدی جدید ایجاد میشود که از این تعداد ۱۸۴ میلیون شغل برای افرادی خواهد بود که بتازگی به بازار کار جذب شده‌اند و ۴۰۰ هزار شغل مولد نیز برای جویندگان کار که اکنون در فعالیت‌های غیر مولد اشتغال دارند ایجاد می‌گردد.

زلزله در آذربایجان

ساعت ۷ و ۱۰ بعد از ظهر شانزدهم دیماه زلزله شدید و سهمگینی تبریز را تکان داد و اکثر ساکنان این شهر نیم میلیون نفری وحشت‌زده از

دولت پنجاه درصد کاهش دهد.

این تخفیف که برای تمام بارهای پذیرفته شده از اول دیماه ۵۱ تعلق می‌گیرد شامل کارکنان ارتش شاهنشاهی نیز خواهد شد. با تصمیم شرکت کشتیرانی ملی آریا از این پس کارکنان دولت در ایران و خارج می‌توانند بار، لوازم شخصی و اتومبیل خود را وسیله کشتی‌های ایرانی حمل کنند و بار خود را در هریک از بنادر آمریکا، اروپا، ژاپن و آفریقا و در مسیرهایی که کشتیرانی ملی آریا در آنها سرویس برقرار کرده است دریافت کنند. به قرار اطلاع کشتیرانی ملی آریا برای کاستن از نرخ‌های رسمی و بین‌المللی خود از مدتی پیش با شرکت‌های بین‌المللی دریائی وارد مذاکره شد و اکنون توافق همه آنها را بنیت آورده است.

بازدید والا حضرت

شاهدخت شمس

پهلوی از بیمارستان

کودکان شهر آزاد

۹ دیماه والا حضرت شاهدخت شمس پهلوی به اتفاق دخترشان والا گهر شهر آزاد از بیمارستان کودکان شهر آزاد در داودیه وابسته به بنیاد نیکوکاری والا حضرت دیدن کردند و درمانگاه‌آن را گشودند. بیمارستان کودکان شهر آزاد یکی از بیمارستانهای مجهز کودکان است که ۱۸۰۰ تختخواب و پنج بخش دارد.

این بیمارستان از طرف بنیاد نیکوکاری والا حضرت شمس دایر شده و اداره می‌گردد.

تور «بازدید ایران»

برای بحرینی‌ها

به دنبال برگزاری هفته ایران در بحرین و دیدار بحرینی‌ها از نمایشگاه کالای ایران آژانس‌های توریستی بحرینی بر آن شده‌اند که توری بنام تور ویژه «بازدید ایران» برای جهانگردان بحرینی و شیخ‌نشین‌های خلیج فارس درست کنند. در حال حاضر سازمان جلب سیاحان و آژانس‌های مسافری بحرین مشغول مطالعاتی هستند که این تورها را در چه فصلی راه بیندازند. بطوری که از شواهد برمی‌آید تور ویژه ایران در فصل‌های بهار و تابستان انجام می‌شود و شامل بازدید شهرهای شمالی ایران، تهران، اصفهان، شیراز و مشهد خواهد شد. باید گفته شود که در حال حاضر تور ویژه‌ای برای شیخ‌نشین‌های خلیج فارس و بحرینی‌ها وجود ندارد اما همه ساله هزاران نفر از این مناطق برای گذراندن تعطیلات و دیدار از شیراز و تخت‌جمشید به ایران می‌آیند.

برای کسی که حتی چهار سال پیش زندان زنان را دیده باشد تغییرات چه از نظر ظاهر و چه از لحاظ کادر سرپرستی زندان محسوس است. دختران پلیس نگهبانی زندان را پهنه داشتند. در زندان کلاس‌های متعددی دایر شده و زنان زندانی در این کلاس‌ها علاوه بر آموختن خواندن و نوشتن، ماشین‌نویسی و خیاطی رایاد می‌گیرند و اغلب در کارگاه زندان کار می‌کنند.

هنگام بازدید والا حضرت از کارگاه خیاطی زنان، رئیس شهرانی کل کشور عرض رسانید:

زنان زندانی بنابه اقتضای شغل و کاری که در زندان انجام دهند مانند خیاطی و یا کار دستی روزانه ۴۰ تا ۱۰۰ ریال مستمرد دریافت می‌کنند و این درآمد به اداره خانواده‌های آنان کمک می‌کند. وی همچنین اظهار داشت که در اجرای برنامه مبارزه با بیسوادی در حال حاضر ۹۹ درصد زنان ندامتگاه از نعمت خواندن و نوشتن برخوردار شده‌اند و ۱۰۹ تن دیگر از زنان ندامتگاه در کلاس‌های پیکار با بیسوادی به سواد آموزی مشغولند.

بازدید والا حضرت از زندان زنان یکساعت بطول انجامید.

پایان دوره بین -

المللی سیتو

یاتولوزی

۳۰ آذر در حضور سرکار علی‌ه خانم فریده دیا مراسم پایان دوره بین‌المللی منطقه‌ای سیتوپاتولوژی که با همکاری سازمان بهداشت جهانی و انستیتو تاج پهلوی دانشگاه تهران تشکیل شده بود برگزار شد. در این مراسم ابتدا رئیس دانشگاه تهران ضمن خیرمقدم از وضع تأسیس این انستیتو گزارشی به اطلاع رسانید و از آقای دکتر جهان‌شاه صالح رئیس پیشین دانشگاه تهران که این مرکز را دایر کرده است یاد نمود. آنگاه رئیس مرکز گزارشی از فعالیت‌های انستیتو تاج پهلوی به عرض رسانید و در باره این دوره بین‌المللی توضیحاتی داد آنگاه گواهی نامه‌های شرکت کنندگان ایرانی و خارجی بوسیله سرکار علی‌ه خانم فریده دیا توزیع گردید. سرکار علی‌ه خانم دیا از آموزشگاه پرستاری اشرف پهلوی نیز بازدید نمود.

تخفیف کشتی‌رانی

آریا برای کارکنان

دولت

ششم دیماه فاش شد که کشتیرانی ملی آریا تصمیم گرفته است تعرفه‌های حمل کالا و بار را در تمام مسیرهای بین‌المللی برای کارکنان

افتتاح نمایش بانوی سالخورده در تالار مولوی دانشگاه تهران

نفر جمعیت و بیشتر هستند و همچنین بین شهرهای مورد بحث حداکثر مدت ۲۴ ساعت صورت می گیرد.

برای شهرهایی با جمعیت کمتر از ۲۵ هزار نفر حداکثر ظرف ۴۸ ساعت مراسلات پستی بدست گیرنده خواهد رسید و در سطح کشور از دورترین نقطه پستی به نقطه دیگر حداکثر ظرف ۹۶ ساعت مراسلات پستی تحویل می شود.

طبق برنامه عمرانی پنجم تعداد دفعات ارسال نامه ها و پاکت های پستی نیز در سطح بین المللی افزایش خواهد یافت و آموزشگاههایی برای تعلیم کارمندان و افرادی که در مراکز نه گانه پستی به تقسیم و تجزیه مراسلات اشتغال دارند بوجود می آید.

زمین های موقوفه مشهد در اختیار واحد های تجاری و

صنعتی

بر اساس آئین نامه جدید زمین های موقوفه آستان قدس رضوی در مشهد علاوه بر خانه سازی برای ایجاد واحدهای تجاری و صنعتی با حق واگذاری و اجاره های دراز مدت به بخش خصوصی واگذار خواهد شد. پیش از این زمین های مشهد فقط برای تأمین مسکن مردم واگذار میشد ولی با گسترش این شهر و نیاز به ایجاد مجتمع های صنعتی، واگذاری زمین های موقوفه برای اینگونه تاسیسات به تصویب نیابت تولیت عظمی و استاندار خراسان رسید. با واگذاری زمین های غرب مشهد، برای شهر سازی، ساختمان شهر جدید

در زمین های موقوفه در حال پایان گرفتن است.

در حال حاضر زیرسازی و ساختمان خیابان های اصلی و نخستین طرح شهرسازی این شهر در حال اتمام است بگونه ای که برپایه پیش بینی مقامات شهرساز آستان قدس، طرح های خانه سازی این قسمت از شهر قبل از موعد مقرر پایان خواهد یافت.

ضوابط واگذاری زمین های مشهد برای ایجاد مجتمع های صنعتی با توجه به پیشنهادهایی که در این باره رسیده است بزودی تعیین و اعلام خواهد شد.

اکنون سرمایه گذاران بزرگ با توجه به آن که ایجاد مجتمع های صنعتی در تهران محدود است، دولت تسهیلات فراوانی برای سرمایه دارانی که در شهرستانها در بخش صنایع سرمایه می گذارند، فراهم می آورد به فکر آن هستند که سرمایه گذاریهای خود را در مشهد و در قسمت های صنعتی متمرکز کنند.

فرهنگی

تجلیل دانشگاه تهران از مشیرالدوله

دانشگاه تهران ۲۹ آبان برای بزرگداشت حسن پیرنیا (مشیرالدوله) دانشمند و سیاستمدار سده اخیر، مراسمی در تالار کتابخانه مرکزی بر پا داشت در این مراسم باستانی پاریزی، محیط طباطبائی و عبدالحسین زرین کوب استادان دانشگاه تهران سخن گفتند.

رئیس دانشگاه تهران در گفتگوی کوتاهی درباره علل بزرگداشت مشیرالدوله گفت: دانشگاه تهران از مشیرالدوله پیرنیا به سه علت تجلیل می کند: نخست آنکه وی نخستین رئیس مدرسه عالی علوم سیاسی بود که پیش از سه ربع قرن پیش تأسیس شد و سپس بصورت دانشکده حقوق و علوم سیاسی درآمد، در حقیقت می توان وی را یکی از بنیانگذاران آموزش عالی در ایران دانست. دیگر آنکه مشیرالدوله احیاء کننده مطالعات تازه تاریخی درباره ایران باستان بود و بالاخره اینکه نقش سیاسی برجسته ای در تدوین قانون اساسی در انقلاب مشروطیت و همچنین سال های پس از مشروطیت ایران داشت.

قرارداد تازه

آموزش، تعلیمات حرفه ای در روستاها

قرارداد تازه آموزش، تعلیمات حرفه ای در روستاها به امضای فرخ روبارسی وزیر آموزش و پرورش و ولیان وزیر تعاون و امور روستاها رسید. براساس این قرارداد در سال آینده بیش از هشت هزار نفر از جوانان روستایی در ۱۴ رشته ضروری منطقه خود تعلیمات حرفه ای خواهند دید. در برنامه عمرانی پنجم تعداد پذیرش روستائیان علاقمند در مراکز حرفه ای روستایی که تأسیس خواهد شد، سالیانه به ۶۰ هزار تن می رسد.

تأسیس آزمایشگاه «مترولوژی» برای تعیین استاندارد های صنعتی

عملیات نصب ماشین های اندازه گیری در آزمایشگاه «مترولوژی» مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، در کرج آغاز شد و یک مقام آگاه در وزارت اقتصاد گفت که این آزمایشگاه در بهار آینده آماده کار خواهد بود. آزمایشگاه مترولوژی یکی از جدیدترین واحدهای مؤسسه استاندارد است که عملیات ساختمانی آن چندی پیش پایان یافته و اکنون کارشناسان ایرانی به کمک چند کارشناس سازمان خوارسار و کشاورزی جهانی مشغول نصب تاسیسات فنی آن هستند. هدف از تأسیس آزمایشگاه مترولوژی به وجود آوردن مرکز مطمئنی برای بررسی کیفیت کار فراورده های صنعتی کشور و کوشش برای استاندارد کردن این فراورده ها است. آزمایشگاه مترولوژی مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران علاوه بر این برای اندازه گیری واحدهای علمی کشور به کار گرفته خواهد شد. مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تاکنون فقط به استاندارد کردن فراورده های خوراکی و مصرفی پرداخته بود و با بهره برداری از آزمایشگاه مترولوژی به تهیه استاندارد کالاهای صنعتی نیز اقدام خواهد کرد.

تشکیل دوره

دکتری گیاه پزشکی در دانشگاه تهران

در شورای دانشگاه تهران تشکیل و اصول برنامه های آموزشی لیسانس روش تدریس زبان انگلیسی در دانشکده علوم تربیتی و دوره دکتری گیاه پزشکی در دانشکده کشاورزی تصویب شد این رشته ها از سال تحصیلی آینده دانشجوی خواهند گرفت هدف دوره دکتری گیاه پزشکی تربیت متخصصان طراز اول در دفع آفات و بیماریهای گیاهان است.

نکاتی در باب

رسم الخط فارسی

دانشگاه تهران ۱۸ آذر کتابچه ای بنام «نکاتی در باب رسم الخط فارسی» منتشر کرد که در مجموع می تواند راهنمایی مفیدی برای همه افراد به ویژه برای مطبوعاتیان که بیشتر از دیگران با قلم و نوشتن سروکار دارند باشد.

واگر همگی بدان توجه کنند از یراکنندگی آرا و اختلاف سلیقه در نوشتن و رسم الخط فارسی جلو خواهد گرفت. کتابچه درباره جدا نوشتن کلمات و حروف چون «پ» آنجا که با اسم می آید و دیگر مسائل، یادآورهای درخور توجهی دارد که اگرچه پیش از این - (شاید از پنج سال پیش) مورد بحث قرار گرفته است اما از آنجائی که دانشگاه رسماً آن را اعلام می کند مهم بنظر می رسد. از جمله یادآورهای این کتابچه که زیر نظر چند تن از استادان دانشکده ادبیات مثلاً محبتی مینوی نوشته شده است این که بهتر است کلمات ابتداء، انشاء، اظبا، بدون همزه آخر آن نوشته شود، اگرچه با آن نیز صحیح است. کتابچه تتوین را بی توجه به سرو صدائی که چندی پیش در گرفت، به همان صورت معمولی خود توصیه می کند.

تربیت ۵۰۰ مهندس و تکنیسین برای کارخانه هواپیما سازی

با اجرای یک طرح گسترده بیش از ۵۰۰ مهندس و تکنیسین برای سرپرستی واحد های مختلف کارخانه هواپیما سازی ایران تربیت می شود. در حال حاضر بهره برداری از تاسیسات مربوط به تعمیر و سرویس هواپیما آغاز شده و بزودی با نصب ماشین های تازه تولید هواپیماهای جت و ملخ دار نیز در این واحد شروع میشود. برای ایجاد واحد تعمیر سرویس این کارخانه حدود یکصد میلیون ریال سرمایه گذاری شده که بتدریج بانصب ماشین های جدید و همچنین ایجاد واحد های مونتاژ و تولید قطعات مختلف هواپیما جمع سرمایه گذاری داخلی و خارجی به بیش از ۲ میلیارد ریال افزایش می یابد. کارخانه های صنایع هواپیمائی ایران با سرمایه گذاری مشترک سرمایه گذاران بخش خصوصی داخلی و خارجی ایجاد شده و ۴۹ درصد سهام آن در دست شرکت هواپیما سازی (نورتروپ) امریکا و بقیه در دست سرمایه گذاران ایران است که به احتمال زیاد سازمان صنایع نظامی، تعدادی از سهام آن را خریداری خواهد کرد. براساس قرارداد، شرکت هواپیما سازی نورتروپ امریکا که تجهیزات و کارشناسان کارخانه را تأمین می کند هم اکنون تعدادی از کارشناسان امریکائی به سرعت کارهای مربوط به نصب ماشین آلات را دنبال می کنند. قرار است قبل از آغاز بهره برداری از واحد ساخت هواپیما با اجرای یک طرح وسیع بیش از ۵۰۰ مهندس و تکنیسین

هواپیما سازی در داخل و خارج کشور تربیت شوند تا به تدریج اداره تمام قسمت های این واحد بزرگ به دست مهندسان و تکنیسین های ایرانی سپرده شود. کارخانه هواپیما سازی ایران در قسمتی از اراضی اطراف فرودگاه مهرآباد ایجاد شده و هم اکنون به کارهای مربوط به تعمیر و سرویس هواپیماهای مختلف مسافری، جت و هواپیما های ملخ دار مشغول است باید توجه داشت که سرویس هر هواپیما بطور متوسط ۱۰ میلیون ریال هزینه در بر دارد. و قبل از تأسیس این کارخانه همه ساله مبالغ قابل توجهی ارز برای سرویس هواپیما از کشور خارج می شد.

۱۴ محقق دانشگاه جایزه گرفتند

بیستم آذر ماه علیاحضرت شهبانو طی مراسمی چهارده تن از محققین دانشگاه تهران را که به دریافت جایزه از طرف دانشگاه نایل شده بودند بحضور پذیرفتند. در آغاز این مراسم رئیس دانشگاه از طرف دانشگاهیان از مراسم علیاحضرت شهبانو نسبت به استادان و دانشجویان سپاس گزاری کرد و طی سخنانی معروض داشت که برای اولین بار امسال پس از ارزیابی دقیق دانشگاه تهران از بین بیش از هزار مقاله و کار های تحقیقی که در سال تحصیلی گذشته انجام شده است ۱۴ نفر را بعنوان محققان برجسته برگزید که امروز مفتخر بدریافت جوایز خود میشوند. وی گفت این مراسم نشانه توجه روزافزون به تحقیقات علمی است. سپس معاون پژوهشی دانشگاه تهران درباره مقالات و نحوه انتخاب محققان گزارشی معروض داشت.

مدارس ۱۲ هزار

نفری برای تهران مدیرکل آموزش و پرورش تهران در جلسه شورای آموزش و پرورش منطقه ای تهران اعلام کرد تا سال ۱۳۵۳ در اطراف تهران ۱۵ مدرسه که هر یک ظرفیت ۱۲ هزار دانش آموز را خواهد داشت شروع به کار می کند. شورای آموزش و پرورش منطقه ای تهران در جلسه ۲۱ آذر خود تصویب کرد بیست درصد از شهریه مدارس راهنمایی دولتی برای تکمیل ساختمان ۵۴ مدرسه راهنمایی در دست ساختمان تهران اختصاص یابد. قرار بود در این جلسه اعضای کمیسیون های هفت گانه شورا انتخاب شوند ولی با پیشنهاد چند تن از اعضا قرار شد یک هیأت پنج نفری صلاحیت و تخصص اعضای این کمیسیون ها را قبل از انتخاب بررسی و تأیید کند.

مدرسه عالی گمرک

تأسیس می شود در طول پنج سال آینده علاوه بر تغییر تعرفه گمرکی یک مدرسه عالی گمرک تأسیس خواهد شد. در این مدرسه دانشجویان موفق به اخذ لیسانس میشوند و پس از اتمام دوره تحصیلی در گمرک مشغول به کار خواهند شد. به علاوه در طول برنامه پنجم عمرانی کشور تسهیلات تازه ای برای صادرکنندگان بوجود می آید و گمرک برای افزایش صادرات مقررات جدیدی تدوین خواهد کرد. همچنین گمرکخانه های کشور توسعه بیشتری خواهند یافت و برای بالا بردن سطح اطلاعات کارکنان گمرک عده بیشتری از مسئولین گمرک به کشور های اروپائی که سیستم گمرکی نوین تری دارند اعزام میشوند.

۴ میلیون نفر ظرف پنج سال با سواد می شوند

دهمین اجلاس کمیته ملی پیکار جهانی با بیسوادی در حضور والاحضرت شاهدخت اشرف بهلوی نیابت ریاست عالییه این کمیته در کاش والاحضرت تشکیل گردید. در این اجلاس آقای ضعی اصفیا دبیر کل کمیته پیکار گزارشی پیرامون فعالیتهای انجام شده داد و در پایان گزارش خود به این نکته اشاره کرد که در مناطق (نفت) حداکثر تا ۶ ماه اول سال آینده پیکار بیسوادی تمام میشود و علاوه بر اطفال لازم التعلیم که بمدرسه راه یافته اند، بزرگسالان تا گروه سنی ۳۵ سال سواد خواندن و نوشتن را فرا خواهند گرفت. وی در گزارش خود به فعالیتهای وزارتخانه های آموزش و پرورش کار و امور اجتماعی، تعاون و امور روستاها، نیروهای مسلح شاهنشاهی و ژاندارمری و سازمانهای داوطلب اشاره کرد و دورنمای سواد در کشور را در طول برنامه پنجم مورد بررسی قرار داد. وی اظهار داشت: در حدود چهار میلیون نفر در طول برنامه پنجم باسواد خواهند گردید که با این ترتیب درصد باسوادی که در اول برنامه پنجم ۴۴ درصد است در پایان برنامه پنجم به ۷۲ درصد خواهد رسید.

وی در گزارش خود به برنامه وزارت کار و امور اجتماعی اشاره کرد و گفت تا آخر سال ۱۳۵۷ جمعا ۷۵۰ هزار نفر کارگر بیسواد باسواد میشوند. سال تحصیلی گذشته حدود ۱۱۶ هزار نفر در دوره اول این کلاسها شرکت کردند که در امتحانات خرداد ماه حدود ۶۰ درصد از شرکت کنندگان در کلاس

آموزش فنون هواپیمائی در دبستان و دبیرستانها

باشگاه هواپیمائی کشوری با همکاری آموزش و پرورش، آموزش فنون هواپیمائی را از طریق دبستانها و دبیرستانهای کشور در سطح ایران گسترش می دهد. مدیر عامل باشگاه هواپیمائی کشوری در این باره یادآور شد که براساس توافقی که چندی پیش بین وزارت آموزش و پرورش و باشگاه هواپیمائی کشوری بعمل آمد فراراست در چهارده منطقه حوزه فعالیت تربیت معلم آموزش و پرورش کلاس هایی به منظور آموزش فنون هواپیمائی به معلمان کشور دایر شود. وی خاطر نشان کرد در حال حاضر در منطقه تربیت معلم ورامین و گرمسار کلاس هایی در دانشسراهای دختران و پسران برای ۱۶۰ نفر از معلمان دایر است که پیش بینی میشود تا شش ماه دیگر با پایان گرفتن نخستین دوره آموزش فنون هواپیمائی به معلمان، آموزش دانش آموزان دبستان و دبیرستانهای استان مرکزی نیز از آغاز سال تحصیلی ۵۳-۵۲ شروع شود. وی افزود در برنامه بعدی در نظر است که فعالیت تعلیم فنون هواپیمائی به معتمدین منطقه شیراز، آبادان، اهواز، تبریز، رضائیه، همدان، مشهد، و بابل نیز گسترش یابد و با توجه به اینکه در هریک از مناطق مورد نظر يك فروگاه كوچك برای پرواز هواپیماهای مدل پیش بینی شده است، هم اکنون مقدمات کار در شیراز تا حدودی فراهم شده است و سه ماه دیگر به مرحله بهره برداری خواهد رسید. تشکیل دوره آموزش معلمان که با اعزام کارشناسان معلمان هواپیمائی کشوری صورت می گیرد، دو سال طول می کشد و برای هر دوره ۱۰۵ ساعت آموزش منظور شده است که مقداری از آن بصورت تئوری و مقداری نیز به صورت عملی خواهد بود. هزینه تعلیم فنون هواپیمائی از سوی باشگاه هواپیمائی کشوری و بقیه هزینه ها از جانب آموزش و پرورش تعهد شده است. مدیر عامل باشگاه هواپیمائی کشوری در پایان گفت: بر اساس مذاکراتی که با مقامات پیش آهنگی ایران انجام شده است قرار است به زودی يك شعبه هواپیمائی برای آموزش فنون مربوط به پیش آهنگان نیز در سازمان پیش آهنگی کشور دایر شود.

تأسیس نخستین دانشکده روابط صنعتی در ایران

يك دانشکده «روابط صنعتی» از سوی بخش خصوصی با همکاری فنی دانشگاه های مشابه امریکائی و با سرمایه ای در حدود ۴۵۰ میلیون ریال در تهران تأسیس می شود. این دانشکده به منظور تعلیم و تربیت اصول تعاون و تحولات ناشی از آن نحوه تشکیل و اداره سندبکاهای کارگری و آموزش چگونگی تربیت کارگر ایجاد میشود. امیر عباس کنی استاد دانشگاه تهران و مأمور بررسی و اجرای طرح دانشکده روابط صنعتی ایران گفت در حال حاضر تا حدود ۵۵ درصد از کارهای مقدماتی تشکیل این دانشکده با جلب همکاری وزارت خانه های کار و امور اجتماعی، علوم و آموزش عالی و دانشگاه تهران فراهم شده است، و پیش بینی می شود، حداکثر تا يك سال دیگر با پایان ساختمان و تأسیسات مربوط، نخستین دوره آموزشی آن آغاز شود. او خاطر نشان کرد که طرح ایجاد دانشکده روابط صنعتی بر پایه مدارك فوق لیسانس در امور مدیریت، اقتصاد صنعتی - اقتصاد خدمات، سندبکاهای کارگری امور تعاون و علوم اجتماعی گذاشته شده است و قسمت بزرگی نیز برای تحقیق و بررسی منظور شده است این قسمت عوامل مشکل نیروی انسانی را در صنایع و نظام درآمد در بخش های صنعتی مطالعه و بررسی خواهد کرد. وی در پایان یادآور شد که برای تأسیس دانشکده روابط صنعتی از نظر تأمین متخصصین با مقامات دانشگاه های امریکا و ایران گفتگو شده و از لحاظ سرمایه گذاری نیز تاکنون توافق گروهی از صاحبان واحدهای صنعتی کشور به ویژه بخش خصوصی جلب شده است. برای تأسیس این دانشکده یکی از کارشناسان صنعتی کشور از يك سال پیش در دانشکده مشابه امریکا و آلمان پژوهش هایی کرده است و تاکنون توافق یکی از دانشگاه های امریکا نیز برای اعزام استاد در رشته های انسان شناسی و رفتارشناسی جلب شده است.

وایران گفتگو شده و از لحاظ سرمایه گذاری نیز تاکنون توافق گروهی از صاحبان واحدهای صنعتی کشور به ویژه بخش خصوصی جلب شده است. برای تأسیس این دانشکده یکی از کارشناسان صنعتی کشور از يك سال پیش در دانشکده مشابه امریکا و آلمان پژوهش هایی کرده است و تاکنون توافق یکی از دانشگاه های امریکا نیز برای اعزام استاد در رشته های انسان شناسی و رفتارشناسی جلب شده است.

دانشسرای عالی به کرج منتقل میشود

رئیس دانشسرای عالی در يك مصاحبه اعلام کرد که دانشسرای عالی در دوره برنامه پنجم به حصارک کرج منتقل خواهد شد. طرح انتقال

نثار گل به آرامگاه رضاشاه کبیر بمناسبت ۱۷ دی

۶ هزار متری که بوسیله شورا خریداری شده است يك مجتمع آموزشی ساخته شود و بدام «نخستین دهه انقلاب شاه و مردم» نامگذاری گردد. این مجتمع که به پیشنهاد مدیر کل آموزش و پرورش تهران ساخته میشود از سه مندرسه ۱۸۰ کلاسه (يك دبستان، يك مدرسه راهنمایی و يك دبیرستان) تشکیل میشود و گنجایش بیش از ۵ هزار دانش آموز خواهد داشت مجتمع مورد بحث تا شهریور آینده آماده قبول دانش آموز خواهد شد.

هنر های زیبا و تربیت بدنی از کنکور سراسری جدا شدند

شورای دانشگاه تهران، ۱۰ دیماه ضمن بررسی شرایط اختصاصی پذیرش دانشجو در دانشکده ها و رشته های مختلف، تصمیم گرفت مسابقه های ورودی دوره های هنرهای تجسمی، تأثیر، موسیقی و دوره لیسانس تربیت بدنی، جدا از کنکور سراسری انجام گیرد. این دانشگاه در سال تحصیلی آینده ۲۴۲۵ دانشجو از طریق کنکور سراسری خواهد پذیرفت. هم چنین تصمیم گرفت که در اجرای سیاست خود در برنامه پنجم، از سال تحصیلی آینده شمار دانشجویان دوره های فوق لیسانس و دکتری را به تدریج افزایش دهد. شورا آنگاه تشکیل دوره لیسانس کتابداری را تصویب کرد و قرار شد از سال

تحصیلی آینده در این دوره دانشجو پذیرفته شود. در پایان جلسه پس از مذاکرات مفصل تشکیل گروه آموزشی روابط بین المللی در دانشکده حقوق و علوم سیاسی تصویب شد.

گشایش آموزشگاه مددکاری زنان روستائی

بمناسبت سالروز هفته دی مراسمی به منظور بزرگداشت این روز تاریخی در تهران و شهرستانها برگزار گردید. در تهران پس از انجام مراسمی با حضور والا حضرت شاهنشاہ اشرف پهلوی و سرکار علیہ خانم فریده دیبا، در آرامگاه اعلیحضرت رضاشاه کبیر آموزشگاه مددکاری زنان روستائی در ۳۲ کیلومتری جاده خراسان افتتاح گردید. در این مراسم دبیر کل سازمان زنان در خصوص گشایش ۶۴ مرکز رفاه یاب آور شد که طی دو دوره گذشته تعداد فارغ التحصیلان این مرکز ۱۳۷ نفر بوده است که هم اکنون در روستاها به خدمت اشتغال دارند. وی افزود که در طول برنامه پنجم هر سال ۲۰۰ کارآموز در آموزشگاه پذیرفته میشوند که بعد از برنامه پنجم این تعداد به ۴۰۰ نفر در هر سال افزایش می یابد.

کارنامه شورای فرهنگی سلطنتی

گزارش کامل یکصد صفحه ای فعالیت های شورای فرهنگی سلطنتی ایران که ده سال از تأسیس آن می گذرد

توسط شجاع الدین شفا دبیر کل شورا به پیشگاه شاهنشاه آریامهر ریاست عالیہ شورا تقدیم شد.

محتوای این گزارش را فهرست مشروح اسامی ۸۰۰ مرکز علمی و فرهنگی بین المللی که در زمینه های فرهنگ و تمدن ایران با این شورا از بدو تأسیس همکاری نزدیک داشته اند تشکیل می دهد و نیز فعالیت های ده ساله این شورا را یادآور میشود که مهمترین آنها عبارتست از تشکیل اداره ۹ کنگره بین المللی، ایران شناسی در ایران و کشورهای مختلف جهان، سرپرستی علمی ۳۲۶ سمینار و سمپوزیوم و میزگرد بین المللی مربوط به فرهنگ ایران و ۱۴۳ نمایشگاه آثار علم و ادب و هنر ایران در ۴۴ کشور جهان، تشکیل آرشیو ۸۰۰۰ مقاله تحقیقی مربوط به ایران به زبان های مختلف دنیا، اقدام در عکس برداری از پیش از یکصد هزار نسخه خطی فارسی موجود در کتابخانه های دنیا، اقدام در تدوین و انتشار دائرة المعارف ۳۰۰۰ صفحه ای جهان ایران شناسی و مجموعه ۵۰۰۰۰ صفحه ای «یادنامه فرهنگی جشن شاهنشاهی ایران» به قلم ۷۰۰ دانشمند از ۴۳ کشور دنیا، مبادلات منظم علمی و فرهنگی با ۲۵۰ مرکز بین المللی مطالعات ایران شناسی و ۱۵۰ دانشگاه مختلف جهان که در آنها زبان فارسی یا زبان های ایرانی تدریس میشود و ۴۰۰ کتابخانه و موزه جهان که در آنها آثار علم و ادب فارسی یا آثار هنری و باستانی ایران نگاهداری میشود.

نامه آقای احمد معصومی از آلمان
با اظهار تشکر از وصول مجله تلاش
خواهشمند است در صورت امکان از چاپ
ضمیمه‌ها خودداری کنید. یک ضمیمه برای
مجله مثلاً (کتاب‌ها) یا درمواقع استثنائی
المپیک، جشن هنر شیراز ضروری است
صرفنظر از مقالاتی که در ضمیمه‌ها به چاپ
می‌رسد می‌توانید این کمبود را با اضافه
کردن چند صفحه به مجله از بین ببرید. بنده
مجله‌ای را در دنیا نمی‌شناسم که اینقدر
ضمیمه داشته باشد مهمتر از همه باعث اشکالاتی
است که خود بدان واقفید زیرا از طرف
خوانندگان مجله تاکنون چندین بار گوشزد
شده است.

قسمتی از نامه آقای عباس هاشمی پطروودی سپاهی دانش شهرستان درگز

قبل از هر چیز سلامتی و موفقیت شما
و کارکنان آن مؤسسه را آرزو دارم باری
معروض میدارم که اینجانب عباس هاشمی
پطروودی سپاهی دوره ۱۸ مأمور خدمت در
شهرستان درگز در طی دوره خدمت مقدس
سپاهیگری خود اقدامات زیر را انجام
دادم.

۱- ایجاد یک باب مسجد با همکاری
اهالی ده

۲- تعمیر حمام دوش ده

۳- مرمت جاده روستای خدمت تا
مرکز بخش بطول ۱۱ کیلومتر با همکاری
اعضای انجمن ده

نامه آقای مسعود یزدانی از تهران
یک پیشنهاد

بنظر من برای این که تلاش در بالا
بردن سطح دانش و آگاهی خوانندگان خود
مؤثر واقع شود و اینکه بتواند اولین مؤسسه‌ای
باشد که با عمل (نه حرف) قدمی در راه عادت
دادن ایرانی به مطالعه بردارد بهتر است که
در جوار (یا بجای یکی از) ضامنه متعدد
تلاش با همان قطع و صورت ضمیمه به چاپ
و انتشار یک کتاب با هر شماره بپردازد.

البته بخوبی واقفم که این کار، کار
ساده نیست و شاید به نظر شما بیاید که مقادیری
نیز خرج دارد ولیکن در صورتیکه بتوان راه
باصرفه قابل استفاده آنرا یافت خدمتی بزرگ
به کتابخوان کردن جامعه ایرانی است.

پیشنهادات آقای سیدحسن صفوی از کرمان
۱- چون بیشتر مطالب تلاش سنگین
است مطالب هنری زیادتر تهیه و چاپ شود
تا کلیه مطالب تلاش سنگین بنظر نرسد.

۲- مناظر جالب از طبیعت، اسانه‌ها،
یا از اتفاقات زمانه

۳- در چاپ جدولها دقت شود در هر
شماره اشتباهی رخ داده مانند جدول شماره
سی و ششم که ستون ده عمودی نوشته نشده
است چاپ دوجداول نیز فکر نمی‌کنم زیاد
باشد.

۴- تصور نمی‌کنم مطالب علمی تخیلی
زیاد باشد گاهی مطالبی نوشته شود.

پیشنهاد آقای افرادخدائی از همدان
از نامه‌های خوانندگان بیشتر استفاده
شود تا معایب موجود برطرف گردد. سوژه‌
های مربوط به شهرستان‌ها در مجله گرامی

صفحه نود و نهم

خالی بنظر می‌رسد در صورتیکه تعدادی از
خوانندگان شهرستانی هستند.
مسابقه و سرگرمی‌های مختلف در مجله
گنجانده شود.

و در صورت مورد قبول هیئت تحریریه
و مسؤول محترم در عید نوروز آینده یک
تقریب عکس‌دار جالب برای اهدا به خوانندگان
در نظر گرفته شود.

شعر ارسالی خانم ایران یزدانی از امریکا

«من و تو»

بیا تاشوی همدم من
بیا تاشوی همزیان بادل بی‌همزیان من
بیا تاشوی محرم راز دل من
بیا تاشوی روشنگر راه زندگی من

بیا تاشوم مرغک نغمه‌خوان تو
بیا تاشوم پرستوی دست تو
بیا تاشوم امید و آرزوی تو
بیا تاشوم جلوه کاشانه تو

بیا تا سرنهی بدامان من
نغمه خوانی تا سپیده دم
برای دل خسته من

بیا تا تو شوی شمع و من شوم پروانه
من چو پروانه صفت بگرد تو بال و پر زخم
خاکستر کنم تار و پودم را بپای تو
بیا تا افسانه خوانم بگوش تو
بیا با تو گویم که جدائی چه سخت است
انتظار چه کشنده است

بیا که تو امید منی

آرزوی منی

بهار منی

جوانی و هستی منی

بیا ... بیا تا نهیم دست در دست هم
زنده کنیم باردگر خاطره لیلی و مجنون را
بیا ... بیا تا زنده کنیم عشق را ... عشق
عشق را ... عشق.

نامه آقای داود عجمی از تهران

پیشنهاد

از وقتی که وارد دانشگاه تهران شده‌ام
مجله خوب تلاش را بطور مرتب دریافت
می‌کنم کلیه مطالب آن منجمله نوشته‌های
ضمایم آن مورد علاقه من بوده است تنها
چیزی که جلب توجه مرا کرده این است که
در مجلات دیگر معمول است که برای
پیشنهادهای خوانندگان پاسخی چاپ می‌
گردد در صورتیکه در تلاش این کار صورت
نمی‌گیرد شاید هم بعزت پیشنهادهای ضد و
نقیضی باشد که از طرف خوانندگان ارائه
می‌گردد بهر حال این نامه را به حضور شما
نوشتن تا در مقابل پیشنهاد آقای علی‌اکبر
مهددی از امریکا (شماره ۳۷ تلاش) تحت
عنوان «مجموعه کامل» که خواسته بودند

ضمایم نیز در خود مجله چاپ شود پیشنهادی
تقدیم حضورتان کنم. بنظر من چاپ ضمیمه‌ها
توسط تلاش بسیار ابتکاری و درخور تحسین
است بطوریکه وقتی من مجله تلاش را می‌
خرم قطعاً چون دانشجوی علوم هستم از
ضمیمه علوم و مادرم از ضمیمه کدبانو و پدرم

از سایر ضمیمه‌ها استفاده می‌کند ملاحظه
می‌کنید که در یک لحظه (سه نفر سه موضوع)
مورد علاقه خود را مطالعه می‌کنند در
صورتیکه اگر ضامنه تحت یک مجموعه به
چاپ برسد، این کار نشدنی است و اگر به
عنوان مثال من قسمت علوم را اگر خواستم
به دوستم بدهم مجبورم کلیه مجله را باو
بدهم و خودم و سایر افراد خانواده نتوانند از
دیگر مطالب خواندنی تلاش استفاده کنند
بهر حال انتخاب پیشنهاد منطقی‌تر مورد قبول
کلیه خوانندگان خواهد بود.

پیشنهادات آقای محمد باقر امامی

عراقی سپاهی دانش از رفسنجان
همانطور که گفتم عکسهای به قطع
برگ تلاش از هنرمندان و نویسندگان معاصر
چاپ کنید.

بجای اینکه از هنرپیشگان و هنرپیشگان
تبلیغاتی در پشت جلد استفاده کنید عکسهای
جالبتری چاپ نمائید.

امیدوارم که در شماره دیگر تلاش
گفتگویی داشته باشید با آقای کیمیایی کار-
گردان سینما.

مقاله‌ای را که راجع به جوانان و طرز
زندگی آنان در کافه تریاهای تهران در شماره
قبلی چاپ کرده بودید خواندم آنقدر جالب
بود که علاقه‌ام به تلاش صد برابر شد امیدوارم
همیشه از این نوع مقالات روز داشته باشید
در آخر درود به همه عزیزان و کارکنان مجله
تلاش که با کوشش خود چنین نشریه وزین
و خوبی را ارائه می‌دهند.

نامه‌هایی دیگر از خوانندگان تلاش رسیده
که از لطفشان سپاسگزاریم

از تهران و شهرستانها خانها و آقایان :

ثریا زهتابی

زهرا کیمیایی

احمد خویشتن‌دار

سیدعلی سیدخلیلی

محمد دادخواه تهرانی

جعفر براهین

غلامحسین حقانی

محمد رضائی

عنایت‌الله بیگلریکی

محمدعلی زبانی

رضا صدری

رحمت‌الله سالمی

رامین خدائی

سید ابوالفضل ناصر چیان

علی بریاجی

محمد رضا رفیعی‌نژاد

از آلمان آقایان :

همایون تقی

محمود صرافین

از انگلستان آقایان :

فیروز حوری زاده

شیرعلی مهاجر بسطامی

جمشید جادو

شهابی

از هند آقای

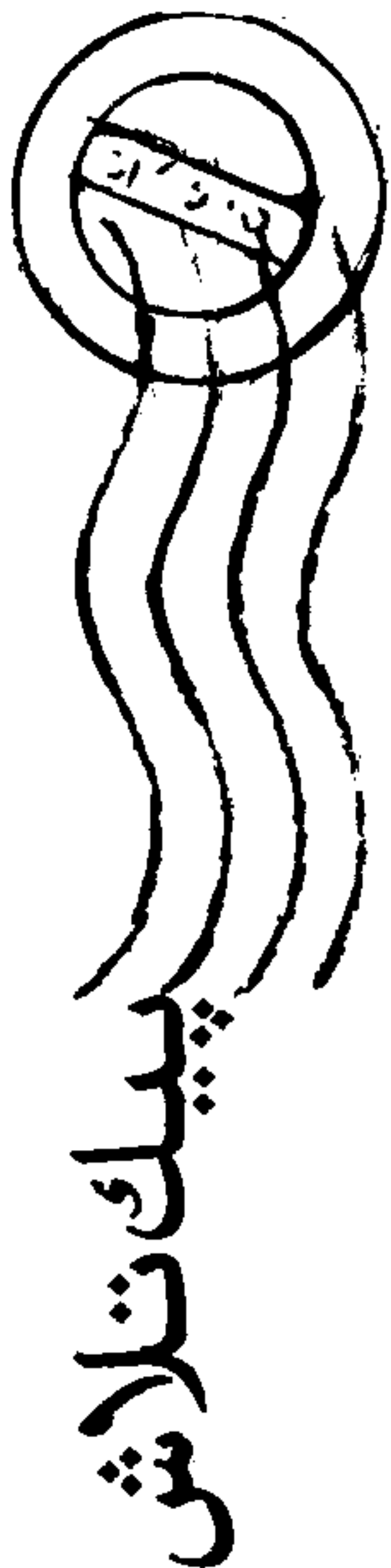
جلال‌الدین خطیب

از امریکا آقای

ناصر رستگارنژاد

از اسرائیل آقای

فرهاد واحدی

عمران

نوسازی يك منطقه در مرکز تهران

طبق تصمیم دولت مناطق قدیمی تهران به قطعات كوچك تقسیم شده و با طرح های مستقلی نوسازی میشود و با اجرای این طرحها از شكل مخروبه فعلی درآمد و بصورت محلات مدرن و نوساخته درمی آید.

براساس طرح تهیه شده بیش از ۱۳ هزار متر مربع از مناطق مسکونی و اماکن تجاری واقع در مرکز شهر تهران و اطراف وزارت آبادانی و مسکن نوسازی خواهند شد. این منطقه از شمال به خیابان سپه حدیبین خیابان رفائل و میدان حسن آباد و از غرب به خیابان شاهپور حد بین میدان حسن آباد و سه راه ورزش و از جنوب به خیابان ورزش حد بین خیابان شاهپور و خیابان رفائل و بالاخره از مشرق به خیابان رفائل حد بین خیابان سپه و خیابان ورزش محدود است.

مساحت کل این منطقه حدود ۳۵ هزار و ۸۹۱ متر مربع است که بطور نامناسبی مورد استفاده سازمانهای دولتی و اماکن عمومی و غیره قرار گرفته و از لحاظ اداری ایجاد تراکم نموده است.

در این منطقه ۱۲۵ دهنه مغازه وجود دارد که طبق بررسیهای بعمل آمده، این ۱۲۵ دهنه مغازه که در طبقه همکف وجود دارد با توجه به تنوع کسب، اکثر بهخطاطی اختصاص دارد و بعد به ترتیب قهوهخانهها، جلویی و جلوکایی، سراجی آرایشگاهها اکثریت دارند. این منطقه علاوه بر اماکن تجاری محل های دیگری از جمله تعدادی مسافرخانه، گاراژ و سینما در طبقات همکف دیده میشود.

منطقه مورد بررسی اصولاً جزو مناطق تجاری و دولتی است و از لحاظ سکونت دائم سطح قابل توجهی را دربر نمیگیرد. در چپه خیابان سپه، میدان حسن آباد، خیابان شاهپور و خیابان ورزش محل سکونت دائم ملاحظه نشده است ولی تعدادی از ساختمانها در داخل کوچه های این منطقه به محل سکونت اختصاص دارد. بطور کلی، ساختمان های تجاری و مسکونی این منطقه قدیمی میباشد و در بعضی موارد فرسوده و باسطلال کلنگی است. در این منطقه چهار دستگاه

ساختمان نوساز وجود دارد که يك دستگاه آن برخیا بان سه قرار دارد و دارای هفت طبقه است. بطور کلی ۷۵ درصد ساختمان های موجود در این منطقه قدیمی است و باید تجدید بنا شود. در محدوده منطقه مورد بررسی ادارات مختلف دولتی از جمله وزارت آبادانی و مسکن، دبستان و اداره آموزش و پرورش، موسسات اعتباری، تعمیرگاه، توقفگاه، باشگاهها و بالاخره ساختمان شهرداری ناحیه پنج قابل ذکر است. در طرح نوسازی که توسط کارشناسان سازمان مسکن تهیه شده است در این منطقه در طبقه همکف مجاور خیابان سپه واحدهای تجاری احداث میشود. ضمناً سعی خواهد شد که ساختمان های نوساز موجود در وضعیت و شکل فعلی حفظ شوند.

ضمناً در این منطقه واحد هایی برای تأسیس دفتر کار شرکتها و موسسات در نظر گرفته شده است. همچنین با توجه باینکه موسسات دولتی در اطراف پارک شهر تمرکز یافته است تعداد کافی آپارتمان مسکونی برای طبقات متوسط کارمندان دولت و صاحبان مشاغل و حرف که مراکز کسب آنان در این محدوده است در نظر گرفته شده است.

منطقه دوم نوسازی تهران قسمتی از محدوده باب همايون به مساحت حدود ۹۵۰۰ متر مربع میباشد. این منطقه را بطور کلی میتوان به دو بخش تجاری و مسکونی تقسیم کرد. تقریباً تمامی اضلاع شمالی و غربی و جنوبی این منطقه اختصاص به امور تجاری دارد و بندرت آنها طبقات فوقانی ساختمان های موجود مورد استفاده مسکونی قرار میگیرد. طبقه همکف این ساختمانها اکثر برای دادوستد اختصاص داده شده است و جمعا ۵۳ دهنه مغازه در طبقه همکف این محدوده موجود است.

همانطور که قبلاً اشاره شد. اکثر ساختمانهای اضلاع شمالی و غربی و جنوبی اختصاص به بخش تجاری دارد ولی نزدیک به تمامی ضلع شرقی به محل سکونت متعلق یافته است. اکثر ساختمانهای موجود در این منطقه قدیمی و غیر بهداشتی است. مصالح بکار رفته بیشتر آجر و خشت و گل یا تیرهای چوبی و پشت بام کاهگلی است. به علت عدم اجازه شهرداری جهت تجدید بنای ساختمانها

در این منطقه، جز دومورد در ضلع غربی، ساختمان جدید دیگری دیده نمیشود. براساس طرحی که برای نوسازی این نقطه بوسیله مهندسین و کارشناسان سازمان مسکن تهیه گردیده با استفاده از موقعیت مناسب محل، جهت ایجاد مسکن برای آن عده از کسانی که در شعاع ۱۰ دقیقه پیاده روی قرار دارند و یا به کسب و کار در محل مشغولند و یا از کارکنان موسسات دولتی متمرکز در مرکز شهر میباشند ۹ بلوار ساختمانی با ۲۵۰ دهنه مغازه هریک به مساحت تقریبی ۱۵ مترمربع احداث خواهد شد. ضمناً در ۱۲ هزار و ۹۳۷ مترمربع مساحت مورد نظر که در منطقه خیابان سپه واقع است (طرح اول) با رعایت فضای باز، ۱۳ بلوک ساختمانی با ۳۱۰ دهنه مغازه هریک به مساحت تقریبی ۱۵ مترمربع میتوان احداث کرد.

ظرفیت بنادر کشور

دوبرابر میشود ظرفیت بنادر کشور در دهه آینده به ۱۲ میلیون تن خواهد رسید و برای توسعه و تجهیز بنادر شمال و جنوب حدود ۲۰ میلیارد ریال اعتبار پیشبینی شده است که قسمتی از این اعتبار در برنامه پنجساله پنجم و بقیه در برنامه عمرانی ششم تأمین می گردد.

اجرای طرح جامع توسعه بنادر کشور موجبات افزایش ظرفیت بنادر را از پنج میلیون تن به ۱۲ میلیون تن فراهم می آورد. پیشبینی توسعه ظرفیت بنادر کشور با در نظر گرفتن رشد تولید ناخالص در سالهای آتی و همبستگی آن با رشد صادرات و واردات کشور به عمل آمده است. براساس مطالعات کارشناسان حجم واردات و صادرات کشور در سال ۱۳۵۶ به ۹۷۷ میلیون تن در سال میرسد و میزان مبادلات بازرگانی خارجی ایران در پایان سال ۱۳۵۹ به ۱۲ میلیون تن نزدیک خواهد شد. به همین جهت طی پنج سال آینده با اجرای قسمتی از طرح جامع توسعه و گسترش بنادر کشور مجموع ظرفیت بنادر جنوب و شمال به ۹ میلیون تن خواهد رسید. همچنین برای بنادر ۷۵ هزار تن افزایش ظرفیت اضطراری نیز در برنامه پنجم پیشبینی شده که در صورت لزوم ظرفیت بنادر به ۹ میلیون و ۷۵۰ هزار تن افزوده خواهد شد.

در برنامه پنجم ۶۵ میلیارد ریال صرف ساختمان، ایجاد تعمیرگاه، انبار، تأسیسات نصب تجهیزات دریائی در بندر عباس و لایروبی بیشتر کانال اسکله های بوشهر، ایجاد ۴ اسکله جدید در بندر شاهپور و توسعه بندر پهلوی و خرید تجهیزات لازم برای

این بنادر میشود. با استفاده از همین اعتبار سازمان بنادر و کشتیرانی اجرای طرح توسعه و تجهیز بنادر جنوب را آغاز خواهد کرد و وسایل بندری و تجهیزات لازم برای بنادر جنوب را خریداری و نصب میکند. از چهار اسکله جدید بندر شاهپور طی پنج سال آینده بهره برداری می شود و ظرفیت بندر شاهپور به ۱۹۵ میلیون تن افزایش خواهد یافت.

۵۳ میلیون تومان هزینه لایروبی بندر بوشهر

اسکله های تازه بندر بوشهر در پنج سال آینده مورد بهره برداری قرار میگیرد و این بندر بصورت یکی از فعالترین بنادر کشور در می آید. برای توسعه و تجهیز بندر بوشهر ۵۳۰ میلیون

ریال اعتبار اختصاص داده شده که با استفاده از این اعتبار بندر بوشهر در آینده خواهد توانست کشتیهای بزرگ را پذیرد و حمل و نقل دریائی در بندر بوشهر توسعه یابد.

براساس طرحی که در مورد توسعه و تجهیز بندر بوشهر تهیه و عملیات مقدماتی آن آغاز شده است در بندر بوشهر ۷ میلیون و پانصد هزار متر مکعب لایروبی میشود و با این لایروبی بهره برداری از اسکله های تازه بندر بوشهر شروع خواهد شد و در ضمن برای ادامه لایروبی در بندر مذکور سازمان بنادر و کشتیرانی يك فروند لایروب خریداری خواهد کرد. هم اکنون به علت کم عمق بودن آب در بندر بوشهر تنها کشتیهای ۵ هزار تنی میتوانند در این بندر تردد داشته باشند ولی در آینده با افزودن عمق آب کشتیهای پانزده هزار تنی به بندر بوشهر رفت و آمد خواهند داشت و حجم تخلیه و بارگیری بوشهر از ۷۵ هزار تن به ۲۰۰ هزار تن افزایش خواهد یافت.

۱۴ میلیارد ریال اعتبار احداث خط آهن زرنند، کرمان، بندر عباس

با اعتباری معادل ۱۴ میلیارد ریال عملیات ساختمانی امتداد خط آهن زرنند به کرمان و بندر عباس از سال آینده آغاز میشود. امتداد خط آهن زرنند به کرمان و بندر عباس شامل ۷۳۰ کیلومتر خطوط اصلی و فرعی بین این سه شهر است که مطالعات فنی و اقتصادی آن به پایان رسیده و انتظار می رود ریل گذاری این خط بویژه در راه کرمان-بندر عباس بزودی آغاز شود. امتداد خط کرمان به بندر

عباس با توجه به برنامه تجارت خارجی کشور اولویت دارد. به این جهت تسریع در اتمام ساختمان خط زرنند - کرمان در دستور کار وزارت راه قرار دارد. در حال حاضر زیر سازی ۸۴ متر خط زرنند به کرمان پایان یافته است و ریل گذاری این خط از سال آینده آغاز خواهد شد و در پی آن با اعتبار پیش بینی شده بقیه طرح به مرحله اجرا درخواهد آمد. اکنون راه آهن سرتاسری ایران از طریق اصفهان تا یزد و زرنند پیش رفته است. بموازات ساختمان خط آهن زرنند - کرمان - بندرعباس، آخرین تجهیزات نوین مانند وسایل ارتباطی و علامت برقی در این مسیر بکار گرفته خواهد شد.

چون ساختمان این راه در حدود ده سال بطول می انجامد به این جهت از ۱۴ میلیارد ریال اعتبار پیش بینی شده، ۷ میلیارد ریال آن در ۵ سال آینده و بقیه تا پایان اجرای طرح بصرف خواهد رسید.

پیش از این اتصال شبکه راه آهن ایران به پاکستان و دیگر کشور های آسیائی از راه زاهدان، به موازات پیوستن خط آهن کرمان به بندر عباس بررسی میشد ولی با توجه به برنامه توسعه تجارت خارجی ایران و تأمین نیاز کارخانه ذوب آهن و برنامه برقراری شبکه سرتاسری راه آهن و بنادر در سال های آینده، پیوستن خط کرمان به بندر عباس نسبت به خط کرمان به زاهدان اولویت پیدا کرد و اجرای این طرح به سال های بعد موکول شد. در حال حاضر مسیر راه آهن کرمان به بندر عباس مشخص شده است و اجرای آن به دنبال پایان ساختمان زرنند - کرمان به انجام می رسد.

طرح دومین اسکله خارك تصویب شد

طرح دومین اسکله ۵۰۰ هزار تنی حمل نفت خام ایران در خارك که با نام «خارك پنجم» و با هزینه ای بیش از ۳ میلیارد ریال ایجاد خواهد شد به تصویب هیأت مدیره شرکت های عامل نفت رسید. این اسکله که عملیات ساختمانی آن از ماه دیگر آغاز خواهد شد درست مانند نخستین جزیره پولادین یا «خارك چهارم» ساخته خواهد شد. گفته میشود که بهره برداری از این اسکله در سال ۱۹۷۵ یعنی ۱۸ تا ۲۴ ماه بعد از شروع عملیات ساختمانی آن صورت خواهد گرفت، و محل آن در ۱۵۰ متری ساحل غربی جزیره خارك، در شمال نخستین اسکله ۵۰۰ هزار تنی خارك خواهد بود. در حال حاضر کارشناسان شرکت های عامل نفت ایران مشغول بررسی دقیق مکان و تهیه نقشه های اجرایی این طرح هستند و پیش بینی میشود که تا پایان

سال جاری ساختمان دومین اسکله ۵۰۰ هزار تنی خارك به مناقصه بین المللی گذاشته شود. همچنین در نظر است به دنبال تصویب طرح خارك پنجم، افزایش مخازن بزرگ نفت در خارك نیز از سوی شرکت های عامل نفت ایران بررسی شود و بنا به گفته يك مقام نفتی قرار است تا پایان سال ۱۹۷۳ سه مخزن جدید يك میلیون بشكهای ذخیره نفت به ۶ مخزن کنونی يك میلیون بشكهای خارك اضافه شود.

بر اساس طرحهایی که هم اکنون در شرکت های عامل نفت ایران در دست مطالعه است می توان امیدوار بود که تا آغاز بهره برداری از دومین اسکله پولادی ایران، ۹ مخزن يك میلیون بشكهای دیگر نیز در خارك ساخته شود. بدین ترتیب تا دو سال و نیم آینده که بهره برداری از خارك پنجم آغاز خواهد شد مخازن بزرگ نفت در این جزیره نیز در حد نیاز روزانه حمل نفت به کشتی های دومین اسکله پولادین خارك

مانند نخستین اسکله، در يك زمان می تواند دو کشتی نفتکش به ظرفیت های ۵۰۰ و ۳۰۰ هزار تن را در خود بگنجاند و در مدت ۲۴ ساعت ۸۰۰ هزار تن نفت خام را از اسکله بدرون نفتکش ها انتقال دهد. شرکت های عامل نفت ایران می خواهد اسکله جدید پولادی خارك را بر روی پایه هایی که تا عمق ۳۵ متری آب فرو خواهد رفت استوار کند، و با مصرف بیش از ۳۰ هزار تن آهن فولاد و لوله، دومین اسکله فلزی جهان را در خارك به وجود آورد.

۳۷۳ میلیون دلار برای عمران بندر عباس و بنادر صادراتی نفت

بیست و يكم آذر اعلام شد برای توسعه و عمران بنداری که نفت و فراورده های نفتی از آن صادر می شود، ۶۹ میلیون دلار اعتبار پیش بینی شده است که از آغاز سال آینده بصرف خواهد رسید. با صرف این اعتبار علاوه بر ایجاد اسکله های جدید، امکانات جدیدی برای صدور نفت و فراورده های نفتی به وجود خواهد آمد. يك مقام آگاه در این باره گفت، علاوه بر این توسعه و عمران بندر عباس نیز ۳۰۰ میلیون دلار اعتبار در نظر گرفته شده است. عمران بندر عباس بدلیل آن که در ابتدای خلیج فارس قرار دارد بیش از دیگر بنادر مورد توجه دولت قرار دارد و با برنامه های گسترش و توسعه جنوب و جنوب غربی کشور هماهنگ خواهد شد. از سوی دیگر

کشف کانهای مهم در این منطقه به توسعه و عمران بندر عباس کمک کرده است چه در غیر این صورت می باید حمل محصولات از بنادر خرمشهر یا شاپور که فاصله آنها نزدیک ۲۰۰۰ کیلومتر است صورت گیرد، در حالی که با عمران بندر عباس این فاصله به ۶۰۰ کیلومتر کاهش می یابد.

منبع آگاه سپی به ایجاد یک کارخانه کشتی سازی در بندر عباس اشاره کرد و گفت طرح ۳۰۰ میلیون دلاری تأسیس کارخانه کشتی سازی به تصویب سازمان برنامه رسیده و موسسه ژاپنی «میتسویی بولدینگ» که خواهان اجرای این طرح است مقدمات کار را برای تعیین محل کارخانه آغاز کرده است و بزودی عده ای از کارشناسان این موسسه برای فراهم آوردن مقدمات تأسیس این کارخانه به ایران سفر خواهند کرد.

کارخانه یاد شده نخست به مرمت و تعمیر کشتی های نفتکش و باری خواهد پرداخت و آنگاه مبادرت به ساخت کشتی می کند. بر پایه طرح دیگری که در دست

اجراست بزودی تعمیرگاه کنونی و کوچک مرمت کشتی های کوچک بندر بوشهر توسعه خواهد یافت و بصورت دومین کارخانه ساخت کشتی های باری کوچک و متوسط درخواهد آمد. این طرح با اعتبار معادل ۴ میلیون دلار به انجام می رسد. علاوه بر این در نظر است با لایروبی بندر بوشهر کشتی های ۲۰ هزار تنی نیز قادر به پهلو گرفتن در این بندر باشند.

خط آهن بافق - ذوب آهن برقی

می شود

با آغاز عملیات برقی کردن راه آهن خط تبریز - جلفا اعلام شد که خط آهن بافق - کارخانه ذوب آهن نیز برقی میشود. یک مقام آگاه در این زمینه گفت، برقی کردن خط آهن بافق - کارخانه ذوب آهن، پس از اجرای طرح برقی کردن خط آهن تبریز - جلفا و دیگر عملیات ناتمام برنامه چهارم که شامل خرید لوازم ریل گذاری و لکوموتیو های جدید است انجام خواهد شد. اعتبار لازم برای اجرای طرح ۳۷۷ میلیارد ریال و اعتبار مربوط خطوط فعلی ۴ میلیارد ریال پیش بینی شده است. او گفت علاوه بر این بنگاه راه آهن مصمم است با توجه به برنامه گسترش کارخانه ذوب آهن آریامهر که ظرفیت آن بزودی به ۱۷۹ میلیون تن در سال خواهد رسید در محور راه آهن بافق - کارخانه ذوب آهن یک خط دیگر احداث کند.

در حال حاضر یک رشته خط آهن بافق را به ذوب آهن ارتباط میدهد ولی با توجه به حجم زیاد ترافیک در این منطقه وجود یک خط دیگر باری اقتصادی شناخته شده است. کارشناسان راه آهن برای اجرای این عملیات ۸ میلیارد ریال اعتبار پیش بینی کرده اند.

بندر تازه ای در کناره های خزر

ایجاد میشود

در حال حاضر مطالعاتی از سوی سازمان بنادر و کشتی رانی برای تعیین محل دقیق یک بندر جدید در سواحل شمال آغاز شده است و در صورتی که سازمان بنادر و کشتیرانی ایجاد یک بندر تازه را در سواحل بحر خزر از دیگر طرحها برتر بشناسد، پیوستن این بندر به شبکه سراسری راه آهن قطعی خواهد بود. ظاهرا کارشناسان ایجاد بندر تازه را در فرح آباد ساری اقتصادی تر می دانند و به این ترتیب بنگاه راه آهن باید مقدمات ساختمان یک خط ۵۰ کیلومتری بین ساری و فرح آباد را تدارک ببیند. اعتبار ساختمان این خط و تدارک وسایل و تجهیزات آن

در حدود ۶۰۰ میلیون ریال برآورد شده است. با توجه به پیش بینی افزایش ظرفیت بندر شاپور به میزان بیش از سه برابر ظرفیت کنونی و در نظر گرفتن نقش مهم راه آهن در حمل محصولات وارداتی و صادراتی یک ایستگاه جدید باری راه آهن نیز در این بندر ایجاد خواهد شد. دولت برای ساختمان این ایستگاه و پیوستن آن به شبکه راه آهن سراسری ۲۰۰ میلیون ریال اعتبار پیش بینی کرده است. علاوه بر این بزودی با اعتباری معادل ۷۰۰ میلیون ریال ساختمان گذرگاه های شهری روی خط های آهن آغاز خواهد شد. این طرحها از آغاز سال آینده به مرحله اجرا درخواهد آمد و رویهم بیش از ۱۵۰ میلیارد ریال هزینه برخواهد داشت.

مسجد آریامهر

دربار شاهنشاهی اعلام کرد که ۹۰ میلیون ریال از صرفه جوئی های جشن های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی بدستور شاهنشاه به ساختن مسجد بزرگی بنام مسجد آریامهر اختصاص خواهد یافت. در اجرای امر مطاع همايوتی حساب مخصوصی بدین منظور در یکی از بانکها گشایش یافته و این مبلغ در آن واریز گردید و همچنین وجوه گردآوری شده که مردم برای قرآن آریامهر هدیه کرده اند و تاکنون در حساب مخصوص در بانک ملی نگاهداری می شود به همین منظور به این حساب انتقال خواهد یافت.

تبدیل مناطق آب های معدنی ب مراکز جهانگردی

آب های معدنی ایران بویژه آب معدنی سرعین یکی از بهترین چشمه های مشابه خود در جهان بشمار میروند و طرح تبدیل این مناطق به مراکز جهانگردی از پنج سال پیش مورد توجه دولت بود. نتیجه مطالعات انجام شده نشان میدهد که در صورت تبدیل این مناطق به مراکز جهانگردی و ایجاد تأسیسات پذیرائی، چشمه های آب معدنی بصورت بزرگترین جاذبه های جهانگردی درخواهند آمد با توجه به مطالعات انجام شده ۱۵۰ میلیارد ریال اعتبار پیش بینی شده است تا در کنار چشمه های آب های معدنی سرعین و لاریجان تأسیسات پذیرائی و تأسیسات جهانگردی و تفریحی ایجاد شود. همچنین طرحی برای استفاده بیشتر از چشمه های آب معدنی پیاده خواهد شد تا از آب های معدنی این دو مرکز چون آب های معدنی کشورهای پیشرفته استفاده شود.

در حال حاضر از آب های معدنی سرعین و لاریجان بصورت ابتدائی و غیر بهداشتی استفاده میشود. با توجه به لزوم تغییر و چگونگی استفاده از آب های معدنی سرعین و لاریجان علاوه بر پیش بینی های دولت، جمعی از سرمایه گذاران بخش خصوصی نیز که اعضای آن را عده ای از پزشکان متخصص تشکیل میدهند، بر آن شده اند تا برای استفاده از آب های معدنی همچون کشورهای پیشرفته جهان، سرمایه گذاری کنند. چون طرح سرمایه گذاران بخش خصوصی توجه دولت را بخود جلب کرده است، این طرح با مشارکت بخش های دولتی و خصوصی به مرحله اجرا درخواهد آمد. تاکنون ۶۰ میلیون ریال از هزینه ها را دولت و ۹۰۰ میلیون ریال بقیه را سرمایه گذاران بخش خصوصی تقبل کرده اند. علاوه بر این دولت برای اجرای زودتر طرح و فراهم آوردن تسهیلات کافی برای بخش خصوصی به سازمان برنامه دستور داده است تا با اعطای وام در تسریع اجرای این طرح اقدام کند.

با اجرای این طرح علاوه بر تغییر شیوه استفاده از آب های معدنی در هریک از مناطق چند هتل و مثل با ۱۵۰۰ تخت خواب احداث خواهد شد. بقرار اطلاع هتل های مناطق سرعین و لاریجان از نوع کم درجه خواهد بود تا علاقمندان به استفاده از آب های معدنی که اغلب آنان را طبقات کم درآمد تشکیل می دهند، قادر به استفاده از آب های معدنی باشند.

بهمن ماه دهکده نمونه قزوین تحویل میشود

عملیات ساختمانی دهکده نمونه محمودآباد قزوین مراحل نهائی را می گذراند و واحدهای مسکونی نوپسداد آن در بهمن ماه امسال به اهالی دهکده قدیمی واگذار میشود.

دهکده نمونه محمودآباد در زمینی به مساحت ۲۰ هکتار از زمین های مزروعی مجاور دهکده قدیمی بنیان شده است. در این مجموعه ۱۰۷ واحد مسکونی یک تا پنج اتاقه ساخته شده و هریک از خانه های دهکده ۵۵۰ متر مربع مساحت دارد. علاوه بر این تجهیزات کافی مانند آشپزخانه، انبار آذوقه، سرویس بهداشتی، آغل و انبار گاه نست به نیاز هر خانواده به ابعاد مختلف در نظر گرفته شده است. براساس مطالعاتی که پیش از احداث دهکده نمونه درباره وضع اقتصادی اهالی دهکده کنونی بعمل آمده، قیمت خانه های حداقل یک اتاقی ۱۰۰ هزار ریال و حداکثر پنج اتاقی ۳۶۰ هزار ریال برآورد شده است.

واحدهای مسکونی یاد شده هنگام تحویل به اقساط ۲۰ ساله (حداقل ۵۰۰۰ و حد اکثر ۱۵۰۰۰ ریال) در سال بدون محاسبه بهره بانکی واگذار خواهد شد. اعتبار طرح دهکده نمونه محمودآباد ۲۹ میلیون ریال است که از محل اعتبارات وزارت آبادانی و مسکن به مصرف رسیده است. در حال حاضر دهکده محمود آباد که بر اثر خسارات زلزله قزوین آسیب دیده است دارای ۶۰۰ خانوار است که در پایان امسال بسیاری از آنان به دهکده نمونه منتقل خواهند شد. برای تأمین مسکن بقیه خانوارها، از سال آینده ساختمان ۴۰ واحد دیگر نیز در آن آغاز میشود.

۹ میلیارد ریال اعتبار احداث فرودگاه دوم تهران

براساس مطالعات کارشناسان سازمان برنامه و هواپیمائی ملی کشور فرودگاه جدید بین المللی تهران باید تا سال ۱۳۵۸ آماده بهره برداری شود. افزایش فعالیت های هواپیمائی در تهران نشانگر آن است که تا سال ۱۹۸۰ حمل و نقل هوائی پایتخت بگونه ای توسعه خواهد یافت که فرودگاه مهرآباد قادر به پذیرش قسمت اعظم پروازهای خارجی و حتی داخلی نخواهد بود. به این جهت تهیه نقشه اجرایی و برآورد هزینه احداث فرودگاه تازه توسط مهندسان مشاور سازمان برنامه آغاز

شده است.

برپایه مطالعات کارشناسان اجرائی، احداث فرودگاه بین المللی تهران به اعتباری معادل ۹ میلیارد ریال معادل ۱۲۰ میلیون دلار نیاز دارد که طی هشت سال آینده از محل اعتبارات برنامه های پنجم و ششم به مصرف خواهد رسید. از این مبلغ ۶ میلیارد ریال آن در برنامه پنجم پیش بینی شده است.

ساختمان فرودگاه بین المللی تهران در سال ۱۳۵۲ آغاز میشود و در سال ۱۳۵۹ آماده بهره برداری خواهد بود. فرودگاه بین المللی تهران که در جنوب غربی پایتخت احداث میشود یکی از فرودگاه های نوین جهان خواهد بود، بگونه ای که هر دقیقه یک هواپیما بتواند پرواز کند یا بر زمین بنشیند.

چهار فرودگاه

درجه یک ایجاد میشود

هواپیمائی کسل کشوری ۲۴۷۷ میلیارد ریال اعتبار برای تکمیل فرودگاه های موجود، خرید هواپیماهای کنگورد و احداث چند فرودگاه تازه پیش بینی کرد. از محل اعتبارات پیش بینی شده چهار فرودگاه درجه یک تازه در شهرهای اصفهان، نوشهر، بایلسر و گرگان احداث خواهد شد. این طرحها با اعتباری معادل ۱۸۸ میلیارد ریال به مرحله اجرا درخواهد آمد. همچنین بمنظور توسعه حمل و نقل و ایجاد پست هوائی بین مراکز و شهرهای عمده استان ها فرودگاه های درجه ۲ و ۳ ایجاد خواهد شد و هدف اینست که اداره خطوط هوائی بین فرودگاه های کوچک و خطوط هواپیمائی ملی ایران در مراکز استان ها به عهده بخش خصوصی گذاشته شود. اعتبار پیش بینی شده برای ساختمان فرودگاه های کوچک در سراسر کشور ۶۰۰ میلیون ریال است. علاوه بر این برای مرمت فرودگاه ها ۶۰۰ میلیون ریال دیگر نیز تأمین اعتبار شده است.

با توجه به سیاست و تصمیم دولت مبنی بر لزوم هواپیما های کنگورد، اعتباری معادل ۴۰۰ میلیارد ریال نیز برای این کار پیش بینی شده است. هواپیمائی ملی ایران از هواپیما های کنگورد برای تجهیز خطوط خارجی استفاده خواهد کرد. علاوه بر این با توسعه فعالیت های حمل و نقل هوائی و افزایش ترافیک فرودگاه ها و همچنین بکار آمدن انواع جدید هواپیما ها اعم از بازرگانی و نظامی و توسعه و تجهیز فرودگاه ها چه از نظر پایگاه (ترمینال) و چه از نظر باند، ۸ میلیارد ریال اعتبار پیش بینی شده است که در پنج سال آینده به مصرف خواهد رسید.

ایجاد «بندر آزاد» در کرانه های خلیج فارس

یک گروه از کارشناسان سازمان برنامه در پایان مطالعات خود ایجاد یک بندر آزاد را در سواحل جنوب پیشنهاد کردند. طرح ساختمان بندر آزاد ایران با استفاده از سرمایه گذاری بانک های تخصصی و بخش خصوصی به مرحله اجرا درخواهد آمد ولی هنوز محل دقیق این بندر معین نشده است ولی کارشناسان سازمان برنامه معتقدند بندر عباس بهترین موقع را برای ایجاد بندر آزاد دارد. جزایر قشم و کیس نیز مورد توجه است چه در حال حاضر جزایر یاد شده جزو جزایر مرده بشمار میروند و برای احیای آنها ایجاد بندر آزاد بسیار مناسب است.

بندر آزاد منطقه ویژه ای است که در پاره ای از کشور های جهان در این بندرها کالاهای تجارتی بدون آنکه مشمول تشریفات گمرکی باشد یا سوده های تجارتی و عوارض به آن تعلق گیرد تخلیه یا بارگیری میشود. کالاهایی که وارد بندر آزاد میشود به بندرهای کشورهای دیگر یا به داخل همان مملکت حمل خواهد شد. چنانچه کالا به داخل مملکت حمل شود، پیش از خروج از محوطه بندر آزاد تمام تشریفات گمرکی انجام می شود ولی اگر کالا به خارج از کشور صادر شود هیچگونه تشریفات انجام نخواهد گرفت و تنها کشور خریدار در بندرهای خود مقررات گمرکی را رعایت می کند.

بندر آزادی که قرار است در ایران تأسیس شود نخست از نوع بندر آزاد ساده خواهد بود که فقط به کار تخلیه و بارگیری می پردازد ولی با توسعه های بعدی به صورت بندر آزاد تولیدی که اینک مورد توجه کشورهای پیشرفته است درخواهد آمد.

احداث دو هتل بزرگ در همدان و رشت

باسرمایه ای برابر ۱۲۰ میلیون ریال از سوی سرمایه گذاران بخش خصوصی دو هتل بزرگ در همدان و رشت ساخته میشود. برای تأسیس هریک از این هتل ها سازمان جلب سیاحان ۳۰ میلیون ریال وام پرداخت می کند و بقیه مبلغ را سرمایه گذاران خصوصی تأمین خواهند کرد. هتل های جدید همدان و رشت هریک ۶۰ اتاق خواهد داشت و تا یک سال دیگر آماده بهره برداری خواهد شد. هر دو هتل به نحوی بنیان گذاشته میشود که تا صد اتاق قابل گسترش باشد.

هتل همدان در منطقه عباس آباد و در نقطه‌ای که مسلط بر شهر همدان است ساخته میشود و هتل رشت نیز در «خمرودخانه» احداث خواهد شد.

يك مقام مطلع سازمان جلب سیاحان گفت که با افزایش تعداد جهانگردان خارجی در این دو شهر بویژه همدان، وجود يك هتل بزرگ ضروری تشخیص داده شده است.

طرح ایجاد بزرگترین پایانه کامیون در بندر شاهپور

به دنبال اعلام طرح توسعه اسکله‌های بندر شاهپور گفته شد که ساختمان بزرگترین پایانه کامیون کشور نیز در نزدیکی این اسکله‌ها پیش‌بینی شده است. يك مقام آگاه گفت در حال حاضر بزرگترین مشکلی که بندر شاهپور با آن مواجه است، کمبود جا در انبارهای کالا و همچنین برای توقف کامیون‌هایی است که بار صادراتی را به بندر شاهپور می‌آورند و یا از آنجا بار به دیگر نقاط کشور می‌برند. کمبود انبارهای نگهداری کالا به گونه‌ای است که گاهی بندر قدرت تخلیه ندارد و ناچار کشتی‌ها روزها در اسکله متوقف می‌مانند تا جایی برای تخلیه کالا در نظر گرفته شود.

نبودن توقفگاه نیز برای کامیون‌ها باعث میشود که کامیون‌ها کیلومترها در جاده‌های اطراف بندر توقف کنند و چون امکان تخلیه یا بارگیری از فاصله دور نیست خسارت قابل توجه به وارد کنندگان و صادر کنندگان وارد می‌آید. به این جهت سازمان مسکن با واگذاری ۱۱۶ هزار متر مربع از زمین‌های دولتی مقدمات ایجاد این پایانه را فراهم آورد. هزینه ایجاد آن در بندر شاهپور از سوی سندیکای کامیون داران تأمین خواهد شد. این پایانه که به تمام وسایل تخلیه و بارگیری مجهز است قادر خواهد بود در آن واحد به تخلیه یا بارگیری دهها کامیون بپردازد. علاوه بر این سازمان مسکن ۳۰ هزار متر مربع زمین برای ایجاد يك بازار روز برای رفع نیاز روزانه بندر شاهپور و رانندگان کامیون‌ها و کارکنان کشتی‌ها واگذار کرده است. مقام یاد شده افزود، با ایجاد ۱۴ اسکله جدید ظرفیت بندر شاهپور از ۱۸ میلیون تن کنونی به ۷ میلیون تن در سال بالغ میشود، از این رو برای رفع مشکل کمبود انبار کالا تصمیم گرفته شد کپرتشیمان بندر شاهپور به نقطه دیگری انتقال یابند و در جای آنها انبارهای بزرگی به وجود آید.

احداث يك میلیون و صد هزار مسکن جدید

يكی از مهمترین برنامه‌های دولت در پنج سال آینده تأمین مسکن برای کلیه طبقات مردم بخصوص افراد کم‌درآمد است. در طول برنامه پنج بیش از يك میلیون و يكصد هزار خانه و آپارتمان ساخته میشود که از این تعداد ۷۴۰ هزار واحد مسکونی تازه در شهرها و بقیه در سطح روستاهای کشور احداث خواهد شد.

دولت در برنامه پنج‌میلیون از ۱۶۵ هزار واحد مسکونی را راساً و بقیه از طریق بخش خصوصی و کمک و تشویق شرکت‌های خانه سازی در تهران و سایر شهرهای دیگر احداث میشود. در روستاها نیز دولت اقدام به احداث بیش از ۲۴ هزار واحد مسکونی میکند و بقیه آن از طریق بخش خصوصی و کمکهای دولت ساخته خواهد شد.

سیاست زمین و مسکن دولت در پنج سال آینده از يك طرف احداث خانه و آپارتمان و اعطای کمک‌های اعتباری با بهره نازل و از جهت دیگر خرید اراضی بزرگ و ذخیره آن برای اجرای طرح‌های عمرانی بخصوص خانه سازی خواهد بود. برای نیل باین هدف وظایف سازمان مسکن تغییر خواهد کرد و برای هر يك از

عملیات خانه سازی، خدمات مشاوره‌ای، تصدی زمینهای شهری و بهره‌برداری از خانه‌های سازمانی، شرکت مستقلی تشکیل خواهد شد. همچنین مقررات خاصی برای اخذ حق مرغوبیت از مالکین اراضی شهری که بر اثر اجرای طرح‌های عمرانی قیمت زمینهای آنها افزایش می‌یابد وضع می‌گردد.

طبق برنامه خانه سازی دولت در پنج سال آینده ۵۳ هزار خانه سازمانی برای معلمان، کارمندان دولت و افسران و درجه‌داران نیروهای سه‌گانه شاهنشاهی، شهربانی و ژاندارمری، ۸ هزار خانه برای کادر خدماتی، ۲۵ هزار واحد مسکونی در قطب‌های صنعتی، ۴۵ هزار آپارتمان برای افراد کم‌درآمد، ۲۰ هزار خانه برای حاشیه نشینان شهری و احداث ۱۶ هزار خانه ارزان قیمت برای روستائیان و ایجاد شهرک‌های احتمالی پیش‌بینی شده است.

پنججاه میلیارد ریال اعتبار برای گسترش راههای کشور

در پنج سال آینده با

هزینه‌ای معادل ۵۰ میلیارد ریال ۵۲۹۰ کیلومتر راه اصلی در کشور احداث خواهد شد. هدفهای اساسی راه سازی در برنامه پنج ساله آینده بر مبنای توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور و توسعه حمل و نقل است، و وزارت راه برای تأمین زیربنای لازم برای توسعه حمل و نقل زمینی، دریائی و هوائی و کمک به توسعه مناطق مستعد و قطب‌های صنعتی، کشاورزی و آموزشی هدفهای بزرگی را در پیش دارد. پس از تکمیل طرح‌های برنامه چهارم تا پایان سال جاری اجرای طرح‌های برنامه پنجم آغاز میشود. در مرحله نخست که تا پایان سال جاری پایان می‌یابد طول راههای اصلی اسفالت در حال بهره‌برداری به ۱۳۵۰۰ کیلومتر خواهد رسید. در مرحله بعدی با توجه به لزوم تکمیل شبکه اصلی ارتباطی کشور و تأمین ارتباطات مورد نیاز بین مراکز اصلی جمعیت و قطب‌های کشاورزی و صنعتی و معدنی و بازارهای عمده و همچنین پیوستن بنادر به مرکز و تأمین ارتباط با مراکز جهانگردی، علاوه بر تکمیل عملیات ناتمام قبلی اقدام به ساختمان ۵۲۹۰ کیلومتر راه اصلی خواهند شد. راههای اصلی جدید با توجه به اولویت ساختمانی آنها به دو گروه تقسیم شده‌اند: گروه نخست شامل راههای دارای اولویت است که ساختمان آنها بطور کامل در پنج سال آینده عملی خواهد شد. گروه دیگر شامل راههایی است که اولویت آنها در درجه دوم قرار دارد و ساختمان آنها قبل از سه سال آینده آغاز نخواهد شد و به این جهت قسمتی از عملیات ساختمانی و تکمیل آنها به ۶ سال بعد موکول شده است. اعتبار اجرای راههای گروه نخست ۵۰ میلیارد ریال است. علاوه بر این بموازات ساختمان راههای جدید برای تنظیم برنامه‌های آینده راه سازی آمارگیریهایی دقیقی از عبور و مرور تمام راههای کشور به عمل خواهد آمد و وسائط نقلیه از نظر فشار محورها کنترل خواهند شد.

رعایت کنند. در برنامه پنجم برای احداث راههای فرعی ۹ میلیارد ریال اعتبار در نظر گرفته شده است. علاوه بر این ۱۰۰ میلیون ریال نیز به مصرف آموزش و ترتیب کادر فنی لازم برای راهداری خواهد رسید.

در برنامه پنجم برای احداث راههای فرعی ۹ میلیارد ریال اعتبار در نظر گرفته شده است. علاوه بر این ۱۰۰ میلیون ریال نیز به مصرف آموزش و ترتیب کادر فنی لازم برای راهداری خواهد رسید.

تا پایان سال جاری طول راه‌های فرعی در دست بهره برداری به حدود ۱۲ هزار کیلومتر می‌رسد ولی چون هنوز مناطق وسیعی از کشور فاقد راه‌های لازم است برای ارتباط بیشتر مناطق روستائی با شهرها ۲۵۰۰ کیلومتر راه جدید ساخته خواهد شد.

خبرهای کوتاه

● مجمع عمومی سازمان ملل متحد از اقدامات ایران در امر مبارزه با آلودگی محیط زیست تمجید کرد و در قطعنامه‌ای که به همین مناسبت بتصویب مجمع عمومی رسید از دولت شاهنشاهی بخاطر اختصاص دادن دشت ارژن به مطالعه و بررسی مسائل محیط زیست و نیز تعیین جایزه ۲۰ هزار دلاری در این مورد ستایش شد.

● گروه رقص‌های محلی ایران که برای اولین بار در خارج از کشور برنامه اجرا می‌کنند با استقبال و تحسین جرائد انگلستان روبرو شدند. این گروه برنامه خود را در تئاتر سدرزونی لندن اجرا کردند.

● از جانب شاهنشاهی آریامهر بمناسبت سالروز تولد اعلیحضرت پادشاه سوئد تلگرام شاد باشی به استکهلم مخابره شد.

● خانم پروفیسور نادودا - ترویان رئیس صلیب سرخ و هلال احمر اتحاد جماهیر شوروی که به دعوت جمعیت شیرو خورشید سرخ ایران وارد تهران شد در مراسم بیست و پنجمین سال تأسیس بیمارستان صلیب سرخ شوروی در تهران شرکت کرد. در پایان این مراسم والا حضرت شاهدخت شمس پهلوی به فرمان شاهنشاهی يك قطعه نشان درجه يك شیرو خورشید سرخ به خانم ترویان و همچنین يك قطعه نشان درجه دوم شیرو خورشید به رئیس بیمارستان شوروی تهران اهدا کردند.

مراسم تجلیل از ایرانشناسان در کتابخانه پهلوی

ساختمان راههای کشور از سوی وزارت راه انجام می‌گیرد ولی در موارد کاملاً استثنائی که دیگر وزارت خانه‌ها و دستگاههای دولتی اقدام به ساختمان راه فرعی می‌کنند در صورتی مجاز خواهد بود که تمام ضوابط و استانداردهای وزارت راه را

وزارت علوم و آموزش عالی در آخرین جلسه خود با تقاضای دانشگاه پهلوی برای تأسیس دوره فوق لیسانس کتابداری و در خواست وزارت بهداشت جهت تأسیس آموزشگاه مامائی طوس موافقت کرد. شورا همچنین در این جلسه تقاضای های دانشگاه مشهد را در مورد تأسیس دانشکده علوم تربیتی و مدرسه عالی اراک را جهت تأسیس رشته ریاضی تصویب کرد.

● از جانب شاهنشاهی آریامهر به مناسبت سالروز جشن ملی عمان و جشن استقلال مغرب تلگرامهای تبریکی به مسقط و رباط به عنوان سلطان عمان و سلطان حسن دوم مخابره شد.

● بموجب تصمیمات سیزدهمین جلسه شورای عالی کارآموزی تعمیرگاههای ماشین آلات ساختمانی جزء صنایع تهیه و تعمیر وسایل حمل و نقل، ماشین‌آلات سنگین محسوب شد و مشمول قانون کارآموزی شد و کارفرمایان این قبیل تعمیرگاهها موظف شدند از اول آذر ماه دو درصد دستمزد کارگران خود را بعنوان حق کارآموزی جهت تربیت راننده سرویس کار و تعمیر کار بحساب ۴۰۰۰۴ صندوق کارآموزی پرداخت کنند.

● از جانب امیر عباس هویدا نخست‌وزیر بمناسبت پیروزی آقای ولی‌پرانت صدراعظم آلمان فدرال در انتخابات عمومی آلمان غربی تلگرام تبریکی به بن‌مخبره شد.

● سیام آمان مراسم پایان دوره آموزش تکاوران گارد جاویدان شاهنشاهی با حضور فرمانده گارد شاهنشاهی در سریندشیران برگزار شد. در این مراسم عملیات کوهستانی شامل انواع صعود و فرود و عبور از پاساژ و کابل و حمل مجروح توسط هنرآموزان تکاور انجام شد و پس از برنامه نمایش کاراته و جودو جوایز و گواهینامه هنرآموزان تکاور توزیع شد.

● از جانب شاهنشاهی آریامهر به مناسبت سالروز

● دانشگاه مشهد اعلام کرد که برای رشته‌های فلسفه و حکمت اسلامی و فقه و مبانی حقوقی اسلامی دوره فوق لیسانس دانشکده الهیات و معارف اسلامی این دانشگاه تشکیل می‌پذیرد. داوطلبان باید دارای لیسانس در رشته‌های مربوط از یکی از دانشکده‌های الهیات و معارف اسلامی یا مشهد و یا یکی از دانشگاه‌های معتبر خارجی باشند.

● لردها نفور دشاور ملڪ
انگلستان در امور شهر سازى
كه به دعوت نيك پى شهردار
پايخت در تهران بر ميبرد
در يك محاسبه عطوبعاتى
ايجاد شاهراه و احداث
قطار زير زمينى را تنها رام
هاى رفع مشكل ترافيك
تهران دانست .

وى در مورد ساختن مترو
در تهران گفت اول بايد
دانست كه آيا مردم حاضرند
از اين وسيله نقليه استفاده

فرید. این هیات حکم
گاه حزبی را دارد که
درش های قیمت بازاری
در باره اعمال و رفتار
بای حزب بررسی می کند
ای میدهد. تشکیل این
ت که اختیار انتخاب
بای آن با هیات اجرائی
ب است در اسناد حزب
بینی شده است.

● ششم دیماه لوئی جی—
گوتافاوی سفیر ایتالیا در
دربار شاهنشاهی به اتفاق بانو
در دفتر کار والاحضرت

هنری

مراسمی بوسیله سفیر شاهنشاهی آریامهر در آنکارا بپسین کودکان این انجمن توزیع شد. در این مراسم پروفسور بختیار دمیران رئیس کرسی بیماری های اطفال دانشکده پزشکی دانشگاه آنکارا در سخنانی با اشاره به بازدید سرکار علییه خانم فریده دنیا از انجمن حمایت کودکان دانشکده پزشکی آنکارا از توجه خاص مشارالیها به کودکان این سازمان سپاسگزاری کرد.

● يك موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت شاهنشاهی ایران و گفتراسیون سوئیس در کاخ وزارت امور خارجه امضاء شد. این موافقتنامه راوزیر امور خارجه ایران و سفیر سوئیس در دربار شاهنشاهی امضا کردند.

● عملیات نصب دستگاه ۲۰۰۰ شماره جدید تلفن خودکار شهر یزد آغاز شد. ● از جانب شاهنشاهی و شهبانوی ایران به مناسبت سال نو میلادی پیامهای شادباشی به عنوان رؤسای کشورهای مسیحی و همسران آنها و رؤسای کنسولگریها که سال نو میلادی را جشن می گیرند مخابره شده است. ● از جانب شاهنشاهی آریامهر به مناسبت سالروز استقلال سودان تلگرام شاد باشی به عنوان حضرت رئیس جمهوری دمکراتیک سودان بمخروطوم مخابره شد.

● نخستین کلنگ ساختمان تاسیسات شیلالت جنوب در شهرستان چابهار در زمینی به مساحت ۵۱۰ هزار متر مربع به زمین زده شد. در مرحله نخست تاسیساتی از جمله اسکله، سردخانه و خانه برای کارکنان با هزینه ای به مبلغ ۳۰۰ میلیون ریال ایجاد میشود.

● براساس موافقتنامه همکاری فنی و اقتصادی دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی دوازدهم دیماه ساختمان سد دیگری در محل خدا آفرین روی رودخانه مرزی ارس بین وزارت آب و برق و تحوّل پروم - اکتورت شوروی به امضا رسید. این سد با هزینه مشترک ساخته میشود و از ذخیره آب و نیروی برق آن بالمناقشه بهره برداری خواهند شد.

● اعلام شد که سهام شرکت سهامی نوردلوله اهواز در لیست معاملات بورس تهران قرار گرفت و از سیزدهم دیماه بر روی این سهام معامله انجام گرفت. سهام شرکت نورد و لوله اهواز به صورت ده هزار ریالی عرضه شده است.

نمایشگاه سیر تحول مطبوعات در ایران

نمایشگاه سیر تحول مطبوعات در ایران که از طرف وزارت اطلاعات در محل کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران دایر شده بود ۲۴ آبان با حضور وزیر فرهنگ و هنر، وزیر اطلاعات و بوسیله هوشنگ نهاوندی رئیس دانشگاه تهران گشایش یافت.

در این نمایشگاه که در يك فضای سرپوشیده دوهزار متری تشکیل شده بود همه مطبوعات در حال انتشار و نمونه های مطبوعات قدیم ایران و نخستین شماره و روزنامه ها و مجلاتی که در حال انتشار بودند به نمایش گزاری شده بود. در قسمت روزنامه ها و مجلات قدیم، نمونه ای از روزنامه کاغذ اخبار که به همت میرزا صالح شیرازی مبتکر روزنامه ایران انتشار داده می شد و همچنین روزنامه های وقایع اتفاقیه، دولت علیه ایران، روزنامه ملت سنیه ایران، صوراسرافیل، جیل المین، قانون و دهها روزنامه قدیمی دیگر به چشم میخورد.

نمایشگاه وسایل آموزش سمعی و بصری

بیست آبانماه نمایشگاه وسایل آموزش سمعی و بصری که وسیله وزارت فرهنگ و هنر در کاخ مرکزی جوانان دایر گردیده بود، بوسیله نخست وزیر افتتاح شد. این نخستین نمایشگاه وسایل آموزش سمعی و بصری است که از طرف وزارت فرهنگ و هنر و با همکاری وزارت خانه ها و سازمان های دولتی و مؤسسات خصوصی در کاخ مرکزی برپا گردیده بود.

در این نمایشگاه غرفه انجمن توان بخشی وزارت کار مورد توجه قرار گرفت و مستورات لازم برای تامین امکانات بیشتر جهت انجمن توان بخشی صادر شد. غرفه آموزش و پرورش نیز از نظر وسایل اولیه آموزش مدارس ابتدائی مورد توجه قرار گرفت و دستور داده شد تا از وسایل آموزش ابتدائی و آزمایشگاهی تعداد بیشتری تهیه شود و در اختیار مدارس قرار گیرد.

نمایشگاه کتابهای چاپ هند در دانشگاه

اوایل آذر ماه نمایشگاه کتابهای چاپ هند در تالار کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران با حضور رئیس دانشگاه سفیر هند و استادان دانشگاه و شخصیت های علمی گشایش یافت. در این نمایشگاه کتابهایی که در رشته های اقتصادی و اجتماعی تنظیم شده بود جلب توجه فراوان میکرد.

نمایشگاه مینیاتورهای بهرامی در سازمان ملل متحد

محمد بهرامی نقاش و طراح ایرانی در اواسط آذر نمایشگاهی از نقاشیهای مینیاتور مربوط به کتاب شاهنامه را در سازمان ملل افتتاح کرد. این نقاشیها که نشان دهنده تاریخ افسانه ای ایران بود به مدت يك هفته در مقر سازمان ملل متحد به معرض نمایش گزاری شد. بهرامی در تصویر بیزن و منیژه بجای اینکه چهره زنان چاق و مردهای قاجاری را تصویر کند، زنان نازک اندام و زیبایی نقش زده است. نقاشیهای مزبور مربوط به کتاب عظیم شاهنامه فردوسی است که در ۱۰۷۲ صفحه از طرف مؤسسه انتشارات امیر کبیر در ایران منتشر شده است.

در سال جاری ۱۲۵۰ جلد کتاب منتشر شده است

مدیر کل نگارش وزارت فرهنگ و هنر در يك مصاحبه مطبوعاتی اعلام کرد از آغاز سال ۵۱ تاکنون ۱۲۵۰ جلد کتاب و نشریه در کتابخانه ملی ایران به ثبت رسیده است.

وی گفت در سال های ۴۶ و ۴۷ رویم ۱۳۴۶ جلد و در هر سال بعد ۱۱۷۲ جلد و در سال ۱۳۴۹ این رقم به ۱۳۶۸ جلد رسید و در سال گذشته نیز ۱۴۹۰ جلد ثبت شد. کتابهای ثبت شده در کتابخانه ملی کتابهایی است که بوسیله بخش خصوصی چاپ و منتشر شده است زیرا کتابهایی که وسیله وزارت آموزش و پرورش و دانشگاهها چاپ میشود در کتابخانه ملی ایران به ثبت نمیرسد. زند پور گفت: بمناسبت جشن شاهنشاهی فقط در سال ۱۳۵۰ تعداد ۱۰۷ جلد کتاب و نشریه برون خارجی و ۳۸۱ جلد کتاب و نشریه به زبان فارسی منتشر شد و تعداد زیادی

کتاب نیز در این زمینه تالیف شده است که هنوز به چاپ نرسیده ولی بزودی منتشر میشود. وی اضافه کرد ما در سه سطح کتاب و نشریه منتشر می کنیم، اول در سطح تحقیقی و پژوهشی که تعداد تیراژ آنها به دوتا سه هزار میرسد، دوم کتابهای علمی در سطح وسیع تر برای جوانان که بزبان ساده تر منتشر میشود که تیراژ آن بسیار است و بالاخره نوع سوم کتابهایی که در تیراژ بسیار وسیع تر و بزبان ساده برای استفاده روستائیان، کارگران و نو سوادان چاپ میشود که اینگونه کتابها به رایگان در اختیار کتابخانه های عمومی کودک، دانشگاهها، سازمان های مختلف و رایزن های فرهنگی ایران در خارج قرار داده میشود.

فرشهای ایرانی در مرکز جان اف. کندی

ایران دو فرش که به اندازه و مشخصات معین بافته شده بود به مرکز جان اف کندی برای هنرهای نمایشی در واشنگتن اهدا کرد. امیر ارسلان افشار سفیر ایران نیز فرشها را در مراسم کوتاهی در ایراخانه مرکزی، در تالار جنوبی آن هدیه کرد. فرشها در این تالار به نمایش همیشگی گذاشته شد. سفیر ایران اظهار داشت که اندازه و رنگ هایی که در فرشها بکار رفته طبق نظر معمار مرکز، ادوارد دورل استون تهیه شده که از پشم و ابریشم بافته شده اند و مظهر بالاترین استادی و صنعتگری هستند.

شهری در نزدیکی «پاسارگاد» از دل خاک بیرون آمد

يك شهر بزرگ در نزدیکی «پاسارگاد» در روستای «ملیان بیضا» واقع در فاصله پین مروت - اردکان - فارس وسیله گروه باستان شناسی آمریکا کشف شد و آثار ارزنده ای نیز از آن بدست آمد. در مدخل روستای ملیان تپه های زیادی وجود دارد که قسمتی از شهر مذکور از زیر چنند تپه آن خارج شده و نشانه این کشف عظیم است. دیوارهای شهر کلی و بسیار محکم میباشد بطوری که ضربه های کلنگ با اشکال قادر به تخریب آن می شود. هیات آمریکائی در قسمت اول عملیات اکتشافی خود به خست های پخته ای دست یافته است که مطالبی بزبان «عیلامی» روی آنها نوشته شده و متعلق به سده های سال قبل است. در کاوشهای بعدی از زیر خاک خمره های سفالی و اشیاء فلزی از قبیل مجسمه های کوچک انسان، گاو و

شیر بدست آمد که هر کدام نشانه وجود تمدن و فرهنگی قدیمی در این منطقه میباشد. فاصله روستای «ملیان» تا تخت جمشید نزدیک به چهل و هشت کیلومتر است و باستان شناسان انتظار اکتشافات جدید و ارزنده تری را دارند.

يكی از محققین گروه علمی بدنال کشفیات مورد بحث اعلام کرد: کاوشها نشان میدهد که در این محل سه شهر در سه دوره مختلف رویم بنا گردیده و همین امر نشان دهنده قدمت تاریخی شهر اصلی است. وی افزود یکی از محلهای که در اواخر دوران هخامنشیان، اشکانیان و ساسانیان محل تجمع و زندگی فرمانداران آن بنام «سراتادارا» بوده است همین منطقه «بیضی» میباشد.

طرف پنجاه سال گذشته در این محل سکه های مختلفی کشف شده است که بريك روی آن نقش «سراتادارا» و بر روی دیگر نقش آشکده دیده میشود. در کنار نقوش نیز با خط «پهلوی» مطالبی نوشته شده که مورد بررسی قرار گرفته است.

در جلگه مرویشت، حفرك رامگرد و بیضا نیز آثاری مربوط به هزاره های چهارم و سوم و دوم پیش از میلاد یافت شده است و کشف آثار اخیر نیز از آنجمله میباشد و برای تحقیقات بعدی بسیار ارزنده است.

نمایشگاه لوازم مهندسی شرکت «نقش آور»

نمایشگاه لوازم مهندسی شرکت نقش آور اواخر آذر ماه با حضور عده ای از مهندسين و متخصصین رشته های ساختمانی و معماری طی مراسمی گشایش یافت. در این نمایشگاه آخرین پدیده های لوازم مهندسی، تحریر حسابداری و اداری گرد - آوری شده بود و به معرض نمایش و فروش گذاشته شده بود.

فیلم های ایرانی جوایز فستیوال میلان را برد

در فستیوال فیلم میلان که معمولاً ۳۰۰ فیلم از کشورهای مختلف شرکت دارند ایران برای اولین بار با هشت فیلم هشت میلی متری شرکت کرد و دو جایزه اول فستیوال را برد. برنده اول، فیلم ایرانی «ترس در کوچه» ساخته پرویز مهدوی عضو کتابخانه شماره ۴ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود. پرویز مهدوی کارگردان و سناریست این فیلم شانزده سال دارد و این اولین فیلم او بود. موزیک فیلم توسط

علیرضا کاریان عضو دیگر کتابخانه که چهارده سال دارد ساخته شده است.

برنده دوم فستیوال فیلم های هشت میلی متری میلان فیلم «دید زن» ساخته جعفر صادقی ۱۶ ساله بود. داستان این فیلم طبق گفته کارگردان داستان دختری است که در حیاط مشغول شستن ظروف میباشد و با عبور هواپیمائی متوجه میشود که پسر همسایه بحیاط نگاه می کند. برادر دختر پس از اطلاع از این جریان به پشت بام خانه همسایه میرود و در آنجاست که درمییابد پسر همسایه کتابش را روی لبه پشت بام گذارده و مشغول حاضر کردن درس است بدون اینکه توجهی به اطراف و خانه همسایه داشته باشد. مدت این فیلم ۴ دقیقه و چهل و پنج ثانیه است.

موزیک متن آن از حسن حسلو ۱۴ ساله و فیلم بردار آن نیز رضا خزائی ۱۴ ساله می باشد.

نمایشگاه صنعتی ایران در بحرین

حضرت شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه امیر بحرین ۲۷ آذر ماه هفته ایران و نمایشگاه صنایع ایران را در باغ اندولس در منامه پایتخت بحرین گشود.

در نمایشگاه ایران چهل و دو واحد شرکت داشتند و نمایندگانی که از طرف صاحبان صنایع ایران به بحرین آمده بودند توفیق یافتند فرارهای مقدماتی در عرضه کالاهای خود به بازار های بحرین و دیگر امارات و مناطق هم جوار در سواحل جنوبی خلیج فارس بگذارند.

هفته ایران در بحرین با تشکیل نمایشگاه صنایع ایران، نمایشگاه عکس تحولات ایران، نمایشگاه نمبرهای یادبود، نمایشگاه صنایع دستی و نمایشگاه کتابهای ایران همراه با نمایش فیلم های مستند و سینمایی و اجرای برنامه های هنری آغاز شد. از جمله غرفهائی که در نمایشگاه صنعتی بحرین مورد بازدید امیر بحرین قرار گرفت غرفه شرکت سهامی آلومینیوم بود. این شرکت که امسال به اولین رقم تولیدات خود رسیده از هم اکنون مشغول مطالعه بازار های بین المللی و به ویژه بازارهای در کشور های منطقه خلیج فارس گشته و با شرکت در نمایشگاه صنعتی ایران در بحرین شانهائی از پیشرفت صنعت آلومینیوم ایران را در معرض دید مقامات و تجار بحرینی و نمایندگان سیاسی کشورهای مختلف در امیرنشین بحرین قرار داد و نظر صاحبان صنایع را در این رشته بخود معطوف داشت.

گفتگویی با هایدن چنگیزیان
● روزی که نتوانم برقصم حتماً بکار
معلمی باله خواهیم پرداخت
بچه‌ها بهترین تماشاچیان برنامه‌های باله
هستند.

آنچه در زیر می‌آید ماحصل گفتگویی
است با هایدن چنگیزیان بالرین ایران که
سالها در صحنه‌های اروپایی کار کرده و در
حال حاضر نزدیک به دوسال است که بنا
بدعوت وزارت فرهنگ و هنر بایران آمده
و در این مدت در اکثر باله‌هایی که بوسیله
سازمان باله ملی ایران بروی صحنه آمده،
شرکت داشته است. از هایدن از شروع کارش
در ایران و ادامه آن در اروپا می‌پرسم می-
گوید:

من باله را از شش سالگی از کلاسهای
هنرستان باله «مادام یلنا» شروع کردم،
هنرستانی که آنروزها بعنوان یکی از مدارس
باله ایران شناخته شده بود و بجز آن مدرسه
در آن زمان از کلاسهای آقای جانبازیان و مادام
گرنلی باید نام برد. من ده سال در این مدرسه
بودم و در این مدت در اجرای باله‌های گل
شیراز، مرگ عقاب طراحی شده براساس
موسیقی ایرانی و والس هفتم شوپن از مادام
یلنا شرکت کردم. البته لازم تذکر است
که آنروزها این برنامه بخاطر نبودن سالن
نمایش باله، در تالار فرهنگ و تئاتر تهران
و سینماهای مختلف بروی صحنه می‌آمد و
معمولاً اجرای یک برنامه باله با خون دل
بسیاری همراه بود. بهر حال، من مدت یک
سال و نیم هم با گروه استاد جانبازیان همکاری
داشتم که در طول مدت این همکاری همراه
با گروه رقص این هنرستان سفری هم بجنوب
ایران کردیم که در آنروزگار و با امکانات
ناچیز باله‌های «رقص دایره» و «رؤیایی
از حافظ» که بوسیله استاد جانبازیان
براساس موسیقی ایرانی طراحی شده بودند
و «عایشه» از باله معروف «گابانه» اثر
معروف آدام چاچاطوریان و هم چنین تعدادی
رقصهای فولکلوری اِپرا را برای مردم
جنوب اجرا کردیم.

و پس من به آکادمی باله شهر کلن در
آلمان غربی رفتم و پس از اخذ دیپلم از
این آکادمی با اجازه دولت ایران رهسپار
لنینگراد شدم و مدت دوسال در آکادمی باله
شهر لنینگراد مشغول آموزش بودم که بعد
از پایان این دو سال اِپرای فرانکفورت
قراردادی بامن منعقد کرد من در مدت
همکاری باین اِپرا در باله‌های:

ژیزل، فندق شکن، پرند آتشین،
و رومئو و ژولیت ... و غیره و هم چنین
در باله‌های اِپراهای مختلف شرکت داشتم.

و در خلال این مدت یکبار چهار سال
قبل برای نخستین بار همراه با بیژن کلانتری
مهدی پورفرخ، مجید کاشف که تشکیل
یک گروه از هنرمندان مقیم اروپا و آمریکا
را داده بودیم برای اجرای چند شب باله
بایران آمدم.

این سفر برای من و همکارانم تجربه
خوبی بود زیرا بعد از سالهای متعددی که
بعنوان یک بالرین بایران بازگشته بودیم،
استقبال و برخورد تماشاگران را غیر قابل
انتظار یافتیم. در این سفر من باله
«ژیزل» رقص دونفره آن و «سنفونی ناتمام»
اثر شوبرت را در ایران اجرا کردم. دوسال
بعد از این سفر بود که از طرف سازمان باله
ملی ایران بایران دعوت شدم. و تا بحال
در تالار رودکی در باله‌های «کوپلیا» ،

«فندق شکن» و «شهرزاد» و غیره شرکت
داشتم.

تلاش - نظر شما در مورد شیوه فعلی
سازمان باله ملی ایران که بیشتر بر پایه
بروی صحنه آوردن باله‌های کلاسیک قرار
دارد چیست؟

هایدن چنگیزیان - من با اجرای باله-
های کلاسیک در ایران کاملاً موافقم البته
در صورتیکه مانند باله «دریاچه قو» زیاد
سنگین نباشد زیرا که برای اجرای اینگونه
باله‌ها که رقص‌های دستجمعی در آن نقش
بسیار حساس و مهمی را دارند احتیاج به
گروه «کر باله» داریم ولی متأسفانه سازمان
باله ملی ایران با تمام کوشش خود نتوانسته
است یک گروه «کر باله» کاملاً کلاسیک که
از عهده چنین برنامه‌هایی برآید داشته باشد و
بنابراین بنظر من بهتر است که در شرایط
فعلی ما بیشتر به باله‌های نئوکلاسیک که
بافراد کمتری نیاز دارند بپردازیم، و اصولاً
لزومی ندارد تمام برنامه‌های باله که بروی
صحنه می‌آید بصورت باله‌های دو ساعته باشد.
و می‌شود از باله‌های کوتاه‌تر بصورت دو یا
سه‌باله کوتاه در یک شب استفاده کرد.
بعقیده من نباید زیاد تماشاچی را به تنبلی
عادت داد تا این تصور برایش پیش بیاید که
باید همه چیز را برایش تشریح کنند و اگر در
این میان چیزی را درک نکرد از نارسایی
کار بالرین بداند.

متأسفانه باله‌های مدرن در ایران چندان
مورد توجه قرار نگرفته است زیرا که
تماشاچی ما تنها به ظاهر کار توجه دارد و
بدون کمترین آشنایی بانکنیک و دشواریهای
کار بقضاوت می‌پردازد در حالیکه تماشاچی
یک باله مدرن حتماً باید از حداقل آگاهی
برخوردار باشد.

تلاش - بنظر شما در اینگونه هنرهای
نمایشی وجود تماشاچی تاجه اندازه مهم است؟

هایدن چنگیزیان - وجود تماشاچی یکی
از دلایل مهم ایجاد هنرهای نمایشی است چه
اگر تماشاچی در کار نباشد پرداختن به اینگونه
هنرها غیر لازم مینماید. ولی با تمام اهمیت
مقام تماشاچی برای زنده ماندن هنرهای
نمایشی نباید بخاطرش از همه چیز و حتی از
اصل قضیه هم گذشت همانگونه که یک گروه
زحمت می‌کنند و کاری آماده می‌کنند و
ارائه می‌دهند تماشاچی هم باید به همان اندازه
برای درک و فهم آن بخود زحمت بدهد.
و از این جهت است که حاصل تمام شش ماه
زحمت ما برای تمرین و اجرای یک برنامه
باله در شش و یا هفت بار نمایش خلاصه می‌شود.
در حالیکه در سرزمینهای دیگر یک کار
نمایشی دست کم بین ۴۰ تا ۵۰ مرتبه بمورد
اجرا در می‌آید که در این مورد تماشاچی
نقش تعیین کننده دارد.

تلاش: بنظر شما بهتر نیست که اینگونه
باله‌ها رادر سالنهای کوچکتری برای
علاقه‌مندان خاص آن که فکر میکنم تعدادشان
چندان هم اندک نباشد، نمایش داد؟

هایدن چنگیزیان - من باین روش کاملاً
موافقم مخصوصاً که در این محدوده میتوان
دست با اجرای آثار طراحان جوان ایرانی که
دسترسى بتالارهای بزرگ ندارند زد، تا
بآنان امکان داده شود که آنچه را که تصور
میکنند و در اندیشه دارند بواقعیت نزدیک
کنند. بنظر من در مورد آثار طراحان
جوان در فکر نتیجه کار نباید بود زیرا که
نتیجه هرچه باشد چه مثبت و چه منفی یک تجربه
محسوب میشود و اینگونه تجربه‌هاست که
بیک طراح و یا بالرین امکان میدهد بهتر و
بیشتر خود را بشناسد و قدرت کار خود

را حس کند ولی متأسفانه در شرایط حاضر
بخاطر صرف وقتی که برای آماده کردن
برنامه‌های باله‌های جدید برای تالار رودکی
می‌شود دیگر کمتر فرصتی برای پرداختن به
باله‌هایی که تجربه اصل و محتوای آنها را
تشکیل میدهد، باقی مینماید.

تلاش - نظر شما در مورد تلاشهایی که
تاکنون در مورد گسترش باله در ایران انجام
گرفته چیست؟

هایدن چنگیزیان - تاکنون کوششهای
بسیار مثبتی در این زمینه انجام گرفته است
و بخصوص که از شش سال پیش باتأسیس تالار
رودکی، باله در ایران تاحدودی بعنوان یک
حرفه پذیرفته شده است. برای پیشبرد واقعی
باله در ایران ماقبل از هر چیز باید بر تعداد
مدارس باله و هنرستانهای باله بیفزاییم،
مدارسی که در آنها برای تعلیم از روشها و
اصول جدید تربیت بالرین استفاده شود.

تلاش - برای تأسیس اینگونه مدارس
ما در درجه اول احتیاج به معلم باله داریم
آیا شما که خود در این مورد دارای تحصیلاتی
هم هستید دوست دارید به معلمی باله بپردازید؟

هایدن چنگیزیان - من در لنینگراد غیر
از دیدن کلاسهای خاص باله از کلاسهای
معلمی باله نیز استفاده کردم و باینکار هم
علاقه زیادی دارم و چنانچه وضعی پیش آید
و یا اینکه نتوانم برقصم حتماً بکار معلمی باله
خواهم پرداخت ولی در حال حاضر باتوجه
به برنامه‌های بی‌دری باله که باید برای بروی
صحنه آمدن آماده شود و تمرینات لازم
متأسفانه دیگر فرصتی برای معلمی باقی
نمیانم. بخصوص اینکه اینکار احتیاج به
برنامه منظمی دارد.

تلاش - شما فکر نمیکند برای آشنایی
و هم چنین جلب توجه و علاقه‌مندی بچه‌ها به
هنر باله بهتر این باشد که به برنامه‌های خاص
بچه‌ها پرداخته شود؟

هایدن چنگیزیان - بله این از راههای
بسیار مفید برای تربیت تماشاچی برای آینده
باله و هم چنین تشویق و ترغیب بچه‌ها به
فراگیری باله است خصوصاً اینکه بیشتر باله‌ها
چون زیبای خفته، دریاچه قو، سیندرلا،
فندق شکن، کوپلیا برای بچه‌ها ساخته شده
و حاوی داستانهای ساده و سبکی هستند، من
فکر میکنم برای جلب بیشتر بچه‌ها باید بر
تعداد برنامه‌های بعد از ظهر افزود و به مدارس
رفت و بلیط در اختیار آنها گذاشت. اینرا
هم اضافه میکنم که در واقع بهترین تماشاچیان
ما بچه‌ها هستند و در برنامه‌های بعد از ظهر که
اکثریت تماشاچیان ما را کودکان و نوجوانان
تشکیل میدهند ما از تشویق بسیار صادقانه
و فراوانی برخورداریم در حالیکه در برنامه-
اصلی، هنرمندان ما و بخصوص هنرمندان
خارجی از کمبود تشویق رنج می‌برند.

تلاش - بنظر شما در مورد دعوت از
هنرمندان و گروههای مشهور باله برای
اجرای برنامه در ایران چیست؟

هایدن چنگیزیان - من فکر میکنم دعوت
از گروههای خارجی نه تنها از نظر آشنایی
تماشاچی ایرانی با هنر روز مهم است بلکه
از بابت تماس نزدیک هنرمندان ایرانی با
سبکها و روشهای مختلف حائز اهمیت است،
زیرا که یک بالرین میتواند از دیدن کار
بالرین خوب دیگر چیزهای بسیاری بیاموزد
و با همین دیدنها بهتر میتواند به رفع اشکالات
و نواقص خود بپردازد و بخصوص که بدینوسیله
بالرین‌ها میتوانند با حرکاتی تازه آشنا شوند
که تاکنون نمیشناخته‌اند.

